

**UCHWAŁA NR XII/90/2025
RADY MIEJSKIEJ W UJŚCIU**

z dnia 16 lipca 2025 r.

w sprawie przyjęcia „Strategii Rozwoju Gminy Ujście na lata 2025 -2034” wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko Strategii Rozwoju Gminy Ujście na lata 2025-2034

Na podstawie art. 10f ust. 4 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1465 ze zm.) Rada Miejska w Ujściu uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwoju Gminy Ujście na lata 2025-2034, stanowiącą załącznik nr 1 do niniejszej uchwały wraz z Prognozą oddziaływania na środowisko Strategii Rozwoju Gminy Ujście na lata 2025-2034, która stanowi załącznik nr 2 do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Ujścia.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady
Miejskiej w Ujściu

Cecylia Witzak

STRATEGIA ROZWOJU GMINY UJŚCIE NA LATA 2025-2034

 Wielkopolska Akademia
Nauki i Rozwoju

Opracowanie:

Urząd Miejski w Ujściu

we współpracy z Wielkopolską Akademią Nauki i Rozwoju Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, Spółka komandytowa oraz Krajowym Instytutem Jakości.

Strategię Rozwoju Gminy Ujście na lata 2025-2034 opracowano w oparciu o analizę materiałów źródłowych (aktualnych dokumentów planistycznych i sprawozdań) Urzędu Miejskiego w Ujściu i gminnych jednostek organizacyjnych, dane statystyczne ujęte w formie wskaźników, wykresów i tabel porównawczych oraz informacje pozyskane w procesie partycypacji społecznej.

Strategia Rozwoju Gminy Ujście na lata 2025-2034 zawiera najaktualniejsze dane w momencie opracowywania niniejszego dokumentu, a więc dane według stanu na 31 grudnia 2023 roku (o ile nie zaznaczono inaczej).

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	4
CZĘŚĆ I: STAN I WYZWANIA ROZWOJU GMINY UJŚCIE	7
1. Wnioski z diagnozy sytuacji przestrzennej.....	8
2. Wnioski z diagnozy sytuacji gospodarczej.....	10
3. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej.....	12
4. Jakość życia w Gminie – wyniki badań ankietowych.....	14
4.1. Ocena sytuacji w Gminie	16
4.2. Pożądane priorytety rozwojowe	20
5. Analiza SWOT z uwzględnieniem elementów partycypacji społecznej	23
CZĘŚĆ II: STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU GMINY UJŚCIE	25
1. Misja i wizja	26
2. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze przestrzennym, gospodarczym i społecznym. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia	27
3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Ujście oraz ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie	38
4. Spójność kierunków rozwoju Gminy z kierunkami wynikającymi ze strategii rozwoju województwa. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań.....	48
5. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych	55
6. Ramy finansowe i źródła finansowania	57
ZAŁĄCZNIK NR 1: DIAGNOZA SYTUACJI PRZESTRZENNEJ, GOSPODARCZEJ I SPOŁECZNEJ GMINY UJŚCIE	59
ZAŁĄCZNIK NR 2: WZÓR ANKIETY	138
ZAŁĄCZNIK NR 3: TABELA EWALUACYJNA	146

WPROWADZENIE

Strategia Rozwoju Gminy Ujście na lata 2025-2034 jest podstawowym instrumentem długofalowego zarządzania Gminą. Określa ona strategiczne kierunki rozwoju Gminy w perspektywie do 2034 roku oraz pozwala na zapewnienie ciągłości i trwałości działania władz Gminy, niezależnie od zmieniających się uwarunkowań politycznych. Umożliwia ona również efektywne gospodarowanie własnymi zasobami, takimi jak: zasoby ludzkie, środowisko przyrodnicze i kulturowe, infrastrukturalne czy środki finansowe. Stanowi również formalną podstawę do przygotowania i oceny wniosków o finansowanie zadań ze źródeł zewnętrznych.

Strategia Rozwoju Gminy Ujście na lata 2025-2034 jest dokumentem nadrzędnym względem innych dokumentów planistyczno-strategicznym obowiązującym w Gminie Ujście, a także spójnym z dokumentami wyższego rzędu – Strategią rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku, Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030 oraz Strategią Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT) Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Piły. Będzie ona wyznaczała również ramy dla planów i programów powstających w Gminie podczas jej obowiązywania.

Dodatkowo, Strategia Rozwoju Gminy Ujście będzie stanowiła ramy dla tworzenia planów i programów lokalnych, które będą realizowane w trakcie jej obowiązywania. Dzięki temu dokument ten będzie zawierał wytyczne i punkt odniesienia dla wszelkich inicjatyw i działań podejmowanych na poziomie lokalnym w Gminie Ujście, mających na celu wspieranie rozwoju w okresie od 2025 do 2034 roku.

Strategia Rozwoju Gminy Ujście na lata 2025-2034 została opracowana w sposób kompleksowy, wykorzystując różnorodne dane i dokumenty jako podstawę dla jej tworzenia. Dokument powstał w oparciu o aktualne dokumenty planistyczne, sprawozdania oraz dane statystyczne, co umożliwiło rzetelne i uzasadnione podejście do wyznaczenia celów i priorytetów rozwojowych dla Gminy Ujście w określonym czasie. Kluczowym dokumentem prawnym, który był wykorzystywany w procesie przygotowania Strategii, była ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. Ustawa ta stanowi podstawę prawną dla funkcjonowania samorządów lokalnych (w tym Gminy Ujście) i określa ich zakres kompetencji oraz zasady działania. Wykorzystanie tego aktu prawnego pozwoliło na stworzenie strategii rozwoju uwzględniającej istniejące ramy prawne i możliwości działania gminy w zakresie jej rozwoju na lata 2025-2034.

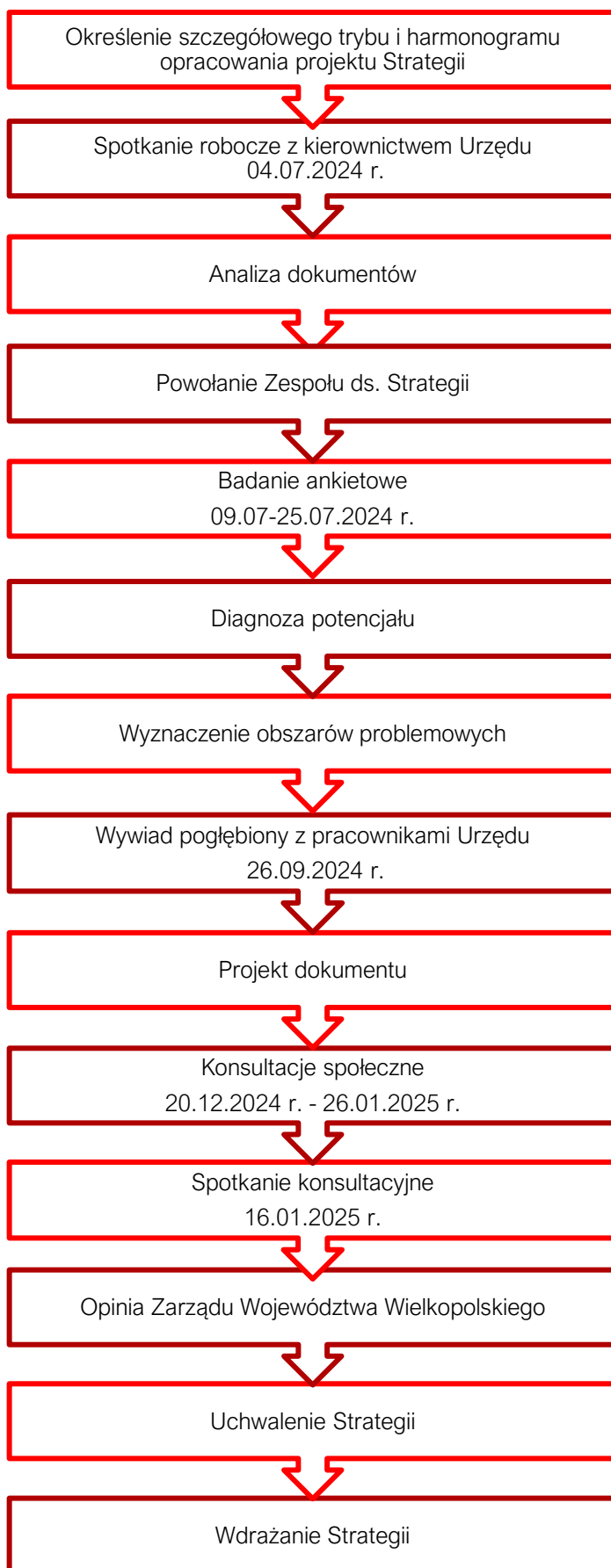
Prace nad Strategią rozpoczęto w kwietniu 2024 roku decyzją Burmistrza Ujścia o przystąpieniu do opracowywania dokumentu. Pierwszym krokiem było podjęcie Uchwały nr L/369/2024 Rady Miejskiej w Ujściu z dnia 25 kwietnia 2024 roku w sprawie określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu Strategii Rozwoju Gminy Ujście na lata 2025-2034, w tym trybu konsultacji. Proces tworzenia dokumentu poprzedzono analizą sytuacji społeczno-gospodarczej Gminy. Analiza pogłębiona została o wnioski z przeprowadzonego badania ankietowego oraz o informacje i materiały pozyskane podczas wywiadu pogłębionego.

Powyższe działania miały na celu ewaluację trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji Strategii. Dokument został sporządzony z uwzględnieniem zapisów ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

Dokument powstał przy wsparciu ekspertów z Wielkopolskiej Akademii Nauki i Rozwoju z Poznania, w składzie:

- **Aleksander Orbach**, Młodszy Specjalista ds. Strategii i Rozwoju Lokalnego – koordynator projektu,
- **Irma Kuznetsova**, Dyrektor Działu Strategii i Rozwoju Lokalnego,
- **Iwona Nowacka**, Zastępca Dyrektora Działu Strategii i Rozwoju Lokalnego,
- **Jakub Jackowski**, Ekspert zewnętrzny.

Schemat obok przedstawia poszczególne etapy procesu prac na Strategią.

CZĘŚĆ I: STAN I WYZWANIA ROZWOJU GMINY UJŚCIE

Na podstawie przeprowadzonej **Diagnozy sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej Gminy Ujście** zidentyfikowane zostały najważniejsze potencjały rozwojowe oraz problemy dotyczące Gminy i jej najbliższego otoczenia. Poniższe wyszczególnienie zawiera **wnioski w wymiarze przestrzennym, gospodarczym i społecznym** opracowane w oparciu o Diagnozę, która stanowi Załącznik nr 1. Wnioski stanowią jedną z podstaw do sporządzenia celów strategicznych i kierunków działań zaplanowanych do realizacji w ramach niniejszej Strategii.

1. Wnioski z diagnozy sytuacji przestrzennej

Gmina Ujście jest gminą miejsko-wiejską położoną w północnej części województwa wielkopolskiego, w powiecie pilskim. Główną jednostką osadniczą na jej terenie jest miasto Ujście, które skupia następujące funkcje: mieszkaniową, usługowo-administracyjną oraz produkcyjną. Całkowita powierzchnia Gminy Ujście wynosi ok. 126 km², a w 2023 roku zamieszkiwało ją 7 593 osoby (GUS).

Gmina Ujście charakteryzuje się korzystnym położeniem względem najważniejszych miast powiatowych w północnej części województwa wielkopolskiego, tj. Piłą, Czarnkowem, Chodzieżą oraz Trzcianką. Średni czas podróży samochodem osobowym z centrum Gminy do wskazanych jednostek zajmuje ok. 30 minut, co umożliwia jej mieszkańcom wygodne korzystanie z ich oferty usługowo-edukacyjnej. Należy jednak zaznaczyć, że jednocześnie Gmina Ujście charakteryzuje się niską dostępnością względem stolicy województwa wielkopolskiego – Poznaniem.

Dobrze rozwinięta sieć drogowa pozytywnie wpływa na dostępność transportową Gminy Ujście w układzie całego powiatu pilskiego oraz województwa wielkopolskiego. Przez teren badanej jednostki przebiega bowiem droga krajowa nr 11, która łączy Śląsk z Pomorzem, a także droga wojewódzka nr 182 (relacji Ujście – Międzychód). Uzupełnienie sieci stanowią drogi powiatowe o łącznej długości 32 km oraz drogi gminne o łącznej długości 264 km. Najważniejszym wyzwaniem rozwojowym Gminy w zakresie transportu drogowego jest budowa obwodnicy Ujścia – inwestycja umożliwi przekierowanie ruchu samochodowego z centrum miasta, które stanowi niewralgiczny punkt sieci ze względu na skrzyżowanie drogi krajowej nr 11 wraz z drogą wojewódzką nr 182.

Na terenie Gminy Ujście autobusowy transport zbiorowy realizowany jest przez Gminę Piła, która przejęła od badanej jednostki część zadania publicznego w zakresie organizacji publicznego transportu zbiorowego. W wyniku zawartego porozumienia przez obszar Gminy Ujście przebiega linia autobusowa nr 50 na trasie Pi. Zwycięstwa (Piła) – Mirosław. Ponadto, na terenie badanej jednostki przewozy autobusowe realizowane są przez spółkę PKS Piła sp. z o.o. Należy jednak podkreślić, że przez obszar Gminy nie przebiega żadna linia kolejowa przeznaczona dla ruchu pasażerskiego, dlatego połączenia autobusowe stanowią jedyną alternatywną formę transportu dla mieszkańców nie posiadających samochodu osobowego. Ponadto, Gmina Ujście charakteryzuje się jedną z najniższych gęstości sieci dróg rowerowych na tle gmin powiatu pilskiego. Oznacza to, że na terenie badanej jednostki wykorzystanie roweru, jako alternatywnego środka transportu, jest znacznie ograniczone. Zauważa się zatem konieczność wzmocnienia funkcjonującego w Gminie transportu autobusowego oraz sieci dróg rowerowych.

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego Wielkopolska 2020+ stanowi nadrzędny dokument regulujący zasady prowadzonej polityki przestrzennej w regionie.

Zgodnie z zapisami zawartymi w Planie, Gmina Ujście włączona została do Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Ośrodka Subregionalnego – Piła. Dla tego obszaru kluczowym jest zwiększenie dostępności do stolicy regionu, poprawa wewnętrznych powiązań komunikacyjnych i infrastrukturalnych, a także rozwiązanie problemów przestrzennych i rozwojowych dla osiągnięcia wysokiego poziomu konkurencyjności oraz poprawy jakości życia. Ze względu na specyficzne uwarunkowania rozwojowe Gmina Ujście stanowi również część Północno-Zachodniego Obszaru Funkcjonalnego. Dla wskazanego obszaru kluczowym celem rozwoju jest wykorzystanie potencjału dla rozwoju funkcji gospodarczych, w tym turystycznych, przy jednoczesnej ochronie wyjątkowych cech ekosystemu, pełniących strategiczną rolę w kształtowaniu równowagi środowiska przyrodniczego w skali regionu i kraju.

Ze względu na swoje położenie Gmina Ujście jest również partnerem Związku ZIT, realizującym założenia Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT) Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Piły. Dokument ten stanowi podstawę realizacji zintegrowanego rozwoju terytorialnego w latach 2021-2027. W dokumencie określone zostały cele strategiczne, których realizacja przyczyni się do poprawy sytuacji rozwojowej na terenie MOF Piły. Ponadto, dokument zawiera listę projektów przewidzianych do realizacji w ramach poszczególnych celów. Gmina Ujście wskazana została jako beneficjent dwóch inicjatyw: „Aglomeracyjny system dróg rowerowych na obszarze ZIT MOF Piły – budowa ścieżki rowerowej Ujście – Ługi Ujskie” oraz „Kompleksowe wsparcie osób starszych oraz z niepełnosprawnościami ZIT MOF Piły – Integracja osób starszych i z niepełnosprawnościami, zagrożonych wykluczeniem społecznym w Gminie Ujście”.

Nadrzędnym dokumentem planistycznym w Gminie Ujście, regulującym prowadzoną przez samorząd politykę przestrzenną, jest Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Ujście, które uchwalone zostało na mocy Uchwały nr XXIX/232/2014 Rady Miejskiej w Ujściu z dnia 28 lutego 2014 r. Należy jednak zaznaczyć, że w wyniku przeprowadzonej reformy systemu planowania przestrzennego w Polsce, Gmina Ujście zobowiązana jest do sporządzenia Planu Ogólnego, który zastąpi dotychczasowe Studium. Na terenie badanej jednostki uchwalonych zostało 41 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, których łączny zasięg objął ok. 25% powierzchni Gminy.

W strukturze użytkowania terenu Gminy Ujście dominują grunty orne, łąki i pastwiska, a także lasy iglaste. Ponadto, przez północną część badanej jednostki, w układzie wschód-zachód, przebiega koryto rzeki Noteć. Pod względem zabudowy, na terenie Gminy przeważa rozproszona zabudowa jednorodzinna, która koncentruje się wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych. Wśród głównych barier przestrzennych wyróżnia się ukształtowanie terenu (położenie miasta w dolinie, u ujścia rzeki Gwdy do Noteci) oraz przebieg drogi krajowej nr 11.

Gmina Ujście charakteryzuje się unikatowymi oraz atrakcyjnymi walorami przyrodniczymi, o czym świadczy występowanie na jej terenie licznych form ochrony przyrody – strefa chronionego krajobrazu Dolina Noteci, 5 obszarów Natura 2000 oraz 34 pomniki przyrody. Ponadto, przez Ujście przebiega w skali makro granica pomiędzy dwiema krainami krajobrazowymi – Wielkopolską i Pomorzem. Ze względu na walory środowiska przyrodniczego Gmina cechuje się wysoką atrakcyjnością turystyczną, a w szczególności dla wielu form rekreacji (agroturystyki, krajoznawstwa oraz turystyki przyrodniczej). Ujście leży również nad dwiema rzekami Gwdą i Notecią, przez które przebiega szlak kajakowy wiodący z miejscowości Drężno przez Piłę do Ujścia o długości 145 km. W Ujściu, nad brzegiem Noteci, działa również przystań wodna Marina. Obiekt został wybudowany w 2011 roku przy budynku Ochotniczej Straży Pożarnej w Ujściu. Na stanie Mariny znajduje się dziesięć materaców, pięć kajaków oraz

pięć rowerów, które można wypożyczyć, jak również skorzystać z sanitariatów oraz kuchni. W marinie jest również miejsce na nocleg. Marina w sezonie otwarta jest po uprzednim skontaktowaniu się z administratorem przystani. W Gminie działa także Przystań na 105-tym kilometrze Noteci „Binduga Keja 105”. Przystań oferuje wynajem kajaków i rowerów wodnych, organizację spływów i innych imprez oraz rejsy katamaranem.

2. Wnioski z diagnozy sytuacji gospodarczej

Rozwój gospodarczy jest ściśle związany z poziomem przedsiębiorczości danej jednostki administracyjnej, który odzwierciedla m.in. liczba zarejestrowanych na jej terenie podmiotów gospodarczych. W 2023 roku na terenie Gminy Ujście zarejestrowanych w systemie REGON było 742 przedsiębiorstw, co stanowiło ok. 5% wszystkich podmiotów gospodarczych działających na terenie powiatu pilskiego. W porównaniu z 2018 rokiem liczba przedsiębiorstw w Gminie zwiększyła się o 77 jednostek, a dynamika tego zjawiska wyniosła 114,3%. Analizując z kolei strukturę podmiotów gospodarczych prowadzących działalność gospodarczą na terenie badanej jednostki zaobserwowano, że w 2023 roku najwięcej z nich realizowało swoją działalność w sekcji G Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle, w sekcji C Przetwórstwo przemysłowe oraz w sekcji F Budownictwo. Spośród wszystkich działających na terenie Gminy Ujście przedsiębiorstw wyróżnia się spółkę Ardagh Glass Ujście S.A., która stanowi największe miejsce zatrudnienia na jej terenie. Należy jednak zauważyć, że na tle pozostałych gmin powiatu pilskiego Gmina Ujście charakteryzuje się relatywnie niskim poziomem przedsiębiorczości. Odzwierciedlają to również wyniki przeprowadzonego badania ankietowego, w którym respondenci bardzo negatywnie ocenili m.in. możliwości zawodowe dla osób z wyższym wykształceniem. Koniecznym jest zatem podejmowanie takich działań, które w przyszłości umożliwią poprawę poziomu rozwoju gospodarczego badanej jednostki.

Dobrze rozwinięty rynek pracy jest jednym z podstawowych czynników wpływających na atrakcyjność gospodarczą oraz możliwości rozwojowe gmin. W 2023 roku na terenie badanej jednostki udział osób bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym kształtował się na poziomie 2,8%. Był to wynik niższy od średniej dla gmin powiatu pilskiego, ale jednocześnie przewyższał on średnią dla wszystkich gmin województwa wielkopolskiego. Ponadto, zgodnie z danymi Powiatowego Urzędu Pracy w Pile na terenie powiatu stwierdzono niedobór pracowników w ok. 30 grupach zawodowych. Zauważa się zatem konieczność podjęcia przez Gminę Ujście współpracy z powiatem pilskim oraz gminami sąsiednimi w celu utworzenia placówek, które kształciłyby w wybranych zawodach deficytowych.

Gmina Ujście włączona została do Kostrzyńsko-Słubickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Wsparcie na realizację nowej inwestycji przez firmy udzielane jest w formie zwolnienia z podatku dochodowego na 10, 12 lub 15 lat. Inwestycje, które mogą starać się o wsparcie to: utworzenie nowego zakładu, zwiększenie zdolności produkcyjnej istniejącego zakładu, zasadnicza zmiana procesu produkcyjnego istniejącego zakładu, wprowadzenie produktów dotąd niewytwarzanych przez zakład lub nabycie aktywów należących do zakładu, który został zamknięty.

Gmina Ujście odznacza się rolniczo-przemysłowym charakterem. Na jej terenie funkcjonują zarówno indywidualne gospodarstwa rolne, jak i zakłady rolne. W strukturze gospodarstw

dominują podmioty o powierzchni od 20-50 ha oraz 10-15 ha, które specjalizują się w uprawie zbóż, w tym pszenżyta, kukurydzy, mieszanek zbożowych oraz pszenicy.

Dostępna i rozwinięta infrastruktura techniczna stanowi jeden z podstawowych czynników wpływających na atrakcyjność osiedleńczą oraz inwestycyjną jednostek samorządu terytorialnego. Gmina Ujście charakteryzuje się dobrze rozwiniętą infrastrukturą sieciową, a w szczególności siecią wodno-kanalizacyjną. Na terenie badanej jednostki zlokalizowane są dwie hydrofarmy w Nowej Wsi Ujskiej oraz w Jabłonowie, a całkowita długość sieci wodociągowej wynosi ok. 126,3 km. Ponadto, w 2023 roku ok. 90,4% mieszkańców Gminy posiadało przyłącza do sieci. Należy jednak zaznaczyć, że wartość tego wskaźnika była niższa od średniej dla gmin powiatu pilskiego oraz województwa wielkopolskiego, co może wskazywać na konieczność rozbudowy oraz modernizacji istniejącej już w Gminie Ujście sieci wodociągowej. W 2023 roku na terenie badanej jednostki znajdowały się dwie oczyszczalnie ścieków – gminna oczyszczalnia ścieków w Kruszewie oraz prywatna oczyszczalnia ścieków w Ujściu. Uzupełnienie infrastruktury kanalizacyjnej stanowi 16 przepompowni ścieków, 91 przydomowych oczyszczalni ścieków oraz 279 zbiorników bezodpływowych. W tym samym roku ok. 76,8% mieszkańców badanej jednostki posiadało przyłącze do sieci kanalizacyjnej, co wskazuje na dobrze rozwiniętą infrastrukturę w tym zakresie. Całkowita długość znajdującej się w Gminie Ujście sieci gazowej wynosi ok. 49,5 km, natomiast liczba czynnych przyłączy gazowych to 442 szt., w tym do budynków mieszkalnych – 393 szt. Oznacza to, że w 2023 roku ok. 41,5% mieszkańców wykorzystywało gaz jako główne źródło wytwarzania energii. Należy jednak zaznaczyć, że przedstawione dane dotyczą przede wszystkim obszaru miasta. Tym samym zauważa się konieczność wsparcia mieszkańców obszarów wiejskich, na których budowa sieci gazowej jest nierentowna, w wymianie przestarzałych źródeł ciepła na bardziej przyjazne środowisku. Gmina Ujście charakteryzuje się dobrze rozwiniętą infrastrukturą dla sieci Internetu szerokopasmowego (światłowód), a większość jej mieszkańców posiada dostęp do Internetu. Należy jednak ciągle sukcesywnie rozwijać istniejącą infrastrukturę, aby zapewnić dostęp do sieci wszystkim mieszkańcom badanej jednostki.

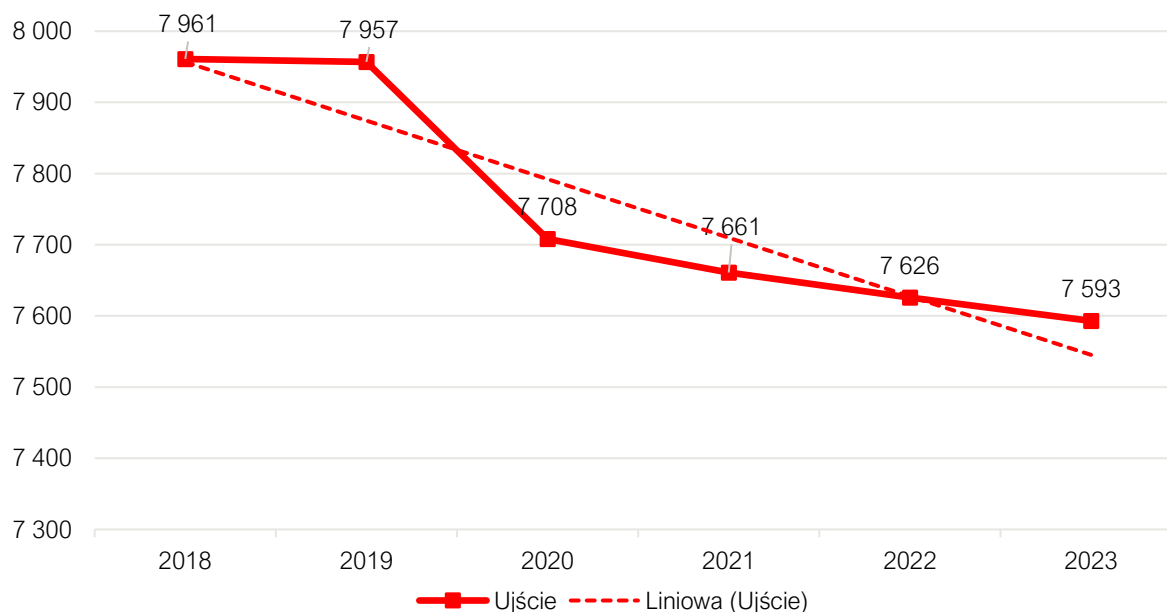
Gmina Ujście charakteryzuje się korzystnymi warunkami do rozwoju OZE. Na jej terenie zlokalizowana jest elektrownia wodna przepływowa na rzece Gwda w miejscowości Byszk. Ponadto, w Nowej Wsi Ujskiej zlokalizowana jest turbina wiatrowa o mocy 1 MW. W momencie opracowywania niniejszego dokumentu Gmina Ujście była w trakcie realizacji inwestycji polegającej na budowie farmy fotowoltaicznej w Węglewie. Dodatkowo w miejscowości Węglewo oraz Kruszewo planowane jest utworzenie Parku Wiatrowego Ujście.

Aspekt finansowy Gminy Ujście należy ocenić jako umiarkowanie zadowalający. W analizowanym okresie dochody ogółem badanej jednostki charakteryzowały się powolnym wzrostem, a w przeliczeniu na 1 mieszkańca były one porównywalne do średniej dla gmin powiatu pilskiego. Należy jednak zaznaczyć, że wraz ze wzrostem dochodów odnotowano sukcesywny wzrost wydatków ogółem Gminy, które w 2018 i 2023 roku przekroczyły jej dochody. Analizując strukturę dochodów Gminy dostrzec można, iż największy udział w ostatnich latach posiadały dotacje oraz subwencje, których średni udział kształtował się na poziomie 60% wszystkich dochodów budżetowych. Analizując z kolei dochody podatkowe Gminy Ujście zaobserwowano, że najważniejszymi źródłami jej dochodów były: udział w podatku od osób fizycznych (PIT), podatek od nieruchomości oraz podatek rolny. Analizując strukturę wydatków Gminy Ujście w latach 2018-2023 zaobserwowano, że największy średni udział przypadł w działach: Oświata i wychowanie (36,8%), Rodzina (20,1%), Administracja publiczna (9,3%), Transport i łączność (7,5%) oraz Gospodarka komunalna i ochrona środowiska (6,4%). W ostatnich latach Gmina Ujście dokonywała również znaczących wydatków inwestycyjnych,

które w 2023 roku osiągnęły swoją rekordową wartość i stanowiły 30,9% wydatków ogółem. Należy również stwierdzić, że obecny kształt wskaźnika obsługi zadłużenia Gminy Ujście pozwala na obsługę dodatkowych zobowiązań finansowych w kolejnych latach.

3. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej

W ostatnich latach Gmina Ujście charakteryzowała się niekorzystnym trendem demograficznym, o czym świadczy sukcesywnie zmniejszająca się liczba mieszkańców na jej terenie. W latach 2018-2023 liczba mieszkańców badanej jednostki zmniejszyła się z 7 961 osób do 7 593 osób. Tym samym dynamika tego zjawiska wyniosła ok. 95,3%, co stanowiło wynik zbliżony do średniej dla gmin powiatu pilskiego. Wśród przyczyn niekorzystnej sytuacji demograficznej Gminy wskazuje się ujemne wartości przyrostu naturalnego (różnica pomiędzy urodzeniami żywymi a zgonami) oraz salda migracji (różnica pomiędzy osobami zameldowanymi a wymeldowanymi). Przewiduje się również, że w kolejnych latach odpływ ludności z terenu Gminy będzie się pogłębiał. Zauważa się zatem konieczność podjęcia działań, które doprowadzą do zwiększenia atrakcyjności osiedleńczej Gminy Ujście poprzez zapewnienie mieszkańcom m.in. ciekawej i zróżnicowanej oferty spędzania czasu wolnego czy możliwości edukacji na wysokim poziomie.

Ryc. 1. Zmiana liczby ludności w Gminie Ujście w latach 2018-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W celu pogłębienia analizy sytuacji demograficznej w Gminie Ujście wykorzystano również inne wskaźniki – udział mieszkańców w wieku kreatywnym oraz współczynnik senioralnego obciążenia demograficznego. Mieszkańcy w wieku kreatywnym to osoby w wieku 25-34 lat, które stanowią główną siłę rozwoju gospodarczego oraz najczęściej decydują się na założenie rodziny. W analizowanym okresie ich udział zmniejszył się z 15,3% do 12,2%. Jednocześnie odnotowano wzrost wartości senioralnego obciążenia demograficznego – w latach 2018-2023 udział seniorów w ogólnej liczbie mieszkańców Gminy zwiększył się z 21,3% do 27,6%. Przedstawione

dane wskazują na postępujący proces starzenia się społeczeństwa, co w przyszłości może skutkować m.in. koniecznością wzmocnienia oferowanych przez Gminę usług opiekuńczych oraz spadkiem liczby osób aktywnych zawodowo.

Na terenie Gminy Ujście nie funkcjonują placówki świadczące usługi edukacyjne dla dzieci do lat 3 (żłobki, kluby malucha). Na podstawie przeprowadzonego badania ankietowego zauważa się jednak konieczność utworzenia tego typu placówki, co w przyszłości umożliwiłoby szybszy powrót młodych rodziców na rynek pracy oraz zwiększenie atrakcyjności osiedleńczej Gminy dla osób w wieku kreatywnym. Z kolei opieka przedszkolna na terenie badanej jednostki realizowana jest przez Przedszkole Publiczne im. Króla Macjusia I z oddziałem zamiejscowym w Kruszewie oraz Oddział Przedszkolny przy Szkole Podstawowej w Nowej Wsi Ujskiej. W 2022 roku odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym kształtował się na poziomie ok. 87% i był zbliżony do średniej dla gmin powiatu pilskiego. Należy również zaznaczyć, że ze względu na bliskość większych ośrodków miejskich, w tym Piły, część rodziców decyduje się na umieszczenie swoich dzieci w przedszkolach na terenie tych miast. Zauważa się zatem konieczność wzmocnienia systemu opieki przedszkolnej na terenie Gminy Ujście, która powinna być jednak realizowana w oparciu o analizę faktycznych potrzeb jej mieszkańców.

Na terenie Gminy Ujście funkcjonują trzy szkoły podstawowe: Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Ujściu, Szkoła Podstawowa im. Kornela Makuszyńskiego w Kruszewie oraz Szkoła Podstawowa w Nowej Wsi Ujskiej. Największą placówką w 2023 roku, pod względem liczby uczniów, stanowiła Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Ujściu, do której uczęszczało 295 dzieci. Wszystkie ze szkół zapewniają swoim uczniom dostęp do obiektów sportowych, szafek, komputerów oraz projektorów multimedialnych, a także oferują opiekę lekarską w postaci gabinetu pielęgniarki. Wsparcie psychologa zapewniające jest jednak wyłącznie w Szkole Podstawowej w Ujściu. Dodatkowo w ostatnich latach obserwowany jest systematyczny spadek liczby dzieci uczęszczających do gminnych szkół podstawowych. Należy zatem podjąć działania, które doprowadzą do podniesienia poziomu nauczania, a tym samym konkurencyjności wskazanych placówek względem pozostałych szkół podstawowych znajdujących się na terenie sąsiednich gmin. Należy jednak zachować efektywność ekonomiczną prowadzonych placówek, co może w przyszłości powodować konieczność podjęcia dyskusji nad zamknięciem lub łączeniem placówek.

Podmiotami odpowiedzialnymi za realizację działań w zakresie upowszechniania kultury na terenie Gminy Ujście są dwa podmioty – Ujski Dom Kultury w Ujściu oraz Wiejski Dom Kultury w Kruszewie. Placówki te obejmują opiekę merytoryczną nad działającymi w poszczególnych miejscowościach świetlicach wiejskich. Obydwa podmioty prowadzą dodatkowe zajęcia dla mieszkańców w postaci różnego rodzaju zajęć artystycznych. Ponadto, w budynku Ujskiego Domu Kultury funkcjonuje Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Ujście. Z przeprowadzonego badania ankietowego wynika jednak, że obecna oferta kulturalna w Gminie nie odpowiada na potrzeby mieszkańców. Zauważa się zatem konieczność zwiększenia jej atrakcyjności oraz różnorodności.

Za bezpieczeństwo mieszkańców Gminy odpowiadają strażacy z 8 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej w Ujściu, Kruszewie, Nowej Wsi Ujskiej, Chrustowie, Jabłonowie, Węglewie oraz Mirosławiu. Koniecznym jest ciągle doposażanie tych jednostek w nowoczesny sprzęt ratowniczy, który umożliwi efektywną realizację zadań ratowniczych. Zauważa się również konieczność przeprowadzenia remontów oraz rozbudowy obiektów OSP.

Gmina Ujście jest członkiem takich stowarzyszeń jak: Lokalna Grupa Działania „Krajna nad Notecią”, Wielkopolski Ośrodek Kształcenia i Studiów Samorządowych, Związek Miast i Gmin

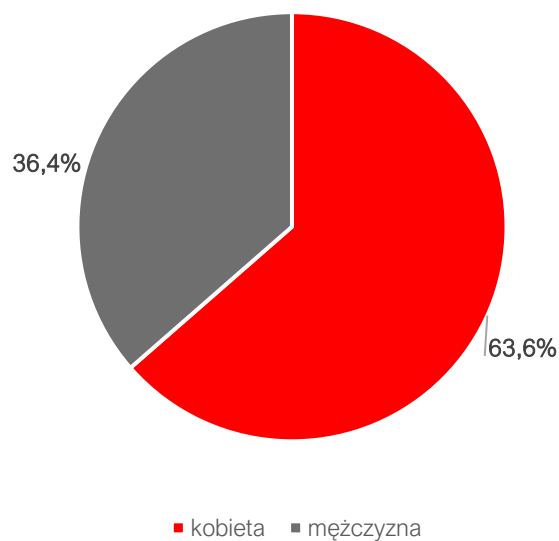
Nadnoteckich, oraz Organizacja Ekologiczna i Turystyczna Północnej Wielkopolski Dolna Noteci. Organizacje te stanowią wielowymiarową współpracę, a członkostwo Gminy zwiększa możliwości współpracy i przedsięwzięcia wspólnych działań w celu rozwoju całego regionu. Ponadto, Gmina Ujście posiada dwie gminy partnerskie: Krakow am See (Niemcy) oraz Kaźmierz.

Głównym podmiotem odpowiedzialnym za świadczenie usług społecznych na terenie Gminy Ujście jest Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ujściu. Nadrzędnym celem działalności placówki jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie same pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości (Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, Art.2). W 2023 roku wsparciem objęto 196 rodzin, a pomoc udzielana była głównie z powodu choroby, bezrobocia, ubóstwa oraz niepełnosprawności. W Ujściu funkcjonuje również Centrum Aktywności dla Osób Niepełnosprawnych prowadzące Warsztaty Terapii Zawodowej (jednostka prowadzona przez Starostwo Powiatowe w Pile). W ostatnich latach zaobserwowano, że liczba osób objętych wsparciem w miejscu zamieszkania wzrastała. Mając na uwadze sytuację demograficzną Gminy spodziewany jest wzrost zapotrzebowania na tego typu usługi, dlatego koniecznym jest sukcesywne wzmocnianie systemu opieki społecznej na jej terenie.

4. Jakość życia w Gminie – wyniki badań ankietowych

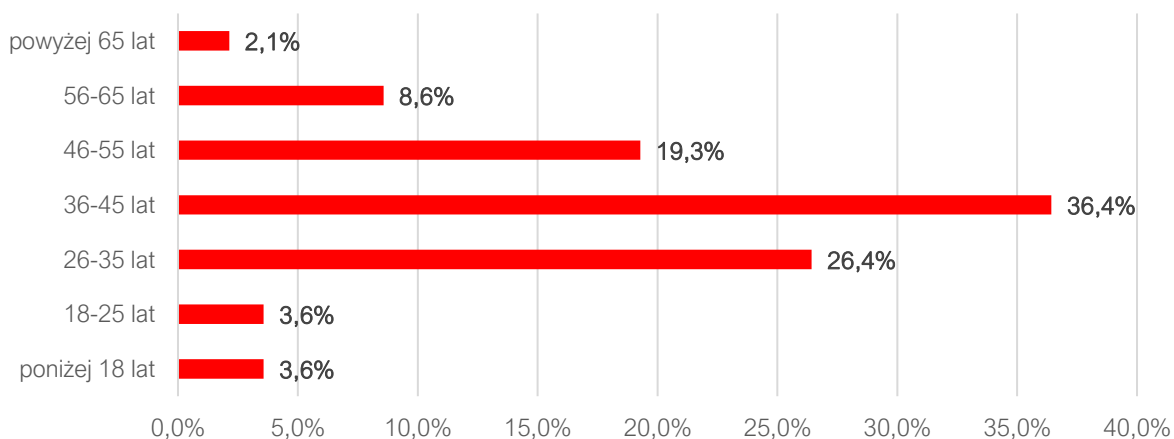
W celu zdiagnozowania stanu społeczno-gospodarczego Gminy Ujście przeprowadzone zostało badanie ankietowe wśród mieszkańców. Odpowiedzi udzielać można było poprzez kwestionariusz dostępny on-line. Badanie było anonimowe, a udział dobrowolny dla wszystkich zainteresowanych. Celem badania było poznanie opinii mieszkańców oraz interesariuszy Gminy Ujście na temat jakości życia w Gminie oraz określenie priorytetów rozwojowych na najbliższe lata. Ankietowani odpowiadali na pytania z zakresu kilku obszarów funkcjonowania Gminy, a poruszane tematy dotyczyły społeczeństwa, gospodarki, przestrzeni, środowiska, infrastruktury technicznej, turystyki, rekreacji, edukacji i kultury.

Respondenci składali odpowiedzi od 9 lipca 2024 roku do 25 lipca 2024 roku. Łącznie zebrano 140 odpowiedzi. Większą część respondentów stanowiły kobiety (63,6%). Analizując strukturę wieku zaobserwowano, że największy udział wśród ankietowanych stanowiły osoby w wieku 36-45 lat (36,4%) oraz 26-35 lat (26,4%). Pod względem zatrudnienia, największy odsetek wśród respondentów stanowiły osoby pracujące (70%) oraz przedsiębiorcy (10,7%).

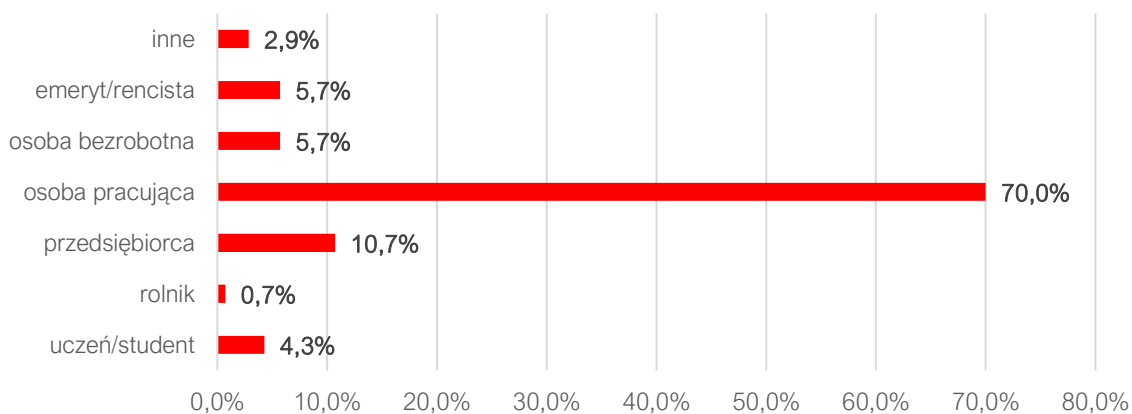
Ryc. 2. Metryczka – ankietowani według płci

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet.

Ryc. 3. Metryczka – struktura wiekowa ankietowanych

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet.

Ryc. 4. Metryczka – ankietowani według zatrudnienia

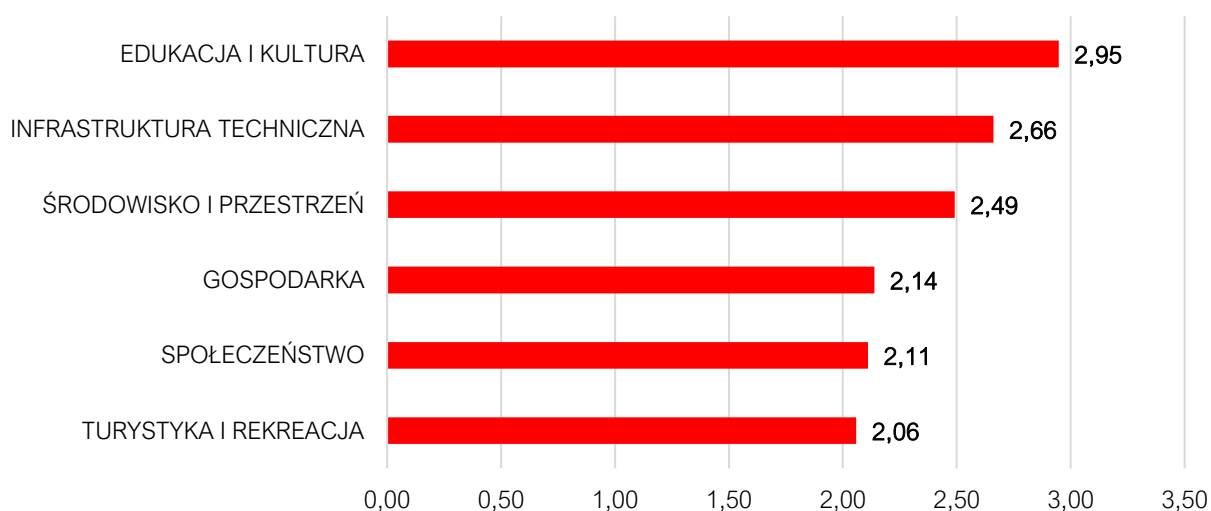
Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet.

4.1. Ocena sytuacji w Gminie

W Gminie Ujście w skali od 1 do 5, gdzie:

- 1 – oznacza „bardzo źle”,
- 2 – oznacza „źle”,
- 3 – oznacza „dostatecznie/zadawalająco/neutralnie”,
- 4 – oznacza „dobrze”,
- 5 – oznacza „bardzo dobrze”.

mieszkańcy **najwyżej** ocenili działania w zakresie **edukacji i kultury** – średnia ocen dla tego obszaru wyniosła 2,95. Z kolei **najniżej** oceniony został aspekt związany z **turystyką i rekreacją** – średnia ocena dla tego obszaru wyniosła 2,06. Natomiast średnia ocena dla wszystkich przedstawionych obszarów wyniosła 2,40. Oznacza to, że poszczególne aspekty funkcjonowania Gminy w większości ocenione zostały negatywnie lub zaledwie dostatecznie.

Ryc. 5. Średnia ocena rozwoju poszczególnych obszarów według ankietowanych

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet.

Edukacja i kultura

Obszar edukacji, wychowania przedszkolnego oraz upowszechnienia kultury oceniony został najwyżej spośród wszystkich aspektów funkcjonowania Gminy Ujście. Średnia ocena dla tego obszaru wyniosła 2,95, co może wskazywać na dostateczne zadowolenie mieszkańców w tym zakresie. Najkorzystniej oceniono **dostęp do edukacji w szkołach podstawowych**, dla którego średnia ocena kształtowała się na poziomie 3,76. Należy również zaznaczyć, że aspekt ten był najwyżej ocenionym komponentem w całym badaniu ankietowym. Odpowiedzi respondentów wskazują również na zadowolenie z **jakości infrastruktury w szkołach podstawowych** (3,57), **dostępu do edukacji przedszkolnej** (3,42), **organizacji dowozu dzieci do szkół** (3,33), a także **jakości infrastruktury przedszkolnej** (3,28). Mieszkańcy negatywnie ocenili z kolei **jakość i różnorodność wydarzeń kulturalno-rozrywkowych** (2,27), oferowane przez Gminą **wsparcie dla uczniów z trudnościami w nauce w szkołach** (2,35) oraz **dotatkową ofertę zajęć w szkołach** (2,39). Wskazane powyżej aspekty powinny stanowić priorytety rozwoju dla Gminy Ujście w obszarze edukacji i upowszechniania kultury.

Tab. 1. Ocena poszczególnych aspektów w obszarze edukacja i kultura

dostęp do edukacji w szkołach podstawowych	3,76
jakość infrastruktury w szkołach podstawowych (sale lekcyjne, sale sportowe, wyposażenie pracowni szkolnych, szatnie, inne)	3,57
dostęp do edukacji przedszkolnej	3,42
organizacja dowozu dzieci do szkół	3,33
jakość infrastruktury przedszkolnej	3,28
jakość edukacji przedszkolnej	3,26
jakość edukacji w szkołach podstawowych	3,17
działalność świetlic wiejskich	2,96
wsparcie dla uczniów zdolnych w szkołach	2,74
działalność domu kultury	2,63
dostęp do edukacji w szkołach ponadpodstawowych (w tym dojazd)	2,62
dostęp do obiektów kulturalnych (godziny i dni otwarcia, itp.)	2,45
dotychczasową ofertę (kółka zainteresowań, dodatkowe zajęcia itp.) w szkołach	2,39
wsparcie dla uczniów z trudnościami w nauce w szkołach	2,35
jakość i różnorodność wydarzeń kulturalno-rozrywkowych	2,27

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet.

Infrastruktura techniczna

Obszar związany z infrastrukturą techniczną był drugim najwyżej ocenionym obszarem funkcjonowania Gminy Ujście. Należy jednak zaznaczyć, że spośród tworzących go komponentów zaledwie dwa uzyskały średnią ocenę powyżej 3,00, co może wskazywać na niekorzystną sytuację rozwojową w tym zakresie. Respondenci najwyżej ocenili **jakość sieci wodociągowej** (3,13) oraz **jakość sieci kanalizacyjnej** (3,09). Z kolei najniżej ocenionymi aspektami funkcjonowania Gminy w tym zakresie były: **bezpieczeństwo przy głównych drogach w związku z ruchem aut osobowych i ciężarowych** (2,01), **stan dróg** (2,44) oraz **mała infrastruktura drogowa** (2,46). Przedstawione wyniki badań wskazują, że w najbliższych latach Gmina Ujście powinna skoncentrować swoje działania na rozwoju infrastruktury drogowej.

Tab. 2. Ocena poszczególnych aspektów w obszarze infrastruktura techniczna

jakość sieci wodociągowej	3,13
jakość sieci kanalizacyjnej	3,09
dostęp do szerokopasmowego Internetu	2,89
dostępność sieci gazowej	2,62
mała infrastruktura drogowa (chodniki, oświetlenie, przystanki, itp)	2,46
stan dróg	2,44
bezpieczeństwo przy głównych drogach w związku z ruchem aut osobowych i ciężarowych	2,01

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet.

Środowisko i przestrzeń

W przeprowadzonym badaniu ankietowym mieszkańcy Gminy Ujście wyrazili również swoją opinię na temat obszaru związanego ze środowiskiem przyrodniczym oraz zagospodarowaniem przestrzeni w Gminie. Średnia ocena dla tego obszaru kształtowała się na poziomie 2,49,

co wskazuje na niezadowolenie respondentów z prowadzonej przez samorząd polityki przestrzennej. Spośród poszczególnych aspektów tworzących ten obszar najwyżej oceniono **walory środowiska przyrodniczego** (3,61). Należy jednak podkreślić, że był to jedyny komponent w tym obszarze, który otrzymał średnią ocenę powyżej 3,00. Mieszkańcy wskazywali na konieczność poprawy jakości **infrastruktury melioracji szczegółowej** (1,98), **efektywności zagospodarowania przestrzeni** (2,08), **oferty w działaniach wspierających ochronę środowiska** (2,16), **rozwoju odnawialnych źródeł energii** (2,23) oraz **świadomości ekologicznej mieszkańców** (2,24).

Tab. 3. Ocena poszczególnych aspektów w obszarze środowisko i przestrzeń

walory środowiska przyrodniczego	3,61
jakość powietrza	2,85
system odbioru odpadów	2,80
estetyka (czystość na obszarach publicznych)	2,56
dostępność terenów zieleni (parków, skwerów, zieleńców, zadrzewień ulicznych, lasów)	2,50
czystość terenów zieleni (parków, skwerów, zieleńców, zadrzewień ulicznych, lasów)	2,47
czystość wód powierzchniowych i terenów przylegających	2,43
świadomość ekologiczną mieszkańców	2,24
rozwój odnawialnych źródeł energii	2,23
oferta w działaniach wspierających ochronę środowiska (np. dofinansowania do wymiany źródeł ciepła)	2,16
efektywność zagospodarowania przestrzeni (czy tereny są wykorzystywane optymalnie)	2,08
infrastruktura melioracji szczegółowej (rowy, sieć drenażowa, przepusty itp.)	1,98

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet.

Gospodarka

Obszar związany z rozwojem gospodarczym Gminy Ujście był jednym z najniżej ocenionych aspektów funkcjonowania badanej jednostki. Średnia ocena dla tego obszaru wyniosła 2,14, co wskazuje na znaczne niezadowolenie mieszkańców z jego funkcjonowania. We wskazanym obszarze najwyżej oceniono **dostępność usług** (3,26). Z kolei negatywnie oceniono następujące komponenty: **możliwości zawodowe dla osób z wyższym wykształceniem** (1,74), **możliwość uzyskania zatrudnienia** (1,75), **warunki prowadzenia i rozwijania działalności gospodarczej** (1,86), **połączenia komunikacyjne z innymi gminami i miastami** (1,92) oraz **funkcjonowanie transportu zbiorowego** (1,97). W najbliższych latach działania Gminy Ujście powinny przede wszystkim koncentrować się na poprawie wyżej wskazanych aspektów.

Tab. 4. Ocena poszczególnych aspektów w obszarze gospodarka

dostępność usług (np. poczta, bank, fryzjer, sklepy spożywcze)	3,26
perspektywy rozwojowe działalności rolniczej	2,35
atrakcyjność inwestycyjna	2,23
konkurencyjność przedsiębiorstw na rynku lokalnym	2,16
funkcjonowanie transportu zbiorowego	1,97
połączenia komunikacyjne z innymi gminami i miastami	1,92
warunki prowadzenia i rozwijania działalności gospodarczej	1,86
możliwość uzyskania zatrudnienia	1,75

możliwości zawodowe dla osób z wyższym wykształceniem

1,74

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet.

Spoleczeństwo

W obszarze dotyczącym rozwoju społecznego, żaden z tworzących go komponentów nie uzyskał średniej oceny powyżej 3,00. Jest to sytuacja niekorzystna, która wskazuje na niezadowolenie respondentów z świadczonych przez samorząd usług. Spośród wybranych aspektów zauważa się szczególną potrzebę poprawy **jakości opieki żłobkowej (1,33)**, **dostępu do żłobków i klubów malucha (1,43)**, **dostępu do specjalistycznej opieki medycznej (1,57)**, **wsparcia osób starszych (1,87)**, a także **możliwości zapewnienia dojazdu do specjalistycznej opieki medycznej poza teren Gminy (1,97)**. Z przedstawionych danych wynika, że Gmina Ujście powinna priorytetowo skoncentrować swoje działania na rozwój infrastruktury i placówek zapewniających opiekę nad dziećmi do lat 3 oraz zwiększenie dostępności do lekarzy specjalistów. Zdaniem respondentów poprawy wymaga również wsparcie oferowane seniorom.

Tab. 5. Ocena poszczególnych aspektów w obszarze społeczeństwo

dostępność budynków administracji publicznej	2,90
zadowolenie z usług świadczonych przez Urząd Miejski	2,66
dostęp do podstawowej opieki medycznej	2,56
bezpieczeństwo publiczne	2,55
skuteczność działania pomocy społecznej	2,30
aktywność mieszkańców na rzecz Gminy (np. wolontariat, partycypacja, inicjatywy oddolne)	2,18
wsparcie osób niesamodzielnych (m.in. opieka wytchnieniowa, usługi opiekuńcze, asystent rodziny)	2,00
możliwość zapewnienia dojazdu do specjalistycznej opieki medycznej poza teren Gminy	1,97
wsparcie osób starszych (DPS, Kluby Seniora)	1,87
dostęp do specjalistycznej opieki medycznej	1,57
dostęp do żłobków/klubów malucha	1,43
jakość opieki żłobkowej	1,33

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet.

Turystyka i rekreacja

Wśród wszystkich badanych w ankiecie aspektów funkcjonowania Gminy Ujście obszar turystyka i rekreacja oceniony został najniżej. Średnia ocena dla tego obszaru kształtowała się na poziomie 2,06 – wynik ten wskazuje na złą sytuację rozwojową badanej jednostki w tym zakresie. Zauważa się zatem konieczność poprawy wszystkich składających się na ten obszar aspektów, a w szczególności **działań promocyjnych władz, mających na celu pozyskanie potencjalnych turystów (1,48)**, **oferty spędzania wolnego czasu dla młodzieży (1,55)**, **oferty spędzania wolnego czasu dla dorosłych (1,64)**, **poziomu bazy gastronomicznej (1,66)** oraz **poziomu bazy turystyczno-wypoczynkowej (1,74)**. Koniecznym jest również zwiększenie różnorodności i atrakcyjności **oferty spędzania wolnego czasu dla seniorów (1,82)** oraz **oferty spędzania wolnego czasu dla dzieci (2,08)**.

Tab. 6. Ocena poszczególnych aspektów w obszarze turystyka i rekreacja

wyposażenie placów zabaw i siłowni zewnętrznych	3,11
jakość istniejących ścieżek pieszo-rowerowych	2,69

atrakcyjność turystyczna	2,43
poziom bazy sportowo-rekreacyjnej	2,32
system ścieżek rowerowych (połączenia, ciągłość, możliwość traktowania ich jako alternatywę dla transportu samochodowego)	2,14
oferta spędzania wolnego czasu dla dzieci	2,08
oferta spędzania wolnego czasu dla seniorów	1,82
poziom bazy turystyczno-wypoczynkowej (m.in. szlaki turystyczne, miejsca noclegowe)	1,79
poziom bazy gastronomicznej	1,66
oferta spędzania wolnego czasu dla dorosłych	1,64
oferta spędzania wolnego czasu dla młodzieży	1,55
działania promocyjne władz, mające na celu pozyskanie potencjalnych turystów	1,48

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet.

Celem podsumowania w tabeli poniżej zestawione zostały najlepiej i najgorzej ocenione elementy w każdym z przedstawionych obszarów. Wśród najlepiej ocenionych aspektów funkcjonowania Gminy Ujście wskazano m.in. dostęp do edukacji w szkołach podstawowych, walory środowiska przyrodniczego oraz dostępność usług. Z kolei zdaniem mieszkańców poprawy wymaga jakość opieki żłobkowej, działania promocyjne władz, a także możliwości zawodowe dla osób z wyższym wykształceniem.

Tab. 7. Najlepiej i najgorzej oceniane elementy w poszczególnych obszarach według ankietowanych

Obszar	Najlepiej ocenione	Najniżej ocenione
Edukacja i kultura	Dostęp do edukacji w szkołach podstawowych (3,76)	Jakość i różnorodność wydarzeń kulturalno-rozrywkowych (2,27)
Infrastruktura techniczna	Jakość sieci wodociągowej (3,13)	Bezpieczeństwo przy głównych drogach w związku z ruchem aut osobowych i ciężarowych (2,01)
Środowisko i przestrzeń	Walory środowiska przyrodniczego (3,61)	Infrastruktura melioracji szczegółowej (1,98)
Gospodarka	Dostępność usług (3,26)	Możliwości zawodowe dla osób z wyższym wykształceniem (1,74)
Społeczeństwo	Dostępność budynków administracji publicznej (2,90)	Jakość opieki żłobkowej (1,33)
Turystyka i rekreacja	Wyposażenie placów zabaw i siłowni zewnętrznych (3,11)	Działania promocyjne władz, mające na celu pozyskanie potencjalnych turystów (1,48)

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet.

4.2. Pożądane priorytety rozwojowe

W ankiecie należało również wskazać główne priorytety rozwojowe Gminy Ujście. Zdecydowanie najczęściej wskazywanymi odpowiedziami były: **budowa obwodnicy** (50% odpowiedzi), **poprawa infrastruktury drogowej** (43,6% odpowiedzi), **rozbudowa ciągów pieszo-rowerowych** (35,0%) oraz **poprawa funkcjonowania transportu zbiorowego** (34,3%). Kolejną najczęściej wskazywaną

odpowiedzią była **poprawa dostępu do usług medycznych** (27,1% wszystkich odpowiedzi) oraz **rozwój terenów zieleni** (26,4%). Za istotny priorytet w dalszym rozwoju Gminy, mieszkańcy uznali także **rozwój przedsiębiorczości** (18,6% wszystkich odpowiedzi) oraz **poprawę jakości obsługi mieszkańców** (18,6%). Wśród wskazywanych przez respondentów priorytetów rozwoju pojawiły się również działania skierowane na rozwój społeczny. Mieszkańcy zwrócili uwagę na potrzeby związane ze **zmniejszeniem poziomu bezrobocia** (17,1%), zwiększeniem liczby **zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i dorosłych** (15,0%), zwiększeniem **liczby miejsc opieki nad dziećmi do lat 3** (12,1%), **podniesieniem poziomu nauczania w szkołach podstawowych** (11,4%), a także **stworzeniem nowych miejsc opieki nad osobami starszymi** (10,7%).

Przeprowadzone badanie ankietowe miało również na celu umożliwienie respondentom wskazanie kierunku, w którym powinna rozwijać się w przyszłości Gmina Ujście. Było to pytanie zamknięte, w którym ankietowani określali jakie funkcje powinna pełnić badana jednostka. Otrzymane wyniki przedstawiono w poniższej tabeli.

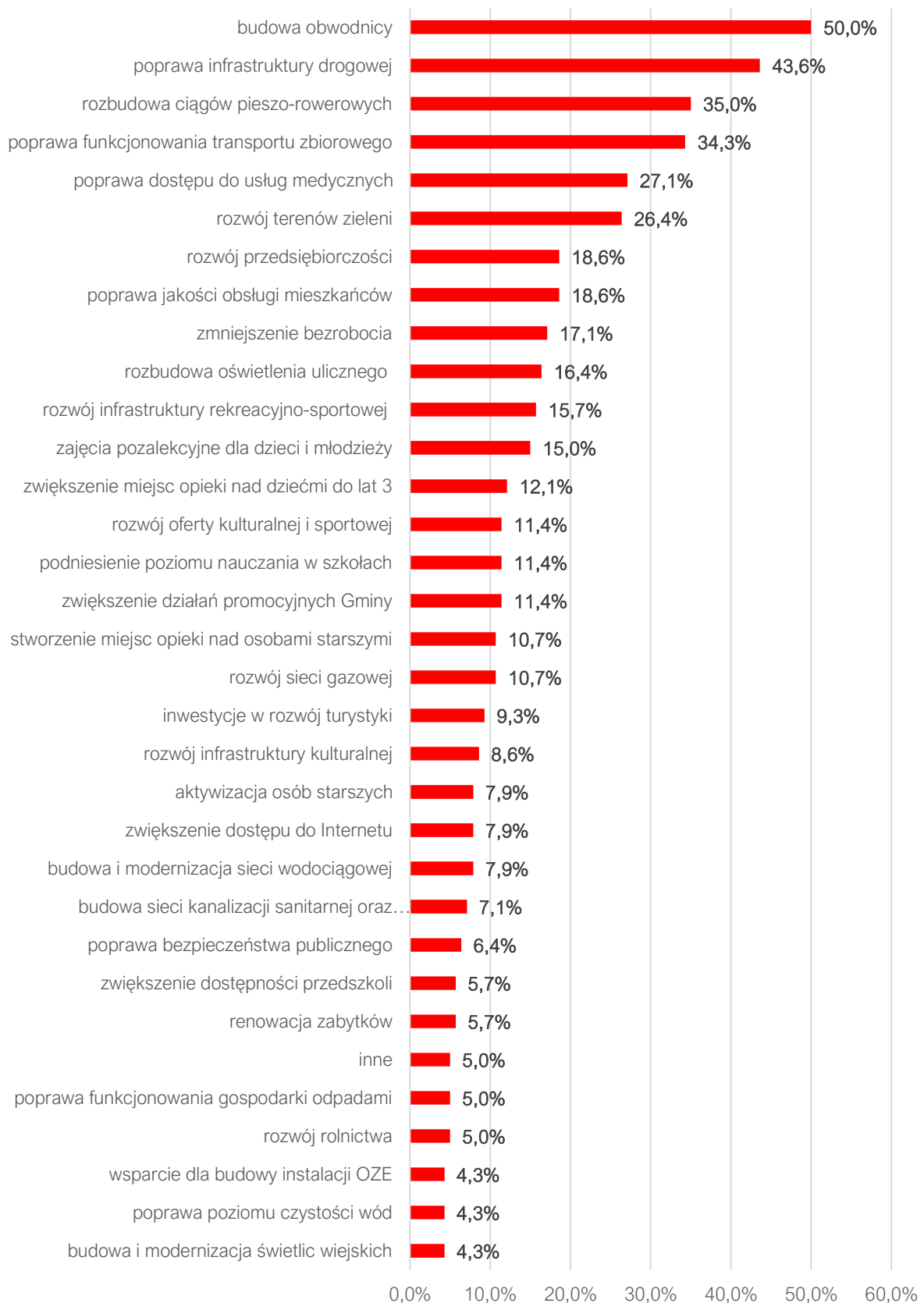
Tab. 8. Kierunki rozwoju Gminy Ujście

Funkcja Gminy	Ocena
Gmina produkcyjno-przemysłowa	3,6
Gmina turystyczna	3,6
Gmina prospołeczna	2,9
Gmina mieszkaniowa	2,6
Gmina rolnicza	2,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet.

W ankiecie zapytano także, co według respondentów powinno być wizytówką Gminy Ujście. Było to pytanie otwarte, a więc ankietowani mieli możliwość samodzielnie wpisać odpowiedź. Poniżej zestawiono najczęściej pojawiające się odpowiedzi:

- Atrakcyjne walory środowiska przyrodniczego,
- Dobrze rozwinięty sektor turystyki oparty na lokalnych zasobach i potencjałach,
- Wysoka jakość świadczonych przez Gminę usług społecznych oraz rozwinięta infrastruktura techniczna.

Ryc. 6. Liczba odpowiedzi respondentów na wybrane priorytety rozwojowe
 Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet.

5. Analiza SWOT z uwzględnieniem elementów partycypacji społecznej

Analiza SWOT jest często stosowanym narzędziem diagnozy strategicznej w jednostkach administracji publicznej. To narzędzie pozwala na porównanie **mocnych i słabych** stron jednostki wynikających z jej **wewnętrznego** otoczenia oraz identyfikację **szans i zagrożeń** dla rozwoju, które płyną z otoczenia **zewnętrznego**. Ponadto dzięki analizie SWOT można również określić, jak te elementy wzajemnie na siebie oddziałują.

Grupy czynników w metodzie SWOT są definiowane w następujący sposób:

Analizę SWOT dla Gminy Ujście opracowano bazując na:

- 1) diagnozie sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej Gminy Ujście oraz zawartych w niej danych liczbowych, opisowych i przestrzennych pozyskanych z Urzędu Miejskiego w Ujściu, gminnych jednostek organizacyjnych oraz źródeł zewnętrznych;
- 2) wynikach badań ankietowych przeprowadzonych wśród mieszkańców Gminy oraz interesariuszy Strategii;
- 3) materiale wypracowanym podczas spotkania z pracownikami Urzędu Miejskiego w Ujściu.

Analizę SWOT dla Gminy Ujście przedstawia poniższa tabela.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none">• Bliskość ośrodków subregionalnych (Piła) oraz lokalnych (Czarnków, Chodzież oraz Trzcianka), co umożliwi mieszkańcom Gminy Ujście swobodne korzystanie z ich oferty usługowo-educacyjnej.• Dobrze rozwinięta sieć drogowa pozytywnie wpływa na dostępność komunikacyjną Gminy Ujście.• Bogactwo przyrodnicze oraz unikatowe walory	<ul style="list-style-type: none">• Niewystarczająca liczba połączeń autobusowych na terenie Gminy sprawia, że mieszkańcy, którzy nie posiadają samochodu osobowego zagrożeni są wykluczeniem komunikacyjnym.• Przepływająca przez teren Gminy rzeka Noteć stanowi istotną barierę dla dalszego rozwoju przestrzennego miasta.• Układ komunikacyjny miasta, a w szczególności skrzyżowanie drogi krajowej z drogą

środowiskowe stanowiące jeden z głównych potencjałów rozwojowych Gminy.

- Racjonalnie prowadzona polityka przestrzenna umożliwiająca zasadne lokalizowanie inwestycji oraz zachowanie ładu przestrzennego.
- Zadawalająca dostępność usług podstawowych na terenie miasta Ujście, która wpływa na jakość życia jego mieszkańców.
- Występowanie na terenie Gminy Ujście terenów inwestycyjnych włączonych do Kostrzyńsko-Słubickiej Strefy Ekonomicznej, co wpływa na jej atrakcyjność inwestycyjną.
- Dobrze rozwinięta infrastruktura techniczna, a w szczególności sieć wodno-kanalizacyjna, korzystnie wpływa na jakość życia mieszkańców.
- Na terenie Gminy Ujście odnotowuje się występowanie korzystnych warunków do rozwoju OZE, w szczególności technologii wykorzystujących potencjał wiatrowy oraz wodny.
- Gmina Ujście jest partnerem licznych stowarzyszeń, które przyczyniają się do rozwoju całego regionu północnej wielkopolski.

wojewódzką, powodują powstawanie korków.

- Na terenie Gminy Ujście zlokalizowane są zakłady uciążliwe, które negatywnie oddziałują na środowisko przyrodnicze.
- Niska dywersyfikacja lokalnego rynku pracy uniemożliwia mieszkańcom Gminy Ujście znalezienie ciekawej i satysfakcjonującej pracy.
- Niewystarczająca promocja walorów środowiskowych Gminy Ujście uniemożliwia wykorzystanie jej pełnego potencjału turystycznego.
- Na terenie Gminy Ujście obserwuje się występowanie negatywnego trendu demograficznego, którego skutkiem jest postępujący odpływ ludności z jej terenu.
- Brak miejsc opieki nad dziećmi do lat 3, co utrudnia powrót młodych rodziców na rynek pracy.
- Niedostosowana oferta spędzania czasu wolnego dla mieszkańców przyczynia się do obniżenia atrakcyjności osiedleńczej Gminy Ujście.

SZANSE

- Budowa obwodnicy Ujścia, która przyczyni się do zwiększenia atrakcyjności osiedleńczej i inwestycyjnej Gminy.
- Rozwój funkcji turystycznej oraz rekreacyjnej Gminy Ujście w oparciu o lokalne zasoby przyrodnicze.
- Nowa perspektywa finansowa Unii Europejskiej na lata 2021-2027 dająca możliwości pozyskania środków na rozwój Gminy Ujście.
- Reforma systemu planowania przestrzennego wymuszająca konieczność opracowania planu ogólnego, co przyczyni się do lepszego gospodarowania przestrzenią w Gminie.
- Trendy społeczne związane z aktywizacją seniorów, które umożliwiają osobom starszym czynny udział w życiu społecznym, co pozytywnie wpływa na ich dobrostan.
- Zwiększająca się świadomość ekologiczna oraz coraz silniejsze postawy przyjazne środowisku wśród mieszkańców.

ZAGROŻENIA

- Pogłębiające się niekorzystne trendy demograficzne skutkujące dalszym odpływem mieszkańców i starzeniem się społeczeństwa.
- Rosnąca przewaga dużych ośrodków miejskich w zakresie jakości życia, dostępności usług, wysokości wynagrodzeń itp., powodująca zmniejszanie liczby młodych ludzi w Gminie Ujście.
- Pogarszający się stan środowiska przyrodniczego oraz zmiany klimatyczne, które doprowadzą do pogorszenia warunków przyrodniczych w Gminie.
- Zagrożenia związane z kryzysami międzynarodowymi i globalnymi oraz sytuacją polityczną na świecie (konflikty zbrojne, uchodźcy), które mają bezpośredni wpływ na sytuację gospodarczą w kraju.

CZĘŚĆ II: STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU GMINY UJŚCIE

1. Misja i wizja

Strategia Rozwoju Gminy Ujście na lata 2025-2034 jest kompleksowym dokumentem, podczas opracowywania którego dokładnie przeanalizowano aktualną sytuację Gminy. Badanie uwzględniło zarówno mocne strony, które stanowią fundament do wykorzystania, jak i obszary problemowe wymagające specjalnej uwagi i rozwiązania. Cały proces strategiczny miał na celu ustalenie ram rozwoju Gminy Ujście na kolejne lata, gwarantując rozsądne działania i harmonijne wysiłki w dążeniu do zamierzonych celów.

Misja jest to element strategii, który ukazuje najważniejsze kierunki rozwoju Gminy. Koncentruje się ona na podstawowych wartościach, które przyświecają władzom Gminy i jej mieszkańcom w procesach rozwojowych. Wskazuje także na czynniki uzasadniające przyjęcie określonych wartości jako nadrzędnych. Zawiera w sobie odpowiedź na pytanie, co jest naszym priorytetem.

Uwzględniając przyjęte założenia **misja Gminy Ujście** brzmi następująco:

Misją Gminy Ujście jest stworzenie atrakcyjnych warunków do życia dla lokalnej społeczności oraz aktywny rozwój przedsiębiorczości przy jednoczesnym poszanowaniu środowiska przyrodniczego.

Z kolei **wizja** Gminy, czyli sprecyzowany obraz przyszłości, była kluczowym elementem, pomagającym w definiowaniu kierunku, w którym Gmina powinna zmierzać, aby zrealizować swoje aspiracje i spełnić oczekiwania społeczności lokalnej.

Innymi słowy **wizja** jest obrazem Gminy, który będzie efektem realizacji podejmowanej strategii. Wizja ukazuje Gminę Ujście w perspektywie strategicznej, zmienionej poprzez realizację przyjętych działań i osiągnięcie zamierzonych przez władze celów.

Wizja Gminy:

- obrazuje stan docelowy Gminy w 2034 roku,
- ukazuje aspiracje władz i mieszkańców Gminy,
- jednoczy społeczność lokalną wokół określonej idei.

Wizja Gminy Ujście brzmi następująco:

W 2034 roku Gmina Ujście będzie miejscem bezpiecznym, charakteryzującym się zadbanym środowiskiem przyrodniczym, atrakcyjnymi warunkami do życia i pracy, nowoczesną infrastrukturą, a także rozwiniętą ofertą turystyczno-rekreacyjną. Ponadto, w wyniku podjętych działań promocyjnych Gmina Ujście stanie się rozpoznawalnym ośrodkiem w regionie.

2. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze przestrzennym, gospodarczym i społecznym. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia

Na podstawie analizy aktualnej sytuacji Gminy Ujście, jej aspektów ekonomicznych, społecznych oraz przestrzennych, a także uwzględniając czynniki wewnętrzne i zewnętrzne, określono trzy główne cele strategiczne, które mają być osiągnięte w zgodzie z wizją rozwoju Gminy. W celu realizacji założeń strategicznych, ustalono również cele szczegółowe (inaczej operacyjne), które zawierają kierunki działań do osiągnięcia.

Wyznaczone dla Gminy cele strategiczne odpowiadają zdefiniowanym obszarom rozwojowym w sferze przestrzennej, gospodarczej i społecznej, które są od siebie zależne i wzajemnie się przenikają. Podstawą do podejmowania działań w sferze gospodarczej i społecznej powinno być racjonalne gospodarowanie przestrzenią oraz ochrona ładu przestrzennego. Podstawą realizacji zadań w sferze gospodarczej będą stanowiły działania realizowane w zakresie infrastruktury technicznej i poprawy jakości środowiska przyrodniczego. W celu realizacji założeń strategicznych, ustalono również cele szczegółowe, nazywane celami operacyjnymi, którym przyporządkowano zaplanowane do realizacji kierunki działań.

Poniżej przedstawione zostały opracowane cele strategiczne:

Cel I	Cel II	Cel III
Bezpieczna i funkcjonalna przestrzeń oraz aktywna ochrona środowiska przyrodniczego	Gospodarka oparta na lokalnych potencjałach oraz atrakcyjnej ofercie turystycznej	Wysoka jakość usług społecznych odpowiadająca na potrzeby wszystkich mieszkańców

PRZESTRZEŃ

Wyznaczony cel strategiczny w wymiarze przestrzennym zakłada, że w przyszłości Gmina Ujście stanie się miejscem, które charakteryzować będzie funkcjonalna i przyjazna przestrzeń, rozwinięta infrastruktura techniczna oraz zdolność do skutecznego reagowania na postępujące zmiany klimatyczne. Wymiar przestrzenny funkcjonowania jednostek samorządu terytorialnego to kilka obszarów ściśle ze sobą powiązanych i przenikających się. Aby zrealizować sformułowany cel strategiczny, zaplanowano szereg kierunków działań przyporządkowanych do 3 celów operacyjnych, które przedstawione zostały w tabeli na następnych stronach.

Pierwszy cel operacyjny poświęcony został obszarowi związanemu z prowadzoną przez Gminę Ujście polityką przestrzenną. Wśród zaproponowanych kierunków działań wskazano m.in. opracowanie Planu Ogólnego, który stanowić będzie podstawowe narzędzie umożliwiające efektywne gospodarowanie przestrzenią w Gminie poprzez wyznaczenie terenów do rozwoju funkcji mieszkaniowej oraz terenów do rozwoju OZE. Zakłada się również opracowanie nowych i aktualizację istniejących już miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które stanowić będą narzędzie umożliwiające m.in. uporządkowanie gminnej sieci osadniczej. W ramach wyznaczonego celu operacyjnego zakłada się również rewitalizację promenady w Ujściu. Podjęte działania umożliwią efektywnie gospodarowanie przestrzenią w Gminie, co w przyszłości przyczyni się do poprawy jakości życia mieszkańców oraz zwiększenia ich poczucia bezpieczeństwa.

Drugi cel operacyjny poświęcony został aktywnej ochronie środowiska przyrodniczego oraz adaptacji do zmian klimatu na terenie Gminy Ujście. Ze względu na unikatowe walory przyrodnicze badanej jednostki koniecznym jest podejmowanie działań, które umożliwią zmniejszenie antropopresji na środowisko przyrodnicze oraz przystosowanie przestrzeni gminnej do zmieniających się warunków klimatycznych. Koniecznym jest m.in. wsparcie mieszkańców Gminy w wymianie przestarzałych źródeł ciepła w celu zmniejszenia emisji dwutlenku węgla oraz dwutlenku siarki do atmosfery, które powstają na skutek spalania konwencjonalnych paliw kopalnych. Istotnym będzie również zwiększenie efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej poprzez ich kompleksową termomodernizację. W ramach wyznaczonego celu operacyjnego planuje się dalsze wspieranie rozwoju OZE na terenie Gminy Ujście, w szczególności elektrowni wodnych oraz turbin wiatrowych. Wśród zaproponowanych kierunków działań wskazuje się również kontynuację działań z zakresu edukacji ekologicznej mieszkańców.

Nowoczesna i dostępna infrastruktura techniczna jest jednym z podstawowych czynników wpływających na jakość życia mieszkańców danej jednostki administracyjnej, dlatego w ramach trzeciego celu operacyjnego zaproponowane zostały kierunki działań związane z kompleksowym rozwojem infrastruktury technicznej na terenie Gminy Ujście. Planowana jest zatem modernizacja oraz rozbudowa gminnej sieci drogowej, a także współpraca z podmiotami wyższego szczebla, która umożliwi przeprowadzenie remontów nawierzchni dróg powiatowych oraz dróg wojewódzkich. Wśród zaproponowanych kierunków działań wskazano również współpracę z podmiotami wyższego rzędu w celu wybudowania obwodnicy Ujścia. Ponadto, zauważa się konieczność rozbudowy gminnej sieci dróg rowerowych, które umożliwią mieszkańcom Gminy Ujście przemieszczanie się po jej terenie za pomocą roweru.

Cel I: Bezpieczna i funkcjonalna przestrzeń oraz aktywna ochrona środowiska przyrodniczego

Cel operacyjny	Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźnik osiągnięcia działań
1.1. Funkcjonalna, bezpieczna i przyjazna przestrzeń dla mieszkańców Gminy Ujście	<ul style="list-style-type: none"> • Opracowanie Planu Ogólnego Gminy Ujście stanowiącego podstawę pod zagospodarowanie przestrzeni Gminy z poszanowaniem ładu przestrzennego i zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju: <ul style="list-style-type: none"> • wyznaczenie terenów predysponowanych do rozwoju zabudowy, • wyznaczenie terenów pod rozwój OZE, • Rewitalizacja promenady w Ujściu, • Rewitalizacja i zagospodarowanie plaży przy jeziorze w miejscowości Nowa Wieś Ujska, • Opracowanie nowych i aktualizacja istniejących już miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, • Regulacja polityki przestrzennej z uwzględnieniem stref osiedleńczych oraz terenów rozwoju OZE w oparciu o dokumenty planistyczne i strategiczne, • Zwiększenie funkcjonalności i bezpieczeństwa przestrzeni publicznych poprzez ich odpowiednie zagospodarowanie. 	<p>Efektywnie zagospodarowana przestrzeń, która przyczyni się do poprawy jakości życia mieszkańców.</p> <p>Poprawa ładu przestrzennego na terenie Gminy oraz zwiększenie funkcjonalności przestrzeni publicznych.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Postępy prac nad Planem Ogólnym (forma opisowa), • Liczba wdrożonych rozwiązań na rzecz rewitalizacji promenady w Ujściu (ha) • Liczba zaktualizowanych i nowo opracowanych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (szt.), • Powierzchnia wyznaczonych stref osiedleńczych oraz terenów rozwoju OZE (ha), • Liczba zrealizowanych działań na rzecz poprawy funkcjonalności przestrzeni publicznych (szt.).
1.2. Aktywna ochrona środowiska przyrodniczego i adaptacja do zmian klimatu w Gminie Ujście	<ul style="list-style-type: none"> • Wsparcie mieszkańców Gminy w zakresie wymiany przestarzałych źródeł ciepła na obszarach wiejskich, • Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej, • Wdrażanie rozwiązań umożliwiających poprawę retencji wód opadowych oraz roztopowych na terenie Gminy, • Wdrażanie rozwiązań z zakresu błękitno-zielonej infrastruktury na obszarach wymagających wsparcia w tym zakresie, • Wsparcie rozwoju OZE na terenie Gminy Ujście, 	<p>Poprawa jakości środowiska przyrodniczego na terenie Gminy Ujście.</p> <p>Zmniejszenie antropopresji na środowisko przyrodnicze w wyniku ograniczenia emisji zanieczyszczeń do atmosfery.</p> <p>Zachowanie unikatowego dziedzictwa przyrodniczego Gminy.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba wymienionych przestarzałych źródeł ciepła (szt.), • Liczba obiektów użyteczności publicznej poddanych termomodernizacji (szt.), • Liczba wdrożonych rozwiązań

	<p>w szczególności w obrębie miejscowości Kruszewo,</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kontynuacja działań z zakresu edukacji ekologicznej skierowanej do mieszkańców Gminy, • Budowa zbiorników retencyjnych oraz modernizacja infrastruktury melioracji szczegółowej, • Współpraca z jednostkami Ochotniczej Straży Pożarnej w celu doposażenia ich w nowoczesny sprzęt ratowniczy oraz nowe wozy bojowe. 	<p>Lepsze przystosowanie do postępujących zmian klimatycznych i większa świadomość ekologiczna mieszkańców, przekładająca się na działania proekologiczne.</p>	<p>umożliwiających poprawę retencji wód (szt.),</p> <ul style="list-style-type: none"> • Liczba wdrożonych rozwiązań z zakresu błękitno-zielonej infrastruktury (szt.), • Liczba nowo powstałych elektrowni niekonwencjonalnych (szt.), • Liczba przeprowadzonych działań z zakresu edukacji ekologicznej skierowanej do mieszkańców (szt.). • Ilość środków finansowych przeznaczonych na zakup nowego sprzętu dla jednostek OSP (zł).
<p>1.3. Nowoczesna i rozwinięta infrastruktura techniczna na terenie Gminy Ujście</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Współpraca z podmiotami wyższego rzędu w celu wybudowania obwodnicy Ujścia w ciągu istniejącej drogi krajowej nr 11, • Wzmocnienie systemu transportu autobusowego na terenie Gminy Ujście oraz zwiększenie liczby połączeń pomiędzy Ujściem a Piłą, Chodzieżą oraz Czarnkowem, • Budowa, rozbudowa oraz modernizacja gminnej sieci drogowej, • Współpraca z podmiotami na poziomie województwa oraz powiatu w zakresie budowy, rozbudowy oraz modernizacji dróg wojewódzkich oraz dróg powiatowych znajdujących się na terenie Gminy, • Wzmocnienie gminnej sieci dróg rowerowych poprzez budowę nowych ścieżek rowerowych, a także realizację projektu w ramach Partnerstwa ZIT, • Budowa, rozbudowa oraz modernizacja chodników na terenie Gminy, • Instalacja energooszczędnego oświetlenia ulicznego 	<p>Zwiększenie dostępności infrastruktury technicznej na obszarach wiejskich.</p> <p>Poprawa bezpieczeństwa drogowego mieszkańców Gminy.</p> <p>Zwiększenie atrakcyjności osiedleńczej i inwestycyjnej obszaru Gminy Ujście.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Długość wybudowanych, rozbudowanych i zmodernizowanych dróg gminnych (km), • Długość wybudowanych, rozbudowanych i zmodernizowanych dróg wojewódzkich i powiatowych (km), • Liczba wyznaczonych linii autobusowych (szt.), • Długość wybudowanych ścieżek rowerowych (km), • Długość wybudowanych chodników (km), • Liczba wymienionych punktów oświetlenia

	<p>oraz wymiana istniejącego oświetlenia na energooszczędne w Ujściu,</p> <ul style="list-style-type: none"> • Budowa nowej oczyszczalni ścieków na terenie Gminy Ujście, • Budowa, rozbudowa i modernizacja sieci wodno-kanalizacyjnej na terenie Gminy, • Współpraca z podmiotami zewnętrznymi w celu rozwoju sieci Internetu szerokopasmowego na terenie Gminy. 		<p>ulicznego (szt.),</p> <ul style="list-style-type: none"> • Liczba wybudowanych oczyszczalni ścieków (szt.), • Długość wybudowanej, rozbudowanej i zmodernizowanej sieci wodno-kanalizacyjnej (km), • Liczba punktów adresowych objętych Internetem szerokopasmowym (szt.).
--	---	--	--

Zdefiniowany w wymiarze gospodarczym cel strategiczny wskazuje, że Gmina Ujście powinna opierać swój wzrost gospodarczy na potencjałach endogenicznych, które stanowią m.in. unikatowe walory przyrodnicze i środowiskowe. W przyszłości Gmina będzie dążyć również do zwiększenia poziomu przedsiębiorczości na swoim terenie poprzez zwiększanie kompetencji swoich mieszkańców oraz stymulację lokalnego rynku. W odpowiedzi na zdiagnozowane wyzwania w sferze gospodarczej, zaplanowano 2 cele operacyjne, których przedstawione w tabeli na następnych stronach.

W ramach pierwszego celu operacyjnego wyznaczone zostały kierunki działań, których realizacji przyczyni się do kompleksowego wykorzystania zasobów lokalnych Gminy Ujście w celu zwiększenia poziomu przedsiębiorczości na jej terenie. Gmina dążyć będzie do zwiększenia liczby podmiotów gospodarczych działających na jej obszarze, w szczególności poprzez tworzenie korzystnych warunków dla powstawania małych i średnich przedsiębiorstw, a także gospodarstw agroturystycznych i gospodarstw ekologicznych. Ponadto, wsparcie przedsiębiorczych postaw wśród mieszkańców oraz ułatwienie rozpoczęcia ścieżki kariery odbywać się będzie poprzez współpracę samorządu z lokalną społecznością. Podjęcie wskazanych kierunków działań przyczyni się do zwiększenia wpływów do budżetu Gminy oraz umożliwi stworzenie większej liczby atrakcyjnych miejsc pracy dla mieszkańców.

Podstawowym zadaniem w ramach drugiego celu operacyjnego jest podjęcie działań w zakresie rozwoju potencjału turystycznego Gminy Ujście. W ramach wyznaczonego celu operacyjnego zaplanowano działania skierowane na wielokanałową promocję walorów Gminy, a także rozwój infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i wypoczynkowej, co poza wpływem na rozwój funkcji turystycznej, zapewni mieszkańcom różnorodne możliwości spędzania wolnego czasu na jej terenie. Istotnym kierunkiem działań jest również zacieśnienie współpracy z sąsiednimi gminami oraz podmiotami zewnętrznymi w celu realizacji spójnej oferty turystycznej w regionie północnej wielkopolski.

Cel II: Gospodarka oparta na lokalnych potencjałach oraz atrakcyjnej ofercie turystycznej

Cel operacyjny	Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźnik osiągnięcia działań
<p>2.1. Rozwój gospodarczy Gminy Ujście oparty na lokalnych zasobach</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój terenów inwestycyjnych na terenie Gminy Ujście, • Podjęcie współpracy z podmiotami zewnętrznymi w celu organizacji szkoleń i warsztatów podnoszących kwalifikacje zawodowe mieszkańców, • Stworzenie systemu zachęt i ulg podatkowych w celu rozwoju rolnictwa ekologicznego, agroturystyki oraz małych i średnich przedsiębiorstw na terenie Gminy. 	<p>Wzrost liczby działających przedsiębiorstw, a w konsekwencji zwiększenie liczby miejsc pracy oraz wpływów do budżetu Gminy.</p> <p>Wzmocnienie pozycji rynkowej małych i średnich przedsiębiorstw z Gminy, a w szczególności podmiotów działających w sferze rolnictwa ekologicznego i agroturystyki.</p> <p>Wzmocnienie zrównoważonego i nowoczesnego rolnictwa oraz nowych gałęzi rolnictwa.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba działających podmiotów gospodarczych na terenie Gminy (szt.), • Powierzchnia utworzonych terenów inwestycyjnych (ha), • Udział dochodów z tytułu podatku CIT (%), • Poziom bezrobocia na terenie Gminy (%), • Liczba gospodarstw ekologicznych i agroturystycznych (szt.), • Liczba zorganizowanych szkoleń i warsztatów podnoszących kwalifikacje zawodowe mieszkańców (szt.).
<p>2.2. Rozwój oferty turystycznej Gminy Ujście</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zagospodarowanie terenów wzdłuż rzeki Noteć w celu wzmocnienia funkcji rekreacyjnej, • Zagospodarowanie półwyspu w Ujściu na cele turystyczno-rekreacyjne, • Remont Kościoła Ewangelickiego w Ujściu, • Rozwój zaplecza turystycznego poprzez wzmocnienie infrastruktury wypoczynkowej oraz sektora gastronomicznego, • Rozwój turystyki i rekreacji w oparciu o promocję istniejącej infrastruktury turystycznej, • Utworzenie punktu informacji turystycznej na 	<p>Wzmocnienie potencjału turystycznego Gminy Ujście poprzez wykorzystanie jej walorów środowiska przyrodniczego.</p> <p>Zwiększenie rozpoznawalności oraz wzmocnienie roli Gminy Ujście jako atrakcyjnego celu turystycznego i zachęcenie turystów do odwiedzenia regionu.</p> <p>Stworzenie spójnej i kompleksowej oferty</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Powierzchnia zagospodarowanych terenów pod funkcję rekreacyjną (ha), • Liczba obiektów zabytkowych poddanych pracą konserwatorskim i remontowym (szt.), • Liczba nowo utworzonych miejsc rekreacji (szt.), • Liczba nowo powstałych

	<p>terenie Gminy,</p> <ul style="list-style-type: none"> • Promocja produktów lokalnych oraz marki Gminy Ujście w regionie oraz w kraju, • Opracowanie spójnej oferty turystycznej we współpracy z lokalnymi podmiotami oraz zacieśnienie współpracy z sąsiednimi gminami oraz podmiotami zewnętrznymi. 	<p>turystycznej w oparciu o lokalne zasoby.</p>	<p>podmiotów gospodarczych z sektora gastronomicznego (szt.),</p> <ul style="list-style-type: none"> • Liczba utworzonych punktów informacji turystycznej (szt.), • Liczba działań podjętych na rzecz promocji produktów lokalnych oraz marki Gminy Ujście (szt.), • Liczba podjętych współprac z podmiotami zewnętrznymi na rzecz realizacji oferty turystycznej (szt.).
--	---	---	--

Cel strategiczny w wymiarze społecznym zakłada, że Gmina Ujście stanie się dobrym miejscem do życia dla wszystkich mieszkańców, a rozwinięta oferta społeczna, kulturalna, edukacyjna i zdrowotna spełni oczekiwania interesariuszy z różnych grup społecznych, charakteryzujących się odmiennymi potrzebami i zainteresowaniami. Aby zrealizować wyznaczony cel strategiczny zaplanowano szereg kierunków działań przyporządkowanych do 3 celów operacyjnych, które przedstawiono na następujących stronach.

Podstawą rozwoju jednostek administracyjnych jest wysoki poziom edukacji, czego dotyczy pierwszy cel operacyjny. Jakość kształcenia ma wpływ nie tylko na przyszłość młodych mieszkańców, ale także na funkcjonowanie i rozwój gospodarczy Gminy. Filarami osiągnięcia wysokich wyników w nauce przez dzieci i młodzież są: dobra jakość infrastruktury szkolnej, wykształcona kadra nauczycielska oraz wdrażanie innowacyjnych metod nauczania. Nowoczesne szkoły to również miejsca bezpieczne, które zapewniają wsparcie pedagogiczno-psychologiczne dla dzieci i młodzieży, a także wspierają najmłodszych mieszkańców w rozwijaniu talentów oraz w pokonywaniu i radzeniu sobie z trudnościami w nauce. Ponadto, zauważa się konieczność podjęcia działań, które w przyszłości doprowadzą do zwiększenia liczby miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 na terenie Gminy Ujście.

Drugi cel operacyjny poświęcony został rozwojowi oferty aktywnego spędzania wolnego czasu dla wszystkich mieszkańców Gminy Ujście. Oferta ta realizowana będzie w oparciu o istniejące oraz nowe obiekty, które charakteryzują się wysoką jakością oraz dostępnością dla osób ze szczególnymi potrzebami. Istotnym kierunkiem działań jest integracja i unifikacja działań podejmowanych przez Ujski Dom Kultury oraz Wiejski Dom Kultury w Kruszewie. Ponadto, zauważa się konieczność dalszego wspierania i zaangażowania organizacji pozarządowych, których działalność przyczynia się aktywizacji oraz integracji różnych grup społecznych. Realizacja ostatniego celu operacyjnego umożliwi stworzenie zróżnicowanej i ciekawej oferty spędzania wolnego czasu, co przyczyni się do wzrostu atrakcyjności osiedleńczej Gminy oraz poprawi jakość życia jej mieszkańców.

Ostatni cel operacyjny skupia się na rozwoju świadczonych na terenie Gminy Ujście usług społecznych, które stanowią jeden z najważniejszych czynników wpływających na jakość życia mieszkańców. Wzmocnienie tego sektora możliwe będzie m.in. poprzez wdrożenie nowych usług społecznych. Pod względem demograficznym, w Gminie sukcesywnie wzrasta odsetek osób starszych, dlatego w przyszłości konieczne będzie rozszerzenie oferty usług skierowanych do seniorów. Zakłada się adaptację pomieszczeń gminnych w celu utworzenia Akademii Seniora, która oferować będzie ciekawe formy spędzania wolnego czasu dla najstarszych mieszkańców. W wyniku realizacji wyznaczonych kierunków działań planuje się również wsparcie inicjatyw lokalnych. Ponadto, istotnym zadaniem rozwojowym dla Gminy będzie dostosowanie obiektów użyteczności publicznej do potrzeb różnych grup społecznych.

Cel III: Wysoka jakość usług społecznych odpowiadająca na potrzeby wszystkich mieszkańców

Cel operacyjny	Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźnik osiągnięcia działań
<p>3.1. Nowoczesne i bezpieczne placówki edukacyjne zapewniające wysoki poziom edukacji oraz wsparcia dzieci i młodzieży w Gminie Ujście</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Utworzenie żłobka na terenie Gminy Ujście, • Podnoszenie jakości nauczania w szkołach podstawowych znajdujących się na terenie Gminy Ujście m.in. poprzez podejmowanie innowacyjnych działań edukacyjnych w systemie nauczania oraz wprowadzenie nowoczesnych rozwiązań infrastrukturalnych, • Termomodernizacja placówek oświatowych, • Zapewnienie oferty bezpłatnych, dodatkowych zajęć pozaszkolnych dla dzieci i młodzieży, ukierunkowanych na rozwój kompetencji kluczowych dzieci i młodzieży, • Wsparcie dodatkowe dla uczniów uzdolnionych oraz mierzących się z trudnościami w nauce, • Stosowanie wsparcia rozwoju kompetencji nauczycieli, • Rozwój kompetencji i umiejętności cyfrowych wśród dzieci i młodzieży, • Rozwój wolontariatu uczniowskiego na rzecz kształtowania postaw liderekich i obywatelskich. 	<p>Zapewnienie wysokiej jakości kształcenia oraz kondycji fizycznej dzieci i młodzieży dzięki wyposażeniu placówek oświatowych w nowoczesną i bezpieczną bazę dydaktyczną.</p> <p>Zapewnienie stojącej na dobrym poziomie, łatwo dostępnej opieki nad dziećmi do lat 3.</p> <p>Zapewnienie szerokiej oferty zajęć pozalekcyjnych dostosowanej do zainteresowań dzieci i młodzieży, umożliwiającej dodatkowy rozwój.</p> <p>Umożliwienie dalszego rozwoju poza podstawą programową uczniów szczególnie uzdolnionych.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba dostępnych miejsc w placówkach opieki nad dziećmi do lat 3 (szt.), • Liczba wyposażonych obiektów szkolnych (szt.), • Liczba zorganizowanych zajęć dodatkowych dla dzieci i młodzieży (szt.), • Liczba uczniów z trudnościami w nauce objętych systemem wsparcia (os.), • Liczba zorganizowanych szkoleń dla nauczycieli (szt.), • Liczba zorganizowanych zajęć z zakresu podnoszenia kompetencji cyfrowych dzieci i młodzieży (szt.), • Liczba podejmowanych inicjatyw wolontariackich (szt.).
<p>3.2. Rozwinięta oferta spędzania wolnego czasu dla mieszkańców Gminy Ujście</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Integracja oferty spędzania wolnego czasu dla mieszkańców, która zapewniana jest przez Ujski Dom Kultury oraz Wiejski Dom Kultury w Kruszewie, • Utworzenie spójnej oferty cyklicznych wydarzeń kulturalno-sportowych dla mieszkańców Gminy Ujście, • Utworzenie na terenie Gminy skatepark'u wraz 	<p>Szeroka, spójna oferta kulturalna i sportowa dostępna dla wszystkich mieszkańców Gminy.</p> <p>Zapewnienie mieszkańcom możliwości aktywności fizycznej, zdrowego stylu życia i rozwoju sportu.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba wybudowanych, wyremontowanych i zmodernizowanych obiektów sportowych (szt.), • Liczba świetlic wiejskich poddanych termomodernizacji (szt.),

	<p>z infrastrukturą towarzyszącą,</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rozwój infrastruktury sportowej w Ujściu, a w szczególności zaplecza lekkoatletycznego, • Wsparcie organizacji pozarządowych w aspekcie dofinansowywania i współorganizacji lokalnych imprez, warsztatów i szkoleń oraz udostępniania obiektów użyteczności publicznej, • Wsparcie działalności świetlic wiejskich i wspieranie ich postrzegania jako centrów aktywności społecznej. 	<p>Zachęcenie mieszkańców do aktywnego uczestnictwa w wydarzeniach oraz promowanie lokalnej kultury i gospodarki.</p> <p>Wzmocnienie tożsamości lokalnej oraz budowanie spójnej, zintegrowanej i rozwijającej się społeczności.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba wdrożonych zajęć dodatkowych realizowanych w świetlicach wiejskich (szt.), • Liczba odbywających się roku wydarzeń kulturalnych i sportowych (szt.).
<p>3.3. Wysokiej jakości usługi publiczne odpowiadające potrzebom mieszkańców Gminy Ujście</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Podjęcie działań sprzyjających integracji lokalnej społeczności na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, • Adaptacja pomieszczeń do potrzeb seniorów oraz utworzenie Akademii Seniora, • Współpraca z podmiotami zewnętrznymi w celu utworzenia Dziennego Domu Pomocy w Ujściu, • Podjęcie działań mających na celu likwidację barier architektonicznych w gminnych budynkach użyteczności publicznej, w tym m.in. w budynku Urzędu Miejskiego w Ujściu, • Rozwój wolontariatu i samopomocy sąsiedzkiej wśród mieszkańców Gminy. 	<p>Poprawa jakości życia społeczeństwa jako całości oraz zintegrowane i aktywne społeczeństwo.</p> <p>Zwiększenie świadomości mieszkańców na temat dostępnej oferty społecznej.</p> <p>Likwidacja barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba działań podjętych na rzecz integracji lokalnej społeczności (szt.), • Liczba utworzonych Akademii Seniora (szt.), • Liczba obiektów użyteczności publicznej dostosowanych do osób ze szczególnymi potrzebami (szt.), • Liczba przeprowadzonych akcji z zakresu wolontariatu oraz samopomocy sąsiedzkiej (szt.).

3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Ujście oraz ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie

Gmina Ujście jest gminą miejsko-wiejską położoną w północnej części województwa wielkopolskiego, w powiecie pilskim. Całkowita powierzchnia Gminy Ujście wynosi 126,12 km², co stanowi prawie 10% powierzchni powiatu. Gmina podzielona jest na Miasto Ujście i 8 sołectw: Byszki, Chrustowo, Jabłonowo, Kruszewo, Ługi Ujskie, Mirosław, Nowa Wieś Ujska i Węglewo. Główną jednostką osadniczą w Gminie, gdzie jednocześnie skoncentrowana jest zabudowa mieszkaniowa, usługowa i produkcyjna, jest miasto Ujście.

Gmina położona jest pośrodku czworoboku, którego wierzchołki stanowią miasta będące głównymi ośrodkami miejskimi powiatów: Piła (11 km), Chodzież (14 km), Czarnków (20 km) oraz Trzcianka (18 km), co ma wpływ zarówno na kierunki rozwoju przestrzennego jak i przepływy mieszkańców. Należy jednak zaznaczyć, że jednocześnie Gmina Ujście charakteryzuje się niską dostępnością względem stolicy województwa wielkopolskiego – Poznaniem.

Przez teren badanej jednostki przebiega bowiem droga krajowa nr 11, która łączy Śląsk z Pomorzem, a także droga wojewódzka nr 182 (relacji Ujście – Międzychód). Uzupełnienie sieci stanowią drogi powiatowe o łącznej długości 32 km oraz drogi gminne o łącznej długości 264 km. Przez teren Gminy przebiega również linia kolejowa, która wyłączona jest z ruchu pasażerskiego.

Na terenie Gminy Ujście znajdują się elementy ponadlokalnej infrastruktury technicznej. Przez jej wschodnią część przebiegają linie energetyczne NN 400 kV oraz WN 110 kV wraz z głównym punktem zasilania. Na terenie Gminy znajdują się również gazociągi wysokiego ciśnienia, stacja pomiarowa oraz stacja redukcyjno-pomiarowa pierwszego stopnia. Gmina Ujście położona jest również w obrębie pasa łączności radiowo-telewizyjnej.

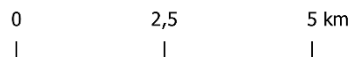
W strukturze użytkowania terenu Gminy Ujście dominują grunty orne, łąki i pastwiska, a także lasy iglaste. Ponadto, przez północną część badanej jednostki, w układzie wschód-zachód, przebiega koryto rzeki Noteć. Pod względem zabudowy, na terenie Gminy przeważa rozproszona zabudowa jednorodzinna, która koncentruje się wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych. Wśród głównych barier przestrzennych wyróżnia się ukształtowanie terenu (położenie miasta w dolinie, u ujścia rzeki Gwdy do Noteci) oraz przebieg drogi krajowej nr 11.

W ramach realizacji założeń Strategii Rozwoju Gminy Ujście na lata 2025-2034 wyznaczone zostały tereny predysponowane do rozwoju nowej zabudowy mieszkaniowej. Kształtowanie funkcji mieszkaniowej w granicach Gminy Ujście powinno odbywać się na obszarach wskazanych na rysunku modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej (Ryc. 9). Tereny te zostały wytypowane z sieci osadniczej Gminy Ujście z uwagi na m.in. ich położenie w bliskim sąsiedztwie miasta Piły. Ponadto, wskazane obszary wyróżnia znacznie wyższa liczba wydanych pozwoleń na budowę niż w innych miejscowościach gminnych, a także dostępność infrastruktury społecznej, transportowej i technicznej. W związku z powyższym uzasadnione jest wprowadzenie nowych terenów zabudowy mieszkaniowej na wskazanych obszarach w ramach sporządzania Planu Ogólnego dla Gminy Ujście.

Gmina Ujście charakteryzuje się unikatowymi oraz atrakcyjnymi walorami przyrodniczymi, o czym świadczy występowanie na jej terenie licznych form ochrony przyrody – strefa chronionego krajobrazu Dolina Noteci, 5 obszarów Natura 2000 oraz 34 pomniki przyrody.

Zagrożenie powodziowe w Gminie Ujście generowane jest przede wszystkim przez rzekę Noteć oraz jej dopływy, w tym rzekę Gwda. Należy zaznaczyć, że część obszaru Gminy położona jest na obszarze zagrożenia powodzią. Gmina znajduje się:

- częściowo na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, tj. obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi 0,2 % (raz na 500 lat);
- częściowo na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 16 pkt 34) lit. a Prawa wodnego, tj. obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1% (raz na 100 lat);
- częściowo na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 16 pkt 34) lit. b Prawa wodnego, tj. obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10% (raz na 10 lat).

Legenda

- Granice administracyjne Gminy Ujście
- Ujście Ośrodek lokalny
- Sieć drogowa

Obszary szczególnego zagrożenia powodzią:

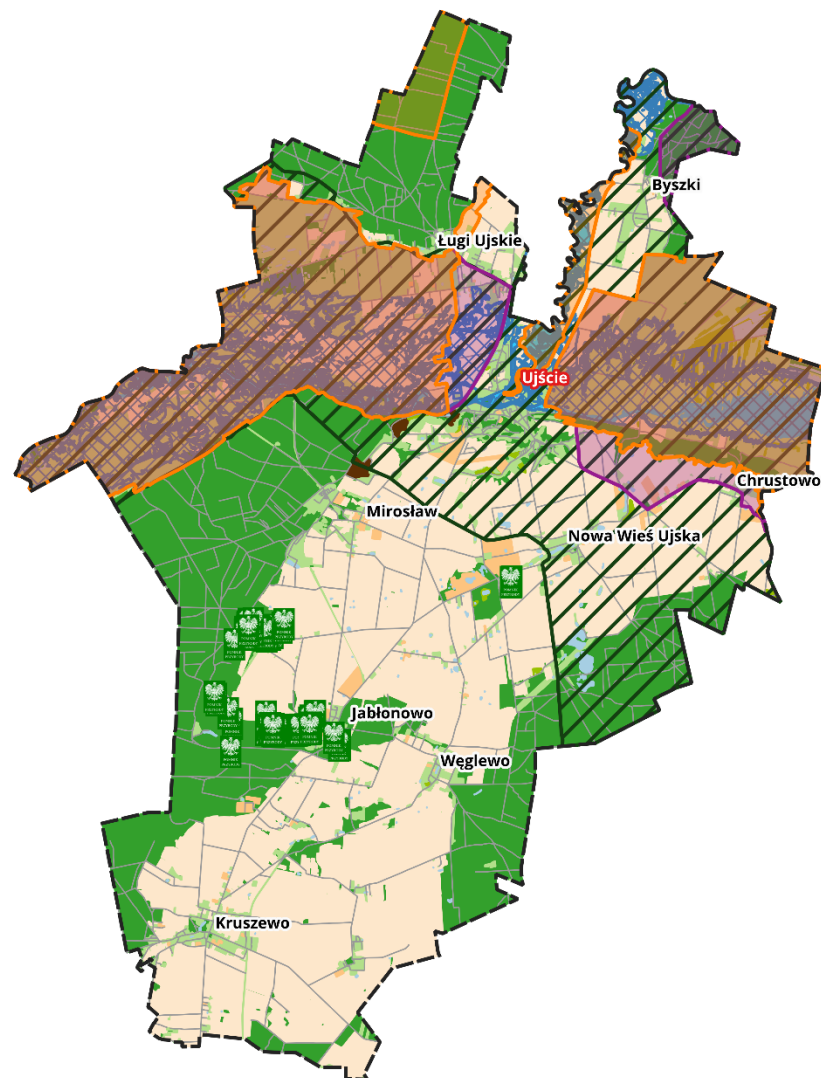
- Obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi 0,2% lub na których istnieje prawdopodobieństwo wystąpienia zdarzenia ekstremalnego
- Obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1%
- Obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10%

Formy ochrony przyrody:

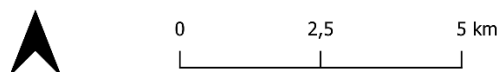
- Pomniki przyrody
- Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk - Natura 2000
- Obszary Specjalnej Ochrony Ptaków - Natura 2000
- Obszary chronionego krajobrazu

Pokrycie terenu:

- Grunty orne
- Uprawy trwałe
- Użytki trawiaste
- Zarośla krzewów
- Tereny leśne
- Wody powierzchniowe
- Grunty nieużytkowane

Ryc. 7. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Ujście – system powiązań przyrodniczych
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Legenda

- Granice administracyjne Gminy Ujście
- Tereny zabudowy
- Ujście Ośrodek lokalny

Główne elementy infrastruktury społecznej:

- 1 Urząd Miejski w Ujściu
- 2 Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
- 3 Ujski Dom Kultury
- 4 Wiejski Dom Kultury
- 5 Szkoły podstawowe
- 6 Świetlice wiejskie

Główne elementy infrastruktury technicznej:

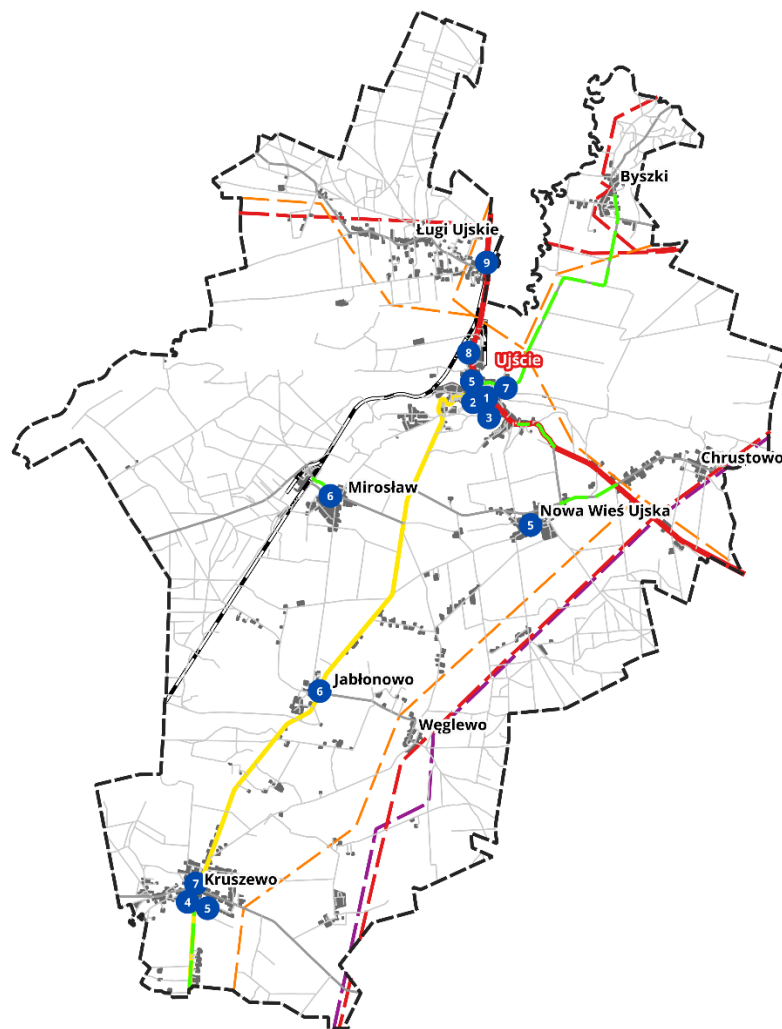
- 7 Oczyszczalnie ścieków
- 8 Zakłady uciążliwe
- 9 Główny Punkt Zasilania
- Gazociąg wysokiego ciśnienia

Linie elektroenergetyczne:

- Linie najwyższego napięcia
- Linie wysokiego napięcia

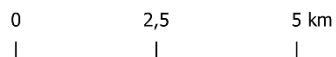
Główne korytarze i elementy sieci transportowej:

- Droga krajowa
- Droga wojewódzka
- Droga powiatowa
- Droga gminna
- Linie kolejowe
- Drogi rowerowe i pieszo-rowerowe

Ryc. 8. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Ujście – elementy infrastruktury społecznej, technicznej, transportowej oraz sieć osadnicza

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Legenda

▭ Granice administracyjne Gminy Ujście

■ Tereny zabudowy

Ujście Ośrodek lokalny

— Sieć drogowa

Planowane przedsięwzięcia:

- 1 Budowa infrastruktury sportowo-rekreacyjnej
- 2 Budowa skatepark'u
- 3 Remont kościoła w Ujściu
- 4 Rewitalizacja promenady w Ujściu
- 5 Utworzenie Dziennego Domu Pomocy w Ujściu
- 6 Utworzenie Klubu Seniora w Ujściu
- 7 Zagospodarowanie półwyspu w Ujściu na cele rekreacyjne

— Budowa obwodnicy

— Planowane drogi rowerowe i pieszo-rowerowe

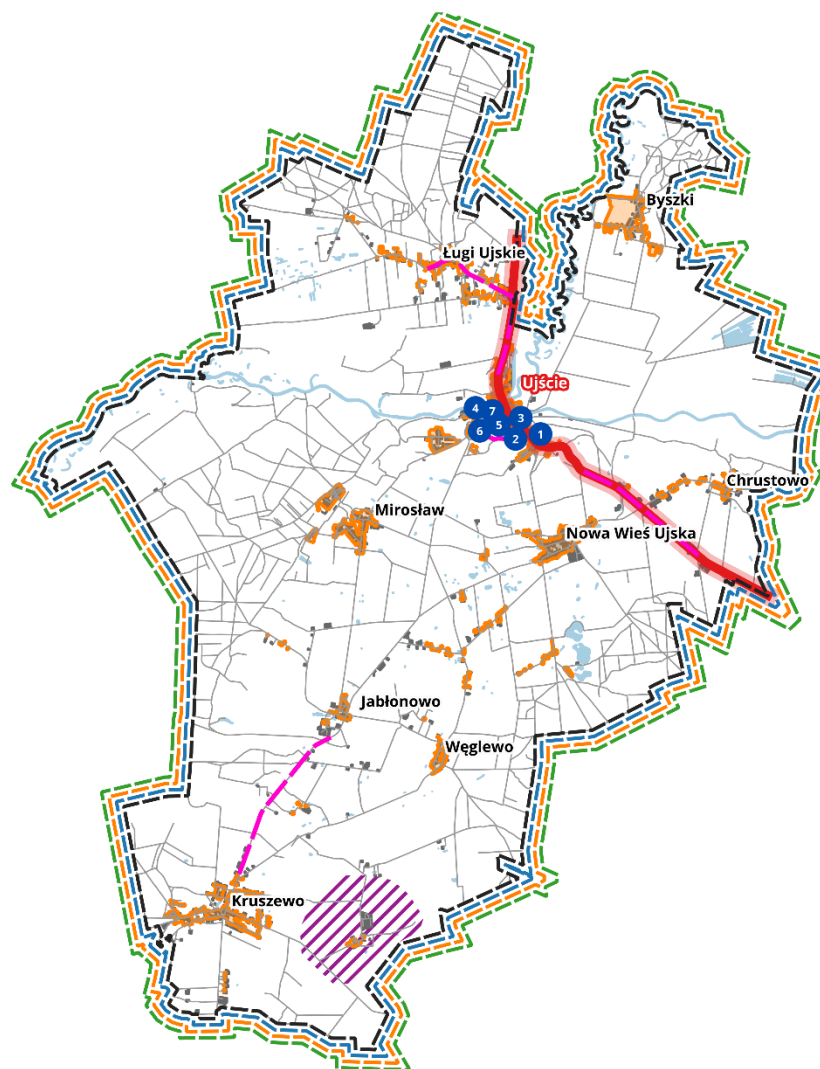
■ Obszar uzupełnienia zabudowy

▨ Tereny predysponowane do rozwoju OZE

— Modernizacja i wymiana oświetlenia ulicznego

— Budowa, rozbudowa, przebudowa i modernizacja sieci wodno-kanalizacyjnej

— Budowa, rozbudowa, przebudowa i modernizacja sieci drogowej

Ryc. 9. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Ujście – planowane przedsięwzięcia

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej

Ustalenia Strategii Rozwoju Gminy Ujście na lata 2025-2034 obowiązują na terenie całej jednostki samorządu terytorialnego. Poszczególne cele operacyjne i kierunki działań będą realizowane zgodnie z aktualnymi potrzebami i uwarunkowaniami występującymi w poszczególnych miejscowościach.

Kształtowanie polityki przestrzennej w Gminie opiera się jednocześnie na uwarunkowaniach lokalnych oraz na rekomendacjach zawartych w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego „Wielkopolska 2020+”, przyjętego uchwałą nr V/70/19 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 25 marca 2019 r. wyróżnione zostały obszary funkcjonalne.

W ramach zapisów zawartych w Planie, Gmina Ujście została zakwalifikowana do **Miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka subregionalnego – Piła**. Plan jako kluczowe cele rozwoju przestrzennego dla tego obszaru wskazuje zwiększenie dostępności do stolicy regionu, poprawę wewnętrznych powiązań komunikacyjnych i infrastrukturalnych oraz rozwiązanie problemów przestrzennych i rozwojowych dla osiągnięcia wysokiego poziomu konkurencyjności oraz poprawy jakości życia mieszkańców.

Dla realizacji celu kluczowego zdefiniowano następujące cele polityki przestrzennej:

- Cel 1. Kształtowanie ładu przestrzennego,
- Cel 2. Poprawa dostępności i obsługi komunikacyjnej,
- Cel 3. Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska,
- Cel 4. Ochrona i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego,
- Cel 5. Wykorzystanie i wzmacnianie potencjału społeczno-gospodarczego,
- Cel 6. Rozwój systemów infrastruktury technicznej.

Ponadto, ze względu na występowanie specyficznych problemów z zakresu gospodarki przestrzennej, w Planie wskazuje się obszary funkcjonalne szczególnego zjawiska w skali regionalnej. W tym ujęciu Gmina Ujście zaliczona została do **Północno-Zachodniego Obszaru Funkcjonalnego**. Wyróżnia się on wysokim udziałem obszarów cennych przyrodniczo, pełniących funkcje środowiskotwórcze, przy jednocześnie stosunkowo niskim w skali regionu udziale użytków rolnych.

Kluczowym celem rozwoju przestrzennego Północno-Zachodniego Obszaru Funkcjonalnego jaki został wskazany w dokumencie, będzie wykorzystanie potencjału dla rozwoju funkcji gospodarczych, w tym turystycznych, przy jednoczesnej ochronie wyjątkowych cech ekosystemu, pełniących strategiczną rolę w kształtowaniu równowagi środowiska przyrodniczego w skali regionu i kraju.

Dla realizacji powyższych celów zdefiniowano następujące cele polityki przestrzennej:

- Cel 1. Ochrona obszarów o wysokich walorach przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych,
- Cel 2. Stymulowanie rozwoju gospodarczego z wykorzystaniem koncepcji „zielonego wzrostu”,
- Cel 3. Poprawa dostępności i spójności komunikacyjnej.

Oprócz tego Gmina Ujście zalicza się do 6 pozostałych obszarów interwencji:

- obszary wiejskie uczestniczące w procesach rozwojowych,
- obszary ochrony gleb dla celów produkcji rolnej,
- obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi w skali dorzeczy,

- obszary ochrony krajobrazów kulturowych,
- obszary o najniższym stopniu rozwoju i pogarszających się perspektywach rozwojowych,
- obszary o najniższej dostępności transportowej do ośrodków wojewódzkich.

Politykę przestrzenną Gminy Ujście reguluje Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego, które uchwalone zostało przez Radę Miejską w Ujściu w dniu 28 lutego 2014 r. (uchwała nr XXIX/232/2014). Jednak w dniu 24 września 2023 roku weszła w życie nowelizacja Ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, która wprowadza istotne zmiany w systemie planowania przestrzennego w Polsce. Główna zmiana to zastąpienie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego przez plan ogólny, który, w odróżnieniu od dotychczasowego studium, będzie miał rangę aktu prawa miejscowego.

Analiza powyższych dokumentów, a także diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej oraz cele i kierunki działań przedstawione w niniejszej Strategii, pozwoliły na określenie ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie Ujście, które przedstawiono poniżej.

Zasady ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu

- zachowanie terenów o dużych wartościach przyrodniczych i krajobrazowych;
- ochrona terenów objętych ochroną prawną oraz innych obszarów cennych przyrodniczo, w tym terenów otwartych;
- zachowanie i przywracanie układu lokalnych korytarzy ekologicznych oraz ochrona przed ich defragmentacją;
- utrzymanie różnorodności biologicznej;
- przeciwdziałanie rozlewaniu się zabudowy;
- wsparcie rozwoju błękitno-zielonej infrastruktury, w szczególności poprzez ustalanie racjonalnych wskaźników w zakresie powierzchni biologicznie czynnej w dokumentach planistycznych, zapewnienie i egzekwowanie odpowiedniej retencji oraz wykorzystanie istniejącej przestrzeni i obiektów do jej rozwoju;
- ochrona cieków wodnych, m.in. poprzez zakaz lub ograniczenie zabudowy w pobliżu zbiorników i cieków wodnych;
- ochrona wód powierzchniowych przed zanieczyszczeniami pochodzenia komunikacyjnego, bytowego oraz rolniczego poprzez kontrole stanu technicznego instalacji kanalizacji sanitarnej i burzowej, konserwację urządzeń do separacji substancji ropopochodnych i osadników piaskowych, itp.;
- wykorzystanie obszarów zielonych do celów turystycznych i rekreacyjnych poprzez budowę ścieżek rowerowych i nowych szlaków turystycznych, budowę i utrzymanie infrastruktury rekreacyjnej;
- ochrona terenów rekreacyjnych i wypoczynku, lasów i terenów zielonych przed zabudową związaną z uciążliwą działalnością gospodarczą (zakłady przemysłowe, magazynowe i usługowe);
- nadanie funkcji edukacyjnej nowym i istniejącym obszarom zielonym oraz elementom zielono-błękitnej infrastruktury;
- ochrona powietrza i zapobieganie przekraczaniu poziomów dopuszczalnych stężeń substancji szkodliwych w powietrzu poprzez działania termomodernizacyjne, wprowadzanie do celów grzewczych urządzeń o wysokiej sprawności energetycznej, rozwój zielonej energii i ograniczanie niskiej emisji wynikającej z ruchu samochodowego.

Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

- ochrona elementów dziedzictwa kulturowego, w szczególności wartościowych układów ruralistycznych, historycznych zespołów pałacowo-parkowych, zadrzewień przydrożnych i śródpolnych oraz obiektów zabytkowych;
- ochrona różnorodności i wielokulturowości dziedzictwa kulturowego regionu i dóbr kultury współczesnej;
- przystosowanie zachowanych założeń i obiektów, które utraciły swoje pierwotne funkcje, do nowych, współczesnych potrzeb, z uwzględnieniem wymogów w zakresie ich dostępności dla osób ze specjalnymi potrzebami oraz – w miarę możliwości – wykorzystujących rozwiązania w zakresie efektywności energetycznej oraz rozwiązania w zakresie adaptacji do zmian klimatu (zatrzymanie wód opadowych, przepuszczalność terenu, ogrody deszczowe i inne);
- restauracja i modernizacja techniczna obiektów zabytkowych zgodnie z wytycznymi konserwatora zabytków z dostosowaniem współczesnej funkcji do wartości zabytkowej obiektów, służącej jednocześnie rozwojowi gospodarczemu i włączeniu społecznemu;
- podnoszenie walorów użytkowych oraz komercjalizacja funkcji turystycznej, z wykorzystaniem zasobu

historycznego jako istotnego komponentu;

- ochrona gminnych tradycji związanych z jej rolniczą funkcją.

Kierunki zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenia szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej

- utrzymanie i kontynuacja istniejącej struktury przestrzennej i form zabudowy, z możliwością jej uzupełnienia;
- kształtowanie czytelnej, zwartej struktury przestrzennej i dopełnianie układów urbanistycznych;
- wyznaczanie zróżnicowanych standardów zabudowy dla terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w dostosowaniu do charakteru miejsca – z uwzględnieniem potrzeby zapewnienia dostępności do usług społecznych (przedszkola, szkoły, place zabaw, zieleni publiczna, usługi sportu, rekreacji i turystyki),
- kształtowanie nowych obszarów zabudowy mieszkaniowej w oparciu o układ komunikacyjny o parametrach dostosowanych do intensywności zabudowy i zapewniający przepustowość w skali lokalnej i ponadlokalnej;
- zachowanie, ochrona przed zainwestowaniem i wykorzystanie zasobów w postaci gleb wysokiej przydatności rolniczej;
- utrzymanie zwartych kompleksów użytków rolnych i zielonych z zadrzewieniami śródpolnymi oraz otuliną biologiczną cieków wodnych;
- ograniczenie negatywnego wpływu terenów aktywności gospodarczej na sąsiadującą zabudowę mieszkaniową, środowisko i krajobraz (np. strefowanie zabudowy, tworzenie pasów zieleni izolacyjnej i granic przestrzennych),
- uwzględnienie planowanych inwestycji ponadlokalnych (regionalnych, krajowych) w polityce przestrzennej Gminy;
- przeciwdziałanie konfliktom przestrzennym poprzez zachowanie równowagi pomiędzy dostępnością usług, lokalizacji terenów działalności gospodarczej i terenów produkcyjnych a uciążliwością ich oddziaływania na tereny sąsiednie;
- nawiązanie gabarytami, powierzchnią zabudowy i stylem architektonicznym nowych i przebudowywanych obiektów do istniejącej zabudowy występującej na danym obszarze;
- podnoszenie dostępności terenów i obiektów usługowych dla osób ze szczególnymi potrzebami;
- wsparcie dla rozwoju odnawialnych źródeł energii.

Zgodnie z § 3, ust. 10 Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydania z niego wypisów i wyrysów, na terenie Gminy Ujście dopuszcza się określenie wyższego zapotrzebowania na nową zabudowę mieszkaniową, niż wynika to ze wzoru z ust. 2, jeżeli jest to uzasadnione szczególnymi potrzebami w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej.

Zasady lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym

Zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, pod pojęciem handlu wielkopowierzchniowego rozumie się handel realizowany w obiekcie handlowym o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m². Jego lokalizacja jest regulowana w planie ogólnym poprzez wskazanie strefy handlu wielkopowierzchniowego oraz konieczność sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w przypadku potrzeby realizacji tego obiektu. Plan miejscowy sporządza się wtedy dla terenu położonego na obszarze obejmującym co najmniej obszar, na którym powinny nastąpić zmiany w strukturze funkcjonalno-przestrzennej w wyniku realizacji tego obiektu.

Na obszarze Gminy Ujście nie planuje się lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Z tego względu nie ustala się zasad i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w zakresie ich lokalizacji.

Zasady lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego

Zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, pod pojęciem inwestycji celu publicznego należy rozumieć działania o znaczeniu lokalnym (gminnym) i ponadlokalnym (powiatowym, wojewódzkim), a także krajowym (obejmującym również inwestycje międzynarodowe i ponadregionalne), oraz metropolitalnym (obejmującym obszar metropolitalny) bez względu na status podmiotu podejmującego te działania oraz źródła ich finansowania, stanowiące realizację celów, o których mowa w art. 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami, m.in.:

- wydzielanie gruntów pod drogi publiczne, drogi rowerowe i drogi wodne, budowa, utrzymywanie oraz wykonywanie robót budowlanych tych dróg, obiektów i urządzeń transportu publicznego, a także łączności publicznej i sygnalizacji;
- budowa i utrzymywanie publicznych urządzeń służących do zaopatrzenia ludności w wodę, gromadzenia, przesyłania, oczyszczania i odprowadzania ścieków oraz odzysku i unieszkodliwiania odpadów, w tym ich

składowania lub ich wykorzystania w instalacji odnawialnego źródła energii wytwarzającej biogaz w rozumieniu art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii;

- budowa oraz utrzymywanie obiektów i urządzeń służących ochronie środowiska, zbiorników i innych urządzeń wodnych służących zaopatrzeniu w wodę, regulacji przepływów i ochronie przed powodzią, a także regulacja i utrzymywanie wód oraz urządzeń melioracji wodnych, będących własnością Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego;
- budowa, utrzymywanie obiektów oraz urządzeń niezbędnych na potrzeby obronności państwa, a także ustanowienie strefy ochronnej terenu zamkniętego, w tym wynikające z umów lub porozumień międzynarodowych, a także na potrzeby ochrony granicy państwowej lub zapewnienia bezpieczeństwa publicznego, w tym budowa i utrzymywanie aresztów śledczych, zakładów karnych oraz zakładów dla nieletnich;
- poszukiwanie, rozpoznawanie, wydobywanie złóż kopalin objętych własnością górnictwem;
- zakładanie i utrzymywanie cmentarzy;
- ustanawianie i ochrona miejsc pamięci narodowej;
- ochrona zagrożonych wyginięciem gatunków roślin i zwierząt lub siedlisk przyrody;
- wydzielanie gruntów pod publicznie dostępne przestrzenie i obiekty: ciągi piesze, place, parki, a także ich urządzenie, w tym budowa lub przebudowa.

W przypadku lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego na terenie Gminy przyjmuje się w szczególności:

- ograniczenie negatywnego wpływu kluczowych inwestycji celu publicznego na zabudowę mieszkaniową, środowisko i krajobraz;
- lokalizowanie kluczowych inwestycji celu publicznego poza obszarami chronionymi, glebami wysokiej przydatności rolniczej i terenami leśnymi;
- uwzględnienie planowanych inwestycji ponadlokalnych (regionalnych, krajowych) w polityce przestrzennej Gminy;
- stosowanie rozwiązań eliminujących lub ograniczających oddziaływanie planowanych inwestycji poza granice przekształcanego lub zagospodarowywanego terenu;
- wykorzystanie istniejącej infrastruktury do realizacji inwestycji celu publicznego.

Kierunki rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej

W zakresie transportu i komunikacji:

- zapewnienie dobrej dostępności komunikacyjnej poprzez rozwój układu drogowego, komunikacji zbiorowej, infrastruktury pieszo-rowerowej, węzłów komunikacyjnych;
- dążenie do ograniczenia ruchu indywidualnych pojazdów samochodowych, szczególnie na obszarach o dużych walorach przyrodniczych i dużej wrażliwości środowiska na czynniki antropopresyjne;
- wyznaczanie w dokumentach planistycznych dróg o szerokości zapewniającej możliwość wykonania wszystkich niezbędnych do prawidłowego wykorzystania drogi elementów, jak chodniki, parkingi, ciągi rowerowe;
- budowa ścieżek rowerowych poprawiających dostępność i obsługę komunikacyjną sołectw poprzez stworzenie ciągłego systemu komunikacji rowerowej.

W zakresie infrastruktury technicznej i społecznej:

- kreowanie połączeń pomiędzy zabudową mieszkaniową a infrastrukturą społeczną oraz dążenie do poprawy dostępności infrastruktury społecznej i technicznej;
- dalszy rozwój systemów infrastruktury technicznej, w tym wodno-kanalizacyjnej, będącej podstawą do lokalizacji zabudowy mieszkaniowej oraz związanej z działalnością gospodarczą;
- wyposażenie terenów w sprawny system odprowadzania i utylizacji ścieków, niezbędny przy wysokim stopniu zwodociągowania,
- utrzymywanie i poprawa jakości usług o charakterze publicznym (szkoły, przedszkola, instytucje kultury, obiekty sportowe), w tym bazy infrastrukturalnej oraz rozwój systemu opieki nad osobami ze szczególnymi potrzebami;
- kształtowanie centralnych przestrzeni publicznych w poszczególnych wsiach, umożliwiających aktywność społeczną, budowę oraz umacnianie więzi społecznych i budowanie lokalnej tożsamości;
- rozwój błękitno-zielonej infrastruktury oraz zapewnienie odpowiedniej retencji (powierzchnia biologicznie czynna, budowa zbiorników na deszczówkę z terenów utwardzonych w celu wtórnego wykorzystania);
- tworzenie warunków dla lokalizacji instalacji urządzeń wykorzystujących odnawialne źródła energii na poziomie aktów planistycznych (plan ogólny, miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego).

Zasady lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW

Urządzenia wytwarzające energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW powinny być lokalizowane na gruntach klasy IV, V, VI lub nieużytkach i nie powinny wpływać na poszerzenie obszaru stref ochronnych, które

związane są z ograniczeniami w zabudowie, zagospodarowaniu oraz użytkowaniu terenu poza granicami wyznaczonego obszaru. W przypadku lokalizacji takich urządzeń wyznacza się następujące zasady:

- stosowanie rozwiązań eliminujących lub ograniczających oddziaływanie planowanych inwestycji poza granice przekształcanego lub zagospodarowywanego terenu;
- lokalizowanie ośrodków produkcyjnych i infrastruktury technicznej (w tym odnawialnych źródeł energii) na terenach ściśle określonych, z uwzględnieniem istniejących form ochrony przyrody oraz z zachowaniem bezpiecznej strefy ochronnej od zabudowy mieszkaniowej oraz związanej z wielogodzinnym pobytem dzieci i młodzieży;
- dbałość o relacje funkcjonalno-przestrzenne z terenami sąsiednimi;
- podejmowanie działań powstrzymujących znaczne przeobrażenie krajobrazu kulturowego;
- w granicach stref ochronnych dla elektrowni fotowoltaicznych wszelkie przedsięwzięcia nie mogą przekraczać standardów jakości środowiska;
- wyłącza się obszary chronionego krajobrazu z lokalizowania elektrowni wiatrowych o mocy większej niż moc mikro instalacji w rozumieniu przepisów Ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii.

Zasady lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko

Do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko zalicza się te przedsięwzięcia, które zostały określone w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, w podziale na przedsięwzięcia mogące zawsze znacząco oddziaływać na środowisko oraz te mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko.

W przypadku lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko na terenie Gminy należy uwzględnić:

- lokalizację w miejscach, które nie naruszają funkcjonowania korytarzy ekologicznych, obszarów chronionych oraz nie przyczyniają się do niszczenia siedlisk gatunków występujących w Gminie;
- rozmieszczenie form ochrony przyrody, ograniczenia wynikające z uchwał je powołujących, planów ochrony tych obszarów oraz aktów prawa miejscowego;
- realizację działań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą możliwych negatywnych oddziaływań na środowisko;
- przeprowadzenie indywidualnej procedury badania wpływu przedsięwzięcia na środowisko w ramach oceny oddziaływania na środowisko na podstawie ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

- kontynuacja rolniczego sposobu użytkowania terenów, szczególnie w obrębie zwartych kompleksów gleb o wysokiej jakości i przydatności rolniczej;
- przeciwdziałanie rozpraszaniu zabudowy w celu ochrony kompleksów rolnych i leśnych;
- zachowanie korytarzy ekologicznych oraz siedlisk gatunków chronionych i zagrożonych;
- kształtowanie prawidłowych relacji pomiędzy zabudową związaną z produkcją rolną a zabudową mieszkaniową;
- utrzymanie zwartych kompleksów użytków rolnych i zielonych z zadrzewieniami śródpolnymi;
- zalesianie gruntów najsłabszych, nieużytków i gruntów rolniczo nieprzydatnych;
- prowadzenie racjonalnej gospodarki rolnej, poprzez właściwy dobór upraw dostosowanych do warunków środowiskowych, wykorzystanie potencjału produkcyjnego trwałych użytków zielonych dla produkcji zwierzęcej, racjonalne stosowanie nawożenia i środków ochrony roślin;
- zwiększanie opłacalności produkcji rolnej, poprzez polepszenie struktury gospodarstw rolnych, wprowadzanie nowych technologii i innowacji, inwestycje we wzrost produktywności, rozwijanie współpracy rolników między sobą i branżą przetwórstwa, rozwój rynków lokalnych i targowisk;
- dopuszcza się przekształcenie profilu istniejących gospodarstw rolnych na agroturystyczny, zgodnie ze wskazanymi kierunkami rozwojowymi sektora turystyki w Gminie.

Zasady kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji

Gmina Ujście nie posiada obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji w myśl ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji. Ponadto, nie planuje się podjęcie działań służących wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji zgodnie ze wskazaną ustawą. Na terenie Gminy nie występują również większe obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji.

4. Spójność kierunków rozwoju Gminy z kierunkami wynikającymi ze strategii rozwoju województwa. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań

Cele strategiczne oraz kierunki działań zawarte w niniejszej Strategii odnoszą się do zidentyfikowanych problemów, które mieszkańcy napotykają na obszarze Gminy Ujście. Jednocześnie, są one zgodne i harmonijne z dokumentami strategicznymi o wyższym stopniu rangi na poziomie krajowym i wojewódzkim, takimi jak Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR), Strategią rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 oraz Strategią Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT) Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Piły. Współgranie celów jakie wyznacza Strategia z innymi działaniami oraz priorytetami wpływa na skuteczność i efektywność realizacji tego dokumentu.

Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku jest elementem systemu programowania przygotowywanego na różnych poziomach. Jej treść uwzględnia ustalenia dokumentów wyższego rzędu, w szczególności zapisy projektów dokumentów wspólnotowych dotyczących polityki spójności po 2020 roku, strategii krajowych, takich jak: Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) oraz Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030.

Wizja rozwoju województwa wielkopolskiego w perspektywie do 2030 roku brzmi: „Wielkopolska w 2030 roku to region przodujący w kraju, liczący się w Europie i szanujący jej uniwersalne wartości, świadomy swojego dziedzictwa przyrodniczego i cywilizacyjnego, spójny, zrównoważony i dostępny terytorialnie, otwarty na nowe idee i ludzi, silny nowoczesną gospodarką, aspiracjami i wiedzą swoich mieszkańców, zapewniający im bardzo dobre warunki życia, pracy i wypoczynku na całym obszarze województwa.”

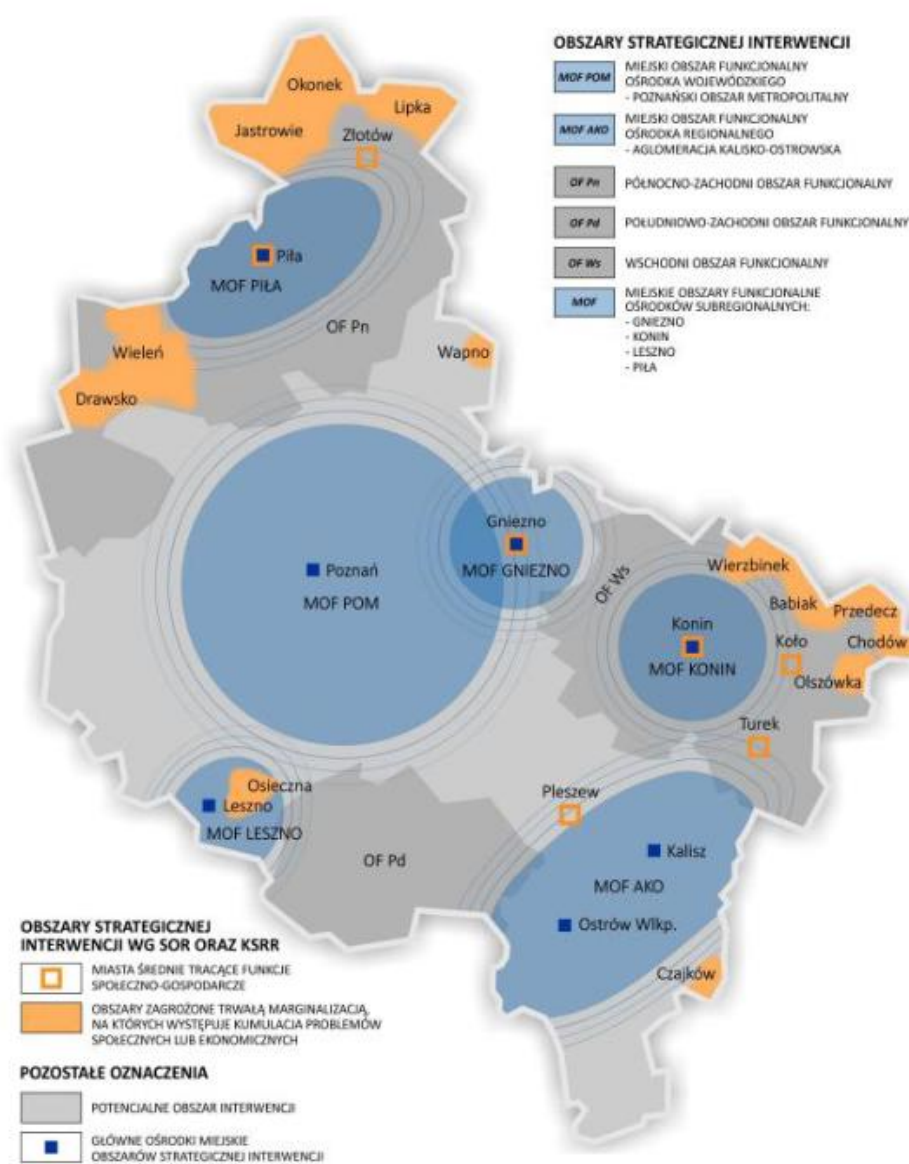
Dokument zawiera następującą misję: „Samorząd Województwa umacnia krajową i europejską pozycję Wielkopolski, rozwija jej potencjał społeczny i gospodarczy, podnosi poziom życia mieszkańców oraz dba o środowisko przyrodnicze i dziedzictwo kulturowe regionu dla dobra jego obecnych i przyszłych pokoleń w myśl zasad zrównoważonego rozwoju.”

W Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku wyznaczono następujące cele strategiczne:

1. Wzrost gospodarczy Wielkopolski bazujący na wiedzy swoich mieszkańców.
2. Rozwój społeczny Wielkopolski oparty na zasobach materialnych i niematerialnych regionu.
3. Rozwój infrastruktury z poszanowaniem środowiska przyrodniczego Wielkopolski.
4. Wzrost skuteczności wielkopolskich instytucji i sprawności zarządzania regionem.

Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku wskazuje również Obszary Strategicznej Interwencji (OSI), które są podstawą terytorialnego ukierunkowania celów interwencji. Do obszarów tych należy w szczególności kierować interwencję publiczną obejmującą finansowane z różnych źródeł inwestycje, w tym gospodarcze, infrastrukturalne i zasoby ludzkie. Dotyczy to zarówno obszarów charakteryzujących się największym potencjałem rozwojowym, które mają znaczący wpływ na wzrost konkurencyjności regionu, jak i obszarów o najtrudniejszej sytuacji społeczno-gospodarczej, które wymagają wsparcia, aby zapobiec ich dalszej marginalizacji.

W Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku, Gmina Ujście zaliczona została do gmin **Pińskiego Obszaru Funkcjonalnego (POF)** oraz **Północno-zachodniego Obszaru Funkcjonalnego (PnZOF)**. Zgodnie z zapisami zawartymi w dokumencie, obszar POF pełni funkcje administracyjne i usługowe, w szczególności w dziedzinie zdrowia, kultury i edukacji. Atutami POF są korzystna lokalizacji w skali kraju i regionu, rzeka Noteć oraz lądowisko samolotowe w Pile. Głównymi problemami wyznaczonego obszaru są niekorzystne tendencje demograficzne związane ze spadkiem przyrostu naturalnego i emigracją ludności, wysoka stopa bezrobocia i niezadowalająca dostępność do wyspecjalizowanych usług oraz niewykorzystany potencjał komunikacyjny. Z kolei Północno-zachodni Obszar funkcjonalny wyróżnia się wysokim udziałem terenów cennych przyrodniczo na tle województwa. W granicach obszaru PnZOF wyodrębnia się rejony o dużych zwartych kompleksach leśnych oraz rejony dobrych gleb. Zasoby i walory środowiskowe obszaru odgrywają istotną rolę w kształtowaniu równowagi ekosystemu województwa oraz kraju, przez co zaleca się, aby rolnictwo na terenie PnZOF miało charakter ekologiczny.

Ryc. 10. Obszary strategicznej interwencji w województwie wielkopolskim

Źródło: Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku.

Ze względu na położenie Gminy Ujście na obszarze Miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka subregionalnego – Piła, na jej terenie obowiązują również założenia przedstawione w Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT) Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Piły. Dokument ten stanowi podstawę realizacji zintegrowanego rozwoju terytorialnego w latach 2021-2027. Dokument pełni rolę strategii terytorialnej umożliwiającej realizację wspólnych zadań w ramach Związku ZIT zawartego w formie porozumienia międzygminnego. Działania finansowane będą ze środków Programu Funduszy Europejskich dla Wielkopolski 2021-2027.

W dokumencie zawarte zostały następujące cele strategiczne:

1. Zwiększanie innowacyjności gospodarki,
2. Poprawa stanu środowiska przyrodniczego,
3. Rozwój zrównoważonej mobilności,
4. Wsparcie społeczeństwa.

Tabela poniżej przedstawia spójność celów strategicznych i operacyjnych zawierających się w Strategii Rozwoju Gminy Ujście na lata 2025-2034 ze Strategią rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku oraz kluczowymi kierunkami działań wyznaczonymi dla Piłskiego Obszaru Funkcjonalnego oraz Północno-Zachodniego Obszaru Funkcjonalnego.

Tab. 9. Spójność celów strategicznych i operacyjnych Strategii Rozwoju Gminy Ujście na lata 2025-2034 ze Strategią rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku oraz kluczowymi kierunkami działań wyznaczonymi dla Piłskiego Obszaru Funkcjonalnego oraz Północno-Zachodniego Obszaru Funkcjonalnego.

Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku	Kluczowe kierunki działań dla Piłskiego Obszaru Funkcjonalnego	Kluczowe kierunki działań dla Północno-zachodniego Obszaru Funkcjonalnego	Strategia Rozwoju Gminy Ujście na lata 2025-2034
<p>Cel strategiczny 1. Wzrost gospodarczy Wielkopolski bazujący na wiedzy swoich mieszkańców</p> <p>1.1. Zwiększenie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu</p> <p>1.2. Wzrost aktywności zawodowej i utrzymanie wysokiej jakości zatrudnienia</p> <p>1.3. Wzrost i poprawa wykorzystania kapitału ludzkiego na rynku pracy</p>	<ul style="list-style-type: none"> • rozwój MŚP oraz rozwój terenów inwestycyjnych, wsparcie przedsiębiorczości związanej z zawodami rzemieślniczymi • wsparcie firm tworzących inteligentne specjalizacje ze szczególnym uwzględnieniem OZE, doświadczenia mieszkańców zatrudnionych w przemysłach oświetleniowym, elektronicznym i elektrotechnicznym • wspieranie tworzenia sieci przedsiębiorstw oraz wzmocnienie IOB • aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych i nieaktywnych zawodowo • podniesienie jakości kształcenia 	<ul style="list-style-type: none"> • budowanie wizerunku i marki PnZOF jako terenu atrakcyjnego inwestycyjnie, pozyskiwanie nowych inwestorów • rozwój rolnictwa i przemysłu rolno-spożywczego, rozwój specjalizacji rolniczych w szczególności rolnictwa ekologicznego i certyfikowanego, nowoczesnego sadownictwa • stymulowanie rozwoju gospodarczego opartego na koncepcji „zielonego wzrostu”, w tym ekoinnowacyjności • rozwój MŚP i zwiększenie konkurencyjności przedsiębiorstw • aktywizowanie osób bezrobotnych, 	<p>Cel strategiczny 2. Gospodarka oparta na lokalnych potencjałach oraz atrakcyjnej ofercie turystycznej</p> <p>2.1. Rozwój gospodarczy Gminy Ujście oparty na lokalnych zasobach</p> <p>2.2. Rozwój oferty turystycznej Gminy Ujście</p> <p>Cel strategiczny 3. Wysoka jakość usług społecznych odpowiadających na potrzeby wszystkich mieszkańców</p> <p>3.1. Nowoczesne i bezpieczne placówki edukacyjne zapewniające wysoki poziom edukacji oraz wsparcia dzieci i młodzieży w Gminie Ujście</p>

	<p>i dopasowanie oferty edukacyjnej szkół do lokalnego rynku pracy, upowszechnienie kształcenia ustawicznego, rozwój szkolnictwa wyższego</p> <ul style="list-style-type: none"> wsparcie rzemiosła przez rozwój edukacji, produkcji i usług związanych z tym sektorem, wykorzystanie potencjału Centrum Wsparcia Rzemiosła, Kształcenia Dualnego i Zawodowego w Pile 	<p>zagrożonych i wykluczonych społecznie</p> <ul style="list-style-type: none"> podniesienie jakości kształcenia i dopasowanie oferty edukacyjnej szkół do lokalnego rynku pracy, wsparcie rozwoju infrastruktury edukacyjnej wysokiej jakości, upowszechnienie kształcenia ustawicznego i możliwości przekwalifikowania przygotowanie terenów inwestycyjnych wokół ośrodków miejskich jako wsparcie rozwoju przemysłu przedsiębiorczości na terenie PnZOF 	
<p>Cel strategiczny 2: Rozwój społeczny Wielkopolski oparty na zasobach materialnych i niematerialnych regionu 2.1. Rozwój Wielkopolski świadomy demograficznie 2.2. Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu 2.3. Rozwój kapitału społecznego i kulturowego regionu</p>	<ul style="list-style-type: none"> wzmacnianie Piły w realizacji funkcji ośrodka ponadlokalnego o znaczeniu akademickim, kulturalnym, ochrony zdrowia, sportu i rekreacji poprawa dostępu do specjalistycznej opieki medycznej (w tym Szpitala Specjalistycznego w Pile im. Stanisława Staszica) rozwój usług senioralnych i innych przeciwdziałających negatywnym skutkom procesów demograficznych (m.in. rozwój usług opiekuńczych, w tym opieki nad dziećmi, na rzecz osób starszych) wspieranie organizacji społecznych realizujących działania integrujące społeczność POF rozwój funkcji turystycznych POF, ze szczególnym uwzględnieniem turystyki wodnej na rzekach Noteć i Gwda 	<ul style="list-style-type: none"> poprawa dostępu do specjalistycznej opieki medycznej, usług przeciwdziałających negatywnym skutkom procesów demograficznych (m.in. rozwój usług opiekuńczych, w tym opieki nad dziećmi) rozwój usług zwiększających atrakcyjność osiedleńczą rozwój kapitału społecznego przez wsparcie działalności kulturalnej i sportowo–rekreacyjnej wsparcie potencjału turystycznego obszaru, ze szczególnym uwzględnieniem Wielkiej Pętli Wielkopolski, modernizacji infrastruktury turystycznej szlaku wodnego Doliny Noteci projektowanie nowych szlaków turystycznych, tworzenie sieci tras turystyki krajoznawczej i kwalifikowanej oraz zaplecza obsługi ruchu turystycznego z uwzględnieniem walorów zabytkowych 	<p>Cel strategiczny 1. Bezpieczna i funkcjonalna przestrzeń oraz aktywna ochrona środowiska przyrodniczego 1.3. Nowoczesna i rozwinięta infrastruktura techniczna na terenie Gminy Ujście</p> <p>Cel strategiczny 2. Gospodarka oparta na lokalnych potencjałach oraz atrakcyjnej ofercie turystycznej 2.2. Rozwój oferty turystycznej Gminy Ujście</p> <p>Cel strategiczny 3. Wysoka jakość usług społecznych odpowiadających na potrzeby wszystkich mieszkańców 3.2. Rozwinięta oferta spędzania wolnego czasu dla mieszkańców Gminy Ujście 3.3. Wysokiej jakości usługi publiczne odpowiadające potrzebom mieszkańców Gminy Ujście</p>

		<p>zespołów urbanistycznych i ruralistycznych PnZOF, wspieranie rozwoju bazy wypoczynkowej na terenach wiejskich, w szczególności agroturystyki</p> <ul style="list-style-type: none"> wykorzystanie walorów przyrodniczych dla poprawy jakości życia, rozwoju usług prozdrowotnych, leczniczych i rehabilitacyjnych wspieranie aktywności mieszkańców i rozwijanie społeczeństwa obywatelskiego m.in. przez tworzenie odpowiednich warunków do powstawania nowych podmiotów ekonomii społecznej, w tym NGO oraz wykorzystanie już istniejących 	
<p>Cel strategiczny 3: Rozwój infrastruktury z poszanowaniem środowiska przyrodniczego Wielkopolski 3.1. Poprawa dostępności i spójności komunikacyjnej województwa 3.2. Poprawa stanu oraz ochrona środowiska przyrodniczego Wielkopolski 3.3. Zwiększenie bezpieczeństwa i efektywności energetycznej</p>	<ul style="list-style-type: none"> poprawa dostępności komunikacyjnej do stolicy regionu wzmacnianie wewnętrznej spójności komunikacyjnej POF przez rozwój lokalnej infrastruktury drogowej, transportu niskoemisyjnego, tworzenie sieci ścieżek rowerowych, rozwój sieci komunikacji autobusowej, integrację systemów transportu zbiorowego i budowę węzłów przesiadkowych elektryfikacja i modernizacja linii kolejowej Krzyż-Piła wykorzystanie potencjału lotniska w Pile dla wzrostu gospodarczego przez wzmocnienie jego funkcji CARGO i wykorzystanie do użytku cywilnego zwiększenie efektywności energetycznej sektora publicznego i mieszkaniowego, 	<ul style="list-style-type: none"> poprawa dostępności komunikacyjnej PnZOF i zwiększenie dostępu do stolicy regionu, m.in. poprzez budowę dróg S10 i S11 oraz rozbudowę i modernizację pozostałych dróg krajowych i wojewódzkich wzmacnianie wewnętrznej spójności komunikacyjnej PnZOF przez rozwój lokalnej infrastruktury drogowej, transportu niskoemisyjnego, tworzenie sieci ścieżek rowerowych, rozwój sieci komunikacji autobusowej, integrację systemów transportu zbiorowego i budowę węzłów przesiadkowych rozwój infrastruktury kolejowej (budowa linii kolejowej nr 236 i 390 na trasie Wągrowiec-Rogoźno–Czarnków oraz odtworzenie linii kolejowej w kierunku 	<p>Cel strategiczny 1. Bezpieczna i funkcjonalna przestrzeń oraz aktywna ochrona środowiska przyrodniczego 1.1. Funkcjonalna, bezpieczna i przyjazna przestrzeń dla mieszkańców Gminy Ujście 1.2. Aktywna ochrona środowiska przyrodniczego i adaptacja do zmian klimatu w Gminie Ujście 1.3. Nowoczesna i rozwinięta infrastruktura techniczna na terenie Gminy Ujście</p>

	<p>wdrażanie nowych technologii energetycznych (w tym OZE)</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwiększenie efektywności gospodarki wodno-ściekowej i inwestycji w infrastrukturę wodno-kanalizacyjną • przeciwdziałanie suszy i powodzi przez wzrost retencji wody, odpowiednią gospodarkę lasami • wyposażenie i integracja służb zaangażowanych w usuwanie skutków klęsk żywiołowych i środowiskowych oraz inwestycje w systemy wykrywania zagrożeń, odpowiednie wyposażenie służb • kompleksowe wykorzystanie potencjału wodoru jako alternatywnego nośnika energii, budowa magazynu energii w systemie <i>power to gas</i> 	<p>Międzychodu)</p> <ul style="list-style-type: none"> • wykorzystanie potencjału lotniska w Pile dla wzrostu gospodarczego przez wzmocnienie jego funkcji CARGO i wykorzystanie do użytku cywilnego, w tym turystyki biznesowej (budowa terminala do obsługi małego ruchu lotniczego) • ochrona różnorodności i krajobrazu, zapewnienie trwałości i ciągłości systemów leśnych, upowszechnienie edukacji ekologicznej wśród dzieci i młodzieży zapobieganie skażeniom wód gruntowych będących efektem działalności rolniczej • kompleksowe wykorzystanie istniejących potencjałów umożliwiających zwiększenie dywersyfikacji źródeł energii, zastosowanie innowacyjnych technologii w energetyce • zmniejszenie emisji substancji szkodliwych do atmosfery • poprawa efektywności energetycznej, ze szczególnym uwzględnieniem budynków użyteczności publicznej 	
<p>Cel strategiczny 4: Wzrost skuteczności wielkopolskich instytucji i sprawności zarządzania regionem 4.1. Rozwój zdolności zarządczych i świadczenia usług 4.2. Wzmocnienie mechanizmów koordynacji i rozwoju</p>	<ul style="list-style-type: none"> • rewitalizacja obszarów zdegradowanych (w tym powojaskowych, cennych układów ruralistycznych) • prowadzenie racjonalnej polityki przestrzennej • wzrost wykorzystania nowoczesnych technologii w usługach • wzmocnienie współpracy z sąsiadującymi regionami 	<ul style="list-style-type: none"> • rewitalizacja obszarów zdegradowanych, nadanie nowych funkcji obszarom zmarginalizowanym położonym przy granicy województwa (skuteczne wykorzystanie krajowego instrumentu OSI) • prowadzenie racjonalnej polityki przestrzennej, zapobieganie zmianie sposobu użytkowania gruntów o wysokich 	<p>Cel strategiczny 1. Bezpieczna i funkcjonalna przestrzeń oraz aktywna ochrona środowiska przyrodniczego 1.1. Funkcjonalna, bezpieczna i przyjazna przestrzeń dla mieszkańców Gminy Ujście</p>

		<p>walorach rolniczych za pomocą instrumentów programowych i skutecznego systemu ich wdrażania</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozwój współpracy samorządów lokalnych, partnerów samorządowych i społecznych podnoszącej efektywność i zasadność realizowanych inwestycji, doskonalenie i upowszechnienie metod partycypacji społecznej we współzarządzaniu (wykorzystanie w tym celu aktywnych lokalnych organizacji pozarządowych i podmiotów ekonomii społecznej) 	
--	--	--	--

Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku oraz kluczowymi kierunkami działań wyznaczonymi dla Piłskiego Obszaru Funkcjonalnego oraz Północno-Zachodniego Obszaru Funkcjonalnego.

5. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych

Prawidłowy przebieg realizacji Strategii Rozwoju Gminy Ujście na lata 2025-2034 będzie kontrolowany poprzez odpowiednie jej wdrażanie, a następnie monitoring, ewaluację i w razie konieczności – aktualizację.

Wdrażanie Strategii

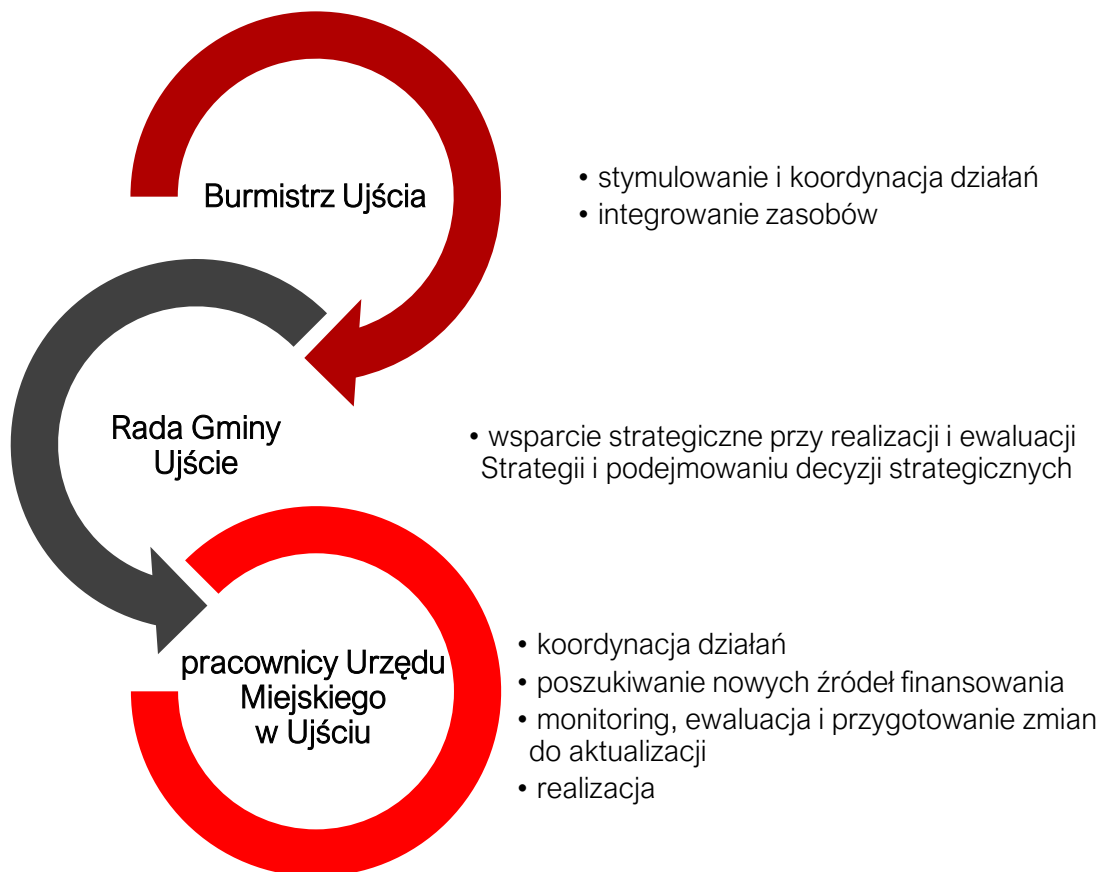
Strategia realizowana będzie w latach na jakie przyjęty został dokument, a więc w latach 2025-2034. Jednym z elementów wdrażania niniejszej Strategii jest obowiązek pracowników Urzędu oraz jednostek organizacyjnych do zapoznania się z dokumentem oraz wyznaczenie obszarów, za które każda jednostka lub pracownik będą odpowiedzialni. Podmiotami zaangażowanymi w proces realizacji Strategii będzie sektor publiczny (władze samorządowe, jednostki organizacyjne Gminy, inne jednostki samorządu terytorialnego), sektor prywatny (partnerzy prywatni i biznesowi, przedsiębiorcy, inwestorzy, organizacje otoczenia biznesu, zrzeszenia gospodarcze) oraz sektor społeczny (mieszkańcy, organizacje pozarządowe, liderzy społeczni, osoby publiczne). Z kolei za etap wdrażania, monitorowania, ewaluacji i aktualizacji Strategii odpowiedzialny będzie Burmistrz Gminy Ujście, Rada Miasta Ujście oraz pracownicy Urzędu, jednostki organizacyjne i partnerzy Gminy.

Strategia Rozwoju Gminy Ujście na lata 2025-2034 jest dokumentem określającym kierunki rozwoju w poszczególnych obszarach funkcjonowania samorządu.

W celu zachowania nadrzędności oraz spójności Strategii wobec innych planów, programów i dokumentów o charakterze strategicznym, opracowywanych w Gminie na potrzeby realizacji zadań, rekomenduje się ich aktualizację zgodnie z celami strategicznymi. Zagwarantowanie spójnego podejścia do polityki rozwoju wymagać zatem będzie uwzględnienia zapisów Strategii w zakresie konkretnych obszarów zarówno w dokumentach wieloletnich, jak i programach przyjmowanych corocznie. Pozwoli to wzmocnić efekt podejmowanych działań i jednocześnie uszczegółwić zapisy Strategii.

Wdrażając Strategię, Gmina Ujście będzie dbała o dobrą współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w tym z lokalnymi organizacjami pozarządowymi, ale również z innymi jednostkami samorządu terytorialnego oraz administracją rządową. Dodatkowo Gmina będzie aktywnie uczestniczyć w konsultacjach innych Strategii przyjmowanych przez okoliczne podmioty z jej otoczenia (w szczególności z terenu powiatu pilskiego).

W celu zaangażowania organizacji pozarządowych we wspólne działania na rzecz rozwoju Gminy, projekty będą realizowane w partnerstwie z NGO. Dzięki temu przy realizacji przedsięwzięć uda się dotrzeć do coraz większej liczby odbiorców ze względu na aktywność stowarzyszeń i fundacji w poszczególnych sołectwach.

Monitoring i ewaluacja Strategii

W celu sprawdzenia efektywności prowadzonych działań zakłada się przeprowadzenie analizy stopnia realizacji zakładanych celów. Prowadzenie monitoringu pozwala na weryfikację i reakcję w przypadku występowania negatywnych zjawisk, a także wprowadzenie aktualizacji dokumentu, o ile zajdzie taka potrzeba.

System monitorowania pełni funkcje kontrolne oraz weryfikujące skuteczność wdrażanych przedsięwzięć. Efekty Strategii będą monitorowane i opisywane w corocznym Raporcie o stanie gminy, który jest obowiązkowym dokumentem zgodnie z art. 28aa ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym. Jednocześnie monitorowanie strategii umożliwi także rzetelne informowanie podmiotów zewnętrznych o uzyskanych wynikach, zrealizowanych działaniach, osiągniętych celach i planowanych strategicznych inwestycjach czy projektach.

Monitoring będzie odbywał się również przy pomocy tabeli ewaluacyjnej, stanowiącej załącznik nr 3 do niniejszego dokumentu. Odpowiednie uzupełnienie tabeli pozwoli na sprawdzenie tego czy i w jakim stopniu zaplanowane działanie zostało zrealizowane. W ten sposób można będzie ocenić, w jakiej części wykonano założony cel operacyjny, a dalej strategiczny. Monitoring przeprowadzany będzie co 2 lata od roku przyjęcia Strategii i tym samym rozpoczęcia wdrażania jej założeń.

Po wdrożeniu Strategii zostanie przeprowadzona ewaluacja ex-post. Punktem bazowym, do oparcia wyników, będzie przeprowadzona w 2024 roku ewaluacja ex-ante (Diagnoza sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej Gminy Ujście). Celem ewaluacji ex-post będzie

określenie długotrwałych efektów wdrażania Strategii, w tym wielkości zaangażowanych środków oraz skuteczności i efektywności podjętych działań. Wynikiem oceny końcowej powinny być wskazania odnośnie do dalszej polityki rozwoju Gminy Ujście oraz zdefiniowane czynniki, przyczyniające się do sukcesu lub niepowodzenia wdrażania Strategii.

Aktualizacja Strategii

Bieżące monitorowanie i ocena skuteczności działań Strategii Rozwoju Gminy Ujście na lata 2025-2034 będzie przesłanką do zareagowania, a tym samym wprowadzenia zmian w dokumencie w przypadkach uzasadnionych.

W momencie, gdy Burmistrz zidentyfikuje konieczność modyfikacji Strategii Rozwoju Gminy, występuje do Rady Miejskiej w Ujściu z wnioskiem o jej zmianę.

Ewentualna aktualizacja Strategii Rozwoju Gminy Ujście będzie następować w trybie przewidzianym w art. 10f ust. 5 ustawy o samorządzie gminnym, który stanowi, iż strategia rozwoju gminy podlega aktualizacji, jeżeli wymaga tego sytuacja społeczna, gospodarcza lub przestrzenna gminy albo gdy jest to konieczne dla zachowania jej spójności ze strategią rozwoju ponadlokalnego lub strategią rozwoju województwa. Do aktualizacji strategii rozwoju gminy stosuje się wtedy zapisy z art. 10f ust. 1–4 ustawy o samorządzie gminnym.

6. Ramy finansowe i źródła finansowania

Gmina Ujście na bieżąco analizuje możliwości pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania działalności, w tym kierunków działań przewidzianych w Strategii, zarówno stanowiących wydatki bieżące i majątkowe. Analizy te obejmują:

- fundusze unijne, m.in. **Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027** oraz ogólnopolskich programów operacyjnych;
- programy rządowe, w tym m.in. Fundusz Rozwoju Dróg Samorządowych, Aktywny Maluch, Senior+, Dostępność Plus, Fundusz Inwestycji Lokalnych, Polski Ład oraz inne programy w obszarze ochrony środowiska, sportu, kultury, edukacji i innych;
- programy jednostek samorządu terytorialnego wyższych szczebli, w tym zwłaszcza programy finansowane ze środków Samorządu Województwa Wielkopolskiego;
- inne, nieunijne fundusze międzynarodowe;
- inne zwrotne i bezzwrotne źródła finansowania, dystrybuowane przez podmioty publiczne i prywatne.

Program Regionalny: Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027 będzie głównym dokumentem określającym kierunki wsparcia finansowanego ze środków Unii Europejskiej w województwie wielkopolskim w okresie budżetowym 2021-2027.

W ramach nowej perspektywy finansowej 2021-2027 samorząd będzie miał możliwość korzystania z nowej puli dofinansowań. Polityka spójności na lata 2021-2027 docelowo obejmie fundusze takie jak:

- **EFRR** – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego,
- **FS** – Fundusz Spójności,
- **EFS+** – Europejski Fundusz Społeczny+.

Do programów krajowych w nowej perspektywie finansowej 2021-2027 należą m.in.:

- **FEnIKS** – Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko,
- **FENG** – Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki,
- **FERS** – Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027,
- **FERC** – Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy,
- **PTFE** – Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich,
- **FEPŻ** – Fundusze Europejskie Pomoc Żywnościowa,
- programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej.

Powyższe instrumenty finansowe, jak i środki własne Gminy wskazują na potencjalne źródła finansowe, z których mogą być pozyskane środki na realizację Strategii Rozwoju Gminy Ujście na lata 2025-2034. Głównymi źródłami finansowania celów rozwojowych będą dochody własne Gminy, takie jak podatki i opłaty lokalne, udział w podatku dochodowym od osób fizycznych oraz pozostałe środki publiczne. Jednocześnie wiele zadań przewidzianych w strategii realizowanych będzie w ramach bieżącej działalności poszczególnych referatów Urzędu Miejskiego w Ujściu oraz jednostek organizacyjnych Gminy Ujście.

Realizacja części zadań przewidzianych w Strategii wymaga i zakłada współpracę z gminami sąsiednimi, powiatem pilskim oraz województwem wielkopolskim i ich jednostkami organizacyjnymi. Współpraca ta może obejmować również wymiar finansowy, w tym przekazanie dotacji na realizację zadania.

Podstawę do określenia ram finansowych działań strategicznych stanowić będzie budżet Gminy oraz wieloletnia prognoza finansowa. Gmina będzie utrzymywać nadwyżkę operacyjną w sposób niezagrażający dyscyplinie finansów publicznych i umożliwiający spłatę wcześniej zaciągniętych zobowiązań. Pozostałe środki, a także dochody majątkowe przeznaczone będą na realizację zaplanowanych inwestycji. Długookresowe cele strategiczne określane będą w wieloletniej prognozie finansowej. W celu oddania realności prognozy oraz rzetelności finansowego przedstawienia planowanych działań, wieloletnia prognoza finansowa oddawać będzie wszystkie wydarzenia, które mają lub mogą mieć wpływ na gospodarkę finansową Gminy, a przede wszystkim uzależnione będą od czynników makroekonomicznych, takich jak: PKB, inflacja, tempo wzrostu wynagrodzeń, czy planowane zmiany systemowe np. w ustawie o dochodach jednostek samorządu terytorialnego. Na tej podstawie wyznaczane będą możliwe do przeznaczenia limity wydatków w poszczególnych latach na wyznaczone przedsięwzięcia. W przypadku zaciągania zwrotnych źródeł finansowania, kształt wskaźnika obsługi zadłużenia określonego w art. 243 ustawy o finansach publicznych w każdym roku prognozy powinien uwzględniać obsługę dodatkowych zobowiązań Gminy.

Zgodnie z treścią Uchwałą nr III/15/2024 Rady Miejskiej w ujściu z dnia 19 czerwca 2024 r. w sprawie zmian Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy i Miasta Ujście na lata 2024-2028 przewiduje się, że Gmina Ujście w perspektywie do 2028 roku wykazuje zdolność do obsługi dodatkowych zobowiązań. W perspektywie lat 2024-2028 Gmina Ujście będzie mogła przeznaczyć ponad 18,5 mln zł na działania inwestycyjne, w tym niemal 13 mln zł w 2024 roku.

DIAGNOZA SYTUACJI PRZESTRZENNEJ, GOSPODARCZEJ I SPOŁECZNEJ GMINY UJŚCIE

SPIS TREŚCI

METODOLOGIA PRAC NAD DIAGNOZĄ	61
CZĘŚĆ 1: DIAGNOZA SYTUACJI PRZESTRZENNEJ GMINY	62
1.1. Informacje ogólne	62
1.2. Transport i łączność.....	64
<i>Infrastruktura drogowa</i>	66
<i>Drogi rowerowe</i>	68
<i>Transport zbiorowy</i>	70
1.3. Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne	71
1.4. Walory przyrodnicze	77
<i>Ochrona przyrody i krajobrazu</i>	78
<i>Wody powierzchniowe</i>	81
<i>Surowce mineralne</i>	84
<i>Jakość powietrza</i>	84
1.5. Walory kulturowe i turystyczne	86
<i>Historia</i>	86
<i>Zabytki</i>	87
<i>Turystyka</i>	91
CZĘŚĆ 2: DIAGNOZA SYTUACJI GOSPODARCZEJ GMINY	92
2.1. Gospodarka lokalna i rynek pracy.....	92
2.2. Rolnictwo	96
2.3. Infrastruktura i środowisko	97
<i>Urządzenia sieciowe</i>	97
<i>Gospodarka odpadami</i>	98
<i>Pozostała działalność w zakresie ochrony środowiska</i>	100
2.4. Stan finansów samorządowych	102
<i>Wykonanie budżetu</i>	102
<i>Struktura dochodów i wydatków</i>	104
<i>Potencjał inwestycyjny</i>	108
CZĘŚĆ 3: DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ GMINY	110
3.1. Demografia	110
3.2. Kapitał społeczny.....	116
<i>Przedszkola</i>	116
<i>Szkoły</i>	117
<i>Kultura i sport</i>	122
<i>Bezpieczeństwo publiczne</i>	124
<i>Otoczenie zewnętrzne i wewnętrzne Gminy</i>	126
3.3. Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	131
SPIS RYCIN	136
SPIS TABEL	137

Punktem wyjścia do opracowania Strategii Rozwoju Gminy Ujście jest niniejsza Diagnoza sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej Gminy. Dokument wskazuje na główne wyzwania społeczno-gospodarcze Gminy, jakie powinny znaleźć rozwiązanie w wyniku realizacji Strategii. W tym celu przeprowadzona została ocena obecnego stanu Gminy w ujęciu systemowym oraz dynamicznym. Ujęcie systemowe oznacza rozpoznanie związków pomiędzy środowiskiem przyrodniczym, społecznym i gospodarczym Gminy oraz jego relacje z zewnętrznym otoczeniem, mającymi podstawowe znaczenie dla efektywnego funkcjonowania systemu, jako całości. Ujęcie dynamiczne oznacza z kolei porównanie sytuacji jednostki w danym przedziale czasowym. Na potrzeby tego opracowania analizowano lata 2018-2023 (o ile nie zaznaczono inaczej).

Diagnoza opracowana została zgodnie z oraz art. 10a, ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz art. 10e, ust 3 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym.

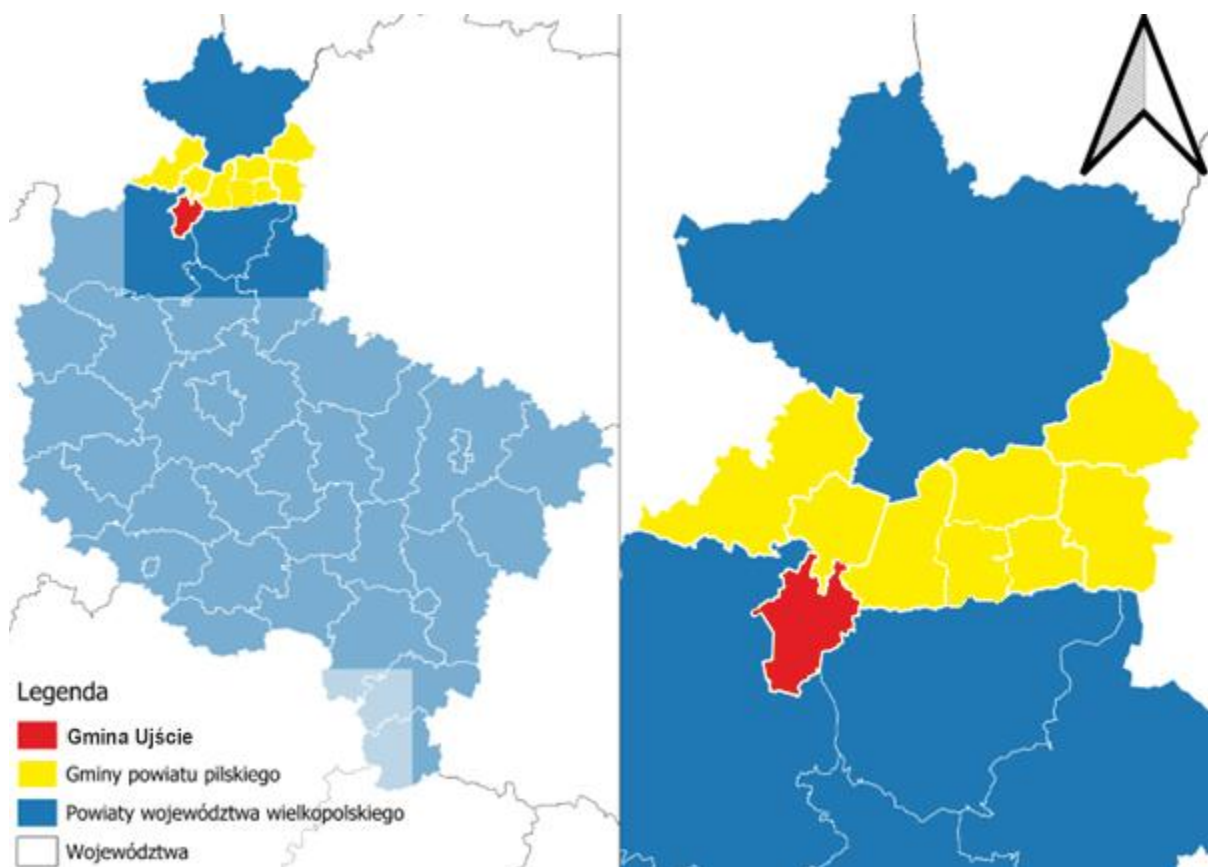
Dokument powstał w oparciu o dane Urzędu Miejskiego w Ujściu, gminne plany, programy oraz dokumenty strategiczne (dostępne w momencie opracowywania dokumentu), a także dane z Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego. Posłużono się także dokumentami i sprawozdaniami jednostek gminnych. Ponadto przeanalizowane zostały dokumenty wyższego szczebla (krajowe, ponadlokalne i regionalne) pod względem ujęcia w nich Gminy Ujście.

W celu oceny stanu istniejącego, zastosowano metodę analizy porównawczej, w której Gmina Ujście zestawiona została ze wszystkimi gminami powiatu pilskiego, w którym jest położona. Do analizy wskaźnikowej wykorzystano również średnie wartości wskaźników dla powiatu pilskiego oraz województwa wielkopolskiego.

CZĘŚĆ 1: DIAGNOZA SYTUACJI PRZESTRZENNEJ GMINY

1.1. Informacje ogólne

Gmina Ujście jest gminą miejsko-wiejską położoną w północnej części województwa wielkopolskiego, w powiecie pilskim. Siedzibą Gminy jest Ujście. W 2023 roku zgodnie z danymi GUS Gminę zamieszkiwało 7.593 osób¹, co stanowiło 5,8% wszystkich mieszkańców powiatu pilskiego. Z kolei gęstość zaludnienia wyniosła 60,3 os./km² (przy średniej dla powiatu 103,1 os./km²), co plasuje Ujście na 3 miejscu w powiecie (po Pile i Wyrzysku). Główną jednostką osadniczą w Gminie, gdzie jednocześnie skoncentrowana jest zabudowa mieszkaniowa, usługowa i produkcyjna, jest miasto Ujście.

Ryc. 1: Położenie Gminy Ujście na tle powiatu pilskiego i województwa wielkopolskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

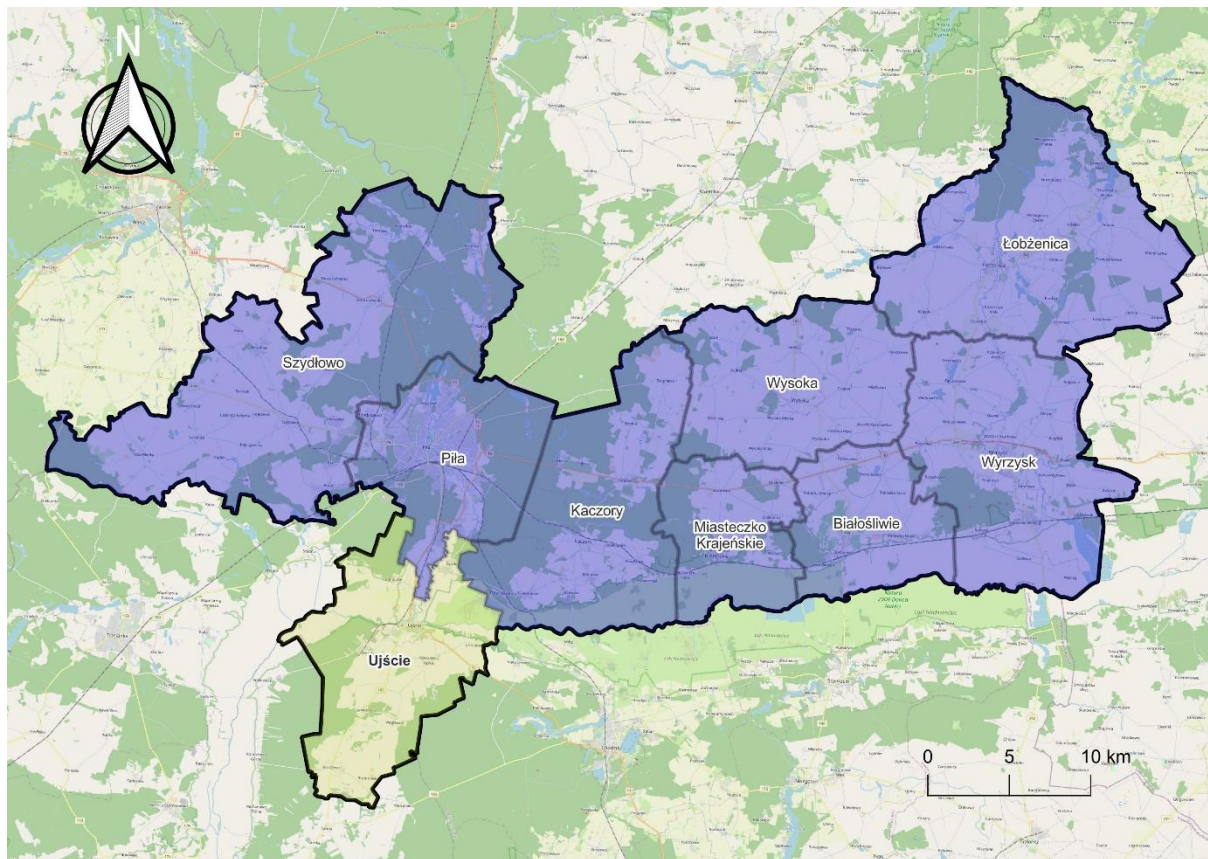
Gmina Ujście graniczy z pięcioma gminami z trzech powiatów:

- od północy z Gminą Kaczory i Miastem Piła (powiat pilski),
- od zachodu z Gminą Trzcianka (powiat czarnkowsko-trzcianecki),
- od południa z Gminą Czarnków (powiat czarnkowsko-trzcianecki),
- od wschodu z Gminą Chodzież (powiat chodzieski).

Gmina położona jest pośrodku czworoboku, którego wierzchołki stanowią miasta będące głównymi ośrodkami miejskimi powiatów: Piła (11 km), Chodzież (14 km), Czarnków (20 km)

¹ W „Raportcie o stanie Gminy Ujście za 2023 r.” Urząd Miasta podaje, że na koniec 2023 roku w Gminie zameldowanych na pobyt stały były 7.518 osób, a na pobyt czasowy 64 osoby.

oraz Trzcianka (18 km), co ma wpływ zarówno na kierunki rozwoju przestrzennego jak i przepływy mieszkańców.

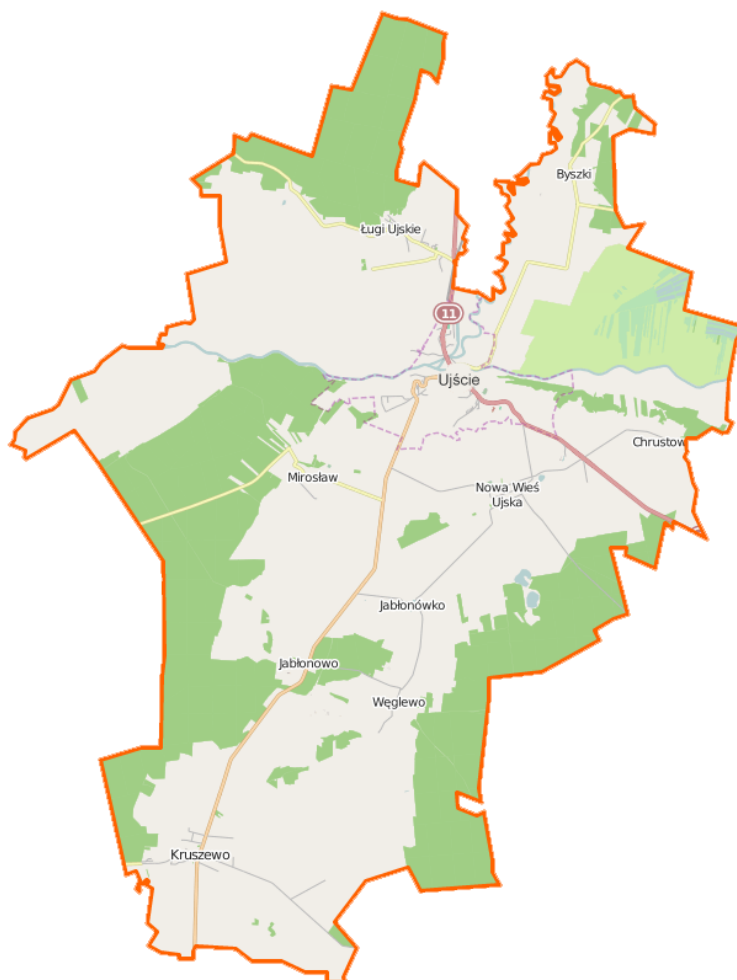
Ryc. 2: Gmina Ujście na tle gmin powiatu pilskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii

Gmina podzielona jest na Miasto Ujście i 8 sołectw: Byszki, Chrustowo, Jabłonowo, Kruszewo, Ługi Ujskie, Mirosław, Nowa Wieś Ujska i Węglewo.

Całkowita powierzchnia Gminy Ujście wynosi 126,12 km², co stanowi prawie 10% powierzchni powiatu. Według „Klasyfikacji funkcjonalnej gmin Polski na potrzeby monitoringu planowania przestrzennego” Przemysława Śleszyńskiego i Tomasza Komornickiego z Instytutu Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania im. Stanisława Leszczyckiego Gmina Ujście zaliczona została do kategorii D – strefy zewnętrzne miejskich obszarów funkcjonalnych miast subregionalnych (w tym przypadku Piły). W strukturze funkcjonalno-przestrzennej Gminy dominują tereny zabudowane (w 2023 r. wskaźnik urbanizacji w Gminie wyniósł 44,2 %). Lasy zajmują 36,82 km², użytki rolne 77,96 km², a pozostałe 11,34 km².²

² <https://ujscie.pl/polozenie-geograficzne.html>

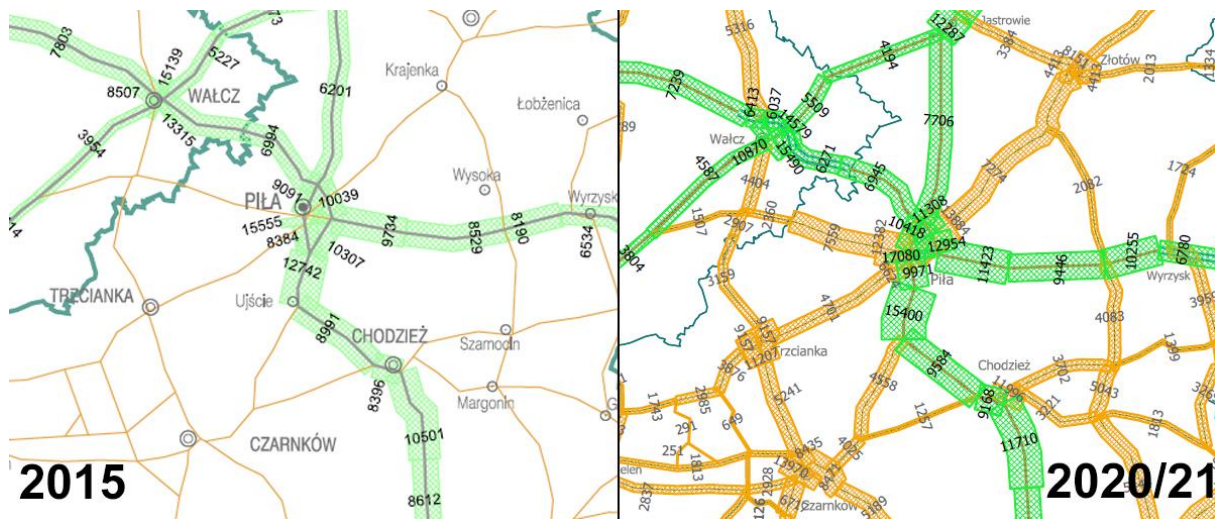

Ryc. 3: Gmina Ujście

Źródło: [https://pl.wikipedia.org/wiki/Uj%C5%9Bcie_\(gmina\)](https://pl.wikipedia.org/wiki/Uj%C5%9Bcie_(gmina))

1.2. Transport i łączność

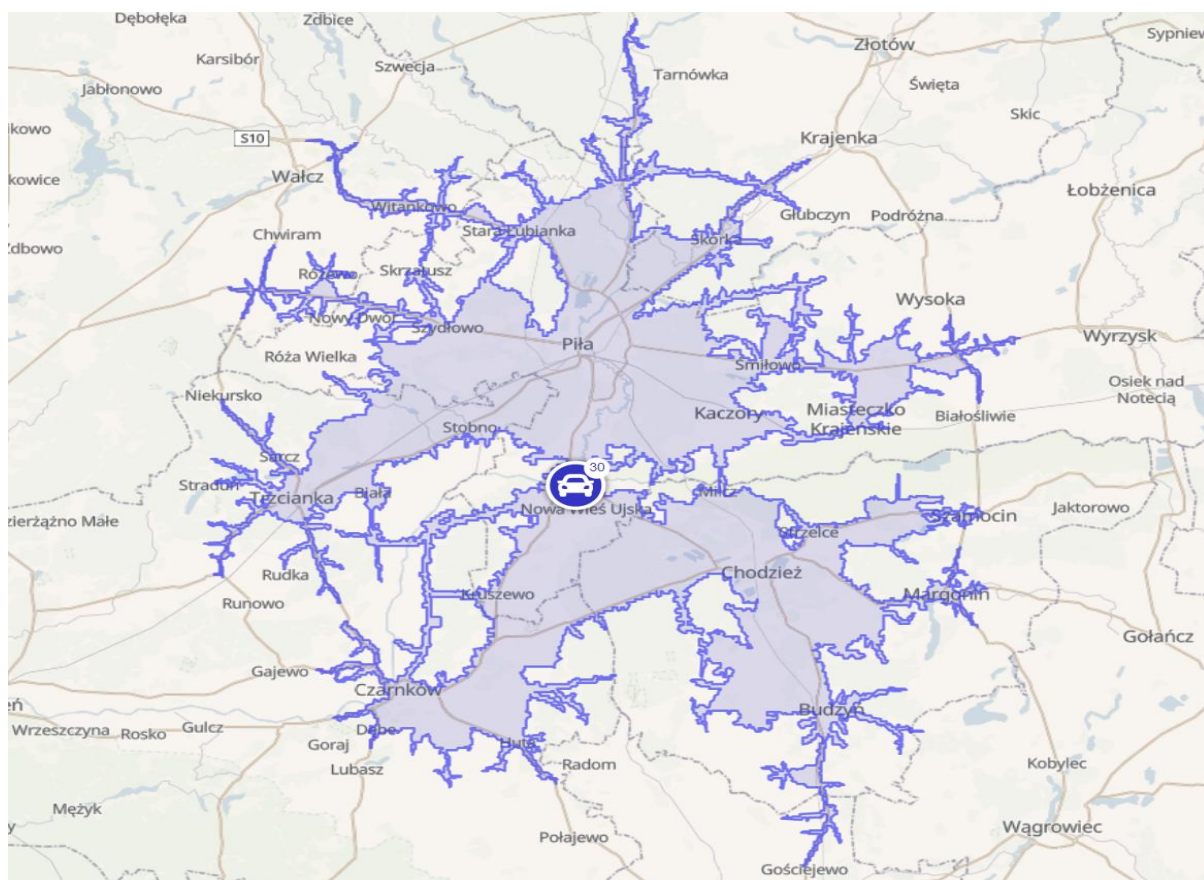
Całkowita długość sieci dróg w Gminie Ujście wynosi ok. 317 km. Głównym szlakiem komunikacyjnym przebiegającym przez obszar Gminy jest droga krajowa nr 11 łącząca Śląsk z Pomorzem. Stanowi ona dogodne połączenie Ujścia z Piłą oraz Chodzieżą (najbliższe ośrodki powiatowe), a dalej Koszalinem (kierunek północny) i Poznaniem (kierunek południowy), zapewniając dobrą dostępnością komunikacyjną. Trasa przebiega przez centrum Ujścia, co w okresie wakacyjnym (mieszkańcy Śląska i Wielkopolski udający się na wypoczynek nad morze) generuje duży ruch. Jak pokazują wyniki generalnego pomiaru ruchu realizowanego przez Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad między 2015 a 2021 rokiem średni dobowy ruch roczny pojazdów silnikowych na odcinku Chodzież – Ujście wzrósł z 8.991 do 9.584 pojazdów, a na odcinku Ujście - Piła z 12.742 do 15.400.

Ryc. 4: Średni dobowy ruch roczny pojazdów silnikowych na podstawie wyniku generalnego pomiaru ruchu (GDDKIA) w latach 2015 i 2020/21

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad (<https://www.gov.pl/web/gddkia/przeprowadzone-pomiary>)

W związku z dużym natężeniem ruchu władze Gminy od wielu lat apelują o budowę obwodnicy miasta. Plan budowy obwodnicy ujęty został w krajowym programie wieloletnim pn. „Program Budowy Dróg Krajowych na lata 2015-2023 (z perspektywą do 2025 r.)”. W 2023 r. Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad złożyła wniosek o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla odcinka Piła - Ujście. Jak zakładają wnioskodawcy budowa może zakończyć się w 2030 r.

Ryc. 5: Odległości od centrum Ujścia pokonywane samochodem osobowym w ciągu 30 min (dane orientacyjne)

Źródło: <https://commutetimetmap.com/>

Należy podkreślić, że dzięki drodze nr 11 jak i 182 Ujście jest dobrze skomunikowane z sąsiednimi ośrodkami miejskimi (Chodzież, Czarnków, Piła, Trzcianka), do których dojazd samochodem zajmuje mniej niż 30 min. Pozwala to mieszkańcom na wygodne korzystanie z oferty usługowo-edukacyjnej.

Bezpośrednio na terenie Gminy przebiega linia kolejowa numer 374 (jednotorowa, niezelektryfikowana) relacji Piła Główna – Ujście – Mirosław, na której realizowany jest przewóz towarowy.

W Ujściu zachował się przedwojenny port rzeczny na Noteci, jednobasenowy, połączony kilkusetmetrowym kanałem, wyposażony w bocznicę kolejową i posiadający czynne silosy zbożowe.

Infrastruktura drogowa

Sieć komunikacyjną w obrębie Gminy Ujście tworzą drogi:

- **krajowa** (7 km):
 - nr 11 relacji Bytom - Kołobrzeg;
- **wojewódzka** (14 km):
 - nr 182 relacji Ujście – Międzychód;
- **powiatowe** (32 km) zapewniające połączenia z sąsiednimi gminami:
 - 1160P Ujście – Byszyki – Dziembowo – Morzewo – Kaczory,
 - 1161P Piła – Kalina – Byszyki,
 - 1162P Jabłonowo – Węglewo,
 - 1175P Droga wojewódzka nr 182 - Nowa Wieś Ujska - Nietuszkowo (granica powiatu w m. Chrustowo),
 - 1176P Ujście - Nowa Wieś Ujska,
 - 1209P Czarnków – Walkowice - granica powiatu pilskiego – Mirosław,
 - 1329P Stobno - Ługi Ujskie;
 - 1334P Romanowo Górne – Kruszewo - granica powiatu Marunowo;
- **gminne** (264 km).

Newralgicznym punktem sieci drogowej jest skrzyżowanie drogi krajowej nr 11 z drogą wojewódzką nr 182 w centrum Ujścia, które generuje duży ruch (szczególnie w okresie letnim) wpływając na płynność ruchu w całym mieście.

Ryc. 6: Skrzyżowanie drogi krajowej nr 11 z drogą wojewódzką nr 182 w Ujściu
Źródło: Wizja lokalna w dniu 5 sierpnia 2024 r.

Obecnie GDDKiA prowadzi przebudowę przeprawy przez Noteć i Gwdę w mieście Ujście w ciągu drogi krajowej nr 11.

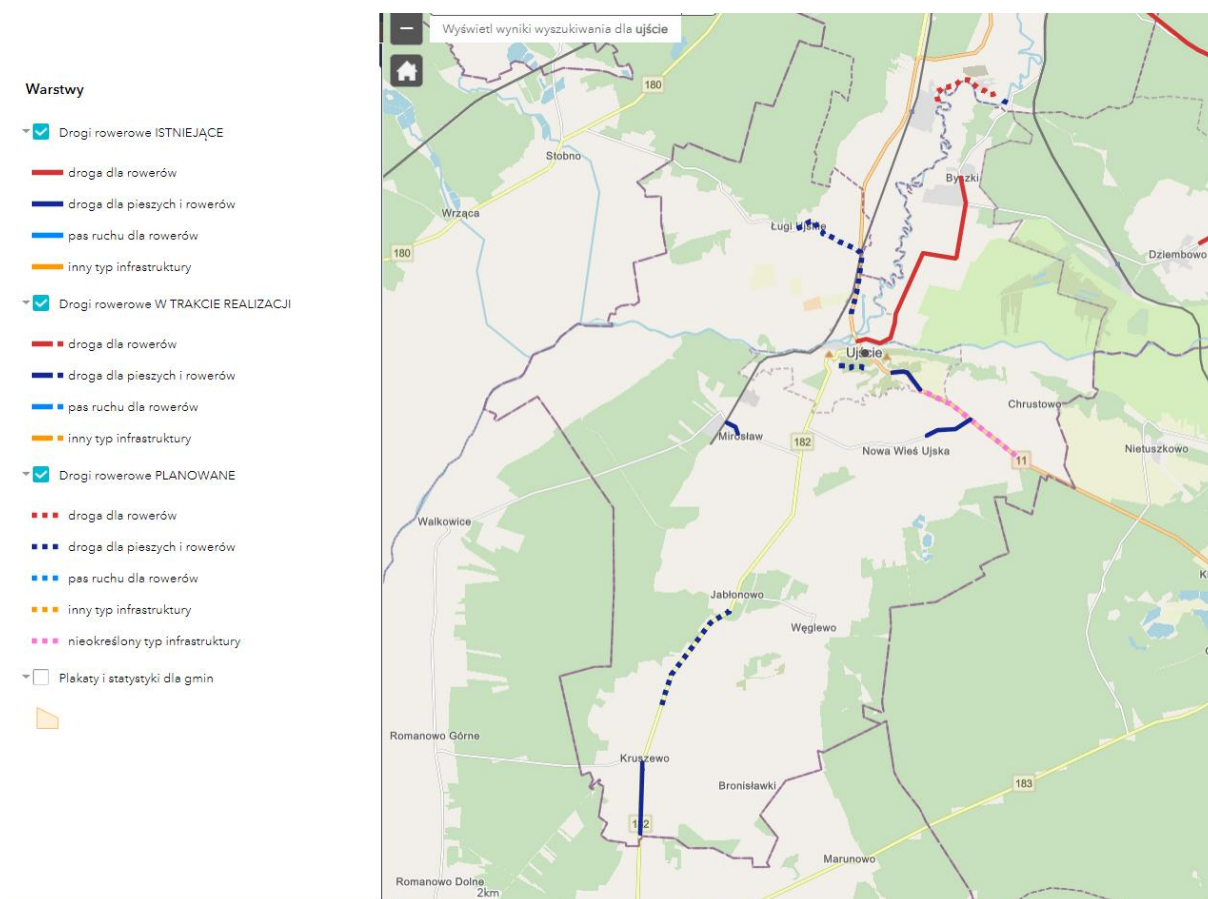
Ryc. 7: Remont przeprawy nad rzekami Noteć i Gwda w ciągu drogi nr 11 (05.08.2024 r.)

Źródło: Wizja lokalna w dniu 5 sierpnia 2024 r.

Drogi rowerowe

Jak podaje Bank Danych Lokalnych GUS w 2022 r. długość dróg dla rowerów na obszarze Gminy Ujście wynosiła 2,4 km. Gęstość sieci osiągnęła wartość 1,91 km na 100 km², co jest wartością prawie najniższą wśród gmin powiatu pilskiego (tylko Gmina Białośliwie charakteryzuje się gęstością 1,19 km na 100 km²). Średnia dla powiatu to 7,91 km na 100 km², a dla województwa wielkopolskiego 8,68 km, co wskazuje, że na obszarze Gminy konieczne jest dalsze rozwijanie połączeń rowerowych.

Drogi rowerowe typu „droga dla pieszych i rowerów” usytuowane są w pasie drogowym w okolicy Mirosława, Nowej Wsi Ujskiej oraz Ujście (w ciągu drogi nr 11). W 2023 r. powiat pilski ze środków Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych wybudował 5,1 km odcinek drogi rowerowej Ujście -Byszki.

Ryc. 8: Drogi rowerowe na obszarze Gminy Ujście

Źródło: Wielkopolska Baza Dróg Rowerowych, Wielkopolskie Biuro Planowania Przestrzennego w Poznaniu, <https://wbpp-poznan.maps.arcgis.com/>

18 stycznia 2024 r. Zarząd Województwa Wielkopolskiego podjął Uchwałę Nr 7805/2024³ w sprawie przyjęcia Polityki rowerowej województwa wielkopolskiego⁴. Jest to dokument uszczegóławiający zapisy *Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do roku 2030* w obszarze rozwoju ruchu rowerowego i turystyki rowerowej. Na tej podstawie Wielkopolskie Biuro Planowania Przestrzennego w Poznaniu opracowało „*Koncepcję rozwoju sieci ponadlokalnych powiązań rowerowych województwa wielkopolskiego*”⁵ (dokument wyznaczający sieć powiązań rowerowych o charakterze ponadlokalnym obejmujących wszystkie ośrodki powiatowe i gminne w województwie oraz zapewniających dostęp do publicznego transportu zbiorowego) oraz „*Koncepcję krajowych i regionalnych korytarzy tras rowerowych województwa wielkopolskiego*”⁶.

W ramach „*Koncepcji...*” wyznaczono przebiegi korytarzy europejskich, krajowych i regionalnych tras rowerowych będące trzonem sieci, który z założenia powinien być uzupełniany i rozbudowywany o trasy lokalne. Żadna z planowanych tras nie przebiega bezpośrednio przez obszar Gminy, ale Międzynarodowy szlak rowerowy EuroRoute1 – R1 (Londyn – Moskwa) przebiega przy jej północnej granicy (Piła i Gmina Kaczory), natomiast od zachodu Gminę mija północny odcinek Transwielkopolskiej Trasy Rowerowej TTR-N (Gminy Trzcianka i Czarnków). Może to stanowić, w połączeniu z atrakcyjnymi walorami Gminy, potencjał do rozwoju sieci dróg rowerowych łączących się z tymi szlakami.

³ <https://wbpp.poznan.pl/download/attachment/1123/uchwala-nr-78052024-zarzadu-województwa-wielkopolskiego.pdf>

⁴ <https://wbpp.poznan.pl/download/attachment/1122/polityka-rowerowa-województwa-wielkopolskiego.pdf>

⁵ <https://wbpp.poznan.pl/230/koncepcja-rozwoju-sieci-ponadlokalnych-powiazan-rowerowych-województwa-wielkopolskiego.html>

⁶ <https://wbpp.poznan.pl/244/koncepcja-krajowych-i-regionalnych-korytarzy-tras-rowerowych-województwa-wielkopolskiego.html>

Z kolei „Koncepcja rozwoju sieci ponadlokalnych powiązań rowerowych województwa wielkopolskiego” prezentuje proponowaną sieć połączeń rowerowych m.in. na obszarze powiatu pilskiego. Ujście stanowić ma ważny węzeł komunikacyjny, z którego wyprowadzone są trasy ponadlokalne do Piły i Chodzieży (powiązanie podstawowe do miast powiatowych), Miasteczka Krajeńskiego (połączenie podstawowe międzygminne) oraz Czarnkowa (połączenie uzupełniające łącznikowe).

POWIAT PILSKI

WYNIKI KONCEPCJI

STRUKTURA POWIĄZAŃ

20 POWIĄZAŃ PONADLOKALNYCH	277,4 km
15 POWIĄZAŃ PODSTAWOWYCH	187,9 km
6 DO MIASTA POWIATOWEGO	82,1 km
9 MIĘDZYGMINNYCH	105,8 km
5 POWIĄZAŃ UZUPEŁNIAJĄCYCH	89,5 km
4 ŁĄCZNIKOWE	85,0 km
1 MULTIMODALNE	4,5 km

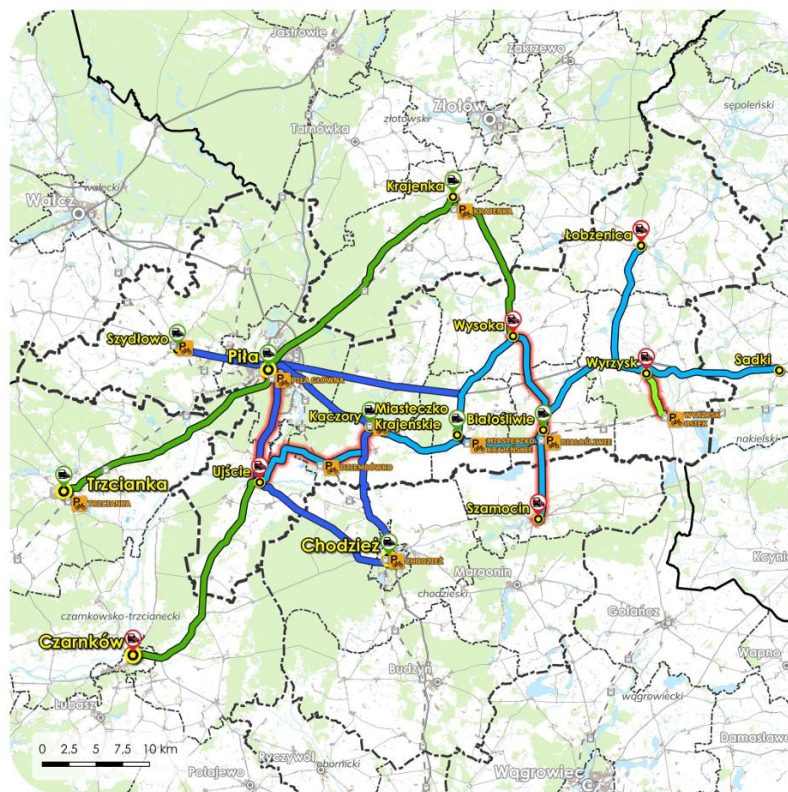
INTEGRACJA Z TRANSPORTEM ZBIOROWYM

5 POWIĄZAŃ STANOWIĄCYCH DOSTĘP DO TRANSPORTU KOLEJOWEGO	49,6 km
---	---------

7 PROPONOWANYCH LOKALIZACJI INFRASTRUKTURY BIKE&RIDE O ZNACZENIU PONADLOKALNYM

Białośliwie, Dziembówko, Kaczory, Miasteczko Krajeńskie, Piła Główna, Szydłowo Krajeńskie, Wyrzysk Osiek

Ryc. 9: Koncepcja rozwoju sieci ponadlokalnych powiązań rowerowych na obszarze powiatu pilskiego

Źródło: Koncepcja rozwoju sieci ponadlokalnych powiązań rowerowych województwa wielkopolskiego, Wielkopolskie Biuro Planowania Przestrzennego w Poznaniu, <https://wbpp.poznan.pl/download/attachment/1064/19-powiat-pilski.pdf>

Transport zbiorowy

W dniu 8 listopada 2017 r. Gmina Ujście zawarła porozumienie z Gminą Piła dotyczące przejęcia przez Gminę Piła od Gminy Ujście części zadania publicznego w zakresie lokalnego transportu zbiorowego (uchwała Rady Miejskiej nr XXV/171/2017 z dnia 22.09.2017 r.). Na obszarze Gminy realizowany jest kurs autobusu nr „50” na trasie Pił. Zwycięstwa (Piła) – Mirosław.

Publiczny autobusowy transport zbiorowy realizowany jest także przez przewoźnika PKS Piła Sp. z o.o. podległego Powiatowi Pilskiemu. Połączenie Piła – Ujście – Nowa Wieś Ujska – Chrustowo odbywa się w dni powszednie (5 połączeń między 5:00 a 19:00). Cena biletu wynosi ok 13 zł⁷. Przystanki na obszarze Gminy zlokalizowane są:

- Chrustowo,
- Chrustowo, skrz.,
- Chrustowo, wyb.,
- Nowa Wieś Ujska, szkoła,
- Nowa Wieś Ujska,

⁷ <https://www.pkspila.pl/wyszukiwarka-polaczen/6178348/6172854/chrustowo/pila-centrum-przesiadkowe> (dostęp. 02.08.2024 r.)

- Nowa Wieś Ujska, Plany,
- Ujście, Os. Górne,
- Ujście,
- Ługi Ujskie, skrz.

Z kolei przez Ujście realizowane są połączenia autobusowe na kierunkach:

- Czarnków (szpital nż) – 8 kursów,
- Damasławek (przez Chodzież, Czesławice, Gołańcz) – 1 kurs,
- Piła Centrum Przesiadkowe – 20 kursów,
- Piła Centrum Przesiadkowe (przez Nową Wieś Ujską, Chrustowo) – 7 kursów,
- Piła Centrum Przesiadkowe (przez Chrustowo, Nową Wieś Ujską) – 4 kursy.

Gmina nie posiada kolejowych połączeń pasażerskich. Najbliższe dworce znajdują się w Dziembówku (Gmina Kaczory, ok. 6 km) na linii nr 354 relacji Poznań – Piła oraz w Pile (ok. 10 km), która stanowi ważny węzeł komunikacyjny (linie nr: 18, 354,374, 405, 999, 203).

1.3. Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne

Jednym z podstawowych dokumentów wyznaczających kierunki rozwoju województwa, który określa politykę przestrzenną, docelową strukturę funkcjonalno-przestrzenną regionu oraz działania służące realizacji ponadlokalnych celów publicznych jest „*Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego WIELKOPOLSKA 2020+*” przyjęty uchwałą nr V/70/19 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 25 marca 2019 r. Plan zakłada terytorializację polityki rozwoju, czyli przestrzenne adresowanie wyznaczonych celów, kierunków i działań do określonych terytoriów. W tym celu w dokumencie na obszarze województwa zidentyfikowano różnego rodzaju obszary interwencji wykorzystując klasyfikacje określone w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego, Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie oraz Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030. Jednocześnie w planie określa się granice i zasady zagospodarowania obszarów funkcjonalnych o znaczeniu ponadregionalnym oraz (w zależności od potrzeb) granice i zasady zagospodarowania obszarów funkcjonalnych o znaczeniu regionalnym.

Zgodnie zatem z powyższą klasyfikacją Gmina Ujście znalazła się w **Miejskim obszarze funkcjonalnym ośrodka subregionalnego – Piła**. Plan jako kluczowe cele rozwoju przestrzennego dla tego obszaru wskazuje zwiększenie dostępności do stolicy regionu, poprawę wewnętrznych powiązań komunikacyjnych i infrastrukturalnych oraz rozwiązanie problemów przestrzennych i rozwojowych dla osiągnięcia wysokiego poziomu konkurencyjności oraz poprawy jakości życia mieszkańców.

Dla realizacji celu kluczowego zdefiniowano następujące cele polityki przestrzennej:

- Cel 1. Kształtowanie ładu przestrzennego,
- Cel 2. Poprawa dostępności i obsługi komunikacyjnej,
- Cel 3. Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska,
- Cel 4. Ochrona i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego,
- Cel 5. Wykorzystanie i wzmacnianie potencjału społeczno-gospodarczego,
- Cel 6. Rozwój systemów infrastruktury technicznej.

Ponadto, ze względu na występowanie specyficznych problemów z zakresu gospodarki przestrzennej, w Planie wskazuje się obszary funkcjonalne szczególnego zjawiska w skali regionalnej. W tym ujęciu Gmina Ujście zaliczona została do **Północno-Zachodniego Obszaru**

Funkcjonalnego. Wyróżnia się on wysokim udziałem obszarów cennych przyrodniczo, pełniących funkcje środowiskotwórcze, przy jednocześnie stosunkowo niskim w skali regionu udziale użytków rolnych.

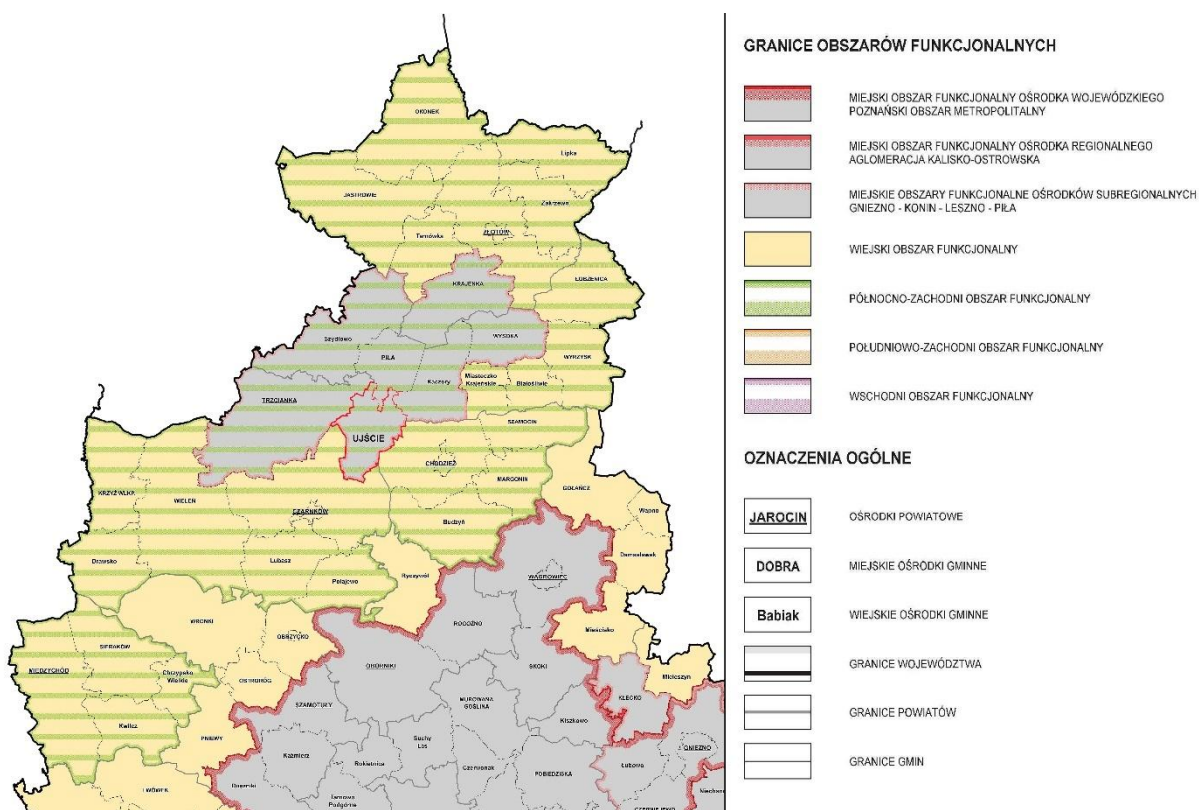
Kluczowym celem rozwoju przestrzennego Północno-Zachodniego Obszaru Funkcjonalnego jaki został wskazany w dokumencie, będzie wykorzystanie potencjału dla rozwoju funkcji gospodarczych, w tym turystycznych, przy jednoczesnej ochronie wyjątkowych cech ekosystemu, pełniących strategiczną rolę w kształtowaniu równowagi środowiska przyrodniczego w skali regionu i kraju.

Dla realizacji powyższych celów zdefiniowano następujące cele polityki przestrzennej:

Cel 1. Ochrona obszarów o wysokich walorach przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych,

Cel 2. Stymulowanie rozwoju gospodarczego z wykorzystaniem koncepcji „zielonego wzrostu”,

Cel 3. Poprawa dostępności i spójności komunikacyjnej.

Ryc. 10: Granice obszarów funkcjonalnych w województwie wielkopolskim

Źródło: opracowanie własne na podstawie Planu zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego WIELKOPOLSKA 2020+

Oprócz tego Gmina wlicza się do 6 pozostałych obszarów interwencji:

- obszary wiejskie uczestniczące w procesach rozwojowych,
- obszary ochrony gleb dla celów produkcji rolnej,
- obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi w skali dorzeczy,
- obszary ochrony krajobrazów kulturowych,
- obszary o najniższym stopniu rozwoju i pogarszających się perspektywach rozwojowych,
- obszary o najniższej dostępności transportowej do ośrodków wojewódzkich.

Należy zwrócić uwagę, że w zestawieniu inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym w obszarze komunikacja drogowa znalazło się działanie „Budowa obwodnicy Ujście i Piły – etap I obwodnica Ujście (droga S11)”, co stanowi potwierdzenie znaczenia tej inwestycji nie tylko dla samej Gminy, ale także systemu drogowego całego regionu.

W ramach Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Piły opracowana została „**Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT) Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Piły**”⁸ stanowiąca podstawę realizacji zintegrowanego rozwoju terytorialnego w latach 2021-2027. Dokument pełni rolę strategii terytorialnej umożliwiającej realizację wspólnych zadań w ramach Związku ZIT zawartego w formie porozumienia międzygminnego. Działania finansowane będą ze środków Programu Funduszy Europejskich dla Wielkopolski 2021-2027. W ramach MOF Piły oprócz Gminy Ujście wchodzi także Chodzież (miasto i gmina), Piła, Złotów, Kaczory, Krajenka, Trzcianka, Wysoka, Szydłowo oraz Złotów.

W dokumencie określono cele strategiczne Partnerstwa, które obejmują:

1. Zwiększanie innowacyjności gospodarki,
2. Poprawa stanu środowiska przyrodniczego,
3. Rozwój zrównoważonej mobilności,
4. Wsparcie społeczeństwa.

Dokument zawiera także indykatywną listę projektów przewidzianych do realizacji w ramach poszczególnych celów. Gmina Ujście wskazana jest jako beneficjent (wnioskodawca) dla następujących inicjatyw:

„Aglomeracyjny system dróg rowerowych na obszarze ZIT MOF Piły - Budowa ścieżki rowerowej Ujście – Ługi Ujskie” (cel 3; wartość projektu: 1.299.512,90 euro; przewidywany okres realizacji: 01.2025 – 02.2026),

„Kompleksowe wsparcie osób starszych oraz z niepełnosprawnościami ZIT MOF Piły - Integracja osób starszych i z niepełnosprawnościami, zagrożonych wykluczeniem społecznym w gminie Ujście” (cel 4; wartość projektu: 170.080,07 euro; przewidywany okres realizacji: 03.2024 – 04.2026).

Najważniejszym dokumentem planistycznym w Gminie, którego obowiązek posiadania nakłada ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym jest Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Aktualnie obowiązuje studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Ujście zostało uchwalone przez Radę Miejską w Ujściu w dniu 28 lutego 2014 r. (uchwała nr XXIX/232/2014). Studium to zostało zmienione w dniu 18 czerwca 2020 r. uchwałą nr XIV/98/2020. Zmiana dotyczyła przebiegu linii elektroenergetycznej 400 Kv i powiększenia terenu pod zabudowę związaną z prowadzonym gospodarstwem rolnym. W dniu 10 czerwca 2021 r. Rada Miejska w Ujściu, podjęła uchwałę nr XXII/156/2021 w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego – dot. obszaru przy ul. Rzemieślniczej w Ujściu. Zmiana studium została przyjęta uchwałą Rady Miejskiej w Ujściu nr XLVIII/350/2023 z dnia 14 grudnia 2023 r.

Aktami prawa miejscowego w zakresie planowania przestrzennego są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Na terenie Gminy Ujście obowiązują następujące MPZP (pokrywają ok. 25% powierzchni Gminy):

⁸ Uchwała nr 5/2023 Członków Związku Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT) Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Piły z dnia 1 grudnia 2023 r.

Tab. 10: Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego w Gminie Ujście

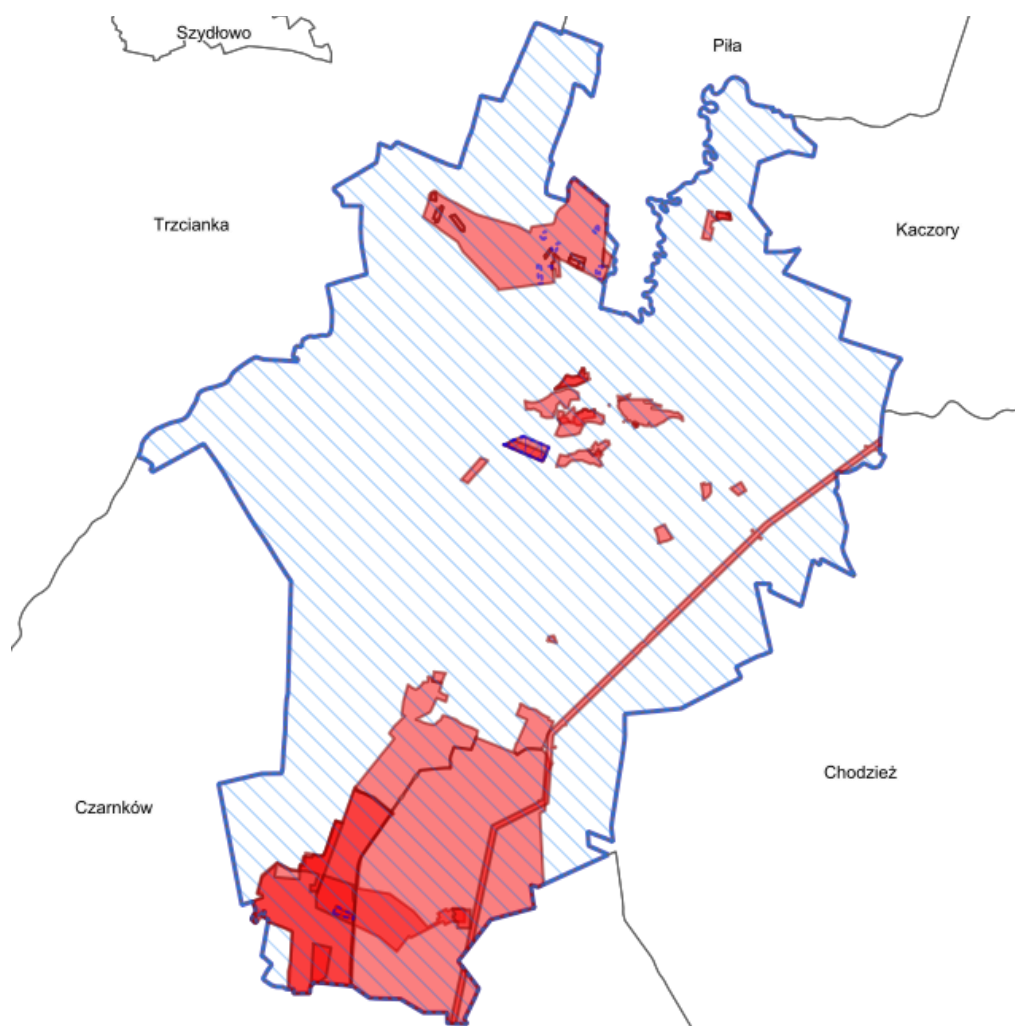
Lp.	Nazwa	Pow. [ha]	Data uchwały	Uchwała
001	Zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Ujście na obszarze wsi Chrustowo	3.44	1997-12-22	XXIII/313/97
002	Zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Ujście na obszarze wsi Nowa Wieś Ujska	3.8	1997-12-22	XXIII/314/97
003	Zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego miasta Ujście - ul. Szpitalna	0.05	1999-02-17	IV/32/99
004	Zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego miasta Ujście - zaplecze ul. Pilskiej i Spokojnej	1.34	1999-02-17	IV/33/99
005	Zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego miasta Ujście - ul. Wojska Polskiego	5.62	1999-03-23	V/59/99
007	Zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego miasta Ujście oraz gminy Ujście - Winna Góra	34.71	2000-06-29	XIV/166/2000
008	Zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego miasta Ujście - os. Górne oraz gminy Ujście	26.81	2000-06-29	XIV/167/2000
009	Zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego wsi Ługi Ujskie dla terenu zabudowy produkcyjno-usługowej	3.85	2000-12-27	XVIII/208/2000
010	Zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego wsi Ługi Ujskie dla terenu zabudowy produkcyjno-usługowej	3.87	2001-03-28	XIX/224/2001
011	Zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Ujście oraz miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego wsi Ługi Ujskie	0.66	2001-06-20	XXI/250/2001
012	Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego	513.5	2001-08-22	XXII/261/2001
013	Zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Ujście na obszarze wsi Ługi Ujskie dla terenu zabudowy mieszkaniowej	1.22	2001-10-22	XXIII/266/2001
014	Zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Ujście na obszarze wsi Ługi Ujskie dla terenu zabudowy jednorodzinnej z dopuszczeniem lokalizacji usług	2.41	2003-09-23	IX/73/03
015	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Ujście w rejonie ulicy Staszica	0.64	2004-12-28	XXII/171/2004
016	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego gminy Ujście - wieś Jabłonowo	3.33	2004-12-28	XXII/173/2004
017	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego wsi Ługi Ujskie	1.25	2004-12-28	XXII/172/2004
018	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Ujście w rejonie ulicy Szkolnej	1.17	2005-04-28	XXV/212/2005
019	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Ujście w rejonie ulicy Wojska Polskiego	14.79	2005-11-08	XXIX/237/2005

020	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego wsi Ługi Ujskie	1.71	2006-12-28	III/26/2006
021	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Ujście dla terenów zabudowy przemysłowej - rejon Huty Szkła "Ujście"	23.89	2007-04-26	VII/54/2007
022	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Ujście w rejonie ulic Czarnkowskiej i Ogrodowej, Gmina Ujście	10.97	2013-02-27	XXI/168/2013
023	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla terenu działek oznaczonych numerami od 502 do 518 w Ługach Ujskich, gm. Ujście	2.54	2007-10-30	XII/98/2007
024	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego wsi Jabłonowo	1.31	2008-03-31	XVII/158/2008
025	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego wsi Ługi Ujskie	2.22	2008-09-23	XXV/225/2008
026	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego wsi Byszki	6.93	2008-03-03	XVI/140/2008
027	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego wsi Mirosław, gmina Ujście	6.97	2012-12-17	XIX/158/2012
028	w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wsi Kruszewo w rejonie ulic Piłskiej i Wybudowanie, gmina Ujście.	45.88	2014-02-28	XXIX/233/2014
029	w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla parku wiatrowego na terenie Gminy Ujście	1209.66	2015-05-06	IV/35/2015
030	w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w rejonie Os. Górnego w Ujściu	1.8	2017-11-29	XXVI/176/2017
031	w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wsi Ługi Ujskie w rejonie ulic: Baśniowej, Brzozowej i Rzemieślniczej	329.34	2018-03-23	XXIX/202/2018
032	w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na terenie wsi nowa Wieś Ujska, gm. Ujście	6.22	2018-12-28	III/18/2018
033	w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla lokalizacji inwestycji celu publicznego, jaką jest dwutorowa napowietrzna linia elektroenergetyczna 400 kV Piła Krzewina – Plewiska.	134.17	2019-02-22	IV/31/2019
034	w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na terenie wsi Węglewo, gmina Ujście	36.3	2020-09-30	XVI/105/2020
035	w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wsi Kruszewo, gmina Ujście	406.45	2020-12-10	XVIII/123/2020
036	w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w rejonie Os. Górnego II na terenie miasta Ujście, gmina Ujście	6.77	2021-07-15	XXIII/160/2021
037	w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na terenie wsi Jabłonowo, gmina Ujście	210.29	2022-07-12	XXXII/223/2022
038	w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na terenie wsi Byszki, Gmina Ujście	2.87	2022-11-24	XXXVI/241/2022

039	w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w rejonie ulicy Wierzbowej w Ujściu	9.38	2023-03-24	XL/266/2023
040	w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w rejonie ulicy Rzemieśniczej w Ujściu	17.8	2024-03-27	XLIX/359/2024
041	w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w rejonie ul. Polnej na terenie wsi Kruszewo, Gmina Ujście	3.83	2024-04-25	L/370/2024

Źródło: <https://ujscie.e-mapa.net/wykazplanow/>

Poniższa mapa przedstawia zasięg przestrzenny miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w Gminie Ujście.

Ryc. 11: Zasięg miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w obrębie Gminy Ujście

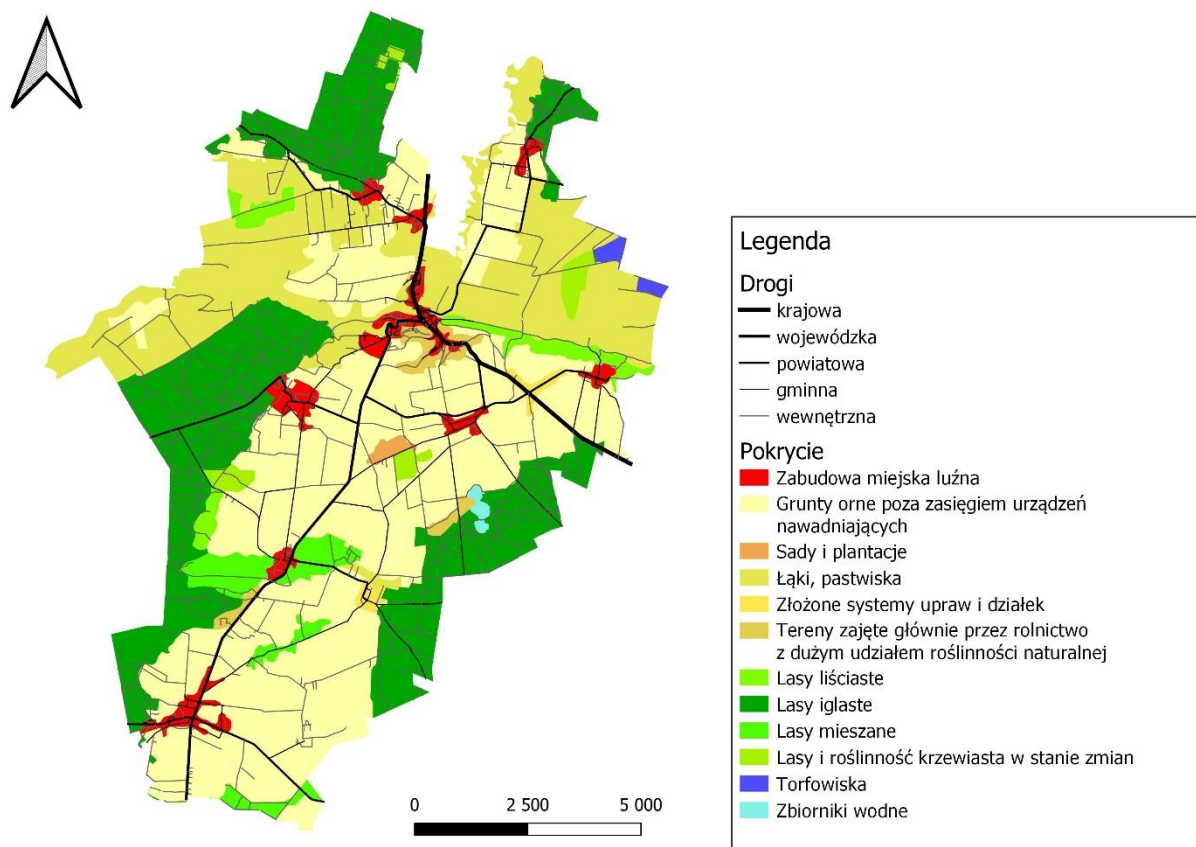
Źródło: <https://ujscie.e-mapa.net/wykazplanow/> (dostęp: 02.08.2024 r.)

Rada Miasta obecnie pracuje nad 3 miejscowymi planami:

- Ujście, ul. Rzemieśnicza,
- Kruszewo, ul. Polna,
- Ługi Ujskie.

Na terenach nie objętych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego wydawane są decyzje o warunkach zabudowy i decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego. W 2022 r. Burmistrz Ujścia wydał 35 pozytywnych decyzji o warunkach zabudowy oraz 1 decyzję odmowną. Z kolei w 2023 roku wydane zostały 3 decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego (w 2022 r. - 6).

Barierami przestrzennymi, które najbardziej różnicują i ograniczają rozwój poszczególnych części Gminy są: ukształtowanie terenu (położenie miasta w dolinie, u ujścia rzeki Gwdy do Noteci) oraz przebieg drogi krajowej nr 11.

Ryc. 12: Użytkowanie ziemi na obszarze Gminy Ujście

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CORINE Land Cover CLC2018

1.4. Walory przyrodnicze

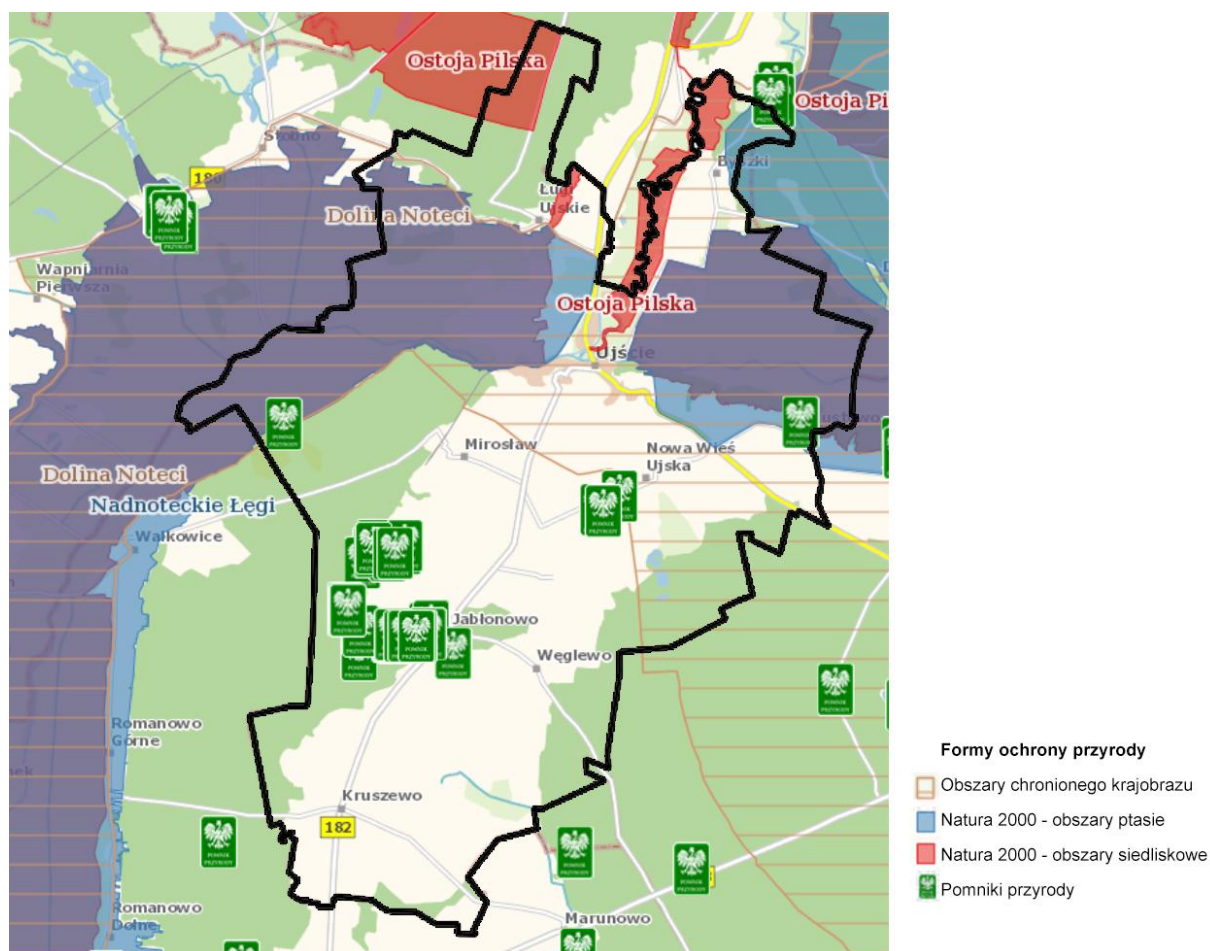
Obszar Gminy Ujście położony jest według podziału J. Kondrackiego w podprowincji Pojezierza Południowo-Bałtyckiego, w subregionach: Doliny Środkowej Noteci i Pojezierza Chodzieskiego. Dolina Środkowej Noteci obejmuje północną i północno-zachodnią część Gminy. Znaczną część tego terenu obejmuje terasa zalewowa doliny Noteci oraz ujściowy odcinek doliny Gwdy. Jest to teren prawie płaski, dno doliny Noteci mieści się w przedziale 50-45 m.n.p.m. Dolina Noteci i Gwdy ograniczona jest od południa terasą nadzalewową. Charakterystycznym elementem morfologicznym i krajobrazowym Gminy Ujście jest strefa krawędziowa. Na wschód od miasta Ujście stanowi ją wysoka na 40 do 45 m skarpa, o dużym nachyleniu gęsto porozcinana licznymi dolinami erozyjnymi (jarami). Na zachód od miasta Ujście występują dwa załomy terenu: pomiędzy doliną Noteci a terasą sandrową o wysokości około 20 m oraz pomiędzy terasą sandrową

a wysoczyzną morenową o wysokości około 30 m. Południowa część Gminy położona jest na obszarze Pojezierza Chodzieskiego. Jest to teren wysoczyzny morenowej, dennej urozmaiconej licznymi obniżeniami. Wysoczyzna morenowa jest wyniesiona ponad Dolinę Noteci o około 55-60 m. Najwyższy poziom zajmuje terasa sandrowa. Kulminacje przekraczają tu 100 m.n.p.m.

Według podziału geomorfologicznego Niziny Wielkopolskiej B. Krygowskiego Gmina Ujście leży na obszarze Wysoczyzny Gnieździeńskiej w subregionach Równiny Wągrowieckiej i Pagórków Czarnkowskich.

Ochrona przyrody i krajobrazu

Wśród form ochrony przyrody i krajobrazu występujących na terenie Gminy wyróżnia się w części wschodniej oraz północno-zachodniej (bez lasów) strefę chronionego krajobrazu Dolina Noteci oraz obszary Natura 2000: Dolina Noteci, Ostoja Pilska, Puszcza nad Gwdą, Noteckie Łęgi oraz Dolina Środkowej Noteci i Kanału Bydgoskiego.

Ryc. 13: Formy ochrony przyrody występujące na terenie Gminy Ujście

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych <https://geoserwis.gdos.gov.pl/>

- **Ostoja Pilska:** chroni zespół najcenniejszych obszarów przyrodniczych położonych w północnej Wielkopolsce, szczególnie bogatych w siedliska Natura 2000. Geomorfologia tego obszaru związana jest z głównie z postojem lądolodu w czasie ostatniego zlodowacenia. Większość położonych w Ostoi jezior jest pochodzenia rynnowego i wytopiskowego. Cechą ostoi Pilskiej jest duża zmienność typologiczna siedlisk hydrogenicznych, zwłaszcza jezior (ramienicowych i dystroficznych) i torfowisk (przejściowych i wysokich), siedlisk lasów łęgowych usytuowanych w dolinach strumieni

oraz siedlisk towarzyszących dużej rzece nizinnej – Gwdzie. Na obszarze Ostoi licznie reprezentowane są rzadkie i zagrożone w skali regionu i kraju gatunki roślin, zwierząt i innych królestw świata żywego, w tym wiele podlegających ochronie prawnej oraz rzadkie i zagrożone wymarciem w regionie i kraju zbiorowiska roślinne.

- **Dolina Środkowej Noteci i Kanału Bydgoskiego:** obejmuje pradolinę rzeczną o zmiennej szerokości (od 2 do 8 km), która ma tu przebieg równoleżnikowy. Znaczne części pradoliny zostały zmeliorowane i prowadzona jest na nich gospodarka łąkowa. W obrębie obszaru znajdują się 2 ostoje ptaków o randze europejskiej: E37 (Stawy Ostrówek i Smogulec) i E38 (Stawy Ślesin i Występ). Występuje tu co najmniej 18 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej oraz 8 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK).
- **Nadnoteckie Łęgi:** obejmuje część doliny Noteci między miejscowością Wieleń a ujściem Gwdy. Pokrywają ją łąki zalewowe, torfowiska niskie, pośród których występują kanały i rowy odwadniające, niegdysiejsze koryta rzeczne oraz wypełnione wodą doły potorfowe. Część terenu jest porośnięta krzewami i drzewami. Łąki są intensywnie użytkowane. Ostoja ptasia o randze europejskiej E 33. Występują tu co najmniej 23 gatunki ptaków z Załącznika I Dyrektywy Rady 79/409/EWG oraz 7-9 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK).
- **Puszcza nad Gwdą:** w przeważającej części jest to rozległy obszar sandrowy powstały w wyniku odwadniania łądolołu w okresie stadiału pomorskiego. Obszar Puszczy nad Gwdą to rozległy kompleks leśny (bory sosnowe), a na dnie i zboczach dolin - lasy liściaste i mieszane. Rzeźba terenu jest poglacialna, silnie urozmaicona. Wokół jezior (głównie eutroficznych, ale również dystroficznych z cennymi gatunkami i zbiorowiskami roślinnymi) o powierzchni od kilku do kilkudziesięciu ha utrzymują się rozległe torfowiska niskie, przejściowe i wysokie oraz tereny podmokłe. Występuje tu co najmniej 31 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy 2009/147/WE jak również 10 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt (PCK).
- **Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Noteci:** obejmuje tereny wzdłuż rzeki Noteć chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem, a także pełnią funkcję korytarzy ekologicznych.

Ponadto na terenie Gminy Ujście zlokalizowane są 34 pomniki przyrody, w tym: 23 pomniki jednoobektowe (drzewa) oraz 11 pomników wieloobektowych:

Tab. 11: Pomniki przyrody na obszarze Gminy Ujście

Lp.	Numer	Data utworzenia	Typ	Rodzaj	Opis
1.	PL.ZIPOP.1393.PP.3019073.2022	1957-12-30	wieloobektowy	grupa drzew	wg aktu 3 dęby szypułkowe, obecnie grupa 2 dębów
2.	PL.ZIPOP.1393.PP.3019073.2023	1957-12-30	wieloobektowy	grupa drzew	grupa 2 dębów, obecnie 1 drzewo i pień
3.	PL.ZIPOP.1393.PP.3019073.2024	1957-12-30	wieloobektowy	grupa drzew	grupa 4 dębów
4.	PL.ZIPOP.1393.PP.3019073.2025	1957-12-30	jednoobektowy	drzewo	dąb szypułkowy - quercus robur
5.	PL.ZIPOP.1393.PP.3019073.2026	1957-12-30	wieloobektowy	grupa drzew	grupa 7 buków
6.	PL.ZIPOP.1393.PP.3019073.2027	1957-12-30	jednoobektowy	drzewo	pień pusty w środku

7.	PL.ZIPOP.1393.PP.3019073.2028	1957-12-30	wieloobiektowy	grupa drzew	grupa 2 dębów szypułkowych
8.	PL.ZIPOP.1393.PP.3019073.2029	1957-12-30	wieloobiektowy	grupa drzew	wg aktu 8 buków - w terenie pomierzono 7 drzew, odnaleziono również 1 drzewo powalone; 7: drzewo złamane, martwe - pozostał tylko kikut
9.	PL.ZIPOP.1393.PP.3019073.2030	1968-08-19	wieloobiektowy	aleja	aleja bukowa w skład której wchodzi 480 buków - w terenie pomierzono 349 drzew, 91 buków zidentyfikowano jako połamane lub wycięte, nie odnaleziono 41 drzew
10.	PL.ZIPOP.1393.PP.3019073.2031	1972-08-19	wieloobiektowy	grupa drzew	wg aktu grupa 4 dębów,
11.	PL.ZIPOP.1393.PP.3019073.2032	1972-08-19	wieloobiektowy	grupa drzew	grupa 22 lip drobnolistnych
12.	PL.ZIPOP.1393.PP.3019073.2033	1985-12-28	jednoobiektowy	drzewo	bluszcz pospolity o obwodzie na wysokości 1,30 cm- 37 cm, wysokości 20 m, okaz kwitnący.
13.	PL.ZIPOP.1393.PP.3019073.2034	1992-12-31	jednoobiektowy	drzewo	sosna pospolita (pinus sylvestris)
14.	PL.ZIPOP.1393.PP.3019073.2035	1992-12-31	wieloobiektowy	grupa drzew	grupa 3 drzew: 2 modrzewie i 1 platan
15.	PL.ZIPOP.1393.PP.3019073.2039	1998-10-13	wieloobiektowy	grupa drzew	grupa 9 dębów szypułkowych
16.	PL.ZIPOP.1393.PP.3019073.2040	2006-06-30	jednoobiektowy	drzewo	dąb szypułkowy (quercus robur)
17.	PL.ZIPOP.1393.PP.3019073.2041	2006-06-30	jednoobiektowy	drzewo	buk pospolity (buk zwyczajny) - fagus sylvatica
18.	PL.ZIPOP.1393.PP.3019073.2042	2006-06-30	jednoobiektowy	drzewo	buk pospolity (buk zwyczajny) - fagus sylvatica
19.	PL.ZIPOP.1393.PP.3019073.2043	2006-06-	jednoobiektowy	drzewo	dąb szypułkowy

		30			- quercus robur
20.	PL.ZIPOP.1393.PP.3019073.2045	30.06.2006	jednoobiektowy	drzewo	dąb szypułkowy - quercus robur (próchnowisko)
21.	PL.ZIPOP.1393.PP.3019073.2046	2006-06-30	jednoobiektowy	drzewo	dąb szypułkowy - quercus robur
22.	PL.ZIPOP.1393.PP.3019073.2047	2006-06-30	jednoobiektowy	drzewo	platan klonolistny - platanus xacerifolia (platanus xhispanica)
23.	PL.ZIPOP.1393.PP.3019073.2048	2006-06-30	jednoobiektowy	drzewo	buk pospolity (buk zwyczajny) - fagus sylvatica
24.	PL.ZIPOP.1393.PP.3019073.2049	2006-06-30	jednoobiektowy	drzewo	dąb szypułkowy - quercus robur
25.	PL.ZIPOP.1393.PP.3019073.2050	2006-06-30	jednoobiektowy	drzewo	jesion wyniosły - fraxinus excelsior
26.	PL.ZIPOP.1393.PP.3019073.2051	2006-06-30	jednoobiektowy	drzewo	jesion wyniosły - fraxinus excelsior
27.	PL.ZIPOP.1393.PP.3019073.2052	2006-06-30	jednoobiektowy	drzewo	dąb szypułkowy - quercus robur
28.	PL.ZIPOP.1393.PP.3019073.2053	2006-06-30	jednoobiektowy	drzewo	dąb szypułkowy - quercus robur
29.	PL.ZIPOP.1393.PP.3019073.2054	2006-06-30	jednoobiektowy	drzewo	dąb szypułkowy - quercus robur
30.	PL.ZIPOP.1393.PP.3019073.10527	1956-12-15	jednoobiektowy	drzewo	dąb szypułkowy - quercus robur
31.	PL.ZIPOP.1393.PP.3019073.10528	1957-03-28	jednoobiektowy	drzewo	lipa drobnołistna - tilia cordata
32.	PL.ZIPOP.1393.PP.3019073.10529	1990-04-25	jednoobiektowy	drzewo	lipa drobnołistna - tilia cordata
33.	PL.ZIPOP.1393.PP.3019073.10530	2006-06-30	jednoobiektowy	drzewo	buk pospolity (buk zwyczajny) - fagus sylvatica
34.	PL.ZIPOP.1393.PP.3019073.10624	1996-06-25	jednoobiektowy	drzewo	dąb szypułkowy - quercus robur

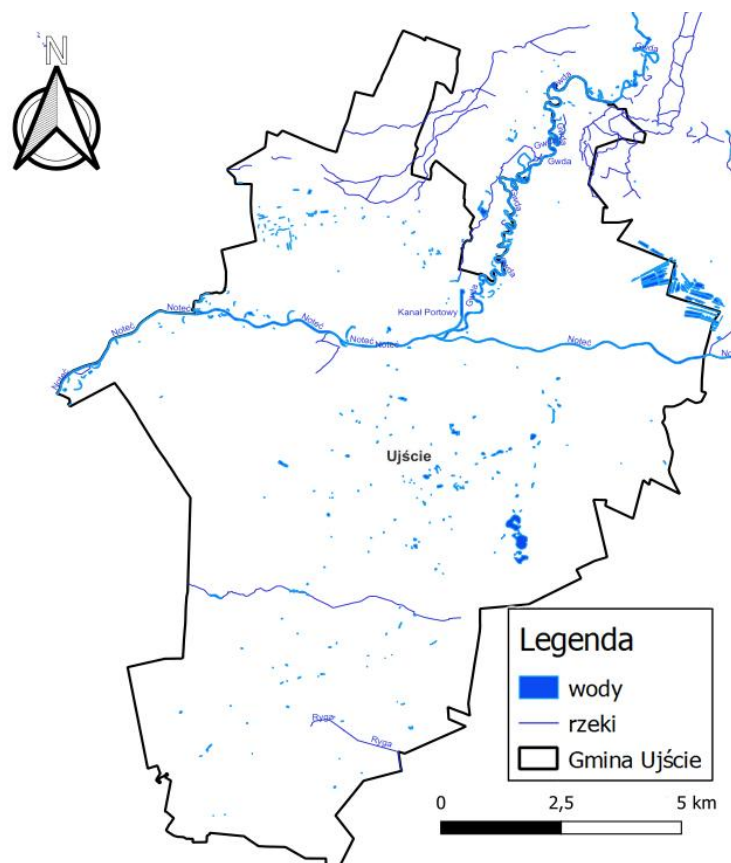
Źródło: <https://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/>

Wody powierzchniowe

Gmina Ujście położona jest w dorzeczu Warty, w zlewni Noteci. Przez północną część Gminy przebiega dział wodny IV rzędu, w południowym odcinku Gwdy oraz w obrębie Pradoliny Toruńsko-Eberswaldzkiej linie działów wodnych są bardziej kręte, a ilość bram większa, co świadczy o przeobrażeniu sieci odwodnieniowej. Występują tu systemy rowów melioracyjnych, kanałów, zastawek. W obrębie pradoliny występują starorzecza, obszary podmokłe i zatorfione. Przez południową część Gminy przebiega dział wodny III rzędu wydzielający zlewnię Noteci od zlewni Warty. Większe ciekі spływają w kierunku Noteci. Gęstość sieci cieków jest nierównomierna, na północ od Noteci występują liczne drobne ciekі i rowy. Na południe od Noteci ilość cieków jest niewielka, są to na ogół ciekі okresowe.

Powierzchnia ogólna wód na terenie Gminy Ujścia wynosi 249 ha, co stanowi 1,96% ogólnej powierzchni Gminy.

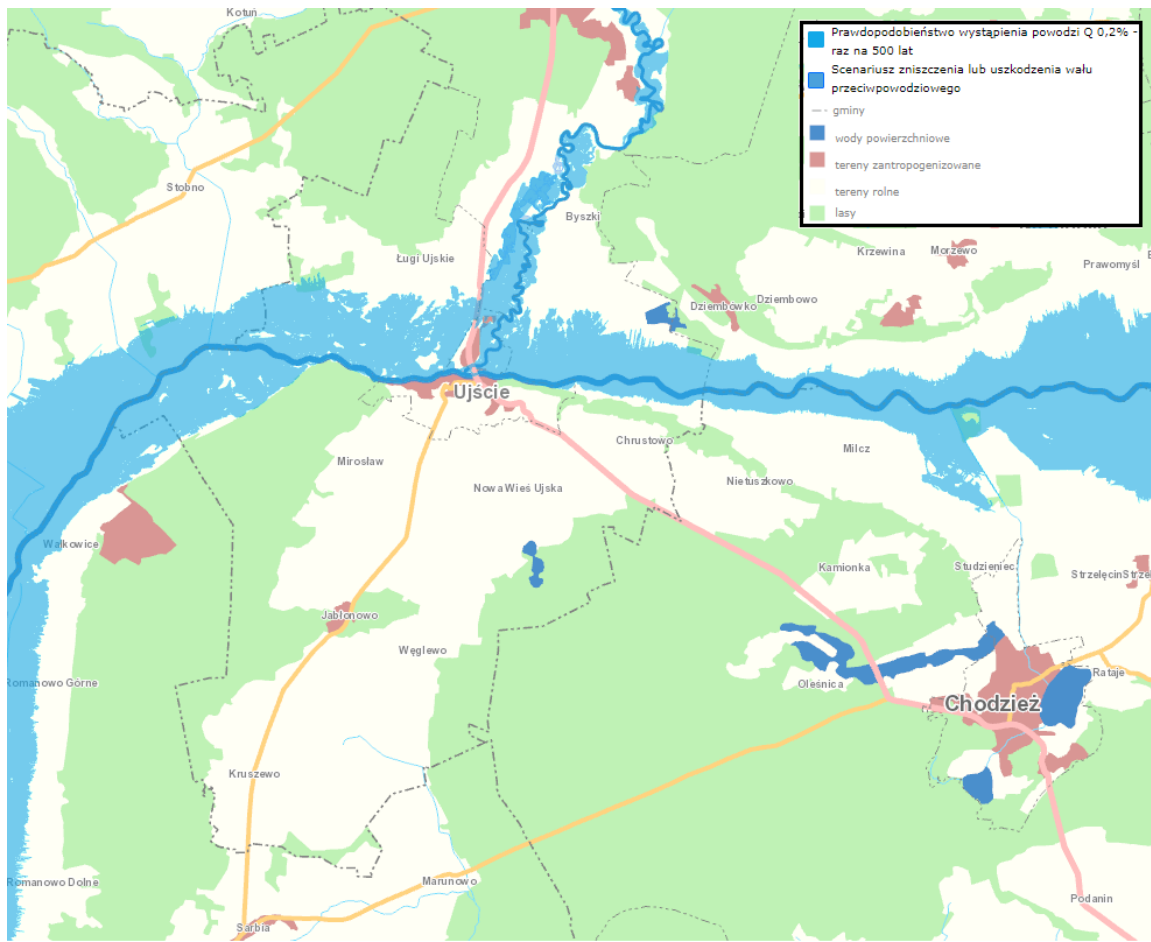
Obszar wysoczyzny nie ma bezpośredniego odpływu powierzchniowego do Noteci. Występują tu oczka wodne (jeziora i stawy). Największe Jezioro Nowa Wieś Ujska (Węglewo) o powierzchni około 17 ha jest położone na południe od Nowej Wsi Ujskiej. Jest to jezioro płytkie silnie zarastające. Do niego i innych jezior i stawów mają ujście krótkie rowy odwadniające grunty rolne w sąsiedztwie.

Ryc. 14: Wody powierzchniowe na terenie Gminy Ujście

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii

Zgodnie z danymi Państwowej Służby Hydrologicznej, na terenie Gminy Ujście znajdują się tereny zagrożone powodzią oraz podtopieniami zlokalizowane w sąsiedztwie rzek Gwdy i Noteci.

Ryc. 15: Zagrożenie powodziowe na terenie Gminy Ujście
 Źródło: wody.isok.gov.pl

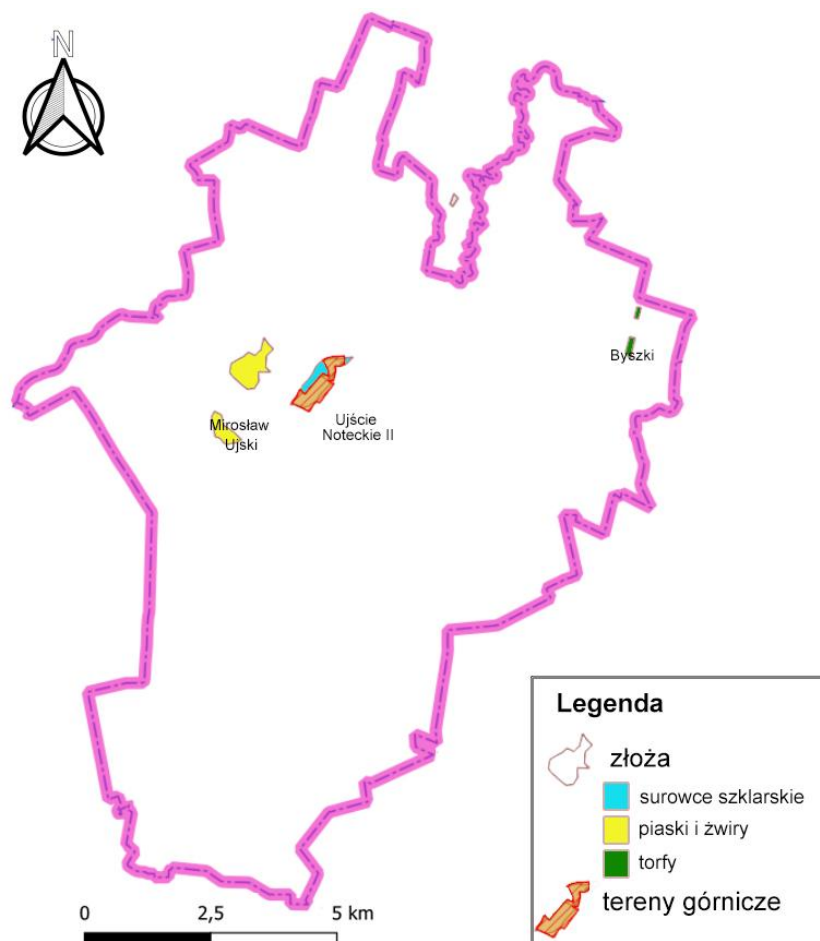
Ryc. 16: Rzeka Gwda i kanał do portu rzecznego w Ujściu
 Źródło: Wizja lokalna w dniu 5 sierpnia 2024 r.

Surowce mineralne

Na terenie Gminy Ujście udokumentowano występowanie dwóch złóż surowców mineralnych (kopalin podstawowych):

- „Ujście Noteckie II” – piasek szklarski (określono granice obszaru górniczego),
- „Mirosław Ujski” – kruszywo naturalne.

Ponadto w okolicach wsi Byzki zlokalizowane są złoża torfu.

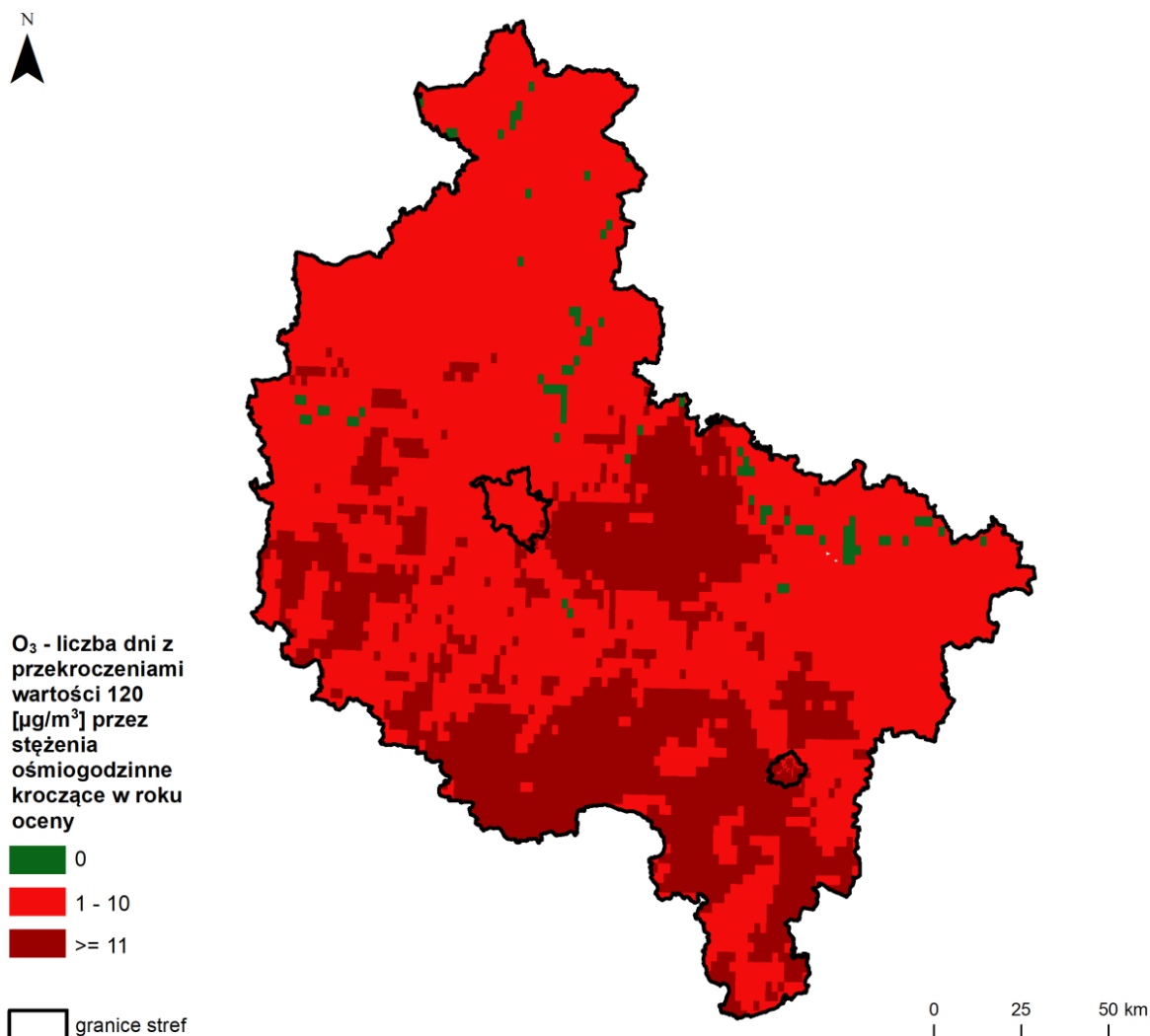
Ryc. 17: Złoża surowców na terenie Gminy Ujście

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii

Jakość powietrza

Zgodnie z raportem wojewódzkim za rok 2022 „Roczna ocena jakości powietrza w województwie wielkopolskim”⁹ opracowanym przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska (Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Poznaniu) na obszarze Gminy Ujście występowało przekroczenie średnioroczne poziomu ozonu (O₃).

⁹ <https://powietrze.gios.gov.pl/pjp/rwms/publications/card/2016> (dostęp. 04.08.2024 r.)

Ryc. 18: Rozkład przestrzenny liczby dni z przekroczeniem poziomu celu długoterminowego O₃ na obszarze województwa wielkopolskiego w 2022 roku, opracowany z wykorzystaniem metody szacowania w oparciu o wyniki modelowania jakości powietrza dla roku 2022

Źródło: „Roczna ocena jakości powietrza w województwie wielkopolskim”, Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, s.58

Negatywne oddziaływanie na środowisko niesie ze sobą emisja komunikacyjna, która najbardziej odczuwalna jest w pobliżu dróg charakteryzujących się dużym natężeniem ruchu kołowego. Na terenie Gminy Ujście głównym źródłem emisji komunikacyjnej są: droga krajowa nr 11 oraz droga wojewódzka nr 182. Ponadto na terenie Gminy Ujście występują dwa zakłady posiadające pozwolenie zintegrowane (ARDAGH GLASS S.A. oraz Produkcja-Handel-Uslugi „ROL-BIG” sp. z o.o.) oraz trzy posiadające pozwolenia na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza (PLASTWIL Sp. z o.o., Wytwórnia Podkładów Strunobetonowych S.A. oraz Rzeźnictwo-Wędliniarstwo Zenon Daleszyński).

W dniu 12 grudnia 2018 r. Rada Miejska w Ujściu podjęła uchwałę nr II/17/2018, zgodnie z którą od 2019 roku mieszkańcy Gminy mogą ubiegać się o dotacje z budżetu Gminy na wymianę kotłów i pieców niskosprawnych na niskoemisyjne źródła ciepła. Dotacja to może wynieść do 40 % kosztów inwestycji, jednak nie więcej niż 2.000,00 zł dla budynku lub lokalu mieszkalnego. Łącznie w 2023 roku wpłynęły 10 wniosków (2022 – 11 wniosków, 2021 – 23, 2020 – 16), z których 9 zostało pozytywnie rozpatrzonych. Łącznie w roku ubiegłym na to zadanie wydatkowano kwotę 17.184,00 zł.

Gmina Ujście zawarła porozumienie z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu w sprawie realizacji i zasad promocji programu „Czyste powietrze”. W ramach porozumienia w Urzędzie Miejskim funkcjonuje punkt konsultacyjny w zakresie korzystania z dofinansowania mającego na celu poprawę efektywności energetycznej oraz zminimalizowania emisji pyłów i innych zanieczyszczeń wprowadzanych do atmosfery.

1.5. Walory kulturowe i turystyczne

Historia¹⁰

Okolice Ujścia zamieszkiwane były już kilka tysięcy lat temu. Świadczą o tym kilkakrotnie prowadzone badania archeologiczne oraz wykonane w 90 latach zdjęcia satelitarne.

Historia Ujścia nierozzerwalnie łączy się z historią Polski. Pierwsze wzmianki o Ujściu znajdują się w najstarszej kronice Galla Anonima. Możliwa do odtworzenia historia miasta zaczyna się od czasów króla Bolesława Chrobrego, który utworzył z istniejącego grodu twierdzę na granicy z wrogimi plemionami Pomorza. Ciężkie walki pod Ujściem stoczył z Pomorzanami Bolesław Krzywousty, stąd też podejmował liczne wyprawy przeciw pogańskim ludom Pomorza, by nawrócić je na chrześcijaństwo. Gościł w Ujściu również biskup Otton z Bambergu, podczas swej wyprawy do Gniezna.

Od 1225 roku przez ponad sto lat Ujście było kasztelanią. Kasztelan urzędował na odbudowanym ujskim Zamku, który stał na dzisiejszym Starym Rynku. Pierwszym znanym kasztelanem ujskim był Olbracht.

W drugiej połowie XIV wieku Ujście stało się przejściowo własnością niemieckiej rodziny Wedłów. Poza tym krótkim okresem Ujście z okolicznymi wsiami i folwarkami było własnością królewską. Ukoronowaniem dużego znaczenia Ujścia było nadanie mu 24 czerwca 1413 roku przez króla Władysława Jagiełłę praw magdeburskich. Prawa miejskie potwierdzone były w następnych wiekach: w 1576 r. przez króla Stefana Batorego, a w 1650 r. przez króla Jana Kazimierza.

W 1655 roku zwołano do Ujścia pospolite ruszenie szlachty wielkopolskiej, gdyż zbliżały się wojska szwedzkie. W wyniku zdrady wojewody poznańskiego K. Opalińskiego i wojewody kaliskiego K. Grudzińskiego, 15 tysięczna armia nie podjęła walki, oddając najeźdźcom Wielkopolskę.

W 1662 roku król Jan Kazimierz nadał miastu przywilej powołujący do życia Bractwo Kurkowe. W 1596 r. powstał Cech Piwowarów, a Ujście w tym czasie słynęło z produkcji znakomitego piwa. Pożary niszczyły miasto w latach: 1637 (spłonął wówczas kościół zbudowany w 1510 r.), 1755 (spłonął kościół z 1641 r.), w 1782 r. (spłonął dokument potwierdzający prawa miejskie), 1813 r. i 1834 r.

Ujście w 1772 roku po pierwszym rozbiórce Polski zostało włączone do zaboru pruskiego. W granice odrodzonej Polski Ujście zostało włączone 19 stycznia 1920 roku dotyczyło to tylko części miasta leżącej na południe od Noteci i Gwdy.

Okres zaborów był dla Ujścia również okresem ważnych inwestycji gospodarczych. W 1809 r. niemiecki przemysłowiec Bei Mansch założył hutę szkła, która do dzisiaj odgrywa ważną rolę w mieście.

¹⁰ <https://ujscie.pl/historia-regionu.html>

W latach 1891-1897 uregulowano bieg Noteci i zmeliorowano łąki. Około 1911 roku zbudowano linię kolejową Piła – Czarnków. W latach 1934-1936 Niemcy wybudowali kanał i port rzeczny po swojej stronie Ujścia.

Na przełomie XIX i XX wieku proboszczem ujskiej parafii został ks. Franciszek Renkawitz. Jego staraniem w latach 1893-1908 wybudowano Kalwarię Ujską, a w latach 1905-1906 kościół parafialny, który do dzisiaj jest najokazalszą budowlą w mieście.

II wojna światowa i okupacja hitlerowska, obok ogromnych nieszczęść ludzkich, doprowadziła w Ujściu do zburzenia stacji drogi krzyżowej na Kalwarii. 27 stycznia 1945 roku zakończyła się okupacja niemiecka, do miasta wkroczyły oddziały Armii Czerwonej.

Od 1993 roku corocznie w czerwcu na pamiątkę nadania praw miejskich, obchodzone są Dni Ujścia.

Zabytki

Wykaz zabytków na obszarze Gminy Ujście ujętych w rejestrze dla zabytków nieruchomych prowadzonym przez Narodowy Instytut Dziedzictwa¹¹:

Byszki

- cmentarz katolicki (nr rej.: A-604 z 18.07.1989),
- stopień wodny „Nowe nr 12” na rzece Noteć (1896),

Chrustowo

- cmentarz katolicki (nr rej.: A-607 z 20.07.1989),

Jabłonowo

- cmentarz ewangelicki, pocz. XIX (nr rej.: A-603 z 18.07.1989),
- zespół pałacowy, XVIII/XIX (nr rej.: 1495 z 3.12.1973 i A-385 z 13.01.1981):
 - pałac,
 - oficyna,
 - park,
- zespół folwarczny, 3 ćw. XIX (nr rej.: A-386 z 13.01.1981):
 - gorzelnia,
 - kuźnia,
 - spichrz,
 - 2 stodoły,
 - obora,

Kruszewo

- kościół par. pw. św. Wojciecha, 1928-31 (nr rej.: A-786 z 31.03.1997),
- cmentarz katolicki (nr rej.: A-608 z 20.07.1989),
- cmentarz ewangelicki (nr rej.: A-609 z 11.05.1989),
- zespół pałacowy, 2 poł. XIX (nr rej.: 1521 z 31.05.1974):
 - pałac,
 - park (nr rej.: A-423 z 12.03.1982),

¹¹ <https://nid.pl/zasoby/rejestr-zabytkow-zasoby/>

Ługi Ujskie

- kościół ewangelicki, ob. rzym.-kat. fil. pw. MB Różańcowej, 1868 (nr rej.: A-789 z 30.04.1997),
- dzwonnica, drewn., 1855 (nr rej.: 58/Wlkp/A z 25.06.2001),

Mirosław Ujski

- cmentarz katolicki (nr rej.: A-627 z 27.09.1989),
- park dworski, 2 poł. XIX, nr rej.: A-426 z 12.03.1982),
- stopień wodny „Nowe nr 12”, na rzece Noteć, 1896,

Nowa Wieś Ujska

- cmentarz ewangelicki (nr rej.: A-602 z 18.07.1989),

Ujście

- historyczny układ urbanistyczny miasta, XV-XIX (nr rej.: 593/Wlkp/A z 13.03.2008),
- zespół kościoła par.:
 - kościół pw. św. Mikołaja, 1905-06 (nr rej.: A-514 z 14.02.1985),
 - cmentarz przykościelny (nr rej.: A-788 z 22.04.1997),
 - park kalwaryjski „Kalwaria Ujska”, 1891-1908 (nr rej.: A-787 z 22.04.1997),
 - pawilon „Bellevue” (nr rej.: A-787 z 22.04.1997),
- kościół ewangelicki, Stary Rynek, szach., 1850-52 (nr rej.: A-769 z 27.11.1995),
- pastorówka, ob. dom mieszkalny, Stary Rynek 9, szach., poł. XIX (nr rej.: A-598 z 10.05.1989),
- cmentarz katolicki, ul. Staszica, 2 poł. XIX (nr rej.: A-605 z 19.07.1989),
- ratusz, pl. Wiosny Ludów 2, 1903 (nr rej.: A-776 z 14.05.1996),

Węglewo

- cmentarz ewangelicki (nr rej.: A-606 z 20.07.1989).

Ryc. 19: Kościół pw. św. Mikołaja w Ujściu

Źródło: Wizja lokalna w dniu 5 sierpnia 2024 r.

Na terenie Gminy Ujście znajduje się 5 zabytkowych kościołów, w tym 4 wpisane do rejestru zabytków: kościół parafialny p.w. św. Mikołaja w Ujściu (l. 1906-1907), kościół parafialny p.w. św. Wojciecha w Kruszewie (l. 1928-1931), kościół ewangelicki, ob. rzymskokatolicki filialny p.w. MB Różańcowej w Ługach Ujskich (1868 r.) oraz kościół poewangelicki w Ujściu (1851 r.), obecnie przeznaczony na cele kultury. Jedyłą świątynią nie wpisaną do rejestru zabytków jest kościół ewangelicki, ob. rzymskokatolicki filialny p.w. MB Częstochowskiej w Węglewie (1887 r.)

Na terenie gminy znajdują się 2 zespoły rezydencjonalne: pałac w Jabłonowie wraz z parkiem z przełomu XVIII i XIX w. oraz pałac w Kruszewie wraz z parkiem z XIX w.

Zachowane są 4 założenia folwarczne, przestrzennie ukształtowane i zabudowane w XIX w. Zespół folwarczny w Bronisławkach. Folwark należał do dóbr kruszewskich, których właścicielami byli od połowy XVIII w. Swinarscy, od 1896 r. Carl Hemmerling, następnie Bronisław Karłowski i Pral. Obecnie składa się z dworu, parku krajobrazowego i podwórza z zabudowaniami gospodarczymi, w tym pozostałościami gorzelnii.

Zespół folwarczny w Byszkach. Wieś od XVI w. była w posiadaniu m.in. Potulickich, Smoguleckich, Grudzińskich i Goetzendorf-Grabowskich. Istniejąca do dzisiaj zabudowa folwarczna powstała w 2 poł. XIX w. i na początku XX w., kiedy Byszki należały do rodziny von Klitzing. Zabudowania podwórza folwarcznego, znacznie przekształcone w wyniku parcelacji, zachowały się częściowo w postaci spichlerza (po parcelacji zaadaptowanego na dom), stajni, stodoły i kuźni (piekarnika). Nie istnieje również XIX-wieczny dwór, który został rozebrany w l. 60-tych XX w.

Zespół folwarczny przy pałacu w Jabłonowie. Majątek należał w XIX w. do Kegła, wcześniej do Jabłonowskich. Zachowana zabudowa folwarczna powstała około połowy XIX w. Tworzą ją zlokalizowane wokół prostokątnego podwórza gospodarczego dwie stodoły, dwie obory

i spichlerz oraz gorzelnia posiadająca okazałą bryłę stanowiącą dominantę architektoniczną zespołu. Pośrodku podwórza stoi kuźnia (obecnie częściowo spalona). Poza tym w nieznacznym oddaleniu znajduje się cielętnik. Folwark usytuowany jest w bliskim sąsiedztwie pałacu i parku.

Zespół folwarczny przy pałacu w Kruszewie. W 1846 r. posiadaczem folwarku był Roman Swinarski, od około 1880 r. Wallenberg, który zbudował istniejący pałac i rozebrał dawny dwór. Na początku XX w. właścicielem był Karol hr. Potulicki. Na skutek zadłużenia właściciela majątek w 1910 r. uległ parcelacji. W 1922 r. dobra sprzedano Zakonowi Ojców Świętej Rodziny, którzy prowadzili gospodarstwo rolne. Obecnie nieczytelna jest kompozycja zespołu budynków gospodarczych, których pozostała tylko stodoła oraz chlewnia i stajnia, zlokalizowanych w jednej linii zabudowy tworzącej pierwotnie fragment pierzei podwórza gospodarczego. Do założenia należą także domy pracowników folwarcznych.

W Kruszewie znajduje się zagroda młyńska z początku XX w., w skład której wchodzi młyn, dom młynarza i piekarnia, ob. budynek mieszkalny (wybudowana nieco później w okresie międzywojnia). Młyn wzniesiony z cegły ceramicznej, trzykondygnacyjny, pierwotnie napędzany był maszyną parową zmienioną po 1939 r. na silnik elektryczny. Posiada częściowo zachowane przedwojenne wyposażenie technologiczne.

Charakterystycznym elementem architektonicznego pejzażu Gminy są zabudowania przemysłowe huty szkła w Ujściu, która powstała w 1809 r. w związku z odkryciem na tym terenie i bogatych złóż piasku nadających się do produkcji szkła. Inicjatorem inwestycji był Johan Carl Greiner z Friedrichsthal koło Oranienburga.

Wśród zachowanych na terenie Gminy obiektów użyteczności publicznej wyróżnia się ratusz w Ujściu z 1903 r., pełniący swoją funkcję po dziś dzień. Ponadto wymienić należy dom parafialny z pocz. XX w. w zespole kościoła p.w. św. Mikołaja w Ujściu oraz szkoły w Chrustowie (pocz. XX w.), Kruszewie (k. XIX w.), Ługach Ujskich (2 poł. XIX w.), Mirosławiu (1 ćw. XX w.), Nowej Wsi Ujskiej (1905 r.) i Ujściu (1 ćw. XX w.).

Charakterystycznymi obiektami są również budynki straży granicznej w Ujściu i Ługach Ujskich powstałe około 1920 r. w związku z poprowadzoną na Noteci i Gwdzie granicą polską ustaloną na mocy Traktatu Wersalskiego. Budynki te wyróżniają się elewacjami oszalowanymi deskami.

Liczną grupę, charakterystyczną dla krajobrazu kulturowego Gminy stanowią poniatówki znajdujące się w Chrustowie i Jabłonowie. Budowane w drugiej połowie lat 30-tych XX w. związane były z reformą rolną realizowaną przez ówczesnego ministra rolnictwa Juliusza Poniatowskiego, w ramach której w wyniku parcelacji ziemi państwowej i majątków wykupywanych od ziemiaństwa, głównie w Wielkopolsce i na Pomorzu, tworzone gospodarstwa zwane poniatówkami i zasiedlano je osadnikami małorolnymi lub bezrolnymi mieszkańcami wsi z przeludnionych terenów Polski, zwłaszcza dawnego zaboru rosyjskiego i Galicji, rzadziej ludnością miejscową czy służbą z dzielonych folwarków.

Na terenie Gminy Ujście zewidencjonowanych jest 19 cmentarzy: w tym 9 ewangelickich - zachowane w Ujściu, Chrustowie, Jabłonowie, Kruszewie, Mirosławiu, Nowej Wsi Ujskiej (2) i Węglewie oraz 1 zlikwidowany (w Wilanowcu, znajdował się przy nieistniejącej obecnie osadzie folwarcznej), 8 katolickich (w Ujściu (2), Byszkach, Chrustowie, Kruszewie, Mirosławiu, Nowej Wsi Ujskiej i Ługach Ujskich), 1 choleryczny w Kruszewie i 1 żydowski w Ujściu (zlikwidowany,

teren zniwelowany w l. 1945-1950 pod budowę domu kultury i bloków mieszkalnych). Do rejestru zabytków wpisanych jest 10 obiektów.¹²

Turystyka

Okolice Ujścia cechują się wysokiej jakości walorami środowiska naturalnego związanymi z obecnością rozległych i malowniczych łąk, pastwisk i zarośli oraz rzekami Notecią i Gwdą.

Właśnie przez Ujście przebiega w skali makro granica między Wielkopolską a Pomorzem z kolei w skali mikro między Doliną Noteci a Wysoczyzną Chodzieską, która tworzy w tym miejscu wysoką skarpę poprzerywaną długimi wąwozami. Takie ukształtowanie terenu powstało wskutek nasuwających się od północy lodowców podczas ostatniego zlodowacenia.

Ogólnie w rzeźbie całej Gminy zaznacza się spadek obniżenia terenu w kierunku północnym. Wzniesienia terenu wynoszą od 46,5 do 115 m n.p.m. Ze względu na skomplikowaną rzeźbę oraz zróżnicowany układ form występuje duża różnorodność typów i gatunków gleb.

Gmina Ujście jest bardzo atrakcyjna dla wielu form rekreacji przede wszystkim dla agroturystyki, krajoznawstwa i turystyki przyrodniczej (szlak rowerowy, trasy spacerowe).

Ujście leży nad dwiema rzekami Gwdą i Notecią, które tu właśnie się łączą. Kończy się tu szlak kajakowy wiodący z miejscowości Drężno przez Piłę do Ujścia długości 145 km - malownicza trasa spływu 7-10 dniowego.

W Ujściu, nad brzegiem Noteci, działa przystań wodna Marina. Obiekt został wybudowany w 2011 roku przy budynku Ochotniczej Straży Pożarnej w Ujściu w ramach Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2007 – 2013 w ramach projektu pn. „Aktywizacja Wielkiej Pętli Wielkopolski – etap I budowa przystani wodnych na rzece Noteć – budowa przystani rzecznej i promenady w Ujściu”. Na stanie Mariny znajduje się dziesięć materaców, pięć kajaków oraz pięć rowerów, które można wypożyczyć, jak również skorzystać z sanitariatów oraz kuchni. W marinie jest też miejsce na nocleg. Marina w sezonie otwarta jest po uprzednim skontaktowaniu się z administratorem przystani (Ujski Dom Kultury).¹³

W Ujściu działa Przystań na 105-tym kilometrze Noteci „Binduga Keja 105” prowadzona przez Piotra Repczyńskiego Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowo-Usługowe „TOP” i stworzona w ramach Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie. Przystań oferuje wynajem kajaków i rowerów wodnych, organizację spływów i innych imprez oraz rejsy katamaranem.¹⁴

¹² Gminny Program Opieki nad Zabytkami Gminy i Miasta Ujście na lata 2022-2025, ss. 26-27

¹³ <https://ujscie.pl/atrakcje-turystyczne.html>

¹⁴ <https://www.keja105.pl/>

CZĘŚĆ 2: DIAGNOZA SYTUACJI GOSPODARCZEJ GMINY

2.1. Gospodarka lokalna i rynek pracy

O poziomie rozwoju przedsiębiorczości na danej jednostce samorządu terytorialnego świadczy między innymi liczba podmiotów gospodarczych funkcjonujących na jej terenie. W tabeli poniżej przedstawiono kształtowanie się liczby podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON na obszarze powiatu pilskiego w latach 2018 i 2023. Łączna liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w REGON w Gminie Ujście w 2023 roku wyniosła 742 co stanowiło 5% wszystkich firm w powiecie. Na przestrzeni lat 2018-2023 nastąpił wzrost o 77 (11,6%). Zarówno biorąc pod uwagę wartości bezwzględne (liczba nowych podmiotów), jak i wzrost procentowy Gmina Ujście odnotowała średnie wartości w porównaniu z pozostałymi samorządami w powiecie. Można na tej podstawie wnioskować, że Gmina powinna wzmocnić wsparcie dla rozwoju lokalnych przedsiębiorstw, aby jeszcze bardziej zachęcić mieszkańców do podejmowania działalności gospodarczej.

Tab. 12: Zmiany liczby podmiotów gospodarczych w powiecie pilskim w latach 2018-2023

JST	2018		2023		zmiana liczby zarejestrowanych podmiotów w okresie 2018-2023
	liczba zarejestrowanych podmiotów w REGON	odsetek w powiecie	liczba zarejestrowanych podmiotów w REGON	odsetek w powiecie	
Powiat pilski	13 171	100,0%	14 779	100,0%	1 422 (10,6%)
Ujście	649	4,9%	742	5,0%	77 (11,6%)
Piła	8 560	65,0%	9 193	62,2%	635 (7,4%)
Białosławie	326	2,5%	410	2,8%	75 (22,4%)
Kaczory	579	4,4%	715	4,8%	117 (19,6%)
Łobżenica	536	4,1%	630	4,3%	80 (14,5%)
Miasteczko Krajeńskie	228	1,7%	281	1,9%	46 (19,6%)
Szydłowo	954	7,2%	1 242	8,4%	258 (26,2%)
Wyrzysk	972	7,4%	1 119	7,6%	81 (7,8%)
Wysoka	367	2,8%	447	3,0%	53 (13,5%)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

Wśród wszystkich podmiotów prowadzących działalność gospodarczą na terenie Gminy Ujście najczęściej realizuje swoją działalność w sekcji G „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle” (151 podmiotów w 2023 r.), sekcji C „Przetwórstwo przemysłowe” (103 podmioty) oraz sekcji F „Budownictwo” (101 podmiotów). Pełną strukturę przedstawia tabela poniżej.

Tab. 13: Podmioty działające na terenie Gminy Ujście w 2023 roku według sekcji PKD

SEKCJE PKD 2007	Liczba podmiotów	Udział
SEKCJA A Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	22	3,0%
SEKCJA B Górnictwo i wydobywanie	1	0,1%
SEKCJA C Przetwórstwo przemysłowe	103	14,0%
SEKCJA D Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	0	0,0%
SEKCJA E Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	3	0,4%
SEKCJA F Budownictwo	101	13,7%
SEKCJA G Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	151	20,5%
SEKCJA H Transport i gospodarka magazynowa	60	8,1%
SEKCJA I Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	20	2,7%
SEKCJA J Informacja i komunikacja	31	4,2%
SEKCJA K Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	13	1,8%
SEKCJA L Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	24	3,3%
SEKCJA M Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	43	5,8%
SEKCJA N Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	26	3,5%
SEKCJA O Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	11	1,5%
SEKCJA P Edukacja	26	3,5%
SEKCJA Q Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	30	4,1%
SEKCJA R Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	12	1,6%
SEKCJA S i T Pozostała działalność usługowa	60	8,1%
SEKCJA U Organizacje i zespoły eksterytorialne	0	0,0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

Do największych zakładów pracy działających na terenie Gminy Ujście należą: Ardagh Glass S.A. w Ujściu, Wytwórnia Podkładów Strunobetonowych w Mirosławiu oraz Plastwil Spółka z o.o. Do większych podmiotów gospodarczych należą także: Zakład Doświadczalny Oceny Odmian w Nowej Wsi Ujskiej, Autoryzowana Stacja Dealerska Toyota sp. z o.o. Ukleja w Ujściu, PPHU „AGA” Leszek Guderski w Nowej Wsi Ujskiej, Rzeźnictwo – Wędliniarstwo Zenon Daleszyński w Ujściu, Tartak – Stolarska Edward Derek w Kruszewie oraz Przedsiębiorstwo Usługowo-Produkcyjne „ELMECH” Paweł Kostrzewa. Podmioty gospodarcze funkcjonujące na terenie Gminy to przede wszystkim małe i średnie zakłady i firmy jednoosobowe.

Na podstawie ustawy o wspieraniu nowych inwestycji od 2018 r. na terenie całego kraju funkcjonuje Polska Strefa Inwestycji (zastąpiła dotychczasowy mechanizm pomocy publicznej dla inwestorów dostępny w Specjalnych Strefach Ekonomicznych). Gmina Ujście włączona została do **Kostrzyńsko-Słubickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej** (łącznie z całym powiatem pilskim). Wsparcie na realizację nowej inwestycji przez firmy udzielane jest w formie zwolnienia z podatku dochodowego na 10, 12 lub 15 lat. Inwestycje, które mogą starać się o wsparcie to: utworzenie nowego zakładu, zwiększenie zdolności produkcyjnej istniejącego zakładu, zasadnicza zmiana procesu produkcyjnego istniejącego zakładu, wprowadzenie produktów dotąd niewytwarzanych przez zakład lub nabycie aktywów należących do zakładu, który został zamknięty.

Uzyskanie wsparcia możliwe jest na warunkach określonych w poniższej tabeli.

Tab. 14: Warunki uzyskania wsparcia dla nowego przedsiębiorstwa na terenie Gminy Ujście w ramach Kostrzyńsko-Słubickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej

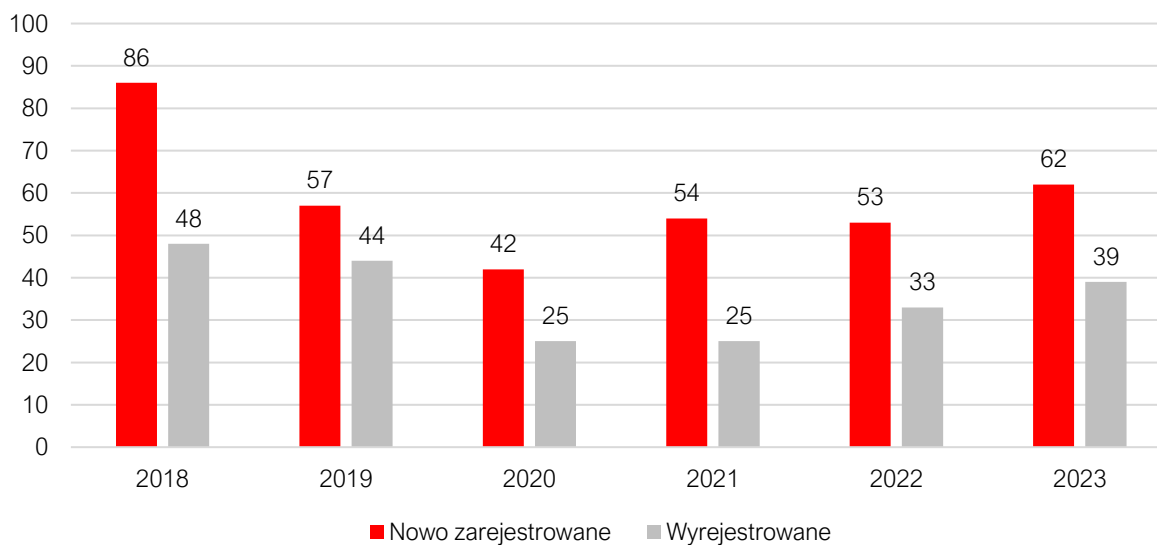
Gmina	Maksymalna intensywność pomocy			Minimalne wymagane nakłady w mln PLN				
	duży	średni	mały/mikro	duży	średni	mały	mikro	BPO*
Ujście	25%	35%	45%	10	1	0.5	0.2	0.5

* Business Process Outsourcing

Źródło: https://www.kssse.pl/invest_in_the_west.php?go=wielkopolskie

W sierpniu 2024 r. Gmina Ujście dysponowała 3 połączonymi działkami inwestycyjnymi (nieuzbrojony kompleks) w rejonie ul. Ogrodowej i Czarnkowskiej w Ujściu, przy wylocie z Ujścia w stronę Czarnkowa (po prawej stronie drogi wojewódzkiej nr 182).

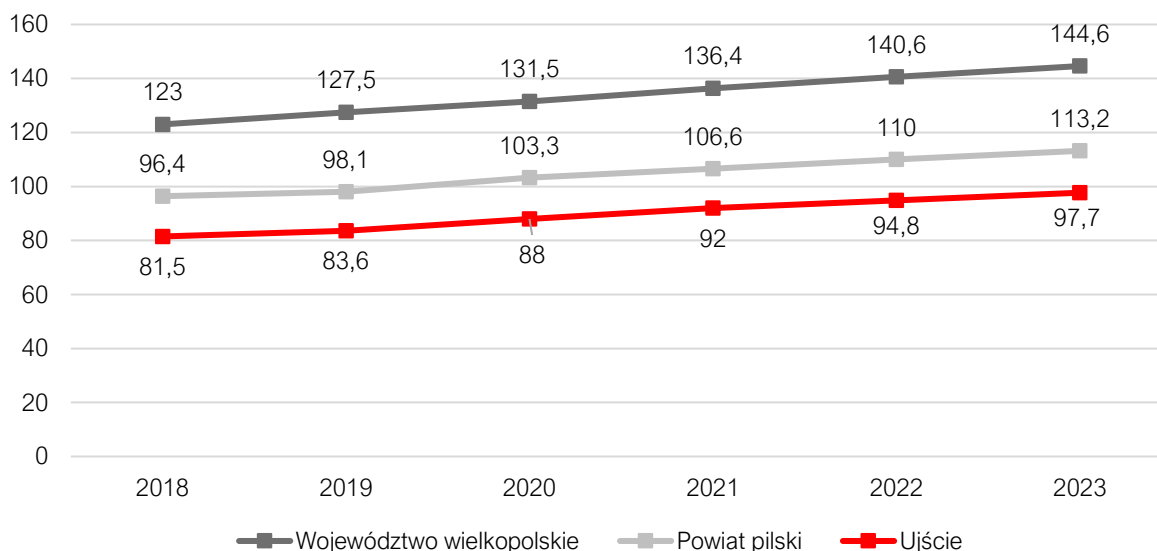
Na poniższym wykresie przedstawiono porównanie podmiotów nowo zarejestrowanych i wyrejestrowanych z rejestru REGON działających na terenie Gminy Ujście. Analiza dotyczy zmian na przestrzeni lat 2018-2023. Corocznie liczba nowo zarejestrowanych podmiotów przewyższała liczbę podmiotów wyrejestrowanych. Jest to pozytywne zjawisko, ponieważ świadczyć może o sprzyjających warunkach do prowadzenia działalności gospodarczej w Gminie.

Ryc. 20: Porównanie podmiotów nowo zarejestrowanych i wyrejestrowanych z rejestru REGON w latach 2018-2023 działających na terenie Gminy Ujście

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

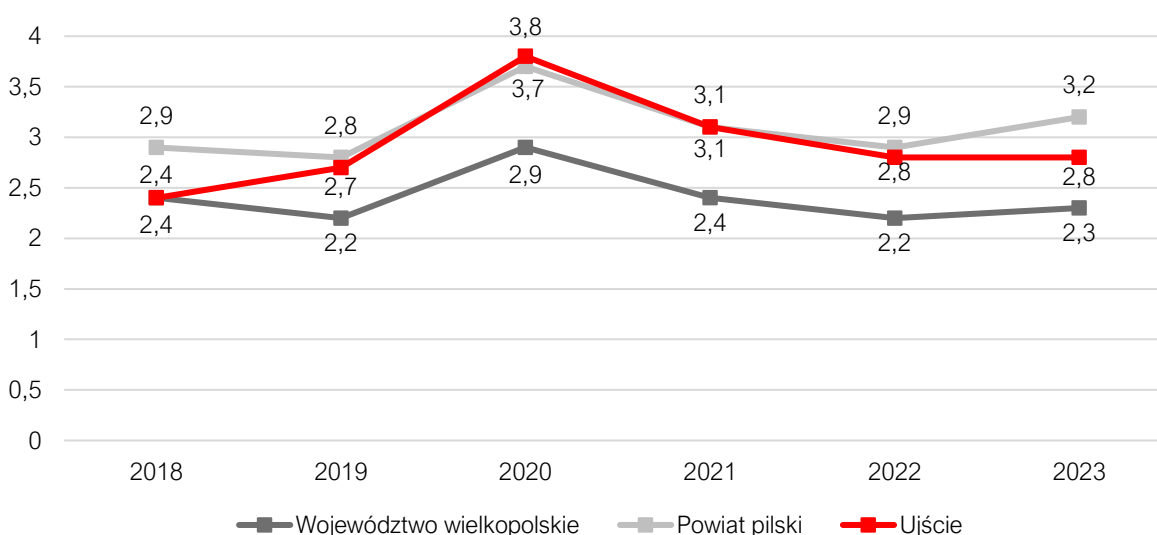
Na poniższej rycinie przedstawione zostało kształtowanie się liczby podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w Gminie Ujście na tle powiatu pilskiego i województwa wielkopolskiego. Odczytać z niego można, że średnia gminna jest niższa od średniej powiatowej i wyraźnie poniżej wojewódzkiej, co wskazuje na relatywnie niski poziom przedsiębiorczości w Gminie Ujście w odniesieniu do grupy porównawczej. Należy jednak dodać, że dla wszystkich jednostek obserwuje się systematyczny wzrost wskaźnika na przestrzeni analizowanych lat, a dynamika tego wzrostu jest bardzo zbliżona.

Ryc. 21: Liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w Gminie Ujście na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

Sytuacja gospodarcza Gminy oraz poziom przedsiębiorczości i działające podmioty gospodarcze kształtują również poziom bezrobocia. Na poniższej rycinie przedstawiono liczbę zarejestrowanych osób bezrobotnych w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym zamieszkujących Gminę Ujście. Dane te zostały zestawione ze średnimi wartościami dla powiatu i województwa w latach 2018-2023. Bardzo widoczny jest skok bezrobocia w 2020 roku, co wywołane było najprawdopodobniej pandemią koronawirusa. Ten wzrost był powoli niwelowany przez kolejne lata. Obecnie, w 2023 r., wskaźnik bezrobocia w Gminie Ujście jest niższy od średniego dla powiatu o 0,4 p.p. i mimo pogarszającej się sytuacji w powiecie utrzymuje się na stałym poziomie.

Ryc. 22: Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Ujście na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

Na podstawie barometru zawodów opracowanego przez Powiatowy Urząd Pracy w Pile¹⁵, który wskazuje prognozowane zapotrzebowanie na pracowników w 2024 r. największy deficyt pracowników na obszarze powiatu pilskiego występuje w zawodach: lekarz, nauczyciel praktycznej nauki zawodu, nauczyciel przedmiotów ogólnokształcących oraz nauczyciel przedmiotów zawodowych. Poza tym niedobory występują też w zawodach:

- administratorzy stron internetowych,
- blacharze i lakiernicy samochodowi,
- cieśle i stolarze budowlani,
- dekarze i blacharze budowlani,
- diagności samochodowi,
- elektrycy, elektromechanicy i elektromonterzy,
- fryzjerzy,
- kierowcy autobusów,
- kierowcy samochodów ciężarowych i ciągników siodłowych,
- kosmetyczki,
- krawcy i pracownicy produkcji odzieży,
- kucharze,
- mechanicy pojazdów samochodowych,
- monterzy elektronicy,
- monterzy instalacji budowlanych,
- nauczyciele szkół specjalnych i oddziałów integracyjnych,
- operatorzy i mechanicy sprzętu do robót ziemnych,
- opiekunowie osoby starszej lub niepełnosprawnej,
- pielęgniarki i położne,
- pracownicy ds. rachunkowości i księgowości,
- pracownicy służb mundurowych,
- projektanci i administratorzy baz danych, programiści,
- psycholodzy i psychoterapeuci,
- ratownicy medyczni,
- samodzielni księgowi
- spawacze,
- specjaliści elektroniki, automatyki i robotyki.

W tym zakresie niezbędna będzie współpraca Gminy z powiatem oraz gminami sąsiednimi, ponieważ na obszarze Ujścia nie ma szkół ponadpodstawowych, które mogłyby kształcić we wskazanych zawodach.

2.2. Rolnictwo

Gmina Ujście ma charakter rolniczo-przemysłowy. Na terenie Gminy, oprócz indywidualnych gospodarstw rolnych, działają także zakłady rolne tj. RSP Chrustowo, Zakład Doświadczalny Oceny Odmian w Nowej Wsi Ujskiej, PHU „ROLBIG” Spółka z o.o. w Brzeźnie (firma posiada swoje pola na obszarze Gminy Ujście) oraz Gospodarstwo Bronisławki.

Ogólna powierzchnia gruntów ornych użytkowanych przez osoby fizyczne na terenie Gminy wynosi 4.005,6125 ha, w tym 3.668,1111 ha stanowi własność osób fizycznych, a pozostała część to grunty:

¹⁵ <https://barometrzwawodow.pl/modul/prognozy-na-plakatach?publication=county&province=15&county=344&year=2024&form-group%5B%5D=all>

- w zasobie Skarbu Państwa - 71,5844 ha,
- Gminy Ujście - 60,5356 ha,
- Lasów Państwowych - 28,9102 ha,
- grunty dzierżawione indywidualnie - 155,1046 ha,
- grunty inne - 21,3666 ha.¹⁶

Spośród gospodarstw indywidualnych:

- 33 gospodarstwa mają powierzchnię 10 – 15 ha,
- 21 gospodarstw ma powierzchnię 15 – 20 ha,
- 35 gospodarstw ma powierzchnię 20 – 50 ha,
- 8 gospodarstw ma powierzchnię 50 – 100 ha,
- 3 gospodarstwa mają powierzchnię większą niż 100 ha.

Na terenie Gminy przeważa uprawa pszenżyta (ok. 1.350 ha), kukurydzy na ziarno (ok. 1.300 ha), mieszanki zbożowej (ok. 630 ha), pszenicy (ok. 740 ha), jęczmienia (ok. 500 ha) oraz rzepaku (ok. 670 ha).

Grunty orne użytkowane przez podmioty gospodarcze zajmują 1.310,2800 ha, łąki i pastwiska - 566,8278 ha, lasy 3479,5619 ha, w tym z drzewostanem do 40 lat - 217,7036 ha.

2.3. Infrastruktura i środowisko

Urządzenia sieciowe

Podmiotem odpowiedzialnym za zaopatrywanie (pobór, uzdatnianie, dystrybucję) mieszkańców Gminy w wodę oraz za odprowadzanie ścieków komunalnych z terenu Gminy jest Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej. Zakład zarządza 2 hydroforniami (w Nowej Wsi Ujskiej i w Jabłonowie) oraz siecią wodociągową o długości ok. 126,30 km. Na dostawę wody na koniec 2023 roku zawartych było 2023 umów.

Zakład zarządza także 16 przepompowniami ścieków (pięciu w Ujściu, po dwóch w Nowej Wsi Ujskiej, Ługach Ujskich i Byszkowie oraz po jednej w Chrustowie, Mirosławiu, Jabłonowie, Bronisławkach i Węglowie) oraz oczyszczalnią ścieków w Kruszewie (ul. Starowiejska, dz. nr geod. 347). Długość kolektorów sanitarnych wynosi ok. 75,13 km. Na odbiór ścieków zawarto 1.608 umów. Na terenie Gminy w roku 2023 zewidencjonowano 279 zbiorników bezodpływowych (tzw. szamb) oraz 91 przydomowych oczyszczalni ścieków. Zgodnie z przedłożonymi sprawozdaniami przez przedsiębiorców zajmujących się wywozem nieczystości ciekłych, w 2023 r. z terenu Gminy wywieziono łącznie 7.915,80 m³ nieczystości ciekłych (obserwowany jest stały wzrost od 2021 r.).

W Gminie Ujście funkcjonuje także jedna prywatna oczyszczalnia ścieków.

Uchwałą Rady Miejskiej w Ujściu nr XIX/124/2020 z dnia 30 grudnia 2020 r.¹⁷ wyznaczono obszar aglomeracji Ujście obejmującą miejscowości: Ujście, Jabłonowo, Mirosław, Chrustowo, Nowa Wieś Ujska, Byszki, Ługi Ujskie (łącznie 7.622 RLM). Aglomerację obsługuje oczyszczalnia ścieków Paweł Kostrzewa PPU "ELMECH" (adres ul. Wierzbowa 7, Ujście). Średnia dobowa przepuszczalność oczyszczalni to 1.800 m³/h. Osad powstały na oczyszczalni jest stabilizowany, odwadniany, a następnie przepuszczany przez prasę do osadu bądź w

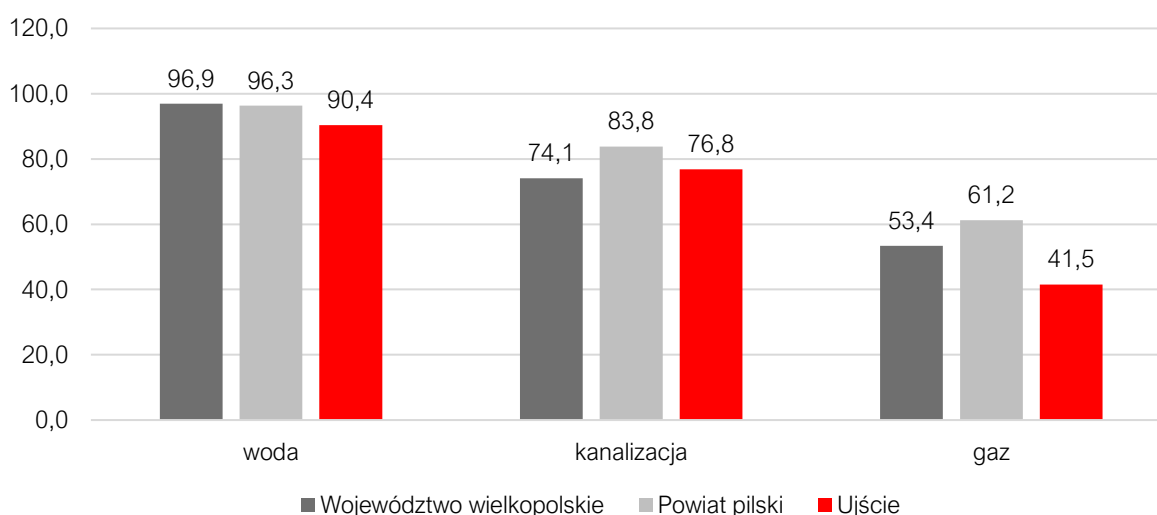
¹⁶ Raport o stanie Gminy Ujście za 2023 r., ss. 35-36

¹⁷ https://eurzad.finn.pl/gmujscie/server/pobierz_rejestry_zalacznik/762969

okresie letnim, wylewany na poletka osadowe, a następnie jest mieszany z wapnem, po przebadaniu zaś wywożony na pole.

Łączna długość dystrybucyjnej sieci gazowej na terenie Gminy Ujście wynosi 49,46 km, natomiast liczba czynnych przyłączy gazowych to 442 szt., w tym do budynków mieszkalnych – 393 szt.¹⁸

Poniższy wykres prezentuje udział korzystających z instalacji sieciowych w Gminie Ujście w 2022 roku na tle powiatu pilskiego i województwa wielkopolskiego. Wynika z niego, że mimo wysokiego poziomu zaopatrzenia w sieć wodociągową (90,4%), wciąż jest to poniżej średniej dla powiatu pilskiego (96,3%) oraz wojewódzkiego (96,9%). W zakresie sieci kanalizacyjnej udział korzystających z tego typu infrastruktury jest niższy (76,8%) od poziomu powiatowego (83,8%), ale przewyższa poziom wojewódzki (74,1%). Najgorzej prezentuje się udział korzystających z instalacji gazowych (Gmina Ujście – 41,5%; powiat pilski – 61,2%; województwo wielkopolskie – 53,4%).

Ryc. 23: Udział korzystających z instalacji sieciowych w Gminie Ujście w 2022 roku na tle powiatu i województwa
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

W Gminie Ujście została utworzona infrastruktura dla sieci Internetu szerokopasmowego (światłowód). Na terenie Gminy dostęp do Internetu posiada większość mieszkańców, a usługi w tym zakresie świadczą m.in. firma ASTA-NET S.A. z siedzibą w Pile, Orange Polska S.A, Polkomtel Sp. z o.o., P4 Sp. z o.o., RFC Internet Sp. z o.o. (Bydgoszcz).¹⁹

Gospodarka odpadami

Zgodnie z Ustawą z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, gminy zapewniają czystość i porządek na swoim terenie i tworzą warunki niezbędne do ich utrzymania, a w szczególności tworzą warunki do wykonywania prac związanych z utrzymaniem czystości i porządku na terenie gminy lub zapewniają wykonanie tych prac przez tworzenie odpowiednich jednostek organizacyjnych.

Gmina Ujście przystąpiła do Związku Międzygminnego „Pilski Region Gospodarki Odpadami Komunalnymi”. W skład Związku wchodzi: Gmina Białośliwie, Gmina Czarnków, Gmina Drawsko, Miasto i Gmina Jastrowie, Miasto i Gmina Kaczory, Gmina i Miasto Krajenka, Miasto

¹⁸ <https://bdl.stat.gov.pl/>

¹⁹ <https://internet.gov.pl/map>

i Gmina Krzyż Wielkopolski, Miasto i Gmina Miasteczko Krajeńskie, Miasto Piła, Miasto i Gmina Wieleń, Miasto i Gmina Wysoka.

Wywóz odpadów komunalnych w pięciu frakcjach realizowany jest w następujących częstotliwościach:

- niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne - co najmniej jeden raz na dwa tygodnie;
- zbierane w sposób selektywny odpady z tworzyw sztucznych, metali, opakowań wielomateriałowych oraz papieru - co najmniej jeden raz na dwa tygodnie;
- zbierane w sposób selektywny odpady ze szkła - co najmniej jeden raz na cztery tygodnie,
- bioodpady:
 - od 1 kwietnia do 30 listopada - jeden raz w tygodniu,
 - od 1 grudnia do 31 marca - jeden raz na cztery tygodnie.²⁰

W Byszkach funkcjonuje Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych, do którego mieszkańcy mogą przekazać nieodpłatnie odpady typu: gabaryty, elektrośmieci, szkło czy plastik. Punkt funkcjonuje w poniedziałki, środy i soboty w godz. 9:00 - 17:00.²¹ W 2023 roku ujski PSZOK przyjął 217,81 Mg odpadów (2022 – 219,20 Mg; 2021 – 267,8 Mg) i w tym zakresie odnotowuje się tendencję spadkową w ciągu ostatnich lat.

Wywóz odpadów komunalnych niesegregowanych (zmieszanych) z terenu całej Gminy Ujście wykonywany jest na zasadzie podwykonawcy spółki Alvater Piła Sp. z o.o., działającej pod marką ENERIS Surowce.²² Odpady wywożone są na Obiekt Zagospodarowania Odpadów w Złotowie (Stawnicy) - instalacja MBP, Novago Złotów Sp. z o.o. (ul. Szpitalna 38).

Z kolei bioodpady przetwarzane są w procesie R3 - Recykling lub odzysk substancji organicznych, które nie są stosowane jako rozpuszczalniki (w tym kompostowanie i inne biologiczne procesy przekształcania) przez:

- Kompostownię GWDA Sp. z o. o. ul. Na Leszkowie 4, 64-920 Piła,
- Kompostownię Selektywnie Zebranych Odpadów Zielonych i innych odpadów biodegradowalnych prowadzoną przez ATF Sp. z o.o. Zakład Zagospodarowania Odpadów w Mirosławcu,
- Instalację do kompostowania odpadów biodegradowalnych prowadzoną przez NOVAGO Złotów Sp. z o.o. Zakład Mechaniczno - Biologicznego Przetwarzania Odpadów Komunalnych w Stawnicy.²³

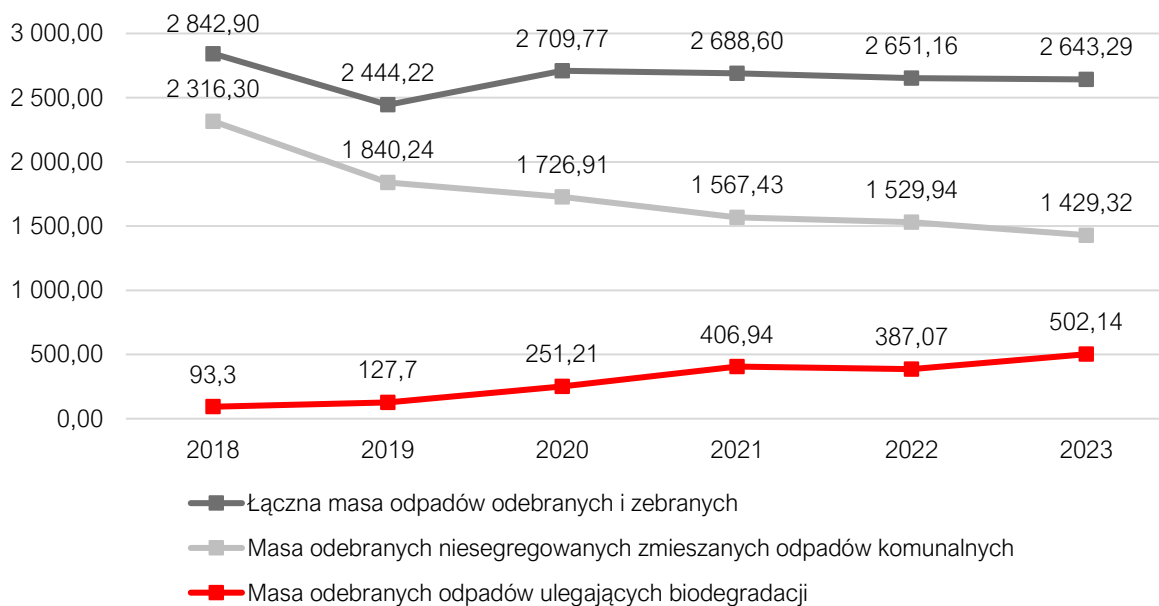
Łączna masa odpadów odebranych i zebranych na terenie Gminy Ujście w 2023 roku wyniosła 2.643,29 Mg. Jest to wartość, która od 2020 sukcesywnie maleje. Zmniejsza się także ilość odbudów zebranych nieselektywnie (w 2023 r. było to 1.429 Mg wobec 2.316,3 Mg w 2018 r.) przy jednoczesnym wzroście masy odpadów biodegradowalnych (502,14 Mg w 2023 r.). Jest to tendencja pozytywna, która może świadczyć o wzroście świadomości mieszkańców na temat ochrony środowiska i selekcji śmieci.

²⁰ <https://prgok.pl/Czestotliwosc-odbioru-odpadow.html>

²¹ <https://prgok.pl/wykaz-pszok-ow.html>

²² <https://zgkimujscie.pl/oczyszczanie-miasta/>

²³ Analiza gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Związku Międzygminnego „Pilski Region Gospodarki Odpadami Komunalnymi” w 2023 roku (<https://bip.prgok.pl/Analizy-stanu-gospodarki-odpadami-komunalnymi.html>)

Ryc. 24: Masa odpadów odebranych i zbieranych na obszarze Gminy Ujście w latach 2018 - 2023 [Mg]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Analizy gospodarki odpadami komunalnymi na terenie Związku Międzygminnego „Piłski Region Gospodarki Odpadami Komunalnymi” z lat 2018 - 2023

W 2023 r. poziom składowania odpadów komunalnych i odpadów pochodzących z przetwarzania odpadów komunalnych w Gminie Ujście wyniósł 23,59% (przy średniej dla ZM „PRGOK” 25,99%), natomiast poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych 31,64% (przy średniej dla ZM „PRGOK” 26,79%).

Pozostała działalność w zakresie ochrony środowiska

Na terenie Gminy obowiązuje uchwała Rady Miejskiej w Ujściu nr XIV/101/2020 z dnia 18 czerwca 2020 r.²⁴ przyjmująca „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Ujście na lata 2020 – 2023 z perspektywą na lata 2024- 2027 wraz z prognozą oddziaływania na środowisko”²⁵.

Na podstawie dokonanego opisu stanu środowiska oraz przeprowadzonej analizy SWOT dla poszczególnych obszarów interwencji zidentyfikowano następujące najważniejsze kierunki wymagające podjęcia działań naprawczych/zapobiegawczych:

- Ochrona klimatu i jakości powietrza:

Cel: Dobra jakość powietrza atmosferycznego bez przekroczeń dopuszczalnych norm - osiągnięcie poziomów dopuszczalnych zanieczyszczeń powietrza: pyłu PM10, pyłu PM2,5; osiągnięcie poziomu docelowego benzo(a)pirenu; osiągnięcie poziomu celu długoterminowego dla ozonu; ograniczenie emisji gazów cieplarnianych;

- Zagrożenia hałasem:

Cel: Dobry stan klimatu akustycznego bez przekroczeń dopuszczalnych norm poziomu hałasu; zmniejszenie liczby osób narażonych na ponadnormatywny hałas;

- Promieniowanie elektromagnetyczne:

²⁴ https://eurzad.finn.pl/gmujscie/server/pobierz_rejestry_zalacznik/689731

²⁵ https://eurzad.finn.pl/gmujscie/server/pobierz_rejestry_zalacznik/689732

Cel: Utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych na poziomach nieprzekraczających wartości;

- Gospodarowanie wodami:

Cel: Osiągnięcie lub utrzymanie co najmniej dobrego stanu wód;

Cel: Zwiększenie retencji wodnej gminy, ograniczenie wodochłonności gospodarki;

- Gospodarka wodno-ściekowa:

Cel: Poprawa jakości wody; wyrównanie dysproporcji pomiędzy stopniem zwodociągowania i skanalizowania na terenach wiejskich;

- Zasoby geologiczne:

Cel: Ograniczenie presji wywieranej na środowisko podczas prowadzenia prac geologicznych i eksploatacji kopalni; rekultywacja terenów poeksploatacyjnych;

- Gleby:

Cel: Dobra jakość gleb; rekultywacja i rewitalizacja terenów zdegradowanych;

- Gospodarka odpadami:

Cel: Ograniczenie ilości odpadów komunalnych przekazywanych do składowania; ograniczenie negatywnego oddziaływania odpadów na środowisko;

- Zasoby przyrodnicze:

Cel: Zwiększenie lesistości; zachowanie różnorodności biologicznej;

- Zagrożenia poważnymi awariami:

Cel: Utrzymanie stanu bez incydentów o znamionach poważnej awarii.

Uchwałą nr XI/83/2016 Rady Miejskiej w Ujściu z dnia 17 marca 2016 r.²⁶ przyjęty został „Program usuwania azbestu dla Gminy Ujście na lata 2016-2032”²⁷. W trakcie procedury związanej z jego uchwaleniem wykonano inwentaryzację wyrobów azbestowych na terenie Gminy. Regulamin określający zasady realizacji programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest został ustalony uchwałą Rady Miejskiej w Ujściu nr XXIII/168/21 z dnia 15 lipca 2021 r.

W roku 2023 Gmina Ujście kontynuowała współpracę z Powiatem Pilskim w zakresie realizacji na terenie powiatu pilskiego w latach 2022-2023 „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest wraz z inwentaryzacją dla Powiatu pilskiego na lata 2026-2032”. Jednocześnie, ponownie przystąpiono do współpracy z Powiatem Pilskim w zakresie realizacji przedsięwzięcia „Usuwanie i unieszkodliwianie wyrobów zawierających azbest z terenu powiatu pilskiego w 2023 r.” Wartość wykonanych prac w 2023 r. wyniosła ostatecznie 40.550,52 zł, a łączna ilość usuniętego azbestu to 57,85 Mg.

²⁶ https://eurzad.finn.pl/gmujscie/server/pobierz_rejestry_zalacznik/411350

²⁷ https://eurzad.finn.pl/gmujscie/server/pobierz_rejestry_zalacznik/411351

Według Bazy Azbestowej obecnie (do końca czerwca 2024 roku) na terenie Gminy Ujście zinwentaryzowano 2.033668 kg materiałów azbestowych z czego unieszkodliwiono 360.445 kg.²⁸

Gmina Ujście prowadzi ewidencję źródeł ciepła. Wnioskować z niej można, że w 2023 roku dominującym źródłem ciepła było kotły na paliwa stałe (34,47%) oraz kotły gazowe (25,18%). Z kolei 20,01% mieszkańców ogrzewanych było systemem mieszanym.

Województwo	Powiat	Gmina	Miejscowość	Ogrzewanie elektryczne	Pompa ciepła	Ciepło systemowe	Kocioł olejowy	Kocioł gazowy i inne urządzenia gazowe	Kocioł na paliwo stałe	Mieszaniowy ogrzewacz pomieszczeń (kominak, kocioł, ogrzewacz powietrza na paliwo stałe, trzon kuchenny, piecokuchenia, kuchnia węglowa, piec kaflowy)	Kolektory słoneczne (liczba paneli)	Kolektory słoneczne (instalacje)	Fotowoltaika (liczba paneli)	Fotowoltaika (instalacje)	Suma źródeł ciepła
wielkopolskie	pilski	Ujście (miasto)	Ujście	187	13	42	3	876	338	359	24	16	163	9	184k
wielkopolskie	pilski	Ujście (obszar wiejski)	Mirosław	96	4	9	3	4	65	29	3	3	29	2	215
wielkopolskie	pilski	Ujście (obszar wiejski)	Nowa Wieś Ujska	62	10	0	6	6	185	95	10	8	41	2	374
wielkopolskie	pilski	Ujście (obszar wiejski)	Ługi Ujskie	48	21	0	4	13	158	70	32	7	66	3	324
wielkopolskie	pilski	Ujście (obszar wiejski)	Kruszewo	45	12	0	7	1	216	70	11	11	68	3	365
wielkopolskie	pilski	Ujście (obszar wiejski)	Byszki	25	13	0	1	3	75	25	4	4	54	3	149
wielkopolskie	pilski	Ujście (obszar wiejski)	Jabłonowo	24	6	4	1	1	91	34	4	2	0	0	163
wielkopolskie	pilski	Ujście (obszar wiejski)	Chrustowo	18	3	0	1	6	63	26	1	1	0	0	118
wielkopolskie	pilski	Ujście (obszar wiejski)	Bronisławki	8	0	0	0	24	50	2	0	0	0	0	84

Ryc. 25: Rodzaje źródeł ciepła według podziału administracyjnego

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji Urzędu Miejskiego w Ujście

Na obszarze Gminy Ujście w trakcie realizacji jest inwestycja polegająca na budowie farmy fotowoltaicznej w Węglewie.

Ponadto w Nowej Wsi Ujskiej zlokalizowana jest turbina wiatrowa o mocy 1MW (dz. nr geod. 27/5). W lipcu 2021 r. Wojewoda Wielkopolski wydał decyzję nr 141/21 w sprawie zmiany pozwolenia firmie Windpower Poland sp. z o.o. na budowę Parku Wiatrowego Ujście na terenie miejscowości Węglewo i Kruszewo.

Na rzece Gwda w miejscowości Byszki (dz. 279/2) działa elektrownia wodna przepływowa (WOB) o nazwie Mała Elektrownia Wodna Byszki, wytwarzająca energię elektryczną przy użyciu dwóch jednostek wytwórczych o łącznej mocy zainstalowanej 0,320 MW (2 x 0,160 MW).

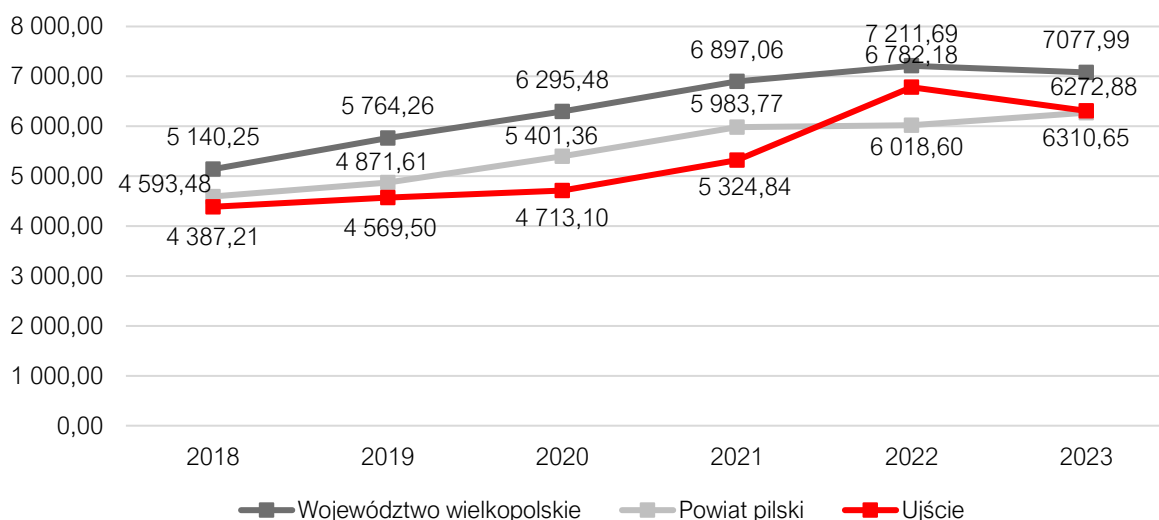
2.4. Stan finansów samorządowych

Wykonanie budżetu

W latach 2018-2023 dochody budżetu Gminy Ujście regularnie rosły. Największy wzrost dochodów gminnych ogółem nastąpił w latach 2021-2022 i wynosił ponad 10,9 mln zł.

Na poniższym wykresie przedstawiono dynamikę zmian średnich dochodów ogółem na 1 mieszkańca w Gminie Ujście na tle województwa wielkopolskiego i powiatu pilskiego w latach 2018-2023. Zauważyć można, że do roku 2022 we wszystkich analizowanych jednostkach średnie dochody na 1 mieszkańca systematycznie rosły, aby w 2023 nieco spaść. W roku 2022 wskaźnik był wyższy dla Gminy Ujście niż średnia powiatowa.

²⁸ <https://bazaazbestowa.gov.pl/>

Ryc. 26: Dochody ogółem na 1 mieszkańca w Gminie Ujście na tle powiatu i województwa w latach 2018-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

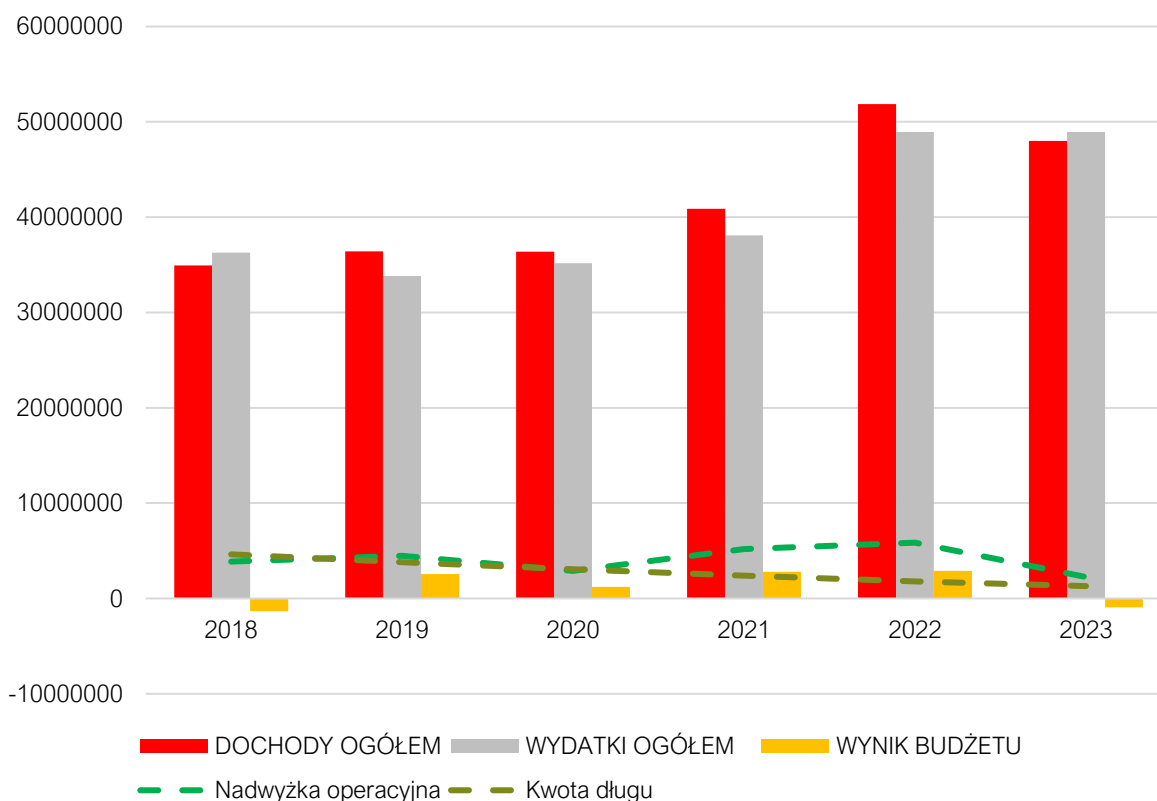
Największy udział wśród dochodów ogółem Gminy stanowią dochody bieżące. W latach 2018-2023 stanowiły one średnio 92,7%. Do roku 2020 ich udział rósł (do 97,7%), aby od 2021 zaciąć spadać do 86,1% w 2023 r. Odwrotne zachowywały się dochody majątkowe, których udział w dochodach ogółem osiągnął w 2023 r. poziom 13,9%.

Wydatki ogółem Gminy w okresie 2018-2023 nieregularnie rosły i w 2023 r. osiągnęły 48,9 mln zł. Jednocześnie w okresie 2018-2022 wzrastały wydatki bieżące Gminy Ujście (do poziomu 38,7 mln zł), aby w 2023 spaść do 33,8 mln zł. Wzrost wydatków bieżących jest zjawiskiem naturalnym, jednak ważne jest, aby był on współmierny do wzrostu uzyskiwanych dochodów bieżących.

W latach 2018-2023 nadwyżka operacyjna wynosiła średnio 4.085.029,69 zł i na przestrzeni badanego okresu wykazywała dużą zmienność (od 2,9 mln zł w 2020 r. do 5,8 mln w 2022 r.).

Na przestrzeni lat 2018-2023 średnia kwota długu Gminy Ujście wyniosła 2.829.604,50 zł. W analizowanych latach zauważalny jest stały spadek kwoty długu.

Ujemny wynik budżetu wystąpił w 2018 (-1.348.918,76 zł) i 2023 roku (-947.348,80 zł).

Ryc. 27: Wykonanie budżetu Gminy Ujście w latach 2018-2022
 Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych

Struktura dochodów i wydatków

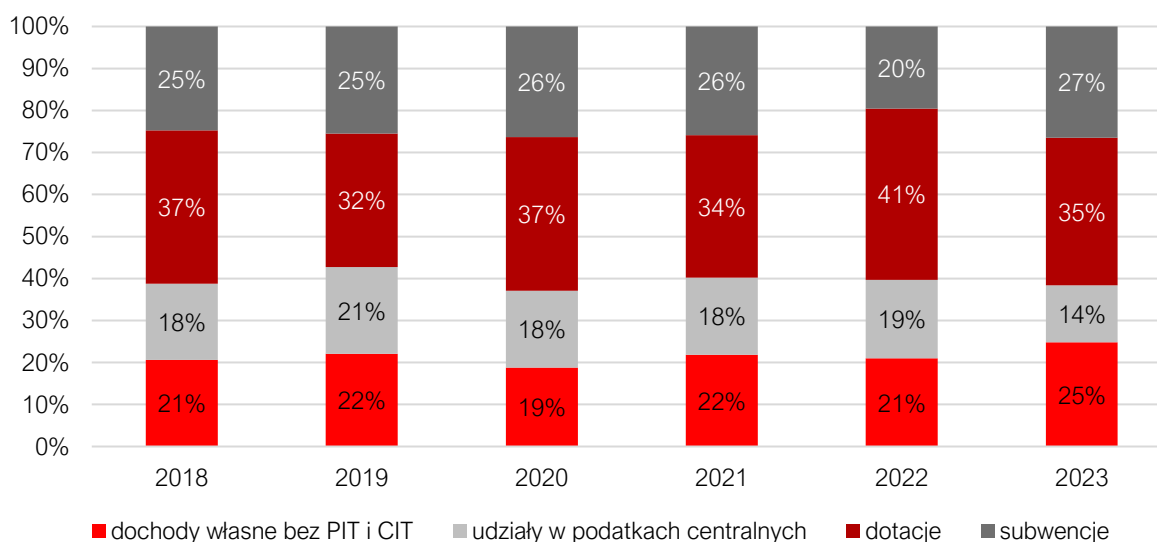
Wśród **dochodów** budżetowych jednostek samorządu terytorialnego wyróżnia się:

- dochody własne;
- subwencję ogólną;
- dotacje celowe z budżetu państwa.

Najważniejszą składową budżetu gminy są dochody własne, obejmujące przede wszystkim wpływy z podatków i opłat lokalnych. Dochody własne są kluczowe dla gminy, bowiem gmina może wpływać na ich wysokość – m.in. poprzez określanie stawek podatkowych, wprowadzanie ulg

i zwolnień czy umarzanie należności. Dzięki temu jednostka samorządowa może oddziaływać na lokalne podmioty gospodarcze, a tym samym kreować miejscową gospodarkę.

Poniższy wykres przedstawia strukturę dochodów Gminy Ujście w latach 2018-2023. Zauważyć można, że największy udział wśród dochodów stanowią wpływy z dotacji (w analizowanym okresie udział wahał się od 32% w 2019 r. do 41% w 2022 r.). Zbliżony udział osiągają dochody z subwencji (20%-27%) oraz dochody własne (19%-25%), przy czym wysokość dochodów własnych wykazuje w badanym okresie tendencję wzrostową.

Ryc. 28: Struktura dochodów Gminy Ujście w latach 2018 - 2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych

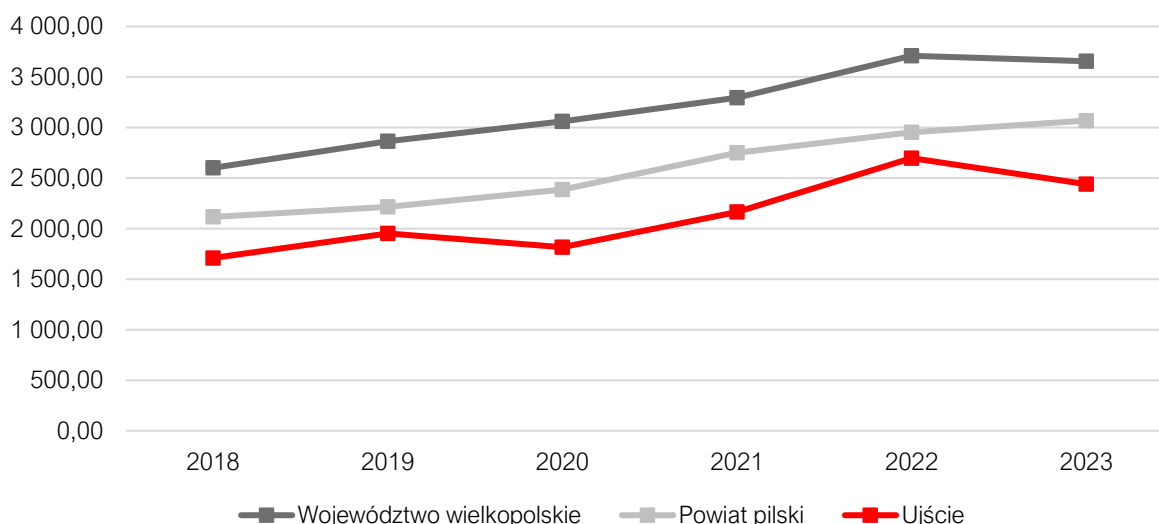
Na dochody podatkowe samorządu gminnego składają się podatki lokalne i udziały w podatkach centralnych należnych tym podmiotom. W Gminie Ujście w latach 2019-2023 największy udział wśród dochodów podatkowych stanowiły udziały w podatku dochodowym od osób fizycznych (PIT) oraz podatek od nieruchomości.

Tab. 15: Dochody podatkowe Gminy Ujście w latach 2019-2023

	2019	2020	2021	2022	2023
PIT	6 778 044,00	6 273 559,00	7 159 557,00	8 987 926,57	5 783 229,00
CIT	755 527,38	384 081,33	345 862,75	714 560,00	740 461,00
podatek rolny	567 540,45	621 609,73	617 304,78	637 324,49	777 845,02
podatek od nieruchomości	4 590 897,03	4 581 295,81	4 838 373,00	5 758 694,24	6 102 071,59
podatek leśny	116 253,00	115 151,20	117 782,80	126 466,91	194 760,09
podatek od środków transportowych	113 782,60	113 005,40	114 730,80	109 716,00	150 217,00
karta podatkowa	11 139,11	10 316,98	12 053,89	38 264,61	32 031,46
podatek od czynności cywilnoprawnych	327 857,79	313 799,33	1 608 304,27	514 258,79	350 222,34
wpływy z opłaty skarbowej	31 626,50	28 524,50	43 388,00	35 774,10	34 959,64
wpływy z opłaty eksploatacyjnej	3 440,40	4 344,00	1 776,00	5 688,00	8 820,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych

Poniższy wykres przedstawia dochody własne w Gminie Ujście w przeliczeniu na 1 mieszkańca w latach 2018-2023 na tle powiatu oraz województwa. W latach 2020 i 2023 wskaźnik ten spadał, ale biorąc pod uwagę cały badany okres odnotować należy tendencję wzrostową (szczególnie w 2022 roku, co było spowodowane również zmianą ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego w zakresie podatku PIT). Niemniej są to wyniki niższe od średnich zarówno dla powiatu jaki i szczególnie województwa.

Ryc. 29: Dochody własne na 1 mieszkańca w Gminie Ujście na tle powiatu i województwa w latach 2018 - 2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

Na **wydatki** ogółem Gminy Ujście składają się wydatki bieżące i wydatki majątkowe. W latach 2018-2023 wydatki ogółem wzrastały z poziomu 36,3 mln zł do 48,9 mln zł.

Wydatki bieżące w 2018 roku wyniosły 27,35 mln zł (75,4% wydatków ogółem), a w 2023 roku wzrosły do 33,8 mln zł (69,1% wydatków ogółem). Wydatki majątkowe w 2018 roku wyniosły 8,94 mln zł (24,6% wydatków ogółem), a w 2023 roku wyniosły 15,14 mln zł (30,9% wydatków ogółem).

Biorąc pod uwagę podział wydatków według działów klasyfikacji budżetowej dynamikę zmian w latach 2018-2023 przedstawiono w poniższej tabeli.

Tab. 16: Wydatki według działów klasyfikacji budżetowej w latach 2018-2023 w Gminie Ujście

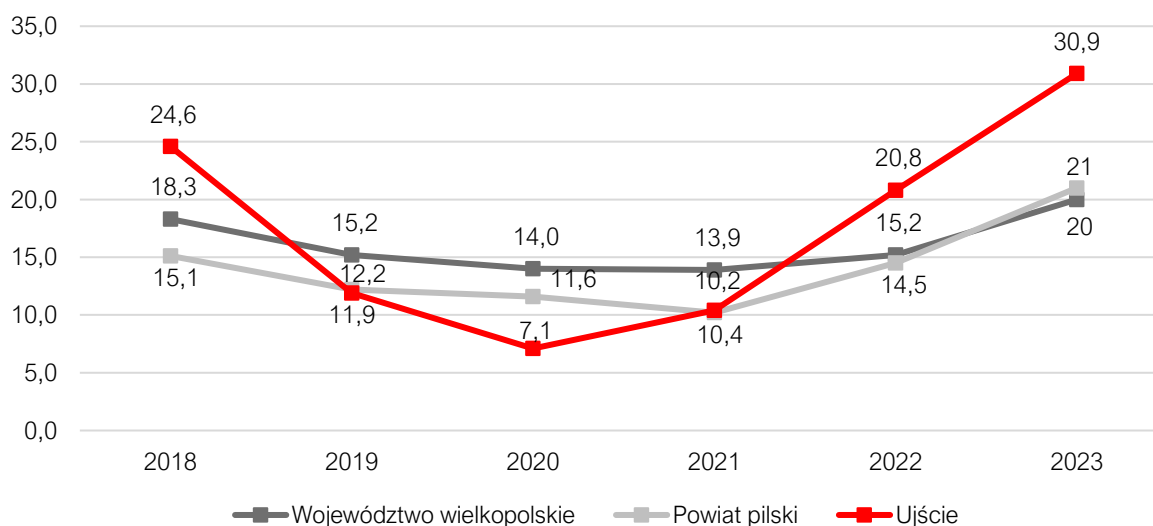
Dział	2018	2023	Średnia 2018-2023	Udział %
010 Rolnictwo i łowiectwo	541 089,36	4 219 892,87	1 416 014,91	3,5%
020 Leśnictwo	0,00	0,00	0,00	0,0%
400 Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	0,00	555 453,39	161 285,64	0,4%
600 Transport i łączność	2 693 315,73	5 999 374,49	3 007 591,17	7,5%
630 Turystyka	16 492,60	13 470,70	34 608,72	0,1%
700 Gospodarka mieszkaniowa	263 119,05	283 612,79	439 922,42	1,1%
710 Działalność usługowa	45 394,41	55 426,12	58 846,94	0,1%
720 Informatyka	0,00	0,00	0,00	0,0%
750 Administracja publiczna	3 205 874,07	4 664 104,10	3 728 650,54	9,3%
751 Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	83 739,07	79 078,73	53 923,61	0,1%
752 Obrona narodowa	0,00	0,00	0,00	0,0%
754 Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	387 822,04	439 636,21	631 474,53	1,6%
755 Wymiar sprawiedliwości	0,00	0,00	0,00	0,0%
757 Obsługa długu publicznego	67 549,03	93 549,20	70 858,73	0,2%
758 Różne rozliczenia	0,00	0,00	0,00	0,0%
801 Oświata i wychowanie	12 963 635,66	20 239 502,92	14 783 450,59	36,8%
803 Szkolnictwo wyższe	0,00	0,00	0,00	0,0%

851	Ochrona zdrowia	112 906,61	223 316,69	162 820,46	0,4%
852	Pomoc społeczna	1 355 198,75	2 076 924,60	1 762 747,95	4,4%
853	Pozostałe zadania w zakresie pomocy społecznej	186 495,66	154 325,42	1 037 872,99	2,6%
854	Edukacyjna opieka wychowawcza	62 635,60	48 457,60	49 177,07	0,1%
855	Rodzina	7 683 563,28	3 434 702,30	8 068 089,97	20,1%
900	Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	4 715 136,74	3 858 940,47	2 559 643,98	6,4%
921	Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	1 456 256,83	2 069 519,04	1 660 159,22	4,1%
926	Kultura fizyczna i sport	448 442,67	424 267,88	519 642,83	1,3%
SUMA		36 288 667,16	48 933 555,52	40 206 782,25	100%

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych

W budżecie Gminy największy udział stanowią wydatki na oświatę – dział 801 (średnio w badanym okresie ok. 37%) oraz wydatki na rodzinę – dział 855 (ok. 20%), choć tu odnotowano spadek między rokiem 2018 a 2023 o ponad 4 mln zł. Różnica to wynika w dużej mierze z systemowej zmiany obsługi świadczeń wychowawczych (tzw. 500+/800+) w 2022 r., która przeszła z zadań gminy na ZUS. Ponad 9% stanowią wydatki na administrację publiczną – dział 750, a 7,4% wydatki na transport i łączność – dział 600.

Poniższe przedstawienie graficzne ukazuje udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w Gminie Ujście na tle powiatu pilskiego i województwa wielkopolskiego. Można z niego odczytać, że nakłady inwestycyjne w Gminie od trzech lat gwałtownie rosną przewyższając zarówno wartości dla powiatu jak i województwa. Świadczy to o dużej aktywności Gminy w zakresie realizacji inwestycji.

Ryc. 30: Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w Gminie Ujście na tle powiatu i województwa w latach 2018-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

W ostatnich latach Gmina Ujście zrealizowała kilka ważnych inwestycji dofinansowanych ze środków z Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych na realizację zadań inwestycyjnych, które miały duży wpływ na strukturę budżetu, m.in.:

- "Budowa sali sportowej z zapleczem sanitarno-socjalnym oraz infrastrukturą towarzyszącą przy SP w Kruszewie" - w latach 2018 – 2023 wydatkowano kwotę 6.665.204,71 zł (w tym w 2023 r. - 3.466.411,21 zł);
- „Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w Węglewie” - w latach 2022 – 2023 wydatkowano kwotę 3.060.502,26 zł (w tym w 2023 r. – 2.996.789,65 zł);
- „Budowa sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej wzdłuż ulicy Rzemieśniczej oraz części ulicy Ogrodowej w Ujściu” - w latach 2022 – 2023 wydatkowano kwotę 1.787.061,25 zł (w tym w 2023 r. – 1.786.985,85 zł);
- „Budowa drogi gminnej Mirosław – Jabłonowo” - w latach 2022 – 2023 wydatkowano kwotę 3.501.747,48 zł (w tym w 2023 r. - 3.451.747,48 zł).

Jednocześnie Gmina przygotowuje się do kolejnych inwestycji zlecając opracowanie niezbędnej dokumentacji technicznej:

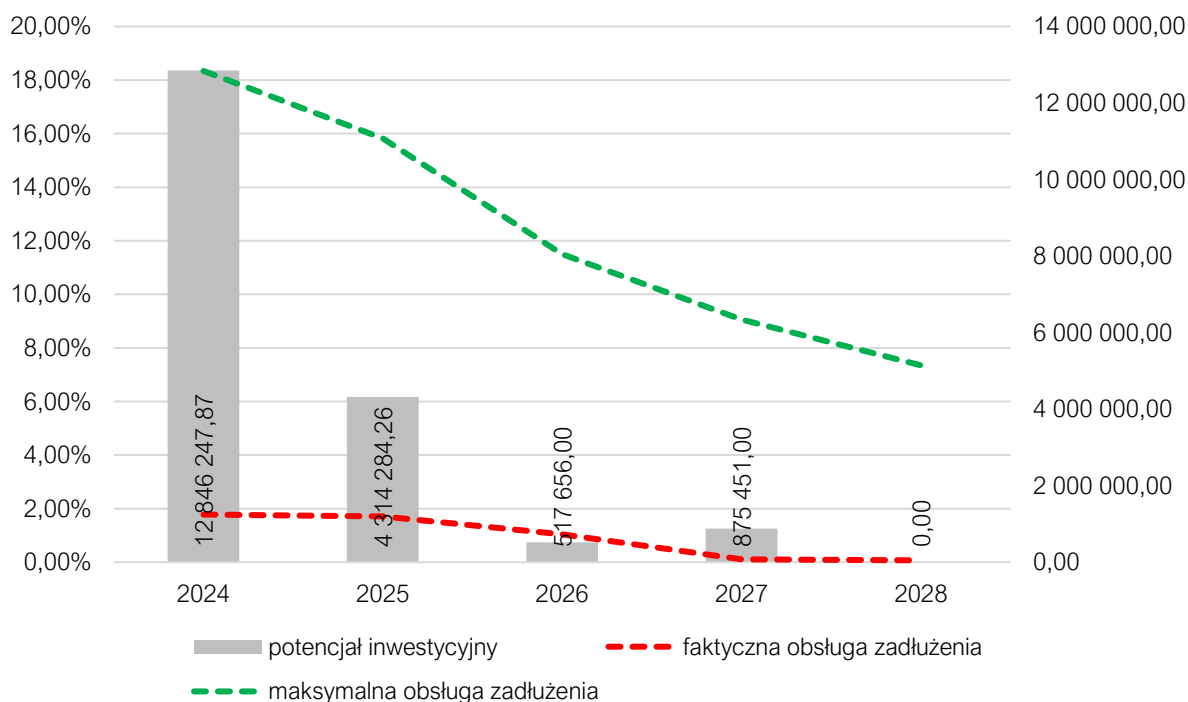
- dokumentacja projektowa na budowę kolektora sanitarnego Kruszewo – Jabłonowo,
- projekt techniczny na budowę kotłowni osiedlowej wraz z modernizacją sieci ciepłej w Mirosławiu,
- projekt budowy kolumbarium na cmentarzu komunalnym w Ujściu,
- projekt techniczny na budowę żłobka gminnego,
- projekt budowy zaplecza sportowo – socjalnego przy boisku w Ujściu.

Potencjał inwestycyjny

Poniższy wykres przedstawia kształtowanie się wskaźnika obsługi zadłużenia Gminy Ujście na lata 2024-2028 zgodnie z Uchwałą nr III/15/2024 Rady Miejskiej w Ujściu z dnia 19 czerwca 2024 r. w sprawie zmian Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy i Miasta Ujście na lata 2024-2028²⁹. Zgodnie z art. 243 ustawy o finansach publicznych, dopuszczalna wysokość spłaty zobowiązań JST w danym roku (faktyczna obsługa zadłużenia) nie może przekraczać indywidualnie liczonego, maksymalnego wskaźnika obsługi zadłużenia. Zaprezentowane na poniższym wykresie dane liczbowe wskazują, że Gmina Ujście w perspektywie do 2028 roku wykazuje zdolność do obsługi dodatkowych zobowiązań.

Poniższe przedstawienie graficzne ukazuje również potencjał inwestycyjny, rozumiany jako suma środków finansowych pozostałych do dyspozycji, po pokryciu wszystkich bieżących kosztów funkcjonowania (wydatków bieżących) oraz spłacie obecnie zaplanowanych kapitałowych (rozchodów). W perspektywie okresu lat 2023-2028 Gmina Ujście będzie mogła przeznaczyć ponad 18,5 mln zł, w tym niemal 13 mln zł w 2024 roku.

²⁹ <https://eurzad.finn.pl/gmujscie/#!/rejestr/966757>

Ryc. 31: Kształtowanie się wskaźnika obsługi zadłużenia Gminy Ujście na lata 2024-2028

Źródło: opracowanie własne na podstawie Uchwały Nr III/15/2024 Rady Miejskiej w ujściu z dnia 19 czerwca 2024 r. w sprawie zmian Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy i Miasta Ujście na lata 2024-2028 (<https://eurzad.finn.pl/gmujscie/#!/rejestr/966757>)

Ponadto w poprzednich latach Gmina Ujście pozyskiwała dofinansowanie ze środków funduszy europejskich na szereg projektów w ramach Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020. Zgodnie z informacjami zamieszczonymi w serwisie <https://mapadotacji.gov.pl> łączna wartość dofinansowania wyniosła ponad 6,2 mln zł.

Tab. 17: Projekty dofinansowane z Funduszy Europejskich w latach 2014-2020

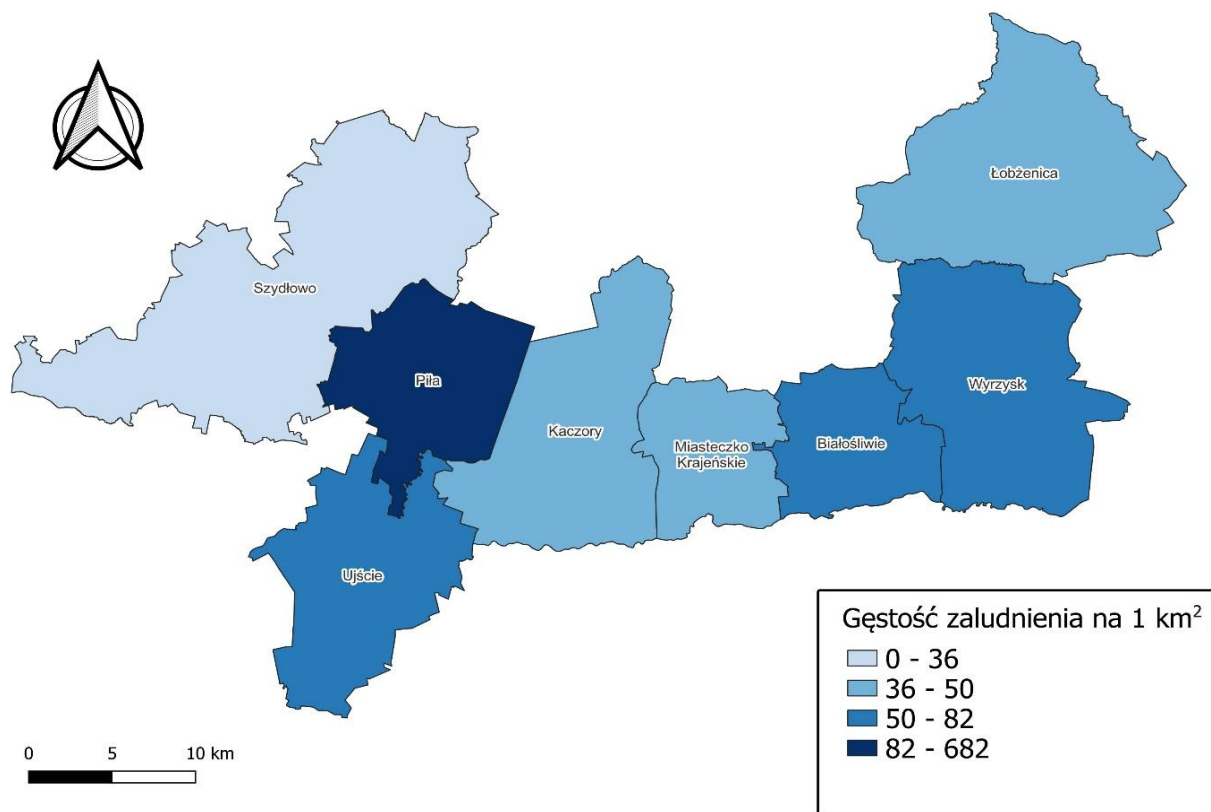
Lp.	Tytuł projektu	Beneficjent	Program	Wartość dofinansowania
1.	Ochrona miasta Ujście przed deszczami nawalnymi	Gmina Ujście	Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2014 – 2020	3.351.014,21 zł
2.	Usługi społeczne dla mieszkańców gminy Ujście	Gmina Ujście	Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2014 – 2020	526.892,79 zł
3.	Budowa sali sportowej z zapleczem socjalno - sanitarnym oraz infrastrukturą towarzyszącą przy Gimnazjum im. Władysława Jagiełły w Ujściu	Gmina Ujście	Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2014 – 2020	2.280.471,67 zł
4.	Edukacja z przyszłością w Szkole Podstawowej im. Jana Pawła II w Ujściu	Gmina Ujście	Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2014 – 2020	124.950,00 zł

Źródło: <https://mapadotacji.gov.pl/>

3.1. Demografia

Analiza demograficzna przeprowadzona została na podstawie danych uzyskanych z Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego (<https://bdl.stat.gov.pl/bdl/start>), które różnić się mogą od danych gminnej ewidencji ludności ze względu na stosowanie innej metodyki obliczeń. W GUS bilanse liczby i struktury ludności w gminach opracowane są w oparciu o wyniki Narodowych Spisów Powszechnych z uwzględnieniem zmian spowodowanych ruchem naturalnym (urodzeniami i zgonami), migracjami ludności (na pobyt stały i czasowy) oraz przemieszczeniami związanymi ze zmianami administracyjnymi. Dane o zarejestrowanych urodzeniach i zgonach pochodzą ze sprawozdawczości urzędów stanu cywilnego, dane o migracjach wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, a źródłem danych o zameldowaniach na pobyt stały w gminie jest rejestr PESEL (od 2006 roku). Mimo niewielkich rozbieżności pomiędzy gminną ewidencją a danymi GUS, analiza danych pozwala na zbadanie trendów i prognozowanych zmian w strukturze demograficznej. Ponadto stosowanie przez GUS spójnej metodyki obliczeń dla wszystkich jednostek samorządu terytorialnego umożliwia przeprowadzenie analizy porównawczej gminy, powiatu i województwa w oparciu o ujednoczone dane i wskaźniki.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, Gminę Ujście w 2023 roku zamieszkiwało 7.593 osób, co stanowiło 5,8% ludności powiatu pilskiego. Gęstość zaludnienia wyniosła 60,3 os./km² (3 miejsce w powiecie). Pod względem liczby ludności Gmina Ujście zajmowała piąte miejsce wśród gmin powiatu pilskiego, gdzie wyraźnie przodowała gmina miejska Piła stanowiąca główny ośrodek miejski, którą zamieszkiwały w 2023 roku 70.054 osoby (gęstość zaludnienia – 682,3 os/km²).

Ryc. 32: Gęstość zaludnienia w gminach powiatu pilskiego w 2023 roku [os. na 1 km²]

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

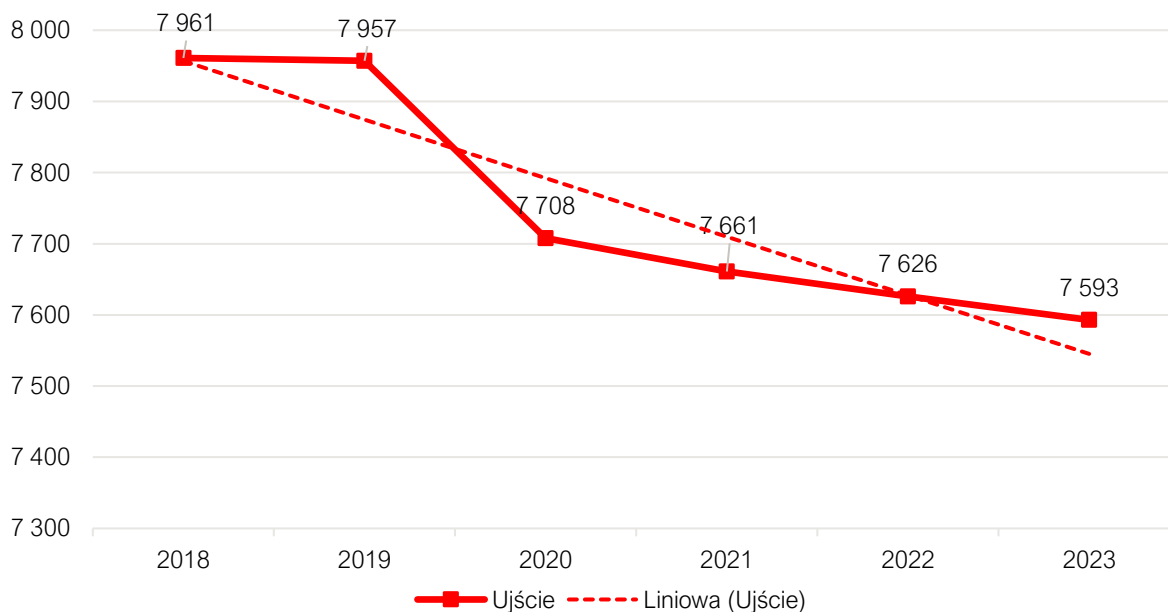
Poniższa tabela ukazuje zmiany liczby ludności w poszczególnych gminach powiatu pilskiego w latach 2018-2023. Średnia dynamika zmian ludności dla całości analizowanego okresu wyniosła dla Gminy Ujście 95,4%, co jest wynikiem zbliżonym dla całego powiatu pilskiego.

Tab. 18: Zmiany liczby ludności w powiecie pilskim w latach 2018-2023

Nazwa	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Udział w 2023 r.	Dynamika 2023/2018
Powiat pilski	136 621	136 112	132 936	131 991	131 265	130 525	100,0%	95,5%
Piła	73 398	73 139	71 903	71 226	70 624	70 054	53,7%	95,4%
Białośliwie	4 879	4 852	4 585	4 557	4 566	4 504	3,5%	92,3%
Kaczory	7 941	7 860	7 543	7 496	7 465	7 466	5,7%	94,0%
Łobżenica	9 586	9 495	9 190	9 122	9 052	9 008	6,9%	94,0%
Miasteczko Krajeńskie	3 194	3 171	3 066	3 026	3 028	3 034	2,3%	95,0%
Szydłowo	9 074	9 196	9 279	9 418	9 580	9 748	7,5%	107,4%
Ujście	7 961	7 957	7 708	7 661	7 626	7 593	5,8%	95,4%
Wyrzysk	13 960	13 926	13 400	13 269	13 189	13 048	10,0%	93,5%
Wysoka	6 628	6 516	6 262	6 216	6 135	6 070	4,7%	91,6%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

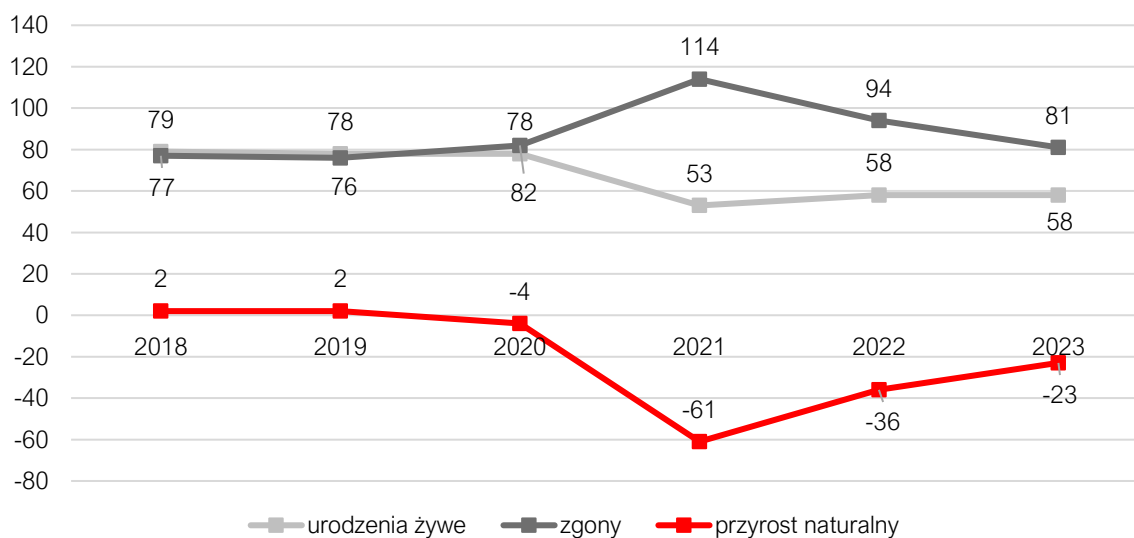
W badanym okresie liczba ludności Gminy Ujście systematycznie spadała (łącznie o 368 osób, co stanowi 4,6%). Szczególnie gwałtowny spadek odnotowano w roku 2020.

Ryc. 33: Liczba ludności Gminy Ujście w latach 2018 - 2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

Zmiany liczby ludności zależą od dwóch czynników – przyrostu naturalnego oraz salda migracji. Przyrost naturalny to różnica między urodzeniami żywymi a zgonami, natomiast saldo migracji jest różnicą między zameldowaniami a wymeldowaniami.

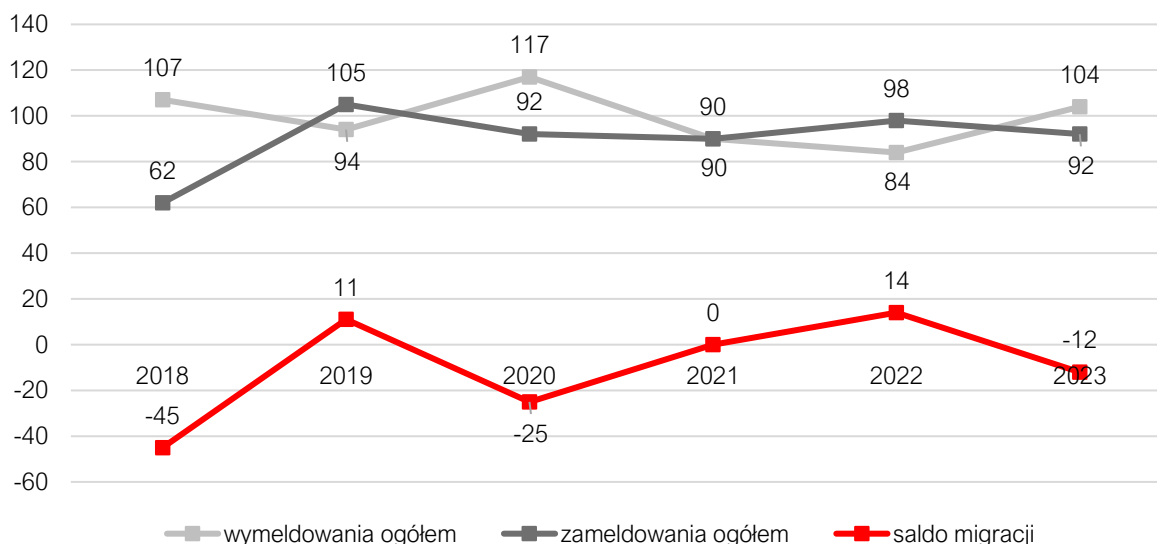
Ryc. 34: Przyrost naturalny w Gminie Ujście w latach 2018 - 2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

Jak pokazuje powyższy wykres w Gminie Ujście od roku 2020 przyrost naturalny jest ujemny. Największy spadek odnotowano w roku 2021 (-61), co może być skutkiem epidemii koronawirusa COVID-19. Należy jednak zaznaczyć, że zgodnie z informacjami podawanymi przez GUS od roku 2020 bazą wyjściową bilansu stanu i struktury ludności są wyniki Narodowego Spisu Powszechnego 2021. W związku z tym dane jak i wskaźniki odnoszące się do liczby i struktury ludności od 2020 roku zostały zweryfikowane i przeliczone zgodnie z bilansem przygotowanym w oparciu o wyniki NSP 2021. Od pierwszego kwartału 2010 roku

bazą wyjściową bilansu stanu i struktury ludności były wyniki NSP 2011. Zatem duża zmiana w liczbie ludności wynika także z urealnienia stanu zgodnie z wynikami NSP 2021.

Niemniej w kolejnych latach, mimo iż sytuacja nieco się poprawiała, wynik wciąż pozostawał ujemny. W badanym okresie średni przyrost naturalny wyniósł -20.

Ryc. 35: Saldo migracji w Gminie Ujście w latach 2018-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

W latach 2018-2023 saldo migracji w Gminie Ujście wykazywało zmienność, wahając się od -45 w 2018 r. do +14 w 2022 r. Może to oznaczać, że przepływy ludności nie są związane z działaniami podejmowanymi przez władze Gminy i wynikają z indywidualnych decyzji życiowych mieszkańców.

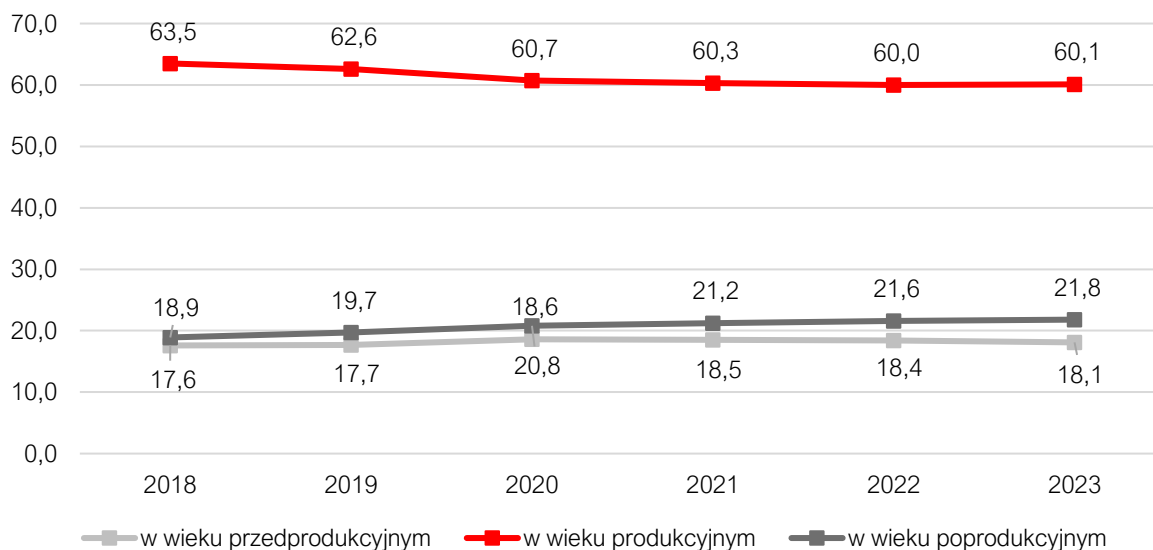
Tab. 19: Przyrost naturalny i saldo migracji na 1 tys. mieszkańców w Gminie Ujście w latach 2018-2023 na tle powiatu i województwa

Nazwa	Przyrost naturalny na 1.000 mieszkańców		saldo migracji na 1.000 mieszkańców	
	Średnia zmiana wskaźnika od 2018 r.	2023 r.	Średnia zmiana wskaźnika od 2018 r.	2023 r.
Województwo wielkopolskie	-1,05	-2,18	0,5	0,6
Powiat pilski	-2,93	-3,79	-2,5	-2,1
Ujście	-2,62	-3,02	-1,2	-1,6
Piła	-3,58	-4,56	-3,7	-3,3
Białośliwie	-2,34	-3,53	-4,6	-6,0
Kaczory	-0,97	-2,14	-1,8	1,9
Łobżenica	-3,84	-3,88	-3,3	-2,4
Miasteczko Krajeńskie	-3,82	-1,65	-3,3	-1,7
Szydłowo	-1,16	-1,97	15,1	16,8
Wyrzysk	-2,03	-3,43	-5,3	-7,0
Wysoka	-1,44	-2,62	-8,5	-8,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

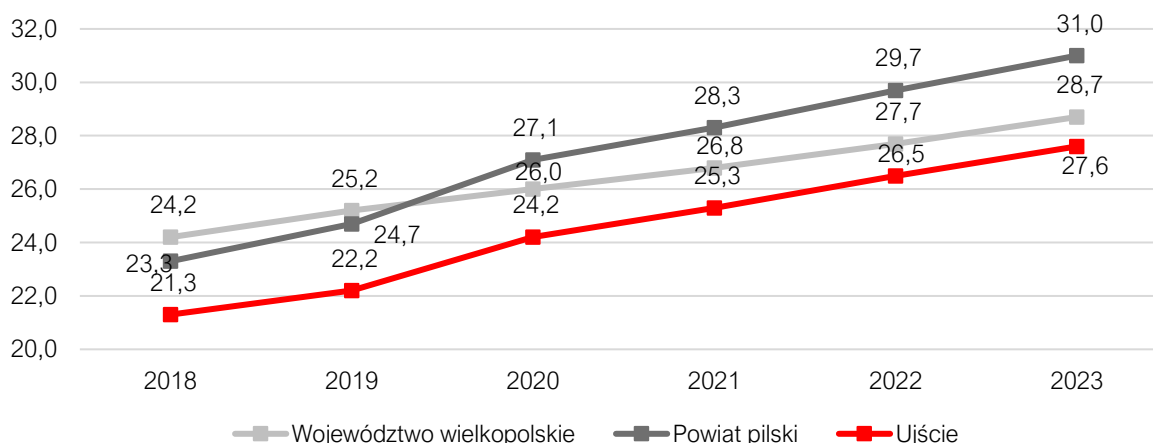
Przedstawiona tabela wskazuje, że w Gminie Ujście w 2023 roku na 1.000 mieszkańców odnotowano zarówno ujemny przyrost naturalny, który wyniósł -3,2 jak i ujemne saldo migracji -

1,6. Zarazem przyrost naturalny jak i saldo migracji w Gminie Ujście (w 2023 r. jak i w całym okresie badawczym) są zbliżone do średniej dla całego powiatu pilskiego, jednak odbiegają od średniej dla województwa wielkopolskiego. Szczególnie saldo migracji (mimo, że Gmina Ujście charakteryzuje się stosunkowo dobrym wynikiem na tle powiatu pilskiego) pokazuje, że o ile w regionie wskaźnik ten jest dodatni, to w powiecie i Gminie utrzymuje się poniżej zera. Można na tej podstawie wyciągnąć wnioski, że mniejsza atrakcyjność osiedleńcza jest charakterystyczna dla całego powiatu pilskiego i wynika z położenia z dala od dużych ośrodków miejskich. Ponadto na terenie Gminy Ujście, w związku z licznymi obszarami chronionymi, jest mniej terenów, które można przeznaczyć na zabudowę mieszkaniową.

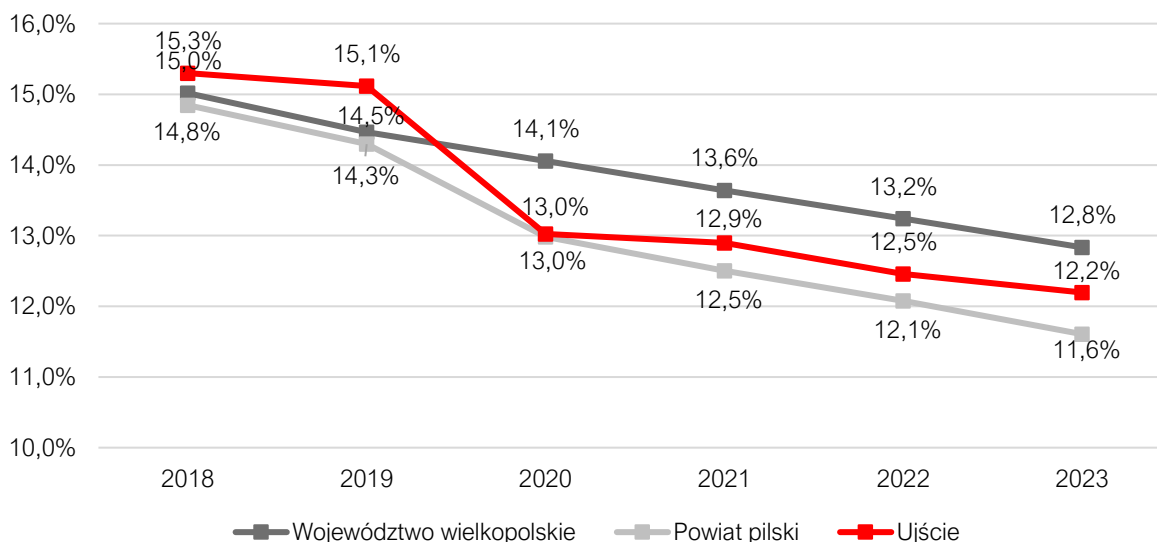
Ryc. 36: Struktura wiekowa ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności Gminy Ujście w latach 2018-2023
 Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

Analiza struktury wiekowej Gminy Ujście w podziale wg ekonomicznych grup wieku wskazuje stałą tendencję spadkową w grupie osób w wieku produkcyjnym (o 3,4 p.p.) przy jednoczesnym wzroście odsetka osób w wieku poprodukcyjnym (o 2,9 p.p.). Od 2020 r. odnotowuje się ponadto także spadek w grupie najmłodszej (w całym okresie badawczym o 0,5 p.p.).

Ryc. 37: Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi w Gminie Ujście na tle województwa wielkopolskiego i powiatu pilskiego w latach 2018 - 2023
 Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

Przedstawiony powyżej wykres wskazuje, że w Gminie Ujście na przestrzeni lat 2018-2023 postępowo stopniowo starzenie się społeczeństwa, co odzwierciedla współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi (stosunek osób w wieku co najmniej 65 lat do osób w wieku 20–64 lat), który wzrósł o 6,3 pkt. W 2023 r. Współczynnik obciążenia był niższy w Gminie Ujście (27,6) niż średnia dla powiatu pilskiego (28,7) oraz dla województwa wielkopolskiego (31,0), jednak tendencja wzrostowa oraz dynamika zjawiska pozostaje zbliżona.

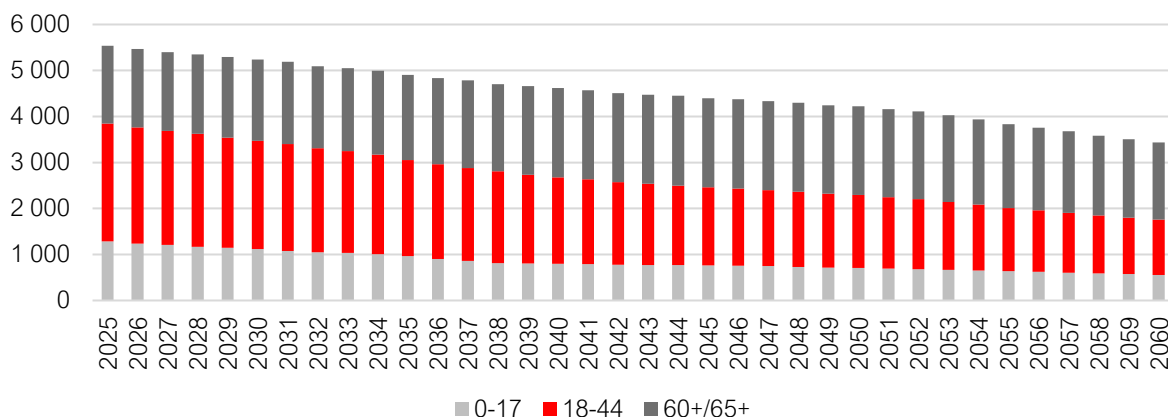

Ryc. 38: Udział mieszkańców w wieku kreatywnym (wiek 25-34 lat) w Gminie Ujście na tle powiatu pilskiego i województwa wielkopolskiego w latach 2018 – 2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

W badanym okresie zaobserwować można spadek o 3,1 p.p. udziału mieszkańców w wieku kreatywnym (25-34 lat) w liczbie ludności ogółem. Jest to dynamika zbliżona do średniej dla powiatu pilskiego (3,2 p.p.) i większa od średniej dla województwa wielkopolskiego (2,2 p.p.). Tendencja spadkowa jest wyraźna, co z pewnością stanowi zagrożenie dla struktury wiekowej Gminy, szczególnie że w województwie spadek nie jest tak gwałtowny. W tym kontekście zmniejszanie odsetka osób w wieku kreatywnym spowodowane może być nie tylko kwestiami demograficznymi (spadek urodzeń), ale także odpływem młodych osób poza powiat w poszukiwaniu lepszych możliwości zarobku.

Wielkość oraz dynamika przedstawionych zjawisk demograficznych ma bezpośrednie przełożenie na rozwój gospodarczy Gminy Ujście – udział osób w wieku kreatywnym większy niż średnia dla powiatu pozytywnie wpływa na Gminę, ponieważ wskazuje na liczbę mieszkańców, którzy mogą stanowić główną siłę napędową rozwoju ekonomicznego. Niekorzystna jest jednak wyraźna tendencja spadkowa, którą władze Gminy powinny zahamować. Do tego dochodzi spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym, co z kolei wiąże się ze zmniejszeniem liczby dzieci uczęszczających do szkół w Gminie. Wysokość senioralnego obciążenia demograficznego przekłada się na ilość osób aktywnych na rynku pracy oraz na zapotrzebowanie na usługi senioralne. Zwiększająca się liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym w Gminie Ujście może również doprowadzić do negatywnych zjawisk w sferze społecznej m.in. w postaci coraz szerszej marginalizacji społecznej i osamotnieniu seniorów. Skutkuje to izolacją społeczną, która pogłębiając się coraz bardziej zniechęca osoby starsze zarówno do kontaktów z rówieśnikami, jak i przedstawicielami innych grup wiekowych.

Ryc. 39: Prognozowana struktura wiekowa ludności Gminy Ujście wg grup wieku w latach 2025-2060

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Prognoza ludności na lata 2023–2060”, GUS

Według prognoz Głównego Urzędu Statystycznego na lata 2023-2060³⁰, w ciągu kolejnych lat na obszarze Gminy Ujście obok spadku liczby ludności zwiększać będzie się odsetek mieszkańców w wieku poprodukcyjnym, a w konsekwencji zmniejszenie liczby osób aktywnych zawodowo. Następstwem takiego bilansu będzie wzrost popytu na usługi społeczne (w tym świadczenia dla seniorów) i jednoczesny spadek popytu na usługi skierowane do najmłodszych mieszkańców (przedszkola, szkoły), a także przekładający się na spadek dochodów brak zastępowalności pokoleń na rynku pracy oraz trudności w znalezieniu pracowników.

3.2. Kapitał społeczny

Przedszkola

Na obszarze Gminy Ujście nie funkcjonują publiczne placówki opieki dla dzieci do lat 3.

Opieka przedszkolna dla dzieci w wieku 3-5 lat realizowana jest w Przedszkolu Publicznym im. Króla Macjusia I z oddziałem zamiejscowym w Kruszewie (w sumie 9 oddziałów) oraz w oddziale przedszkolnym przy Szkole Podstawowej w Nowej Wsi Ujskiej (2 oddziały).

W roku szkolnym 2022/2023 do oddziałów przedszkolnych uczęszczało łącznie 240 dzieci, co daje średnią na oddział 21,8 dziecka. W roku szkolnym 2020/2021 liczba dzieci w placówkach przedszkolnych wynosiła 214, a w roku szkolnym 2021/2022 – 234, zatem odnotować należy tendencję wzrostową.

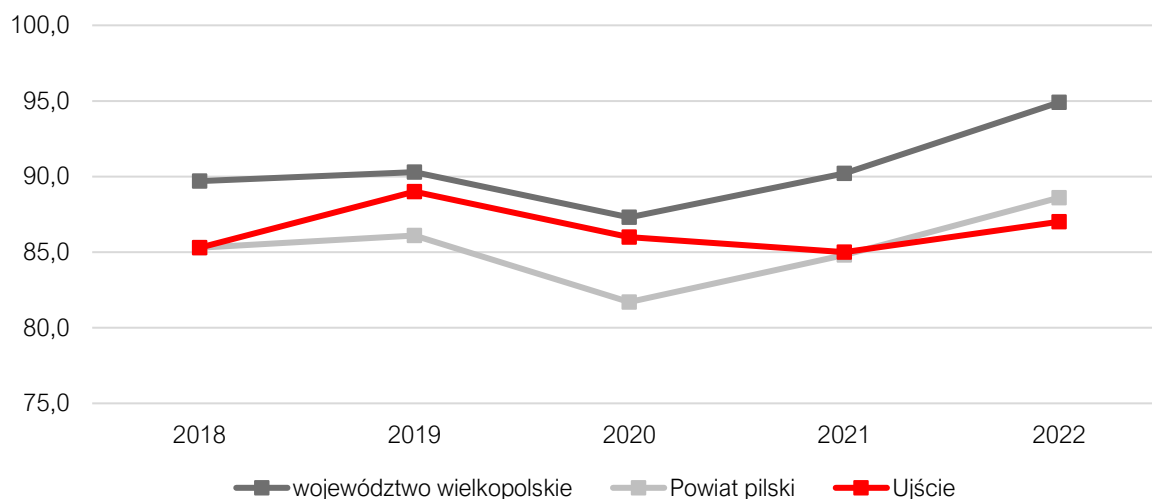
Tab. 20: Przedszkole i oddziały przedszkolne na terenie Gminy Ujście w roku szkolnym 2022/2023

Lp.	Nazwa przedszkola/oddziału/punktu przedszkolnego	Liczba dzieci	Liczba grup	Średnia wielkość grupy
Przedszkole publiczne				
1.	Przedszkole Publiczne im. Króla Macjusia I z oddz. zamiejscowym w Kruszewie	203	9	22,56
Oddziały przedszkolne				
1.	Oddz. Przedszkolne przy Szkole Podstawowej w Nowej Wsi Ujskiej	37	2	18,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Informacji o stanie realizacji zadań oświatowych Gminy Ujście za rok szkolny 2022/2023”

³⁰ „Prognoza ludności na lata 2023–2060”, GUS, Warszawa 2023
(https://stat.gov.pl/download/gfx/portalinformacyjny/pl/defaultaktualnosci/5469/11/1/1/1-prognoza_ludnosci_na_lata_2023-2060_.pdf)

Na wykresie poniżej zaprezentowano dane dotyczące odsetka dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w porównaniu do średniej powiatu pilskiego i średniej województwa wielkopolskiego. Wartości Gminy mieszczą się w przedziale 85-89 i są zbliżone do wyników w powiecie, jednak dość znacząco odbiegają od średniej dla województwa wielkopolskiego (w 2022 r. o 7,9 p.p.).

Ryc. 40: Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w ogóle dzieci w wieku 3-5 lat w Gminie Ujście w latach 2018-2022 na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Ujście oraz Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

Bliskość większych ośrodków miejskich, głównie Piły, sprawia, że wielu mieszkańców Gminy Ujście znalazło tam zatrudnienie i dojeżdża do pracy przy okazji również umieszczając swoje dzieci w placówkach na terenie tych miast. Ma to swoje odzwierciedlenie w analizie liczby dzieci z terenu Gminy Ujście w przedszkolach na terenie innych gmin, których liczba z roku na rok rośnie (w 2024 r. było to 42 dzieci). Jednocześnie ilość dzieci z gmin ościennych, które uczęszczają do przedszkoli w Gminie Ujście jest zdecydowanie mniejsza (w 2024 r. - 9).

Tab. 21: Funkcjonowanie placówek przedszkolnych w Gminie Ujście

	2019/2020	2020/2021	2021/2022	2022/2023	2023/2024
Liczba dzieci z terenu gminy w przedszkolach na terenie innych gmin (os.)	21	29	33	35	42
Liczba dzieci z terenu innych gmin w przedszkolach na terenie gminy (os.)	2	3	6	10	9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Ujście

Szkoły

W terenie Gminy Ujście funkcjonują trzy szkoły podstawowe:

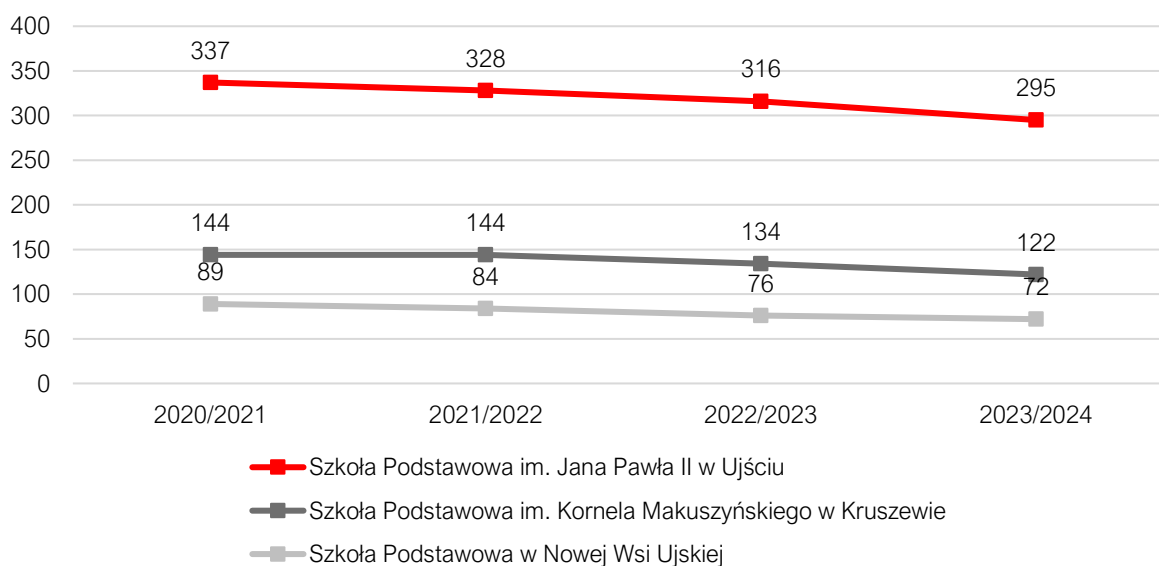
- Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Ujściu,
- Szkoła Podstawowa im. Kornela Makuszyńskiego w Kruszewie,
- Szkoła Podstawowa w Nowej Wsi Ujskiej.

Tab. 22: Szkoły podstawowe w Gminie Ujście – dane za rok szkolny 2023/2024

Lp.	Nazwa szkoły	Liczba uczniów	Liczba oddziałów	Średnia wielkość oddziału	Liczba etatów nauczycieli	Zmianowy system pracy
1.	Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Ujściu	295	16	18	37,22	nie
2.	Szkoła Podstawowa im. Kornela Makuszyńskiego w Kruszewie	122	8	15	18,22	nie
3.	Szkoła Podstawowa w Nowej Wsi Ujskiej	72	8	9	16,76	nie

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Ujście

Największą placówką pod względem liczby uczniów oraz oddziałów jest SP im. Jana Pawła II w Ujściu (średnia wielkość oddziału to 18 uczniów). Zdecydowanie najmniejszą jednostką jest SP w Nowej Wsi Ujskiej, gdzie nie tylko liczba uczących się dzieci jest niewielka (72), ale także średnia wielkość oddziału (9) stanowi połowę średniej w pozostałych szkołach. W żadnej placówce nie ma konieczności wprowadzania systemu zmianowego.

Ryc. 41: Liczba uczniów uczęszczających do szkół podstawowych na terenie Gminy Ujście

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Ujście oraz „Informacji o stanie realizacji zadań oświatowych Gminy Ujście za rok szkolny 2022/2023”, „Informacji o stanie realizacji zadań oświatowych Gminy Ujście za rok szkolny 2021/2022”, „Informacji o stanie realizacji zadań oświatowych Gminy Ujście za rok szkolny 2020/2021”

Dane za ostatnie lata pokazują stałą tendencję spadkową w liczbie uczniów we wszystkich szkołach podstawowych na terenie Gminy Ujście. Konieczność zachowania efektywności ekonomicznej prowadzenia placówek może powodować w przyszłości dyskusję nad zamknięciem lub łączeniem placówek (szczególnie Szkoły Podstawowej w Nowej Wsi Ujskiej). Działania takie powinny być jednak podejmowane w ostateczności, po konsultacji z lokalną społecznością, a budynki szkolne mogą zostać wykorzystane na prowadzenie innej działalności społecznej na rzecz mieszkańców.

Poniższa tabela przedstawia stan bazy dydaktycznej w szkołach podstawowych na terenie Gminy Ujście w roku szkolnym 2023/2024.

Tab. 23: Stan bazy dydaktycznej w szkołach podstawowych na terenie Gminy Ujście

Nazwa szkoły:	Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Ujściu	Szkoła Podstawowa im. Kornela Makuszyńskiego w Kruszewie	Szkoła Podstawowa w Nowej Wsi Ujskiej
Liczba sal lekcyjnych (szt.)	25	9	10
Liczba obiektów sportowych / sal gimnastycznych	2	1	1
Pracownie językowe	1	nie	nie
Klasy dwujęzyczne / sportowe / integracyjne	nie	nie	nie
Komputery do użytku uczniów (szt.)	29	15	41
Projektory multimedialne (szt.)	13	11	2
Kamery - monitoring szkolny	tak	tak	tak
Szafki dla każdego ucznia	tak	tak	tak
Świetlice	7:00 - 8:00; 11:30 - 16:00	7:15 - 8:00; 11:55 - 15:00	13:00 - 16:00
Parkingi dla kadry / rodziców	tak	tak	tak
Gabinet pielęgniarstwa / stomatologiczny	13 godz.	4h w tygodniu	1 dzień w tygodniu
Wsparcie psychologa	0,5 etatu	nie	nie

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Ujście

Zdecydowanie największą placówką w Gminie Ujście jest Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Ujściu. Posiada najwięcej sal lekcyjnych oraz 2 obiekty sportowe (należy zaznaczyć, że w SP w Kruszewie w 2023 r. zakończyła się modernizacja sali sportowej). W przeliczeniu w SP w Ujściu na jedną salę przypada 11,8 ucznia, w SP w Kruszewie aż 13,6, natomiast w Nowej Wsi Ujskiej 7,2. Z kolei SP w Nowej Wsi Ujskiej dysponuje największą ilością komputerów dla uczniów – 41 sztuk (SP w Ujściu - 29, SP w Kruszewie – 15). Jedynie SP w Ujściu zapewnia swoim uczniom wsparcie psychologa w wymiarze 0,5 etatu.

Dla uczniów osiągających szczególnie dobre wyniki w nauce lub sporcie Burmistrz Ujścia przyznaje **stypendia**. Ich liczba oraz całkowita wartość w ostatnich latach pozostaje na zbliżonym poziomie.

Tab. 24: Stypendia dla uczniów szkół podstawowych w Gminie Ujście

	2019/2020	2020/2021	2021/2022	2022/2023
Liczba uczniów otrzymujących stypendium [os.]	192	207	173	201
Łączna kwota przyznanego stypendium [zł]	20.800,00	21.250,00	20.170,00	22.740,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Ujście

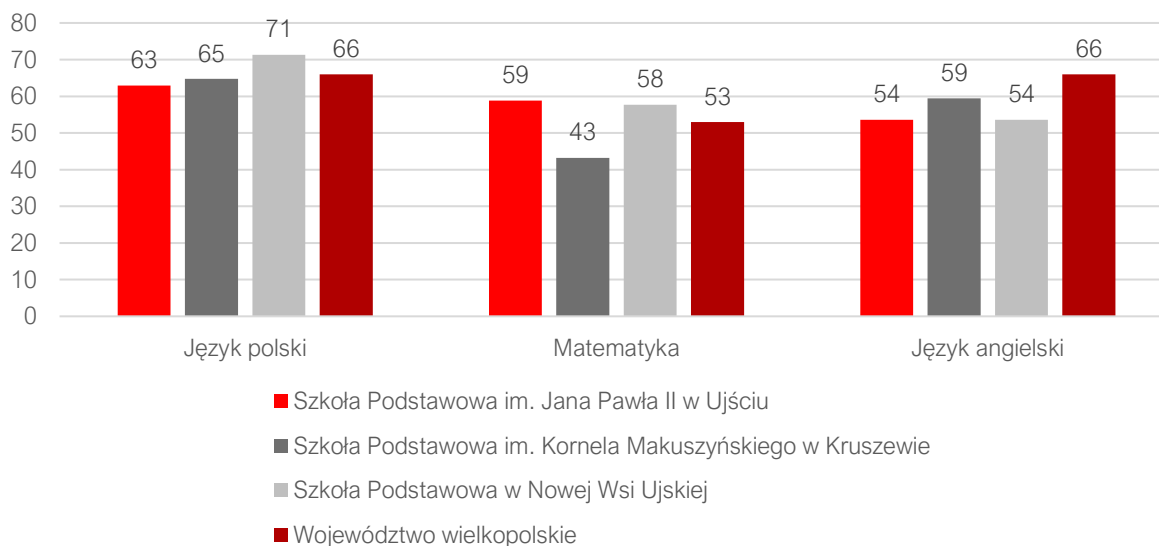
Ponadto w placówkach organizowanych jest szereg projektów edukacyjnych oraz wydarzeń, których celem jest poszerzenie oferty i uatrakcyjnienie nauki:

- Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Ujściu: „Ekopracownia OZE - zielone serce szkoły”, Turniej Piłki Nożnej LOLEK;
- Szkoła Podstawowa im. Kornela Makuszyńskiego w Kruszewie: „Trzymaj Formę - Ogólnopolski Program Edukacyjny”; „Bieg po zdrowie” - program antytytoniowej edukacji

zdrowotnej, „Apteczka Pierwszej Pomocy Emocjonalnej”; Program dla szkół „Owoce i warzywa w szkole”, Turniej Piłki Nożnej LOLEK; Bieg Do PACANOWA;

- Szkoła Podstawowa w Nowej Wsi Ujskiej: „Aktywna Tablica”, Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa, „Cyfrowa Szkoła”, Turniej Piłki Nożnej LOLEK.

W celu określenia jakości nauczania na poziomie podstawowym w Gminie Ujście przeanalizowano wyniki egzaminu ósmoklasisty. Na poniższym wykresie zestawiono wyniki z poszczególnych przedmiotów w 2023 roku i porównano je ze średnią w województwie.

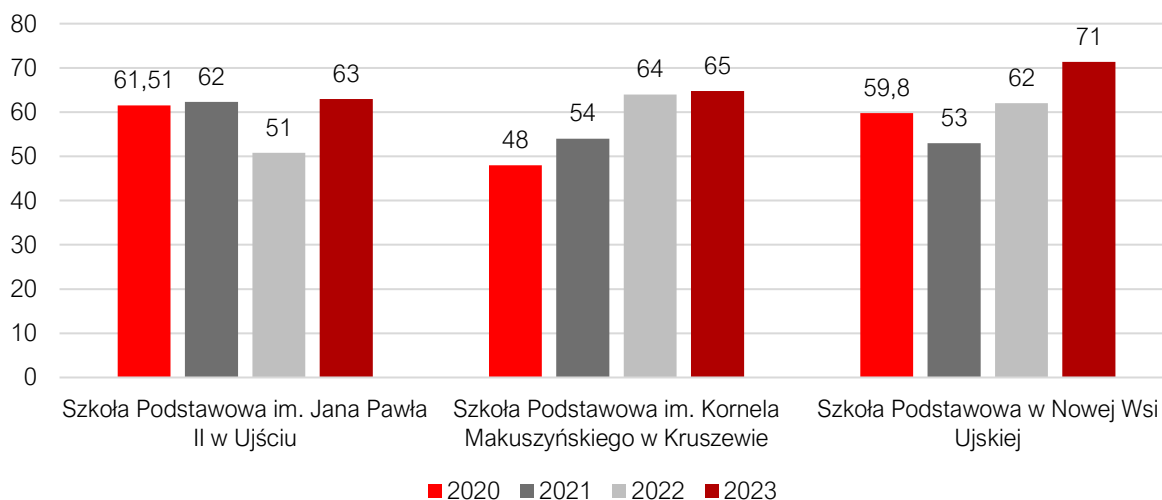
Ryc. 42: Wyniki egzaminu ósmoklasisty w Gminie Ujście w roku 2023 na tle województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE 2023

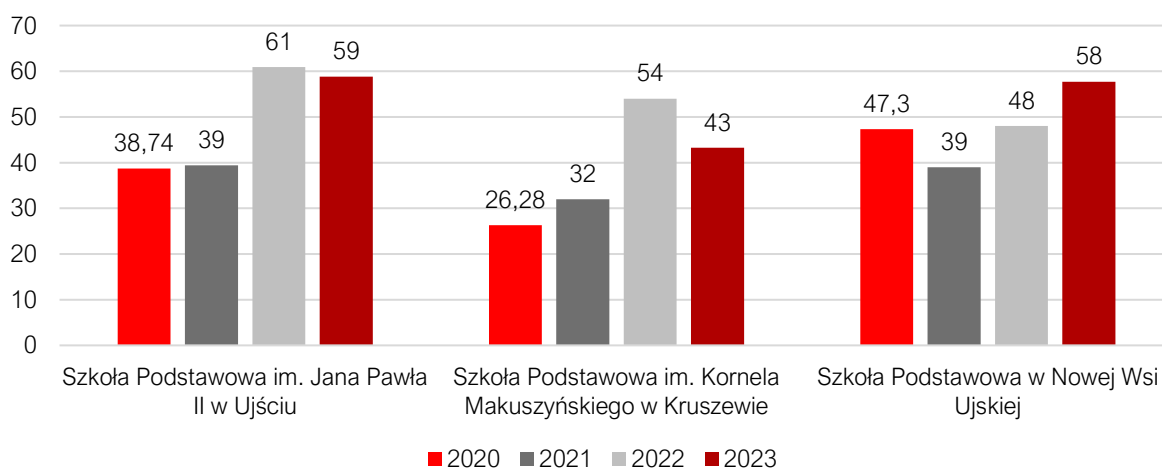
Najlepsze wyniki z języka polskiego uzyskali uczniowie SP w Nowej Wsi Ujskiej (77%) i jako jedyni przekroczyli średnią dla województwa wielkopolskiego (66%). Z kolei uczniowie SP w Ujściu okazali się najlepsi z egzaminu z matematyki (59%). Uczniowie z SP w Kruszwie uzyskali najlepsze wyniki w egzaminie z języka angielskiego (59%), choć żadna szkoła nie uzyskała średniej wyższej od wojewódzkiej (66%).

Następnie przeanalizowano wyniki z poszczególnych egzaminów dla wszystkich szkół w ujęciu 4 letnim. Należy odnotować generalną tendencję do poprawy wyników z roku na rok we wszystkich szkołach. W 2023 r. odnotowano spadki w wynikach w SP w Ujściu z matematyki i angielskiego oraz w SP w Kruszwie w matematyce i języku angielskim.

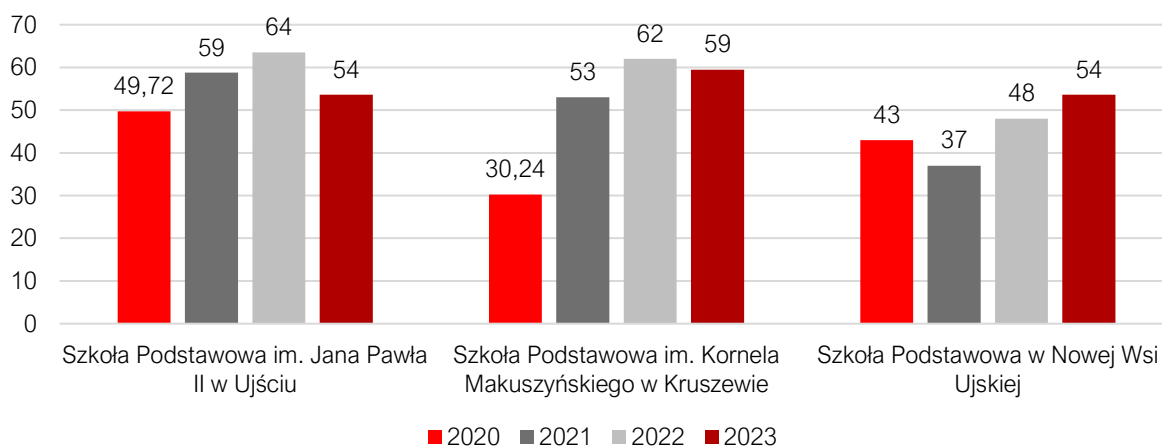
Język polski

Matematyka

Język angielski

Ryc. 43: Wyniki egzaminu ósmoklasisty w szkołach na terenie Gminy Ujście w latach 2020-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE (<https://www.oke.poznan.pl/>)

Tabela poniżej przedstawia dane dotyczące wykonania wydatków w dziale 801 Oświata i wychowanie w latach 2018-2023. W analizowanym okresie odnotowano wzrost wydatków w tym dziale (różnica na przestrzeni sześciu lat wyniosła ponad 7,2 mln zł). Największy udział w wydatkach stanowiły wynagrodzenia i pochodne. Wydatki majątkowe stanowiły średnio ok. 10% wydatków ogółem, co wskazuje na umiarkowany poziom inwestycji gminnych w szkolną infrastrukturę (w latach 2019-2021 inwestycje zostały niemal wstrzymane). Na przestrzeni analizowanego okresu można zauważyć, że pomimo wzrostu wpływów pozyskanych z subwencji oświatowej następowało obniżenie stopnia pokrycia wydatków z 49% do 38%. W związku z tym zadania oświatowe w coraz większym stopniu muszą być realizowane ze środków własnych Gminy.

Tab. 25: Wydatki w dziale oświata i wychowanie w Gminie Ujście w latach 2018 - 2022

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
WYDATKI W DZIALE 801 OGÓŁEM	12 963 635,66	11 956 588,35	12 063 565,10	13 451 600,51	18 025 811,01	20 239 502,92
Wydatki bieżące, w tym:	10 645 776,41	11 548 005,38	12 063 565,10	13 381 600,52	14 776 613,27	16 569 591,71
Wynagrodzenia i pochodne	8 207 390,09	9 006 920,74	9 701 849,11	10 359 581,71	10 703 816,29	11 988 560,51
Pozostałe wydatki bieżące	2 438 386,32	2 541 084,64	2 361 715,99	3 022 018,81	4 072 796,98	4 581 031,20
Wydatki majątkowe	2 317 859,25	408 582,97	0,00	69 999,99	3 249 197,74	3 669 911,21
SUBWENCJA OŚWIATOWA	6 414 655,00	6 816 914,00	7 086 990,00	6 992 287,00	7 160 139,00	7 781 462,00
Różnica między subwencją oświatową a wydatkami w dziale 801	6 548 980,66	5 139 674,35	4 976 575,10	6 459 313,51	10 865 672,01	12 458 040,92
Stopień pokrycia	49%	57%	59%	52%	40%	38%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Ujście

Kultura i sport

Na terenie Gminy Ujście działają **dwa domy** kultury: Ujski Dom Kultury w Ujściu (UDK) oraz Wiejski Dom Kultury w Kruszewie (WDK). Placówki te obejmują opieką merytoryczną działające w poszczególnych wsiach świetlice.

WDK w Kruszewie prowadzi zajęcia stałe w formie kół zainteresowań, w tym: zajęcia plastyczne, zajęcia grupy teatralnej „18+”, zajęcia grupy teatralnej „Grajbajki” oraz zajęcia fitness (trzy grupy dla dorosłych, w tym dwie dla seniora w Kruszewie i Jabłonowie) i jogi.³¹ Dom prowadzi także własną bibliotekę. W WDK w Kruszewie na stałe zapisały się takie imprezy jak: Dzień Kobiet, Noc Muzeów, Dzień Misia i spotkania z dziećmi przedszkolnymi i szkolnymi w tygodniu bibliotek, kiermasz świąteczny - bożonarodzeniowy. We współpracy ze Szkołą Podstawową im. K. Makuszyńskiego organizowany jest finał WOŚP, Dzień Babci i Dziadka, konkursy recytatorskie, Narodowe Czytanie, Mikołaj dla starszych i samotnych. Ponadto w ramach „Kina dla malucha” odbywają się seanse dla dzieci przedszkolnych.

³¹ Sprawozdanie z działalności Wiejskiego Domu Kultury w Kruszewie za 2023 roku

WDK animuje także zajęcia w świetlicach wiejskich w Jabłonowie i Bronisławkach: w Jabłonowie od 30 lat organizowany jest festyn „JABŁONADA”, a Rada Sołecka i Koło Gospodyń Wiejskich organizują dzień dziecka, mikołajki i jasełka; jasełka odbywają się także w Bronisławkach. Ponadto, w Jabłonowie i Bronisławkach odbywają się zajęcia z robotyki LEGO SPIKE PRIME oraz LEGO SPIKE ESSENTIAL.

Ujski Dom Kultury jest administratorem pięciu budynków: Domu Kultury w Ujściu oraz sal wiejskich w Byszkach, Mirosławiu, Nowej Wsi Ujskiej i Chrustowie.³²

UDK prowadzi zajęcia stałe takie jak: nauka gry na instrumentach, chór Milenium, zespół śpiewaczy „Kasztelanki”, zespół taneczny „Słoneczka”, grupa taneczna „Jagódki”, grupa teatralna „RZART”, zajęcia plastyczne i rękodzielnicze oraz orkiestrę dętą.

W świetlicach środowiskowych w Chrustowie, Ługach Ujskich, Mirosławiu i Nowej Wsi Ujskiej odbywają się zajęcia i warsztaty plastyczne, warsztaty kulinarne dla dzieci, zawody tenisa stołowego oraz turnieje gier planszowych i komputerowych. W świetlicach środowiskowych dzieci otrzymują pomoc w nauce i odrabianiu zadań domowych. W UDK funkcjonuje również Klub Seniora oraz Klub Rękodziela „Igiełka”.

Domy kultury organizują dla mieszkańców szereg imprez oraz uroczystości np.: Gminne Obchody Narodowego Święta Niepodległości, Festyn Notecki, Dożynki Gminne, Mikołajki, Dzień Dziecka oraz majówkę. Tradycyjnie każdego roku odbywa się Międzynarodowy Dzień Tańca – impreza organizowana od prawie 20 lat (w 2024 r. XIX edycja) ściągająca do Ujścia młodych tancerzy z terenu kilku powiatów. W swojej działalności domy kultury współpracują z lokalnymi organizacjami: Kołem Gospodyń Wiejskich „Ujścianki”, Kołem Gospodyń Wiejskich w Kruszewie, Kołem Gospodyń Wiejskich w Jabłonowie, Kołem Gospodyń Wiejskich w Mirosławiu, Kołem Gospodyń Wiejskich w Byszkach, Kołem Gospodyń Wiejskich w Ługach Ujskich oraz Lokalną Grupą Działania „Krajna nad Notecią”.

Ujski Dom Kultury wydaje lokalne czasopismo „Ujskie Sprawy”.

W 2022 r. w Sali Wielkiej w Mirosławiu otwarto Izbę Pamięci Powstania Wielkopolskiego utworzoną przez Koło Gospodyń Wiejskich w Mirosławiu.³³

W budynku Ujskiego Domu Kultury funkcjonuje **Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy Ujście**. Ujskiej bibliotece podlegają trzy biblioteki filialne w Nowej Wsi Ujskiej, Mirosławiu i Ługach Ujskich. Biblioteki dysponują sprzętem komputerowym z dostępem do Internetu dla użytkowników. Współpracują z wieloma instytucjami i aktywnie uczestniczą w życiu kulturalnym, edukacyjnym i społecznym Gminy. Oferta biblioteki skierowana jest do wszystkich grup społecznych i wiekowych. Biblioteka udostępnia mieszkańcom Gminy Ujście swój księgozbiór, organizuje spotkania autorskie, prelekcje, lekcje biblioteczne, warsztaty, odczyty, pogadanki, wystawy, konkursy, wycieczki i koncerty literacko-muzyczne. Księgozbiór ujskiej biblioteki i jej filii to łącznie około 60 tysięcy woluminów.³⁴

Na obszarze Gminy zlokalizowanych jest kilka **obiektów sportowych**, głównie boiska oraz place zabaw m.in. w miejscowościach Byszki, Ługi Ujskie, Chrustowo, Jabłonowo, Kruszewo, Nowa Wieś Ujska oraz Bronisławki. W Ujściu znajduje się boisko Orlik 2012 (zmodernizowane w 2023

³² Sprawozdanie z działalności Ujskiego Domu Kultury w roku 2023

³³ <https://www.powiat.pila.pl/aktualnosci/5071,otwarcie-izby-pamieci-powstania-wielkopolskiego-w-miroslawiu>

³⁴ <https://udk.ujscie.pl/biblioteka/> (dostęp: 08.08.2024 r.)

r.). Również w 2023 r. zakończono budowę sali sportowej z zapleczem sanitarno-socjalnym oraz infrastrukturą towarzyszącą przy Szkole Podstawowej w Kruszewie.

Na terenie Gminy działają dwa **kluby sportowe**: Klub Sportowy „Unia” Ujście oraz Ludowy Klub Sportowy „Błyskawica” Bronisławki realizujące zadania Gminy w zakresie kultury fizycznej (szkolenia z zakresu piłki nożnej, organizacja imprez sportowych, zagospodarowanie czasu wolnego). Cykliczną imprezą sportową, która od wielu lat odbywa się w Ujściu, jest Bieg im. Ujskich Powstańców Wielkopolskich stanowiący część cyklu „Biegaj z nami” w powiecie pilskim. Ponadto w Gminie odbywa się turniej piłkarski Memoriał ku pamięci zmarłych zawodników.

Bezpieczeństwo publiczne

Zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 14 Ustawy o samorządzie gminnym, utrzymanie porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrona przeciwpożarowa i przeciwpowodziowa należy do zadań własnych gminy.

Za bezpieczeństwo mieszkańców Gminy Ujście odpowiedzialnych jest 5 funkcjonariusze **Posterunku Policji w Ujściu** przy ul. Staszica 8. Jednostka podlega Komendzie Powiatowej Policji w Pile. Posterunek nie funkcjonuje całodobowo.

Gmina podzielona jest na dwa rejony, które obsługują dwaj dzielnicowi:

- Rejon nr 1 - obejmuje Miasto Ujście:

Zaplanowane działania priorytetowe: utrzymanie porządku publicznego w rejonie ul. Notecka 4 przy remizie OSP. Ogólny problem ze spożywaniem alkoholu i popełniania wykroczeń pod jego wpływem.

- Rejon nr 2 – obejmuje miejscowości: Bronisławki, Byszki, Chrustowo, Jabłonowo, Kruszewo, Mirosław, Mirosław Ujski, Nowa Wieś Ujska, Węglewo:

Zaplanowane działania priorytetowe: Miejscowość Jabłonowo - teren przystanku PKS. Ogólny problem ze spożywaniem alkoholu w miejscu publicznym i wykroczenia popełniane pod jego wpływem.

Ponadto w Urzędzie Miejskim zatrudniony jest jeden funkcjonariusz straży gminnej.

W granicach Gminy Ujście funkcjonuje 8 jednostek **Ochotniczej Straży Pożarnej**:

- Ochotnicza Straż Pożarna w Ujściu (typ S-2),
- Ochotnicza Straż Pożarna w Kruszewie (typ S-2),
- Ochotnicza Straż Pożarna w Nowej Wsi Ujskiej (typ S-1),
- Ochotnicza Straż Pożarna w Chrustowie,
- Ochotnicza Straż Pożarna Huty Szkła Ujście,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Jabłonowie,
- Ochotnicza Straż pożarna w Węglewie,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Mirosławiu.

Przy czym tylko jednostki z Ujścia i Kruszewa ujęte są w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym.

Na wyposażeniu OSP w 2023 r. były następujące pojazdy:

Tab. 26: Pojazdy strażackie będące na wyposażeniu OSP w Gminie Ujście

Jednostka OSP	Marka i typ pojazdu	Rodzaj pojazdu	Rok produkcji
Ujście	MERCEDES	GBA-Rt 2,7/16	2014
Ujście	FORD	SLRt 0,2/4	2010
Nowa Wieś Ujska	RENAULT	GBA 2/24	2000
Kruszewo	MAN	GBA 2,5/25	2009
Kruszewo	MERCEDES	GBA-Rt 4,3/16	2019
Kruszewo	RENAULT	Mikrobus	2017

Źródło: Informacja z działalności Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Pile za 2023 rok, s. 60

W 2023 r. jednostki OSP interweniowały w sumie 131 razy (najwięcej OSP w Ujściu – 56). W większości były to działania związane z pomocą w miejscach zagrożenia (np. w wypadkach komunikacyjnych).

Tab. 27: Statystyki ilości wyjazdów OSP w Gminie Ujście w 2023 r.

L.p.	Jednostka	Rodzaj działań					Razem
		Požary	Miejscowe zagrożenia	Alarmy fałszywe	Poza teren	Zabezpieczenie rejonu	
1.	KSRG Ujście	14	41	1	0	0	56
2.	Nowa Wieś Ujska	7	29	1	1	0	38
3.	KSRG Kruszewo	6	26	3	2	0	37

Źródło: Informacja z działalności Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Pile za 2023 rok, s. 65

Obszar Gminy Ujście podlega **Komendzie Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej** w Pile.

Analiza zagrożeń w Gminie przeprowadzona przez PSP w Pile wskazuje, że na terenie Gminy występują pojedyncze zakłady przemysłowe w tym huta szkła, wytwórnia podkładów strunobetonowych, a także zakłady przetwórstwa drzewnego³⁵, które ze względu na rodzaj i skalę prowadzonej działalności mogą powodować podwyższone zagrożenie pożarowe (duży park maszynowy, składowanie materiałów łatwopalnych) oraz związane z innymi awariami (wypadki z uszkodzeniem mienia lub zdrowia, zanieczyszczenie gleby, powietrza i wody itp.).

W 2023 r. na terenie Gminy Ujście PSP odnotowała 99 zdarzeń (co stanowi 6,5% wszystkich interwencji w powiecie pilskim). Jest to spadek w stosunku do roku 2022 (125 interwencji, 6%) oraz 2021 (132 interwencje, 6,8%). Interwencje dotyczą głównie pomocy w miejscu zagrożenia oraz pożarów.

Monitoring gminny zlokalizowany jest w 16 punktach:

1. Ujście, ul. Pl. Wiosny Ludów 2,
2. Ujście, ul. Strażacka 1,
3. Ujście, ul. Stary Rynek 1,
4. Ujście, ul. Staszica 8,
5. Ujście, ul. Czarnkowska 32,
6. Ujście, ul. Czarnkowska 31,
7. Ujście, ul. Staszica 46,
8. Chrustowo - sala wiejska,

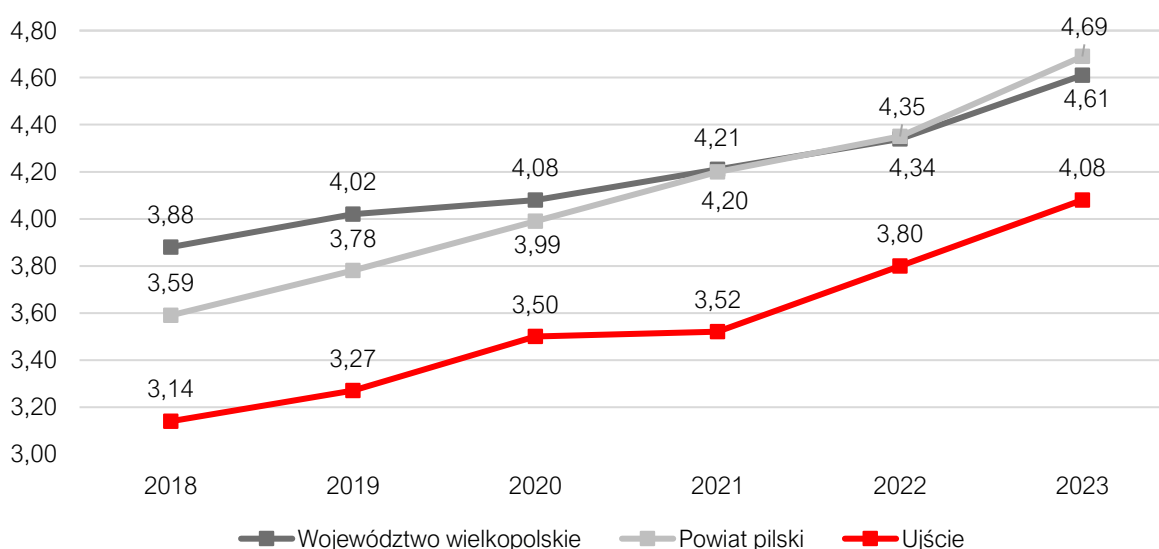
³⁵ Informacja z działalności Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Pile za 2023 rok

9. Jabłonowo - sala wiejska,
10. Kruszewo, ul. Szkolna 1,
11. Kruszewo, ul. Parkowa 2,
12. Mirosław 22,
13. Mirosław 73,
14. Nowa Wieś Ujska 1,
15. Nowa Wieś Ujska – sala wiejska,
16. Ługi Ujskie – sala wiejska.

Monitoring obejmuje w szczególności miejsca uchodzące za najbardziej niebezpieczne jak np. okolice remizy strażackiej nad rzeką Noteć, Stary Rynek, skrzyżowanie drogi krajowej S-11 z drogą wojewódzką nr 182. Monitoringiem objęte są również wszystkie placówki oświatowe oraz część sal wiejskich. System monitoringu jest sukcesywnie rozwijany i modernizowany.

Otoczenie zewnętrzne i wewnętrzne Gminy

O aktywności mieszkańców danej gminy oraz ich zaangażowaniu w życie społeczne świadczy m.in. liczba działających na jej terenie **organizacji pozarządowych** w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców. Analizując dane z poniższego wykresu dla lat 2018-2023, zauważyć można, że wskaźniki dla Gminy Ujście są niższe niż średnia dla powiatu (o 0,61 p.p.) i województwa (o 0,53 p.p.), co oznacza niższą aktywność społeczną wśród mieszkańców Gminy przy jednoczesnej tendencji wzrostowej.

Ryc. 44: Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1 tys. mieszkańców w Gminie Ujście na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Ujście oraz Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

Organizacje pozarządowe prowadzące działalność na terenie Gminy Ujście skupiają sympatyków danych dziedzin, pozwalają wspólnie spędzać czas, realizować się i spełniać swoje pasje mieszkańcom Gminy. Prężnie działają organizacje pozarządowe wspomagające rozwój społeczności lokalnych oraz świadczące pomoc na rzecz potrzebujących. Wśród nich wyróżnia się m.in.:

- Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Krajna nad Notecią”,
- Stowarzyszenie Wielkopolski Ośrodek Kształcenia i Studiów Samorządowych,
- Stowarzyszenie „Związek Miast i Gmin Nadnoteckich” z siedzibą w Nakle nad Notecią,

- Stowarzyszenie „Organizacja Ekologiczna i Turystyczna Północnej Wielkopolski Dolina Noteci”,
- Klub Sportowy "Unia" Ujście,
- Ludowy Klub Sportowy "Błyskawica" Bronisławki,
- Koło Gospodyń Wiejskich Jabłonowo,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Mirosławiu,
- Koło Gospodyń Wiejskich Ujścianki w Ujściu,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Nowej Wsi Ujskiej,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Ługach Ujskich,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Kruszewie,
- Koło Gospodyń Wiejskich w Byszkach,
- Bractwo Strzeleckie w Ujściu,
- Stowarzyszenie Rozwoju Nowej Wsi Ujskiej,
- Stowarzyszenie Wspierania Niepełnosprawnych Dzieci, Osób Dorosłych oraz Ich Rodzin,
- Stowarzyszenie Korona,
- Stowarzyszenie Green House,
- Stowarzyszenie "Nasza wieś" w Jabłonowie,
- Fundacja Pałac w Kruszewie,
- Fundacja im. Jana Banacha w Kruszewie,
- Fundacja "Dolina Aniołów",
- Uczniowski Klub Sportowy "Noteć",
- Turystyczny Klub Żeglarski "Bryza".

Uchwałą nr XLVII/341/2023 z dnia 20 listopada 2023 r.³⁶ Rada Miejska w Ujściu przyjęła *Roczny program współpracy Gminy Ujście z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2024*. Program, którego celem głównym jest budowanie partnerstwa między gminą Ujście a organizacjami i podmiotami służącego rozpoznawaniu i zaspakajaniu potrzeb mieszkańców oraz wzmacnianie aktywności obywatelskiej, określa następujące cele szczegółowe:

- a) poprawę jakości życia, poprzez zaspakajanie potrzeb mieszkańców Gminy,
- b) integrację podmiotów realizujących zadania publiczne,
- c) zwiększenie udziału mieszkańców w rozwiązywaniu lokalnych problemów,
- d) wspieranie działań na rzecz rozwoju aktywności obywatelskiej i samoorganizacji społeczności w regionie,
- e) wzmocnienie potencjału organizacji pozarządowych,
- f) prezentację dorobku „trzeciego sektora” i promowanie jego osiągnięć.

Na realizację Programu w 2024 r. w budżecie Gminy przeznaczono 168.000,00 zł.

W 2023 r. ogłoszono 1 konkurs w ramach Programu na zlecenie realizacji zadań publicznych z zakresu wspierania i upowszechniania kultury fizycznej na łączną kwotę 138.000 zł (dofinansowanie otrzymały Klub Sportowy "Unia" Ujście oraz Ludowy Klub Sportowy "Błyskawica" Bronisławki)³⁷.

W Gminie Ujście obecnie nie jest realizowany **budżet obywatelski** (zawieszony w 2021 r. z powodu epidemii), jednak funkcjonuje **fundusz sołecki**, który w 2023 r. wyniósł 279.526,78 zł

³⁶ https://eurzad.finn.pl/gmujscie/server/pobierz_rejestry_zalacznik/995781

³⁷ Sprawozdanie z realizacji programu współpracy gminy Ujście z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie za 2023 rok

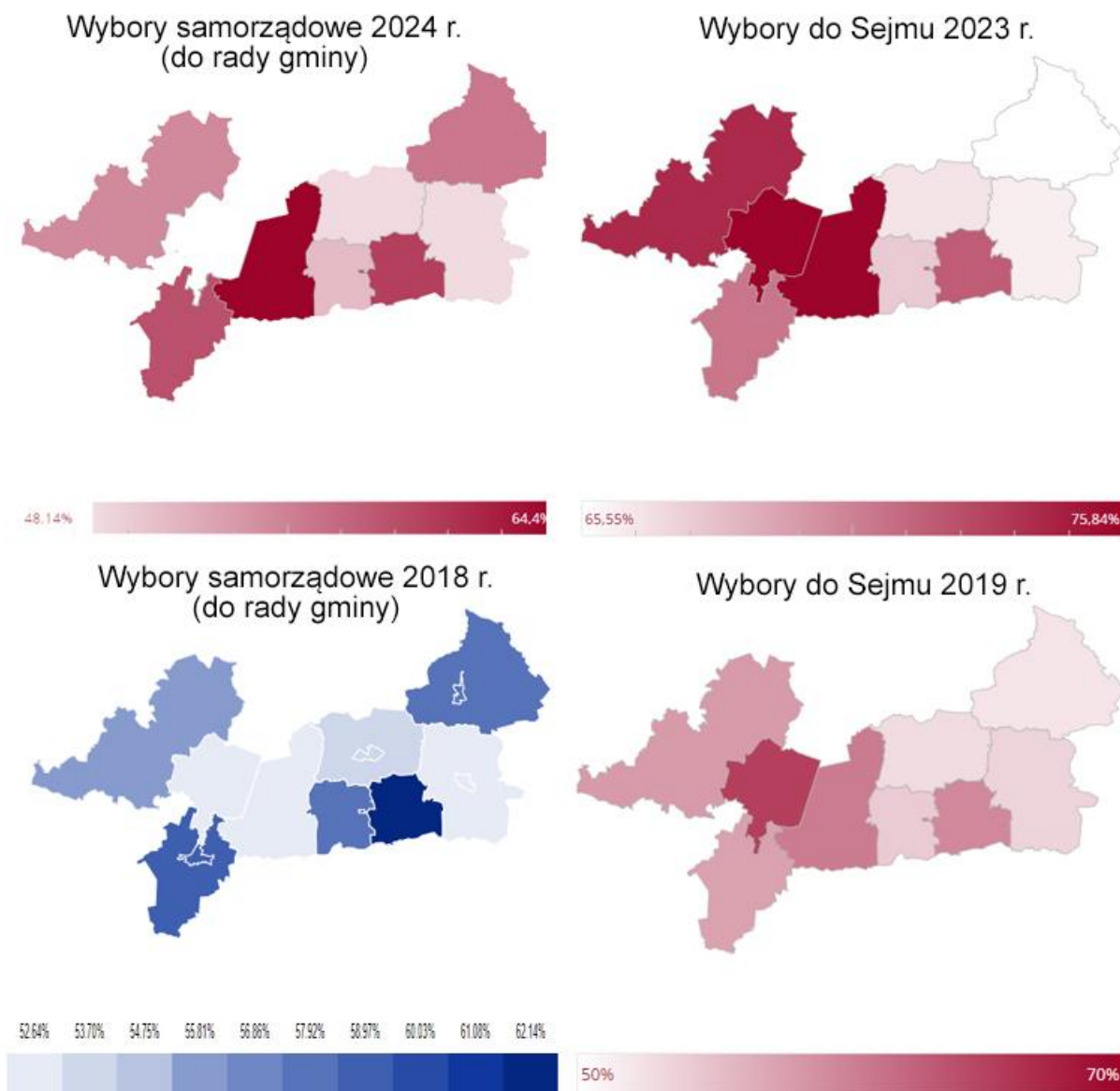
(zrealizowany w kwocie 271.820,62 zł). W 2022 r. środki zarezerwowane dla sołectw wynosiły 251,758,54 zł, a w 2021 r. – 242.891,62 zł, co wskazuje na stałą tendencję rosnącą. W ramach tych środków 8 sołectw Gminy Ujście może realizować swoje zadania polegające głównie na poprawie estetyki wsi, organizacji imprez, doposażeniu sal lub świetlic, remonty, zakup małej infrastruktury.

Ryc. 45: Ratusz w Ujściu

Źródło: Wizja lokalna w dniu 5 sierpnia 2024 r.

Zaangażowanie obywatelskie mieszkańców obrazuje także ich aktywność w wyborach zarówno do organów samorządowych jak i władz krajowych, mierzone **frekwencją**. Odsetek uprawnionych do głosowania mieszkańców Gminy Ujście, którzy oddali swój głos w wyborach do rady gminy utrzymuje się na zbliżonym poziomie 59% (w 2024 r. - 59,39%; w 2018 r. - 59,03%) i na tle powiatu pilskiego jest jednym z wyższych (3 miejsce w 2024 r. i 2 w 2018 r.). Z kolei w wyborach do Sejmu w 2023 r. głosowało 71,13% uprawnionych, a w 2018 r. 57,4%. Tu także na tle powiatu są to wyniki stosunkowo wysokie (5 miejsce w 2023 r. i 2018 r.). Można zatem założyć, że zainteresowanie mieszkańców lokalnymi sprawami jest zadowalające.

Ryc. 46: Frekwencja w wyborach samorządowych i krajowych w Gminie Ujście

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z <https://pkw.gov.pl/>

Gmina Ujście jest członkiem czterech organizacji:

- **Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Krajna nad Notecią”³⁸** – działa na obszarze powiatu pilskiego. LGD jest dobrowolnym, samorządowym, trwałym zrzeszeniem osób fizycznych i osób prawnych, w tym jednostek samorządu terytorialnego, które stawia sobie następujące cele:
 1. ZIELONA KRAJNA - poprawa jakości życia poprzez rozwój zielonej gospodarki, działania zmierzające do ograniczenia wykorzystywania zasobów naturalnych i zużycia energii oraz przeciwdziałanie zmianom klimatu;
 2. ATRAKCYJNA KRAJNA - rozwój usług lokalnych, wzmocnienie roli tradycji i dziedzictwa lokalnego oraz poprawa jakości życia mieszkańców obszaru poprzez rozwój oferty turystycznej i rekreacyjnej;

³⁸ <https://www.lgdkrajna.pl/index.php?lang=pl>

3. AKTYWNA KRAJNA – poprawa wiedzy, umiejętności i aktywizacja mieszkańców ze szczególnym uwzględnieniem osób w niekorzystnej sytuacji.

Stowarzyszenie realizuje działania finansowane w ramach Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie.

- **Stowarzyszenie Wielkopolski Ośrodek Kształcenia i Studiów Samorządowych³⁹** - celem stowarzyszenia jest wspieranie idei samorządu terytorialnego oraz pomoc w podnoszeniu efektywności jednostek samorządu terytorialnego w realizacji zadań publicznych, w szczególności poprzez:
 1. Działania edukacyjno-doradcze oraz informacyjno-wydawnicze skierowane do działających na rzecz jednostek samorządu terytorialnego osób, takich jak:
 - a) osoby piastujące funkcje w organach jednostek samorządu terytorialnego,
 - b) osoby piastujące funkcje w organach jednostek pomocniczych gmin,
 - c) osoby zatrudnione w administracji samorządowej.
 2. Wsparcie jednostek samorządu terytorialnego we wdrażaniu nowoczesnych narzędzi zarządzania.
 3. Wsparcie jednostek samorządu terytorialnego przy wprowadzaniu nowoczesnych rozwiązań informatycznych wspomagających zarządzanie.
- **Stowarzyszenie „Związek Miast i Gmin Nadnoteckich” z siedzibą w Nakle nad Notecią⁴⁰** - jest dobrowolnym stowarzyszeniem jednostek samorządu terytorialnego w rozumieniu ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym i ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym. Związek ma na celu:
 1. Wspieranie idei samorządu terytorialnego,
 2. Integrację wspólnot lokalnych,
 3. Dążenie do gospodarczego, kulturowego i turystycznego rozwoju Miast i Gmin Nadnoteckich,
 4. Inicjowanie i wspieranie działań, zmierzających do przywrócenia jakości wód Noteci, jej żeglowności, infrastruktury komunikacyjnej, turystycznej, rekreacyjnej i sportowej,
 5. Utrzymania walorów przyrodniczych i krajobrazowych Noteci.
- **Stowarzyszenie „Organizacja Ekologiczna i Turystyczna Północnej Wielkopolski Dolina Noteci”** – realizuje działania w obszarze środowiska i turystyki na rzecz podniesienia konkurencyjności subregionu poprzez wykorzystanie potencjału środowiska naturalnego.

Gmina Ujście posiada dwie **gminy partnerskie**: Krakow am See (Niemcy) oraz Kaźmierz. W 2023 r. przedstawiciele samorządu ujskiego wzięła udział w uroczystych obchodach 725-lecia Krakow am See.

³⁹ <https://www2.wokiss.pl/>

⁴⁰ <https://rzekanotec.pl/>

3.3. Opieka zdrowotna i pomoc społeczna

Najbliższa **stacja pogotowia** znajduje się w Szpitalu Specjalistycznym w Pile im. Stanisława Staszica (ul. Rydgiera 1). Ponadto w Ujściu przy ul. Strażackiej 1 stacjonuje zespół ratowników medycznych karetki pogotowia.

Na terenie Gminy działa Niepubliczny Zakład Podstawowej Opieki Zdrowotnej – Maciej Winiarek, w ramach którego działają trzy gabinety lekarza rodzinnego – dwa w Ujściu oraz jeden w Mirosławiu. Gabinet lekarza rodzinnego działa również w Kruszewie (Przychodnia Lekarska Paweł Ławinski: gabinet lekarski, pielęgniarki środowiskowo-rodzinnej oraz położnej POZ). W ramach kontraktu z Narodowym Funduszem Zdrowia w Ujściu działa gabinet ginekologiczno-położniczy.

Usługi stomatologiczne zapewniają w ramach Narodowego Funduszu Zdrowia dwa gabinety stomatologiczne w Ujściu (poradnia stomatologiczna SMILEART oraz „Zdrowy Uśmiech”). Prywatne usługi stomatologiczne świadczone są w Ujściu przy ul. Wojska Polskiego.

W ramach Populacyjnego Programu Wczesnego Wykrywania Raka Piersi w 2023 roku w 9 terminach przeprowadzono badania mammograficzne 176 kobiet.

Wsparcie w zakresie usług związanych z pomocą społeczną pełni **Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ujściu**.

Pomocą społeczną w roku 2023 objętych było 196 rodzin (403 osoby, 5,32% mieszkańców Gminy)⁴¹. Jest to spadek w stosunku do 2022 r. (202 rodziny, 410 osób)⁴². W 2021 r. były to 186 rodzin (378 osób)⁴³, a w 2020 r. 189 rodzin (401 osób) – zatem ilość rodzin objętych wsparciem mimo niewielkich wahań jest stosunkowo stała.

Struktura rodzin korzystających z pomocy społecznej w 2023 r. przedstawiała się następująco:

- a) 75 rodzin to rodziny z dziećmi (w tym 31 rodzin niepełnych),
- b) 6 rodzin to gospodarstwa dwuosobowe,
- c) 74 rodziny trzy lub więcej osobowe,
- d) 116 gospodarstw jednoosobowych.

Pomoc rodzinom potrzebującym udzielana była głównie z powodu choroby (91 rodzin w 2023 r., spadek rok do roku o 27 rodzin), bezrobocia (72 rodziny w 2023 r., spadek rok do roku o 32 rodziny), ubóstwa (71 rodzin w 2023 r., spadek rok do roku o 17 rodzin) i niepełnosprawności (54 rodziny w 2023 r., spadek rok do roku o 21 rodzin).

Pomoc osobom/rodzinom potrzebującym udzielana jest, po spełnieniu przez nich kryterium dochodowego, w formie (dane za 2023 r.):

- a) zasiłku stałego – wypłacono 282 świadczenia, wartość pomocy wyniosła 162.602,63 zł,
- b) zasiłku celowego – wypłacono 104 świadczenia, na kwotę 15.082,67 zł,
- c) zasiłku celowego specjalnego – wypłacono 104 świadczenia, na kwotę 17.659,76 zł,
- d) zasiłku okresowego – wypłacono 265 świadczeń, na kwotę 102.150,37 zł.

Organizowanie i **świadczenie usług opiekuńczych** jest obowiązkowym zadaniem gminy. Pomoc ta przysługuje osobie lub rodzinie, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona. W 2023 r. z usług opiekuńczych skorzystały 23

⁴¹ Sprawozdanie za rok 2023 z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ujściu

⁴² Sprawozdanie za rok 2022 z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ujściu

⁴³ Sprawozdanie za rok 2021 z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ujściu

osoby (2022 r. – 23 osoby, 2021 r. – 15 osób). Ogółem zrealizowano 3.216 godzin usług (2022 r. – 2.562 godz., 2021 r. – 3.175 godz.) i wydatkowano na ten cel 87.047,50 zł. Usługi opiekuńcze były realizowane przez jedną opiekunkę zatrudnioną w Ośrodku Pomocy Społecznej oraz w ramach współpracy przez Spółdzielnię Socjalną Nowe Horyzonty z Piły.

Zadaniem Ośrodka jest także wypłata świadczeń: zasiłku pielęgnacyjnego, świadczeń pielęgnacyjnych oraz zasiłku dla opiekuna. Poniższa tabela prezentuje liczbę świadczeń w ostatnich latach.

Tab. 28: Świadczeń opiekuńcze udzielone przez Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ujściu w latach 2021 - 2023

Rodzaj świadczenia	2021	2022	2023
Zasiłek pielęgnacyjny	2.124	2.114	2.285 ↗
Świadczenie pielęgnacyjne	355	481	524 ↗
Specjalny zasiłek opiekuńczy	53	45	40 ↘

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Sprawozdania za rok 2023 z działalności Miejskiego Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ujściu, Sprawozdania za rok 2022 z działalności Miejskiego Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ujściu, Sprawozdania za rok 2021 z działalności Miejskiego Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ujściu

Na uwagę zasługuje duży wzrost liczby świadczeń pielęgnacyjnych (o 147% w ciągu ostatnich dwóch lat), co może świadczyć o pogarszającym się stanie zdrowia mieszkańców. A to jest m.in. konsekwencją procesu starzenia się społeczności lokalnej. Także wartość udzielonych świadczeń pielęgnacyjnych wzrosła z 699.029,00 zł w 2021 roku do 1.282.266,00 zł w 2023 roku, co z kolei ma niekorzystny wpływ na budżet Gminy.

Na terenie Gminy nie funkcjonuje żaden **dom pomocy społecznej** (DPS). W 2023 roku w domach pomocy społecznej w Pile, Wieleniu, Gębicach, Chodzieży, Dębnie oraz Śremie przebywało 13 mieszkańców Gminy. Jest to liczba utrzymująca się od kilku lat. Koszt poniesiony z tego tytułu przez Gminę wyniósł w roku ubiegłym 469.900,88 zł.

Pomoc osobom **bezdomnym** realizowana jest poprzez finansowanie kosztów pobytu w schronisku dla bezdomnych (3 osoby w 2023 r.).

W Ujściu funkcjonuje **Centrum Aktywności dla Osób Niepełnosprawnych** prowadzące Warsztaty Terapii Zawodowej (jednostka prowadzona przez Starostwo Powiatowe w Pile). Warsztat swoją działalność terapeutyczną realizuje od 15 grudnia 2004 roku, a od 1 lipca 2023 roku stał się placówką Caritas Archidiecezji Gnieźnieńskiej. Warsztat stwarza osobom niepełnosprawnym możliwość rehabilitacji zawodowej i społecznej w zakresie pozyskiwania lub przywracania umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia.

Trzydziestu uczestników rozwija swoje pasje, umiejętności i zainteresowania w 6-ciu pracowniach: małej poligrafii, ceramiczno-ogrodniczej, gospodarstwa domowego, rękodzieła artystycznego, plastycznej i majsterkowania. Uczestniczą również w zajęciach ruchowych, biblioterapii, rewalidacji i w zajęciach z psychologiem.⁴⁴

⁴⁴ <https://caritas.gniezno.pl/index.php/category/warsztat-terapii-zajeciowej-ujscie/>

Ryc. 47: Centrum Aktywności dla Osób Niepełnosprawnych w Ujściu

Źródło: Wizja lokalna w dniu 5 sierpnia 2024 r.

Pomoc rodzinie realizowana jest poprzez asystentów rodziny, którzy udzielają pomocy w poprawie sytuacji życiowej oraz w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego. Współpracą w 2023 roku objętych było 13 rodzin, w których było 28 dzieci (w 2022 r. było to 30 rodzin i 61 dzieci, a w 2021 r. 31 rodzin i 60 dzieci).

W rodzinach tych występowały głównie problemy opiekuńczo-wychowawcze, niepełnosprawność, problemy alkoholowe i bezrobocie.

W 2023 r. roku 2 dzieci zostało umieszczonych w rodzinie zastępczej. Dwoje dzieci powróciło do rodziny biologicznej. W sumie w rodzinnej pieczy zastępczej przebywało 12 dzieci, a 2 przebywało w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej udziela także **świadczeń dla rodziny** w formie: zasiłku rodzinnego oraz dodatków do zasiłku rodzinnego, jednorazowych zapomóg z tytułu urodzenia dziecka, zasiłku dla opiekuna oraz świadczeń rodzicielskich. Jak pokazuje poniższa tabela liczba udzielonych świadczeń od 2021 r. sukcesywnie spada, co może świadczyć o poprawie sytuacji materialnej rodzin.

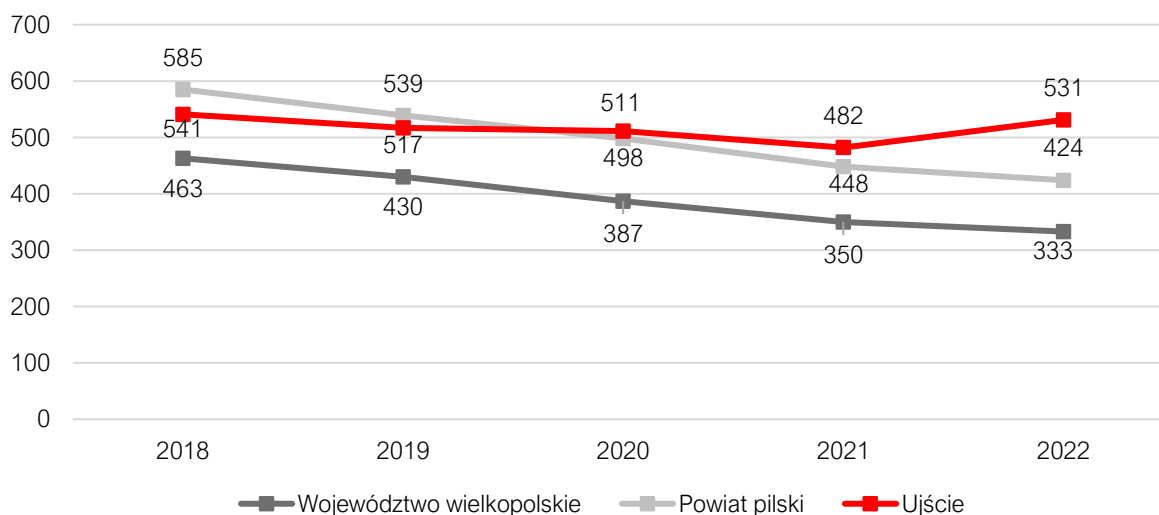
Tab. 29: Liczba świadczeń dla rodziny udzielanych przez Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ujściu w latach 2021 - 2023

Rodzaj świadczenia	2021	2022	2023
Zasiłki rodzinne, w tym dodatki:	3.265	2.983	2.812 ↓
urodzenie dziecka	18	10	14 ↑

opieka nad dzieckiem w okresie urlopu wychowawczego	114	81	68 ↘
samotne wychowywanie dziecka	121	135	125 ↘
kształcenie i rehabilitacja dziecka niepełnosprawnego	213	243	173 ↘
rozpoczęcie roku szkolnego	327	328	288 ↘
podjęcie przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	366	431	686 ↗
wychowanie dziecka w rodzinie wielodzietnej	708	658	686 ↗
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka	33	46	28 ↘
Świadczenie rodzicielskie	22	100	143 ↗
Za życiem	1	1	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Sprawozdania za rok 2023 z działalności Miejskiego Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ujściu, Sprawozdania za rok 2022 z działalności Miejskiego Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ujściu, Sprawozdania za rok 2021 z działalności Miejskiego Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ujściu

Poniższy wykres przedstawia liczbę beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w Gminie Ujście w latach 2018-2022 na tle powiatu pilskiego i województwa wielkopolskiego na podstawie danych GUS. Do roku 2021 liczba beneficjentów w Gminie Ujście spadała, ale w 2022 r. nastąpił wzrost. Jak pokazują jednak roczne dane MGOPS w Ujściu za 2023 r. należy spodziewać się ponownego spadku. Niemniej statystyki dla Gminy Ujście są wyższe niż dla powiatu i województwa, co wskazywać może na trudniejszą sytuację społeczną mieszkańców.

Ryc. 48: Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w Gminie Ujście na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Ujście oraz Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

Należy podkreślić, że w minionych latach gminom przekazano **dotatkowe zadania** z zakresu pomocy społecznej (wynikające z sytuacji na rynku energii), które obciążają pracowników MGOPS: dodatek węglowy, dodatek źródeł ciepła, zakup preferencyjnego paliwa stałego, dodatek elektryczny oraz dodatek osłonowy (w 2022 r. dla gospodarstw, których przeciętne miesięczne dochody nie przekraczały 1.500 zł na osobę):

- dodatek węglowy – 1.341 świadczeń w 2022 r. (4 w 2023 r.);
- dodatek źródła ciepła – 339 świadczeń w 2022 r. (3 w 2023 r.),
- dodatek elektryczny – 11 wypłat w 2022 r.,
- zakup preferencyjny paliwa stałego – 462 wnioski w 2022 r.
- dodatek osłonowy - 883 wypłaty w 2022 r.⁴⁵

Jak pokazują dane ogólna liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej jest zbliżona, przy jednoczesnym spadku liczby mieszkańców Gminy. Maleje także liczba świadczeń pieniężnych, natomiast wrasta liczba świadczeń niepieniężnych. Pracownicy socjalni zwracają uwagę na powiększające się grono osób z problemami i zaburzeniami natury psychicznej, które wymagają większego nakładu pracy. Z tego względu należy rozważyć w przyszłości zatrudnienie dodatkowego pracownika środowiskowego.

Zaspokajanie potrzeb mieszkaniowych członków wspólnoty samorządowej jest zadaniem własnym gminy, nałożonym przez ustawę z dnia 21 czerwca 2001 roku o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie kodeksu cywilnego. Na mocy uchwały nr XL/263/2023 Rady Miejskiej w Ujściu z dnia 24 marca 2023 r.⁴⁶ przyjęty został *Wieloletni Program Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy ujście na lata 2023-2028*⁴⁷ określone zostały szczegółowe kryteria warunkujące możliwości ubiegania się o mieszkanie z zasobu Gminy.

W 2022 r. w skład **mieszkaniowego zasobu** Gminy Ujście wchodziło 46 budynków (113 lokali) będących w 100% własnością Gminy oraz 25 budynków (84 lokale) stanowiących współwłasność Gminy (większość w stanie dobrym lub bardzo dobrym).⁴⁸ Zgodnie z prognozą w kolejnych latach (do 2028 r.) planowane jest zmniejszenie liczby lokali stanowiących współwłasność Gminy do 80.

Realizacją zadań z zakresu gospodarki komunalnej i mieszkaniowej zajmuje się **Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Ujściu**. Zakład zajmuje się zarządzaniem gminnymi zasobami lokalowymi oraz zasobami wspólnot mieszkaniowych. Obsługa obejmuje 59 budynków, w których do końca 2023 roku było zawiązanych 29 wspólnot mieszkaniowych. Powierzchnia zarządzanej substancji mieszkaniowej na koniec ubiegłego roku wynosiła ok. 22, 3 tys. m².⁴⁹

⁴⁵ Sprawozdania za rok 2023 z działalności Miejskiego Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ujściu, Sprawozdania za rok 2022 z działalności Miejskiego Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ujściu

⁴⁶ https://eurzad.finn.pl/gmujscie/server/pobierz_rejestry_zalacznik/938306

⁴⁷ https://eurzad.finn.pl/gmujscie/server/pobierz_rejestry_zalacznik/938305

⁴⁸ Wieloletni Program Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy ujście na lata 2023-2028, s. 1

⁴⁹ Sprawozdanie z działalności Zakładu Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Ujściu za rok 2023

Spis rycin

Ryc. 1: Położenie Gminy Ujście na tle powiatu pilskiego i województwa wielkopolskiego.....	62
Ryc. 2: Gmina Ujście na tle gmin powiatu pilskiego.....	63
Ryc. 3: Gmina Ujście	64
Ryc. 4: Średni dobowy ruch roczny pojazdów silnikowych na podstawie wyniku generalnego pomiaru ruchu (GDDKiA) w latach 2015 i 2020/21	65
Ryc. 5: Odległości od centrum Ujścia pokonywane samochodem osobowym w ciągu 30 min (dane orientacyjne).....	65
Ryc. 6: Skrzyżowanie drogi krajowej nr 11 z drogą wojewódzką nr 182 w Ujściu.....	67
Ryc. 7: Remont przeprawy nad rzekami Noteć i Gwda w ciągu drogi nr 11 (05.08.2024 r.).....	68
Ryc. 8: Drogi rowerowe na obszarze Gminy Ujście.....	69
Ryc. 9: Koncepcja rozwoju sieci ponadlokalnych powiązań rowerowych na obszarze powiatu pilskiego.....	70
Ryc. 10: Granice obszarów funkcjonalnych w województwie wielkopolskim.....	72
Ryc. 11: Zasięg miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w obrębie Gminy Ujście.....	76
Ryc. 12: Użytkowanie ziemi na obszarze Gminy Ujście	77
Ryc. 13: Formy ochrony przyrody występujące na terenie Gminy Ujście	78
Ryc. 14: Wody powierzchniowe na terenie Gminy Ujście	82
Ryc. 15: Zagrożenie powodziowe na terenie Gminy Ujście.....	83
Ryc. 16: Rzeka Gwda i kanał do portu rzeczny w Ujściu	83
Ryc. 17: Złóża surowców na terenie Gminy Ujście.....	84
Ryc. 18: Rozkład przestrzenny liczby dni z przekroczeniem poziomu celu długoterminowego O ₃ na obszarze województwa wielkopolskiego w 2022 roku, opracowany z wykorzystaniem metody szacowania w oparciu o wyniki modelowania jakości powietrza dla roku 2022.....	85
Ryc. 19: Kościół pw. św. Mikołaja w Ujściu	89
Ryc. 20: Porównanie podmiotów nowo zarejestrowanych i wyrejestrowanych z rejestru REGON w latach 2018-2023 działających na terenie Gminy Ujście	94
Ryc. 21: Liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w Gminie Ujście na tle powiatu i województwa	95
Ryc. 22: Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Ujście na tle powiatu i województwa	95
Ryc. 23: Udział korzystających z instalacji sieciowych w Gminie Ujście w 2022 roku na tle powiatu i województwa.....	98
Ryc. 24: Masa odpadów odebranych i zbieranych na obszarze Gminy Ujście w latach 2018 - 2023 [Mg].....	100
Ryc. 25: Rodzaje źródeł ciepła według podziału administracyjnego.....	102
Ryc. 26: Dochody ogółem na 1 mieszkańca w Gminie Ujście na tle powiatu i województwa w latach 2018-2023.....	103
Ryc. 27: Wykonanie budżetu Gminy Ujście w latach 2018-2022	104
Ryc. 28: Struktura dochodów Gminy Ujście w latach 2018 - 2023	105
Ryc. 29: Dochody własne na 1 mieszkańca w Gminie Ujście na tle powiatu i województwa w latach 2018 - 2023.....	106
Ryc. 30: Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w Gminie Ujście na tle powiatu i województwa w latach 2018-2023.....	107
Ryc. 31: Kształtowanie się wskaźnika obsługi zadłużenia Gminy Ujście na lata 2024-2028.....	109
Ryc. 32: Gęstość zaludnienia w gminach powiatu pilskiego w 2023 roku [os. na 1 km ²].....	110
Ryc. 33: Liczba ludności Gminy Ujście w latach 2018 - 2023.....	112
Ryc. 34: Przyrost naturalny w Gminie Ujście w latach 2018 - 2023	112
Ryc. 35: Saldo migracji w Gminie Ujście w latach 2018-2023	113
Ryc. 36: Struktura wiekowa ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności Gminy Ujście w latach 2018-2023	114
Ryc. 37: Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi w Gminie Ujście na tle województwa wielkopolskiego i powiatu pilskiego w latach 2018 - 2023.....	114
Ryc. 38: Udział mieszkańców w wieku kreatywnym (wiek 25-34 lat) w Gminie Ujście na tle powiatu pilskiego i województwa wielkopolskiego w latach 2018 – 2023	115
Ryc. 39: Prognozowana struktura wiekowa ludności Gminy Ujście wg grup wieku w latach 2025-2060.....	116
Ryc. 40: Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w ogóle dzieci w wieku 3-5 lat w Gminie Ujście w latach 2018-2022 na tle powiatu i województwa	117
Ryc. 41: Liczba uczniów uczęszczających do szkół podstawowych na terenie Gminy Ujście	118
Ryc. 42: Wyniki egzaminu ósmoklasisty w Gminie Ujście w roku 2023 na tle województwa	120
Ryc. 43: Wyniki egzaminu ósmoklasisty w szkołach na terenie Gminy Ujście w latach 2020-2023	121
Ryc. 44: Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1 tys. mieszkańców w Gminie Ujście na tle powiatu i województwa	126
Ryc. 45: Ratusz w Ujściu.....	128
Ryc. 46: Frekwencja w wyborach samorządowych i krajowych w Gminie Ujście.....	129
Ryc. 47: Centrum Aktywności dla Osób Niepełnosprawnych w Ujściu.....	132
Ryc. 48: Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w Gminie Ujście na tle powiatu i województwa	134

Spis tabel

Tab. 1: Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego w Gminie Ujście.....	74
Tab. 2: Pomniki przyrody na obszarze Gminy Ujście	79
Tab. 3: Zmiany liczby podmiotów gospodarczych w powiecie pilskim w latach 2018-2023	92
Tab. 4: Podmioty działające na terenie Gminy Ujście w 2023 roku według sekcji PKD	93
Tab. 5: Warunki uzyskania wsparcia dla nowego przedsiębiorstwa na terenie Gminy Ujście w ramach Kostrzyńsko-Słubickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej	94
Tab. 6: Dochody podatkowe Gminy Ujście w latach 2019-2023	105
Tab. 7: Wydatki według działów klasyfikacji budżetowej w latach 2018-2023 w Gminie Ujście.....	106
Tab. 8: Projekty dofinansowane z Funduszy Europejskich w latach 2014-2020	109
Tab. 9: Zmiany liczby ludności w powiecie pilskim w latach 2018-2023.....	111
Tab. 10: Przyrost naturalny i saldo migracji na 1 tys. mieszkańców w Gminie Ujście w latach 2018-2023 na tle powiatu i województwa	113
Tab. 11: Przedszkole i oddziały przedszkolne na terenie Gminy Ujście w roku szkolnym 2022/2023	116
Tab. 12: Funkcjonowanie placówek przedszkolnych w Gminie Ujście	117
Tab. 13: Szkoły podstawowe w Gminie Ujście – dane za rok szkolny 2023/2024.....	118
Tab. 14: Stan bazy dydaktycznej w szkołach podstawowych na terenie Gminy Ujście	119
Tab. 15: Stypendia dla uczniów szkół podstawowych w Gminie Ujście.....	119
Tab. 16: Wydatki w dziale oświata i wychowanie w Gminie Ujście w latach 2018 - 2022.....	122
Tab. 17: Pojazdy strażackie będące na wyposażeniu OSP w Gminie Ujście	125
Tab. 18: Statystyki ilości wyjazdów OSP w Gminie Ujście w 2023 r.	125
Tab. 19: Świadczeń opiekuńcze udzielone przez Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ujściu w latach 2021 - 2023	132
Tab. 20: Liczba świadczeń dla rodziny udzielanych przez Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ujściu w latach 2021 - 2023.....	133

WZÓR ANKIETY

ANKIETA

Strategia Rozwoju Gminy Ujście na lata 2025-2034

Szanowni Państwo,

W związku z podjęciem prac nad przygotowaniem Strategii Rozwoju Gminy Ujście na lata 2025-2034, zwracamy się z prośbą o wypełnienie ankiety. Ankieta jest anonimowa.

Dziękujemy Państwu za udział w zbieraniu danych, Państwa opinia i uwagi pomogą zaplanować działania, niezbędne do rozwoju naszej Gminy!

Część I

Proszę o wpisanie znaku X w odpowiednie pola poniższej tabeli. W przyjętej skali 1 oznacza najniższą, natomiast 5 najwyższą ocenę, *nie dotyczy/nie mam zdania* nie jest zaliczane do średniej.

OBSZAR: SPOŁECZEŃSTWO						
Jak oceniasz:	Nie dotyczy/ nie mam zdania	1	2	3	4	5
aktywność mieszkańców na rzecz Gminy (np. wolontariat, partycypacja, inicjatywy oddolne)?						
skuteczność działania pomocy społecznej?						
dostęp do podstawowej opieki medycznej?						
dostęp do specjalistycznej opieki medycznej?						
możliwość zapewnienia dojazdu do specjalistycznej opieki medycznej poza teren Gminy?						
dostęp do żłobków/klubów malucha?						
jakość opieki żłobkowej?						
wsparcie osób starszych (np. DPS, Klub Seniora)?						
wsparcie osób niesamodzielnych (m.in. opieka wytchnieniowa, usługi opiekuńcze, asystent rodziny)?						
zadowolenie z usług świadczonych przez Urząd Miejski?						
bezpieczeństwo publiczne?						
dostępność budynków administracji publicznej?						

OBSZAR: GOSPODARKA

Jak oceniasz:	Nie dotyczy/ nie mam zdania	1	2	3	4	5
atrakcyjność inwestycyjną?						
możliwość uzyskania zatrudnienia?						
możliwości zawodowe dla osób z wyższym wykształceniem?						
warunki prowadzenia i rozwijania działalności gospodarczej?						
funkcjonowanie transportu zbiorowego?						
połączenia komunikacyjne z innymi gminami i miastami?						
dostępność usług (np. poczta, bank, fryzjer, sklepy spożywcze)?						
perspektywy rozwojowe działalności rolniczej?						
konkurencyjność przedsiębiorstw na rynku lokalnym?						

OBSZAR: ŚRODOWISKO I PRZESTRZEŃ

Jak oceniasz:	Nie dotyczy / nie mam zdania	1	2	3	4	5
estetykę (czystość na obszarach publicznych)?						
jakość powietrza?						
oferotę w działaniach wspierających ochronę środowiska np. dofinansowania do wymiany źródeł ciepła?						
czystość wód powierzchniowych i terenów przylegających?						
infrastrukturę melioracji szczegółowej (rowy, sieć drenarska, przepusty, itp.)?						
dostępność terenów zieleni (parków skwerów, zieleńców, zadrzewień ulicznych, lasów)?						
czystość terenów zieleni (parków skwerów, zieleńców, zadrzewień ulicznych, lasów)?						
świadomość ekologiczną mieszkańców?						
system odbioru odpadów?						
efektywność zagospodarowania przestrzeni (czy tereny są wykorzystywane optymalnie)?						

walory środowiska przyrodniczego?						
rozwój odnawialnych źródeł energii?						

OBSZAR: INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Jak oceniasz:	Nie dotyczy / nie mam zdania	1	2	3	4	5
stan dróg?						
małą infrastrukturę drogową (chodniki, oświetlenie, przystanki, itp.)?						
bezpieczeństwo przy głównych drogach w związku z ruchem aut osobowych i ciężarowych?						
jakość sieci wodociągowej?						
jakość sieci kanalizacyjnej?						
dostępność sieci gazowej?						
dostęp do szerokopasmowego Internetu?						

OBSZAR: TURYSTYKA I REKREACJA

Jak oceniasz:	Nie dotyczy / nie mam zdania	1	2	3	4	5
atrakcyjność turystyczną?						
poziom bazy sportowo-rekreacyjnej?						
poziom bazy turystyczno-wypoczynkowej (m.in. szlaki turystyczne, miejsca noclegowe)?						
poziom bazy gastronomicznej?						
wyposażenie placów zabaw i siłowni zewnętrznych?						
system ścieżek rowerowych (połączenia, ciągłość, możliwości traktowania ich jako alternatywę dla transportu samochodowego)?						
jakość istniejących ścieżek pieszo-rowerowych?						
ofertę spędzania wolnego czasu dla dzieci?						
ofertę spędzania wolnego czasu dla młodzieży?						
ofertę spędzania wolnego czasu dla dorosłych?						
ofertę spędzania wolnego czasu dla seniorów?						

działania promocyjne władz, mające na celu pozyskanie potencjalnych turystów?						
---	--	--	--	--	--	--

OBSZAR: EDUKACJA I KULTURY

Jak oceniasz:	Nie dotyczy / nie mam zdania	1	2	3	4	5
dostęp do edukacji przedszkolnej?						
jakość edukacji przedszkolnej?						
jakość infrastruktury przedszkolnej?						
dostęp do edukacji w szkołach podstawowych?						
jakość edukacji w szkołach podstawowych?						
jakość infrastruktury w szkołach podstawowych (sale lekcyjne, sale sportowe, wyposażenie pracowni szkolnych, szatnie, inne)?						
dostęp do edukacji w szkołach ponadpodstawowych (w tym dojazd)?						
wsparcie dla uczniów zdolnych w szkołach?						
wsparcie dla uczniów z trudnościami w nauce w szkołach?						
dotatkową ofertę (kółka zainteresowań, klasy sportowe, dodatkowe zajęcia itp.) w szkołach?						
organizację dowozu dzieci do szkół?						
jakość i różnorodność wydarzeń kulturalno-rozrywkowych?						
dostęp do obiektów kulturalnych? (godziny i dni otwarcia, itp.)?						
działalność domu kultury?						
działalność świetlic wiejskich?						

Część II:

1. Proszę o zaznaczenie 5 aspektów, które są najistotniejsze do poprawy w Gminie Ujście w ciągu najbliższych lat:

- poprawa infrastruktury drogowej (chodników, dróg)
- poprawa funkcjonowania transportu zbiorowego
- rozbudowa ciągów pieszo-rowerowych
- rozbudowa oświetlenia ulicznego

- rozwój infrastruktury rekreacyjno-sportowej
- rozwój infrastruktury kulturalnej
- rozwój terenów zieleni (parki, skwery, zieleńce, zadrzewienia uliczne)
- renowacja zabytków
- poprawa jakości obsługi mieszkańców i komunikacji z mieszkańcami
- budowa i modernizacja sieci wodociągowej
- budowa sieci kanalizacji sanitarnej oraz przydomowych oczyszczalni ścieków
- rozwój sieci gazowej
- budowa i modernizacja świetlic wiejskich
- rozwój przedsiębiorczości - ułatwienie zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej (w tym: ulgi)
- rozwój rolnictwa, w tym nowoczesnych gospodarstw rolnych i przemysłu przetwórczego
- poprawa poziomu czystości wód powierzchniowych i podziemnych
- poprawa funkcjonowania gospodarki odpadami
- zwiększenie dostępu do Internetu
- wsparcie dla budowy instalacji pozyskujących energię odnawialną ze słońca, wiatru, biomasy
- stworzenie miejsc opieki nad dziećmi do lat 3
- stworzenie miejsc opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi
- poprawa dostępu do usług medycznych
- zmniejszenie bezrobocia
- zwiększenie działań promocyjnych Gminy
- inwestycje w rozwój turystyki
- budowa obwodnicy
- podniesienie poziomu nauczania w szkołach podstawowych
- zwiększenie dostępności przedszkoli
- zajęcia pozalekcyjne dla dzieci i młodzieży
- poprawa bezpieczeństwa publicznego
- rozwój oferty kulturalnej i sportowej (impres, wydarzeń sportowych)
- aktywizacja osób starszych
- inne (jakie?)

Część III:

1. Proszę wymienić kluczowe elementy, z których Gmina Ujście może być dumna (maksymalnie 3):

2. Proszę podać, co mogłoby stać się wizytówką Gminy Ujście?

3. Proszę uporządkować (według ważności) poszczególne profile rozwoju, na których Gmina według Państwa powinna się skupić do 2030 roku. 1 – *najważniejsza*, 5 – *najmniej ważna*.

Gmina turystyczna	
Gmina produkcyjno-przemysłowa	
Gmina rolnicza	
Gmina prospołeczna	
Gmina mieszkaniowa	

Metryczka

Płeć:

- kobieta
- mężczyzna

Wiek:

- poniżej 18 lat
- 18-25 lat
- 26-35 lat
- 36-45 lat
- 46-55 lat
- 56-65 lat
- powyżej 65 lat

Zatrudnienie:

- uczeń/student

- rolnik
- przedsiębiorca
- osoba pracująca
- bezrobotna
- emeryt / rencista
- inne (jakie?)

Zamieszkanie:

- jestem mieszkańcem Gminy
- nie jestem mieszkańcem Gminy

Zamieszkanie:

- jestem mieszkańcem miasta
- jestem mieszkańcem wsi
- nie jestem mieszkańcem Gminy

TABELA EWALUACYJNA

Cel I: Bezpieczna i funkcjonalna przestrzeń oraz aktywna ochrona środowiska przyrodniczego

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK/NIE)
1.1. Funkcjonalna, bezpieczna i przyjazna przestrzeń dla mieszkańców Gminy Ujście	Opracowanie Planu Ogólnego Gminy Ujście stanowiącego podstawę pod zagospodarowanie przestrzeni Gminy z poszanowaniem ładu przestrzennego i zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju: <ul style="list-style-type: none"> wyznaczenie terenów predysponowanych do rozwoju zabudowy, wyznaczenie terenów pod rozwój OZE 				
	Rewitalizacja promenady w Ujściu				
	Rewitalizacja i zagospodarowanie plaży przy jeziorze w miejscowości Nowa Wieś Ujska				
	Opracowanie nowych i aktualizacja istniejących już miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego				
	Regulacja polityki przestrzennej z uwzględnieniem stref osiedleńczych oraz terenów rozwoju OZE w oparciu o dokumenty planistyczne i strategiczne				
	Zwiększenie funkcjonalności i bezpieczeństwa przestrzeni publicznych poprzez ich odpowiednie zagospodarowanie				
1.2. Aktywna ochrona środowiska przyrodniczego i adaptacja do zmian klimatu w Gminie Ujście	Wsparcie mieszkańców Gminy w zakresie wymiany przestarzałych źródeł ciepła na obszarach wiejskich				
	Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej				
	Wdrażanie rozwiązań umożliwiających poprawę retencji wód opadowych oraz roztopowych na terenie Gminy				
	Wdrażanie rozwiązań z zakresu błękitno-zielonej infrastruktury na obszarach wymagających wsparcia w tym zakresie				
	Wsparcie rozwoju OZE na terenie Gminy Ujście, w szczególności w obrębie miejscowości Kruszewo				

	Kontynuacja działań z zakresu edukacji ekologicznej skierowanej do mieszkańców Gminy				
	Budowa zbiorników retencyjnych oraz modernizacja infrastruktury melioracji szczegółowej				
	Współpraca z jednostkami Ochotniczej Straży Pożarnej w celu doposażenia ich w nowoczesny sprzęt ratowniczy oraz nowe wozy bojowe				
1.3. Nowoczesna i rozwinięta infrastruktura techniczna na terenie Gminy Ujście	Współpraca z podmiotami wyższego rzędu w celu wybudowania obwodnicy Ujścia w ciągu istniejącej drogi krajowej nr 11				
	Wzmocnienie systemu transportu autobusowego na terenie Gminy Ujście oraz zwiększenie liczby połączeń pomiędzy Ujściem a Piłą, Chodzieżą oraz Czarnkowem				
	Budowa, rozbudowa oraz modernizacja gminnej sieci drogowej				
	Współpraca z podmiotami na poziomie województwa oraz powiatu w zakresie budowy, rozbudowy oraz modernizacji dróg wojewódzkich oraz dróg powiatowych znajdujących się na terenie Gminy				
	Wzmocnienie gminnej sieci dróg rowerowych poprzez budowę nowych ścieżek rowerowych, a także realizację projektu w ramach Partnerstwa ZIT				
	Budowa, rozbudowa oraz modernizacja chodników na terenie Gminy				
	Instalacja energooszczędnego oświetlenia ulicznego oraz wymiana istniejącego oświetlenia na energooszczędne w Ujściu				
	Budowa nowej oczyszczalni ścieków na terenie Gminy Ujście				
	Budowa, rozbudowa i modernizacja sieci wodno-kanalizacyjnej na terenie Gminy				
Współpraca z podmiotami zewnętrznymi w celu rozwoju sieci Internetu szerokopasmowego na terenie Gminy					

Cel II: Gospodarka oparta na lokalnych potencjałach oraz atrakcyjnej ofercie turystycznej

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK/NIE)
2.1. Rozwój gospodarczy Gminy Ujście oparty na lokalnych zasobach	Rozwój terenów inwestycyjnych na terenie Gminy Ujście				
	Podjęcie współpracy z podmiotami zewnętrznymi w celu organizacji szkoleń i warsztatów podnoszących kwalifikacje zawodowe mieszkańców				
	Stworzenie systemu zachęt i ulg podatkowych w celu rozwoju rolnictwa ekologicznego, agroturystyki oraz małych i średnich przedsiębiorstw na terenie Gminy				
2.2. Rozwój oferty turystycznej Gminy Ujście	Zagospodarowanie terenów wzdłuż rzeki Noteć w celu wzmocnienia funkcji rekreacyjnej				
	Zagospodarowanie półwyspu w Ujściu na cele turystyczno-rekreacyjne				
	Remont Kościoła Ewangelickiego w Ujściu				
	Rozwój zaplecza turystycznego poprzez wzmocnienie infrastruktury wypoczynkowej oraz sektora gastronomicznego				
	Rozwój turystyki i rekreacji w oparciu o promocję istniejącej infrastruktury turystycznej				
	Utworzenie punktu informacji turystycznej na terenie Gminy				
	Promocja produktów lokalnych oraz marki Gminy Ujście w regionie oraz w kraju				
Opracowanie spójnej oferty turystycznej we współpracy z lokalnymi podmiotami oraz zacieśnienie współpracy z sąsiednimi gminami oraz podmiotami zewnętrznymi					

Cel III: Wysoka jakość usług społecznych odpowiadająca na potrzeby wszystkich mieszkańców

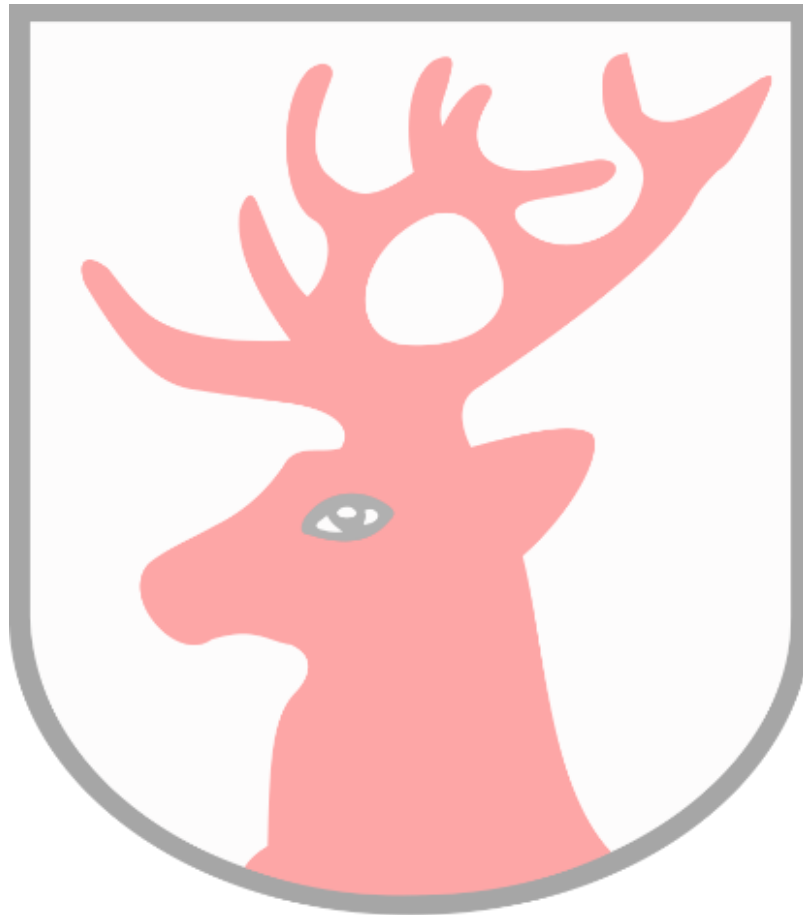
CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK/NIE)
3.1. Nowoczesne i bezpieczne placówki edukacyjne zapewniające wysoki poziom edukacji oraz wsparcia dzieci i młodzieży w Gminie Ujście	Utworzenie żłobka na terenie Gminy Ujście				
	Podnoszenie jakości nauczania w szkołach podstawowych znajdujących się na terenie Gminy Ujście m.in. poprzez podejmowanie innowacyjnych działań edukacyjnych w systemie nauczania oraz wprowadzenie nowoczesnych rozwiązań infrastrukturalnych				
	Termomodernizacja placówek oświatowych				
	Zapewnienie oferty bezpłatnych, dodatkowych zajęć pozaszkolnych dla dzieci i młodzieży, ukierunkowanych na rozwój kompetencji kluczowych dzieci i młodzieży				
	Wsparcie dodatkowe dla uczniów uzdolnionych oraz mierzących się z trudnościami w nauce				
	Stosowanie wsparcia rozwoju kompetencji nauczycieli				
	Rozwój kompetencji i umiejętności cyfrowych wśród dzieci i młodzieży				
	Rozwój wolontariatu uczniowskiego na rzecz kształtowania postaw liderekich i obywatelskich				
3.2. Rozwinięta oferta spędzania wolnego czasu dla mieszkańców Gminy Ujście	Integracja oferty spędzania wolnego czasu dla mieszkańców, która zapewniana jest przez Ujski Dom Kultury oraz Wiejski Dom Kultury w Kruszewie				
	Utworzenie spójnej oferty cyklicznych wydarzeń kulturalno-sportowych dla mieszkańców Gminy Ujście				
	Utworzenie na terenie Gminy skatepark'u wraz z infrastrukturą towarzyszącą				
	Rozwój infrastruktury sportowej w Ujściu, a w szczególności zaplecza lekkoatletycznego				

	Wsparcie organizacji pozarządowych w aspekcie dofinansowywania i współorganizacji lokalnych imprez, warsztatów i szkoleń oraz udostępniania obiektów użyteczności publicznej				
	Wsparcie działalności świetlic wiejskich i wspieranie ich postrzegania jako centrów aktywności społecznej				
3.3. Wysokiej jakości usługi publiczne odpowiadające potrzebom mieszkańców Gminy Ujście	Podjęcie działań sprzyjających integracji lokalnej społeczności na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu				
	Adaptacja pomieszczeń do potrzeb seniorów oraz utworzenie Akademii Seniora				
	Współpraca z podmiotami zewnętrznymi w celu utworzenia Dziennego Domu Pomocy w Ujściu				
	Podjęcie działań mających na celu likwidację barier architektonicznych w gminnych budynkach użyteczności publicznej, w tym m.in. w budynku Urzędu Miejskiego w Ujściu				
	Rozwój wolontariatu i samopomocy sąsiedzkiej wśród mieszkańców Gminy				

STRATEGIA ROZWOJU GMINY UJŚCIE NA LATA 2025-2034

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

Wykonawca prognozy

A handwritten signature in blue ink, which appears to read 'Weronika Saukens', is written over the printed name.

Weronika Saukens

data sporządzenia: 17 czerwca 2025 r.

SPIS TREŚCI

1. INFORMACJE O PROGNOZIE ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO.....	5
1.1. PODSTAWY FORMALNO-PRAWNE SPORZĄDZENIA PROGNOZY	5
1.2. ZAKRES I CEL PROGNOZY	5
1.3. METODY OPRACOWANIA PROGNOZY	7
1.3.1. Źródła informacji.....	8
1.3.2. Analiza oddziaływań inwestycji na poszczególne komponenty środowiska	8
2. INFORMACJE O ZAWARTOŚCI I GŁÓWNYCH CELACH STRATEGII ORAZ JEJ POWIĄZANIAMI Z INNYMI DOKUMENTAMI	10
2.1. ZAWARTOŚĆ I CELE STRATEGII.....	10
2.2. POWIĄZANIA STRATEGII ROZWOJU GMINY UJŚCIE NA LATA 2025-2034 Z INNYMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI, Z UWZGLĘDNIENIEM ICH CELÓW OCHRONY ŚRODOWISKA I WYZNACZANYCH KIERUNKÓW DZIAŁAŃ	15
3. AKTUALNY STAN ŚRODOWISKA NA TERENIE GMINY UJŚCIE	40
3.1. POŁOŻENIE	40
3.2. DEMOGRAFIA.....	41
3.3. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	42
3.3.1. Transport i komunikacja	42
3.3.2. Zaopatrzenie w ciepło, energię elektryczną i paliwo gazowe	43
3.3.3. Odnawialne źródła energii.....	44
3.4. ISTNIEJĄCY STAN ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO	44
3.4.1. Ochrona klimatu i jakość powietrza.....	44
3.4.2. Zagrożenia hałasem.....	49
3.4.3. Pola elektromagnetyczne (PEM).....	55
3.4.4. Gospodarowanie wodami.....	55
3.4.5. Gospodarka wodno-ściekowa	65
3.4.6. Zasoby geologiczne	66
3.4.7. Gleby	67
3.4.8. Gospodarowanie odpadami i zapobieganie ich powstawaniu	67
3.4.9. Zasoby przyrodnicze.....	69
3.4.10. Zapobieganie poważnym awariom.....	116
4. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU	117
5. PRZEWIDYWANE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO	119
5.1. RÓŻNORODNOŚĆ BIOLOGICZNA, FAUNA I FLORA, OBSZARY CHRONIONE ORAZ CELE I PRZEDMIOTY OCHRONY OBSZARÓW NATURA 2000	119
5.2. ZDROWIE I BEZPIECZEŃSTWO LUDZI.....	138
5.3. WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE	140
5.4. POWIETRZE I KLIMAT	146
5.5. POWIERZCHNIA ZIEMI, KRAJOBRAZ I GLEBY	150
5.6. KLIMAT AKUSTYCZNY.....	155
5.7. ZASOBY NATURALNE	158
5.8. ZABYTKI I DOBRA MATERIALNE	158
5.9. ODDZIAŁYWANIA SKUMULOWANE	159
6. PRZEWIDYWANE ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZENIE LUB KOMPENSACJĘ PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ NA ŚRODOWISKO WYNIKAJĄCYCH Z REALIZACJI STRATEGII ROZWOJU	161

7.	MOŻLIWE ZMIANY W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI ZAŁOŻEŃ STRATEGII	166
8.	TRANSGRANICZNE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO.....	169
9.	NAPOTKANE TRUDNOŚCI WYNIKAJĄCE Z NIEDOSTATKÓW TECHNIKI LUB LUK WE WSPÓŁCZESNEJ WIEDZY	170
10.	REKOMENDACJE I WNIOSKI DO OSTATECZNEJ WERSJI DOKUMENTU	171
11.	ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ PRZEWIDZIANYCH W PROJEKCIE STRATEGII	172
12.	PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZANIA.....	173
13.	STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM.....	175
14.	SPIS TABEL I RYSUNKÓW	179
15.	OŚWIADCZENIE AUTORA PROGNOZY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO O SPEŁNIENIU WYMAGAŃ, O KTÓRYCH MOWA W ART. 74A UST. 2	180

1. INFORMACJE O PROGNOZIE ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

1.1. Podstawy formalno-prawne sporządzenia prognozy

Podstawą opracowania prognozy oddziaływania na środowisko jest ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U z 2024, poz. 1112 ze zm.). Według zapisów art. 46 ust. 1 pkt 1, pkt 2 i pkt 3 ww. ustawy, przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wymagają projekty:

1. planu ogólnego gminy oraz planu zagospodarowania przestrzennego, wyznaczający ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, a także koncepcji rozwoju kraju, strategii rozwoju, programu, polityki publicznej i dokumentu programowego, z zakresu polityki rozwoju, wyznaczający ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko;
2. polityki, strategii, planu i programu w dziedzinie przemysłu, energetyki, transportu, telekomunikacji, gospodarki wodnej, gospodarki odpadami, leśnictwa, rolnictwa, rybołówstwa, turystyki i wykorzystywania terenu, opracowywany lub przyjmowany przez organy administracji, wyznaczający ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko;
3. polityki, strategii, planu i programu innego niż wymienione w pkt 1 i 2, którego realizacja może spowodować znaczące oddziaływanie na obszar Natura 2000, jeżeli nie jest on bezpośrednio związany z ochroną obszaru Natura 2000 lub nie wynika z tej ochrony.

Przeprowadzenie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko jest wymagane także w przypadku projektu dokumentu innego niż wymieniony w art. 46 ust. 1 oraz w przypadku projektu zmiany takiego dokumentu, jeżeli w uzgodnieniu z właściwym organem, o którym mowa w art. 57 ustawy, organ opracowujący projekt stwierdzi, że realizacja postanowień danego dokumentu albo jego zmiany może spowodować znaczące oddziaływanie na środowisko.

Projekt Strategii Rozwoju Gminy Ujście na lata 2025-2034 wraz z prognozą oddziaływania na środowisko podlega opiniowaniu przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu oraz Wielkopolskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego.

Przedmiotowe dokumenty zostaną także udostępnione społeczeństwu w celu zapewnienia jego udziału w procedurze strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

1.2. Zakres i cel prognozy

Prognoza oddziaływania na środowisko zawiera identyfikację potencjalnych oddziaływań na środowisko, będących wynikiem realizacji „Strategii Rozwoju Gminy Ujście na lata 2025-2034” oraz ocenę natężenia tych oddziaływań. Jej celem jest analiza potencjalnego oddziaływania na środowisko przedsięwzięć oraz realizacji założeń wskazanego wyżej dokumentu.

Zgodnie z zapisami art. 53 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 1112 ze zm.) organ opracowujący projekt dokumentu uzgadnia z właściwymi organami (o których mowa w art. 57 i 58) zakres i stopień szczegółowości informacji

wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko. Uzgodnienia dokonuje się w terminie 30 dni od dnia otrzymania wniosku o uzgodnienie.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Poznaniu po zapoznaniu się z wnioskiem Burmistrza Ujścia, w piśmie nr WPP-III.410.117.2025.AM.1 z dnia 03.03.2025 roku uzgodnił zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla projektu „Strategii Rozwoju Gminy Ujście na lata 2025-2034”. W swym piśmie organ ten wskazał, że prognoza powinna być opracowana zgodnie z art. 51 ust. 2 i art. 52 ust. 1 i 2 ustawy ooś.

Wielkopolski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w piśmie z 29.04.2025 r., znak: DN-NS.9011.189.2025 uzgodnił zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla projektu dokumentu pn. „Strategia Rozwoju Gminy Ujście na lata 2025-2034”.

Biorąc powyższe pod uwagę niniejsza prognoza oddziaływania na środowisko (art. 51 ust. 2):

1. zawiera:

- a) informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
- b) informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
- c) propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
- d) informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
- e) streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym;
- f) oświadczenie autora, a w przypadku gdy wykonawcą prognozy jest zespół autorów - kierującego tym zespołem, o spełnieniu wymagań, o których mowa w art. 74a ust. 2, stanowiące załącznik do prognozy,
- g) datę sporządzenia prognozy, imię, nazwisko i podpis autora, a w przypadku gdy wykonawcą prognozy jest zespół autorów - imię, nazwisko i podpis kierującego tym zespołem oraz imiona, nazwiska i podpisy członków zespołu autorów;

2. określa, analizuje, ocenia:

- a) istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
- b) stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
- c) istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
- d) cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu oraz sposoby w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,
- e) przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na:

- różnorodność biologiczną,
- ludzi,
- zwierzęta,
- rośliny,
- wodę,
- powietrze,
- powierzchnię ziemi,
- krajobraz,
- klimat,
- zasoby naturalne,
- zabytki,
- dobra materialne
- z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy;

3. przedstawia:

- a) rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru,
- b) biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu oraz cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru – rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru, albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

Ponadto, zgodnie z art. 52 ust. 1 i 2:

- Prognoza oddziaływania na środowisko, została opracowana stosownie do stanu współczesnej wiedzy i metod oceny oraz dostosowana do zawartości i stopnia szczegółowości projektowanego dokumentu oraz etapu przyjęcia tego dokumentu w procesie opracowywania projektów dokumentów powiązanych z tym dokumentem;
- w Prognozie zostały uwzględnione informacje zawarte w prognozach oddziaływania na środowisko sporządzonych dla innych, przyjętych już, dokumentów powiązanych z projektem dokumentu będącego przedmiotem postępowania.

1.3. Metody opracowania prognozy

Prognoza została opracowana zgodnie z zaleceniami zawartymi w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. 2024 poz. 1112 ze zm.). Przy sporządzaniu niniejszego dokumentu zastosowano metody statystyczne i porównawcze, analizy i oceny dostosowane do stanu współczesnej wiedzy. Autor kierował się swoją wiedzą i doświadczeniem

stosownie do stanu wiedzy współczesnej. Wszystkie zastosowane metody oceny są dostosowane do zawartości i stopnia szczegółowości projektowanego dokumentu. Część dotycząca oceny oddziaływania na środowisko w projektowanym opracowaniu przedstawiono opisowo wraz z merytorycznym uzasadnieniem. Oceny dokonano w oparciu o analizę poszczególnych elementów środowiska w zależności od zagrożeń stwarzanych przez oddziaływanie na środowisko planowanych kierunków działań.

1.3.1. Źródła informacji

Podczas opracowania Strategii Rozwoju Gminy Ujście na lata 2025-2034 oraz prognozy oddziaływania na środowisko wykorzystano następujące dokumenty stanowiące na szczeblu międzynarodowym, krajowym oraz regionalnym:

- Traktat Lizboński,
- Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu,
- Ramy polityki klimatyczno-energetycznej do roku 2030,
- Europejski Zielony Ład,
- Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 (SPA2020),
- Europejska Konwencja Krajobrazowa,
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030,
- VI aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych,
- Polityka wodna Państwa do 2030 r.,
- Krajowy Program Ochrony Powietrza,
- Krajowy Program Gospodarki Odpadami,
- Polityka energetyczna Polski do 2040 r.,
- Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej,
- Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry,
- Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku,
- Program Ochrony Środowiska Województwa Wielkopolskiego do roku 2030,
- Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego. Wielkopolska 2020+,
- Program ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej,
- Audyt krajobrazowy województwa wielkopolskiego.

1.3.2. Analiza oddziaływań inwestycji na poszczególne komponenty środowiska

Podczas opracowania prognozy, w celu określenia wpływu i skutków planowanych kierunków działań na stan środowiska, przeprowadzono dokładną analizę wpływu każdego z nich na poszczególne obszary środowiska. Przyjęto, że obszarami tymi są wymienione w art. 51 ust. 2 pkt. 2 lit. e ustawy OOŚ tj. „przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne,

skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na:

- różnorodność biologiczną,
- ludzi,
- zwierzęta,
- rośliny,
- wodę,
- powietrze,
- powierzchnię ziemi,
- krajobraz,
- klimat,
- zasoby naturalne,
- zabytki,
- dobra materialne
- z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy.”

2. INFORMACJE O ZAWARTOŚCI I GŁÓWNYCH CELACH STRATEGII ORAZ JEJ POWIĄZANIAMI Z INNYMI DOKUMENTAMI

2.1. Zawartość i cele Strategii

Strategia Rozwoju Gminy Ujście na lata 2025-2034 jest podstawowym instrumentem długofalowego zarządzania Gminą. Określa ona strategiczne kierunki rozwoju Gminy w perspektywie do 2034 roku oraz pozwala na zapewnienie ciągłości i trwałości działania władz Gminy, niezależnie od zmieniających się uwarunkowań politycznych. Umożliwia ona również efektywne gospodarowanie własnymi zasobami, takimi jak: zasoby ludzkie, środowisko przyrodnicze i kulturowe, infrastrukturalne czy środki finansowe. Stanowi również formalną podstawę do przygotowania i oceny wniosków o finansowanie zadań ze źródeł zewnętrznych.

Strategia Rozwoju Gminy Ujście na lata 2025-2034 jest dokumentem nadrzędnym względem innych dokumentów planistyczno-strategicznych obowiązujących w Gminie Ujście, a także spójnym z dokumentami wyższego rzędu – Strategią rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku, Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030 oraz Strategią Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT) Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Piły. Będzie ona wyznaczała również ramy dla planów i programów powstających w Gminie podczas jej obowiązywania.

Dodatkowo, Strategia Rozwoju Gminy Ujście będzie stanowiła ramy dla tworzenia planów i programów lokalnych, które będą realizowane w trakcie jej obowiązywania. Dzięki temu dokument ten będzie zawierał wytyczne i punkt odniesienia dla wszelkich inicjatyw i działań podejmowanych na poziomie lokalnym w Gminie Ujście, mających na celu wspieranie rozwoju w okresie od 2025 do 2034 roku.

Strategia Rozwoju Gminy Ujście na lata 2025-2034 została opracowana w sposób kompleksowy, wykorzystując różnorodne dane i dokumenty jako podstawę dla jej tworzenia. Dokument powstał w oparciu o aktualne dokumenty planistyczne, sprawozdania oraz dane statystyczne, co umożliwiło rzetelne i uzasadnione podejście do wyznaczenia celów i priorytetów rozwojowych dla Gminy Ujście w określonym czasie. Kluczowym dokumentem prawnym, który był wykorzystywany w procesie przygotowania Strategii, była ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. Ustawa ta stanowi podstawę prawną dla funkcjonowania samorządów lokalnych (w tym Gminy Ujście) i określa ich zakres kompetencji oraz zasady działania. Wykorzystanie tego aktu prawnego pozwoliło na stworzenie strategii rozwoju uwzględniającej istniejące ramy prawne i możliwości działania gminy w zakresie jej rozwoju na lata 2025-2034.

Prace nad Strategią rozpoczęto w kwietniu 2024 roku decyzją Burmistrza Ujścia o przystąpieniu do opracowywania dokumentu. Pierwszym krokiem było podjęcie Uchwały nr L/369/2024 Rady Miejskiej w Ujściu z dnia 25 kwietnia 2024 roku w sprawie określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu Strategii Rozwoju Gminy Ujście na lata 2025-2034, w tym trybu konsultacji. Proces tworzenia dokumentu poprzedzono analizą sytuacji społeczno-gospodarczej Gminy. Analiza pogłębiona została o wnioski z przeprowadzonego badania ankietowego oraz o informacje i materiały pozyskane podczas wywiadu pogłębionego. Niniejszy program strategiczny opiera się na faktycznym stanie zasobów Gminy, stanowiąc kontynuację wieloletniego procesu jego rozwoju.

Strategia Rozwoju Gminy Ujście na lata 2025-2034 jest kompleksowym dokumentem, podczas opracowywania którego dokładnie przeanalizowano aktualną sytuację Gminy. Badanie uwzględniło zarówno mocne strony, które stanowią fundament do wykorzystania, jak i obszary problemowe wymagające specjalnej uwagi i rozwiązania. Cały proces strategiczny miał na celu ustalenie ram rozwoju Gminy Ujście na kolejne lata, gwarantując rozsądne działania i harmonijne wysiłki w dążeniu do zamierzonych celów.

Misja jest to element strategii, który ukazuje najważniejsze kierunki rozwoju Gminy. Koncentruje się ona na podstawowych wartościach, które przyświecają władzom Gminy i jej mieszkańcom w procesach rozwojowych. Wskazuje także na czynniki uzasadniające przyjęcie określonych wartości jako nadrzędnych. Zawiera w sobie odpowiedź na pytanie, co jest naszym priorytetem.

Uwzględniając przyjęte założenia misja Gminy Ujście brzmi następująco:

Misją Gminy Ujście jest stworzenie atrakcyjnych warunków do życia dla lokalnej społeczności oraz aktywny rozwój przedsiębiorczości przy jednoczesnym poszanowaniu środowiska przyrodniczego.

Z kolei **wizja** Gminy, czyli sprecyzowany obraz przyszłości, była kluczowym elementem, pomagającym w definiowaniu kierunku, w którym Gmina powinna zmierzać, aby zrealizować swoje aspiracje i spełnić oczekiwania społeczności lokalnej.

Innymi słowy **wizja** jest obrazem Gminy, który będzie efektem realizacji podejmowanej strategii. Wizja ukazuje Gminę Ujście w perspektywie strategicznej, zmienionej poprzez realizację przyjętych działań i osiągnięcie zamierzonych przez władze celów.

Wizja Gminy:

- obrazuje stan docelowy Gminy w 2034 roku,
- ukazuje aspiracje władz i mieszkańców Gminy,
- jednoczy społeczność lokalną wokół określonej idei.

Wizja Gminy Ujście brzmi następująco:

W 2034 roku Gmina Ujście będzie miejscem bezpiecznym, charakteryzującym się zadbanym środowiskiem przyrodniczym, atrakcyjnymi warunkami do życia i pracy, nowoczesną infrastrukturą, a także rozwiniętą ofertą turystyczno-rekreacyjną. Ponadto, w wyniku podjętych działań promocyjnych Gmina Ujście stanie się rozpoznawalnym ośrodkiem w regionie.

Na podstawie analizy aktualnej sytuacji Gminy Ujście, jej aspektów ekonomicznych, społecznych oraz przestrzennych, a także uwzględniając czynniki wewnętrzne i zewnętrzne, określono trzy główne cele strategiczne, które mają być osiągnięte w zgodzie z wizją rozwoju Gminy. W celu realizacji założeń

strategicznych, ustalono również cele szczegółowe (inaczej operacyjne), które zawierają kierunki działań do osiągnięcia.

Wyznaczone dla Gminy cele strategiczne odpowiadają zdefiniowanym obszarom rozwojowym w sferze przestrzennej, gospodarczej i społecznej, które są od siebie zależne i wzajemnie się przenikają. Podstawą do podejmowania działań w sferze gospodarczej i społecznej powinno być racjonalne gospodarowanie przestrzenią oraz ochrona ładu przestrzennego. Podstawą realizacji zadań w sferze gospodarczej będą stanowiły działania realizowane w zakresie infrastruktury technicznej i poprawy jakości środowiska przyrodniczego. W celu realizacji założeń strategicznych, ustalono również cele szczegółowe, nazywane celami operacyjnymi, którym przyporządkowano zaplanowane do realizacji kierunki działań.

Poniżej przedstawione zostały opracowane cele strategiczne:

Cel I	Cel II	Cel III
Bezpieczna i funkcjonalna przestrzeń oraz aktywna ochrona środowiska przyrodniczego	Gospodarka oparta na lokalnych potencjałach oraz atrakcyjnej ofercie turystycznej	Wysoka jakość usług społecznych odpowiadająca na potrzeby wszystkich mieszkańców

Poniżej przedstawiono zestawienie celów szczegółowych i kierunków działań strategii oraz ich powiązanie z celami strategicznymi.

Tabela 1. Zestawienie celów szczegółowych i kierunków działań strategii

Cele operacyjne	Kierunki działań
1.1. Funkcjonalna, bezpieczna i przyjazna przestrzeń dla mieszkańców Gminy Ujście	<ul style="list-style-type: none"> — Opracowanie Planu Ogólnego Gminy Ujście stanowiącego podstawę pod zagospodarowanie przestrzeni Gminy z poszanowaniem ładu przestrzennego i zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju: <ul style="list-style-type: none"> • wyznaczenie terenów predysponowanych do rozwoju zabudowy, • wyznaczenie terenów pod rozwój OZE, — Rewitalizacja promenady w Ujściu, — Rewitalizacja i zagospodarowanie plaży przy jeziorze w miejscowości Nowa Wieś Ujska, — Opracowanie nowych i aktualizacja istniejących już miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, — Regulacja polityki przestrzennej z uwzględnieniem stref osiedleńczych oraz terenów rozwoju OZE w oparciu o dokumenty planistyczne i strategiczne, — Zwiększenie funkcjonalności i bezpieczeństwa przestrzeni publicznych poprzez ich odpowiednie zagospodarowanie.
1.2. Aktywna ochrona środowiska przyrodniczego	<ul style="list-style-type: none"> — Wsparcie mieszkańców Gminy w zakresie wymiany przestarzałych źródeł ciepła na obszarach wiejskich, — Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej,

<p>i adaptacja do zmian klimatu w Gminie Ujście</p>	<ul style="list-style-type: none"> — Wdrażanie rozwiązań umożliwiających poprawę retencji wód opadowych oraz roztopowych na terenie Gminy, — Wdrażanie rozwiązań z zakresu błękitno-zielonej infrastruktury na obszarach wymagających wsparcia w tym zakresie, — Wsparcie rozwoju OZE na terenie Gminy Ujście, w szczególności w obrębie miejscowości Kruszewo, — Kontynuacja działań z zakresu edukacji ekologicznej skierowanej do mieszkańców Gminy, — Budowa zbiorników retencyjnych oraz modernizacja infrastruktury melioracji szczegółowej, — Współpraca z jednostkami Ochotniczej Straży Pożarnej w celu doposażenia ich w nowoczesny sprzęt ratowniczy oraz nowe wozy bojowe.
<p>1.3. Nowoczesna i rozwinięta infrastruktura techniczna na terenie Gminy Ujście</p>	<ul style="list-style-type: none"> — Współpraca z podmiotami wyższego rzędu w celu wybudowania obwodnicy Ujścia w ciągu istniejącej drogi krajowej nr 11, — Wzmocnienie systemu transportu autobusowego na terenie Gminy Ujście oraz zwiększenie liczby połączeń pomiędzy Ujściem a Piłą, Chodzieżą oraz Czarnkowem, — Budowa, rozbudowa oraz modernizacja gminnej sieci drogowej, — Współpraca z podmiotami na poziomie województwa oraz powiatu w zakresie budowy, rozbudowy oraz modernizacji dróg wojewódzkich oraz dróg powiatowych znajdujących się na terenie Gminy, — Wzmocnienie gminnej sieci dróg rowerowych poprzez budowę nowych ścieżek rowerowych, a także realizację projektu w ramach Partnerstwa ZIT, — Budowa, rozbudowa oraz modernizacja chodników na terenie Gminy, — Instalacja energooszczędnego oświetlenia ulicznego oraz wymiana istniejącego oświetlenia na energooszczędne w Ujściu, — Budowa nowej oczyszczalni ścieków na terenie Gminy Ujście, — Budowa, rozbudowa i modernizacja sieci wodno-kanalizacyjnej na terenie Gminy, — Współpraca z podmiotami zewnętrznymi w celu rozwoju sieci Internetu szerokopasmowego na terenie Gminy.
<p>2.1. Rozwój gospodarczy Gminy Ujście oparty na lokalnych zasobach</p>	<ul style="list-style-type: none"> — Rozwój terenów inwestycyjnych na terenie Gminy Ujście, — Podjęcie współpracy z podmiotami zewnętrznymi w celu organizacji szkoleń i warsztatów podnoszących kwalifikacje zawodowe mieszkańców, — Stworzenie systemu zachęt i ulg podatkowych w celu rozwoju rolnictwa ekologicznego, agroturystyki oraz małych i średnich przedsiębiorstw na terenie Gminy.
<p>2.2. Rozwój oferty turystycznej Gminy Ujście</p>	<ul style="list-style-type: none"> — Zagospodarowanie terenów wzdłuż rzeki Noteć w celu wzmocnienia funkcji rekreacyjnej, — Zagospodarowanie półwyspu w Ujściu na cele turystyczno-rekreacyjne, — Remont Kościoła Ewangelickiego w Ujściu, — Rozwój zaplecza turystycznego poprzez wzmocnienie infrastruktury wypoczynkowej oraz sektora gastronomicznego, — Rozwój turystyki i rekreacji w oparciu o promocję istniejącej infrastruktury turystycznej,

	<ul style="list-style-type: none"> — Utworzenie punktu informacji turystycznej na terenie Gminy, — Promocja produktów lokalnych oraz marki Gminy Ujście w regionie oraz w kraju, — Opracowanie spójnej oferty turystycznej we współpracy z lokalnymi podmiotami oraz zacieśnienie współpracy z sąsiednimi gminami oraz podmiotami zewnętrznymi.
<p style="text-align: center;">3.1. Nowoczesne i bezpieczne placówki edukacyjne zapewniające wysoki poziom edukacji oraz wsparcia dzieci i młodzieży w Gminie Ujście</p>	<ul style="list-style-type: none"> — Utworzenie żłobka na terenie Gminy Ujście, — Podnoszenie jakości nauczania w szkołach podstawowych znajdujących się na terenie Gminy Ujście m.in. poprzez podejmowanie innowacyjnych działań edukacyjnych w systemie nauczania oraz wprowadzenie nowoczesnych rozwiązań infrastrukturalnych, — Termomodernizacja placówek oświatowych, — Zapewnienie oferty bezpłatnych, dodatkowych zajęć pozaszkolnych dla dzieci i młodzieży, ukierunkowanych na rozwój kompetencji kluczowych dzieci i młodzieży, — Wsparcie dodatkowe dla uczniów uzdolnionych oraz mierzących się z trudnościami w nauce, — Stosowanie wsparcia rozwoju kompetencji nauczycieli, — Rozwój kompetencji i umiejętności cyfrowych wśród dzieci i młodzieży, — Rozwój wolontariatu uczniowskiego na rzecz kształtowania postaw liderekich i obywatelskich.
<p style="text-align: center;">3.2. Rozwinięta oferta spędzania wolnego czasu dla mieszkańców Gminy Ujście</p>	<ul style="list-style-type: none"> — Integracja oferty spędzania wolnego czasu dla mieszkańców, która zapewniana jest przez Ujski Dom Kultury oraz Wiejski Dom Kultury w Kruszewie, — Utworzenie spójnej oferty cyklicznych wydarzeń kulturalno-sportowych dla mieszkańców Gminy Ujście, — Utworzenie na terenie Gminy skatepark'u wraz z infrastrukturą towarzyszącą, — Rozwój infrastruktury sportowej w Ujściu, a w szczególności zaplecza lekkoatletycznego, — Wsparcie organizacji pozarządowych w aspekcie dofinansowywania i współorganizacji lokalnych imprez, warsztatów i szkoleń oraz udostępniania obiektów użyteczności publicznej, — Wsparcie działalności świetlic wiejskich i wspieranie ich postrzegania jako centrów aktywności społecznej.
<p style="text-align: center;">3.3. Wysokiej jakości usługi publiczne odpowiadające potrzebom mieszkańców Gminy Ujście</p>	<ul style="list-style-type: none"> — Podjęcie działań sprzyjających integracji lokalnej społeczności na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, — Adaptacja pomieszczeń do potrzeb seniorów oraz utworzenie Akademii Seniora, — Współpraca z podmiotami zewnętrznymi w celu utworzenia Dziennego Domu Pomocy w Ujściu, — Podjęcie działań mających na celu likwidację barier architektonicznych w gminnych budynkach użyteczności publicznej, w tym m.in. w budynku Urzędu Miejskiego w Ujściu, — Rozwój wolontariatu i samopomocy sąsiedzkiej wśród mieszkańców Gminy.

Źródło: projekt Strategii Rozwoju Gminy Ujście na lata 2025-2034

2.2. Powiązania Strategii Rozwoju Gminy Ujście na lata 2025-2034 z innymi dokumentami strategicznymi, z uwzględnieniem ich celów ochrony środowiska i wyznaczonych kierunków działań

Cele strategiczne, operacyjne oraz kierunki działań wykreowane w Strategii Rozwoju Gminy Ujście na lata 2025-2034, są powiązane z ochroną środowiska. Strategia określa cele i kierunki, które odnoszą się do poszczególnych obszarów interwencji. Według założeń, podejmowane działania korzystnie wpłyną na poprawę stanu środowiska, racjonalną gospodarkę zasobami, ograniczanie negatywnych oddziaływań na środowisko, a także ochronę walorów przyrodniczych Gminy Ujście. Wykreowane cele i zadania są także zgodne z celami ochrony środowiska wyznaczanymi przez dokumenty wyższego szczebla.

Traktat Lizboński jest dokumentem, w którym Unii Europejskiej nadano jednolitą strukturę i osobowość prawną. Traktat wyposażył Unię w instrumenty potrzebne do sprostania przyszłym wyzwaniom, z którymi przyjdzie zmierzyć się Wspólnocie, a także te, dzięki którym spełnione mogą zostać oczekiwania społeczeństwa. W dokumencie zawarto kilka priorytetowych zasad funkcjonowania Unii Europejskiej. Podkreślono, że kształtowanie się zjednoczonej Europy musi odbywać się na przejrzystych i demokratycznych zasadach, sprawnie działającej unii państw członkowskich. Zgodnie z treścią traktatu Wspólnotę Europejską należy budować w myśl zasady: „*Europa praw i wartości, wolności, solidarności i bezpieczeństwa*”. Traktat zakłada także zwiększenie się znaczenia Europy na arenie międzynarodowej. Najważniejszym, z perspektywy ochrony środowiska, jest fakt, iż Traktat Lizboński wprowadził specjalną podstawę prawną dotyczącą „solidarności energetycznej” oraz podkreślił konieczność zwalczania zmian klimatycznych (bez konkretnych zobowiązań krajów członkowskich). W świetle Traktatu Lizbońskiego w projekcie Strategii we właściwy sposób uwzględniono kwestie poruszane w jednym z najważniejszych dokumentów Unii Europejskiej.

Za kluczowy dokument strategiczny na poziomie unijnym uznaje się **Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu**. Strategia stanowi odpowiedź na kryzys gospodarczy, jednocześnie uwzględnia nowe wyzwania związane z procesem globalizacji oraz rosnącą potrzebę racjonalnego wykorzystania surowców. W celu osiągnięcia powyższych założeń opracowano trzy podstawowe, powiązane ze sobą priorytety: wzrost inteligentny, zrównoważony rozwój oraz wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu. W zakresie zmian klimatu i zrównoważonego wykorzystania energii przyjęto następujące założenia:

- zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych o 20% w stosunku do poziomu emisji z roku 1990;
- zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii w ogólnym zużyciu energii o 20%;
- poprawa efektywności energetycznej o 20%.

Zadania zaplanowane do realizacji w Strategii przyczynią się do osiągnięcia ww. założeń w zakresie zmian klimatu i zrównoważonego wykorzystania energii. W projekcie Strategii zaplanowano następujące projekty oraz realizowane w ramach nich zadania, które mogą przyczynić się do realizacji założeń wymienionych w Strategii Europa 2020:

- Wsparcie mieszkańców Gminy w zakresie wymiany przestarzałych źródeł ciepła na obszarach wiejskich,
- Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej,

- Wdrażanie rozwiązań umożliwiających poprawę retencji wód opadowych oraz roztopowych na terenie Gminy,
- Wdrażanie rozwiązań z zakresu błękitno-zielonej infrastruktury na obszarach wymagających wsparcia w tym zakresie,
- Wsparcie rozwoju OZE na terenie Gminy Ujście, w szczególności w obrębie miejscowości Kruszewo,
- Kontynuacja działań z zakresu edukacji ekologicznej skierowanej do mieszkańców Gminy,
- Budowa zbiorników retencyjnych oraz modernizacja infrastruktury melioracji szczegółowej,
- Wzmocnienie systemu transportu autobusowego na terenie Gminy Ujście oraz zwiększenie liczby połączeń pomiędzy Ujściem a Piłą, Chodzieżą oraz Czarnkowem,
- Wzmocnienie gminnej sieci dróg rowerowych poprzez budowę nowych ścieżek rowerowych, a także realizację projektu w ramach Partnerstwa ZIT,
- Instalacja energooszczędnego oświetlenia ulicznego oraz wymiana istniejącego oświetlenia na energooszczędne w Ujściu,
- Termomodernizacja placówek oświatowych.

Cele polityki energetycznej na szczeblu Unii Europejskiej określają obecnie **Ramy polityki klimatyczno-energetycznej do roku 2030**. Najważniejsze z nich to:

- ograniczenie o co najmniej 40% emisji gazów cieplarnianych (w stosunku do poziomu z 1990 r.);
- zapewnienie co najmniej 32% udziału energii ze źródeł odnawialnych w całkowitym zużyciu energii;
- poprawa efektywności energetycznej o co najmniej 32,5%.

Ograniczenie emisji gazów cieplarnianych o 40% jest realizowane za pomocą unijnego systemu handlu uprawnieniami do emisji, rozporządzenia w sprawie wspólnego wysiłku redukcyjnego z celami redukcyjnymi państw członkowskich i rozporządzenia w sprawie użytkowania gruntów, zmiany użytkowania gruntów i leśnictwa. Tym sposobem wszystkie sektory przyczynią się do osiągnięcia 40% celu redukcji poprzez zmniejszenie emisji CO₂ i zwiększenie pochłaniania gazów cieplarnianych.

Cele wyznaczone do osiągnięcia w Strategii są w pełni zgodne z celami polityki energetycznej wskazanymi w Ramach polityki klimatyczno-energetycznej do roku 2030 (ograniczenie emisji gazów cieplarnianych, wzrost wykorzystania energii z OZE, poprawa efektywności energetycznej). Należą do nich przede wszystkim kierunki działań dotyczące: termomodernizacji budynków, budowy ścieżek rowerowych, instalacji energooszczędnego oświetlenia, wsparcia rozwoju odnawialnych źródeł energii czy wzmocnienia systemu transportu autobusowego.

Inicjatywy polityczne, które mają pomóc UE osiągnąć neutralność klimatyczną do 2050 r. przedstawia z kolei Komunikat Komisji Europejskiej o europejskim zielonym ładzie. UE zobowiązała się osiągnąć neutralność klimatyczną do 2050 r. Realizacja tego celu będzie wymagała transformacji społeczno-gospodarczej w Europie: racjonalnej kosztowo i sprawiedliwej oraz zrównoważonej społecznie. **Europejski Zielony Ład** (EZŁ, ang. European Green Deal) to strategia rozwoju, która ma przekształcić Unię Europejską w obszar neutralny klimatycznie. Jest odpowiedzią na kryzys klimatyczny i silne procesy degradacji środowiska. Europejski Zielony Ład zawiera plan działań umożliwiających:

- bardziej efektywne wykorzystanie zasobów dzięki przejściu na czystą gospodarkę o obiegu zamkniętym;
- przeciwdziałanie utracie różnorodności biologicznej i zmniejszenie poziomu zanieczyszczeń.

W Komunikacie omówiono konieczne inwestycje i dostępne narzędzia finansowe. Wyjaśniono, w jaki sposób zapewnić transformację, która będzie sprawiedliwa i sprzyjająca włączeniu społecznemu. Do 2050 r. UE chce stać się kontynentem neutralnym dla klimatu. Osiągnięcie tego celu będzie wymagało działań we wszystkich sektorach gospodarki, takich jak:

- inwestycje w technologie przyjazne dla środowiska;
- wspieranie innowacji przemysłowych;
- wprowadzanie czystszych, tańszych i zdrowszych form transportu prywatnego i publicznego;
- obniżenie emisyjności sektora energii;
- zapewnienie większej efektywności energetycznej budynków;
- współpraca z partnerami międzynarodowymi w celu poprawy światowych norm środowiskowych.

Realizacja przedsięwzięć zaplanowanych w Strategii oraz osiągnięcie celów nakreślonych w dokumencie przyczynią się do osiągnięcia neutralności klimatycznej Unii Europejskiej do 2050 roku (m.in. dzięki obniżeniu emisyjności sektora energii, zapewnieniu większej efektywności energetycznej budynków, wprowadzenie czystszych form transportu publicznego i prywatnego, inwestycje w technologie przyjazne środowisku). W realizacji założeń dokumentu EZŁ mogą pomóc następujące kierunki działań wymienione w Strategii Rozwoju Gminy Ujście na lata 2025-2034:

- Wsparcie mieszkańców Gminy w zakresie wymiany przestarzałych źródeł ciepła na obszarach wiejskich,
- Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej,
- Wdrażanie rozwiązań umożliwiających poprawę retencji wód opadowych oraz roztopowych na terenie Gminy,
- Wdrażanie rozwiązań z zakresu błękitno-zielonej infrastruktury na obszarach wymagających wsparcia w tym zakresie,
- Wsparcie rozwoju OZE na terenie Gminy Ujście, w szczególności w obrębie miejscowości Kruszewo,
- Kontynuacja działań z zakresu edukacji ekologicznej skierowanej do mieszkańców Gminy,
- Budowa zbiorników retencyjnych oraz modernizacja infrastruktury melioracji szczegółowej,
- Wzmocnienie systemu transportu autobusowego na terenie Gminy Ujście oraz zwiększenie liczby połączeń pomiędzy Ujściem a Piłą, Chodzieżą oraz Czarnkowem,
- Wzmocnienie gminnej sieci dróg rowerowych poprzez budowę nowych ścieżek rowerowych, a także realizację projektu w ramach Partnerstwa ZIT,
- Instalacja energooszczędnego oświetlenia ulicznego oraz wymiana istniejącego oświetlenia na energooszczędne w Ujściu,
- Termomodernizacja placówek oświatowych.

Głównym celem **Strategicznego planu adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 (SPA2020)** jest zapewnienie wysokiej jakości życia obecnych i przyszłych pokoleń z uwzględnieniem ochrony środowiska oraz stworzenie warunków do zrównoważonego rozwoju nowoczesnego sektora energetycznego, zdolnego zapewnić Polsce bezpieczeństwo energetyczne oraz konkurencyjną i efektywną gospodarkę.

Cele szczegółowe i kierunki interwencji Strategii, które odnoszą się do aspektów zmian klimatycznych i są spójne z zapisami Strategii Rozwoju Gminy Ujście na lata 2025-2034:

Cel 1. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska

- Kierunek interwencji: 1.2. Gospodarowanie wodami dla ochrony przed powodzią, suszą i deficytem wody.

Cel 2. Zapewnienie gospodarce krajowej bezpiecznego i konkurencyjnego zaopatrzenia w energię

- Kierunek interwencji 2.2. Poprawa efektywności energetycznej.
- Kierunek interwencji 2.6. Wzrost znaczenia rozproszonych, odnawialnych źródeł energii.
- Kierunek interwencji 2.7. Rozwój energetyczny obszarów podmiejskich i wiejskich.

Cel 3. Poprawa stanu środowiska

- Kierunek interwencji 3.3. Ochrona powietrza, w tym ograniczenie oddziaływania energetyki.
- Kierunek interwencji 3.4. Wspieranie nowych i promocja polskich technologii energetycznych i środowiskowych.
- Kierunek interwencji 3.5. Promowanie zachowań ekologicznych oraz tworzenie warunków do powstawania zielonych miejsc pracy.

Wszelkie działania podejmowane w ramach Strategii będą spójne z założeniami SPA2020. Do realizacji zaplanowane zostały zadania, których celem jest przede wszystkim poprawa stanu środowiska, zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska czy zapewnienie bezpiecznego i konkurencyjnego zaopatrzenia w energię. W ramach Strategii zaplanowano następujące projekty, które wpisują się w założenia SPA2020:

- Wsparcie mieszkańców Gminy w zakresie wymiany przestarzałych źródeł ciepła na obszarach wiejskich,
- Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej,
- Wdrażanie rozwiązań umożliwiających poprawę retencji wód opadowych oraz roztopowych na terenie Gminy,
- Wdrażanie rozwiązań z zakresu błękitno-zielonej infrastruktury na obszarach wymagających wsparcia w tym zakresie,
- Wsparcie rozwoju OZE na terenie Gminy Ujście, w szczególności w obrębie miejscowości Kruszewo,
- Kontynuacja działań z zakresu edukacji ekologicznej skierowanej do mieszkańców Gminy,
- Budowa zbiorników retencyjnych oraz modernizacja infrastruktury melioracji szczegółowej,
- Wzmocnienie systemu transportu autobusowego na terenie Gminy Ujście oraz zwiększenie liczby połączeń pomiędzy Ujściem a Piłą, Chodzieżą oraz Czarnkowem,
- Wzmocnienie gminnej sieci dróg rowerowych poprzez budowę nowych ścieżek rowerowych, a także realizację projektu w ramach Partnerstwa ZIT,
- Instalacja energooszczędnego oświetlenia ulicznego oraz wymiana istniejącego oświetlenia na energooszczędne w Ujściu,
- Termomodernizacja placówek oświatowych.

Europejska Konwencja Krajobrazowa została sporządzona we Florencji 20 października 2000 r. Jest jedynym aktem międzynarodowym w całości dedykowanym tematyce krajobrazu. Konwencja została ratyfikowana przez Polskę 27 września 2004 r., a weszła w życie 1 stycznia 2005 r. Celem Europejskiej Konwencji Krajobrazowej jest promowanie ochrony, gospodarki i planowania krajobrazu oraz organizowanie współpracy europejskiej w tym zakresie, opartej na wymianie doświadczeń,

specjalistów i tworzeniu dobrej praktyki krajobrazowej. Konwencja traktuje krajobraz jako ważny element życia ludzi zamieszkujących w miastach i na wsiach, na obszarach zdegradowanych, pospolitych, jak również odznaczających się wyjątkowym pięknem, dlatego swoim zasięgiem obejmuje terytorium całej Polski.

W celu realizacji zapisów Konwencji, Strony podejmują działania zmierzające m.in. do:

- prawnego uznania krajobrazów jako istotnego komponentu otoczenia ludzi;
- ustanowienia procedur udziału społeczeństwa w procesach planowania i zarządzania krajobrazem;
- uwzględniania kwestii krajobrazowych we wszelkich działaniach związanych z zarządzaniem przestrzenią.

Ponadto Strony Konwencji zobowiązane są do identyfikacji, charakterystyki oraz oceny własnych krajobrazów, określenia dla nich celów jakości, a także podnoszenia świadomości społecznej oraz współpracy transgranicznej.

Wszystkie cele oraz kierunki działań zaplanowane w ramach Strategii będą uwzględniać lokalne warunki krajobrazowe, tak aby ukierunkowywać i harmonizować rozwój przestrzenny i gospodarczy ze specyfiką terenu gminy. Zmiany gospodarcze i społeczne, a także środowiskowe to nakładające się na siebie czynniki, których nie da się niekiedy uniknąć, ale powinno się je ograniczyć w stosunku do oddziaływania na krajobraz. W Strategii Rozwoju Gminy Ujście na lata 2025-2034 zaplanowano następujące projekty, które są spójne z Europejską Konwencją Krajobrazową:

- Opracowanie Planu Ogólnego Gminy Ujście stanowiącego podstawę pod zagospodarowanie przestrzeni Gminy z poszanowaniem ładu przestrzennego i zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju:
 - wyznaczenie terenów predysponowanych do rozwoju zabudowy,
 - wyznaczenie terenów pod rozwój OZE,
- Rewitalizacja promenady w Ujściu,
- Rewitalizacja i zagospodarowanie plaży przy jeziorze w miejscowości Nowa Wieś Ujska,
- Opracowanie nowych i aktualizacja istniejących już miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- Regulacja polityki przestrzennej z uwzględnieniem stref osiedleńczych oraz terenów rozwoju OZE w oparciu o dokumenty planistyczne i strategiczne,
- Zwiększenie funkcjonalności i bezpieczeństwa przestrzeni publicznych poprzez ich odpowiednie zagospodarowanie.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 jest podstawowym dokumentem strategicznym polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 r. Strategia ta jest zbiorem wspólnych wartości, zasad współpracy rządu i samorządów oraz partnerów społeczno-gospodarczych na rzecz rozwoju kraju i województw. Dokument określa systemowe ramy prowadzenia polityki regionalnej zarówno przez rząd wobec regionów, jak i wewnątrzregionalne. Odegra on w nadchodzących latach ważną rolę w procesie programowania środków publicznych, w tym funduszy.

Głównym celem Strategii jest *efektywne wykorzystanie wewnętrznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co stworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym*. Dookreśla on zatem II cel szczegółowy Strategii

Odpowiedzialnego Rozwoju – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony. Cel główny polityki regionalnej do roku 2030 będzie realizowany w oparciu o trzy uzupełniające się cele szczegółowe:

Cel szczegółowy I: Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym;

Cel szczegółowy II: Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych;

Cel szczegółowy III: Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie.

Zadania zaplanowane w Strategii Rozwoju Gminy Ujście na lata 2025-2034 wpisują się w cele zaplanowane w KSRR. Spośród wszystkich celów tego dokumentu odniesiono się do nich poprzez zaplanowanie działań związanych z rozwojem infrastruktury komunalnej mającej na celu poprawę jakości środowiska, wód, powietrza, a także z efektywnym wykorzystaniem energii i zmniejszaniem zapotrzebowania na tradycyjne źródła energii:

- Wsparcie mieszkańców Gminy w zakresie wymiany przestarzałych źródeł ciepła na obszarach wiejskich,
- Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej,
- Wdrażanie rozwiązań umożliwiających poprawę retencji wód opadowych oraz roztopowych na terenie Gminy,
- Wdrażanie rozwiązań z zakresu błękitno-zielonej infrastruktury na obszarach wymagających wsparcia w tym zakresie,
- Wsparcie rozwoju OZE na terenie Gminy Ujście, w szczególności w obrębie miejscowości Kruszewo,
- Kontynuacja działań z zakresu edukacji ekologicznej skierowanej do mieszkańców Gminy,
- Budowa zbiorników retencyjnych oraz modernizacja infrastruktury melioracji szczegółowej,
- Wzmocnienie systemu transportu autobusowego na terenie Gminy Ujście oraz zwiększenie liczby połączeń pomiędzy Ujściem a Piłą, Chodzieżą oraz Czarnkowem,
- Wzmocnienie gminnej sieci dróg rowerowych poprzez budowę nowych ścieżek rowerowych, a także realizację projektu w ramach Partnerstwa ZIT,
- Instalacja energooszczędnego oświetlenia ulicznego oraz wymiana istniejącego oświetlenia na energooszczędne w Ujściu,
- Termomodernizacja placówek oświatowych,
- Opracowanie Planu Ogólnego Gminy Ujście stanowiącego podstawę pod zagospodarowanie przestrzeni Gminy z poszanowaniem ładu przestrzennego i zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju:
 - wyznaczenie terenów predysponowanych do rozwoju zabudowy,
 - wyznaczenie terenów pod rozwój OZE,
- Rewitalizacja promenady w Ujściu,
- Rewitalizacja i zagospodarowanie plaży przy jeziorze w miejscowości Nowa Wieś Ujska,
- Opracowanie nowych i aktualizacja istniejących już miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,

- Regulacja polityki przestrzennej z uwzględnieniem stref osiedleńczych oraz terenów rozwoju OZE w oparciu o dokumenty planistyczne i strategiczne,
- Zwiększenie funkcjonalności i bezpieczeństwa przestrzeni publicznych poprzez ich odpowiednie zagospodarowanie,
- Współpraca z podmiotami wyższego rzędu w celu wybudowania obwodnicy Ujścia w ciągu istniejącej drogi krajowej nr 11,
- Budowa, rozbudowa oraz modernizacja gminnej sieci drogowej,
- Współpraca z podmiotami na poziomie województwa oraz powiatu w zakresie budowy, rozbudowy oraz modernizacji dróg wojewódzkich oraz dróg powiatowych znajdujących się na terenie Gminy,
- Budowa nowej oczyszczalni ścieków na terenie Gminy Ujście,
- Budowa, rozbudowa i modernizacja sieci wodno-kanalizacyjnej na terenie Gminy.

Jednym z instrumentów wdrożenia postanowień dyrektywy 91/271/EWG jest **VI aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych**. Celem tego opracowania jest realizacja ujętych w nim inwestycji, co wpłynie na ograniczenie zrzutów niedostatecznie oczyszczanych ścieków. Realizacja założenia KPOŚK wpłynie pozytywnie na ochronę środowiska wodnego. KPOŚK jest dokumentem strategicznym, w którym oszacowano potrzeby i określono działania na rzecz wyposażenia aglomeracji, o równoważnej liczbie mieszkańców (RLM) większej od 2 000, w systemy kanalizacyjne i oczyszczalnie ścieków komunalnych.

W ramach Strategii zaplanowano również działania wpływające pozytywnie na ochronę środowiska wodnego poprzez:

- Wdrażanie rozwiązań umożliwiających poprawę retencji wód opadowych oraz roztopowych na terenie Gminy,
- Wdrażanie rozwiązań z zakresu błękitno-zielonej infrastruktury na obszarach wymagających wsparcia w tym zakresie,
- Budowa nowej oczyszczalni ścieków na terenie Gminy Ujście,
- Budowa zbiorników retencyjnych oraz modernizacja infrastruktury melioracji-szczegółowej,
- Budowa, rozbudowa i modernizacja sieci wodno-kanalizacyjnej na terenie Gminy.

Głównym celem **Polityki wodnej Państwa do 2030 r.** jest zapewnienie mieszkańcom dostępu do czystej i zdrowej wody oraz ograniczenie zagrożeń wywoływanych przez powódzie i susze. Nastąpi to w połączeniu z utrzymaniem dobrego stanu wód i związanych z nimi ekosystemów, przy zaspokojeniu uzasadnionych potrzeb wodnych gospodarki, poprawie spójności terytorialnej i dążeniu do wyrównania dysproporcji regionalnych. Działania zaplanowane w ramach Strategii są zbieżne z założeniami Polityki wodnej Państwa, ponieważ wpłyną między innymi na zaspokojenie potrzeb ludności w zaopatrzenie w wodę oraz na ograniczenia zagrożeń wywoływanych przez suszę. Następujące kierunki wpisane do Strategii są spójne z założeniami Polityki wodnej Państwa do 2030:

- Wdrażanie rozwiązań umożliwiających poprawę retencji wód opadowych oraz roztopowych na terenie Gminy,
- Wdrażanie rozwiązań z zakresu błękitno-zielonej infrastruktury na obszarach wymagających wsparcia w tym zakresie,
- Budowa nowej oczyszczalni ścieków na terenie Gminy Ujście,
- Budowa zbiorników retencyjnych oraz modernizacja infrastruktury melioracji-szczegółowej,

— Budowa, rozbudowa i modernizacja sieci wodno-kanalizacyjnej na terenie Gminy.

Na poziomie ogólnopolskim obowiązuje również **Krajowy Program Ochrony Powietrza**. Głównym celem tego dokumentu jest poprawa jakości powietrza na terenie kraju, w szczególności na obszarach, w których zostały przekroczone standardy emisyjne. W Programie za jeden z kluczowych problemów uznano emisję pyłów zawieszonych PM10, PM2,5 oraz benzo(a)pirenu. W celu rozwiązania problemów zaproponowano rozwiązania techniczne, finansowe i organizacyjne. Polityka ochrony powietrza koordynowana będzie za pomocą Partnerstwa na rzecz poprawy jakości powietrza w Polsce, która zrzesza organy rządowe i samorządowe. W Strategii Rozwoju Gminy Ujście na lata 2025-2034 przewidziano zadania, które mogą przyczynić się do realizacji założeń Krajowego Programu Ochrony Powietrza. Są to działania polegające na:

- Wsparcie mieszkańców Gminy w zakresie wymiany przestarzałych źródeł ciepła na obszarach wiejskich,
- Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej,
- Wdrażanie rozwiązań umożliwiających poprawę retencji wód opadowych oraz roztopowych na terenie Gminy,
- Wdrażanie rozwiązań z zakresu błękitno-zielonej infrastruktury na obszarach wymagających wsparcia w tym zakresie,
- Wsparcie rozwoju OZE na terenie Gminy Ujście, w szczególności w obrębie miejscowości Kruszewo,
- Kontynuacja działań z zakresu edukacji ekologicznej skierowanej do mieszkańców Gminy,
- Budowa zbiorników retencyjnych oraz modernizacja infrastruktury melioracji szczegółowej,
- Wzmocnienie systemu transportu autobusowego na terenie Gminy Ujście oraz zwiększenie liczby połączeń pomiędzy Ujściem a Piłą, Chodzieżą oraz Czarnkowem,
- Wzmocnienie gminnej sieci dróg rowerowych poprzez budowę nowych ścieżek rowerowych, a także realizację projektu w ramach Partnerstwa ZIT,
- Instalacja energooszczędnego oświetlenia ulicznego oraz wymiana istniejącego oświetlenia na energooszczędne w Ujściu,
- Termomodernizacja placówek oświatowych.

Polityka energetyczna Polski do 2040 r. wyznacza ramy transformacji energetycznej w Polsce. Zawiera strategiczne przesądzenia w zakresie doboru technologii służących budowie niskoemisyjnego systemu energetycznego. Ustawowym celem polityki energetycznej państwa jest bezpieczeństwo energetyczne, przy zapewnieniu konkurencyjności gospodarki, efektywności energetycznej i zmniejszenia oddziaływania sektora energii na środowisko.

Cele szczegółowe PEP2040 obejmują cały łańcuch dostaw energii – od pozyskania surowców, przez wytwarzanie i dostawy energii (przesył i rozdział), po sposób jej wykorzystania i sprzedaży. Każdy z ośmiu celów szczegółowych PEP2040 przyczynia się do realizacji trzech elementów celu polityki energetycznej państwa i służy transformacji energetycznej Polski.

Działania zaplanowane w Strategii wpisują się przede wszystkim w cel szczegółowy 6. Rozwój odnawialnych źródeł energii oraz cel szczegółowy 8. Poprawa efektywności energetycznej, w ramach których przewidziano działania polegające na termomodernizacji budynków oraz wyposażenie ich w odnawialne źródła energii. Inwestycje polegające w szczególności na termomodernizacji budynków wpłyną zarówno na zapewnienie bezpiecznego i konkurencyjnego zaopatrzenia w energię oraz

poprawę stanu środowiska. W Strategii zaplanowano zadania, które wpisują się w założenia Polityki energetycznej Polski do 2040 r.:

- Wsparcie mieszkańców Gminy w zakresie wymiany przestarzałych źródeł ciepła na obszarach wiejskich,
- Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej,
- Wdrażanie rozwiązań umożliwiających poprawę retencji wód opadowych oraz roztopowych na terenie Gminy,
- Wdrażanie rozwiązań z zakresu błękitno-zielonej infrastruktury na obszarach wymagających wsparcia w tym zakresie,
- Wsparcie rozwoju OZE na terenie Gminy Ujście, w szczególności w obrębie miejscowości Kruszewo,
- Kontynuacja działań z zakresu edukacji ekologicznej skierowanej do mieszkańców Gminy,
- Budowa zbiorników retencyjnych oraz modernizacja infrastruktury melioracji szczegółowej,
- Wzmocnienie systemu transportu autobusowego na terenie Gminy Ujście oraz zwiększenie liczby połączeń pomiędzy Ujściem a Piłą, Chodzieżą oraz Czarnkowem,
- Wzmocnienie gminnej sieci dróg rowerowych poprzez budowę nowych ścieżek rowerowych, a także realizację projektu w ramach Partnerstwa ZIT,
- Instalacja energooszczędnego oświetlenia ulicznego oraz wymiana istniejącego oświetlenia na energooszczędne w Ujściu,
- Termomodernizacja placówek oświatowych.

Głównym celem **Polityki Ekologicznej Państwa 2030 - strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej** jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego Państwa poprzez stworzenie ram dla zrównoważonego rozwoju. Dokument zakłada trzy etapy zaplanowanych do realizacji celów, od realizacji celów krótkoterminowych poprzedzających ubieganie się o członkostwo w UE aż do realizacji celów długoterminowych obejmujących założenia Strategii zrównoważonego rozwoju Polski do 2025 roku. Strategia Rozwoju Gminy Ujście na lata 2025-2034 wspiera przebudowę modelu produkcji i konsumpcji w kierunku poprawy efektywności energetycznej oraz minimalizacji negatywnego oddziaływania gospodarki na zdrowie i środowisko, co w znacznym stopniu wpływa na realizację założeń Polityki Ekologicznej Państwa. W Strategii zaplanowano następujące kierunki działań, które wpisują się w założenia Polityki ekologicznej Państwa do 2030 r.:

- Wsparcie mieszkańców Gminy w zakresie wymiany przestarzałych źródeł ciepła na obszarach wiejskich,
- Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej,
- Wdrażanie rozwiązań umożliwiających poprawę retencji wód opadowych oraz roztopowych na terenie Gminy,
- Wdrażanie rozwiązań z zakresu błękitno-zielonej infrastruktury na obszarach wymagających wsparcia w tym zakresie,
- Wsparcie rozwoju OZE na terenie Gminy Ujście, w szczególności w obrębie miejscowości Kruszewo,
- Kontynuacja działań z zakresu edukacji ekologicznej skierowanej do mieszkańców Gminy,
- Budowa zbiorników retencyjnych oraz modernizacja infrastruktury melioracji szczegółowej,
- Wzmocnienie systemu transportu autobusowego na terenie Gminy Ujście oraz zwiększenie liczby połączeń pomiędzy Ujściem a Piłą, Chodzieżą oraz Czarnkowem,

- Wzmocnienie gminnej sieci dróg rowerowych poprzez budowę nowych ścieżek rowerowych, a także realizację projektu w ramach Partnerstwa ZIT,
- Instalacja energooszczędnego oświetlenia ulicznego oraz wymiana istniejącego oświetlenia na energooszczędne w Ujściu,
- Termomodernizacja placówek oświatowych,
- Budowa nowej oczyszczalni ścieków na terenie Gminy Ujście,
- Budowa, rozbudowa i modernizacja sieci wodno-kanalizacyjnej na terenie Gminy.

Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry uwzględnia uwagi oraz wytyczne Komisji Europejskiej opracowane w ramach Wspólnej strategii wdrażania Ramowej Dyrektywy Wodnej, a także dokumenty oceny pierwszych planów. Ponadto, dokument ten uwzględnia zintegrowane podejście w zakresie zarządzania wodami, a także powiązania pomiędzy zarządzaniem wodami a celami środowiskowymi ustalonymi zgodnie z RDW. Najważniejszym celem planowania w gospodarce wodnej jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju dla obszaru dorzecza Odry, przy jednoczesnym zabezpieczeniu potrzeb dotyczących gospodarki wodnej. Jedną z priorytetowych kwestii w procesie planowania inwestycji związanych z gospodarką wodną jest implementacja założeń Ramowej Dyrektywy Wodnej 2000/60/WE (RDW) z dnia 23 października 2000 r. w celu zagwarantowania ochrony zasobów środowiska naturalnego, a także nie pogorszenie jego stanu.

Realizacja ustaleń projektowanego dokumentu nie spowoduje nieosiągnięcia celów środowiskowych zawartych w „Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry” przyjętym rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 16 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry. W Strategii zaplanowano następujące zadania wpisujące się w cele Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry:

- Wdrażanie rozwiązań umożliwiających poprawę retencji wód opadowych oraz roztopowych na terenie Gminy,
- Wdrażanie rozwiązań z zakresu błękitno-zielonej infrastruktury na obszarach wymagających wsparcia w tym zakresie,
- Budowa nowej oczyszczalni ścieków na terenie Gminy Ujście,
- Budowa zbiorników retencyjnych oraz modernizacja infrastruktury melioracji-szczegółowej,
- Budowa, rozbudowa i modernizacja sieci wodno-kanalizacyjnej na terenie Gminy.

Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku to dokument w większym stopniu niż dotychczas planistyczny, w którym kładzie się nacisk na współzarządzanie i lepszą koordynację polityk publicznych. Strategia jest odpowiedzią na stojące przed Wielkopolską wyzwania. Globalizacja i rewolucja gospodarczo-technologiczna – rozwój technologii przemysłowych i cyfrowych – zmieniają sposób funkcjonowania gospodarek i społeczeństw. Dzięki nowoczesnym technologiom wzrasta wydajność i produktywność gospodarek, ale pojawiają się nowe formy wykluczenia lub marginalizacji jak wykluczenie cyfrowe, „bezrobocie technologiczne”. Wyzwaniem jest podnoszenie jakości i efektywne wykorzystanie kapitału ludzkiego. Kluczowe staje się także przeciwdziałanie negatywnym skutkom procesów demograficznych i dezintegracji społecznej, konieczność wzmocnienia tożsamości regionalnej i dążenie do większej spójności społecznej. Starzenie się społeczeństwa wpływa na stabilność systemów zabezpieczenia społecznego, poziom popytu i wydatków na świadczenia zdrowotne, których niezaspokojenie nasila napięcia i osłabia spójność społeczną. Niedobór ludności aktywnej zawodowo skłania do podjęcia przemyślanej polityki migracyjnej. Wyzwaniem jest także poprawa warunków życia i warunków dla rozwoju gospodarki, w szczególności zagwarantowanie

bezpieczeństwa energetycznego. Działania te muszą przebiegać z poszanowaniem środowiska przyrodniczego. Przeciwdziałanie i adaptacja do zmian klimatu ma uchronić przed niedoborami wody i żywności.

Dokument, jakim jest Strategia Rozwoju Gminy Ujście na lata 2025-2034, wpisuje się w założenia następujących celów wskazanych w Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego:

Cel operacyjny 1.1. Zwiększenie innowacyjności i konkurencyjności gospodarki regionu,

Cel operacyjny 1.2. Wzrost aktywności zawodowej i utrzymanie wysokiej jakości zatrudnienia,

Cel operacyjny 1.3. Wzrost i poprawa wykorzystania kapitału ludzkiego na rynku pracy,

Cel operacyjny 2.1. Rozwój Wielkopolski świadomy demograficznie,

Cel operacyjny 2.2. Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniom,

Cel operacyjny 2.3. Rozwój kapitału społecznego i kulturowego regionu,

Cel operacyjny 3.1. Poprawa dostępności i spójności komunikacyjnej województwa,

Cel operacyjny 3.2. Poprawa stanu oraz ochrona środowiska przyrodniczego Wielkopolski,

Cel operacyjny 3.3. Zwiększenie bezpieczeństwa i efektywności energetycznej,

Cel operacyjny 4.1. Rozwój zdolności zarządczych i świadczenia usług,

Cel operacyjny 4.2. Wzmocnienie mechanizmów koordynacji i rozwoju.

Program ochrony środowiska dla województwa wielkopolskiego do roku 2030 został sporządzony w celu realizacji polityki ochrony środowiska, zgodnie z wymogami ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska. W Programie dokonano diagnozy aktualnego stanu środowiska, infrastruktury ochrony środowiska, analizy czynników wewnętrznych i zewnętrznych mających wpływ na dalsze planowanie strategii województwa w zakresie ochrony środowiska - mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń w postaci analizy SWOT. W oparciu o diagnozę stanu środowiska województwa wielkopolskiego, zdefiniowane zagrożenia i problemy oraz prognozowane zmiany stanu środowiska, cele i kierunki interwencji Programu oraz typy zadań zgłoszonych przez samorządy dla poszczególnych obszarów interwencji. Realizacja zaproponowanych zadań nie dotyczy wszystkich jednostek i będzie uzależniona od uwarunkowań prawnych oraz środowiskowych. Wszystkie programy, projekty oraz zadania zaplanowane w dokumencie pn. „Strategia Rozwoju Gminy Ujście na lata 2025-2034” są spójne z założeniami Programu ochrony środowiska dla województwa wielkopolskiego do roku 2030.

W dniu 25 marca 2019 r. uchwałą Nr V/70/19, Sejmik Województwa Wielkopolskiego uchwalił **Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego. Wielkopolska 2020+** wraz z Planem zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Poznania.

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego jest najważniejszym dokumentem Samorządu Województwa Wielkopolskiego określającym politykę przestrzenną w granicach administracyjnych regionu, w tym dla miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka wojewódzkiego. Plan określa model rozwoju przestrzennego, cele polityki przestrzennej i kierunki zagospodarowania przestrzennego województwa oraz rozmieszczenie inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, a także zasady zagospodarowania obszarów funkcjonalnych. Strategia

Rozwoju Gminy Ujście na lata 2025-2034 wpisuje się w założenia Planu zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego dzięki następującym zadaniom:

- Opracowanie Planu Ogólnego Gminy Ujście stanowiącego podstawę pod zagospodarowanie przestrzeni Gminy z poszanowaniem ładu przestrzennego i zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju:
 - wyznaczenie terenów predysponowanych do rozwoju zabudowy,
 - wyznaczenie terenów pod rozwój OZE,
- Rewitalizacja promenady w Ujściu,
- Rewitalizacja i zagospodarowanie plaży przy jeziorze w miejscowości Nowa Wieś Ujska,
- Opracowanie nowych i aktualizacja istniejących już miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- Regulacja polityki przestrzennej z uwzględnieniem stref osiedleńczych oraz terenów rozwoju OZE w oparciu o dokumenty planistyczne i strategiczne,
- Zwiększenie funkcjonalności i bezpieczeństwa przestrzeni publicznych poprzez ich odpowiednie zagospodarowanie.

Dokument pn. „**Program ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej**” został przyjęty na podstawie Uchwały Sejmiku Województwa Wielkopolskiego nr XXI/391/20 z dnia 13 lipca 2020 r. (uchwała została opublikowana w Dzienniku Urzędowym Województwa Wielkopolskiego w dniu 20 lipca 2020 r. pod poz. 5954). Dokument opracowano dla substancji zanieczyszczających powietrze, dla których w ocenie rocznej za rok 2018 w strefie wielkopolskiej wskazano przekroczenia norm jakości powietrza i stwierdzono konieczność realizacji działań naprawczych mających na celu poprawę jakości powietrza ze względu na ochronę zdrowia ludzi, czyli: pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5 oraz benzo(a)pirenu. Program ochrony powietrza jest dokumentem określającym działania, których realizacja ma doprowadzić do osiągnięcia wartości dopuszczalnych i docelowych substancji w powietrzu.

Działania zaplanowane w ramach Strategii Rozwoju Gminy Ujście na lata 2025-2034 przyczynią się do ograniczenia emisji zanieczyszczeń do atmosfery poprzez realizację zadań dotyczących termomodernizacji budynków, budowy oświetlenia ulicznego czy montażu odnawialnych źródeł energii. Zadania określone w Strategii będą zgodne z Programem ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej.

W Programie ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej określone zostały kierunki działań, możliwe do podjęcia, szczególnie w obszarach przekroczeń substancji w powietrzu, ale także poza tymi obszarami, które będą skutkować redukcją poziomów substancji w powietrzu.

W programie ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej wskazano następujące działania naprawcze:

1. Ograniczenie emisji z ogrzewania indywidualnego w komunalnym zasobie mieszkaniowym i budynkach użyteczności publicznej - w ramach działania należy systematycznie likwidować stare nisko sprawne kotły, piece i paleniska zasilane paliwem stałym na ogrzewanie proekologiczne w komunalnym zasobie mieszkaniowym i w budynkach użyteczności publicznej we wszystkich gminach strefy wielkopolskiej;
2. Zachęty finansowe na modernizację budynków mieszkalnych oraz na wymianę kotłów, pieców i palenisk w gminach strefy wielkopolskiej. W ramach działania gmina powinna pozyskiwać środki finansowe z programów NFOŚiGW oraz innych. Dodatkowo w miarę potrzeb należy kontynuować

sukcesywne udzielanie dotacji końcowym odbiorcom (odpowiednim podmiotom i osobom fizycznym) na wymianę starych nisko sprawnych kotłów, pieców i palenisk zasilanych paliwem stałym;

3. Inwentaryzacja źródeł ogrzewania indywidualnego na terenie gmin;

4. Kontrola realizacji uchwały ograniczającej stosowanie paliw stałych;

5. Termomodernizacja budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej - Zmniejszenie zapotrzebowania na energię ciepłą przez ograniczenie strat ciepła w wyniku termomodernizacji budynków ogrzewanych indywidualnie oraz obiektów należących do mienia miejskiego ogrzewanych indywidualnie. Termomodernizacja budynków ogrzewanych centralnie ciepłem sieciowym przynosi znikomy efekt ekologiczny w postaci redukcji emisji zanieczyszczeń do powietrza;

6. Obniżenie emisji komunikacyjnej poprzez regularne utrzymywanie czystości ulic oraz zakaz używania spalinowych i elektrycznych dmuchaw do liści w gminach miejskich i miastach w gminach miejsko-wiejskich;

7. Ochrona i zwiększanie udziału zieleni w przestrzeni gmin miejskich strefy wielkopolskiej;

8. Edukacja ekologiczna.

W dniu 4 lutego 2016 roku Zarząd Województwa Wielkopolskiego podjął Uchwałę nr 1575/2016 w sprawie przystąpienia do sporządzenia **Audytu krajobrazowego dla województwa wielkopolskiego** oraz wyznaczenia jednostki odpowiedzialnej za realizację zadania. Dokument ten został przyjęty na podstawie Uchwały nr LI/1000/23 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 27 marca 2023 r. Audyt krajobrazowy województwa wielkopolskiego to nowe narzędzie ochrony i kształtowania krajobrazu. Wnioski i rekomendacje sformułowane w tym dokumencie będą miały swoje odzwierciedlenie w dokumentach planistycznych poziomu regionalnego i lokalnego. Wzmocnią one także ochronę krajobrazu w obszarach objętych formami ochrony przyrody i zabytków, a także będą mogły stanowić podstawę do prowadzenia polityki krajobrazowej w województwie.

Obszar Gminy Ujście położony jest w granicach jednego krajobrazu priorytetowego określonego w „Audycie krajobrazowym województwa wielkopolskiego” o nazwie „Dolina Noteci: Osiek nad Notecią-Walkowice”.

Dolina Noteci: Osiek nad Notecią-Walkowice

Krajobraz jest zlokalizowany w północnej części województwa wielkopolskiego, na terenie powiatów: czarnkowsko-trzcianieckiego, pilskiego, chodzieskiego i wągrowieckiego, na terenie gmin: Trzcianka, Czarnków, Ujście, Piła, Kaczory, Chodzież, Miasteczko Krajeńskie, Szamocin, Białośliwie, Wyrzysk oraz Gołańcz.

Krajobraz ma długość około 55 km i ciągnie się od Osieka nad Notecią do Walkowic.

Krajobraz tworzy dolina rzeki Noteć, w której występują liczne starorzecza, torfowiska, trzcinowiska, zalewowe łąki, doły potorfowe i łągi. Na podtapianych fragmentach łąk znajdują się szuwały z trzciną pospolitą, mozgą, pałką szerokolistną i wiązówką błotną. Spotkać tu można fragmenty bogatych florystycznie łąk trzęślicowych i inne nieużytkowane rolniczo zbiorowiska roślinne¹.

W krajobrazie występują cenne obiekty geologiczne i geomorfologiczne, do których zaliczamy doliny rzeczne: Noteci (wykorzystującej dno szerokiej Pradoliny Toruńsko-Eberswaldzkiej), Gwdy i Łobżonki (odcinki ujściowe), krawędzie rzeczne i terasy pradolinne akumulacyjno-erozyjne. Powierzchnie teras wyższych w wielu miejscach nadbudowują osady eoliczne w postaci wydm i eolicznych piasków pokrywowych. Ponadto w krajobrazie występują meandry (przede wszystkim meandrująca rzeka Gwda) oraz liczne starorzecza w dolinie Noteci.

W strukturze krajobrazu dominują tereny podmokłe i zabagnione (stanowią około 81% powierzchni). Grunty orne oraz łąki i pastwiska zajmują łącznie około 16% powierzchni. Tereny zabudowane zajmują około 1% powierzchni. Podobny udział mają wody powierzchniowe, na które składa się rzeka Noteć wraz z dopływami, zbiorniki wodne oraz starorzecza. Do prawostronnych dopływów Noteci w krajobrazie zaliczamy rzeki: Glinica, Łomnica (Wrząca Toń), Białośliwka, Krępica i Gwda. Do lewostronnych dopływów Noteci należą: Boleмка, Margoninka, Młynówka Borowska i Kcynka (Kcynianka)². Na północnym wschodzie krajobrazu przepływa rzeka Łobżonka, która zasila sąsiadujące z krajobrazem Stawy Ostrówek. Prostopadle do Noteci jest doprowadzona sieć kanałów i rowów odwadniających.

W krajobrazie występują pojedyncze zbiorniki wodne. Największe ich zagęszczenie występuje w południowo-zachodniej części analizowanego obszaru oraz na południe od wsi Dziembówko. Największe powierzchniowo zbiorniki wodne tworzą Stawy Antoniny (233 ha), które zostały wyodrębnione jako osobny krajobraz 6a – sztuczne zbiorniki wodne.

1. Do zjawisk zagrażających możliwości zachowania wartości krajobrazu, które mają/mogą mieć niekorzystny wpływ na odbiór tego krajobrazu, zaburzają jego estetykę oraz oddziałują negatywnie na wartości przyrodnicze, kulturowe i estetyczno-widokowe należą:

- 1) Zagrożenia istniejące:

- a) obiekt wpływający negatywnie na odbiór wizualny krajobrazu:

— wielkogabarytowe tablice reklamowe sytuowane przy drogach

- b) element liniowy wpływający negatywnie na odbiór wizualny krajobrazu:

— napowietrzne linie elektroenergetyczne 110 kV i 400 kV przecinające dolinę Noteci

- c) obszar wpływający negatywnie na odbiór wizualny krajobrazu:

— zakłady produkcyjne w granicach krajobrazu (m.in. ferma drobiu w miejscowości Wrząca, zakłady produkcyjne w Studzieńcu, Ciszewie) oraz w jego bezpośrednim sąsiedztwie (m.in. zakład przetwórstwa tworzyw sztucznych w Ujściu oraz kopalnia kruszywa w Walkowicach)

- d) obszar wpływający negatywnie na zachowanie spójności struktury funkcjonalno-przestrzennej krajobrazu:

— tereny rozwoju zabudowy i tereny przeznaczone w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego pod zabudowę – rozlewanie się zabudowy w miejscowościach: Ługi Ujskie, Chodzież, Byszki

- e) różnorodność form architektonicznych w jednostkach osadniczych – tradycyjne formy (zabudowa olęderska, fryderycjańska) współwystępują z obcymi formami wsi,

- f) duża presja rekreacyjno-turystyczna na obszary doliny rzeki Noteci (niszczenie siedlisk, wędkarstwo, kajaki, itp.),
 - g) obniżanie się poziomu wód gruntowych i powierzchniowych – degradacja siedlisk zwłaszcza wilgotnych, zmiana stosunków wodnych,
 - h) przekształcanie i osuszanie mokradeł, torfowisk i łąk wilgotnych w wyniku melioracji odwadniających, niewłaściwej gospodarki wodnej, prowadzenia gospodarki rybackiej, zwiększającego się poboru wód podziemnych przez indywidualne ujęcia, a także w celu realizacji zabudowy – utrata bioróżnorodności, zmniejszanie możliwości retencyjnych obszaru,
 - i) fragmentacja terenów otwartych, w tym łąkowych, torfowiskowych, murawowych, w wyniku samostnej sukcesji lasu lub celowego zalesiania. Sukcesja zarośli wierzbowych – zmiana struktury krajobrazów mozaikowych, utrata bioróżnorodności,
 - j) wprowadzanie do przydomowych ogrodów i dalsze rozprzestrzenianie się roślin gatunków obcych, często inwazyjnych wypierających gatunki rodzime – utrata bioróżnorodności,
 - k) spływy powierzchniowe zanieczyszczeń obciążonych głównie związkami biogennymi (azotem i fosforem) z pól, powodujące eutrofizację wód rzecznych,
 - l) nieuregulowana gospodarka wodno-ściekowa (niedostateczny poziom skanalizowania),
 - m) użytkowanie gruntów rolnych niezgodnie z kodeksem dobrych praktyk rolniczych i niezgodnie z ewidencją gruntów – w szczególności uprawy na łąkach i pastwiskach, w tym przede wszystkim uprawa kukurydzy.
- 2) Zagrożenia potencjalne:
- a) element liniowy mogący negatywnie wpływać na odbiór wizualny krajobrazu:
 - budowa linii elektroenergetycznej 110 kV
 - b) element liniowy mogący negatywnie wpływać na zachowanie spójności struktury funkcjonalno-przestrzennej krajobrazu:
 - budowa dróg klasy ekspresowej S11 – fragmentacja ekosystemów leśnych i łąkowych, bariery ekologiczne, obniżanie walorów estetyczno-widokowych krajobrazu, źródło hałasu.

Na terenie krajobrazu zdiagnozowano zagrożenia, które mogą wpływać na zachowanie walorów przyrodniczych, kulturowych i sanitarnych, a także na kompozycję i ład przestrzenny. Zagrożenia te w większości o charakterze umiarkowanym i niewielkim, są związane z:

- a) chaosem przestrzennym i stylistycznym form zagospodarowania terenu,
- b) likwidacją drobnoskalowych siedlisk na skutek m.in. melioracji odwadniających oraz obniżania się poziomu wód gruntowych i powierzchniowych,
- c) zanieczyszczeniem wód spowodowane spływem biogenów z pól oraz dopływem do wód ścieków bytowych i przemysłowych,
- d) lokalizacją zakładów przemysłowych w granicach krajobrazu oraz w jego bezpośrednim sąsiedztwie,

- e) intensywną turystyką, która może prowadzić do stałej degradacji siedlisk lądowych i wodnych,
- f) planowanymi inwestycjami drogowymi.

Rzeki nizinne i ich doliny mają ogromne znaczenie dla ptaków w okresie migracji jesiennej i wiosennej oraz w czasie zimy. Doliną Noteci wiodą szlaki migracji ptaków wodno-błotnych wędrujących z północno-wschodniej Europy i Azji. Obszar ten objęty jest zasięgiem korytarza ekologicznego o randze międzynarodowej. Zmiany stosunków wodnych, osuszanie torfowisk oraz zarastanie łąk i pastwisk zaburzają funkcjonowanie korytarza ekologicznego oraz mogą przyczynić się do utraty jego funkcji, jako miejsca migracji ptaków.

Głównymi źródłami zagrożeń są: procesy urbanizacyjne, niska kultura estetyczna i świadomość krajobrazowa, intensyfikacja oraz chemizacja i mechanizacja rolnictwa, transport i gospodarka komunalna.

Zagrożenia mają względnie stałe i narastające natężenie.

W audycie wskazano również rekomendacje i wnioski dotyczące kształtowania i ochrony krajobrazu priorytetowego, co przedstawiono poniżej.

I. Rekomendacje i wnioski dotyczące form ochrony przyrody oraz zabytków²²

1. Obszary do objęcia formami ochrony przyrody (o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 3, 4 i 9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody):

Forma ochrony przyrody	Rekomendacje i wnioski
park krajobrazowy	– <i>Park Krajobrazowy Dolina Noteci*</i>
obszar chronionego krajobrazu	– <i>nie określa się</i>
zespół przyrodniczo-krajobrazowy	– <i>nie określa się</i>

* Na załączniku graficznym przedstawiono proponowany obszar do objęcia ochroną w formie parku krajobrazowego. Ostateczna granica i nazwa parku krajobrazowego zostanie uszczegółowiona na etapie przygotowania uchwały o utworzeniu formy ochrony

2. Obszary objęte formami ochrony przyrody, które ze względu na znaczący spadek wartości krajobrazu wymagają pogłębionej analizy zasadności ich dalszej ochrony:

Forma ochrony przyrody	Rekomendacje i wnioski
park krajobrazowy	– <i>nie określa się</i>
obszar chronionego krajobrazu	– <i>nie określa się</i>
zespół przyrodniczo-krajobrazowy	– <i>nie określa się</i>

3. Obszary do objęcia formami ochrony zabytków (o których mowa w art. 7 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami):

wpis do rejestru zabytków	– <i>nie określa się</i>
wpis na Listę Skarbów Dziedzictwa	– <i>nie określa się</i>
uznanie za pomnik historii	– <i>nie określa się</i>
utworzenie parku kulturowego	– <i>nie określa się</i>
ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego i innych decyzjach	– <i>nie określa się</i>

4. Obszar wskazany do uzupełnienia stanu wiedzy:

obszar analiz mogących stanowić podstawę powołania parku kulturowego	– <i>obszar o wysokich wartościach kulturowych i krajobrazowych, związany z: osadnictwem olęderskim skupionym i fryderycjańskim w Dolinie Noteci oraz z zabytkami archeologicznymi w Osieku**</i>
obszar analiz mogących stanowić podstawę powołania archeologicznego parku kulturowego	– <i>obszar o wysokich wartościach kulturowych i krajobrazowych, związany z zabytkami archeologicznymi w Osieku**</i>

** Na załączniku graficznym i mapie nr 6 przedstawiono obszar analiz, który nie stanowi docelowego zasięgu archeologicznego parku kulturowego

II. Rekomendacje i wnioski dotyczące kierunków i zasad kształtowania zabudowy, zagospodarowania i użytkowania terenów²³

1. Poziom regionalny

Zadania polityki przestrzennej województwa	Zasady zagospodarowania przestrzennego realizujące zadania polityki przestrzennej województwa
<i>Kształtowanie spójnej przestrzeni osadniczej i dbałość o ład przestrzenny</i>	Kształtowanie nowych struktur przestrzennych z zachowaniem rozwoju zrównoważonego, z uwzględnieniem ochrony i zachowania walorów krajobrazowych
	Kształtowanie struktur przestrzennych z uwzględnieniem walorów krajobrazowych wynikających z ukształtowania terenu
	Stosowanie stref buforowych, w tym ochronnych, w postaci pasów

²³ Na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 11 stycznia 2019 r. w sprawie sporządzania audytów krajobrazowych – zał. nr 7 ust. 3 pkt 1 i 2

	zieleni redukujących negatywny wpływ obiektów przemysłowych i usługowych na walory krajobrazowe
	Zachowanie otwartej przestrzeni pomiędzy jednostkami osadniczymi
	Ograniczanie rozwoju zabudowy w obrębie terenów leśnych i otwartych terenów rolnych
	Zachowanie zwartej charakteru zabudowy poprzez uzupełnianie zabudowy w jednostkach osadniczych z uwzględnieniem walorów krajobrazowych
	Ograniczanie rozpraszania osadnictwa w strefach podmiejskich i krajobrazach otwartych
	Kształtowanie przestrzeni publicznych wysokiej jakości w oparciu o zasady projektowania uniwersalnego
	Wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii z uwzględnieniem walorów krajobrazowych
<i>Ochrona walorów przyrodniczych</i>	Zachowanie obszarów i obiektów objętych ochroną prawną
	Obejmowanie nowych obszarów ochroną prawną, zmiana rangi ochrony lub granic istniejących form ochrony przyrody
	Kształtowanie przestrzeni w sposób umożliwiający ochronę unikatowych wartości środowiska przyrodniczego
	Dążenie do zachowania dotychczasowej funkcji użytkowania terenów leśnych i rolnych poprzez ograniczanie ich przekształcania na inne cele
	Zachowanie istniejących ekosystemów łąkowych w obrębie dolin rzecznych i teras zalewowych
	Zachowanie ekosystemów trawiastych i mokradłowych
	Zapewnienie ciągłości i trwałości systemu przyrodniczego województwa, w tym zachowanie i odtwarzanie ciągłości przestrzennej obszarów kluczowych, zapewniających prawidłowe funkcjonowanie przestrzeni przyrodniczej
	Zachowanie drożności korytarzy ekologicznych poprzez ograniczanie zabudowy oraz zainwestowania na ich obszarach
	Zachowanie obszarów wolnych od zabudowy stanowiących naturalne, powiązane ze sobą struktury przyrodnicze (doliny rzeczne, rynny jeziorne itp.) oraz stosowanie stref buforowych ograniczających intensyfikację zabudowy wokół cieków i zbiorników wodnych
	Wprowadzanie zieleni osłonowej wokół obiektów wpływających na negatywny odbiór krajobrazu
	Przeciwdziałanie fragmentacji ekosystemów, w tym kompleksów leśnych oraz zapewnienie ich łączności ekologicznej
	Gospodarowanie kopalinami z uwzględnieniem walorów krajobrazowych
	Ochrona gleb przed zanieczyszczeniami
	Ochrona powierzchni ziemi, w tym ograniczanie przekształceń rzeźby terenu
	Przeciwdziałanie skutkom suszy na obszarach rolniczych
	Rozwój turystyki krajoznawczej z uwzględnieniem walorów krajobrazowych
	Rozwój obszarów rekreacji i wypoczynku z uwzględnieniem walorów krajobrazowych
<i>Ochrona potencjału kulturowego</i>	Podejmowanie działań na rzecz przeprowadzenia analiz mogących stanowić podstawę wpisania Pradoliny Noteci na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO
	Wykorzystanie potencjału kulturowego do kreowania nowych produktów turystycznych

	<p>Utrzymanie ochrony prawnej obiektów i obszarów zabytkowych</p> <p>Podnoszenie rangi ochrony najcenniejszych obiektów i obszarów zabytkowych</p> <p>Obejmowanie ochroną prawną najcenniejszych obszarów i obiektów zabytkowych o wysokich wartościach kulturowych, historycznych i krajobrazowych, w tym poprzez wspieranie działań na rzecz przeprowadzania analiz mogących stanowić podstawę powołania parku kulturowego na obszarze o zachowanych wartościach kulturowych i krajobrazowych związanych z osadnictwem fryderycjańskim w Dolinie Noteci</p> <p>Kształtowanie struktur przestrzennych z zachowaniem zgodności z cechami i wartościami zasobów dziedzictwa kulturowego</p> <p>Rewaloryzacja struktur funkcjonalno-przestrzennych, w tym historycznych (ruralistycznych) oraz decydujących o tożsamości i specyfice miejsca</p> <p>Zachowanie historycznego charakteru otoczenia obiektów i zespołów zabytkowych z uwzględnieniem walorów krajobrazowych</p> <p>Kształtowanie nowych struktur przestrzennych z poszanowaniem historycznych układów i zespołów cennych kulturowo</p> <p>Ograniczanie przekształceń elementów tradycyjnego krajobrazu wiejskiego, w tym historycznych cech zabudowy regionalnej oraz rozplanowania wiejskich jednostek osadniczych (zagród i podziałów gruntów), zieleni przydrożnej, zadrzewień śródpolnych, enklaw leśnych i łąkowych, cieków wodnych oraz małej architektury</p> <p>Rozwój turystyki kulturowej z uwzględnieniem walorów krajobrazowych</p>
<i>Rozwój infrastruktury technicznej i transportowej</i>	<p>Budowa (m.in. budowa obwodnic) i modernizacja dróg krajowych, wojewódzkich, powiatowych oraz dróg rowerowych (promocja i podnoszenie atrakcyjności międzynarodowego szlaku rowerowego EuroRoute1 – R1,) wraz z niezbędną infrastrukturą towarzyszącą, z uwzględnieniem walorów krajobrazowych oraz z zachowaniem ciągłości systemu przyrodniczego</p> <p>Modernizacja i budowa infrastruktury śródlądowych dróg wodnych oraz ich rewitalizacja dla celów turystycznych, z uwzględnieniem walorów krajobrazowych, w tym promocja i podnoszenie atrakcyjności szlaku wodnego na Noteci stanowiącego część szlaku Wielka Pętla Wielkopolski</p> <p>Budowa i modernizacja infrastruktury technicznej wraz z niezbędną infrastrukturą towarzyszącą, z uwzględnieniem walorów krajobrazowych oraz z zachowaniem ciągłości systemu przyrodniczego</p> <p>Lokalizowanie instalacji odnawialnych źródeł energii z poszanowaniem walorów krajobrazowych obszaru</p>

2. Poziom lokalny

- 1) Wytoczne odnośnie kierunków zmian w strukturze przestrzennej oraz w przeznaczeniu terenów lub zasad ich zagospodarowania określających dopuszczalny zakres i ograniczenia tych zmian, w tym wytocznych odnośnie nakazów, zakazów, dopuszczeń i ograniczeń w zagospodarowaniu i użytkowaniu terenów:
 - a) kształtowanie struktury przestrzennej z uwzględnieniem funkcji przyrodniczej, w tym gruntów rolnych i leśnych, zieleni naturalnej oraz wód powierzchniowych, jako dominującej,
 - b) możliwość lokalizowania nowych obiektów budowlanych w ramach uzupełniania lub kontynuacji zainwestowania w obrębie jednostek osadniczych, z możliwością realizacji zabudowy, poza obszarami zainwestowanymi, związanej z obsługą ruchu turystycznego na rzece m.in.: mariny, przystanie,
 - c) zmiana funkcji lub poprawa zagospodarowania obszarów wpływających negatywnie na odbiór wizualny krajobrazu, m.in. poprzez realizacje zieleni izolacyjnej,
 - d) kształtowanie struktury przestrzennej z uwzględnieniem wyróżników kompozycji przestrzennej jako elementów szczególnie odznaczających się w przestrzeni krajobrazu wysokością, gabarytami oraz formą lub sposobem zagospodarowania:
 - akcent krajobrazowy- obiekt:
 - kościół pw. MB Różańcowej w Ługach Ujskich,
 - elektrownia wodna Motylewo w Pile,
 - śluzy na Noteci: Walkowice nr 13, Nowe nr 12, Krostkowo nr 11;
 - pałac w Strzelcach,
 - relikty konstrukcji przeprawowej przez Noteć w Żuławce Małej,
 - grodzisko w Smogulcu,
 - akcent krajobrazowy – element liniowy:
 - aleja jesionowa wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 242 w Żuławce Małej,
 - akcent krajobrazowy – obszar:
 - zespół pałacowy w Strzelcach,
 - e) ochrona obszarów o wysokich walorach kulturowych wymagających szczególnej ochrony, do których należą osady olęderskie oraz osady fryderycjańskie,
 - f) zachowanie terenów ogródków działkowych z możliwością przekształcenia ich na tereny zieleni ogólnodostępnej (np. parki, skwery) i tereny sportowo-rekreacyjne,
 - g) ograniczanie realizowania napowietrznej infrastruktury technicznej, w tym wolnostojących elementów wysokościowych telefonii komórkowej, w przypadku istniejącej napowietrznej sieci elektroenergetycznej dążenie do jej skablowania.
- 2) Parametry i wskaźniki zagospodarowania terenu, maksymalna i minimalna intensywność zabudowy jako wskaźnik powierzchni całkowitej zabudowy w odniesieniu do powierzchni działki budowlanej, minimalny udział procentowy powierzchni biologicznie czynnej w odniesieniu do powierzchni działki budowlanej:
 - a) intensywność zabudowy na obszarach zainwestowanych, w ramach uzupełniania zabudowy, w nawiązaniu do przeważających lub charakterystycznych parametrów, zgodnie z ich przeznaczeniem, z dostosowaniem do funkcji terenu oraz rodzaju zabudowy na działkach sąsiednich,

- b) minimalny udział procentowy powierzchni biologicznie czynnej w nawiązaniu do parametrów i wskaźników przeważających lub charakterystycznych dla poszczególnych ulic.
- 3) Kształtowanie linii zabudowy, z uwzględnieniem lokalnych form architektonicznych zabudowy:
- a) w nawiązaniu do utrwalonych linii zabudowy w jednostkach osadniczych w nawiązaniu do linii zabudowy na działkach sąsiednich, z dostosowaniem do funkcji terenu oraz rodzaju zabudowy, z uwzględnieniem walorów estetyczno-widokowych.
- 4) Zasady kompozycji przestrzennej nowej zabudowy i harmonizowania planowanej zabudowy z zabudową istniejącą, z uwzględnieniem lokalnych form architektonicznych zabudowy:
- a) kompozycja przestrzenna nowej zabudowy w nawiązaniu do zabudowy istniejącej, charakterystycznej dla poszczególnych terenów zgodnie z ich przeznaczeniem i pełnioną funkcją z uwzględnieniem walorów estetyczno-widokowych,
 - b) w przypadku braku możliwości nawiązania do zabudowy istniejącej kompozycja przestrzenna nowej zabudowy według nowych koncepcji, z uwzględnieniem walorów krajobrazowych, w szczególności estetyczno-widokowych.
- 5) Zasady kształtowania form budynków, z uwzględnieniem lokalnych form architektonicznych zabudowy:
- a) realizacja nowej zabudowy, w nawiązaniu do przeważających, w tym historycznych form budynków, charakterystycznych dla poszczególnych terenów zgodnie z ich przeznaczeniem i pełnioną funkcją, z zachowaniem bryły budynków oraz charakterystycznych dla nich cech elementów elewacji, kształtu dachów czy usytuowania głównych wejść do obiektów,
 - b) w przypadku braku możliwości nawiązania do zabudowy istniejącej kompozycja przestrzenna nowej zabudowy według nowych koncepcji, z uwzględnieniem walorów krajobrazowych, w szczególności estetyczno-widokowych.
- 6) Zasady stosowania i eksponowania elementów konstrukcyjnych i zdobniczych, z uwzględnieniem lokalnych form architektonicznych zabudowy:
- nie określa się.
- 7) Rodzaje i standardy jakościowe stosowanych materiałów wykończeniowych, z uwzględnieniem lokalnych form architektonicznych:
- a) stosowanie materiałów wykończeniowych dla poszczególnych terenów zainwestowanych w danej jednostce osadniczej, w nawiązaniu do charakterystycznych dla istniejących budynków, w tym historycznych, w miejscu realizacji inwestycji,
 - b) możliwość stosowania materiałów wykończeniowych o nowoczesnym wyrazie stylistycznym ze szczególnym uwzględnieniem historycznej zabudowy sąsiedniej.
- 8) Charakterystyczne cechy elewacji budynków, z uwzględnieniem lokalnych form architektonicznych zabudowy:
- a) lokalizowanie na elewacjach frontowych urządzeń technicznych m.in. urządzeń przesyłowych, klimatyzatorów i urządzeń wentylacyjnych, w sposób niezaburzający estetyki i kompozycji elewacji frontowej budynków oraz w sposób niezakłócający odbioru wizualnego obiektu z ulic i innych przestrzeni dostępnych publicznie.

- 9) Charakterystyczne cechy dachów budynków, z uwzględnieniem lokalnych form architektonicznych zabudowy:
- dachy budynków realizować w nawiązaniu do charakterystycznych cech dachów (w szczególności cech takich jak: kształt, spadek dachu, układ kalenicy względem drogi, pokrycie) obiektów, w tym obiektów historycznych, występujących przy poszczególnych ulicach lub w kwartałach zabudowy,
 - jeżeli nie występują powtarzające się charakterystyczne cechy dachów to możliwa jest realizacja dachów o dowolnych parametrach,
 - lokalizowanie urządzeń technicznych, w tym: paneli fotowoltaicznych, klimatyzatorów, urządzeń wentylacyjnych itp. w sposób niezakłócający odbioru wizualnego obiektu z ulic i innych przestrzeni dostępnych publicznie,
 - w przypadku realizacji budynków o nowoczesnej formie architektonicznej możliwe jest stosowanie pokryć dachowych o nowoczesnym wyrazie stylistycznym, wpisujących się harmonijnie w historyczny charakter zabudowy istniejącej.
- 10) Zasady i warunki dotyczące sytuowania obiektów małej architektury, tablic reklamowych i urządzeń reklamowych oraz ogrodzeń, ich gabarytów, standardów jakościowych oraz rodzaje materiałów budowlanych, z uwzględnieniem lokalnych form architektonicznych, w tym dla przestrzeni dostępnych publicznie:
- realizacja małej architektury według spójnej koncepcji dla poszczególnych przestrzeni publicznych,
 - ograniczanie lokalizowania:
 - wolnostojących: urządzeń reklamowych, tablic reklamowych oraz szyldów,
 - urządzeń reklamowych, tablic reklamowych oraz szyldów na budynkach, ze szczególnym uwzględnieniem obiektów zabytkowych,
 - urządzeń reklamowych, tablic reklamowych oraz szyldów na ogrodzeniach,
 - urządzeń reklamowych, tablic reklamowych oraz szyldów na terenach zieleni,
 - urządzenia i tablice reklamowe oraz szyldy lokalizowane na budynkach należy sytuować w sposób niezaburzający estetyki i kompozycji elewacji budynków oraz w sposób nieprzesłaniający istotnych elementów i detali architektonicznych,
 - urządzenia i tablice reklamowe oraz szyldy lokalizowane jako wolnostojące nie mogą zakłócać odbioru wizualnego obiektów, w szczególności zabytkowych, z przestrzeni publicznych,
 - wykluczanie lokalizowania prefabrykowanych przęsłowych ogrodzeń betonowych lub żelbetonowych.
- 11) Zasady dotyczące zagospodarowania i wyposażenia terenów przestrzeni dostępnych publicznie:
- urządzenia i sytuowania zieleni, w tym struktury przestrzennej nasadzeń, preferowanych lub wykluczonych gatunków roślin, wysokości zieleni i pełnionej funkcji:
 - zachowanie, ochrona i kształtowanie zieleni wzdłuż ciągów komunikacyjnych poprzez uzupełnianie brakujących drzew w alejach i szpalerach oraz wypełnianie zielenią wysoką i niską powierzchni wolnych od utwardzenia w pasach drogowych, z uwzględnieniem ciągów widokowych,

- dla nowych nasadzeń zastosowanie gatunków rodzimych zgodnie z naturalnym, przyrodniczym potencjałem siedliska,
 - b) sposobów wykorzystywania terenów przestrzeni publicznych, w tym wykorzystywania tymczasowego:
 - nie określa się,
 - c) powiązań widokowych terenów przestrzeni publicznych z otoczeniem:
 - nie określa się.
- 12) Określanie warunków działalności usługowej, w tym handlowej, w szczególności maksymalnej powierzchni sprzedaży obiektów handlowych, obszarów rozmieszczenia obiektów handlowych o maksymalnej powierzchni sprzedaży i ich dopuszczalnej liczby:
- a) lokalizowanie nowych usług na obszarach zainwestowanych z wykorzystaniem istniejącej zabudowy lub poprzez uzupełnianie zabudowy z dostosowaniem skali nowych budynków do charakteru miejsca,
 - b) umożliwianie się lokalizowanie, w obrębie terenów o funkcji turystycznej i rekreacyjnej, zabudowy usługowej, wyłącznie na potrzeby obsługi ruchu turystycznego, w tym sezonowych punktów gastronomicznych,
 - c) wykluczanie lokalizacji usług handlu o dużej powierzchni sprzedaży.
- 13) Wytyczne odnośnie określenia walorów ekspozycji, w szczególności elementów takich jak przedpola ekspozycji, osie widokowe i punkty widokowe oraz zasad ich ochrony i kształtowania, w tym nakazów, zakazów, dopuszczeń i ograniczeń w zagospodarowaniu i użytkowaniu terenów:
- a) zachowanie punktów i ciągów widokowych poprzez ograniczanie zainwestowania przesłaniającego widok,
 - b) zachowanie przedpola ekspozycji poprzez wykluczenie realizacji obiektów budowlanych z wyjątkiem małej architektury oraz obiektów związanych z zagospodarowaniem terenów sportowo-rekreacyjnych, z uwzględnieniem konieczności zachowania widoku,
 - c) w obszarach przedpola ekspozycji rekomenduje się kształtowanie zieleni wysokiej w sposób umożliwiający zachowanie widoku.

III. Rekomendacje i wnioski dotyczące zadań mających na celu zachowanie dotychczasowego stanu lub doprowadzenie do stanu pożądanego, adekwatnie do charakterystyki, wartości i zagrożeń zidentyfikowanych, dla możliwości zachowania wartości danego krajobrazu w zakresie²⁴:

1. Rozpoczęcia, kontynuacji lub zaniechania różnych form gospodarowania terenem, w tym działalności rolniczej, leśnej oraz gospodarki wodnej:
 - 1) Możliwość realizacji nowej zabudowy w ramach uzupełniania istniejącej struktury funkcjonalno-przestrzennej.
 - 2) Możliwość realizowania inwestycji celu publicznego z uwzględnieniem walorów przyrodniczych, kulturowych i estetyczno-widokowych krajobrazu.
 - 3) Dla obszarów wpływających negatywnie na odbiór wizualny krajobrazu, w celu poprawy jakości przestrzeni i postrzeganego krajobrazu w danym rejonie, rekomenduje się podjęcie działań neutralizujących negatywny odbiór wizualny,

²⁴ Na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 11 stycznia 2019 r. w sprawie sporządzania audytów krajobrazowych – zał. nr 7 ust. 4 pkt 1-4 oraz ust. 2 pkt 2

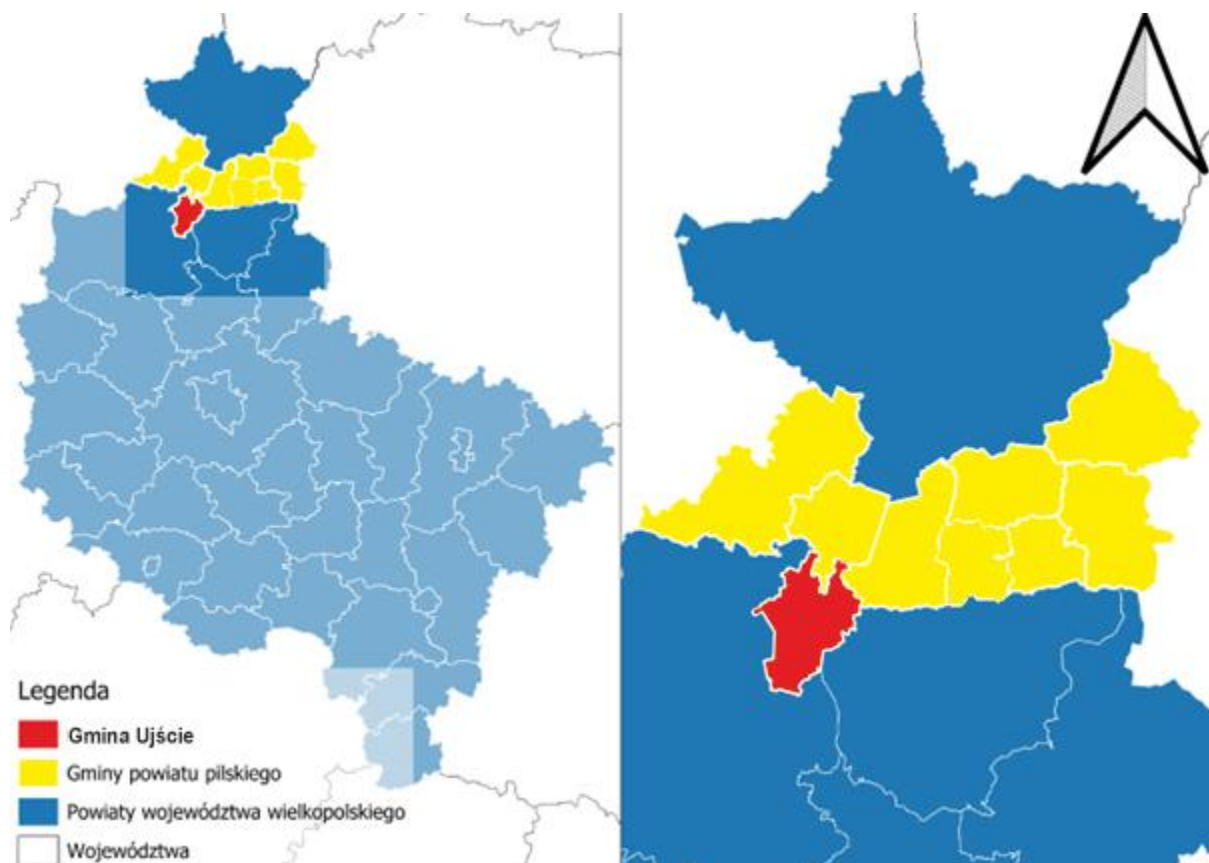
- w tym zabiegów przesłaniających niekorzystne widoki za pomocą realizacji zieleni izolacyjnej.
- 4) Podejmowanie działań z zakresu małej retencji skierowanych na zatrzymanie lub spowolnienie spływu wód w celu poprawy stosunków wodnych, poprzez:
 - a) wykorzystanie istniejącej sieci melioracyjnej (oraz jej modernizacja w sytuacji, gdy jest niezbędna do poprawnego funkcjonowania obiektów) do sterowania warunkami wodnymi (sieć rowów wraz z systemem śluz i jazów na Noteci, umożliwiała lokalne, okresowe zalewanie lub podtapianie łąk),
 - b) przywracanie ciekom naturalnego charakteru udroźnienie starorzeczy, umożliwienie naturalnych wylewów,
 - c) usunięcie zbędnych zadrzewień z obszarów torfowiskowych (zwiększenie naturalnej retencyjności torfowisk),
 - d) budowę i odbudowę systemu urządzeń wodnych odwadniająco-nawadniających, realizowanie oczek wodnych i stawów.
 - 5) Rozwój konkurencyjnych form turystyki i rekreacji niekolidujących z nadrzędnymi funkcjami ochrony przyrody, kanalizowanie ruchu turystycznego poprzez szlaki turystyczne i przygotowane miejsca odpoczynku, tablice edukacyjne.
 - 6) Kontynuacja gospodarki leśnej.
 - 7) Kontynuacja gospodarki wodnej.
 - 8) Kontynuacja działalności rolniczej.
2. Zabiegów renaturalizacyjnych oraz zabiegów odnowy obiektów kultury materialnej:
- 1) Rekultywacja wód powierzchniowych poprawiających ich jakość.
 - 2) Wykluczanie możliwości odwadniania terenów podmokłych, mokradeł.
 - 3) Odtwarzanie dawnych starorzeczy, magazynowanie w nich wód rzecznych, w celu polepszenia uwilgotnienia siedlisk.
 - 4) Wykluczanie możliwości wprowadzania gatunków obcych i eliminowanie gatunków inwazyjnych obcego pochodzenia.
 - 5) Uzupelnienie zieleni drzewami lub krzewami, spełniającej rolę naturalnej bariery chroniącej przed zanieczyszczeniami pochodzącymi z okolicznych pól, wzdłuż koryta Noteci na terenie gmin Ujście, Piła, Chodzież, Kaczory, Miasteczko Krajeńskie, Szamocin.
 - 6) Ochrona szczególnie wartościowych obszarów i obiektów przyrodniczych, przede wszystkim obszarów chronionych na podstawie przepisów odrębnych z zakresu ochrony przyrody oraz elementów krajobrazu kulturowego, olęderskiego i fryderycjańskiego układu wsi.
3. Koordynacji działań podejmowanych dla osiągnięcia celów występujących na danym obszarze objętym formami ochrony przyrody, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1–9 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, oraz form ochrony zabytków, o których mowa w art. 7 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami:
- 1) Zachowanie ustanowionych form ochrony przyrody, tj. obszarów chronionego krajobrazu, pomników przyrody oraz obszarów Natura 2000.
 - 2) Dążenie do powołania Parku Krajobrazowego Dolina Noteci.
 - 3) Zachowanie obiektów i obszarów zabytkowych, sukcesywna rewaloryzacja istniejącej zabudowy, w tym historycznej zabudowy związanej z osadnictwem olęderskim i fryderycjańskim.
 - 4) Wspieranie działań na rzecz utworzenia Parku Kulturowego Nadnoteckie Osadnictwo Olęderskie Skupione Parku Kulturowego Nadnoteckie Osadnictwo

- Fryderycjańskie oraz Archeologiczno – Etnograficznego Parku Kulturowego w Osieku.
- 5) Realizacja działań wynikających z planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000: Nadnoteckie Łęgi PLB300003 i Dolina Noteci PLH300004.
 - 6) Sporządzenie planu ochrony lub planu zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 Ostoja Piłska PLH300045 i Dolina Środkowej Noteci i Kanalu Bydgoskiego PLB300001.
 - 7) Realizacja działań w sposób nie powodujący negatywnych oddziaływań na cele i przedmioty ochrony obszarów i obiektów chronionych.
4. Konieczności podejmowania działań mających na celu utrzymanie dotychczasowej funkcji danego krajobrazu, w tym funkcji korytarzy ekologicznych:
- 1) Postuluje się dla krajobrazu priorytetowego, który jest objęty zasięgiem korytarzy ekologicznych: Północno-Centralnego Dolina Noteci GKPN-17, Północno-Centralnego Dolina Puszczy Drawskiej – Bory Krajeńskie GKPN-25A, Północno-Centralnego Lasy Krajeńskie GKPN-24C oraz korytarza ekologicznego doliny rzeki Notec, zachowanie stref ochronnych, które wyznacza granica krajobrazu priorytetowego, z możliwością lokalizowania nowej zabudowy oraz infrastruktury będącej zapleczem socjalno-technicznym dla rekreacji, jedynie na terenach już zainwestowanych oraz nowo wyznaczanych terenach o funkcji sportowo-rekreacyjnej tylko w granicach jednostek osadniczych.
 - 2) Utrzymanie funkcji międzynarodowych korytarzy dużych zwierząt lądowych m.in. poprzez wprowadzanie zalesień, zadrzewień bądź wysp leśnych na terenach rolnych, zapobieganie powstawaniu barier i fragmentacji korytarzy, m.in. w postaci intensywnego zainwestowania: Puszcza Drawska-Bory Krajeńskie, Lasy Krajeńskie, Dolina Noteci, Lasy Nadnoteckie.
 - 3) Podejmowanie działań na rzecz przeprowadzenia analiz mogących stanowić podstawę powołania parków kulturowych na obszarze o zachowanych wartościach kulturowych i krajobrazowych związanych z osadnictwem fryderycjańskim i olęderskim w Dolinie Noteci oraz wartościami archeologicznymi i etnograficznymi w Osieku.
 - 4) Uwzględnienie w dokumentach planistycznych dla terenów bezpośrednio sąsiadujących z krajobrazem priorytetowym zapisów regulujących zachowanie wartości krajobrazu priorytetowego, w tym:
 - a) określenie wysokiego wskaźnika powierzchni biologicznie czynnej na obszarach zurbanizowanych w pasie granicznym,
 - b) dążenie do wprowadzania w pasie granicznym z krajobrazem priorytetowym terenów ogólnodostępnych o funkcjach rekreacyjnych, zieleni urządzonej, itp.,
 - c) dla obszarów zainwestowanych, w szczególności terenów działalności gospodarczej i terenów przemysłowych stosowanie zieleni izolacyjnej, składającej się z gatunków rodzimych wprowadzanych zgodnie z naturalnym, przyrodniczym potencjałem siedliska, na terenie i na granicy z krajobrazem priorytetowym,
 - 5) Rekomenduje się sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, w szczególności dla: jednostek osadniczych w celu ograniczenia rozlewania się miejscowości i dla terenów, które są lub mogą być w przyszłości wykorzystywane w celach sportowo-rekreacyjnych, dla terenów zagrożonych silną presją turystyczną oraz dla terenów otwartych w celu ochrony ich przed niekontrolowanym zainwestowaniem.

3. AKTUALNY STAN ŚRODOWISKA NA TERENIE GMINY UJŚCIE

3.1. Położenie

Ujście to gmina miejsko-wiejska. Jej obszar położony jest w północnej części województwa wielkopolskiego, w powiecie pilskim. Gmina podzielona jest na Miasto Ujście i 8 sołectw: Byszki, Chrustowo, Jabłonowo, Kruszewo, Ługi Ujskie, Mirostaw, Nowa Wieś Ujska i Węglewo. Główną jednostką osadniczą w Gminie, gdzie jednocześnie skoncentrowana jest zabudowa mieszkaniowa, usługowa i produkcyjna, jest miasto Ujście.

Rysunek 1. Położenie Gminy Ujście na tle powiatu i województwa
Źródło: projekt Strategii Rozwoju Gminy Ujście na lata 2025-2034

Gmina Ujście sąsiaduje z następującymi gminami:

- od północy z Gminą Kaczory i Miastem Piła (powiat pilski),
- od zachodu z Gminą Trzcianka (powiat czarnkowsko-trzcianecki),
- od południa z Gminą Czarnków (powiat czarnkowsko-trzcianecki),
- od wschodu z Gminą Chodzież (powiat chodzieski).

Zgodnie z regionalizacją fizyczno-geograficzną J. Kondrackiego, Gmina Ujście położona jest w podprovincji Pojezierza Południowo-Bałtyckiego, w subregionach: Doliny Środkowej Noteci i Pojezierza Chodzieskiego. Dolina Środkowej Noteci obejmuje północną i północno-zachodnią część Gminy. Południowa część Gminy położona jest na obszarze Pojezierza Chodzieskiego.

3.2. Demografia

Stan ludności Gminy Ujście w 2023 roku według danych GUS wyniósł 7 593 osób (z czego 3 784 mężczyzn i 3 809 kobiet). Na przestrzeni lat 2018-2023 odnotowano spadek liczby mieszkańców w gminie. Liczba mieszkańców zmniejszyła się o 368 osób.

Czynniki określające sytuację demograficzną w gminie to przede wszystkim: współczynnik przyrostu naturalnego, saldo migracji, gęstość zaludnienia, współczynnik feminizacji, struktura wieku, migracje. Dane statystyczne w zakresie podstawowych czynników kształtujących lokalną sytuację demograficzną przedstawiono w poniższych zestawieniach.

Tabela 2. Dane demograficzne Gminy Ujście

Wyszczególnienie	Jednostka	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba ludności	osoba	7 961	7 957	7 708	7 661	7 626	7 593
Liczba kobiet	osoba	3 927	3 945	3 850	3 844	3 831	3 809
Liczba mężczyzn	osoba	4 034	4 012	3 858	3 817	3 795	3 784
Gęstość zaludnienia	osoba/km ²	62,1	62,1	60,2	59,8	60,5	60,3
Urodzenia żywe na 1000 ludności	-	9,92	9,79	10,11	6,91	7,59	7,63
Zgony na 1000 ludności	-	9,67	9,54	10,63	14,86	12,30	10,65
Przyrost naturalny na 1000 ludności	-	0,25	0,25	-0,52	-7,95	-4,71	-3,02
Współczynnik przyrostu naturalnego	-	2	2	-4	-61	-36	-23
Saldo migracji na 1000 ludności	-	-5,7	1,4	-3,2	0,0	1,8	-1,6
Zameldowania	osoba	62	105	92	90	98	92
Wymeldowania	osoba	107	94	117	90	84	104
Współczynnik feminizacji	osoba	97	98	100	101	101	101

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Na podstawie danych demograficznych przedstawionych powyżej wnioskuje się, że w latach 2018-2019 na terenie Gminy Ujście występował dodatni przyrost naturalny, natomiast od 2020 wartość tego wskaźnika jest ujemna. Gęstość zaludnienia wynosiła w 2023 roku 60,3 osób na km².

Liczba mężczyzn na przestrzeni analizowanych lat była nieznacznie wyższa niż liczba kobiet, za wyjątkiem lat 2021-2023, gdzie liczba kobiet była niższa niż liczba mężczyzn. Współczynnik feminizacji w ostatnich latach przyjmował wartość od 97 do 101. Saldo migracji na 1000 osób w latach 2018, 2020 i 2023 miało wartość ujemną, natomiast w latach 2019, 2021 i 2022 miało wartość dodatnią.

3.3. Infrastruktura techniczna

3.3.1. Transport i komunikacja

Infrastruktura transportowa i łączność są kluczowymi czynnikami wpływającymi na rozwój każdej jednostki samorządowej. Ich jakość ma istotne znaczenie dla życia mieszkańców oraz dla potencjału gospodarczego i społecznego danego obszaru.

Całkowita długość sieci dróg w Gminie Ujście wynosi ok. 317 km. Głównym szlakiem komunikacyjnym przebiegającym przez obszar Gminy jest droga krajowa nr 11 łącząca Śląsk z Pomorzem. Stanowi ona dogodne połączenie Ujścia z Piłą oraz Chodzieżą (najbliższe ośrodki powiatowe), a dalej Koszalinem (kierunek północny) i Poznaniem (kierunek południowy), zapewniając dobrą dostępnością komunikacyjną. Trasa przebiega przez centrum Ujścia, co w okresie wakacyjnym (mieszkańcy Śląska i Wielkopolski udający się na wypoczynek nad morze) generuje duży ruch.

Należy podkreślić, że dzięki drodze nr 11 jak i 182 Ujście jest dobrze skomunikowane z sąsiednimi ośrodkami miejskimi (Chodzież, Czarnków, Piła, Trzcianka), do których dojazd samochodem zajmuje mniej niż 30 min. Pozwala to mieszkańcom na wygodne korzystanie z oferty usługowo-edukacyjnej. Bezpośrednio na terenie Gminy przebiega linia kolejowa numer 374 (jednotorowa, niezelektryfikowana) relacji Piła Główna – Ujście – Mirosław, na której realizowany jest przewóz towarowy. W Ujściu zachował się przedwojenny port rzeczny na Noteci, jednobasenowy, połączony kilkusetmetrowym kanałem, wyposażony w bocznice kolejową i posiadający czynne silosy zbożowe.

Sieć komunikacyjną w obrębie Gminy Ujście tworzą drogi:

- **krajowa** (7 km):
 - nr 11 relacji Bytom - Kołobrzeg;
- **wojewódzka** (14 km):
 - nr 182 relacji Ujście – Międzychód;
- **powiatowe** (32 km) zapewniające połączenia z sąsiednimi gminami:
 - 1160P Ujście – Byszki – Dziembowo – Morzewo – Kaczory,
 - 1161P Piła – Kalina – Byszki,
 - 1162P Jabłonowo – Węglewo,
 - 1175P Droga wojewódzka nr 182 - Nowa Wieś Ujska - Nietuszkowo (granica powiatu w m. Chrustowo),
 - 1176P Ujście - Nowa Wieś Ujska,
 - 1209P Czarnków – Walkowice - granica powiatu pilskiego – Mirosław,
 - 1329P Stobno - Ługi Ujskie;
 - 1334P Romanowo Górne – Kruszewo - granica powiatu Marunowo;
- **gminne** (264 km).

Newralgicznym punktem sieci drogowej jest skrzyżowanie drogi krajowej nr 11 z drogą wojewódzką nr 182 w centrum Ujścia, które generuje duży ruch (szczególnie w okresie letnim) wpływając na płynność ruchu w całym mieście.

Jak podaje Bank Danych Lokalnych GUS w 2023 r. długość dróg dla rowerów na obszarze Gminy Ujście wynosiła 7,5 km. Gęstość sieci osiągnęła wartość 5,95 km na 100 km², natomiast średnia dla powiatu to 8,25 km na 100 km², a dla województwa wielkopolskiego 9,45 km, co wskazuje, że na obszarze Gminy konieczne jest dalsze rozwijanie połączeń rowerowych.

Drogi rowerowe typu „droga dla pieszych i rowerów” usytuowane są w pasie drogowym w okolicy Mirosława, Nowej Wsi Ujskiej oraz Ujście (w ciągu drogi nr 11). W 2023 r. powiat pilski ze środków Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych wybudował 5,1 km odcinek drogi rowerowej Ujście -Byszki.

W dniu 8 listopada 2017 r. Gmina Ujście zawarła porozumienie z Gminą Piła dotyczące przejęcia przez Gminę Piła od Gminy Ujście części zadania publicznego w zakresie lokalnego transportu zbiorowego (uchwała Rady Miejskiej nr XXV/171/2017 z dnia 22.09.2017 r.). Na obszarze Gminy realizowany jest kurs autobusu nr „50” na trasie Pl. Zwycięstwa (Piła) – Mirosław.

Publiczny autobusowy transport zbiorowy realizowany jest także przez przewoźnika PKS Piła Sp. z o.o. podległego Powiatowi Pilskiemu. Połączenie Piła – Ujście – Nowa Wieś Ujska – Chrustowo odbywa się w dni powszednie (5 połączeń między 5:00 a 19:00). Cena biletu wynosi ok 13 zł¹. Przystanki na obszarze Gminy zlokalizowane są:

- Chrustowo,
- Chrustowo, skrz.,
- Chrustowo, wyb.,
- Nowa Wieś Ujska, szkoła,
- Nowa Wieś Ujska,
- Nowa Wieś Ujska, Plany,
- Ujście, Os. Górne,
- Ujście,
- Ługi Ujskie, skrz.

Z kolei przez Ujście realizowane są połączenia autobusowe na kierunkach:

- Czarnków (szpital nż) – 8 kursów,
- Damasławek (przez Chodzież, Czesławice, Gołańcz) – 1 kurs,
- Piła Centrum Przesiadkowe – 20 kursów,
- Piła Centrum Przesiadkowe (przez Nową Wieś Ujską, Chrustowo) – 7 kursów,
- Piła Centrum Przesiadkowe (przez Chrustowo, Nową Wieś Ujską) – 4 kursy.

Gmina nie posiada kolejowych połączeń pasażerskich. Najbliższe dworce znajdują się w Dziembówku (Gmina Kaczory, ok. 6 km) na linii nr 354 relacji Poznań – Piła oraz w Pile (ok. 10 km), która stanowi ważny węzeł komunikacyjny (linie nr: 18, 354,374, 405, 999, 203).

3.3.2. Zaopatrzenie w ciepło, energię elektryczną i paliwo gazowe²

Na terenie Gminy Ujście nie funkcjonują scentralizowane systemy zbiorowego zaopatrzenia w ciepło. Potrzeby grzewcze zaspokajane są głównie poprzez indywidualne źródła ciepła o niskich mocach oraz nieliczne kotłownie lokalne. Gmina Ujście prowadzi ewidencję źródeł ciepła. Wnioskować z niej można, że w 2023 roku dominującym źródłem ciepła było kotły na paliwa stałe (34,47%) oraz kotły gazowe (25,18%). Z kolei 20,01% mieszkań ogrzewanych było systemem mieszanym.

Operatorem dystrybucyjnego systemu elektroenergetycznego na terenie Gminy Ujście jest ENEA Operator Sp. z o.o. Oddział Dystrybucji Poznań. W zakresie infrastruktury zasilającej przez obszar Gminy Ujście przebiegają 3 odcinki linii elektroenergetycznych wysokiego napięcia 110 kV, tj. Piła Krzewina – Ujście, Piła Krzewina – Wałcz oraz Ujście – Trzcianka. Na terenie gminy znajduje się Główny

¹ <https://www.pkspila.pl/wyszukiwarka-polaczen/6178348/6172854/chrustowo/pila-centrum-przesiadkowe> (dostęp: 27.03.2025 r.)

² Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Ujście

Punkt Zasilania (GPZ) „Ujście” tj. stacja elektroenergetyczna 110/15 kV o mocy 16 MVA. Gmina Ujście w zakresie zaopatrzenia w energię elektryczną wykazuje również powiązania z następującymi stacjami 110/15 kV: GPZ „Piła Południe”, GPZ „Trzcianka”, GPZ „Czarnków Wschód”, GPZ „Chodzież” oraz GPZ „Śmiłowo”. Przez Ujście przebiega również linia elektroenergetyczna najwyższych napięć 2x400 kV relacji Piła Krzewina-Plewiska. Łączna długość linii elektroenergetycznych będących na majątku Enea Operator Sp. z o.o. na terenie Gminy Ujście wynosi łącznie 250,2 km, w tym linie wysokiego napięcia (110 kV) stanowią 11,6 km, linie średniego napięcia (15 kV) – 100,8 km oraz niskiego napięcia (0,4 kV) – 137,8 km. Długość linii napowietrznych na terenie gminy wynosi 137,4 km (co stanowi 54,9%), natomiast linii kablowych 112,8 km (45,1%).

Operatorem dystrybucyjnego systemu gazowniczego na terenie Gminy Ujście jest Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. Oddział Zakład Gazowniczy w Poznaniu. Na terenie Gminy Ujście dystrybuowany jest gaz ziemny grupy E (GZ-50) – gaz ziemny wysokometanowy. Jediną zgazyfikowaną miejscowością na terenie gminy jest Ujście. Łączna długość czynnej sieci gazowej na terenie gminy wynosi 49,455 km, w tym 29,445 km stanowią gazociągi dystrybucyjne. Na terenie Gminy znajdują się 442 szt. czynnych przyłączy gazowych, w tym 393 szt. do budynków mieszkalnych. Stopień gazyfikacji miasta Ujście wynosi 81,6%. Łączne zużycie gazu ziemnego na terenie Gminy Ujście w 2023 r. wyniosło 126 351,6 MWh. Zdecydowanie największy udział w zużyciu gazu na terenie gminy posiada sektor przemysłowy – 92,3%. Zużycie gazu ziemnego przez gospodarstwa domowe wyniosło 8506,2 MWh, natomiast przez sektor handlowo-usługowy 1295,3 MWh.

3.3.3. Odnawialne źródła energii

Na obszarze Gminy Ujście w trakcie realizacji jest inwestycja polegająca na budowie farmy fotowoltaicznej w Węglewie.

Ponadto w Nowej Wsi Ujskiej zlokalizowana jest turbina wiatrowa o mocy 1MW (dz. nr geod. 27/5). W lipcu 2021 r. Wojewoda Wielkopolski wydał decyzję nr 141/21 w sprawie zmiany pozwolenia firmie Windpower Poland sp. z o.o. na budowę Parku Wiatrowego Ujście na terenie miejscowości Węglewo i Kruszewo.

Na rzece Gwda w miejscowości Byszki (dz. 279/2) działa elektrownia wodna przepływowa (WOB) o nazwie Mała Elektrownia Wodna Byszki, wytwarzająca energię elektryczną przy użyciu dwóch jednostek wytwórczych o łącznej mocy zainstalowanej 0,320 MW (2 x 0,160 MW).

3.4. Istniejący stan środowiska przyrodniczego

3.4.1. Ochrona klimatu i jakość powietrza

3.4.1.1. Ochrona klimatu

Gmina Ujście, zgodnie z regionalizacją klimatyczną wg. W. Okołowicza i D. Martyn, zlokalizowana jest w Nadwiślańskim Regionie Klimatycznym o słabym wpływie Morza Bałtyckiego. Średnia roczna temperatura oscyluje wokół 7,8 °C, natomiast roczna ilość opadów waha się od 550 do 560 mm. Okres

wegetacyjny trwa około 220 dni. Na terenie Gminy Ujście dominują wiatry wiejące z kierunku zachodniego oraz południowo-zachodniego³.

Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 wskazuje na cele i kierunki działań adaptacyjnych, które należy podejmować w następujących sektorach:

- gospodarce wodnej;
- rolnictwie;
- leśnictwie;
- różnorodności biologicznej;
- zdrowiu;
- energetyce;
- budownictwie;
- transporcie;
- gospodarce przestrzennej i obszarach:
 - prawnie chronionych;
 - obszarach górskich;
 - strefie wybrzeża;
 - obszarach zurbanizowanych.

Wrażliwość tych sektorów została określona w oparciu o przyjęte dla SPA 2020 scenariusze zmian klimatu. Zaproponowano cele, kierunki działań oraz konkretne działania, które korespondują z dokumentami strategicznymi, w szczególności Strategią Rozwoju Kraju - Polska 2030 oraz innymi strategiami rozwoju i jednocześnie stanowią ich niezbędne uzupełnienie w kontekście adaptacji.

Do podstawowych działań o charakterze horyzontalnym, tj. takich, które powinny być realizowane we wszystkich województwach kraju należą:

- edukacja społeczeństwa w zakresie spodziewanych zmian i ograniczenia ich skutków;
- monitoring zmian wrażliwości gospodarki i społeczeństwa oraz postępu we wdrażaniu strategii adaptacyjnej;
- planowanie przestrzenne na poziomie regionalnym i lokalnym z uwzględnieniem zmian klimatu i adaptacji;
- rozwój usług zdrowotnych ze szczególnym uwzględnieniem wrażliwości mieszkańców na występowanie fal upałów;
- ograniczenie skutków zagrożeń w rolnictwie, lasach i ekosystemach wynikających z pojawiania się inwazyjnych szkodników i chorób, a także uwzględnienie przystosowania gatunkowego lasów do oczekiwanego wzrostu temperatury w procesie zalesień;

³ Prognoza oddziaływania na środowisko Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Ujście na lata 2020-2023 z perspektywą na lata 2024-2027

- właściwe gospodarowanie na obszarach rolnych, chronionych, górskich (wsparcie technologiczne gospodarstw oraz doradztwo technologiczne uwzględniające aspekty dostosowania budownictwa i produkcji rolnej do zmieniających się warunków klimatycznych);
- modernizacja systemu energetycznego uwzględniająca zwiększone ryzyko występowania zjawisk ekstremalnych;
- uwzględnienie trendów klimatycznych i gospodarczych w procesie projektowania i budowy infrastruktury transportowej;
- uwzględnienie konieczności zapewnienia korytarzy wentylacyjnych w miastach i kotlinach górskich w celu ograniczenia skutków rozwoju wyspy ciepła i wzrostu koncentracji zanieczyszczeń powietrza oraz zwiększania obszarów wodnych i zieleni w miastach.

Dla Gminy Ujście nie opracowano Planu adaptacji do zmian klimatu.

3.4.1.2. Jakość powietrza

Uchwałą Nr XXI/391/2020 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 13 lipca 2020 roku został przyjęty Program ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej. Program ochrony powietrza jest dokumentem, który wskazuje istotne powody (źródła) wystąpienia przekroczeń norm jakości powietrza w odniesieniu do ww. zanieczyszczeń w strefie wielkopolskiej oraz określa skuteczne i możliwe do zrealizowania działania, których wdrożenie spowoduje poprawę jakości powietrza i dotrzymanie norm określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz.U. z 2021 poz. 845).

Ocena jakości powietrza dokonywana jest w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska. Ocena jakości powietrza prowadzona jest pod kątem ochrony zdrowia i pod kątem ochrony roślin. Ocena jakości powietrza wykonywana jest na obszarze stref. Dla terenu województwa wielkopolskiego obowiązują wymienione niżej strefy:

- strefa aglomeracja poznańska obejmująca Poznań – miasto o liczbie mieszkańców powyżej 250 tysięcy,
- strefa miasto Kalisz – miasto o liczbie mieszkańców powyżej 100 tysięcy,
- strefa wielkopolska obejmująca pozostały obszar województwa.

W województwie wielkopolskim wszystkie strefy stanowią obszary zwykłe, tj. obszary stref nie będące obszarami ochrony uzdrowiskowej.

Wynikiem oceny, zarówno pod kątem kryteriów dla ochrony zdrowia, jak i kryteriów dla ochrony roślin, dla wszystkich substancji podlegających ocenie, jest zaliczenie strefy do jednej z poniższych klas:

- klasy A – jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy nie przekraczają odpowiednio poziomów dopuszczalnych i poziomów docelowych;
- klasy B – jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalny, lecz nie przekraczają poziomów dopuszczalnych powiększonych o margines tolerancji;
- klasy C – jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalny powiększony o margines tolerancji, a w przypadku gdy margines tolerancji nie jest określony – poziomy dopuszczalny i poziomy docelowy;
- klasy D1 – jeżeli poziom stężeń ozonu nie przekracza poziomu celu długoterminowego;
- klasy D2 – jeżeli poziom stężeń ozonu przekracza poziom celu długoterminowego.

Na terenie Gminy Ujście nie znajduje się żadna stacja pomiarowa wchodząca w skład systemu monitoringu jakości powietrza w województwie wielkopolskim prowadzonym przez GIOŚ.

Określając stan jakości powietrza na terenie Gminy Ujście kierowano się wynikami pomiarów dla strefy wielkopolskiej. Oceny przeprowadza się z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych:

- ze względu na ochronę zdrowia ludzi – dla wszystkich stref,
- ze względu na ochronę roślin – dla strefy wielkopolskiej.

Ocena pod kątem ochrony zdrowia obejmuje: dwutlenek azotu NO₂, dwutlenek siarki SO₂, benzen C₆H₆, ołów Pb, arsen As, nikiel Ni, kadm Cd, benzo(a)piren B(a)P, pył PM10, pył PM2,5, ozon O₃, tlenek węgla CO. W ocenie pod kątem ochrony roślin uwzględnia się: dwutlenek siarki SO₂, tlenki azotu NO_x, ozon O₃.

Pomiary, na podstawie których wykonywane są oceny, prowadzone są metodą automatyczną i manualną, w oparciu o metodyki referencyjne, a urządzenia podlegają stałemu nadzorowi metrologicznemu Centralnego Laboratorium Badawczego. Oceny wspomagane są modelowaniem matematycznym.

Dla poziomu dopuszczalnego dla dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, ołowiu, benzenu, tlenku węgla oraz poziomu docelowego ozonu, kadmu, arsenu, niklu, pyły PM10 strefę wielkopolską w roku 2023 zaliczono do klasy A. W 2024 roku stwierdzono przekroczenia poziomu docelowego dla benzo(a)pirenu a strefę wielkopolską zaliczono do klasy C. Dokonując oceny dla pyłu zawieszonego PM2,5 dla poziomu dopuszczalnego I fazy – wartości obowiązującej dla roku 2024 – strefa wielkopolska uzyskała klasę A1. Dokonując klasyfikacji dodatkowej:

- w przypadku ozonu odnosząc otrzymane wyniki do poziomu celu długoterminowego strefę wielkopolską zaliczono do klasy D2;
- w przypadku pyłu PM2,5 dla poziomu dopuszczalnego I fazy – strefa wielkopolska uzyskała klasę A.

Tabela 3. Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia (dane za rok 2024)

Nazwa strefy	Symbol klasy dla poszczególnych substancji											
	SO ₂	NO ₂	C ₆ H ₆	CO	O ₃	PM10	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P	PM2,5
wielkopolska	A	A	A	A	A ¹	A	A	A	A	A	C	A ¹

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie wielkopolskim. Raport za rok 2024

Ocena pod kątem ochrony roślin prowadzona jest wyłącznie dla strefy wielkopolskiej. Klasyfikację wykonano na podstawie wyników pomiarów automatycznych prowadzonych w stałych punktach pomiarowych. Jako metodę uzupełniającą na potrzeby rocznej oceny jakości powietrza w województwie wykorzystano modelowanie jakości powietrza oraz obiektywne szacowanie.

W efekcie oceny przeprowadzonej dla 2024 roku w zakresie dwutlenku siarki, tlenków azotu oraz ozonu strefę wielkopolską zaliczono do klasy A. W dodatkowej klasyfikacji w odniesieniu do poziomu celu długoterminowego strefie przypisano klasę D2.

Tabela 4. Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin (dane za rok 2024)

Nazwa strefy	Symbol klasy dla poszczególnych substancji		
	SO ₂	NO ₂	C ₆ H ₆
wielkopolska	A	A	A

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie wielkopolskim. Raport za rok 2024

Zgodnie z Programem ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej wyodrębniono obszary przekroczeń średniorocznego poziomu docelowego B(a)P w strefie wielkopolskiej w 2018 r. Jednym z tych obszarów jest obszar oznaczony kodem Wp18sWpB(a)Pa57 obejmujący gminę miejsko-wiejską Ujście oraz obszar oznaczony kodem Wp18sWpB(a)Pa03 obejmujący miasto Piła, gminę wiejską Szydłowiec, gminę miejsko-wiejską Trzcianka, gminę miejsko-wiejską Ujście. Maksymalna wartość stężenia z obliczeń dla B(a)P śr. roczna[ng/m³] dla tych obszarów wynosi odpowiednio 2,3 i 6,7. Jako główną przyczynę zanieczyszczeń wskazano emisję związaną z indywidualnym ogrzewaniem budynków.

Duże znaczenie w ogólnej emisji posiadają zarówno emisja powierzchniowa, punktowa jak i liniowa. Jakość powietrza w województwie wielkopolskim zależy również od napływów zanieczyszczeń z pozostałego obszaru Polski oraz Europy. Emisję do powietrza powoduje eksploatacja zasobów naturalnych węgla brunatnego, gazu ziemnego i soli kamiennej, a także złóż piasków, żwirów i surowców ilastych ceramiki budowlanej. Wielkopolska jest województwem o dużym udziale rolnictwa w gospodarce, więc i ten sektor gospodarki wpływa znacząco na emisję z obszaru województwa.

Z danych Krajowego Ośrodka Bilansowania i Zarządzania Emisjami (KOBiZE) wynika, że największy udział źródeł emisji w poszczególnych zanieczyszczeniach powietrza należy przypisać emisji komunalno-bytowej w zakresie benzo(a)pirenu, pyłu zawieszonego PM_{2,5} i PM₁₀. Znaczący udział w emisji tlenków siarki ma emisja punktowa, a tlenków azotu transport drogowy. Na terenie województwa wielkopolskiego, jak wcześniej wspomniano, znajdują się wyrobiska i hałdy, które są źródłem emisji pyłu zawieszonego PM₁₀ i PM_{2,5}.

18 grudnia 2017 roku Sejmik Województwa Wielkopolskiego podjął Uchwałę nr XXXIX/941/17 w sprawie wprowadzenia, na obszarze województwa wielkopolskiego, ograniczeń lub zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw, tzw. Uchwałę Antysmogową. Zgodnie z wyżej wymienioną uchwałą od 1 maja 2018 r. obowiązuje zakaz stosowania najgorszej jakości paliw stałych np. bardzo drobnego miazgu lub węgla brunatnego czy flotokonzentratu. Ponadto, wprowadzone zostały ograniczenia dla kotłów oraz tzw. miejscowych ogrzewaczy np. kominków i pieców. Wszystkie nowe kotły po 1 maja 2018 r. muszą zapewnić możliwość wyłącznie automatycznego podawania paliwa, wysoką efektywność energetyczną oraz dotrzymanie norm emisyjnych. Nie mogą również posiadać rusztu awaryjnego oraz możliwości jego zamontowania. Zgodnie z zapisami uchwały kotły zainstalowane przed wejściem w życie uchwały antysmogowej i nie spełniające jej wymagań będą musiały być wymienione w 2 etapach:

- do 1 stycznia 2024 r. – w przypadku kotłów bezklasowych,
- do 1 stycznia 2028 r. – w przypadku kotłów spełniających wymagania dla klasy 3 lub 4 według normy PN-EN 303-5:2012.

Kotły tzw. 5 klasy, zainstalowane przed wejściem w życie uchwał, będą mogły być użytkowane dożywotnio. Ponadto miejscowe ogrzewacze pomieszczeń (piece, kominki, kozy) zainstalowane przed wejściem w życie uchwały antysmogowej i nie spełniające ich wymagań będą musiały być wymienione

do 1 stycznia 2026 r. Przedmiotowa Uchwała została zmieniona Uchwałą nr XXXVI/700/21 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 29 listopada 2021 r.

W dniu 12 grudnia 2018 r. Rada Miejska w Ujściu podjęła uchwałę nr II/17/2018 zgodnie z którą od 2019 roku mieszkańcy Gminy mogli ubiegać się o dotacje z budżetu gminy na wymianę kotłów i pieców niskosprawnych na niskoemisyjne źródła ciepła. Dotacja to może wynieść do 40% kosztów inwestycji, jednak nie więcej niż 2 000,00 zł dla budynku lub lokalu mieszkalnego. Łącznie w roku ubiegłym wpłynęły 10 wniosków, z których 9 zostało pozytywnie rozpatrzonych. Łącznie w roku 2023 na to zadanie wydatkowano kwotę 17.184,00 zł.

Gmina Ujście zawarła porozumienie z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu w sprawie realizacji i zasad promocji programu „Czyste powietrze”. W ramach tego porozumienia w Urzędzie Miejskim funkcjonuje punkt konsultacyjny. Jego zadaniem jest wsparcie mieszkańców gminy poprzez :

- pomoc w przygotowaniu wniosku,
- wstępną weryfikację wniosków złożonych przez wnioskodawców,
- przekazanie zweryfikowanych wniosków o dofinansowanie do WFOŚiGW.

W 2023 r. w ramach funkcjonowania przedmiotowego punktu konsultacyjnego, Gmina przyjęła i przekazała do WFOŚ i GW 19 wniosków o dofinansowanie do wymiany kotła.

3.4.2. Zagrożenia hałasem

Pojęcie hałasu definiuje ustawa Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 647), za hałas uznaje się wszystkie dźwięki o częstotliwościach od 16 Hz do 16 000 Hz. Emisja hałasu jest jednym ze źródeł zanieczyszczeń środowiska, który może być szkodliwy dla zdrowia człowieka oraz stanu środowiska.

Na podstawie definicji hałasu określonej w Dyrektywie 2002/49/WE odnoszącej się do oceny i zarządzania poziomem hałasu w środowisku, hałas w środowisku można podzielić wg źródła powstawania na:

- hałas emitowany przez środki transportu: ruch drogowy, ruch kolejowy, ruch samolotowy;
- hałas pochodzący z obszarów działalności przemysłowej.

Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska, ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, w szczególności poprzez:

- utrzymanie poziomu hałasu poniżej dopuszczalnego lub co najmniej na tym poziomie;
- zmniejszanie poziomu hałasu co najmniej do dopuszczalnego, gdy nie jest on dotrzymany.

Głównym źródłem informacji o hałasie w środowisku jest Państwowy Monitoring Środowiska. Jest to system pomiarów, ocen i prognoz stanu środowiska oraz gromadzenia i rozpowszechniania informacji o środowisku, powołany na podstawie ustawy Prawo ochrony środowiska. Innym ze źródeł są Mapy akustyczne przedstawiające oddziaływanie hałasu komunikacyjnego przygotowywane przez zarządców dróg, linii kolejowych i portów lotniczych.

Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku określa rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz.U. 2014 poz. 112). Źródłami hałasu, dla których ustalono dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku są:

- drogi lub linie kolejowe, w tym torowiska tramwajowe poza pasem drogowym,
- starty, lądowania i przeloty statków powietrznych,
- linie elektroenergetyczne,

- instalacje i pozostałe obiekty oraz grupy źródeł hałasu.

Główny Inspektor Ochrony Środowiska w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska w latach 2018-2023 przeprowadził na terenie województwa wielkopolskiego monitoring hałasu, jednak na terenie Gminy Ujście nie zlokalizowano żadnego punktu pomiarowego.

3.4.2.1. Hałas przemysłowy

Zagadnienia dotyczące hałasu przemysłowego są dobrze rozpoznane, istniejące konflikty mają zwykle charakter lokalny, a obowiązujące regulacje prawne oraz dostępne technologie i metody zmniejszania hałasu, umożliwiają na ogół skuteczną eliminację istniejących zagrożeń. Działalność zakładów przemysłowych nie może powodować przekroczenia standardów emisyjnych, jeśli zostały ustalone, ani też powodować przekraczania standardów jakości środowiska poza terenem, do którego zarządzający ma tytuł prawny, a w przypadku utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania, poza tym obszarem. W przypadku stwierdzonego pomiarowo przekraczania dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku, powodowanego działalnością zakładu, wydawana jest przez organy ochrony środowiska decyzja o dopuszczalnym poziomie hałasu. W celu przeciwdziałania nadmiernej emisji hałasu do środowiska inspektorzy Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska przeprowadzają kontrole podmiotów posiadających decyzje o dopuszczalnym poziomie hałasu. Za przekraczanie poziomów hałasu określonych w wydanych decyzjach Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska wymierza w drodze decyzji administracyjne kary pieniężne. Niezależnie od sankcji karnych z tytułu niedotrzymywania dopuszczalnych poziomów hałasu, w przypadku pogorszenia stanu środowiska w znacznych rozmiarach lub zagrożenia życia lub zdrowia ludzi, Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska może wstrzymać działalność w zakresie, w jakim jest to niezbędne dla zapobieżenia pogarszaniu stanu środowiska. Hałas przemysłowy na terenie gminy stanowi zagrożenie o charakterze lokalnym, występuje głównie na terenach sąsiadujących z podmiotami gospodarczymi.

3.4.2.2. Hałas turbin wiatrowych

Na terenie Gminy Ujście, w Nowej Wsi Ujskiej zlokalizowana jest turbina wiatrowa o mocy 1MW (dz. nr geod. 27/5). Wg Wytycznych w zakresie prognozowania oddziaływań na środowisko farm wiatrowych (Stryjecki M., Mielniczuk K., GDOŚ, Warszawa 2011), turbina wiatrowa jest źródłem dwóch rodzajów hałasu:

- hałasu mechanicznego, emitowanego przez przekładnię i generator,
- szumu aerodynamicznego, emitowanego przez obracające się łopaty wirnika, którego natężenie jest uzależnione od „prędkości końcówek” łopat (tzw. tip speed).

Dzięki zaawansowanym technologiom izolacji gondoli, hałas mechaniczny został w stosowanych obecnie modelach turbin ograniczony do poziomu poniżej szumu aerodynamicznego. Wynika to również z faktu, iż poziom emitowanego hałasu mechanicznego nie wzrasta wraz ze wzrostem wielkości turbiny w takim tempie, jak obserwuje się to w przypadku szumu aerodynamicznego. W związku z tym, że źródłem szumu aerodynamicznego jest przepływające przez łopaty wirnika powietrze, hałas ten jest nieunikniony i dominuje w bezpośrednim sąsiedztwie farmy wiatrowej. Pomimo zmian konstrukcyjnych, mających na celu obniżenie natężenia szumu aerodynamicznego poprzez obniżenie „prędkości końcówek” (najlepiej tak, by nie przekraczała ona 65 m/s [W specyfikacji technicznej turbin wiatrowych producenci podają zakres „prędkości końcówek”. O ile dolna granica jest dość niska, górna granica zwykle przekracza próg 65 m/s, np. Enercon E-70: 22-80 m/s, Enercon E-82: 25-80 m/s]) czy też wprowadzenie regulacji ustawienia kąta łopat (tzw. pitch control system), hałas

ten został już w znacznym stopniu ograniczony, ale niestety nie udało się go całkowicie wyeliminować. Natężenie emitowanego przez farmę hałasu uzależnione jest od wielu czynników, przede wszystkim od:

- sposobu rozmieszczenia turbin w obrębie farmy oraz ich modelu,
- ukształtowania terenu,
- prędkości i kierunku wiatru oraz
- rozchodzenia się fal dźwiękowych w powietrzu.

Przykładowo, wraz ze wzrostem prędkości wiatru wzrasta poziom szumu aerodynamicznego emitowanego przez turbinę. Jednocześnie jednak wzrasta natężenie szumu wiatru, który w dużym stopniu maskuje dźwięki emitowane przez turbinę. To, w jaki sposób człowiek będzie odbierał dźwięki emitowane przez turbiny (czy będą one dla niego uciążliwe czy nie), w głównej mierze uzależnione jest od poziomu tzw. hałasu tła oraz od odległości od farmy. Jeżeli natężenie hałasu tła jest zbliżone do poziomu hałasu emitowanego przez pracującą turbinę, dźwięki emitowane przez farmę wiatrową stają się właściwie „nierozróżnialne” od otoczenia. Należy zatem na terenie, na którym planowana jest FW wykonać pomiary tła akustycznego. Podstawowym sposobem na ograniczenie uciążliwości hałasu generowanego przez elektrownie wiatrowe jest utrzymanie odpowiedniej odległości tych instalacji od terenów, dla których wyznaczono normy w zakresie klimatu akustycznego. Odległość ta powinna wynikać z przeprowadzonych przez ekspertów analiz.

3.4.2.3. Hałas komunikacyjny

Głównym źródłem hałasu, który wpływa na klimat akustyczny jest hałas związany z transportem, który jest hałasem typu liniowego. Stanowi on jednocześnie jedno z najpowszechniejszych i najbardziej uciążliwych źródeł hałasu, ze względu na obszar, na który oddziałuje oraz liczbę ludności narażoną na jego oddziaływanie. Ponadto wraz ze wzrostem liczby samochodów wzrasta znacznie natężenie ruchu drogowego. Z badań wynika, że narażenie na hałas stanowi istotne zagrożenie dla zdrowia publicznego oraz wykazuje tendencję wzrostową.

Na poziom hałasu drogowego wpływa przede wszystkim:

- natężenie ruchu komunikacyjnego,
- udział transportu ciężkiego w strumieniu ruchu,
- prędkość ruchu pojazdów,
- typ i stan techniczny pojazdów,
- nachylenie drogi,
- stan nawierzchni oraz płynność ruchu.

W rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 roku w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz.U. z 2014 r., poz. 112) określono standardy akustyczne dla poszczególnych rodzajów terenów, różniących się sposobem zagospodarowania i pełnionymi funkcjami. W przypadku hałasu drogowego i kolejowego, obowiązujące wartości wskaźników długookresowych określone przywołanym rozporządzeniem Ministra Środowiska, mieszczą się w przedziałach:

- dla poziomu dzienne-wieczorno-nocnego LDWN – 50–70 dB,
- dla długookresowego poziomu hałasu w porze nocy LN – 45–65 dB,
- dla wskaźnika krótkookresowego poziomu równoważnego w porze dnia LAeqD – 50–68 dB,

- dla wskaźnika krótkookresowego poziomu równoważnego w porze nocy LAeqN – 45-60 dB,

Wymagania względem hałasu lotniczego przedstawiają się następująco:

- wartość dopuszczalna poziomu dziennie-wieczorno-nocnego LDWN odpowiada wartości dopuszczalnej równoważnego poziomu hałasu w porze dnia LAeqD – 55–60 dB,
- wartość dopuszczalna długookresowego poziomu hałasu w porze nocy LN odpowiada wartości dopuszczalnej równoważnego poziomu hałasu w porze nocy LAeqN – 45–50 dB.

Na potrzeby oceny stanu klimatu akustycznego środowiska, na obszarach objętych przekroczeniami dopuszczalnych wartości poziomu hałasu w środowisku przyjmuje się następującą klasyfikację:

- przekroczenie wartości dopuszczalnej poziomu hałasu do 10 dB – stan niedobry,
- przekroczenie wartości dopuszczalnej poziomu hałasu powyżej 10 dB i do 20 dB – stan zły,
- przekroczenie wartości dopuszczalnej poziomu hałasu powyżej 20 dB – stan bardzo zły.

Zachowanie wartości dopuszczalnych poziomu hałasu nie zawsze gwarantuje eliminację uciążliwości akustycznych w środowisku. Ustalone normy są kompromisem pomiędzy potrzebą zachowania komfortu akustycznego a aktualnymi technicznymi, technologicznymi i ekonomicznymi możliwościami ograniczania emisji hałasu.

Całkowita długość sieci dróg w Gminie Ujście wynosi ok. 317 km. Głównym szlakiem komunikacyjnym przebiegającym przez obszar Gminy jest droga krajowa nr 11 łącząca Śląsk z Pomorzem. Stanowi ona dogodne połączenie Ujścia z Piłą oraz Chodzieżą (najbliższe ośrodki powiatowe), a dalej Koszalinem (kierunek północny) i Poznaniem (kierunek południowy), zapewniając dobrą dostępnością komunikacyjną. Trasa przebiega przez centrum Ujścia, co w okresie wakacyjnym (mieszkańcy Śląska i Wielkopolski udający się na wypoczynek nad morze) generuje duży ruch.

Należy podkreślić, że dzięki drodze nr 11 jak i 182 Ujście jest dobrze skomunikowane z sąsiednimi ośrodkami miejskimi (Chodzież, Czarnków, Piła, Trzcianka), do których dojazd samochodem zajmuje mniej niż 30 min. Pozwala to mieszkańcom na wygodne korzystanie z oferty usługowo-edukacyjnej. Bezpośrednio na terenie Gminy przebiega linia kolejowa numer 374 (jednotorowa, niezelektryfikowana) relacji Piła Główna – Ujście – Mirosław, na której realizowany jest przewóz towarowy. W Ujściu zachował się przedwojenny port rzeczny na Noteci, jednobasenowy, połączony kilkusetmetrowym kanałem, wyposażony w bocznicę kolejową i posiadający czynne silosy zbożowe.

Zgodnie z art. 118 ustawy Prawo ochrony środowiska strategiczne mapy hałasu stanowią podstawowe źródło danych wykorzystywanych min. do tworzenia i aktualizacji programów ochrony środowiska przed hałasem. Strategiczne mapy hałasu są sporządzane przez zarządzających głównymi drogami, głównymi liniami kolejowymi lub głównymi lotniskami oraz prezydentów miast o liczbie mieszkańców większej niż 100 tysięcy, w oparciu o dane dotyczące poprzedniego roku kalendarzowego. Strategiczne mapy hałasu sporządza się co 5 lat, w terminie do dnia 30 czerwca.

W 2022 r. Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad opracowała strategiczną mapę hałasu dla odcinków dróg krajowych na terenie województwa wielkopolskiego. Jak wynika z przedmiotowego opracowania, badaniem objęto drogę krajową nr 11 na następujących odcinkach przebiegających przez teren Gminy Ujście:

- Piła /ul. Przemysłowa/ – Ujście / ul. Czarnkowska (DW182)/,

— Ujście /ul. Czarnkowska (DW182)/ – Chodzież /DW183/.

Z analizy udostępnionych przez GDDKiA map wynika, że przekroczenie dopuszczalnych standardów akustycznych wyrażonych wskaźnikami długookresowymi występuje na terenach zabudowy mieszkaniowej położonej bezpośrednio przy pasie drogowym. Przekroczenia te w większości mieszczą się w przedziale od 5,1 do 10 dB, w pojedynczych miejscach dochodzi nawet do 10,1 – 15 dB w odniesieniu do wskaźników wyrażonych w LDWN. Natomiast jeśli chodzi o wskaźnik LN maksymalne przekroczenia mieszczą się w przedziałach od 1-10 dB. Tereny, na którym występują przekroczenia nie są chronione ekranami akustycznym.

W 2022 r. Wielkopolski Zarząd Dróg Wojewódzkich w Poznaniu opracował strategiczną mapę hałasu dla odcinków dróg wojewódzkich na terenie województwa wielkopolskiego. Jednak jak wynika z przedmiotowego opracowania, badaniem objęto drogę wojewódzką numer nr 182 na odcinku o nazwie Czarnków/przejście: ul. Wieleńska (DW151)- gr. Miasta/ zlokalizowanym na terenie Gminy Czarnków w powiecie czarnkowsko-trzcianeckim. Z dostępnych map wynika, że przekroczenia wskaźnika LDWN na analizowanym odcinku wynosiły od 1-10 dB, natomiast wskaźnika LD od 1-5 dB.

Generalny Pomiar Ruchu 2020/21 na sieci dróg krajowych przeprowadzono na sieci drogowej o długości 18 256 km, podzielonej na 2289 odcinków pomiarowych. Generalny Pomiar Ruchu 2020/21 na sieci dróg wojewódzkich został przeprowadzony według metody zapewniającej porównywalność wyników z drogami krajowymi. Pomiar przeprowadzono na sieci drogowej o długości 27 678 km, podzielonej na 3111 odcinków pomiarowych. Poniżej przedstawiono wyniki pomiaru ruchu dla drogi krajowej nr 11 oraz drogi wojewódzkiej nr 182 dla odcinków pomiarowych przebiegających przez teren Gminy Ujście.

Tabela 5. Ruch kołowy na drodze krajowej i wojewódzkiej przebiegającej przez Gminę Ujście

Opis odcinka			SDRR poj. silnik. ogółem	Rodzajowa struktura ruchu pojazdów silnikowych						
Dł. (km)	Nazwa	Nr drogi		Motocykle	Sam. osob. mikrobus	Lekkie sam. ciężarowe (dostawcze)	Sam. ciężarowe		Autobusy	Ciągniki rolnicze
							bez przycz.	z przycz.		
6,855	PIŁA /UL. PRZEMYSŁOWA/ - UJŚCIE /UL. CZARNKOWSKA (DW182)/	11h 11	15400	78	12015	1330	426	1475	58	18
12,051	UJŚCIE /UL. CZARNKOWSKA (DW182)/ - CHODZIEŻ /DW183/	11	9584	30	6669	1049	241	1549	40	6
14,751	SARBIA /DW183/ - UJŚCIE /DK11/	182	4558	37	3636	472	155	213	13	32

Źródło: Generalny Pomiar Ruchu 2020/2021

Średni dobowy ruch roczny (SDRR) pojazdów silnikowych w GPR 2020/21 na drodze krajowej nr 11 przebiegającej przez teren Gminy Ujście wynosił około 12492 poj./dobę. W rodzajowej strukturze ruchu, droga ta jest w znacznie większym stopniu wykorzystywana przez samochody osobowe. Ich udział w strukturze ruchu na analizowanych odcinkach wyniósł średnio około 74,78%. Na drugim miejscu znajdują się samochody ciężarowe (z przyczepą) – 12,10%, a następnie lekkie samochody ciężarowe – 9,52%. Średni dobowy ruch roczny (SDRR) pojazdów silnikowych w GPR 2020/21 na drodze wojewódzkiej przebiegającej przez teren Gminy Ujście wynosił 4558 poj./dobę. W rodzajowej strukturze ruchu, droga ta jest w znacznie większym stopniu wykorzystywana przez samochody osobowe. Ich udział w strukturze ruchu na analizowanych odcinkach wyniósł średnio 79,77%. Na drugim miejscu znajdują się lekkie samochody ciężarowe (dostawcze) – 10,35%, a następnie samochody ciężarowe z przyczepą – 4,67%.

3.4.3. Pola elektromagnetyczne (PEM)

Zagadnienia związane z ochroną przed polami elektromagnetycznymi reguluje ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 647), która definiuje pola elektromagnetyczne jako pola elektryczne, magnetyczne oraz elektromagnetyczne o częstotliwości od 0 Hz do 300 GHz, które tworzą zakres promieniowania elektromagnetycznego niejonizującego.

Zgodnie z zapisami ww. ustawy ochrona przed polami elektromagnetycznymi polega na utrzymaniu poziomów pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnych lub co najmniej na tych poziomach, a także zmniejszenie poziomów pól elektromagnetycznych co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymywane.

Monitoring pól elektromagnetycznych w środowisku prowadzony jest przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska w sposób ujednolicony dla całego kraju od 2008 roku. Monitoring pól elektromagnetycznych realizowany jest w oparciu o Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. 2019 poz. 2448).

Na terenie Gminy Ujście prowadzono pomiary promieniowania elektromagnetycznego w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska w 2022 r. Punkt pomiarowy PEM zlokalizowano w miejscowości Ujście przy ul. Portowej 6 (współrzędne geograficzne: 16,730200; 53,058939). W opomiarowanym punkcie poziom składowej elektrycznej pola elektromagnetycznego wyniósł 1,1 V/m, tj. nie została przekroczona norma, która wynosi 7 V/m. Pomiary pól elektromagnetycznych wykonywane na terenie województwa wielkopolskiego przez GIOŚ w ramach systemu Państwowego Monitoringu Środowiska nie wykazują przekroczeń dopuszczalnych norm. Mierzone wartości natężenia PEM są dużo niższe od poziomów dopuszczalnych. Dokonując porównania wszystkich wyników pomiarów PEM na przestrzeni ostatnich lat nie obserwuje się znaczących zmian średnich poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku. W roku 2023 średnie natężenie pola elektromagnetycznego w województwie wielkopolskim wyniosło 0,87 V/m.

3.4.4. Gospodarowanie wodami

Gmina Ujście pod względem hydrograficznym należy do regionu wodnego Noteci.

Na terenie gminy Ujście zlokalizowany jest Główny Zbiornik Wód Podziemnych nr 138, tj. Pradolina Toruń – Eberswalde oraz nr 127 Subzbiornik Złotów-Piła-Strzelce Krajeńskie.

3.4.4.1. Charakterystyka JCWPd i JCWP

Ramowa Dyrektywa Wodna (RDW) jest dokumentem, który porządkuje i nadzoruje istniejące europejskie przepisy prawne w zakresie wód oraz ma na celu ochronę wszystkich wód przed zanieczyszczeniami u źródła. Na jej podstawie wyznaczone zostały jednolite części wód: powierzchniowych (JCWP) oraz podziemnych (JCWPd), które stanowią podstawowe jednostki gospodarki wodnej. JCWP obejmuje wody powierzchniowe, takie jak: rzeki, jeziora, wody przybrzeżne i przejściowe. Głównym celem wyodrębnienia tych jednostek jest ocena stanu jakościowego i ilościowego wód w obszarze danej JCW.

Według tego podziału Gmina Ujście położona jest obrębie czterech JCWPd nr 26, 34, 35 i 42. Krótką charakterystykę tych JCWPd przedstawia poniższa tabela.

Tabela 6. Charakterystyka JCWPd na obszarze Gminy Ujście

Lp.	Numer JCWPd	Kod UE	Stan	Stan chemiczny	Stan ilościowy	Cel dla stanu chemicznego	Cel dla stanu ilościowego	Termin osiągnięcia celów środowiskowych	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych	Aktualna jakość wód podziemnych w punkcie pomiarowym położonym najbliżej Gminy Ujście
1.	26	GW600026	dobry	dobry	dobry	dobry stan chemiczny	dobry stan ilościowy	nie dotyczy	niezagrożona	wody zadawalającej jakości (badanie w 2022 r. na terenie powiatu pilskiego, gm. Kaczory w m. Równopole (ID punktu pomiarowego 868)
2.	34	GW600034	dobry	dobry	dobry	dobry stan chemiczny	dobry stan ilościowy	nie dotyczy	niezagrożona	wody zadawalającej jakości (badanie w 2022 r. na terenie powiatu pilskiego, gm. Ujście w m. Ługi Ujskie (ID punktu pomiarowego 6908)
3.	35	GW600035	dobry	dobry	dobry	dobry stan chemiczny	dobry stan ilościowy	nie dotyczy	niezagrożona	wody dobrej jakości (badanie w 2022 r. na terenie powiatu pilskiego, gm. Ujście w m. Ujście (ID punktu pomiarowego 744)
4.	42	GW600042	dobry	dobry	dobry	dobry stan chemiczny	dobry stan ilościowy	nie dotyczy	niezagrożona	wody dobrej jakości (badanie w 2022 r. na terenie powiatu chodzieskiego, gm. Budzyń w m. Brzekiniec (ID punktu pomiarowego 6583)

Źródło: karty.apgw.gov.pl oraz Raport o stanie jednolitych części wód podziemnych w dorzeczu – stan na rok 2022 (Załącznik 22. Podsumowanie wyników oceny stanu JCWPd za rok 2022)

Zgodnie z Ramową Dyrektywą Wodną (RDW), implementowaną ustawą z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne, jednolite części wód podziemnych są jednostkami wydzielonymi dla potrzeb zarządzania wodami, w tym planowania w gospodarowaniu wodami. Dla tych jednostek w kolejnych cyklach planistycznych sporządzane są programy działań, służące osiągnięciu ustalonych dla nich celów środowiskowych. W odniesieniu do wód podziemnych (art. 59 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne) celem środowiskowym jest:

- zapobieganie lub ograniczanie wprowadzania do nich zanieczyszczeń;
- zapobieganie pogorszeniu oraz poprawa ich stanu;
- ich ochrona i podejmowanie działań naprawczych, a także zapewnianie równowagi między poborem a zasilaniem tych wód, tak aby osiągnąć ich dobry stan.

Monitoring jakości wód podziemnych jest częścią Państwowego Monitoringu Środowiska, koordynowanego przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska (GIOS). Badania wykonywane są na poziomie krajowym w ramach monitoringu diagnostycznego i operacyjnego. Badania jakości wód podziemnych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska prowadzone są przez Państwowy Instytut Geologiczny w Warszawie. Na terenie Gminy Ujście znajdują się dwa punkty pomiarowy w ramach prowadzonych badań wód podziemnych, których wyniki pomiarów przeprowadzonych w 2022 r. przedstawiono w powyższej tabeli.

Strefę ochronną ujęcia wody podziemnej ustanawia się w celu zapewnienia odpowiedniej jakości wody ujmowanej do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia oraz zaopatrzenia zakładu wymagającego wody wysokiej jakości, a także ze względu na ochronę zasobów wodnych. Strefa ochronna stanowi obszar, na którym obowiązują zakazy, nakazy i ograniczenia w zakresie użytkowania gruntów oraz korzystania z wody.

Strefa ochronna obejmuje:

- 1) teren ochrony bezpośredniej i teren ochrony pośredniej,
- 2) wyłącznie teren ochrony bezpośredniej.

Strefę ochronną obejmującą teren ochrony bezpośredniej i pośredniej ustanawia wojewoda, w drodze aktu prawa miejscowego, na wniosek i koszt właściciela ujęcia wody lub z urzędu, jeżeli z przeprowadzonej analizy ryzyka wynika potrzeba jej ustanowienia. Wniosek powinien zawierać uzasadnienie potrzeby ustanowienia strefy ochronnej, wraz z propozycją granic terenu wskazując zakazy, nakazy, ograniczenia oraz obszary, na których obowiązują (art. 130 ust. 1 ustawy Prawo wodne).

Strefę ochronną obejmującą wyłącznie teren ochrony bezpośredniej ustanawia właściwy organ Wód Polskich w drodze decyzji.

Zgodnie z Uchwałą Rady Miejskiej w Ujściu nr XIX/124/2020 z dnia 30 grudnia 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Ujście, na terenie Gminy Ujście znajdują się 3 ujęcia wody:

Właściciel: Wytwórnia Podkładów Strunobetonowych S.A., Mirosław Ujski 51, 64-850 Ujście

Lokalizacja: działka 46/2, dz. 207/14, m. Mirosław, obręb Mirosław

Data: 21.02.2014

Znak: ŚR.6341.110.2013.VIII

Organ: Starosta Pilski

Termin: 20.02.2024 r.

Dla tego ujęcia wód nie ustanowiono strefy ochrony bezpośredniej.

Właściciel: Polski Związek Działkowców w Pile Rodzinny Ogródek Działkowy im Huty Szkła w Ujściu, ul. Ogrodowa, 64-850 Ujście

Lokalizacja strefy: działka 605, m. Ujście, obręb Ujście

Wymiary strefy: 8x8 [m]

Data: 17.04.2013

Znak: ŚR.6341.21.2013.VIII

Organ: Starosta Pilski

Termin: 20.02.2024 r.

Nakazy:

- Odprowadzanie wód opadowych lub roztopowych w sposób uniemożliwiający przedostawanie się ich do urządzeń służących do poboru wody
- Zagospodarowanie terenu zielenią
- Odprowadzanie poza granicę terenu ochrony bezpośredniej ścieki z urządzeń sanitarnych przeznaczonych do użytku dla osób zatrudnionych przy obsłudze urządzeń służących do poboru wody
- Ograniczenie do niezbędnych potrzeb przebywania osób niezatrudnionych przy obsłudze urządzeń służących do poboru wody

Właściciel: Rzeźnia Drobiu Bajon, Chrustowo 43, 64-850 Ujście

Lokalizacja strefy: działka 293, m. Chrustowo, obręb Chrustowo

Wymiary strefy: 8x8 [m]

Data: 12.01.2011 r.

Znak: ŚR.VIII.6223/54/2010

Organ: Starosta Pilski

Termin: 30.01.2021 r.

Nakazy:

- Odprowadzanie wód opadowych lub roztopowych w sposób uniemożliwiający przedostawanie się ich do urządzeń służących do poboru wody
- Zagospodarowanie terenu zielenią
- Odprowadzanie poza granicę terenu ochrony bezpośredniej ścieki z urządzeń sanitarnych przeznaczonych do użytku dla osób zatrudnionych przy obsłudze urządzeń służących do poboru wody
- Ograniczenie do niezbędnych potrzeb przebywania osób niezatrudnionych przy obsłudze urządzeń służących do poboru wody
- Ogrodzenie terenu ochrony bezpośredniej; umieszczenie tablic zawierających informacje o ujęciu wody i zakazie wstępu osób nieupoważnionych.

8.3. Ujęcie wód wraz ze strefą ochrony bezpośredniej:

Ocenę stanu wód powierzchniowych wykonuje się w odniesieniu do jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) na podstawie wyników klasyfikacji stanu lub potencjału ekologicznego oraz stanu chemicznego, uzyskanych w reprezentatywnym punkcie pomiarowo-kontrolnym. Jednolita część wód powierzchniowych to oddzielny i znaczący element wód powierzchniowych taki jak: jezioro, zbiornik, strumień, rzeka lub kanał, część strumienia, rzeki lub kanału, wody przejściowe lub pas wód przybrzeżnych. Zarówno stan ekologiczny naturalnych jednolitych części wód oraz potencjał ekologiczny silnie zmienionych i sztucznych jednolitych części wód określa się na podstawie wyników badań elementów biologicznych oraz na podstawie wyników badań elementów wspierających, czyli elementów hydromorfologicznych i elementów fizykochemicznych. Stan ekologiczny jednolitych części wód klasyfikuje się nadając im jedną z pięciu klas jakości.

Stan chemiczny określany jest na podstawie wyników badań substancji priorytetowych i innych zanieczyszczeń chemicznych, prowadzonych w reprezentatywnych punktach pomiarowo-kontrolnych w odniesieniu do środowiskowych norm jakości określonych aktualnym rozporządzeniem Ministra Środowiska.

Zgodnie z danymi PGW Wody Polskie Gmina Ujście położona jest w obrębie 5 jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP). Wykaz tych JCWP przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 7. Charakterystyka JCWP w obszarze Gminy Ujście

Lp.	Jednolita Część Wód Powierzchniowych		Typ JCWP	Status	Klasyfikacja stanu/potencjału ekologicznego	Klasyfikacja stanu chemicznego	Ocena stanu	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych	Wyznaczone cele środowiskowe
	Nazwa	Kod							
1.	Flinta	RW60001018689	potok lub strumień nizinny piaszczysty	naturalna część wód	zły stan ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód	zagrożona	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D dobry stan chemiczny
2.	Noteć od Gwdy do Kanału Romanowskiego	RW6000121887379	wielka rzeka nizinna	silnie zmieniona część wód	słaby potencjał ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód	zagrożona	dobry potencjał ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny na odcinku cieku istotnego Noteć w obrębie JCWP (dla łososia); zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych; zapewnienie drożności cieku dla migracji gatunków o znaczeniu gospodarczym na odcinku cieku głównego Noteć w obrębie JCWP (dla troci wędrownej oraz węgorza europejskiego) stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry
3.	Noteć od Dopływu spod Sipiorka do Gwdy	RW60001618859	rzeka w dolinie o dużym udziale torfowisk	silnie zmieniona część wód	słaby potencjał ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód	zagrożona	dobry potencjał ekologiczny; zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych; zapewnienie drożności cieku dla migracji gatunków o znaczeniu gospodarczym na odcinku cieku głównego Noteć w obrębie JCWP (dla węgorza europejskiego) stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry
4.	Kanał Romanowski	RW600009188749	potok lub strumień nizinny	sztuczna część wód	słaby potencjał ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód	zagrożona	dobry potencjał ekologiczny; zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry
5.	Gwda od Piławy do ujścia	RW6000111886999	rzeka nizinna	silnie zmieniona część wód	dobry potencjał ekologiczny	stan chemiczny poniżej dobrego	zły stan wód	zagrożona	dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny na odcinku cieku istotnego Gwda w obrębie JCWP (dla łososia); zapewnienie drożności cieku dla migracji gatunków o znaczeniu gospodarczym na odcinku cieku głównego Gwda w obrębie JCWP (dla troci wędrownej oraz węgorza europejskiego)

3.4.4.2. Zagrożenia powodziowe

Powódź to w rozumieniu art. 16 pkt. 43 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 1087 ze zm.) czasowe pokrycie przez wodę terenu, który w normalnych warunkach nie jest pokryty wodą, w szczególności wywołane przez wezbranie wody w ciekach naturalnych, zbiornikach wodnych, kanałach oraz od strony morza, z wyłączeniem pokrycia przez wodę terenu wywołanego przez wezbranie wody w systemach kanalizacyjnych.

Mapy zagrożenia powodziowego (MZP) i mapy ryzyka powodziowego (MRP) to dokumenty planistyczne, których obowiązek opracowania wynika z dyrektywy 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim (Dyrektywa Powodziowa). Za sporządzenie projektów map zagrożenia powodziowego oraz mapy ryzyka powodziowego odpowiedzialne jest Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie. Mapy zagrożenia powodziowego sporządza się dla obszarów narażonych na niebezpieczeństwo powodzi, wskazanych we wstępnej ocenie ryzyka powodziowego, tj. obszarów, na których stwierdza się istnienie znaczącego ryzyka powodziowego lub jego wystąpienie jest prawdopodobne. Mapy ryzyka powodziowego określają wartości potencjalnych strat powodziowych oraz przedstawiają obiekty narażone na zalanie w przypadku wystąpienia powodzi o określonym prawdopodobieństwie wystąpienia. Są to obiekty, które pozwalają na ocenę ryzyka powodziowego dla zdrowia i życia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego i działalności gospodarczej, czyli grupy, dla których należy ograniczyć negatywne skutki powodzi zgodnie z celami Dyrektywy Powodziowej.

Zagrożenie powodziowe w Gminie Ujście generowane jest przede wszystkim przez rzekę Noteć oraz jej dopływy, w tym rzekę Gwda. Gmina znajduje się:

- częściowo na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, tj. obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi 0,2 % (raz na 500 lat);
- częściowo na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 16 pkt 34) lit. a Prawa wodnego, tj. obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1% (raz na 100 lat);
- częściowo na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 16 pkt 34) lit. b Prawa wodnego, tj. obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10% (raz na 10 lat).

Zgodnie z art. 172 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 1087 ze zm.) na podstawie map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego przygotowuje się – z uwzględnieniem podziału kraju na obszary dorzeczy oraz regiony wodne – plany zarządzania ryzykiem powodziowym (PZRP). Dokumenty te obejmują wszystkie elementy zarządzania ryzykiem powodziowym, określone w art. 163 ust. 6 przedmiotowej ustawy, w szczególności działania służące zapobieganiu powodzi, ochronie przed powodzią oraz informacji na temat stanu należytego przygotowania w przypadku wystąpienia powodzi. Głównym celem PZRP jest ograniczenie potencjalnych negatywnych skutków powodzi dla życia i zdrowia ludzi, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej poprzez realizację działań służących minimalizacji zidentyfikowanych zagrożeń i obniżeniu strat powodziowych.

Plany zarządzania ryzykiem powodziowym zostają przyjęte w drodze rozporządzenia wydanego przez ministra właściwego do spraw gospodarki wodnej. Podlegają one przeglądowi co 6 lat, a w razie potrzeby zostaje dokonana ich aktualizacja.

Aktualnie do przedmiotowego terenu odnosi się Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry, zawierający w treści Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla regionu wodnego Noteci, przyjęty Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 26 października 2022 r., opublikowany w dniu 22 grudnia 2022 r.

3.4.4.3. Susze

Susza to zjawisko naturalne, wywołane przez długie okresy bez opadów deszczu lub śniegu. Jest jednym z ekstremalnych zjawisk meteorologicznych i hydrologicznych i obok powodzi jest jednym z najbardziej dotkliwych zjawisk naturalnych oddziałujących na społeczeństwo, środowisko i gospodarkę. Zjawisko to może prowadzić do zaburzenia stosunków wodnych w obszarze dorzecza. Jednym z jej skutków może być ograniczenie dostępu ludzi do wody pitnej, a także przesuszenie gleb. Podczas trwania suszy z uwagi na warunki meteorologiczne i klimatyczne, problemy rolnicze, warunki hydrologiczne i skutki gospodarcze wydziela się cztery etapy jej rozwoju: suszę atmosferyczną, glebową, hydrologiczną i hydrogeologiczną.

Dnia 3 września 2021 roku, Minister właściwy ds. gospodarki wodnej opublikował rozporządzenie w sprawie przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy. (Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie przyjęcia Planu przeciwdziałania skutkom suszy, Dz. U. z 2021 r. poz. 1615). PPSS opracowywany został na okres od 2021 do 2027 r. Zgodnie z ustawą Prawo Wodne dokument ten podlega nie rzadziej niż raz na 6 lat aktualizacji. Plan przeciwdziałania skutkom suszy jest głównym dokumentem planistycznym, którego celem jest wskazanie najistotniejszych kierunków działań, które pomogą zapobiec kryzysowi wodnemu w Polsce. Główny cel zawiera się już w samej nazwie Planu, jako przeciwdziałanie skutkom suszy. Cel główny PPSS doprecyzowany jest przez 4 cele szczegółowe:

- skuteczne zarządzanie zasobami wodnymi dla zwiększenia dostępnych zasobów wodnych,
- zwiększanie retencjonowania (magazynowania) wód,
- edukacja w zakresie suszy i koordynacja działań powiązanych z suszą,
- stworzenie mechanizmów realizacji i finansowania działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy.

Zgodnie z obowiązującym Planem przeciwdziałania skutkom suszy gmina Ujście położona jest:

- na obszarze ekstremalnie zagrożonym suszą atmosferyczną,
- na obszarze częściowo ekstremalnie, silnie oraz słabo zagrożonym suszą rolniczą,
- na obszarze umiarkowanie zagrożonym suszą hydrologiczną,
- na obszarze słabo zagrożonym suszą hydrogeologiczną.

W łącznym zestawieniu gmina Ujście klasyfikuje się jako obszar częściowo silnie oraz częściowo umiarkowanie oraz częściowo słabo zagrożony suszą.

Wszelkie działania należy realizować z uwzględnieniem zapisów planów zarządzania ryzykiem powodziowym i planu przeciwdziałania skutkom suszy.

W Planie przeciwdziałania skutkom suszy nie wskazano żadnego zadania inwestycyjnego przewidzianego do realizacji na terenie Gminy Ujście.

3.4.5. Gospodarka wodno-ściekowa

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego za 2023 rok, łączna długość czynnej sieci wodociągowej na terenie Gminy Ujście wynosiła 105,3 km, natomiast liczba przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania wynosiła 1218 szt. Stopień zwodociągowania Gminy Ujście w 2023 r. wynosił 90,3%. Zużycie wody w gospodarstwach domowych na terenie gminy, w przeliczeniu na jednego mieszkańca, wynosiło w 2023 roku 37,4 m³.

Łączna długość czynnej sieci kanalizacji sanitarnej na terenie Gminy Ujście w 2023 r. wynosiła 71,0 km, natomiast liczba przyłączy kanalizacyjnych do budynków mieszkalnych wynosiła 990 szt. Stopień skanalizowania Gminy Ujście w 2023 r. wynosił 76,7%. Łącznie z kanalizacji sanitarnej w 2023 r. korzystało 5827 osób.

Podmiotem odpowiedzialnym za zaopatrywanie (pobór, uzdatnianie, dystrybucję) mieszkańców Gminy w wodę oraz za odprowadzanie ścieków komunalnych z terenu Gminy jest Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej. Zakład zarządza 2 hydroforniami (w Nowej Wsi Ujskiej i w Jabłonowie).

Zakład zarządza także 16 przepompowniami ścieków (pięciu w Ujściu, po dwóch w Nowej Wsi Ujskiej, Ługach Ujskich i Byszkowie oraz po jednej w Chrustowie, Mirosławiu, Jabłonowie, Bronisławkach i Węglowie) oraz oczyszczalnią ścieków w Kruszewie (ul. Starowiejska, dz. nr geod. 347). Zgodnie z przedłożonymi sprawozdaniami przez przedsiębiorców zajmujących się wywozem nieczystości ciekłych, w 2023 r. z terenu Gminy wywieziono łącznie 7.915,80 m³ nieczystości ciekłych (obserwowany jest stały wzrost od 2021 r.).

W Gminie Ujście funkcjonuje także jedna prywatna oczyszczalnia ścieków.

Uchwałą Rady Miejskiej w Ujściu nr XIX/124/2020 z dnia 30 grudnia 2020 r.⁴ wyznaczono obszar aglomeracji Ujście obejmującą miejscowości: Ujście, Jabłonowo, Mirosław, Chrustowo, Nowa Wieś Ujska, Byszki, Ługi Ujskie (łącznie 7.622 RLM). Aglomerację obsługuje oczyszczalnia ścieków Paweł Kostrzewa PPU "ELMECH" (adres ul. Wierzbowa 7, Ujście). Średnia dobowa przepuszczalność oczyszczalni to 1.800 m³/h. Osad powstały na oczyszczalni jest stabilizowany, odwadniany, a następnie przepuszczany przez prasę do osadu bądź w okresie letnim, wylewany na poletka osadowe, a następnie jest mieszany z wapnem, po przebadaniu zaś wywożony na pole.

Na terenach pozbawionych dostępu do sieci kanalizacyjnej lub tam, gdzie budowa sieci kanalizacyjnej jest niekorzystna ekonomicznie, wykorzystywane są zbiorniki bezodpływowe oraz przydomowe oczyszczalnie ścieków. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w 2023 roku na terenie Gminy Ujście funkcjonowało 279 zbiorników bezodpływowych oraz 91 przydomowych oczyszczalni ścieków.

⁴ https://eurzad.finn.pl/gmujscie/server/pobierz_rejestry_zalacznik/762969

3.4.6. Zasoby geologiczne⁵

Pod pojęciem kopaliny rozumie się naturalnie nagromadzone surowce mineralne, skały oraz inne substancje (np. gazowe, ciekłe), których wydobycie może przynieść korzyści gospodarcze (ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze [tj. Dz.U. z 2024 r. poz. 1290]). Wśród nich wyróżnić można kopaliny główne oraz towarzyszące, których nie eksploatuje się samodzielnie, a jedynie równocześnie z kopaliną główną. Kopaliny to nieodnawialne zasoby przyrody. Ich ochrona jest niezbędna nie tylko ze względów środowiskowych, ale również dla zabezpieczenia potrzeb gospodarczych i bytowych oraz dla zachowania zrównoważonego rozwoju, który polega na zapewnieniu dostępu do surowców mineralnych kolejnym pokoleniom.

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 647) definiuje ochronę złóż kopalin, która polega na racjonalnym gospodarowaniu ich zasobami oraz ich kompleksowym wykorzystaniu. Według zapisów ustawy eksploatację złoża powinno prowadzić się w przypadku gospodarczo uzasadnionym, przy zastosowaniu środków ograniczających szkody w środowisku i przy zapewnieniu racjonalnego wydobycia i zagospodarowania kopaliny. Wydobywający kopaliny jest zobowiązany m.in. do rekultywacji terenów poeksploatacyjnych.

Wykaz złóż surowców zlokalizowanych na terenie Gminy Ujście zestawiono w poniższej tabeli opracowanej na podstawie danych Państwowego Instytutu Geologicznego.

Tabela 8. Charakterystyka złóż kopalin na terenie Gminy Ujście

Nazwa złoża	Kopalina główna	Powierzchnia złoża [ha]	Stan zagospodarowania
Byszki	Torfy	6,12	złoże rozpoznane wstępnie
Mirosław AG	Surowce szklarskie	20,90	złoże zagospodarowane
Mirosław Ujski	Kruszywa naturalne	22,42	złoże rozpoznane wstępnie
Mirosław Ujski /zar./	Kruszywa naturalne	17,90	złoże rozpoznane szczegółowo
Ujście Noteckie	Surowce szklarskie	3,70	złoże skreślone z bilansu zasobów
Ujście Noteckie II	Surowce szklarskie	21,94	eksploatacja złoża zaniechana
Wilanowiec	Kruszywa naturalne	4,50	złoże skreślone z bilansu zasobów

Źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Ujście na lata 2020-2023 z perspektywą na lata 2024-2027

Należy pamiętać, że jakakolwiek eksploatacja złóż (również prowadzona nielegalnie) powoduje zmiany w przypowierzchniowej warstwie skorupy ziemskiej, między innymi w postaci tymczasowych obszarów wyłączonych z użytkowania (grunty zdewastowane i zdegradowane).

Prowadzone prace rekultywacyjne po zakończonej eksploatacji łagodzą przeobrażenia spowodowane wydobywaniem kopalin. Przy dobrze przeprowadzonych pracach mogą wzbogacać krajobraz w nowe elementy, których zaistnienie nie byłoby możliwe bez eksploatacji.

⁵ Program Ochrony Środowiska dla Gminy Ujście na lata 2020-2023 z perspektywą na lata 2024-2027

3.4.7. Gleby^{6 7}

Rodzaje gleb występujące na terenie Gminy Ujście są determinowane przez rodzaj skał na których zostały utworzone, oraz przez warunki glebotwórcze występujące w poszczególnych obszarach Gminy.

Grunty rolne położone w Dolinie Gwdy i Noteci użytkowane najczęściej jako użytki zielone są narażone w czasie wysokich stanów wody w rzekach na okresowe zalewanie. Obszar strefy zalewowej winien być wyłączony z zabudowy. Należy na tym terenie zachować ciągłość rowów melioracyjnych, poprzez ich oczyszczanie i udrażnianie. Ustalić zakaz likwidacji i zawężania istniejących rowów melioracyjnych, które w okresie obfitych opadów i roztopów wiosennych odprowadzają nadmiar wody do rzek Gwdy i Noteci.

W dolinie Gwdy i Noteci występują duże powierzchnie gleb murszowatych, które powstały z torfów poprzez ich nadmierne przesuszenie. W okresie długotrwałej suszy gleby te są podatne na erozję wietrzną.

Na terenie Gminy Ujście dominują gleby III – VI klasy bonitacyjnej.

3.4.8. Gospodarowanie odpadami i zapobieganie ich powstawaniu

Odpady komunalne, zgodnie z ustawą z dnia 14 grudnia 2012 roku o odpadach (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1587 ze zm.) to odpady powstające w gospodarstwach domowych, z wyłączeniem pojazdów wycofanych z eksploatacji, a także odpady niezawierające odpadów niebezpiecznych pochodzące od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych. Odpady komunalne wytwarzane są przede wszystkim przez gospodarstwa domowe oraz obiekty infrastruktury (handel, usługi i rzemiosło, targowiska, szkolnictwo itp.).

Zgodnie z ustawą z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 399 ze zm.) gmina odpowiedzialna jest za zorganizowanie odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości zamieszkałych, a mieszkańiec/ właściciel nieruchomości (lub w jego imieniu administrator lub zarządca nieruchomości) wpłaca na konto gminy opłatę za gospodarowanie odpadami. Objęcie gminnym system gospodarowania odpadami komunalnymi nieruchomości niezamieszkałych jest natomiast fakultatywne.

Gmina Ujście należy do Związku Międzygminnego Pilski Region Gospodarki Odpadami Komunalnymi w Pile. Do niniejszego związku należą gminy: Białośliwie, Czarnków, Drawsko, Miasto i Gmina Jastrowie, Miasto i Gmina Kaczory, Miasto i Gmina Krajenka, Miasto i Gmina Krzyż Wielkopolski, Miasto i Gmina Miasteczko Krajeńskie, Miasto Piła, **Miasto i Gmina Ujście**, Miasto i Gmina Wieleń, Miasto i Gmina Wysoka. Gospodarowaniem odpadami w Gminie Ujście prowadzone jest przez niniejszy Związek Międzygminny.

Na terenie Gminy Ujście znajduje się Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK); zlokalizowany jest on w miejscowości Byszki (na terenie oczyszczalni ścieków).

Odebrane od właścicieli nieruchomości z terenu ZM „PRGOK” niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne przekazywane były do zagospodarowania w następujących instalacjach:

⁶ Program Ochrony Środowiska dla Gminy Ujście na lata 2020-2023 z perspektywą na lata 2024-2027

⁷ Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Ujście

- Instalacja MBP w m. Kłoda, gm. Szydłowo ALTVATER Piła Sp. z o.o. ul. Łączna 4, 64 -920 Piła,
- Obiekt Zagospodarowania Odpadów w Złotowie (Stawnicy) - instalacja MBP, Novago Złotów Sp. z o.o. ul. Szpitalna 38, 77-400 Złotów.

Z kolei bioodpady przetwarzane były w procesie R3 - Recykling lub odzysk substancji organicznych, które nie są stosowane jako rozpuszczalniki (w tym kompostowanie i inne biologiczne procesy przekształcania) przez:

- Kompostownię GWDA Sp. z o. o. ul. Na Leszkowie 4, 64-920 Piła,
- Kompostownię Selektywnie Zebranych Odpadów Zielonych i innych odpadów biodegradowalnych prowadzoną przez ATF Sp. z o.o. Zakład Zagospodarowania Odpadów w Mirosławcu,
- Instalację do kompostowania odpadów biodegradowalnych prowadzoną przez NOVAGO Złotów Sp. z o.o. Zakład Mechaniczno - Biologicznego Przetwarzania Odpadów Komunalnych w Stawnicy.

Przeznaczone do składowania pozostałości z sortowania odpadów komunalnych i pozostałości z procesu mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych przekazywane były na:

- Składowisko Odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Kłodzie, 64-930 Szydłowo, Kłoda, Altvater Piła Sp. z o.o. – Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Uniszkach, 06-500 Uniszki, Cegielnia 32A, Novago Sp. z o.o.,
- Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Uniszkach, 06-500 Uniszki, Cegielnia 32A, Novago Sp. z o.o.,
- Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Mławie, 06-500 Mława, Novago Sp. z o.o.
- Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Gliwie, 82-500 Gliwa Mała 8,
- Składowisko Odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne 88-400 Wawrzynki 35,
- Składowisko Odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Mnichach, 06-500 Uniszki-Cegielnia 32A.

Z danych uzyskanych na skutek złożonych sprawozdań podmiotów odbierających odpady komunalne za 2023 rok wynika, że w okresie od początku stycznia do końca grudnia 2023 r. łącznie wytworzonych przez nieruchomości zamieszkałe z terenu Gminy Ujście (objęte związkowym systemem odbioru odpadów) oraz zebranych w PSZOK zostało 2643,2870 Mg, z czego 2199,5200 Mg tj. zebranych odpadów, stanowią niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne. Na kolejnym miejscu plasują się odpady ulegające biodegradacji 502,1400 Mg. Poziomy składowania odpadów komunalnych i odpadów pochodzących z przetwarzania odpadów komunalnych na terenie Gminy Ujście wynosi 23,59%, natomiast poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych – 31,64%.

Odpady zawierające azbest, jako odpady niebezpieczne, wymagają szczególnego sposobu postępowania i dlatego powinny być objęte programem likwidacji azbestu i odpadów zawierających azbest. Jeśli włókna azbestu nie są uwalniane do powietrza minerał ten nie stanowi zagrożenia zdrowotnego dla ludzi. W czasie obróbki mechanicznej (np. kruszenie, cięcie itp.) następuje uwalnianie się włókien azbestowych do powietrza i zachodzi niebezpieczeństwo ich wchłaniania, dlatego też proces usuwania wyrobów zawierających azbest powinien być przeprowadzony ze szczególnym zachowaniem zasad bezpieczeństwa i higieny pracy, przez wyspecjalizowane i uprawnione w tym zakresie firmy. Azbest wprowadzony do środowiska utrzymuje się w nim bardzo długo dzięki swoim

właściwościom. Podstawowymi źródłami przedostawania się azbestu do środowiska w wyniku działalności człowieka jest transport, a także usuwanie oraz przeróbka odpadów przemysłowych. Obowiązek inwentaryzacji i usuwania wyrobów zawierających azbest ciąży na właścicielu nieruchomości.

Narzędziem do gromadzenia i przetwarzania informacji uzyskanych z inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest oraz monitorowania realizacji zadań wynikających z „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 – 2032” jest prowadzona przez Ministerstwo Przedsiębiorczości i Technologii Baza Azbestowa.

Baza Wyrobów Azbestowych pozwoliła zweryfikować ilość azbestu na terenie Gminy Ujście. Do kwietnia 2025 roku unieszkodliwiono 428 960 kg azbestu, natomiast do unieszkodliwienia zostało jeszcze 1 670 776 kg.

3.4.9. Zasoby przyrodnicze

Powierzchnia lasów na terenie Gminy Ujście wynosi 3738,08 ha (wg danych GUS stan na 31.12.2023 r.). Stopień lesistości Gminy Ujście wynosi 28,8%. Jest to wartość niższa niż stopień lesistości w Polsce (29,6%), wyższa niż w województwie wielkopolskim (25,80%), ale identyczna jak w powiecie pilskim (28,8%).

Lasy znajdujące się na obszarze Gminy Ujście są zarządzane przez Nadleśnictwo Sarbia, Nadleśnictwo Podanin, Nadleśnictwo Zdrojowa Góra oraz Nadleśnictwo Kaczory.

Na terenie gminy można napotkać różne typy siedliskowe lasu. Opisano je poniżej:

- Las świeży – zajmuje siedliska żyzne oraz bardzo żyzne. Tworzy się na glebach brunatnych oraz płowych. Główny drzewostan tworzy dąb szypułkowy, buk, świerk oraz jodła z domieszkami modrzewia, lipy, klonu, jawora, osiki oraz grabu. W podszyciu napotyka się leszczynę, trzmielinę, kruszynę, jarząb, głóg, dereń, porzeczkę alpejską oraz bez czarny. Runo tych siedlisk leśnych jest tworzone przez rośliny kwitnące wiosną – przed drzewostanem. Jest to spowodowane zwartym drzewostanem i mniejszą ilością słońca przedostającego się do niższych partii lasu.
- Las wilgotny - zajmuje siedliska żyzne i bardzo żyzne, wilgotne. Tworzy się na glebach brunatnych, murszowo-torfowych, murszowatych, gruntowo-glejowych oraz niektórych czarnych ziemiach. Główny drzewostan tworzy dąb szypułkowy oraz jesion z domieszkami wiązu, klonu, jawora, lipy, osiki oraz grabu. W podszyciu napotyka się kruszynę, leszczynę, czeremchę, jarząb, bez czarny, bez koralowy, porzeczkę czarną, dereń, trzmielinę oraz kalinę koralową. Runo tych siedlisk leśnych jest tworzone przez wysokie byliny, w tym dużą ilość roślin azotolubnych takich jak pokrzywy.
- Las mieszany świeży – występuje na glebach brunatnych oraz płowych, rzadziej na bielicach i glebach rdzawych. Główny drzewostan tworzy sosna, dąb, buk, świerk oraz jodła z domieszkami modrzewia, brzozy, osiki, lipy oraz klonu. W podszyciu napotyka się trzmielinę, jarząb, leszczynę, kruszynę, wiciokrzew, głóg oraz dereń. Runo tych siedlisk leśnych jest tworzone przez kombinację roślin charakterystycznych dla lasów mieszanych oraz borów mieszanych.

- Las mieszany wilgotny – występuje na średniożylnych i wilgotnych siedliskach, często w obniżeniach terenu, w których zalegać mogą wody gruntowe. Tworzy się na glebach bielicowych oglejonych, brunatnych a także na glebach murszowych oraz zdegradowanych czarnych ziemiach. Główny drzewostan tworzy sosna, dąb szypułkowy, świerk oraz jodła. W podszyciu napotyka się jarząb, leszczynę, kruszynę oraz czeremchę. Runo tych siedlisk leśnych jest tworzone przez rośliny wilgociolubne.
- Bór świeży – powstaje na glebach rdzawych oraz bielicowych. W drzewostanie dominują sosny z domieszkami świerka, brzozy brodawkowej oraz jodły. Podszycie najczęściej tworzą jałowce, dęby bezszypułkowe oraz jarzęby, natomiast runo złożone jest z mchów, borówki czernicy oraz roślin wierzchlinowatych.
- Bór mieszany świeży – występuje na dość ubogich glebach bielicowych oraz rdzawych utworzonych na piaskach i żwirach utworzonych w czasie procesów akumulacyjnych. Do gatunków głównych tego siedliska leśnego zalicza się sosny oraz świerki. Domieszkowo mogą także występować: buk, dęby, lipy, brzozy, jodły oraz modrzewie. W podszyciu napotyka się jałowce, jarzęby, leszczyny, kruszyny, trzmieliny oraz wiciokrzew pomorski. W skład runa borów mieszanych świeżych wchodzi: borówka czernica, konwalia majowa, konwalijka dwulistna, malina kamionka, kłosownica leśna czy orlica pospolita.
- Bór mieszany wilgotny – występuje na obszarach będących pod wpływem wód gruntowych, często w pobliżu boru wilgotnego. Tworzy się na glebach bielicowych oglejonych a także na glebach murszowych oraz torfowych. Główny drzewostan tworzą sosny oraz świerki z domieszkami dębu, topoli, osiki oraz jodły. W podszyciu napotyka się jałowce, jarzęby, leszczyny oraz kruszyny. W skład runa borów mieszanych wilgotnych wchodzi m.in.: borówka czernica, konwalia majowa, konwalijka dwulistna, malina kamionka, orlica pospolita, szczawik zajęczy czy bagno.

Na obszarze gminy Ujście potencjalną roślinnością naturalną są następujące typy zbiorowisk leśnych:

- 1) Carici-elongatae Alnetum;
- 2) Salici-Populetum;
- 3) Fraxino-Alnetum;
- 4) Stellario-Carpinetum (odmiana uboga);
- 5) Leucobryo-Pinetum;
- 6) Fago-Quercetum;
- 7) Querco-Pinetum;
- 8) Galio-Carpinetum, (odmiana uboga);
- 9) Ficario-Ulmetum chrysosplenietosum.

Zróżnicowanie różnorodności biotycznej na obszarze gminy związane jest głównie z naturalnymi warunkami siedliskowymi i sposobem gospodarowania. Obok gruntów rolnych o małej różnorodności biologicznej występują tu także bogate przyrodniczo ekosystemy: leśne, łąkowe oraz wodne.

Biorąc pod uwagę rzeczywiste fitokompleksy krajobrazowe, analizowany obszar należy do krajobrazu rolniczego, w którym grunty orne zajmują około 62% powierzchni całej gminy. Zróżnicowanie różnorodności biotycznej na obszarze gminy związane jest głównie z naturalnymi warunkami

siedliskowymi i sposobem gospodarowania. Obok gruntów rolnych o małej różnorodności biologicznej występują tu także bogate przyrodniczo ekosystemy: leśne, łąkowe oraz wodne.

Zarówno szata roślinna jak i flora omawianego obszaru jest przeciętna, a jej zróżnicowanie związane głównie z naturalnymi warunkami siedliskowymi i sposobem gospodarowania. Podstawowymi zbiorowiskami roślinnymi rosnącymi w granicach omawianego obszaru są zbiorowiska synantropijne (segetalne i ruderalne), składające się z roślin towarzyszących człowiekowi i utrzymujących się dzięki jego działalności. Zbiorowiska te w omawianym przypadku to głównie roślinność trawiasta i zielna, spotykana przy szlakach komunikacyjnych. Występują tu m.in. gatunki takie, jak: wrotycz pospolity (*Tanacetum vulgare* L.), perz właściwy (*Elymus repens* (L.) Gould), babka zwyczajna (*Plantago major* L.), krwawnik pospolity (*Achillea millefolium* L.), tasznik pospolity (*Capsella bursa-pastoris* (L.) Medik.), wiechlina roczna (*Poa annua* L.), cykoria podróżnik (*Cichorium intybus* L.), bniec biały (*Melandrium album* Mill.) i inne. Na obszarze wśród gatunków segetalnych spotkać tu można takie taksony jak: rumian polny (*Anthemis arvensis* L.), rumianek pospolity (*Chamomilla recutita* L.) Rauschert), komosa biała (*Chenopodium album* L.), szczaw polny (*Rumex acetosella* L.), wyka drobnokwiatowa (*Vicia hirsuta* (L.) S.F. Gray) i inne.

Występują tu również tereny leśne, zadrzewienia w różnych formach tj. pojedyncze drzewa i grupy drzew oraz zakrzewienia. Ponadto na terenie opracowania występuje przydomowa zieleń urządzona, zieleń przydrożna oraz zieleń publiczna w postaci parku.

Duże powierzchnie leśne wiążą się z występowaniem wielu gatunków zwierząt łownych. W lasach żyją takie zwierzęta, jak: jelenie (*Cervus elaphus*), daniela (*Dama dama*), sarny (*Capreolus capreolus*), dziki (*Sus scrofa*), zające szaraki (*Lepus europaeus*), króliki dzikie (*Oryctolagus cuniculus*), lisy (*Vulpes vulpes*), borsuki (*Meles meles*), kuny domowe (*Martes foina*) i leśne (*Martes martes*), gronostaje (*Mustela erminea*), jeże (*Erinaceus europaeus*), wiewiórki (*Sciurus vulgaris*) czy ryjówki aksamitne (*Sorex araneus*). Ponadto na obszarze gminy spotyka się również jenota (*Nyctereutes procyonoides*) i norkę amerykańską (*Mustela vison*). Ze zwierząt chronionych coraz częściej spotyka się bobra europejskiego (*Castor fiber*). Na polach czy wśród zabudowań bytują gatunki synantropijne.

Fauna na tym terenie jest typowa dla terenów wiejskich zabudowanych oraz pól i łąk położonych blisko terenów zabudowanych. Tereny niezabudowane i nieogrodzone penetrowane są przez dziko żyjące, najczęściej drobne zwierzęta: płazy (jaszczurki, różne gatunki żab), drobne ssaki (kuny, jeże, wiewiórki, różne gatunki gryzoni), lisy, zające oraz ptaki (wróbel zwyczajny, wróbel mazurek, szczygieł, pliszka siwa, sroka, sójka zwyczajna) oraz różne owady.

Na terenie Gminy Ujście znajduje się jeden obszar ważny dla ptaków w okresie gniazdowania oraz migracji (Obszar nr 8 Dolina Noteci) wyznaczony na podstawie opracowania „Obszary ważne dla ptaków w okresie gniazdowania oraz migracji na terenie województwa wielkopolskiego” (Wylegała P., Kuźniak S., Dolata P., Poznań 2008).

Dolina Noteci to jedno z najważniejszych w zachodniej Polsce miejsc gniazdowania ptaków wodno-błotnych. W obrębie woj. wielkopolskiego gniazduje m.in. bąk (13 par), bocian biały (150–160 par), łabędź niemy (45–60 par), gęgawa (20–25 par), błotniak stawowy (13 par), błotniak łąkowy (9–10 par), derkacz (ok. 180–200 samców), żuraw (66–70 par), kulik wielki (27 par), rycyk (około 20 par). Żerowisko bielików (3–4 par), orlików krzykliwych (1–2 par), kani rudych (1–2 par) i trzmielojadów (2–3 par) gniazdujących poza doliną. Jedna z najważniejszych w Polsce tras migracyjnych ptaków. W czasie

wędrówek na wielkopolskim odcinku doliny Noteci gromadzi się do około 250 bocianów białych, 1000 łabędzi niemych, 100–150 łabędzi czarnodziobych, 300–400 łabędzi krzykliwych, 15 000– 20 000 gęsi zbożowych i białoczelnych, 2500 świstunów, 50 bielików, 4000 żurawi, 3500 łysek, 10 000 czajek.

Korytarz ekologiczny jest obszarem, który umożliwia migrację roślin, zwierząt lub grzybów. Tworzą go liniowe pasy lasów, terenów porośniętych krzewami lub trawami umożliwiające zwierzętom, roślinom i grzybom przemieszczanie się oraz dające schronienie i dostęp do pożywienia. Na obszarze Gminy Ujście znajdują się korytarze ekologiczne: Dolina Noteci GKPnC-17, Lasy Nadnoteckie GKPnC-16 oraz Puszcza Drawska-Bory Krajeńskie GKPn-25A.

Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 1478 ze zm.) reguluje kwestie związane z ochroną przyrody, która według ustawowej definicji polega na zachowaniu, zrównoważonym użytkowaniu oraz odnawianiu zasobów, tworów i składników przyrody, m.in. roślin, zwierząt, siedlisk ich bytowania, krajobrazu, tworów przyrody nieożywionej, czy zieleni miejskiej i wiejskiej. Celem ochrony przyrody jest m.in. zachowanie bioróżnorodności, utrzymanie właściwego stanu siedlisk i ekosystemów, ochrona walorów krajobrazowych, czy kształtowanie świadomości ekologicznej społeczeństwa.

Zgodnie z Centralnym Rejestrem Form Ochrony Przyrody prowadzonym przez Generalną Dyрекcję Ochrony Środowiska, na terenie Gminy Ujście znajdują się: 5 obszarów Natura 2000 (Dolina Noteci PLH300004, Ostoja Pilska PLH300045, Puszcza nad Gdwą PLB300012, Nadnoteckie Łęgi PLB300003 oraz Dolina Śródkowej Noteci i Kanału Bydgoskiego PLB300001), obszar chronionego krajobrazu (Dolina Noteci), oraz 34 pomniki przyrody.

Szczegółową charakterystykę poszczególnych form ochrony przyrody znajdujących się na terenie Gminy Ujście przedstawiono w dalszej części rozdziału.

Tabela 9. Charakterystyka Obszaru Natura 2000 znajdującego się na terenie Gminy Ujście

OBSZAR NATURA 2000 Dolina Noteci	
Kod obszaru	PLH300004
Data wyznaczenia	2008-01-15
Rodzaj ochrony	Dyrektywa siedliskowa
Powierzchnia	50531,9900 ha
Plan zadań Ochronnych (cele działań ochronnych oraz identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń)	Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy; Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu z dnia 28 kwietnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Noteci PLH300004. Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu z dnia 24 listopada 2015 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Noteci PLH300004 Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu z dnia 9 grudnia 2022 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Noteci PLH300004

Cele działań ochronnych

Przedmiot ochrony	Cele działań ochronnych
3150 Starorzeczca i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z <i>Nymphaealon</i> , <i>Potamion</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Utrzymanie siedliska przyrodniczego w obszarze na powierzchni min. 62 ha, na 46 stanowiskach. 2. Utrzymanie właściwego (FV¹) stanu ochrony siedliska przyrodniczego położonych w woj. wielkopolskim na siedmiu stanowiskach poprzez zachowanie odpowiedniego poziomu wskaźników: <ol style="list-style-type: none"> a) charakterystyczna kombinacja zbiorowisk w obrębie transektu – na poziomie właściwym (FV²), tj. obecność nymfoidów i elodeidów, pleustofitów brak lub obecne do 50% starorzeczcy; b) gatunki wskazujące na degradację siedliska – na poziomie właściwym (FV²), tj. brak gatunków obcych i inwazyjnych (dopuszcza się obecność moczarki kanadyjskiej <i>Elodea canadensis</i>); c) barwa wody – na poziomie właściwym (FV²), tj. słabo zielona, słabo przezroczysta lub przezroczysto-brązowa; d) konduktywność (przewodnictwo elektrolityczne) – na poziomie niezadawalającym (FV²), tj. wartość niższa lub równa niż 600 µS/cm; e) przezroczystość wody – na poziomie niezadawalającym (FV²), tj. do dna lub powyżej 2,5 m. 3. Utrzymanie niezadawalającego (U1¹) stanu ochrony siedliska przyrodniczego na 14 stanowiskach w woj. wielkopolskim poprzez zachowanie odpowiedniego poziomu wskaźników: <ol style="list-style-type: none"> a) charakterystyczna kombinacja zbiorowisk w obrębie transektu – na poziomie niezadawalającym (U1²), tj. brak nymfoidów lub elodeidów lub obecne obie grupy, ale wówczas w zbiorowiskach elodeidów obecność rogatka sztywnego <i>Ceratophyllum demersum</i> więcej niż 25%; pleustofitów brak lub obecne powyżej 25%; b) gatunki wskazujące na degradację siedliska – na poziomie właściwym (FV²), tj. brak gatunków obcych i inwazyjnych (dopuszcza się obecność moczarki kanadyjskiej <i>Elodea canadensis</i>) na wszystkich stanowiskach; c) barwa wody – na poziomie niezadawalającym (U1²), tj. wyraźnie zielone zabarwienie; d) konduktywność (przewodnictwo elektrolityczne) – na poziomie niezadawalającym (U1²), tj. 600-899 µS/cm; e) przezroczystość wody – na poziomie niezadawalającym (U1²), tj. widzialność krążka Secchiego 1,0-2,0 m. 4. Utrzymanie złego (U2¹) stanu ochrony siedliska przyrodniczego lub jego poprawa na 25 stanowiskach (3 położonych w woj. wielkopolskim oraz 22 w woj. kujawsko-pomorskim) poprzez zachowanie odpowiedniego poziomu wskaźników:

	<ol style="list-style-type: none"> a) na poziomie niezadawalającym (U1²), tj. brak nymfoidów lub elodeidów lub obecne obie grupy, ale wówczas w zbiorowiskach elodeidów obecność rogatka sztywnego <i>Ceratophyllum demersum</i> więcej niż 25%; pleustofitów brak lub obecne powyżej 25%, na co najmniej 75% stanowisk; b) gatunki wskazujące na degradację siedliska – na poziomie właściwym (FV²), tj. brak gatunków obcych i inwazyjnych (dopuszcza się obecność moczarki kanadyjskiej <i>Elodea canadensis</i>), na wszystkich stanowiskach; c) barwa wody – na poziomie właściwym (FV²), tj. słabo zielona, słabo przezroczysta lub przezroczysto-brązowa na co najmniej 16 stanowiskach w woj. kujawsko-pomorskim, na pozostałych dopuszczalny stan na poziomie U1 lub U2; d) konduktywność (przewodnictwo elektrolityczne) – na poziomie niezadawalającym (U1²), tj. 600-899 µS/cm; e) przezroczystość wody – na poziomie niezadawalającym (U1²), tj. widzialność krążka Secchiego 1,0-2,0 m., co najmniej na 75% stanowisk.
3270 Zalewane muliste brzegi rzek z roślinnością <i>Chenopodium rubri</i> p.p. i <i>Bidention</i> p.p.	Nie określono z powodu braku występowania siedliska przyrodniczego w obszarze Natura 2000.
4030 Suche wrzosowiska (<i>Calluno-Genistion</i> , <i>Pohlio-Callunion</i> , <i>Calluno-Arestostaphylian</i>)	Nie określono z powodu braku występowania siedliska przyrodniczego w obszarze Natura 2000.
6210 Murawy kserotermiczne (<i>Festuco-Brometea</i>) i ciepłolubne murawy z <i>Asplenio septentrionalis-Festucion pallentis</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Utrzymanie siedliska przyrodniczego w obszarze na powierzchni min. 24 ha. 2. Utrzymanie złego (U2¹) stanu ochrony siedliska przyrodniczego na czterech stanowiskach (3 w woj. wielkopolskim, 1 w woj. kujawsko-pomorskim) oraz utrzymanie niezadawalającego (U1) stanu ochrony siedliska na trzech stanowiskach w województwie kujawsko-pomorskim poprzez właściwe użytkowanie siedliska przyrodniczego (użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe lub pastwiskowe) oraz zachowanie odpowiedniego poziomu wskaźników: <ol style="list-style-type: none"> a) ekspansja krzewów i podrostów drzew – na poziomie właściwym (FV²), tj. pokrycie drzew i krzewów nie przekracza 10%, na co najmniej 50% stanowisk siedliska; b) gatunki charakterystyczne – na poziomie właściwym (FV²), tj. występuje minimum pięć gatunków charakterystycznych, na co najmniej 50% stanowisk siedliska; c) rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych - na poziomie niezadawalającym (U1²), tj. dopuszcza się występowanie 1-2 gatunków w rozproszeniu, na co najmniej 50% stanowisk siedliska, na pozostałych dopuszczalny stan na poziomie U2.
6410 Zmienliwogodne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Utrzymanie siedliska przyrodniczego w obszarze na powierzchni 8 ha. 2. Poprawa złego (U2¹) stanu ochrony siedliska przyrodniczego na sześciu stanowiskach (w woj. wielkopolskim) oraz utrzymanie niezadawalającego (U1) stanu ochrony siedliska na jednym stanowisku w woj. kujawsko-pomorskim

	<p>poprzez właściwe użytkowanie siedliska przyrodniczego (użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe lub pastwiskowe) oraz zachowanie odpowiedniego poziomu wskaźników:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) gatunki typowe (charakterystyczne i wyróżniające dla związku <i>Molinion</i>) – na poziomie przynajmniej niezadawalającym (U1²) tj. średnioliczne gatunki charakterystyczne (3-5) i obecne gatunki wyróżniające dla związku <i>Molinion</i>; b) gatunki dominujące – na poziomie niezadawalającym (U1²), tj. obecne gatunki dominujące, dominują gatunki łąkowe, charakterystyczne dla klasy <i>Molinio-Arrhenatheretea</i>; c) ekspansja krzewów i podrostów drzew – poprawa do stanu poziomie właściwym (FV²), tj. łączne pokrycie na powierzchni płatu siedliska nie przekracza 5%, na co najmniej 50% stanowisk siedliska, na pozostałych dopuszczalny stan na poziomie U1.
6430 Ziolorośla górskie (<i>Adenostylin alliariae</i>) i ziolorośla nadrzeczne (<i>Convolvulata sepium</i>)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Utrzymanie siedliska przyrodniczego w obszarze na powierzchni 16 ha. 2. Utrzymanie niezadawalającego (U1¹) stanu siedliska przyrodniczego lub jego poprawa na 34 stanowiskach w woj. wielkopolskim, poprzez zachowanie odpowiedniego poziomu wskaźników: <ol style="list-style-type: none"> a) gatunki charakterystyczne – na poziomie przynajmniej niezadawalającym (U1²) tj. stwierdzenie występowania co najmniej 2 gatunków przynależących do <i>Convolvulata sepium</i>; b) gatunki ekspansywne roślin zielnych – na poziomie właściwym (FV²), tj. gatunki ekspansywne nie występują, lub występują na powierzchni mniejszej niż 10%, na co najmniej 75% stanowisk siedliska; c) obecne gatunki inwazyjne – na poziomie właściwym (FV²) tj. gatunki inwazyjne nie występują lub niezadawalającym (U1²), tj. obecne gatunki inwazyjne poniżej 1% pokrycia, z wyłączeniem kolczurki klapowanej <i>Echinocystis lobata</i>. 3. Utrzymanie złego (U2¹) stanu ochrony siedliska przyrodniczego na jednym stanowisku w woj. kujawsko-pomorskim poprzez zachowanie odpowiedniego poziomu wskaźników: <ol style="list-style-type: none"> a) gatunki charakterystyczne – na poziomie przynajmniej niezadawalającym (U1²) tj. utrzymanie występowania co najmniej 2 gatunków przynależących do <i>Convolvulata sepium</i>; b) gatunki ekspansywne roślin zielnych – na poziomie (U2²), tj. akceptuje się znaczący udział trzcin polspolitej (>25%), co wynika z charakteru istniejących układów przyrodniczych w otoczeniu siedliska występują trzcinowiska c) obecne gatunki inwazyjne – na poziomie właściwym (FV²), tj. gatunki inwazyjne nie występują.
6510 Nizowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Utrzymanie siedliska przyrodniczego w obszarze na powierzchni 99 ha. 2. Utrzymanie właściwego (FV¹) stanu ochrony siedliska przyrodniczego na dwóch stanowiskach w woj. kujawsko-pomorskim poprzez właściwe użytkowanie siedliska przyrodniczego (użytkowanie kośne, kośno-pastwiskowe lub pastwiskowe) oraz zachowanie odpowiedniego poziomu wskaźników: <ol style="list-style-type: none"> a) gatunki charakterystyczne – na poziomie właściwym (FV²), tj. występują > 4 gatunki charakterystyczne z <i>Arrhenatherion elatioris</i>; b) ekspansywne gatunki zielne – na poziomie właściwym (FV²), tj. dominują łąki bez gatunków silnie gatunków ekspansywnych

	<p>c) występowanie podrostu drzew i krzewów – zachowanie stanu właściwego (FV²), tj. płatów łąk bez drzew i krzewów.</p> <p>3. Utrzymanie niezadawalającego (U1¹) stanu ochrony siedliska przyrodniczego lub jego poprawa na 16 stanowiskach (12 w woj. wielkopolskim, 4 w woj. kujawsko-pomorskim) poprzez właściwe użytkowanie siedliska przyrodniczego (użytkowanie kośno, kośno-pastwiskowe lub pastwiskowe) oraz zachowanie odpowiedniego poziomu wskaźników:</p> <p>a) gatunki charakterystyczne – na poziomie niezadawalającym (U1¹), tj.: występowanie 3-4 gatunków charakterystycznych z <i>Arrhenatherion elatioris</i> na co najmniej 75% stanowisk siedliska, na pozostałych na poziomie właściwym (FV²);</p> <p>b) ekspansywne gatunki zielne – na poziomie niezadawalającym (U1²), tj. pokrycie gatunków silnie ekspansywnych nieprzekraczające 10% oraz łącznego pokrycia gatunków ekspansywnych poniżej 50%;</p> <p>c) występowanie podrostu drzew i krzewów – utrzymanie lub poprawa do poziomu właściwego (FV²), tj.: brak krzewów i podrostu drzew na powierzchni siedliska, na co najmniej 75% stanowisk.</p> <p>4. Poprawa złego stanu ochrony (U2¹) do co najmniej niezadawalającego (U1¹) na trzech stanowiskach w woj. kujawsko-pomorskim poprzez właściwe użytkowanie siedliska przyrodniczego (użytkowanie kośno, kośno-pastwiskowe lub pastwiskowe) oraz zachowanie odpowiedniego poziomu wskaźników:</p> <p>a) gatunki charakterystyczne – na poziomie niezadawalającym (U1²), tj. dominują łąki gdzie występują 3-4 gatunki charakterystyczne z <i>Arrhenatherion elatioris</i>;</p> <p>b) ekspansywne gatunki zielne – na poziomie właściwym (FV²), tj. łąki bez gatunków ekspansywnych na lub na poziomie niezadawalającym (U1²), tj. pokrycie gatunków silnie ekspansywnych nieprzekraczające 10% oraz łączne pokrycie gatunków ekspansywnych poniżej 50%.</p> <p>c) występowanie podrostu drzew i krzewów – poprawa do stanu właściwego (FV²), tj.: docelowe łączne pokrycie krzewów i podrostu drzew nie powinno być niższe niż 1%.</p>
9110 Kwaśne buczyny (<i>Luzulo-Fagetum</i>)	Nie określono z powodu braku występowania siedliska przyrodniczego w obszarze Natura 2000.
9130 Żyzne buczyny (<i>Dentario glandulosae-Fagonion, Galio odorati-Fagonion</i>)	<p>1. Utrzymanie siedliska przyrodniczego w obszarze na powierzchni 32 ha.</p> <p>2. Poprawa złego (U2¹) stanu ochrony siedliska przyrodniczego poprzez zachowanie odpowiedniego poziomu wskaźników:</p> <p>a) charakterystyczna kombinacja gatunków – na poziomie niezadawalającym (U1²), tj. utrzymanie zniekształconej w stosunku do typowej dla siedliska przyrodniczego (z uwzględnieniem charakterystyki regionalnej) charakterystycznej kombinacji florystycznej z uwzględnieniem specyfiki regionalnej siedliska na co najmniej 75% stanowisk siedliska;</p> <p>b) martwe drewno (łącznie zasoby) – na poziomie właściwym (FV²), tj.: >20m³/ha;</p> <p>c) martwe drewno wielkowieńcowe – na poziomie właściwym (FV²), tj.: >5 szt./ha.</p>

9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum</i>)	<p>1. Utrzymanie siedliska przyrodniczego w obszarze na powierzchni 568 ha.</p> <p>2. Utrzymanie niezadawalającego (U1¹) stanu ochrony siedliska przyrodniczego lub jego poprawa na 37 stanowiskach (6 w woj. wielkopolskim, 31 w woj. kujawsko-pomorskim) poprzez zachowanie odpowiedniego poziomu wskaźników:</p> <p>a) charakterystyczna kombinacja florystyczna – na poziomie właściwym (FV²), tj. utrzymanie typowej dla siedliska w regionie kombinacji florystycznej z uwzględnieniem specyfiki regionalnej siedliska, na co najmniej 75% stanowisk siedliska;</p> <p>b) martwe drewno (łącznie zasoby) – na poziomie niezadawalającym (U1²), tj.: 10-20m³/ha;</p> <p>c) martwe drewno wielkowieńcowe – na poziomie właściwym (FV²), tj.: >5 szt./ha, na co najmniej 50% stanowisk siedliska.</p>
9190 Kwaśne dąbrowy (<i>Quercion robur-petraeae</i>)	Nie określono z powodu braku występowania siedliska przyrodniczego w obszarze Natura 2000.
91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albae-fragilis, Populetum albae, Alnion glutinoso-incanae</i>) i olsy źródłiskowe	<p>1. Utrzymanie siedliska przyrodniczego w obszarze na powierzchni 157 ha.</p> <p>2. Utrzymanie złego (U2¹) stanu ochrony siedliska przyrodniczego lub jego poprawa na 53 stanowiskach (6 w woj. wielkopolskim, 47 w woj. kujawsko-pomorskim) poprzez zachowanie odpowiedniego poziomu wskaźników:</p> <p>a) gatunki charakterystyczne – na poziomie właściwym (FV²), tj. utrzymanie kombinacji florystycznej typowej dla łęgów <i>Fraxino-Alnetum</i> z uwzględnieniem specyfiki regionalnej siedliska na co najmniej 25% stanowisk siedliska;</p> <p>b) gatunki dominujące – na poziomie niezadawalającym (U1¹), tj. we wszystkich warstwach dominują gatunki typowe dla łęgów <i>Fraxino-Alnetum</i>, przy czym zaburzone są relacje ilościowe między nimi, na co najmniej 75% stanowisk siedliska;</p> <p>c) inwazyjne gatunki obce w podszycie i runie – na poziomie złym (U2²), tj. występują co najmniej dwa gatunki obce, z czego jeden jest liczny na nie większej liczbie stanowisk niż 10%;</p> <p>d) martwe drewno (łącznie zasoby) – na poziomie właściwym (FV²), tj.: >20m³/ha na co najmniej 25% stanowisk siedliska;</p> <p>e) martwe drewno wielkowieńcowe – na poziomie właściwym (FV²), tj.: >5 szt./ha na co najmniej 25% stanowisk siedliska na co najmniej 25% stanowisk siedliska;</p> <p>f) reżim wodny – co najmniej na poziomie właściwym (FV²), tj. dynamika zalewów i przewodnienia podłoża normalna na co najmniej 75% stanowisk siedliska.</p>
91F0 Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (<i>Ficario-Ulmetum</i>)	<p>1. Utrzymanie siedliska przyrodniczego w obszarze na powierzchni ok. 8,5 ha.</p> <p>2. Utrzymanie złego (U2¹) stanu ochrony siedliska przyrodniczego lub jego poprawa na 5 stanowiskach (1 w woj. wielkopolskim, 4 w woj. kujawsko-pomorskim) poprzez zachowanie odpowiedniego poziomu wskaźników:</p> <p>a) charakterystyczna kombinacja florystyczna runa – na poziomie właściwym (FV²), tj. utrzymanie kombinacji florystycznej typowej dla łęgowych lasów <i>Quercio-Ulmetum minoris</i> z uwzględnieniem specyfiki regionalnej</p>

	<p>siedliska na co najmniej 50% stanowisk siedliska;</p> <p>b) gatunki dominujące – na poziomie niezadawalającym (U1²), tj. we wszystkich warstwach dominują gatunki typowe dla łęgowych lasów <i>Quercus-Ulmatum minoris</i>, przy czym zaburzone są relacje ilościowe między nimi, na co najmniej 50% stanowisk siedliska;</p> <p>c) gatunki obce geograficznie – na poziomie właściwym (FV²), tj. <1% pokrycia i nieodnawiające się;</p> <p>d) martwe drewno wielkogymiarowe – na poziomie właściwym (FV²), tj.: >5 szt./ha na co najmniej 25% stanowisk siedliska;</p> <p>e) stosunki wodno-wilgotnościowe – utrzymanie na poziomie właściwym (FV²) i zachowanie naturalnych warunków wilgotnościowych (poza strefą zalewów rzecznych), na co najmniej 75% stanowisk siedliska.</p> <p>3. Szczegółowe rozpoznanie zasobów siedliska w granicach województwa kujawsko-pomorskie, w tym weryfikacja potencjalnych stanowisk na pow. ok 23 ha. Doprecyzowanie celów działań ochronnych po uzupełnieniu stanu wiedzy w tym zakresie</p>
9110 Ciepłolubne dąbrowy (<i>Quercetalia pubescenti-petraeae</i>)	<p>1. Utrzymanie siedliska przyrodniczego w obszarze na powierzchni ok. 7,7 ha.</p> <p>2. Utrzymanie złego (U2¹) stanu ochrony siedliska przyrodniczego lub jego poprawa na 11 stanowiskach (10 w woj. wielkopolskim, 2 w woj. kujawsko-pomorskim) poprzez zachowanie odpowiedniego poziomu wskaźników:</p> <p>a) gatunki charakterystyczna – na poziomie właściwym (FV²), tj. utrzymanie kombinacji florystycznej typowej dla dąbrów przynależących do rzędu <i>Quercetalia</i>;</p> <p>b) obce gatunki inwazyjne w runie i podszycie – na poziomie niezadawalającym (U1²), tj. poniżej 5% pokrycia na powierzchni siedliska;</p> <p>c) gatunki ciepłolubne – na poziomie właściwym (FV²), tj.: >20 % pokrycia na powierzchni siedliska;</p> <p>d) zwarcie podszytu – na poziomie właściwym (FV²), tj.: <20 % pokrycia na powierzchni siedliska;</p> <p>e) reżym koron drzew – na poziomie właściwym (FV²), tj.: <70%.</p>
1617 Starodub iąkowy <i>Angelica palustris</i> (= <i>Ostericum palustre</i>)	<p>1. Utrzymanie właściwego (FV¹) stanu ochrony populacji na 90% stanowisk, przy liczebności na każdym z nich min. 100 osobników.</p> <p>2. Utrzymanie właściwego (FV¹) stanu ochrony siedliska gatunku poprzez właściwe użytkowanie kośno lub kośno-pastwiskowe siedliska gatunku oraz zachowanie odpowiedniego poziomu wskaźników:</p> <p>a) gatunki ekspansyjne na poziomie właściwym (FV²), tj.: <30% pokrycia siedliska;</p> <p>b) uwodnienie terenu właściwe (FV²) – duże;</p> <p>c) łączna powierzchnia siedliska zajętego przez gatunek na ok. 2162 ha.</p>
1355 wydra <i>Lutra lutra</i>	<p>1. Utrzymanie właściwego (FV¹) stanu ochrony populacji poprzez:</p> <p>a) utrzymanie wskaźnika procent pozytywnych stwierdzeń gatunku² na poziomie min. 90;</p> <p>b) utrzymanie indeksu populacyjnego² na poziomie min. >15.</p> <p>2. Utrzymanie niezadawalającego (U1¹) stanu ochrony siedliska gatunku lub jego poprawa poprzez utrzymanie</p>

	<p>wskaźników na następującym poziomie:</p> <p>a) baza pokarmowa na poziomie właściwym (FV²), tj. duże zróżnicowanie gatunkowe ryb oraz obecność miejsc rozrodu płazów na poziomie min. 60% punktów monitoringowych,</p> <p>b) udział siedliska kluczowego dla gatunku na poziomie właściwym (FV²),</p> <p>c) charakter strefy przybrzeżnej na poziomie niezadawalającym (U1²).</p>
1188 kumak nizinny <i>Bombina orientalis</i>	<p>1. Utrzymanie populacji gatunku w obszarze na minimum 53 stwierdzonych stanowiskach (30 w woj. wielkopolskim, 23 w woj. kujawsko-pomorskim).</p> <p>2. Utrzymanie stanu siedliska na poziomie niezadawalającym (U1¹) poprzez:</p> <p>a) utrzymanie obecnego, łagodnego nachylenia brzegów zbiornika²,</p> <p>b) utrzymanie zacienienia zbiorników² na poziomie < 50%,</p> <p>c) utrzymanie istniejących pływów² w obrębie zbiorników,</p> <p>d) utrzymanie parametru droga asfaltowa² na poziomie dotychczasowym tj. brak dróg asfaltowych w promieniu do 100 m od każdego ze zbiorników, na co najmniej 80% stanowisk.</p>
1145 Piskorz <i>Miagurnus fossilis</i>	<p>1. Utrzymanie populacji gatunku w obszarze na minimum 6 stwierdzonych stanowiskach.</p> <p>2. Utrzymanie stanu siedliska na poziomie niezadawalającym (U1¹) poprzez:</p> <p>a) utrzymanie oceny stanu ekologicznego² wód na poziomie klasy 3,</p> <p>b) utrzymanie oceny stanu hydromorfologicznego² na poziomie klasy 3 lub 4.</p>
4038 Czerwończyk fioletek <i>Lycæna helle</i>	<p>1. Zachowanie jednego potencjalnego siedliska gatunku w obszarze o powierzchni ok 1 ha.</p> <p>2. Szczegółowe rozpoznanie w zakresie występowania gatunku i określenie celów działań ochronnych po uzupełnieniu stanu wiedzy w tym zakresie.</p>

¹ zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz. U. Nr 34 poz. 186, z późn. zm.)

² parametry/wskaźniki stanu ochrony, odrębne dla każdego siedliska przyrodniczego lub gatunku, zostały oparte na podstawie wskaźników stanu zachowania zawartych w metodyce monitoringu, o którym mowa w art. 112 ust. 2 ustawy o ochronie przyrody, i raportów, o których mowa w art. 38 tej ustawy

Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków zwierząt i rośliny i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony obszaru Natura 2000

Lp.	Przedmiot ochrony	Zagrożenia		Opis zagrożenia
		istniejące	potencjalne	
1.	3150 Starorzeczca i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z <i>Nymphaeion, Potamion</i>	G05 - inna ingerencja i zakłócenia powodowane przez działalność człowieka G05.01 - wydeptywanie, nadmierne użytkowanie H01 - zamieczyszczenie wód powierzchniowych (limnicznych, łądowych, morskich i słonawych) J02.04.02 - brak zalewania J03.01 - zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska J03.02 - antropogeniczne zmniejszenie spójności siedlisk K02.01 - zmiana składu gatunkowego (sukcesja) K02.02 - nagromadzenie materii organicznej	A04 - wypas F02.03 - wędkarstwo	Istniejące: Zagrożeniem dla siedliska jest brak zalewów - brak kontaktu z wodami wezbraniowymi rzeki Noteci. Jednocześnie obserwowane są przyspieszone procesy wypłykania będące wynikiem wzrastającej eutrofizacji (przeżyźnienia), pogarszanie się właściwości fizykochemicznych wód, a także przedzielanie starorzeczcy na izolowane części poprzez budowę grobli. Na siedlisko 3150 negatywnie wpływa również przekształcanie i niszczenie stref brzegowych (penetracja, usuwanie drzew, niszczenie szuwaru). Potencjalne: Wędkarstwo może być jednym z powodów eutrofizacji w wyniku nadmiernej ilości żużlu dostającej się do zbiornika. Również wypas może sprzyjać eutrofizacji i wydeptywaniu.
2.	3270 Zalewane nmliste brzegi rzek z roślinnością <i>Chenopodium rubri</i> p.p. i <i>Bidention</i> p.p.	U - niezmane zagrożenie lub nacisk	U - niezmane zagrożenie lub nacisk	W związku z brakiem rozpoznania rozmieszczenia i stanu ochrony siedliska w obszarze nie jest możliwe podanie istniejących ani potencjalnych zagrożeń.
3.	4030 Suche wrzosowiska (<i>Calluno-Genistion, Pohlio-Callunion, Calluno-Arctostaphylian</i>)	U - niezmane zagrożenie lub nacisk	U - niezmane zagrożenie lub nacisk	W związku z brakiem rozpoznania rozmieszczenia i stanu ochrony siedliska w obszarze nie jest możliwe podanie istniejących ani potencjalnych zagrożeń.
4.	6210 Murawy kserotermiczne (<i>Festuco-Brometea</i> i ciepłolubne murawy z <i>Asplenion septentrionalis Festucion pallentis</i>)	A04.03 - zarzucenie pasterstwa A08 - nawożenie /nawozy sztuczne A11 - inne rodzaje praktyk rolniczych niewymienione powyżej B01 - zalesianie terenów otwartych C01.01 - wydobywanie piasku i żwiru J03.01 - zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska K02.01 - zmiana składu gatunkowego (sukcesja) K02.03 - eutrofizacja	E01 - tereny zurbanizowane, tereny zamieszkałe	Istniejące: Jednym z zagrożeń dla muraw kserotermicznych jest wydobywanie kruszywa (żwiru) ze zboczy doliny na odcinku pomiędzy miejscowościami Mikołajewo – Gulcz. Siedlisko cechuje bardzo ograniczony zasięg i niewielka powierzchnia, dodatkowo zmniejszane przez celowe zalesianie sosną zwyczajną - w ten sposób zniszczeniu uległo wiele płatów muraw na krawędziach i stokach na odcinku pomiędzy miejscowościami Mikołajewo i Gulcz. Siedlisko 6210 zanika również w wyniku spontanicznej sukcesji (zarastanie murawy taminą oraz innymi gatunkami drzew i krzewów) będącej rezultatem zaniechania użytkowania i gospodarki pasterskiej, co obserwowano m.in. w okolicach Białej oraz na odcinku pomiędzy miejscowościami Mikołajewo i Gulcz. Zjawisko

				<p>to prowadzi do przekształcania zbiorowiska w ciepłolubne zarośla i łąki. Przypadkowe lub celowe zasorowanie fragmentów murawy i zwiększanie w ten sposób powierzchni upraw dodatkowo uszczupla areal siedliska 6210.</p> <p>Zagrożeniem jest również eutrofizacja będąca wynikiem spływania nawozów z pól położonych na terenach wysoczyznowych, przez co możliwe jest wkraczanie gatunków ruderalnych (zmiana składu gatunkowego zbiorowiska) i miejscami przechodzenie muraw kserotermicznych w łąki świeże.</p> <p>Potencjalne: Na murawy kserotermiczne może negatywnie oddziaływać ewentualna zabudowa letniskowa atrakcyjnych pod względem krajobrazowym parti krawędziowych doliny.</p>
5.	6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>)	J02.01 - zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie – ogólnie K.02.01 - zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	U - niezmane zagrożenie lub nacisk	<p>Istniejące: Zagrożeniem dla siedliska jest przesuszenie oraz sukcesja.</p> <p>Potencjalne: W związku z niepełnymi danymi dotyczącymi rozmieszczenia i stanu ochrony siedliska w obszarze nie jest możliwe podanie pełnego wykazu istniejących ani potencjalnych zagrożeń.</p>
6.	6430 Ziolorośla górskie (<i>Adenoclytion allitariae</i>) i ziolorośla nadrzeczne (<i>Convolvuletalia sepium</i>)	J01 - obce gatunki inwazyjne J02.03.02 - regulowanie (prostowanie) koryt rzecznych J03 - inne zmiany ekosystemu	U - niezmane zagrożenie lub nacisk	<p>Istniejące: Zagrożeniem dla ziolorośli jest konserwacja rowów melioracyjnych, jednakże utrzymują się one również w zmodyfikowanych przez człowieka warunkach hydrologicznych. Problemem jest także inwazja gatunków obcych, takich jak niecierpek drobnokwiatowy <i>Impatiens parviflora</i> i nawłoc późna <i>Solidago gigantea</i>.</p> <p>Potencjalne: W związku z niepełnymi danymi dotyczącymi rozmieszczenia i stanu ochrony siedliska w obszarze nie jest możliwe podanie pełnego wykazu istniejących ani potencjalnych zagrożeń.</p>
7.	6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	A03 - koszenie/ścinanie trawy A03.03 - zaniechanie/brak koszenia A04.03 - zarzucenie pasterstwa A11 - inne rodzaje praktyk rolniczych niewymienione powyżej B01 - zalesianie terenów orwarych B01.02 - sztuczne plantacje B07 - inne rodzaje praktyk leśnych, niewymienione powyżej K02 - ewolucja biocenotyczna K02.01 - zmiana składu gatunkowego (sukcesja) K02.02 - nagromadzenie materii organicznej	A03.01 - intensywne koszenie lub intensyfikacja A04.01 - wypas intensywny A11 - inne rodzaje praktyk rolniczych niewymienione powyżej E06 - inne rodzaje aktywności człowieka związane z urbanizacją, przemysłem etc.	<p>Istniejące: Negatywnie na stan siedliska w obszarze wpływa zaprzestanie koszenia i użytkowania pasterskiego łąk - zwłaszcza mniejszych pod względem powierzchni płatów, albo okazjonalny pokos fragmentów niżej położonych. Działania te uruchamiają procesy zarastania siedliska przez krzewy i drzewa. Jednocześnie wczesne i niskie koszenie (również pokos niski, dwukrotny, coroczny) uniemożliwia pełen cykl rozwojowy wielu gatunków późno kwitnących. Część powierzchni siedliska 6510 zalesiana jest sosną, brzozą i topolą co powoduje zmniejszanie jego arealu. Zagrożeniem jest również odkładanie się wojłoku (zbitej, zalegającej warstwy materii organicznej) oraz zamiana gruntów łąkowych na orne. Jednym z negatywnych zjawisk jest także wzrost udziału gatunków nitrofilnych.</p> <p>Potencjalne: Potencjalnym zagrożeniem jest możliwość intensyfikacji gospodarki łąkowej poprzez tworzenie wielkopowierzchniowych upraw łąkowych - intensywnie nawożonych, niskokoszonych z zastosowaniem nowoczesnych metod zbierania siana oraz</p>

				zwiększenie intensywności wypasu. Jednym z negatywnych zjawisk jest także obecność w bezpośredniej bliskości wyrobiska piasku i wkraczanie zabudowy na tereny przyległe (możliwość zabudowania w niedalekiej przyszłości).
8.	9110 Kwaśne buczyny (<i>Luzulo-Fagetum</i>)	B02 - gospodarka leśna i plantacyjna i użytkowanie lasów i plantacji B02.04 - usuwanie martwych i umierających drzew	U - nieznanne zagrożenie lub nacisk	Istniejące: Zagrożeniem dla siedliska jest zbyt duży udział drzew iglastych w drzewostanie. Ponadto obserwowano niski udział martwego drewna w płatach siedliska < 10 m ³ /ha. Potencjalne: W związku z niepełnymi danymi dotyczącymi rozmieszczenia i stanu ochrony siedliska w obszarze nie jest możliwe podanie pełnego wykazu istniejących ani potencjalnych zagrożeń.
9.	9130 Żyzne buczyny (<i>Dentario glandulocae-Fagetum</i> , <i>Galio odorati-Fagetum</i>)	B02.04 - usuwanie martwych i umierających drzew	U - nieznanne zagrożenie lub nacisk	Istniejące: Stwierdzono niski udział martwego drewna w drzewostanie < 10 m ³ /ha. Potencjalne: W związku z niepełnymi danymi dotyczącymi rozmieszczenia i stanu ochrony siedliska w obszarze nie jest możliwe podanie innych istniejących ani potencjalnych zagrożeń.
10.	9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Galio-Carpinetum</i> , <i>Tilio-Carpinetum</i>)	B02 - gospodarka leśna i plantacyjna i użytkowanie lasów i plantacji B02.04 - usuwanie martwych i umierających drzew I01 - obce gatunki inwazyjne	U - nieznanne zagrożenie lub nacisk	Istniejące: Zagrożeniem dla siedliska są obce gatunki inwazyjne. Stwierdzono również niski udział martwego drewna w drzewostanie (< 10 m ³ /ha), a także zbyt duży udział drzew iglastych oraz ujednolicenie gatunkowe i wiekowe drzewostanów. Potencjalne: W związku z niepełnymi danymi dotyczącymi rozmieszczenia i stanu ochrony siedliska w obszarze nie jest możliwe podanie pełnego wykazu istniejących ani potencjalnych zagrożeń.
11.	9190 Kwaśne dąbrowy (<i>Quercion roboripetraeae</i>)	I - inwazyjne oraz inne problematyczne gatunki i geny K02.03 - eutrofizacja	U - nieznanne zagrożenie lub nacisk	Istniejące: Zagrożeniem dla siedliska jest przeżyźnienie spowodowane oddziaływaniem drzewostanów <i>Robinia pseudoacacia</i> . Negatywnym zjawiskiem jest dominacja gatunków parkowych (<i>Lonicera sp.</i> , <i>Spiraea sp.</i>) w podszycie. Potencjalne: W związku z niepełnymi danymi dotyczącymi rozmieszczenia i stanu ochrony siedliska w obszarze nie jest możliwe podanie pełnego wykazu istniejących ani potencjalnych zagrożeń.
12.	91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alinearion glutinoso-incanae</i>) i olsy źródłiskowe	B02.04 - usuwanie martwych i umierających drzew F02.03 - wędkarstwo G05 - inna ingerencja i zakłócenia powodowane przez działalność człowieka G05.06 - chirurgia drzewna, ścinanie na potrzeby bezpieczeństwa, usuwanie drzew przydrożnych I - inwazyjne oraz inne problematyczne gatunki i geny	U - nieznanne zagrożenie lub nacisk	Istniejące: Zagrożeniem dla siedliska jest obniżenie retencyjności gleby oraz jej uwilgotnienia w wyniku regulacji i obwałowania Noteci (dotyczy łęgów wierzbowych <i>Salicetum albae</i>). Miejscami brak jest ważnego dla łęgów zalewania, a jednocześnie w innych płatach wysoki poziom wód powoduje obumieranie olszy. Na jednym ze stanowisk stwierdzono ponadto niski udział martwego drewna w drzewostanie < 10 m ³ /ha. Presja wędkarska polegająca na wydeptywaniu ścieżek i stanowisk, pozostawianiu śmieci oraz paleniu ognisk, niszczy strukturę i pokrywę roślinności łęgów (dotyczy łęgów wierzbowych <i>Salicetum albae</i>). Problemem jest izolacja

		<p>I01 - obce gatunki inwazyjne</p> <p>J02.03 - regulowanie (prostowanie) koryt rzecznych i zmiana przebiegu koryt rzecznych</p> <p>J03.01 - zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska</p> <p>J03.02 - antropogeniczne zmniejszenie spójności siedlisk</p>		<p>poszczególnych płatów siedliska 91E0 i ich mała powierzchnia będąca wynikiem działalności człowieka. Zagrożenie usuwaniem drzew i krzewów na terenach zagrożonych powodzią dotyczy łęgów wierzbowych <i>Salicetum albae</i>. Obserwuje się ekspansję neofitów (gatunków obcego pochodzenia przybyłych do kraju po XV w.), takich jak: klon jesionolistny <i>Acer negundo</i>, uczeń amerykański <i>Bidens fro n doca</i>, rdestowiec ostrokończysty <i>Reynoutria japonica</i>, nawłóć późna <i>Solidago gigantea</i>, nawłóć kanadyjska <i>Solidago canadensis</i> czy przyniotno białe <i>Erigeron annuus</i>.</p> <p>Potencjalne: W związku z niepełnymi danymi dotyczącymi rozmieszczenia i stanu ochrony siedliska w obszarze nie jest możliwe podanie pełnego wykazu istniejących ani potencjalnych zagrożeń.</p>
13.	91F0 Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (<i>Ficario-Ulmenum</i>)	<p>B01.02 - sztuczne plantacje</p> <p>B02.03 - usuwanie podszycia</p> <p>B02.04 - usuwanie martwych i umierających drzew</p> <p>B07 - inne rodzaje praktyk leśnych, niewymienione powyżej</p> <p>G01.02 - turystyka piesza, jazda konna i jazda na pojazdach niezmotoryzowanych</p> <p>G05.01 - wydeptywanie, nadmierne użytkowanie</p> <p>I01 - obce gatunki inwazyjne</p> <p>J03 - inne zmiany w ekosystemie</p> <p>K02 - ewolucja biocenotyczna, sukcesja</p>	U - nieznanie zagrożenie lub nacisk	<p>Istniejące: W siedlisku obserwowano chorobowe zamieranie wiązu i jesionu. Zagrożeniem jest ujednolicenie gatunkowe drzewostanów (preferencja olszy lub dębu). Urzynywanie siedliska w stanie jednogatunkowej plantacji <i>Alnus glutinosa</i>, usuwanie wyższych krzewów z podszycia (<i>Cornus sanguinea</i>, <i>Sambucus nigra</i>, podrost <i>Ulmus minor</i> i <i>Ulmus laevis</i>) oraz usuwanie pojedynczych, martwych drzew prowadzi do utraty istotnych cech siedliska. Istnienie plantacji i nasadzeń w obrębie i w okolicy stanowisk skutkuje szeregiem negatywnych zjawisk, jak eutrofizacja powodowana przez obecność plantacji <i>Robinia pseudoacacia</i> na obszarach znajdujących się wyżej czy punktowe zakwaszenie w sąsiedztwie nasadzeń <i>Pinus sylvestris</i>. Obserwowano gładowienie wskutek niedogodnych dla łęgów warunków wilgotnościowych. Negatywny wpływ na siedlisko ma również obecność użytkowanych ścieżek pieszych i rowerowych.</p> <p>Potencjalne: W związku z niepełnymi danymi dotyczącymi rozmieszczenia i stanu ochrony siedliska w obszarze nie jest możliwe podanie pełnego wykazu istniejących ani potencjalnych zagrożeń.</p>
14.	91I0 Ciepłolubne dąbrowy (<i>Quercetalia pubescenti-petraeae</i>)	K02.01 - zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	U - nieznanie zagrożenie lub nacisk	<p>Istniejące: Negatywnym zjawiskiem jest intensywny rozwój gatunków drzew i krzewów w podszycie.</p> <p>Potencjalne: W związku z niepełnymi danymi dotyczącymi rozmieszczenia i stanu ochrony siedliska w obszarze nie jest możliwe podanie pełnego wykazu istniejących ani potencjalnych zagrożeń.</p>
15.	1617 Starodub łąkowy <i>Angelica palustris</i> (= <i>Ostericum palustre</i>)	<p>A08 - nawożenie/nawozy sztuczne</p> <p>A11 - inne rodzaje praktyk rolniczych, niewymienione powyżej</p> <p>J02.01 - zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie – ogólnie</p> <p>K02.01 - zmiana składu gatunkowego (sukcesja)</p>	U - nieznanie zagrożenie lub nacisk	<p>Istniejące: Stwierdzono zagrożenia w postaci osuszania łąk, nadmiernego nawożenia oraz przeorywania stanowisk. Istotnym negatywnym zjawiskiem jest zarastanie siedlisk staroduba łąkowego w wyniku sukcesji po zaprzestaniu gospodarki łąkowej.</p> <p>Potencjalne: W związku z niepełnymi danymi dotyczącymi rozmieszczenia i stanu ochrony gatunku w obszarze nie jest możliwe podanie pełnego</p>

				wyказу istniejących ani potencjalnych zagrożeń.
16.	1355 Wydra <i>Lutra lutra</i>	F01.01 - intensywna hodowla ryb, intensyfikacja F02.03 - wędkarstwo F03.02.03 - chwytanie, trucie, kłusownictwo G05 - inna ingerencja i zakłócenia powodowane przez działalność człowieka G05.06 - chirurgia drzewna, ścinanie na potrzeby bezpieczeństwa, usuwanie drzew przydrożnych H01 - zanieczyszczenie wód powierzchniowych (limnicznych, lądowych, morskich i słonawych) J02.02.02 - bagrowanie/usuwanie osadów limnicznych J02.03 - regulowanie (prostowanie) koryt rzecznych i zmiana przebiegu koryt rzecznych J02.06.01 - pobór wód powierzchniowych na potrzeby rolnictwa J03.01 - zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska K02.02 - nagromadzenie materii organicznej	E01.03 - zabudowa rozproszona F03.02.05 - przypadkowe schwytywanie I - inwazyjne oraz inne problematyczne gatunki i geny	Istniejące: Głównym zagrożeniem dla populacji wydry na obszarze Natura 2000 są negatywne zmiany jej siedliska, jak: pogarszanie się właściwości fizykochemicznych wód, przekształcanie i niszczenie stref brzegowych (penetracja, wędkarstwo, usuwanie drzew i krzewów), sztuczne profilowanie koryta rzecznego i skarpi brzegowych, ograniczony zasięg zalewów wodami wezbraniowymi Noteci zbiorników wodnych (starorzeczy), przyspieszone procesy wypływania będące następstwem wzrastającej eutrofizacji i niewłaściwie przeprowadzonych prac melioracyjnych lub ich braku. W ich wyniku wydra traci miejsca schronienia, rozrodu i żerowania. Silny wzrost penetracji ludzkiej - głównie wędkarzy, może powodować jej płożenie. Potencjalne: Istnieje potencjalne zagrożenie powstania zabudowy w pobliżu jej siedlisk, co wpłycać będzie niepokojąco na te zwierzęta. Na obszarach użytkowanych rybacko stwierdzono możliwość przypadkowego schwytywania osobników tego gatunku oraz celowego, nielegalnego redukcjonowania populacji wydr traktowanych jako szkodniki gospodarcze. Również powstawanie w obszarze Natura 2000 i w jego otoczeniu ferm zwierząt futerkowych obcych gatunków drapieżnych jest zagrożeniem w przypadku ucieczek tych zwierząt i m.in. konkurencji pokarmowej z wydrą, czy drapieżnictwa.
17.	1188 Kumak nizinny <i>Bombina bombina</i>	G05 - inna ingerencja i zakłócenia powodowane przez działalność człowieka J02.03 - regulowanie (prostowanie) koryt rzecznych i zmiana przebiegu koryt rzecznych J03.01 - zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska K02.02 - nagromadzenie materii organicznej	I - inwazyjne oraz inne problematyczne gatunki i geny	Istniejące: Stwierdzone negatywne oddziaływania na kumaka nizinnego dotyczą przede wszystkim jego siedlisk. Ograniczony zasięg zalewów starorzeczy wodami wezbraniowymi Noteci, przyspieszone procesy wypływania zbiorników będące następstwem wzrastającej eutrofizacji i niewłaściwie przeprowadzonych prac melioracyjnych lub ich braku oraz pogarszanie się właściwości fizykochemicznych wód powoduje zmniejszenie się ilości odpowiednich miejsc rozrodu i bytowania tego płaza. Przekształcanie i niszczenie stref brzegowych oraz usuwanie roślinności szuwarowej może powodować płożenie tego zwierzęcia i problemy ze znalezieniem miejsca do przyczepienia skrzelu. Potencjalne: Potencjalnym zagrożeniem jest powstawanie w obszarze Natura 2000 i w jego otoczeniu ferm zwierząt futerkowych obcych gatunków drapieżnych. W przypadku ucieczek tych zwierząt może dochodzić do m.in. drapieżnictwa - zjadania dorosłych i młodych kumaków.
18.	1145 Piskorz <i>Misgurnus fossilis</i>	G05 - inna ingerencja i zakłócenia powodowane przez działalność człowieka J02.03 - regulowanie (prostowanie) koryt rzecznych i zmiana	I - inwazyjne oraz inne problematyczne gatunki i geny	Istniejące: Ograniczony zasięg zalewów wodami wezbraniowymi Noteci, przyspieszone procesy wypływania zbiorników będące następstwem wzrastającej eutrofizacji i niewłaściwie przeprowadzonych prac melioracyjnych lub ich braku, przekształcanie i niszczenie stref

		przebiegu koryt rzecznych J03.01 - zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska K02.02 - nagromadzenie materii organicznej		brzegowych (penetracja, wędkarstwo, usuwanie drzew) oraz pogarszanie się właściwości fizykochemicznych wód powoduje utratę siedlisk przez piskorze. Potencjalnie: Potencjalnym zagrożeniem jest powstawanie w obszarze Natura 2000 i w jego otoczeniu ferm zwierząt futerkowych obcych gatunków drapieżnych. W przypadku ucieczek tych zwierząt może dochodzić do m.in. drapieżnictwa - zjadania piskorzy.
19.	4038 Czerwonoczyk fioletek <i>Lycæna helle</i>	U - nieznanne zagrożenie lub nacisk	A03.01 - intensywne koszenie/intensyfikacja K02.01 - zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	Istniejące: W związku z niepełnymi danymi dotyczącymi rozmieszczenia i stanu ochrony gatunku w obszarze nie jest możliwe podanie pełnego wykazu istniejących ani potencjalnych zagrożeń. Potencjalnie: Zaprzestanie koszenia i/lub wypasu łąk, co uruchamia procesy zarastania przez krzewy i drzewa. Jednocześnie konieczna jest obecność ww. roślin stanowiących osłonę od wiatru. Ponadto zagrożeniem dla gatunku jest nieodpowiednia wysokość koszenia lub pokos zbyt wczesny, co ma negatywny wpływ na jego źródła pokarmu, a także powoduje śmiertelność stadiów preimaginalnych (jaja, gąsienice, poczwarki). Optymalne dla gatunku są siedliska półotwarte oraz rozproszone zarosła wierzbowe, których kwiaty wiosną stanowią dodatkowo cenne źródło nektaru.

Charakterystyka obszaru

Obszar obejmuje fragment doliny Noteci między miejscowością Wieleń a Bydgoszczą. Obszar jest w dużej części zajęty przez torfowiska niskie, z fragmentami zalewowych łąk i trzcinowisk, z enklawami zakrzewień i zadrzewień. Na zboczach doliny znajdują się płaty muraw kserotermicznych. W okolicach Goraja, Pianówki i Góry oraz Ślesina występują kompleksy buczyn i dąbrów, w tym m. in. siedlisk przyrodniczych: ciepłolubnej dąbrowy i mieszanych lasów zboczowych. Teren przecinają kanały i rowy odwadniające. Liczne są starorzecza i wypełnione wodą doły potorfowe. Miejscami występują rozległe płaty łągów. Łąki są intensywnie użytkowane.

Przedmioty ochrony

Obszar obejmuje bogatą mozaikę siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG (16 rodzajów), z priorytetowymi lasami łągowymi i dobrze zachowanym kompleksami łąkowymi, choć łącznie zajmują one poniżej 20% powierzchni obszaru. Notowano tu też 8 gatunków z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG. W okolicach Nakła na początku XX w. występowała bogata populacja *Coenagrion ornatum*. Rekomenduje się jego restytucję na tym terenie. Obszar częściowo pokrywa się z ważną ostoja ptasią o randze europejskiej E-33. Ostoja jest też ważnym korytarzem ekologicznym o randze międzynarodowej.

Typy siedlisk przyrodniczych występujących na terenie obszaru i ocena znaczenia obszaru dla tych siedlisk:

- 3150 Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z *Nympheion*, *Potamion*,
- 3270 Zalewane muliste brzegi rzek z roślinnością *Chenopodium rubri* p.p. i *Bidention* p.p.,
- 4030 Suche wrzosowiska (*Calluno-Geniston*, *Pohlio-Callunion*, *Calluno-Arctostaphylon*),
- 6210 Murawy kserotermiczne (*Festuco-Brometea* i ciepłolubne murawy z *Asplenion septentrionalis* *Festucion pallentis*),
- 6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*),
- 6430 Ziołorośla górskie (*Adenostylin alliariae*) i ziołorośla nadrzeczne (*Convolvuletalia sepium*),
- 6440 Łąki selernicowe (*Cnidion dubii*),
- 6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*),

- 9110 Kwaśne buczyny (Luzulo-Fage tum),
- 9130 Żyzne buczyny (Dentario glandulosae-Fagenion, Galio odorati-Fagenion),
- 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum),
- 9190 Kwaśne dąbrowy (Quercion robori-petraeae),
- 91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (Salicetum albo-fragilis, Populetum albae, Alnenion glutinoso-incanae) i olsy źródliskowe,
- 91F0 Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (Ficario-Ulmetum),
- 91I0 Ciepłolubne dąbrowy (Quercetalia pubescenti-petraeae),
- 1617 Starodub łąkowy *Angelica palustris* (= *Ostericum palustre*)

Gatunki objęte art. 4 dyrektywy 2009/147/WE i gatunki wymienione w załączniku II do dyrektywy 92/43/EEG:

- 1617 Starodub łąkowy *Angelica palustris* (= *Ostericum palustre*),
- 1355 Wydra *Lutra lutra*,
- 1188 Kumak nizinny *Bombina bombina*,
- 1145 Piskorz *Misgurnus fossilis*,
- 4038 Czerwończyk fioletek *Lycaena helle*
- 1130 Boleń pospolity *Aspius aspius*,
- 1337 Bóbr europejski *Castor fiber*,
- 1163 Głowacz białopłetwy *Cottus gobio*.

OBSZAR NATURA 2000 Ostoja Piłska

Kod obszaru	PLH300045
Data wyznaczenia	2011-02-08
Rodzaj ochrony	Dyrektywa siedliskowa
Powierzchnia	3272,1900

Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu z dnia 18 stycznia 2023 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Piłska PLH300045

Plan zadań Ochronnych (cele działań ochronnych oraz identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń)

Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków zwierząt i ich siedlisk będących przedmiotem ochrony obszaru Natura 2000			
Lp.	Przedmiot ochrony	Zagrożenie	Opis zagrożenia
1	2330 Wydmy śródlądowe z murawami napiaskowymi	<p>Istniejące:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. H05.01 Odpadki i odpady stałe 2. G05.01 Wydeptywanie, nadmierne użytkowanie <p>Potencjalne:</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. K02.01 Ewolucja biocenotyczna 4. B.01.01 Zalesianie terenów otwartych 5. D02.01.01 Napowietrzne linie elektryczne i telefoniczne 	<p>Istniejące:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Przy szlakach turystycznych pojawiają się odpady. 2. Siedlisko położone jest pomiędzy borami chrobotkowymi, które w sezonie grzybowym są licznie odwiedzane przez grzybiarzy, zdeptujących siedlisko – niszczenie mchów i porostów przez nadmierne wydeptywanie. <p>Potencjalne:</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. Możliwe jest pojawienie się nalotu drzew i krzewów w wyniku procesów naturalnych. 4. Zalesienie wydym – potencjalne zagrożenie dla istnienia siedliska. 5. Niewłaściwe prowadzenie konserwacji linii energetycznych – potencjalne ryzyko niszczenia siedliska.
2	3140 Twardowodne oligo- i mezotroiczne zbiorniki z podwodnymi łąkami ramieniem Charetea	<p>Istniejące:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. I01 Obce gatunki inwazyjne 2. G01 Sporty i różne formy czynnego wypoczynku rekreacji, uprawiane w plenerze 3. G01.07 Nurkowanie z butlą i fajką 4. F02.03 Wędkarstwo 5. H05.01 Odpadki i odpady stałe 6. K02.01 Ewolucja biocenotyczna 	<p>Istniejące:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zakłócenia funkcjonowania ekosystemu poprzez zarybianie np. karpem i amurem białym. 2. Wzrost presji turystycznej. 3. Uszkodzenie roślinności, zwiększenie zmętnienia strefy dennej. 4. Niszczenie strefy brzegowej, szuwarowej i roślinności pływicznej poprzez budowę i funkcjonowanie stanowisk wędkarskich (głównie

Lp.	Przedmiot ochrony	Zagrożenie	Opis zagrożenia
			<p>pomostów) i wypływanie łodziami oraz używanie zanęt (zwiększony dopływ biogenów do jeziora), niekontrolowane zarybianie, presja wędkarska na pozyskanie cennych dla ekosystemu ryb drapieżnych.</p> <p>5. Zaśmiecanie terenu przez turystów i wędkarzy.</p> <p>6. Stopniowa eutrofizacja i zarastanie jeziora (proces naturalny).</p>
		<p>Potencjalne:</p> <p>7. G05.01 Wydeptywanie, nadmierne użytkowanie</p> <p>8. U Nieznane zagrożenie lub nacisk</p>	<p>Potencjalne:</p> <p>1. Niszczenie strefy brzegowej poprzez nadmierne użytkowanie, wydeptywanie; nadmierne użytkowanie rekreacyjne lub gospodarcze.</p> <p>2. Mogą wystąpić inne nieznane zagrożenia lub naciski, konieczne jest uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony i uwarunkowaniach jego ochrony.</p>
3	3150 Starorzeczca i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne	<p>Istniejące:</p> <p>1. I01 Obce gatunki inwazyjne</p> <p>2. F02.03 Wędkarstwo</p> <p>3. G01 Sporty i różne formy czynnego wypoczynku rekreacji, uprawiane w plenerze</p> <p>4. H05.01 Odpadki i odpady stałe</p> <p>5. M01.02 Susze i zmniejszenie opadów</p> <p>6. K02.01 Ewolucja biocenotyczna</p>	<p>Istniejące:</p> <p>1. Zakłócenia funkcjonowania ekosystemu poprzez zarybianie np. karpem i amurem białym.</p> <p>2. Niszczenie strefy brzegowej, szuwarowej i roślinności pływnej poprzez budowę i funkcjonowanie stanowisk wędkarskich (głównie pomostów) i wypływanie łodziami oraz używanie zanęt (zwiększony dopływ biogenów do jeziora), niekontrolowane zarybianie, presja wędkarska na pozyskanie cennych dla ekosystemu ryb drapieżnych.</p> <p>3. Wzrost presji turystycznej.</p> <p>4. Zaśmiecanie terenu przez turystów i wędkarzy.</p> <p>5. Obniżenie się poziomu lustra wody i wzrost koncentracji substancji rozpuszczonych w wodzie.</p>

Lp.	Przedmiot ochrony	Zagrożenie	Opis zagrożenia
			<p>6. Stopniowa eutrofizacja i zarastanie jeziora (proces naturalny).</p>
		<p>Potencjalne:</p> <p>7. F02.01.02 Połowy siecią</p> <p>8. F04.01 Płądrowanie stanowisk roślin</p> <p>9. H01.05 Rozproszone zanieczyszczenie wód powierzchniowych z powodu działalności związanej z rolnictwem i leśnictwem</p> <p>10. U Nieznane zagrożenie lub nacisk</p>	<p>Potencjalne:</p> <p>7. Ewentualne połowy siecią stanowią ryzyko naruszenia roślinności podwodnej.</p> <p>8. Płądrowanie stanowisk roślin może doprowadzić do niszczenia siedliska i zubożenia składu gatunkowego fitocenozy.</p> <p>9. Stopniowa eutrofizacja i zarastanie jezior w wyniku dopływu biogenów ze źródeł antropogenicznych. Potencjalne zagrożenie związane np. ze stosowaniem chemicznych środków ochrony roślin.</p> <p>10. Mogą wystąpić inne nieznane zagrożenia lub naciski, konieczne jest uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony i uwarunkowaniach jego ochrony.</p>
4	3160 Naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne	<p>Istniejące:</p> <p>1. F02.03 Wędkarstwo</p> <p>2. G01 Sporty i różne formy czynnego wypoczynku, rekreacji uprawiane w plenerze.</p> <p>3. I01 Obce gatunki inwazyjne.</p>	<p>Istniejące:</p> <p>1. Niszczenie strefy brzegowej, szuwarowej i roślinności pływnej poprzez budowę i funkcjonowanie stanowisk wędkarskich (głównie pomostów) i wypływanie łodziami oraz używanie zanęt (zwiększony dopływ biogenów do jeziora), niekontrolowane zarybianie, presja wędkarska na pozyskanie cennych dla ekosystemu ryb drapieżnych.</p> <p>2. Zwiększona penetracja ludzka i zanieczyszczenie mogą powodować stopniową zmianę parametrów fizyczno-chemicznych i biologicznych jezior.</p> <p>3. Zakłócenia funkcjonowania ekosystemu poprzez zarybianie np. karpem i amurem białym.</p>
		<p>Potencjalne:</p> <p>4. K02.03 Eutrofizacja</p> <p>5. K02.04 Zakwaszenie</p>	<p>Potencjalne:</p> <p>4. Eutrofizacja i spływ zanieczyszczeń może powodować dalszą stopniową zmianę parametrów</p>

Lp.	Przedmiot ochrony	Zagrożenie	Opis zagrożenia
		6. U Nieznane zagrożenie lub nacisk	fizyczno-chemicznych i biologicznych jezior. 5. Stopniowa zmiana warunków siedliskowych poprzez nadmierne zakwaszenie (w tym powodowane zanieczyszczeniem atmosfery). 6. Mogą wystąpić inne nieznane zagrożenia lub naciski, konieczne jest uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony i uwarunkowaniach jego ochrony.
5	3270 Zalewane muliste brzegi rzek z roślinnością <i>Chenopodium rubri</i> p.p. i <i>Bidenton</i> p.p.	Istniejące: 1. M01.02 Susze i zmniejszenie opadów 2. M02.02 Desynchronizacja procesów Potencjalne: 3. F02.03 Wędkarstwo 4. U Nieznane zagrożenie lub nacisk	Istniejące: 1-2. Spadek poziomu wody w rzece powodujące silne przesuszenie siedliska i szybkie zarastanie przez gatunki szuwarowe. Potencjalne: 3. Niszczenie strefy brzegowej przez wędkarzy, wydeptywanie, zaśmiecanie, fragmentacja siedliska. 4. Mogą wystąpić inne nieznane zagrożenia lub naciski, konieczne jest uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony i uwarunkowaniach jego ochrony.
6	4030 Suche wrzosowiska <i>Calluna-Geniston</i> , <i>Pohlia-Callunion</i> , <i>Calluna-Arctostaphyllon</i>	Istniejące: 1. U Nieznane zagrożenie lub nacisk. Potencjalne: 2. U Nieznane zagrożenie lub nacisk.	Istniejące: 1. Zagrożenia lub naciski nie są znane, konieczne jest uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony i uwarunkowaniach jego ochrony. Potencjalne: 2. Mogą wystąpić inne nieznane zagrożenia lub naciski, konieczne jest uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony i uwarunkowaniach jego ochrony.
7	6120 Ciepłolubne śródłąkowe murawy	Istniejące: 1. U Nieznane zagrożenie lub nacisk.	Istniejące: 1. Zagrożenia lub naciski nie są znane, konieczne jest uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony i

Lp.	Przedmiot ochrony	Zagrożenie	Opis zagrożenia
	napiaskowe <i>Koelerion glaucae</i>	Potencjalne: 2. U Nieznane zagrożenie lub nacisk.	uwarunkowaniach jego ochrony. Potencjalne: 2. Mogą wystąpić inne nieznane zagrożenia lub naciski, konieczne jest uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony i uwarunkowaniach jego ochrony.
8	6430 Ziolorośla górskie i ziolorośla nadrzeczne	Istniejące: 1. X Brak zagrożeń i nacisków Potencjalne: 2. K01.01 Erozja 3. H05.01 Odpadki i odpady stałe 4. D01.01 Ścieżki, szlaki piesze, szlaki rowerowe 5. F02.03 Wędkarstwo 6. M01.02 Susze i zmniejszenie opadów 7. I01 Obce gatunki inwazyjne.	Istniejące: - Potencjalne: 2. Rzeka Gwda jest rzeką meandrującą, silnie podcinającą brzegi, przy wyższych stanach wód siedlisko może zostać zniszczone. 3-5. Zaśmiecanie terenu przez turystów i wędkarzy. 6. Spadek poziomu wody w rzece może powodować zmianę warunków siedliskowych i zarastanie przez inne gatunki. 7. Wnikanie w naturalne układy gatunków obcych, w tym inwazyjnych.
9	6510 Nizowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie <i>Arrhenatheron elatioris</i>	Istniejące: 1. U Nieznane zagrożenie lub nacisk. Potencjalne: 2. U Nieznane zagrożenie lub nacisk.	Istniejące: 1. Zagrożenia lub naciski nie są znane, konieczne jest uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony i uwarunkowaniach jego ochrony. Potencjalne: 2. Mogą wystąpić inne nieznane zagrożenia lub naciski, konieczne jest uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony i uwarunkowaniach jego ochrony.

Lp.	Przedmiot ochrony	Zagrożenie	Opis zagrożenia
10	7110 Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe)	Istniejące: 1. J03.01 Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska 2. M01.02 Susze i zmniejszenie opadów 3. K02.01 Zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	Istniejące: 1-2. Obniżający się poziom wody gruntowej niekorzystnie wpływa na pokrycie i strukturę gatunkową roślinności. 3. Zarastanie płatu torfowiska przez drzewa i krzewy powoduje zacienienie siedliska. Zwiększona ewapotranspiracja pogłębia niekorzystne warunki wodne, potęgując efekt obniżania się poziomu wody gruntowej w torfowisku.
		Potencjalne: 4. F04.02 Zbieractwo grzybów, porostów, jagód, itp. 5. G05.01 Wydeptywanie, nadmierne użytkowanie 6. C01.03 Wydobywanie torfu	Potencjalne: 4-5. Siedlisko skrajnie wrażliwe na intensywne wydeptywanie. Aktualnie zbieractwo np. jagód nie przybiera formy wyraźnego oddziaływania. 6. Ewentualna eksploatacja torfu stanowi ryzyko bezpośredniego zniszczenia torfowiska
11	7120 Torfowisko wysokie, zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji	Istniejące: 1. J03.01 Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska 2. M01.02 Susze i zmniejszenie opadów 3. K02.01 Zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	Istniejące: 1-2. Obniżający się poziom wody gruntowej niekorzystnie wpływa na pokrycie i strukturę gatunkową roślinności. Dalsze obniżenie poziomu wody gruntowej, w efekcie suszy i spadku ilości opadów wywołanych pogłębieniami niekorzystnych zmian klimatycznych. 3. Zarastanie płatu torfowiska przez drzewa i krzewy powoduje zacienienie siedliska. Zwiększona ewapotranspiracja pogłębia niekorzystne warunki wodne, potęgując efekt obniżania się poziomu wody gruntowej w torfowisku.
		Potencjalne: 4. F04.02 Zbieractwo grzybów, porostów, jagód, itp. 5. G05.01 Wydeptywanie, nadmierne użytkowanie 6. C01.03 Wydobywanie torfu	Potencjalne: 4-5. Siedlisko skrajnie wrażliwe na intensywne wydeptywanie. Aktualnie zbieractwo np. jagód nie przybiera formy wyraźnego oddziaływania. 6. Ewentualna eksploatacja torfu stanowi ryzyko bezpośredniego zniszczenia torfowiska

Lp.	Przedmiot ochrony	Zagrożenie	Opis zagrożenia
12	7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzeria</i> – <i>Caricetea nigrae</i>)	Istniejące: 1. J03.01 Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska 2. K02.01 Zmiana składu gatunkowego (sukcesja) 3. M01.02 Susze i zmniejszenie opadów	Istniejące: 1. Obniżający się poziom wody gruntowej niekorzystnie wpływa na pokrycie i strukturę gatunkową roślinności. 2. Zarastanie płatu torfowiska przez drzewa i krzewy powoduje zacienienie siedliska. Zwiększona ewapotranspiracja pogłębia niekorzystne warunki wodne, potęgując efekt obniżania się poziomu wody gruntowej w torfowisku. 3. Susze i zmniejszenie ilości opadów mają negatywny wpływ na siedlisko.
		Potencjalne: 4. G05.01 Wydeptywanie, nadmierne użytkowanie 5. C01.03 Wydobywanie torfu 6. U Nieznane zagrożenie lub nacisk.	Potencjalne: 4. Siedlisko skrajnie wrażliwe na intensywne wydeptywanie. Aktualnie zbieractwo np. mszaków nie przybiera formy wyraźnego oddziaływania. 5. Ewentualna eksploatacja torfu stanowi ryzyko bezpośredniego zniszczenia torfowiska. 6. Mogą wystąpić inne nieznanne zagrożenia lub naciski, konieczne jest uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony i uwarunkowaniach jego ochrony.
13	7150 Obniżenia na podłożu torfowym z roślinnością ze związku <i>Rhynchosporion</i>	Istniejące: 1. U Nieznane zagrożenie lub nacisk.	Istniejące: 1. Zagrożenia lub naciski nie są znane, konieczne jest uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony i uwarunkowaniach jego ochrony.
		Potencjalne: 2. U Nieznane zagrożenie lub nacisk.	Potencjalne: 2. Mogą wystąpić inne nieznanne zagrożenia lub naciski, konieczne jest uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony i uwarunkowaniach jego ochrony.

Lp.	Przedmiot ochrony	Zagrożenie	Opis zagrożenia
14	7210 Torfowisko nakredowe (<i>Cladietum marisci</i> , <i>Caricetum buxbaumi</i> , <i>Schoenetum nigricantis</i>)	Istniejące: 1. U Nieznane zagrożenie lub nacisk.	Istniejące: 1. Zagrożenia lub naciski nie są znane, konieczne jest uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony i uwarunkowaniach jego ochrony.
		Potencjalne: 2. U Nieznane zagrożenie lub nacisk.	Potencjalne: 2. Mogą wystąpić inne nieznanne zagrożenia lub naciski, konieczne jest uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony i uwarunkowaniach jego ochrony.
15	7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk	Istniejące: 1. U Nieznane zagrożenie lub nacisk.	Istniejące: 1. Zagrożenia lub naciski nie są znane, konieczne jest uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony i uwarunkowaniach jego ochrony.
		Potencjalne: 2. U Nieznane zagrożenie lub nacisk.	Potencjalne: 2. Mogą wystąpić inne nieznanne zagrożenia lub naciski, konieczne jest uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony i uwarunkowaniach jego ochrony.
16	9110 Kwaśne buczyny	Istniejące: 1. I01 Obce gatunki inwazyjne	Istniejące: 1. Obecność obcych gatunków inwazyjnych w podszycie i runie.
		Potencjalne: 2. B02.04 Usuwanie martwych i umierających drzew 3. B02 Gospodarka leśna i plantacyjna i użytkowanie lasów i plantacji 4. U Nieznane zagrożenie lub nacisk	Potencjalne: 2. Brak odpowiedniej ilości martwego drewna. 3. Niewłaściwie prowadzona gospodarka leśna może przyczynić się do zmniejszenia powierzchni siedliska, upraszczania pionowej i przestrzennej struktury roślinności, zbyt małego udziału drzew starszych niż 100 lat i fragmentacji. 4. Mogą wystąpić inne nieznanne zagrożenia lub naciski, konieczne jest uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony i uwarunkowaniach jego

Lp.	Przedmiot ochrony	Zagrożenie	Opis zagrożenia
17	9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny	Istniejące: 1. I01 Obce gatunki inwazyjne 2. B02.04 Usuwanie martwych i umierających drzew	ochrony. Istniejące: 1. Obecność obcych gatunków inwazyjnych w podszycie i runie. 2. Brak odpowiedniej ilości martwego drewna
		Potencjalne: 3. B02 Gospodarka leśna i plantacyjna i użytkowanie lasów i plantacji. 4. U Nieznane zagrożenie lub nacisk	Potencjalne: 3. Niewłaściwie prowadzona gospodarka leśna może przyczynić się do zmniejszenia powierzchni siedliska, upraszczania pionowej i przestrzennej struktury roślinności, zbyt małego udziału drzew starszych niż 100 lat i fragmentacji. 4. Mogą wystąpić inne nieznanne zagrożenia lub naciski, konieczne jest uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony i uwarunkowaniach jego ochrony.
18	9190 Kwaśne dąbrowy	Istniejące: 1. B02.04 Usuwanie martwych i umierających drzew 2. I01 Obce gatunki inwazyjne	Istniejące: 1. Brak odpowiedniej ilości martwego drewna 2. Obecność ekspansywnych gatunków obcych w runie i podszycie
		Potencjalne: 3. B02 Gospodarka leśna i plantacyjna i użytkowanie lasów i plantacji 4. U Nieznane zagrożenie lub nacisk	Potencjalne: 3. Niewłaściwie prowadzona gospodarka leśna może przyczynić się do zmniejszenia powierzchni siedliska, upraszczania pionowej i przestrzennej struktury roślinności, zbyt małego udziału drzew starszych niż 100 lat i fragmentacji. 4. Mogą wystąpić inne nieznanne zagrożenia lub naciski, konieczne jest uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony i uwarunkowaniach jego ochrony.
19	91D0 Bory i lasy bagienne <i>Vaccinio uliginosi-Pinetum</i>	Istniejące: 1. U Nieznane zagrożenie lub nacisk.	Istniejące: 1. Zagrożenia lub naciski nie są znane, konieczne jest

Lp.	Przedmiot ochrony	Zagrożenie	Opis zagrożenia
		Potencjalne: 2. U Nieznane zagrożenie lub nacisk.	uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony i uwarunkowaniach jego ochrony. Potencjalne: 2. Mogą wystąpić inne nieznanne zagrożenia lub naciski, konieczne jest uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony i uwarunkowaniach jego ochrony.
20	91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe	Istniejące: 1. B02.04 Usuwanie martwych i umierających drzew 2. H05.01 Odpadki i odpady stałe Potencjalne: 3. B02 Gospodarka leśna i plantacyjna i użytkowanie lasów i plantacji 4. J02.01 Zasypanywanie terenu, melioracje i osuszanie ogólnie 5. I01 Obce gatunki inwazyjne 6. I02 Problematiczne gatunki rodzime 7. U Nieznane zagrożenie lub nacisk	Istniejące: 1. Brak odpowiedniej ilości martwego drewna 2. Zaśmiecanie terenu przez turystów i dzikie wysypiska śmieci. Potencjalne: 3. Niewłaściwie prowadzona gospodarka leśna może przyczynić się do zmniejszenia powierzchni siedliska, upraszczania pionowej i przestrzennej struktury roślinności, zbyt małego udziału drzew starszych niż 100 lat i fragmentacji. 4. Siedlisko jest zależne od warunków hydrologicznych, dlatego wykonanie prac hydrotechnicznych w jego sąsiedztwie (np. melioracje, konserwacja cieków) mogą wpłynąć niekorzystnie na to siedlisko. 5. Wnikanie w płaty siedliska gatunków obcych, w tym inwazyjnych. 6. Wnikanie w płaty siedliska rodzimych gatunków ekspansywnych. 7. Mogą wystąpić inne nieznanne zagrożenia lub naciski, konieczne jest uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony i uwarunkowaniach jego ochrony.

Lp.	Przedmiot ochrony	Zagrożenie	Opis zagrożenia
21	91F0 Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe	Istniejące: 1. B02.04 Usuwanie martwych i umierających drzew Potencjalne: 2. B02 Gospodarka leśna i plantacyjna i użytkowanie lasów i plantacji 3. J02.01 Zasypanywanie terenu, melioracje i osuszanie ogólnie 4. I01 Obce gatunki inwazyjne 5. U Nieznane zagrożenie lub nacisk	Istniejące: 1. Brak odpowiedniej ilości martwego drewna Potencjalne: 2. Niewłaściwie prowadzona gospodarka leśna może przyczynić się do zmniejszenia powierzchni siedliska, upraszczania pionowej i przestrzennej struktury roślinności, zbyt małego udziału drzew starszych niż 100 lat i fragmentacji. 3. Siedlisko jest zależne od warunków hydrologicznych, dlatego wykonanie prac hydrotechnicznych w jego sąsiedztwie (np. melioracje, konserwacja cieków) mogą wpłynąć niekorzystnie na to siedlisko. 4. Wnikanie w płaty siedliska ekspansywnych gatunków obcych. 5. Mogą wystąpić inne nieznanne zagrożenia lub naciski, konieczne jest uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony i uwarunkowaniach jego ochrony.
22	91T0 Śródłądowy bór chrobotkowy	Istniejące: 1. J03.01 Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska Potencjalne: 2. B02 Gospodarka leśna i plantacyjna i użytkowanie lasów i plantacji 3. G02.01 Turystyka piesza, jazda konna	Istniejące: 1. Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska w wyniku obecności zbyt dużej ilości martwego drewna, które powoduje eutrofizację siedliska oraz zbyt mały udział mchów i chrobotków w stosunku do roślin zielnych Potencjalne: 2. Niewłaściwie prowadzona gospodarka leśna może przyczynić się do zmniejszenia powierzchni siedliska w obszarze, fragmentacji i obniżenia stanu ochrony siedliska.

Lp.	Przedmiot ochrony	Zagrożenie	Opis zagrożenia
		4. U Nieznane zagrożenie lub nacisk	3. Siedlisko jest wrażliwe na ruch turystyczny. 4. Mogą wystąpić inne nieznanne zagrożenia lub naciski, konieczne jest uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony i uwarunkowaniach jego ochrony.
23	1037 trzepla zielona <i>Ophiogomphus cecilia</i>	Istniejące: 1. X Brak zagrożeń i nacisków Potencjalne: 2. H01 Zanieczyszczenie wód powierzchniowych 3. J02.05.02 Modyfikowanie prądów rzecznych	Istniejące: - Potencjalne: 2. Obniżenie jakości wody w rzece może wpłynąć na potencjał ekologiczny oraz w konsekwencji na stan ochrony siedliska gatunku. 3. Niewłaściwe prowadzenie prac w dolinie rzeki może zakłócać jej reżim wodny, lub obniżyć jej przepływy, skutkujące obniżeniem stanu ochrony siedliska gatunku.
24	1042 zalotka większa <i>Leucorrhinia pectoralis</i>	Istniejące: 1. X Brak zagrożeń i nacisków Potencjalne: 2. K02. Ewolucja biocenotyczna, sukcesja 3. F02.03 Wędkarstwo 4. U Nieznane zagrożenie lub nacisk	Istniejące: - Potencjalne: 2. Eutrofizacja, która może obniżyć stan ochrony siedliska gatunku. 3. Niszczenie roślinności nadbrzeżnej oraz ryzyko wypuszczenia ryb do akwenu. 4. Mogą wystąpić inne nieznanne zagrożenia lub naciski, konieczne jest uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony i uwarunkowaniach jego ochrony.
25	1060 czerwończyk nieparek <i>Lycaena dispar</i>	Istniejące: 1. X Brak zagrożeń i nacisków Potencjalne: 2. A03.01 Intensywne koszenie lub intensyfikacja 3. A03.03 Zaniechanie / brak koszenia 4. K02.01 Zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	Istniejące: - Potencjalne: 2. Intensyfikacja koszenia może doprowadzić do zubożenia składu gatunkowego runi łąk, co przejawia się ustępowaniem gatunków

Lp.	Przedmiot ochrony	Zagrożenie	Opis zagrożenia
		5. U Nieznane zagrożenie lub nacisk	dwuliściennych. Ograniczenie bazy pokarmowej gąsienic i motyli może obniżyć szanse zachowania populacji w obszarze. 3. Brak regularnego koszenia i zbierania biomasy w odpowiednich terminach, stanowi zagrożenie dla zachowania łąk będących siedliskiem gatunku. 4. Zarastanie łąk w następstwie zaniechania użytkowania. 5. Mogą wystąpić inne nieznanne zagrożenia lub naciski, konieczne jest uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony i uwarunkowaniach jego ochrony.
26	1188 kumak nizinny <i>Bombina bombina</i>	Istniejące: 1. K01.03 Wyschnięcie 2. K02.02 Nagromadzenie materii organicznej 3. M01.02 Susze i zmniejszenie opadów Potencjalne: 4. F01.01 Intensywna hodowla ryb 5. J02.05.03 Modyfikowanie akwenów wód stojących	Istniejące: 1. Całkowity lub częściowy zanik siedlisk przez ich stopniowe zarastanie i wypływanie. 2. Zarastanie, zmniejszanie się powierzchni siedliska. 3. Obniżenie się poziomu wód i zanik siedlisk. Potencjalne: 4. Intensyfikacja hodowli ryb i wzrost drapieżnictwa ze strony ichtiofauny, może wpłynąć niekorzystnie na stan zachowania gatunku na stanowiskach zlokalizowanych w obrębie stawów hodowlanych. 5. Zabiegi związane z utrzymaniem i funkcjonowaniem hodowli ryb w postaci spuszczenia wody ze zbiornika, czyszczenia dna i linii brzegowej i usuwanie roślinność mogą negatywnie wpłynąć na stan ochrony siedliska gatunku
27	1308 mopek <i>Barbastella barbastellus</i> (populacja zimująca)	Istniejące: 1. D01.02 Drogi i autostrady 2. G05.11 Śmierć lub uraz w wyniku kolizji 3. K03.04 Drapieżnictwo	Istniejące: 1-2. W bezpośrednim sąsiedztwie stanowiska Ruiny browaru kuźnickiego przebiega droga krajowa nr 10, stanowiąca barierę w przemieszczaniu się

Lp.	Przedmiot ochrony	Zagrożenie	Opis zagrożenia
		Potencjalne: 4. J03.01 Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska 5. D01.02 Drogi i autostrady 6. G05.04 Wandalizm 7. H05.01 Odpadki i odpady stałe	nietoperzy, powodując śmiertelność w okresie przybywania i opuszczania zimowiska. 3. Stwierdzono drapieżnictwo kuny leśnej <i>Martes martes</i> lub domowej <i>Martes foina</i> . Potencjalne: 4. Wzrost drzew i krzewów na stropie podziemi powoduje uszkodzanie elementów konstrukcyjnych obiektu. W jednym z pomieszczeń powstała szczelina na środku stropu, a korzenie drzew przedostają się do wnętrza podziemi. Aktualnie zjawisko to nie ma negatywnego wpływu na nietoperze, a wręcz stanowi źródło dodatkowych ukryć (szczelin). Jednak w dłuższej perspektywie proces ten może powodować uszkodzenie lub zniszczenie części zimowiska. 5. Budowa lub rozbudowa istniejących dróg bez odpowiednich środków minimalizujących może zwiększyć efekt bariery i poziom uśmiercania nietoperzy migrujących do i z zimowiska 6-7. Możliwe jest niszczenie wnetrz podziemi, zabezpieczeń czy palenie ognisk oraz nielegalne magazynowanie odpadów na terenie stanowiska.
28	1323 nocek Bechsteina <i>Myotis bechsteinii</i> (populacja zimująca)	Nie określono – wielkość populacji gatunku występująca w obszarze Natura 200 nie osiąga poziomu kwalifikowalności jako przedmiot ochrony.	
29	1324 nocek duży <i>Myotis myotis</i> (populacja zimująca)	Istniejące: 1. D01.02 Drogi i autostrady 2. G05.11 Śmierć lub uraz w wyniku kolizji 3. K03.04 Drapieżnictwo	Istniejące: 1-2. W bezpośrednim sąsiedztwie stanowiska Ruiny browaru kuźnickiego przebiega droga krajowa nr 10, stanowiąca barierę w przemieszczaniu się nietoperzy, powodując śmiertelność w okresie przybywania i opuszczania zimowiska. 3. Stwierdzono drapieżnictwo kuny leśnej <i>Martes martes</i> lub domowej <i>Martes foina</i> .

Lp.	Przedmiot ochrony	Zagrożenie	Opis zagrożenia
		Potencjalne: 4. J03.01 Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska 5. D01.02 Drogi i autostrady 6. G05.04 Wandalizm 7. H05.01 Odpadki i odpady stałe	Potencjalne: 4. Wzrost drzew i krzewów na stropie podziemi powoduje uszkodzanie elementów konstrukcyjnych obiektu. W jednym z pomieszczeń powstała szczelina na środku stropu, a korzenie drzew przedostają się do wnętrza podziemi. Aktualnie zjawisko to nie ma negatywnego wpływu na nietoperze, a wręcz stanowi źródło dodatkowych ukryć (szczelin). Jednak w dłuższej perspektywie proces ten może powodować uszkodzenie lub zniszczenie części zimowiska. 5. Budowa lub rozbudowa istniejących dróg bez odpowiednich środków minimalizujących może zwiększyć efekt bariery i poziom uśmiercania nietoperzy migrujących do i z zimowiska 6-7. Możliwe jest niszczenie wnetrz podziemi, zabezpieczeń, palenie ognisk czy nielegalne magazynowanie odpadów na terenie stanowiska.
30	1337 bóbr europejski <i>Castor fiber</i>	Istniejące: 1. F02.03 Wędkarstwo 2. G05.01 Wydeptywanie, nadmierne użytkowanie 3. F01.01 Intensywna hodowla ryb, intensyfikacja 4. H01.05 Rozproszone zanieczyszczenie wód powierzchniowych z powodu działalności związanej z rolnictwem i leśnictwem Potencjalne: 5. M01.02 Susze i zmniejszenie opadów 6. G01.01.02 Niemotorowe sporty wodne - spływy	Istniejące: 1. Eutrofizacja wód na skutek stosowania zanęt. Niszczenie roślinności szuwarowej oraz brzegów przez dojścia do wody. 2. Wydeptywanie i fragmentacja stref brzegowych w miejscach dojść wędkarskich i pomostów. 3. Płoszenie zwierząt przy pracach związanych z hodowlą ryb. 4. Zanieczyszczenie wód nawozami i środkami ochrony roślin w efekcie spływu powierzchniowego z pól otaczających stanowisko. Potencjalne: 5. Spadek jakości siedliska na skutek obniżenia poziomu wód.

Lp.	Przedmiot ochrony	Zagrożenie	Opis zagrożenia
		kajakowe	6. Intensywne użytkowanie istniejącego szlaku kajakowego rzeką Gwdą może powodować płoszenie.
31	1355 wydra <i>Lutra lutra</i>	Istniejące: 1. F02.03 Wędkarstwo 2. G05.01 Wydeptywanie, nadmierne użytkowanie. 3. F01.01 Intensywna hodowla ryb, intensyfikacja 4. H01.05 Rozproszone zanieczyszczenie wód powierzchniowych z powodu działalności związanej z rolnictwem i leśnictwem Potencjalne: 5. M01.02. Susze i zmniejszenie opadów 6. G01.01.02 Niemotorowe sporty wodne - spływy kajakowe	Istniejące: 1. Eutrofizacja wód na skutek stosowania żanęt. Niszczące roślinności szuwarowej oraz brzegów przez dojścia do wody. 2. Wydeptywanie i fragmentacja stref brzegowych w miejscach dojść wędkarskich i pomostów. 3. Płoszenie zwierząt przy pracach związanych z hodowlą ryb 4. Zanieczyszczenie wód nawozami i środkami ochrony roślin w efekcie spływu powierzchniowego z pól otaczających stanowisko. Potencjalne: 5. Spadek jakości siedliska na skutek obniżenia poziomu wód. 6. Intensywne użytkowanie istniejącego szlaku kajakowego rzeką Gwdą może powodować płoszenie.
32	1393 haczykowiec błyszczący <i>Hamatocaulis vernicosus</i>	Istniejące: 1. K03.01 Konkurencja 2. K01.04 Zatopienie	Istniejące: 1-2. Przed rokiem 2017 stanowiska gatunku zostały zasiedlone przez bobra europejskiego. W wyniku budowy tam jedno stanowisko zostało zalane, drugie ograniczone przez budowę żeremi i kanałów bobrowych.

Lp.	Przedmiot ochrony	Zagrożenie	Opis zagrożenia
		Potencjalne: 3. J03.01 Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska 4. K02.01 Zmiana składu gatunkowego (sukcesja) 5. M01.02 Susze i zmniejszenie opadów	Potencjalne: 3. Wahania poziomu wody gruntowej w torfowisku, zwłaszcza spadek - niekorzystnie wpływają na pokrycie i strukturę gatunkową siedliska. 4. Zarastanie płatu torfowiska przez drzewa i krzewy mogą powodować zacienienie siedliska – haczykowiec jest gatunkiem światłolubnym. Zwiększona ewapotranspiracja pogłębia niekorzystne warunki wodne, potęgując efekt obniżania się poziomu wody gruntowej. 5. Dalsze obniżenie poziomu wody gruntowej, w efekcie suszy i spadku ilości opadów wywołanych pogłębieniem niekorzystnych zmian klimatycznych.
33	1903 lipiennik Loesela <i>Liparis loeselii</i>	Istniejące: 1. K03.01 Konkurencja 2. K01.04 Zatopienie Potencjalne: 3. J03.01 Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska 4. K02.01 Zmiana składu gatunkowego (sukcesja) 5. M01.02 Susze i zmniejszenie opadów	Istniejące: 1-2. Przed rokiem 2017 stanowiska gatunku zostały zasiedlone przez bobra europejskiego. W wyniku budowy tam jedno stanowisko zostało zalane, drugie ograniczone przez budowę żeremi i kanałów bobrowych. Potencjalne: 3. Wahania poziomu wody gruntowej w torfowisku, zwłaszcza spadek - niekorzystnie wpływają na pokrycie i strukturę gatunkową siedliska. 4. Zarastanie płatu torfowiska przez drzewa i krzewy zwiększona ewapotranspiracja pogłębia niekorzystne warunki wodne, potęgując efekt obniżania się poziomu wody gruntowej. 5. Dalsze obniżenie poziomu wody gruntowej, w efekcie suszy i spadku ilości opadów wywołanych pogłębieniem niekorzystnych zmian klimatycznych.

Kody zagrożeń podano zgodnie z Instrukcją wypełniania Standardowego Formularza Danych obszaru Natura 2000. Wersja 2012.1 opracowaną przez Generalną Dyрекcję Ochrony Środowiska.

Cele działań ochronnych

Lp.	Przedmiot ochrony	Cele działań ochronnych
1	2330 Wydmy śródlądowe z murawami napiaskowymi	1. Utrzymanie siedliska przyrodniczego w obszarze na powierzchni co najmniej 5,06 ha 2. Poprawa złego (U2 ¹) stanu ochrony siedliska przyrodniczego poprzez zachowanie odpowiedniego poziomu wskaźników: a) występowanie procesów eolicznych – na poziomie właściwym (FV ²), tj. aktywne procesy eoliczne; b) gatunki charakterystyczne – na poziomie przynajmniej niezadawalającym (U1 ²), tj., 2-3 gatunki charakterystyczne; c) ekspansja krzewów i podrostów drzew – na poziomie przynajmniej niezadawalającym (U1 ²), tj., 40-60%, poprzez stopniową eliminację. 3. Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony i uwarunkowaniach jego ochrony.
2	3140 Twardowodne oligo- i mezotroficzne zbiorniki z podwodnymi łąkami ramienic <i>Charetea</i>	1. Utrzymanie siedliska przyrodniczego w obszarze na powierzchni co najmniej 149 ha. 2. Poprawa złego (U2 ¹) stanu ochrony Jeziora Płotki oraz Jeziora Wapieńskiego poprzez zachowanie odpowiedniego poziomu wskaźników: a) struktura roślinności ramienicowej – na poziomie przynajmniej niezadawalającym (U1 ²), tj., spadek powierzchni łąk ramienicowych nie większy niż 20%; b) gatunki charakterystyczne – na poziomie właściwym (FV ²), tj. ≥4 gatunki ramienic; c) gatunki wskazujące na degradację siedliska w tym obecne gatunki inwazyjne – na poziomie przynajmniej niezadawalającym (U1 ²), tj., gatunki ekspansywne zajmują do 10% powierzchni; gatunek lub gatunki obecne inwazyjne obecne jako pojedyncze osobniki; d) maksymalna głębokość występowania łąk ramienicowych – na poziomie przynajmniej niezadawalającym (U1 ²), tj. 5–2,5 m; e) zasięg strefy świetlnej w jeziorze – na poziomie niezadawalającym (U1 ²), tj. 15–10 m. 3. Poprawa złego (U2 ¹) stanu ochrony Jeziora Jeleniowego poprzez zachowanie odpowiedniego poziomu wskaźników:

Lp.	Przedmiot ochrony	Cele działań ochronnych
		<p>a) struktura roślinności ramienicowej – na poziomie właściwym (FV²), tj. powierzchnia zajęta przez łąki ramienicowe bez zmian lub większa w porównaniu do badań wcześniej prowadzonych;</p> <p>b) gatunki charakterystyczne – na poziomie przynajmniej niezadawalającym (U1²), tj. 2–3 gatunki charakterystyczne;</p> <p>c) gatunki wskazujące na degradację siedliska w tym obce gatunki inwazyjne – na poziomie właściwym (FV²), tj. brak gatunków wskazujących na degradację siedliska;</p> <p>d) maksymalna głębokość występowania łąk ramienicowych – na poziomie przynajmniej niezadawalającym (FV²), tj. > 2,5 lub jezioro przerośnięte ramienicami;</p> <p>e) zasięg strefy świetlnej w jeziorze - na poziomie przynajmniej niezadawalającym (U1²), tj. 5–2,5 lub poniżej maksymalnej głębokości jeziora.</p> <p>4. Ograniczenie poziomu antropopresji wywołanej rekreacyjnym wykorzystaniem zbiorników wodnych, w szczególności na Jeziorze Płotki.</p> <p>5. Uzupelnienie stanu wiedzy w zakresie stanu ochrony siedliska przyrodniczego na jeziorach Kuźnik Mały oraz Kuźnik Duży.</p>
3	3150 Starorzeczca i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne	<p>1. Utrzymanie siedliska przyrodniczego w obszarze na powierzchni co najmniej 71 ha.</p> <p>2. Utrzymanie niezadawalającego (U1¹) stanu siedliska przyrodniczego lub jego poprawa, poprzez zachowanie odpowiedniego poziomu wskaźników:</p> <p>a) charakterystyczna kombinacja zbiorowisk w obrębie transektu – na poziomie właściwym (FV²), tj. duża różnorodność fitocenotyczna zbiorowisk, obecne nymfoidy i elodeidy; pleustofity drobne obecne lub nie (w jeziorach do 25%);</p> <p>b) gatunki wskazujące na degradację siedliska – na poziomie właściwym (FV²), tj.: brak gatunków obcych i inwazyjnych (dopuszcza się obecność moczarki kanadyjskiej <i>Elodea canadensis</i>);</p> <p>c) barwa wody – na poziomie właściwym (FV²), tj. słabo zielona, słabo przezroczysta, brązowawo-przezroczysta.</p> <p>d) przewodność (przewodnictwo elektrolityczne) – na poziomie właściwym (FV²), tj. ≤600 µS/cm⁻¹;</p> <p>e) przezroczystość wody – na poziomie właściwym (FV²), tj. widoczność krążka Secchiego do dna lub powyżej 2,5 m.</p>
4	3160 Naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne	<p>1. Utrzymanie siedliska przyrodniczego w obszarze na powierzchni co najmniej 18 ha.</p>

Lp.	Przedmiot ochrony	Cele działań ochronnych
		<p>2. Utrzymanie niezadawalającego (U1¹) stanu siedliska przyrodniczego lub jego poprawa, na stanowiskach: Jezioro Czarne (Skórka), Jezioro Kuźnik Czarny, Jezioro Okoniowe, poprzez zachowanie odpowiedniego poziomu wskaźników:</p> <p>a) gatunki charakterystyczne – na poziomie przynajmniej niezadawalającym (U1²), tj. spadek liczby gatunków i zajęte przez nie powierzchni mniejszy niż 20%;</p> <p>b) gatunki ekspansywne rodzime – na poziomie przynajmniej niezadawalającym (U1²), tj. gatunki ekspansywne zajmują do 5% powierzchni;</p> <p>c) gatunki inwazyjne obce – na poziomie przynajmniej niezadawalającym (U1²), tj. gatunek lub gatunki inwazyjne obce jako pojedyncze osobniki (nie bierze się pod uwagę występowania moczarki kanadyjskiej <i>Elodea canadensis</i>);</p> <p>d) barwa wody - na poziomie przynajmniej niezadawalającym (U1²), tj. 51-100 mg Pt/dm³ (lub ciemnobrunatna);</p> <p>e) odczyn wody – na poziomie przynajmniej niezadawalającym (U1²), tj. pH 7–8 lub 2–3</p> <p>f) przewodność – na poziomie przynajmniej niezadawalającym (U1²), tj. 100-500 µS/cm⁻¹</p> <p>g) wskaźnik HDI- na poziomie przynajmniej niezadawalającym (U1²), tj. 40<HDI>50;</p> <p>h) melioracje – na poziomie przynajmniej niezadawalającym (U1²), tj. sieć rowów melioracyjnych oraz innych elementów infrastruktury w niewielkim stopniu oddziałuje na warunki wodne zbiorników.</p> <p>3. Utrzymanie właściwego (FV) stanu ochrony siedliska przyrodniczego na stanowiskach: Jezioro Kuźniczek, Jezioro Kuźnik Bagienny, Jezioro Czarne koło Kaczor, poprzez zachowanie odpowiedniego poziomu wskaźników:</p> <p>a) gatunki charakterystyczne – na poziomie właściwym (FV²), tj. liczba gatunków i zajęta przez nie powierzchnia bez zmian w porównaniu do badań wcześniej prowadzonych</p> <p>b) gatunki ekspansywne rodzime – na poziomie właściwym (FV²), tj. brak gatunków ekspansywnych;</p> <p>c) gatunki inwazyjne obce – na poziomie właściwym (FV²), tj. brak gatunków obcych inwazyjnych (dopuszcza się obecność moczarki kanadyjskiej <i>Elodea canadensis</i>);</p> <p>d) barwa wody – na poziomie właściwym (FV²), tj. <50 mg Pt/dm³ (lub barwa wody brązowa, klarowna lub o niewielkiej mętności);</p> <p>e) odczyn wody – na poziomie właściwym (FV²), tj. pH 3–7;</p> <p>f) przewodność – na poziomie właściwym (FV²), tj. poniżej 100 µS/cm⁻¹;</p> <p>g) wskaźnik HDI – na poziomie właściwym (FV²), tj. > 50.</p>

Lp.	Przedmiot ochrony	Cele działań ochronnych
5	3270 Zalewane muliste brzegi rzek z roślinnością <i>Chenopodium rubri</i> p.p. i <i>Bidention</i> p.p.	<p>1. Utrzymanie siedliska przyrodniczego w obszarze na powierzchni co najmniej 0,03 ha, z uwzględnieniem naturalnych procesów.</p> <p>2. Utrzymanie właściwego (FV) stanu ochrony siedliska przyrodniczego poprzez zachowanie odpowiedniego poziomu wskaźników:</p> <p>a) gatunki charakterystyczne – na właściwym poziomie (FV²), tj. na stanowisku występują więcej niż 4 gatunki charakterystyczne dla siedliska;</p> <p>b) gatunki dominujące – na właściwym poziomie (FV²), tj. na stanowisku dominują gatunki charakterystyczne dla siedliska;</p> <p>c) gatunki ekspansywne – na poziomie przynajmniej niezadawalającym (U1²), tj. gatunki ekspansywne zajmują 10-25% powierzchni siedliska;</p> <p>d) obce gatunki inwazyjne – na właściwym poziomie (FV²), tj. brak gatunków inwazyjnych lub gatunki inwazyjne obecne, ale zajmują do 25% powierzchni siedliska;</p> <p>e) udział dobrze zachowanych płatów siedliska – na właściwym poziomie (FV²), tj. płyty dobrze zachowane zajmują nie mniej niż 80% powierzchni zajętej przez siedlisko.</p>
6	4030 Suche wrzosowiska <i>Calluno-Genistion</i> , <i>Pohlio-Callunion</i> , <i>Calluno-Arctostaphyilion</i>	Uzupelnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony i uwarunkowaniach jego ochrony.
7	6120 Ciopłolubne śródłądowe murawy napiaskowe <i>Koelerion glaucae</i>	Uzupelnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony i uwarunkowaniach jego ochrony.
8	6430 Ziotorośla górskie i ziotorośla nadrzeczne	<p>1. Utrzymanie siedliska przyrodniczego w obszarze na powierzchni co najmniej 0,4 ha, z uwzględnieniem naturalnych procesów.</p> <p>2. Poprawa złego (U2¹) stanu ochrony siedliska przyrodniczego, poprzez zachowanie odpowiedniego poziomu wskaźnika:</p> <p>a) gatunki charakterystyczne – na poziomie przynajmniej niezadawalającym (U1²), tj. stwierdzenie występowania co najmniej 2 gatunków przynależących do <i>Convolvulietalia sepium</i>;</p> <p>b) gatunki ekspansywne roślin zielnych – na poziomie właściwym (FV²), tj. gatunki ekspansywne nie występują, lub występują na powierzchni mniejszej niż 10% – na co najmniej 75% stanowisk siedliska;</p>

Lp.	Przedmiot ochrony	Cele działań ochronnych
		c) obce gatunki inwazyjne – na poziomie właściwym (FV ²), tj. gatunki inwazyjne nie występują lub niezadawalającym (U1 ²), tj. obce gatunki inwazyjne poniżej 1% pokrycia, z wyłączeniem kolczurki klapowanej <i>Echinocystis lobata</i> .
9	6510 Nizowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie <i>Arrhenatherion elatioris</i>	Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony i uwarunkowaniach jego ochrony.
10	7110 Torfowiska wysokie z roślinnością torfowczą (żywe)	<p>1. Utrzymanie siedliska przyrodniczego w obszarze na powierzchni co najmniej 0,65 ha.</p> <p>2. Utrzymanie niezadawalającego (U1¹) stanu ochrony siedliska przyrodniczego lub jego poprawa, poprzez zachowanie odpowiedniego poziomu wskaźników:</p> <p>a) gatunki charakterystyczne – na poziomie właściwym (FV²), tj. występowanie co najmniej 2 gatunków torfowców i 2 gatunków roślin naczyniowych spośród gatunków charakterystycznych;</p> <p>b) pokrycie i struktura gatunkowa torfowców – na poziomie co najmniej niezadawalającym (U1²), tj. całkowite pokrycie torfowców w przedziale 20–50%, gatunki torfowców magellańskiego <i>Sphagnum magellanicum</i>, brodawkowanego <i>S. papillosum</i>, brunatnego <i>S. fuscum</i>, czerwonego <i>S. rubellum</i>, ostrolistnego <i>S. capillifolium</i> zajmują powierzchnię od 5 do 40% całkowitej powierzchni zajmowanej przez wszystkie gatunki torfowców, dominują torfowce: kończysty <i>S. fallax</i>, spiczastolistny <i>S. cuspidatum</i> lub inne gatunki z tej sekcji – <i>Cuspidata</i> (generalnie gatunki o barwie zielonej ewentualnie żółtawej);</p> <p>c) obce gatunki inwazyjne – na poziomie właściwym (FV²), tj. brak gatunków inwazyjnych,</p> <p>d) rodzime gatunki ekspansywne roślin zielnych – na poziomie właściwego (FV²), tj. brak gatunków ekspansywnych;</p> <p>e) odpowiednie uwodnienie – na poziomie właściwym (FV²), tj. poziom wody równo lub poniżej 10 cm w stosunku do powierzchni torfowiska – warstwy torfowców (w praktyce w trakcie chodzenia po torfowisku woda zawsze widoczna przynajmniej do wysokości podeszwy),</p> <p>f) pozyskanie torfu – na poziomie właściwym (FV²), tj. brak pozyskania torfu obecnie, jeżeli w przeszłości (powyżej 30 lat) to na niewielką skalę (do 5% torfowiska), słabo zauważalne w terenie ślady pozyskiwania w przeszłości;</p> <p>g) melioracje odwadniające – na poziomie właściwym (FV²), tj. brak sieci rowów i kanałów melioracyjnych oraz innych elementów infrastruktury melioracyjnej odwadniających torfowisko bądź infrastruktura melioracyjna w wystarczającym stopniu „neutralizowana” na skutek podjętych działań ochronnych (zasypywanie rowów, budowa zastawek itp.);</p>

Lp.	Przedmiot ochrony	Cele działań ochronnych
		h) obecność krzewów i drzew – na poziomie właściwym (FV ²), tj. pokrycie drzew poniżej 10%, krzewów (borówka bagienna <i>Vaccinium uliginosum</i> , bagno zwyczajnie <i>Ledum palustre</i> itp.) – poniżej 30%.
11	7120 Torfowisko wysokie, zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji	<p>1. Utrzymanie siedliska przyrodniczego w obszarze na powierzchni co najmniej 7,56 ha.</p> <p>2. Poprawa złego (U2¹) stanu ochrony siedliska przyrodniczego poprzez zachowanie odpowiedniego poziomu wskaźników:</p> <p>a) gatunki charakterystyczne torfowisk wysokich – na poziomie co najmniej niezadawalającym (U1²), tj. występują co najmniej jeden gatunek torfowca spośród charakterystycznych dla jednostek z klasy <i>Oxycocco-Sphagneteta</i> i co najmniej jeden gatunek spośród charakterystycznych roślin naczyniowych;</p> <p>b) gatunki dominujące – na poziomie co najmniej niezadawalającym (U1²), tj. dominują gatunki ekologicznie obce, lecz udział gatunków wysokotorfowiskowych co najmniej 20%;</p> <p>c) pokrycie i struktura gatunkowa mchów – na poziomie co najmniej niezadawalającym (U1²), tj. całkowite pokrycie mchów w przedziale 20-50% lub torfowce zajmujące powierzchnię od 1-25% całkowitej powierzchni zajmowanej przez wszystkie gatunki mchów;</p> <p>d) obce gatunki inwazyjne – na poziomie właściwym (FV²), tj. brak lub pojedynczo;</p> <p>e) gatunki ekspansywne roślin zielnych – na poziomie właściwym (FV²), tj. zajmują do 25% powierzchni;</p> <p>f) obecność krzewów i drzew – na poziomie właściwym (FV²), tj. łączne pokrycie do 10%;</p> <p>g) udział dobrze wykształconych płatów siedliska – na poziomie co najmniej niezadawalającym (U1²), tj. udział dobrze wykształconych płatów z roślinnością typową dla torfowisk wysokich 1–25%;</p> <p>h) stopień uwodnienia – na poziomie co najmniej niezadawalającym (U1²), tj. poziom wody równo lub poniżej do 20 cm poniżej powierzchni torfowiska (w praktyce w trakcie chodzenia po torfowisku woda zawsze widoczna przynajmniej do wysokości podeszwy);</p> <p>i) pozyskanie torfu – na poziomie właściwym (FV²), tj. brak pozyskania torfu kiedykolwiek w przeszłości;</p> <p>j) melioracje odwadniające – na poziomie właściwym (FV²), tj. brak sieci rowów i kanałów melioracyjnych oraz innych elementów infrastruktury melioracyjnej odwadniających torfowisko bądź infrastruktura melioracyjna w wystarczającym stopniu „neutralizowana” na skutek podjętych działań ochronnych (zasypywanie rowów, budowa zastawek itp.) lub naturalnych procesów zarostania, zamulania.</p>
12	7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzeria</i> – <i>Caricetea nigrae</i>)	Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony i uwarunkowaniach jego ochrony.

Lp.	Przedmiot ochrony	Cele działań ochronnych
13	7150 Obniżenia na podłożu torfowym z roślinnością ze związku <i>Rhynchosporion</i>	Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony i uwarunkowaniach jego ochrony.
14	7210 Torfowisko nakredowe (<i>Cladietum marisci</i> , <i>Caricetum buxbaumi</i> , <i>Schoenetum nigricantis</i>)	Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony i uwarunkowaniach jego ochrony.
15	7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk	Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony i uwarunkowaniach jego ochrony.
16	9110 Kwaśne buczyny	1. Utrzymanie siedliska przyrodniczego w obszarze na powierzchni co najmniej 7 ha. 2. Utrzymanie przynajmniej niezadawalającego (U1 ¹) stanu ochrony siedliska przyrodniczego, poprzez zachowanie odpowiedniego poziomu wskaźników: a) charakterystyczna kombinacja gatunków – na właściwym poziomie (FV ²); tj. typowa, właściwa dla siedliska przyrodniczego charakterystyczna kombinacja gatunków (z uwzględnieniem specyfiki regionalnej i zróżnicowania fitosocjologicznego) – na co najmniej 75% powierzchni siedliska przyrodniczego; b) martwe drewno wielkowymiarowe – na właściwym poziomie (FV ²); tj. >5 szt./ha; – na co najmniej 25% powierzchni siedliska przyrodniczego.
17	9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny	1. Utrzymanie siedliska przyrodniczego w obszarze na powierzchni co najmniej 129 ha. 2. Utrzymanie przynajmniej niezadawalającego (U1 ¹) stanu ochrony siedliska przyrodniczego, poprzez zachowanie odpowiedniego poziomu wskaźników: a) charakterystyczna kombinacja gatunków – na poziomie właściwym (FV), tj. typowa, właściwa dla siedliska przyrodniczego kombinacja gatunków (z uwzględnieniem specyfiki regionalnej i zróżnicowania fitosocjologicznego) – na co najmniej 75% powierzchni siedliska przyrodniczego; b) martwe drewno wielkowymiarowe – na poziomie przynajmniej niezadawalającego (U1 ²), tj. 3–5 szt./ha – na co najmniej 50% powierzchni siedliska przyrodniczego.
18	9190 Kwaśne dąbrowy	1. Utrzymanie siedliska przyrodniczego w obszarze na powierzchni co najmniej 104 ha. 2. Utrzymanie przynajmniej niezadawalającego (U1 ¹) stanu ochrony siedliska przyrodniczego, poprzez zachowanie odpowiedniego poziomu wskaźników:

Lp.	Przedmiot ochrony	Cele działań ochronnych
		a) charakterystyczna kombinacja florystyczna runa – na poziomie właściwym (FV ²); tj. typowa, właściwa dla siedliska przyrodniczego (z uwzględnieniem specyfiki regionalnej) – na co najmniej 50% powierzchni siedliska przyrodniczego; b) gatunki dominujące w poszczególnych warstwach fitocenozy – na poziomie właściwym (FV ²); tj. we wszystkich warstwach dominują gatunki typowe, przy czym zachowane są naturalne stosunki ilościowe – na co najmniej 75% powierzchni siedliska przyrodniczego; c) udział dębu w drzewostanie – na poziomie przynajmniej niezadawalającego (U1 ²), tj. 40–70% – na co najmniej 50% powierzchni siedliska przyrodniczego; d) gatunki obce geograficznie w drzewostanie – na poziomie właściwym (FV ²); tj. <1% i nie odnawiające się – na co najmniej 90% powierzchni siedliska przyrodniczego; e) martwe drewno leżące lub stojące >3m długości i >50 cm grubości – na poziomie przynajmniej niezadawalającego (U1 ²); tj. 3–5 szt./ha – na co najmniej 50% powierzchni siedliska przyrodniczego.
19	91D0 Bory i lasy bagienne <i>Vaccinio uliginosi-Pinetum</i>	Uzupełnienie stanu wiedzy o przedmiocie ochrony i uwarunkowaniach jego ochrony.
20	91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe	1. Utrzymanie siedliska przyrodniczego w obszarze na powierzchni co najmniej 27 ha. 2. Utrzymanie przynajmniej niezadawalającego (U1 ¹) stanu ochrony siedliska przyrodniczego, poprzez zachowanie odpowiedniego poziomu wskaźników: a) gatunki charakterystyczne – na poziomie właściwym (FV ²); tj. kombinacja florystyczna typowa dla łągi – na co najmniej 75% powierzchni siedliska przyrodniczego; b) gatunki dominujące – na poziomie właściwym (FV ²); tj. we wszystkich warstwach dominują gatunki typowe dla siedliska, przy czym są naturalne stosunki ilościowe (nie ma dominacji fałdanej) – na co najmniej 75% powierzchni siedliska przyrodniczego; c) inwazyjne gatunki obce w podszycie i runie – na poziomie właściwym (FV ²); tj. obecny najwyżej 1 gatunek, nieliczny – sporadyczny – na co najmniej 90% powierzchni siedliska przyrodniczego; d) martwe drewno leżące lub stojące >3m długości i 50 cm grubości – na poziomie przynajmniej niezadawalającym (U1 ²); tj. 3–5 szt./ha – na co najmniej 50% powierzchni siedliska przyrodniczego; e) reżim wodny – na poziomie niezadawalającym (U1 ²) tj. dynamika zalewów i przewodzenie podłoża obniżone w stosunku do normalnego – na co najmniej 50% powierzchni siedliska przyrodniczego.
21	91F0 Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe	1. Utrzymanie siedliska przyrodniczego w obszarze na powierzchni co najmniej 0,49 ha.

Lp.	Przedmiot ochrony	Cele działań ochronnych
		<p>2. Utrzymanie przynajmniej niezadawalającego (U1²) stanu ochrony siedliska przyrodniczego, poprzez zachowanie odpowiedniego poziomu wskaźników:</p> <p>a) charakterystyczna kombinacja florystyczna runa – na poziomie właściwym (FV²), tj. typowa, właściwa dla siedliska przyrodniczego (z uwzględnieniem specyfiki regionalnej) – na co najmniej 50% powierzchni siedliska przyrodniczego;</p> <p>b) gatunki dominujące – na poziomie właściwym (FV²), tj. we wszystkich warstwach dominują gatunki typowe dla siedliska, przy czym są to naturalne stosunki ilościowe – na co najmniej 50% powierzchni siedliska przyrodniczego;</p> <p>c) gatunki obce geograficznie w drzewostanie – na poziomie właściwym (FV²), tj. <1% i nie odnawiające się – na co najmniej 90% powierzchni siedliska przyrodniczego;</p> <p>d) martwe drewno leżące lub stojące >3m długości i 50 cm grubości – na poziomie przynajmniej niezadawalającego (U1²), tj. 3–5 szt./ha – na co najmniej 50% powierzchni siedliska przyrodniczego;</p> <p>e) stosunki wodno-wilgotnościowe – na poziomie właściwym (FV²), tj. zalewy wodami rzeczynymi zdarzające się co najmniej raz na kilka lat; w przypadku łągów poza dolinami – naturalne warunki wilgotnościowe – na co najmniej 75% powierzchni siedliska przyrodniczego.</p>
22	91T0 Śródładowy bór chrobotkowy	<p>1. Utrzymanie siedliska przyrodniczego w obszarze na powierzchni co najmniej 450 ha.</p> <p>2. Utrzymanie przynajmniej niezadawalającego (U1¹) stanu ochrony siedliska przyrodniczego, poprzez zachowanie odpowiedniego poziomu wskaźników:</p> <p>a) charakterystyczna kombinacja florystyczna – na poziomie właściwym (FV²); tj. minimum 80% wszystkich gatunków charakterystycznych dla zespołu <i>Cladonio-Pinetum</i>;</p> <p>b) występowanie i stan populacji chrobotków – na poziomie właściwym (FV²); tj. kondycja plech dobra, runo zwarte – na co najmniej 90% powierzchni siedliska przyrodniczego;</p> <p>c) stosunek pokrycia chrobotków do mchów i roślin naczyniowych – na poziomie właściwym (FV²); tj. 90–100%:10–0%, w tym porosty od 60 do 90% – na co najmniej 90% powierzchni siedliska przyrodniczego;</p> <p>d) wiek drzewostanu – na poziomie przynajmniej niezadawalającym (U1²) tj. 50–90 lat – na co najmniej 90% powierzchni siedliska przyrodniczego;</p> <p>e) obecność drewna martwego w dnie lasu – na poziomie przynajmniej niezadawalającym (U1²) tj. niewielka ilość martwego drewna z naturalnego opadu – na co najmniej 90% powierzchni siedliska przyrodniczego.</p>
23	1037 trzepla zielona <i>Ophiogomphus cecilia</i>	<p>1. Utrzymanie właściwego (FV¹) stanu ochrony populacji gatunku w obszarze, poprzez zachowanie odpowiedniego poziomu wskaźników:</p>

Lp.	Przedmiot ochrony	Cele działań ochronnych
		<p>a) liczebność – na poziomie właściwym (FV²), tj. ≥ 100 wylinek na stanowisku;</p> <p>b) zagęszczenie wylinek – na poziomie właściwym (FV²), tj. $\geq 10/10$ m² na stanowisku.</p> <p>2. Utrzymanie właściwego (FV¹) stanu siedliska gatunku w obszarze, poprzez zachowanie odpowiedniego poziomu wskaźników:</p> <p>a) jakości wody – na poziomie właściwym (FV²), tj. min. III klasy;</p> <p>b) stopień naturalności – na poziomie właściwym (FV²), tj. minimum II.</p>
24	1042 żalotka większa <i>Leucorrhinia pectoralis</i>	<p>1. Uzupełnienie stanu wiedzy o występowaniu gatunku w obszarze Natura 2000.</p> <p>2. Utrzymanie właściwego (FV¹) stanu ochrony populacji gatunku na stanowisku J. Kuźnik Bagienny, poprzez zachowanie odpowiedniego poziomu wskaźników:</p> <p>a) liczba samców – na poziomie właściwym (FV²), tj. 12/100m;</p> <p>b) zagęszczenie wylinek – na poziomie co najmniej niezadawalającym (U1²), tj. ok. 2,75/10 m².</p> <p>3. Utrzymanie właściwego (FV¹) stanu siedliska na stanowisku J. Kuźnik Bagienny, poprzez zachowanie odpowiedniego poziomu wskaźników:</p> <p>a) występowanie określonych taksonów roślin – na poziomie właściwym (FV²), tj. 3 gatunki/taksony;</p> <p>b) udział roślinności dogodnej dla gatunku w powierzchni badanego pasa – na poziomie właściwym (FV²), tj. siedlisko dogodne dla gatunku na 90% długości roślinności przybrzeżnej;</p> <p>c) jakość otoczenia (antropopresja) – na poziomie właściwym (FV²), tj. udział obszarów intensywnie użytkowanych znikomy ($\leq 2\%$), oraz udział otoczenia naturalnego $\geq 25\%$.</p>
25	1060 czerwończyk nieparek <i>Lyciaena dispar</i>	<p>1. Utrzymanie populacji gatunku w obszarze Natura 2000.</p> <p>2. Utrzymanie łąk będących siedliskiem gatunku w dolinie rzeki Gwdy oraz stanowisku w Nadleśnictwie Kaczory.</p> <p>3. Utrzymanie siedlisk o odpowiednich parametrach, tj. łąk, na których występują rośliny żywicielskie: szczaw lancetowaty <i>Rumex hydrolepathum</i>, szczaw łąkowy <i>R. acetosa</i>, szczaw kędzierzawy <i>R. crispus</i> i szczaw tępolistny <i>R. obtusifolius</i> oraz rośliny miododajne stanowiące bazę pokarmową <i>imagines</i>.</p> <p>4. Utrzymanie właściwego użytkowania łąk w dolinie rzeki Gwdy oraz stanowisku w Nadleśnictwie Kaczory – głównie kośnego sposobu użytkowania.</p>

Lp.	Przedmiot ochrony	Cele działań ochronnych
26	1188 kumak nizinny <i>Bombina bombina</i>	<p>1. Utrzymanie populacji gatunku w obszarze na poziomie minimum 80 dorosłych osobników.</p> <p>2. Utrzymanie niezadawalającego (U1) stanu ochrony siedliska gatunku lub jego poprawa, oraz zachowanie odpowiedniego poziomu wskaźników:</p> <p>a) utrzymanie obecnego, łagodnego nachylenia brzegów zbiornika;</p> <p>b) utrzymanie zacienienia zbiorników na poziomie < 50%;</p> <p>c) utrzymanie istniejących płyczn w obrębie zbiorników;</p> <p>d) utrzymanie parametru droga asfaltowa na poziomie dotychczasowym tj. brak dróg asfaltowych w promieniu do 100 m od każdego ze zbiorników, na co najmniej 80% stanowisk.</p> <p>3. Poprawa warunków siedliskowych na stanowiskach w Nadleśnictwie Zdrojowa Góra, w oddziałach: 206 (Leśnictwo Łubianka) i 264 (Leśnictwo Koszyce).</p>
27	1308 mopek <i>Barbastella barbastellus</i> (populacja zimująca)	<p>1. Utrzymanie populacji gatunku w obszarze na poziomie minimum 50 zimujących osobników</p> <p>2. Utrzymanie właściwego (FV¹) stanu ochrony siedliska gatunku na stanowiskach: Ruiny browaru kuźnickiego oraz Rura Motylewska poprzez zachowanie odpowiedniego poziomu wskaźników:</p> <p>a) powierzchnia siedliska – na poziomie właściwym (FV²), tj. powierzchnia zimowiska dostępna i wykorzystywana przez mopki bez zmian lub większa w porównaniu z okresem referencyjnym (rokiem rozpoczęcia monitoringu) lub mniejsza, ale liczebność oceniona na FV;</p> <p>b) zabezpieczenie przed niepokojeniem nietoperzy – na poziomie właściwym (FV²), tj. schronienie zabezpieczone i nietoperze w trakcie hibernacji nie są niepokojone przez ludzi;</p> <p>c) dostępność wlotów dla nietoperzy – na poziomie właściwym (FV²), tj. drożne wyloty stale dostępne w wystarczającej liczbie, w każdej z oddzielnych części zimowiska i brak czynników utrudniających korzystanie z nich przez mopki;</p> <p>d) łączność zimowiska z potencjalnymi biotopami letnimi – na poziomie właściwym (FV²), tj. liczba nieprzerwanych (odległości pomiędzy elementami nie większe niż 10 m), liniowych elementów środowiska (alei, rzeki) i/lub łączność lasu otaczającego zimowisko z innymi kompleksami leśnymi zbliżona do stanu z okresu referencyjnego.</p>
28	1323 nocek Bechsteina <i>Mycis bechsteinii</i> (populacja zimująca)	Nie określono – wielkość populacji gatunku występująca w obszarze Natura 200 nie osiąga poziomu kwalifikowalności jako przedmiot ochrony.

Lp.	Przedmiot ochrony	Cele działań ochronnych
29	1324 nocek duży <i>Mycis myotis</i> (populacja zimująca)	<p>1. Utrzymanie populacji gatunku w obszarze na poziomie minimum 100 zimujących osobników.</p> <p>2. Utrzymanie właściwego (FV¹) stanu ochrony siedliska gatunku na stanowiskach: Ruiny browaru kuźnickiego oraz Rura Motylewska poprzez zachowanie odpowiedniego poziomu wskaźników:</p> <p>a) powierzchnia siedliska – na poziomie właściwym (FV²), tj. powierzchnia zimowiska wykorzystywana przez noski duże i dostępna dla nietoperzy nie uległa zmniejszeniu w ciągu ostatnich 5 lat, a jeśli uległa zmniejszeniu wcześniej, liczebność jest na FV;</p> <p>b) zabezpieczenie przed niepokojeniem nietoperzy – na poziomie właściwym (FV²), tj. stanowisko jest całkowicie zabezpieczone przynajmniej w okresie zimowym i nietoperze nie są niepokojone przez ludzi w trakcie hibernacji;</p> <p>c) dostępność wlotów dla nietoperzy – na poziomie właściwym (FV²), tj. wyloty są stale dostępne w wystarczającej liczbie i brak czynników utrudniających korzystanie z nich przez nietoperze, lub ponad 3 lata temu część wylotów została zamknięta albo powstały w nich utrudnienia, ale obecnie liczebność nie jest mniejsza od tej sprzed powstania tej szkody;</p> <p>d) warunki mikroklimatyczne – na poziomie właściwym (FV²), tj. we wszystkich oddzielnych częściach stanowiska regularnie zajmowanych przez noski duże warunki mikroklimatyczne są zbliżone do tych w okresie referencyjnym lub lepsze, albo ponad 5 lat temu co najmniej w jednej części stanowiska uległy pogorszeniu, ale obecnie liczebność na całym stanowisku nie jest mniejsza od tej sprzed tego pogorszenia.</p>
30	1337 bóbr europejski <i>Castor fiber</i>	<p>1. Utrzymanie właściwego (FV¹) stanu ochrony populacji, poprzez zachowanie odpowiedniego poziomu wskaźników:</p> <p>a) utrzymanie wskaźnika procent pozytywnych stwierdzeń gatunku – na poziomie właściwym (FV²), tj. min. 80;</p> <p>b) utrzymanie indeksu populacyjnego – na poziomie właściwym (FV²), tj. min. 60 w obszarze.</p> <p>2. Utrzymanie niezadawalającego (U1¹) stanu ochrony siedliska gatunku lub jego poprawa, poprzez zachowanie odpowiedniego poziomu wskaźników:</p> <p>a) baza pokarmowa – na poziomie właściwym (FV²), tj. 0,5–0,8;</p> <p>b) udział siedliska kluczowego dla gatunku – na poziomie właściwym (FV²), tj. 0,4–0,65;</p> <p>c) charakterystyka strefy brzegowej – na poziomie właściwym (FV²), tj. 0,5–0,8;</p> <p>d) stopień antropopresji – na poziomie właściwym (FV²), tj. 0,5–0,75.</p>
31	1355 wydra <i>Lutra lutra</i>	1. Utrzymanie właściwego (FV ¹) stanu ochrony populacji, poprzez zachowanie odpowiedniego poziomu wskaźników:

Lp.	Przedmiot ochrony	Cele działań ochronnych
		<p>a) utrzymanie wskaźnika procent pozytywnych stwierdzeń gatunku – na poziomie właściwym (FV²), tj. min. 40;</p> <p>b) utrzymanie indeksu populacyjnego – na poziomie właściwym (FV²), tj. min. 15 w obszarze.</p> <p>2. Utrzymanie niezadawalającego (U1¹) stanu ochrony siedliska gatunku lub jego poprawa, poprzez zachowanie odpowiedniego poziomu wskaźników:</p> <p>a) baza pokarmowa – na poziomie właściwym (FV²), tj. 0,5–0,8;</p> <p>b) udział siedliska kluczowego dla gatunku – na poziomie właściwym (FV²), tj. 0,4–0,65;</p> <p>c) charakterystyka strefy brzegowej – na poziomie właściwym (FV²), tj. 0,5–0,85;</p> <p>d) stopień antropopresji – na poziomie właściwym (FV²), tj. 0,5–0,7.</p>
32	1393 haczykowiec błyszczący <i>Hamatocaulis vernicosus</i>	<p>1. Utrzymanie populacji na stanowisku przy J. Kuźnik Olsowy z uwzględnieniem naturalnych procesów.</p> <p>2. Nie określa się wartości wskaźników parametru siedlisko.</p>
33	1903 lipiennik Loesela <i>Liparis loeselii</i>	<p>1. Utrzymanie populacji na stanowisku przy J. Kuźnik Olsowy z uwzględnieniem naturalnych procesów.</p> <p>2. Nie określa się wartości wskaźników parametru siedlisko.</p>

¹ zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz. U. Nr 34 poz. 186, z późn. zm.)

² parametry/wskaźniki stanu ochrony, odrębne dla każdego siedliska przyrodniczego lub gatunku, zostały oparte na podstawie wskaźników stanu zachowania zawartych w metodycie monitoringu, o którym mowa w art. 112 ust. 2 ustawy o ochronie przyrody, i raportów, o których mowa w art. 38 tej ustawy

Charakterystyka obszaru

Ostoja Pilska chroni zespół najcenniejszych obszarów przyrodniczych położonych w północnej Wielkopolsce, niedaleko Piły, szczególnie bogatych w siedliska Natura 2000. Fizjograficznie obszar ten usytuowany jest w większości w obrębie południowej części mezoregionu Dolina

	<p>Gwdy, fragmentami wkracza na Równinę Wałęcką (na północnym wschodzie), Pojezierze Krajeńskie (na północnym-zachodzie), a w południowej części - w Dolinę środkowej Noteci. Geomorfologia tego obszaru związana jest z głównie z postojem lądolodu w czasie ostatniego zlodowacenia. Ostoja Pilska w całości położona jest na obszarze pomiędzy morenami czołowymi na linii Czarnkowa i Chodzieży na południu, a morenami usytuowanymi pomiędzy Wyrzyskiem, Wysoką, Strącznem i Zawadą. Tym samym zasadniczy rys morfologiczny tego obszaru rozpoczął kształtowanie się ok. 17,7 tys. lat temu. Większość położonych w Ostoi jezior jest pochodzenia rynnowego i wytopiskowego, a proces wytapiania się brył martwego lodu, konserwujących obydwie typy form, najwcześniej rozpoczął się nie wcześniej niż ok. 14,5 tys. lat temu. Równiny akumulacji biogenicznej towarzyszące jeziorom, bądź też w całości obejmujące dawne misy jeziorne, obecnie są najczęściej zajęte przez ekstensywnie użytkowane łąki, torfowiska mszarne lub niskie. Wytworzone pokłady torfów sięgają często do 3-4 m p.p.t., a podścielające je gytie osiągają miąższość nawet kilkunastu metrów. Cechą ostoi Pilskiej jest duża zmienność typologiczna siedlisk hydrogenicznych, zwłaszcza jezior ramienicowych i dystroficznych) i torfowisk (przejściowych i wysokich), siedlisk lasów łąkowych usytuowanych w dolinach strumieni oraz siedlisk towarzyszących dużej rzece nizinnej - Gwdzie. Całości dopełniają ubogie bory skupione głównie na obszarze śródlądowego pola wydmowego położonego na południowy-zachód od Piły oraz nieco żyśniejsze typy lasów, w tym kwaśne dąbrowy i buczyny, także bory i lasy bagienne.</p>
<p>Przedmioty ochrony</p>	<p>Typy siedlisk przyrodniczych występujących na terenie obszaru i ocena znaczenia obszaru dla tych siedlisk:</p> <ul style="list-style-type: none"> — 2330 Wydmy śródlądowe z murawami napiaskowymi (szczotlicha siwa (<i>Corynephorus canescens</i>), mietlica (<i>Agrostis</i>)), — 3140 Twardowodne oligotroficzne i mezotroficzne zbiorniki z podwodnymi łąkami ramienic (<i>Charactera</i> spp.), — 3150 Starorzeczka i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z <i>Nympheion</i>, <i>Potamion</i>, — 3160 Naturalne, dystroficzne zbiorniki wodne — 3270 Zalewane muliste brzegi rzek z roślinnością <i>Chenopodium rubri</i> p.p. i <i>Bidention</i> p.p., — 4030 Suche wrzosowiska (<i>Calluno-Genistion</i>, <i>Pohlio-Callunion</i>, <i>Calluno-Arctostaphyilion</i>), — 6120 Ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe (<i>All. Koelerion glaucae</i>) — 6430 Ziołorośla górskie (<i>Adenostyilion alliariae</i>) i ziołorośla nadrzeczne (<i>Convolvuletalia sepium</i>), — 6440 Łąki selernicowe (<i>Cnidion dubii</i>), — 6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>), — 7110 Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe) — 7120 Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji — 7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Cl. Scheuchzerio-Caricetea fuscae</i>) — 7150 Obniżenia na podłożu torfowym z roślinnością ze związku <i>All. Rhynchosporion albae</i>, — 7210 Torfowiska nakredowe (<i>Ass. Cladietum marisci</i>, <i>Ass. Caricetum buxbaumii</i>, <i>Ass. Schoenetum nigricantis</i>), — 7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk, — 9110 Kwaśne buczyny (<i>Luzulo-Fagetum</i>), — 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (<i>Galio-Carpinetum</i>, <i>Tilio-Carpinetum</i>),

	<ul style="list-style-type: none"> — 9190 Kwaśne dąbrowy (<i>Quercion robori-petraeae</i>), — 91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i>, <i>Populetum albae</i>, <i>Alnenion glutinoso-incanae</i>) i olsy źródłiskowe, — 91F0 Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (<i>Ficario-Ulmetum</i>), — 91T0 Sosnowy bór chrobotkowy (<i>Ass. Cladonio-Pinetum</i> i chrobotkowa postać <i>Ass. Peucedano-Pinetum</i>) <p>Gatunki objęte art. 4 dyrektywy 2009/147/WE i gatunki wymienione w załączniku II do dyrektywy 92/43/EEG:</p> <ul style="list-style-type: none"> — 1355 Wydra <i>Lutra lutra</i>, — 1308 Mopek <i>Barbastella barbastellus</i> — 1188 Kumak nizinny <i>Bombina bombina</i>, — 1042 Zalotka większa <i>Leucorrhinia pectoralis</i> — 1903 Lipiennik Loesela <i>Liparis loeselii</i> — 1393 Haczykowiec błyszczący <i>Hamatocaulis vernicosus</i> — 1060 Czerwończyk nieparek <i>Lyceana dispar</i> — 1323 Nocek bechsteina <i>Myotis bechsteinii</i> — 1324 Nocek duży <i>Myotis myotis</i> — 1037 Trzepla zielona <i>Ophiogomphus cecilia</i> — 1130 Boleń pospolity <i>Aspius aspius</i>, — 1337 Bóbr europejski <i>Castor fiber</i>
--	---

Obszar Natura 2000 Puszcza nad Gwdą

Kod obszaru	PLB300012
Data wyznaczenia	2007-10-13
Rodzaj ochrony	Dyrektywa ptasia
Powierzchnia	77678,9000 ha
Plan zadań ochronnych (cele działań ochronnych oraz identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń)	<p>Zarządzenie Dyrektora Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Poznaniu z dnia 21 kwietnia 2015 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Puszcza nad Gwdą PLB300012</p> <p>Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu z dnia 9 czerwca 2017 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Puszcza nad Gwdą PLB300012</p> <p>Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu z dnia 27 września 2023 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Puszcza nad Gwdą PLB300012</p>

Cele działań ochronnych

Lp.	Gatunek	Typ populacji	Parametr/wskaźnik stanu ochrony ⁴	Cel działań ochronnych ⁴
1.	A030 bocian czarny <i>Ciconia nigra</i>	r	Stan populacji	Nie określa się z uwagi na konieczność wykonania weryfikacji znaczenia obszaru dla populacji lęgowej bociana czarnego (ocena XX). Uzupelnienie stanu wiedzy w zakresie rozpoznania liczebności i rozmieszczenia populacji w obszarze.
			Stan siedlisk	Nie określa się z uwagi na konieczność wykonania weryfikacji znaczenia obszaru dla populacji lęgowej bociana czarnego (ocena XX). Uzupelnienie stanu wiedzy w zakresie rozpoznania stanu i zasięgu istniejących i potencjalnych siedlisk lęgowych i żerowiskowych gatunku w obszarze. Do czasu uzyskania ww. danych, zachowanie zbiorowisk zwartych, rozległych starych lasów mieszanych i liściastych w wieku powyżej 80 lat, z dostępnymi drzewami gniazdowymi (rozłożyste drzewa w wieku powyżej 100 lat), sumarycznie obejmujących powierzchnię min. 9 000 ha w obszarze Natura 2000.
2.	A038 labędź krzykliwy <i>Cygnus cygnus</i>	r	Stan populacji	Utrzymanie populacji rozrodznej na poziomie min. 1 pary (ocena U2).
			Stan siedlisk	Utrzymanie we właściwym stanie ochrony (FV) zbiorników wodnych z bogatą roślinnością wynurzoną i podwodną oraz torfowisk, odpowiadających biologicznym wymaganiom gatunku, na powierzchni minimum 100 ha.
3.	A067 gągoł <i>Bucephala clangula</i>	r	Stan populacji	Utrzymanie populacji rozrodznej we właściwym stanie (FV) na poziomie min. 50 par.
			Stan siedlisk	Utrzymanie właściwego stanu ochrony (FV) siedlisk gatunku, tj. min. 100 km linii brzegowej cieków i zbiorników wodnych odpowiadających biologicznym wymaganiom gatunku (rzeki i zbiorniki wodne) wraz z przylegającymi do niej starodrzewiami w wieku min. 80 lat, z obecnością dziupli dzięcioła czarnego, znajdujących się w odległości do 1 km od cieku/zbiornika wodnego, ze szczególnym uwzględnieniem rzek: Gwdy, Rurzycy, Pilawy, Gliomi i Plimicy. Utrzymanie we

				właściwym stanie ochrony 2000 ha zbiorników wodnych i ich brzegów stanowiących potencjalne miejsca lęgowe gągoła.
4.	A070 nurogęś <i>Mergus merganser</i>	r	Stan populacji	Utrzymanie populacji rozrodznej we właściwym stanie (FV) na poziomie min. 15 par.
			Stan siedlisk	Utrzymanie w stanie właściwym (FV) min. 80 km naturalnych dolin rzecznych oraz 2000 ha powierzchni jezior położonych w otoczeniu drzewostanów w wieku min. 80 lat ze szczególnym uwzględnieniem rzek: Gwdy, Pilawy, Gliomi i Rurzycy.
5.	A073 kania czarna <i>Milvus migrans</i>	r	Stan populacji	Nie określa się z uwagi na konieczność weryfikacji znaczenia obszaru dla populacji lęgowej kani czarnej (ocena XX). Uzupelnienie stanu wiedzy w zakresie rozpoznania liczebności i rozmieszczenia populacji w obszarze.
			Stan siedlisk	Nie określa się z uwagi na konieczność weryfikacji znaczenia obszaru dla populacji lęgowej kani czarnej (ocena XX). Uzupelnienie stanu wiedzy w zakresie rozpoznania stanu i zasięgu istniejących i potencjalnych siedlisk gatunku w obszarze. Do czasu uzyskania ww. danych, utrzymanie stabilnej powierzchni potencjalnych siedlisk lęgowych i żerowisk, płatów drzewostanów w wieku min. 80 lat, sąsiadujących ze zbiornikami wodnymi, torfowiskami oraz użytkami rolnymi, o łącznej powierzchni minimum 300 ha.
6.	A074 kania ruda <i>Milvus milvus</i>	r	Stan populacji	Nie określa się z uwagi na konieczność wykonania weryfikacji znaczenia obszaru dla populacji lęgowej kani rudej (ocena XX). Uzupelnienie stanu wiedzy w zakresie rozpoznania liczebności i rozmieszczenia populacji w obszarze.
			Stan siedlisk	Nie określa się z uwagi na konieczność weryfikacji znaczenia obszaru dla populacji lęgowej kani czarnej (ocena XX). Uzupelnienie stanu wiedzy w zakresie rozpoznania stanu i zasięgu istniejących i potencjalnych siedlisk gatunku w obszarze. Do czasu uzyskania ww. danych, utrzymanie stabilnej powierzchni potencjalnych siedlisk lęgowych i żerowisk, płatów drzewostanów w wieku min. 80 lat, sąsiadujących ze zbiornikami wodnymi, torfowiskami oraz użytkami rolnymi, o łącznej powierzchni minimum 300 ha.
7.	A075 bielik <i>Haliaeetus albicilla</i>	r	Stan populacji	Uzupelnienie stanu wiedzy w zakresie rozpoznania liczebności i rozmieszczenia populacji w obszarze (ocena XX). Do czasu uzyskania ww. danych, utrzymanie populacji rozrodznej na poziomie min. 6 par.
			Stan siedlisk	Uzupelnienie stanu wiedzy w zakresie rozpoznania stanu i zasięgu istniejących i potencjalnych siedlisk gatunku w obszarze (ocena XX). Do czasu uzyskania ww. danych, utrzymanie stabilnej powierzchni siedlisk lęgowych gatunku w nie pogorszonej formie (FV) na łącznej powierzchni

				minimum 600 ha lasów w wieku min. 90 lat, występujących w sąsiedztwie zbiorników wodnych, torfowisk oraz użytków rolnych.
8.	A094 rybołów <i>Pendion haliaetus</i>	r	Stan populacji	Utrzymanie populacji rozrodznej na poziomie min. 1 pary (ocena U2). Dążenie do zwiększenia populacji gatunku w obszarze Natura 2000.
			Stan siedlisk	Utrzymanie siedlisk lęgowych gatunku we właściwym stanie (FV) na łącznej powierzchni min. 300 ha: starodrzewi sosnowych w wieku przynajmniej 150 lat, najlepiej w postaci przerzedzonych drzewostanów lub kęp na zrębach, optymalnie w odległości do jednego km od zbiorników wodnych. Zwiększenie liczby potencjalnych miejsc lęgowych poprzez budowę platform gniazdowych w dogodnych drzewostanach, najlepiej na terenie rezerwatów przyrody lub w miejscach z ograniczoną penetracją ludzi.
9.	A127 żuraw <i>Grus grus</i>	r	Stan populacji	Utrzymanie populacji rozrodznej w stanie właściwym (FV) na poziomie min. 75 par.
			Stan siedlisk	Utrzymanie mozaiki siedlisk lęgowych i żerowiskowych w stanie właściwym (FV) na łącznej powierzchni min. 5600 ha, odpowiadających biologicznym wymaganiom gatunku, tj. - śródleśnych mokradel, olsów, łągów, torfowisk oraz zabagnionych dołin rzecznych i wszelkich typów szuwarów na brzegach zbiorników wodnych, w tym jezior i stawów rybnych, zbiorników wodnych w krajobrazie otwartych agrocenoz (miejsca gniazdowania). - łąk, pastwisk i ugorów (miejsca żerowiskowe).
10.	A215 puchacz <i>Bubo bubo</i>	r	Stan populacji	Utrzymanie populacji rozrodznej na poziomie min. 5 par. Uzupełnienie stanu wiedzy w zakresie rozpoznania liczebności i rozmieszczenia populacji w obszarze (ocena XX).
			Stan siedlisk	Uzupełnienie stanu wiedzy w zakresie rozpoznania stanu i zasięgu istniejących i potencjalnych siedlisk gatunku w obszarze oraz istniejących zagrożeń (ocena XX). Do czasu uzyskania ww. danych, zachowanie mozaiki siedlisk, które mogą być miejscami gniazdowania gatunku (olsy i łągi w wieku powyżej 70 lat z licznymi kępami oraz wysepkami, prześwietlone bory na terenach pagórkowatych, rozległe, częściowo zalesione torfowiska, stare drzewostany borowe lub mieszane z gniazdami ptaków szponiastych lub bociana czarnego, położone w pobliżu terenów otwartych stanowiących żerowiska - jezior, kompleksów stawów, dolin rzecznych, podmokłych łąk, otwartych torfowisk, fragmentów ekstenywnie użytkowanych pól), na łącznej powierzchni minimum 2000 ha.
11.	A223 włochatka	p	Stan populacji	Uzupełnienie stanu wiedzy w zakresie rozpoznania liczebności i rozmieszczenia populacji w obszarze (ocena XX). Do czasu pozyskania danych utrzymanie populacji rozrodznej na poziomie min. 50 par.

	<i>Aegolius funereus</i>		Stan siedlisk	Utrzymanie siedliska gatunku na powierzchni min. 7500 ha we właściwym stanie ochrony (FV), tj. drzewostanów sosnowo-świerkowych, bukowych, ewentualnie sosnowych, w wieku ≥ 100 lat, z możliwie dużym udziałem świerka lub z dobrze rozwiniętym podrostem/podszytem świerkowym.
12.	A224 lelek <i>Caprimulgus europaeus</i>	r	Stan populacji	Utrzymanie populacji rozrodznej w stanie właściwym (FV) na poziomie min. 150 par.
			Stan siedlisk	Utrzymanie w stanie właściwym (FV) siedlisk gatunku na powierzchni min. 750 ha terenów otwartych, zlokalizowanych w obrębie kompleksów leśnych o łącznej powierzchni przynajmniej 24000 ha, gdzie jako stan właściwy siedliska należy rozumieć rozległy, suchy i świeży (niepodmokły) bór obfitujący w otwarte siedliska wewnątrz kompleksu (np. polany, zręby, młode uprawy).
13.	A229 zimorodek <i>Alcedo athis</i>	r	Stan populacji	Utrzymanie populacji rozrodznej w stanie właściwym (FV) na poziomie ok. 40 par.
			Stan siedlisk	Utrzymanie siedlisk gatunku we właściwym stanie ochrony (FV) na minimum 2200 ha wzdłuż rzek: Piława, Dobrzyca, Piława, Rurzyca, Płitnica, Gwda, Glińca, oraz linii brzegowej Jez. Bytyń Wielki (Betyle), tj. utrzymanie na rzekach ich naturalnego charakteru (z urwistymi brzegami, płynące w otoczeniu lasów lub z zadrzewionymi/zakrzewionymi brzegami, wraz obecnością w korycie grubego rumoszu drzewnego), zaś w odniesieniu do zbiorników wodnych: utrzymanie urwistych skarp na brzegach, zachowanie w otoczeniu zbiorników lasów lub zadrzewień/zakrzewień.
14.	A236 dzięciol czarny <i>Dryocopus martius</i>	r	Stan populacji	Utrzymanie populacji rozrodznej w stanie właściwym (FV) na poziomie min. 240 par.
			Stan siedlisk	Zachowanie w stanie właściwym (FV) drzewostanów liściastych, iglastych lub mieszanych, w szczególności bukowych, stanowiących miejsca lęgowe i żerowiska gatunku, na łącznej powierzchni min. 30 000 ha, z czego min 20% powinny stanowić drzewostany z udziałem drzew w wieku ponad 90 lat. Zapewnienie dostępności starych, martwych i zamierających drzew, w tym drzew martwych stojących oraz złamanych.
15.	A246 lerka <i>Lullula arborca</i>	r	Stan populacji	Utrzymanie populacji rozrodznej w stanie właściwym (FV) na poziomie min. 900 par lęgowych.

			Stan siedlisk	Utrzymanie we właściwym stanie ochrony (FV) minimum 4500 ha siedlisk odpowiadających biologicznym wymaganiom gatunku, tj. obejmujących m.in. zręby zupełne lub halizny o powierzchni min. 4 ha, opcjonalnie 2-6 letnie uprawy sosnowe w obrębie suchych, piaszczystych siedlisk borowych. Utrzymanie otwartego charakteru pasów przeciwpożarowych przylegających do starszego drzewostanu, a także użytkowanych lub odlegowanych terenów uprawnych o powierzchni min. 5 ha na suchych, piaszczystych siedliskach z obecnością pojedynczych lub niewielkich skupień drzew lub krzewów.
16.	A320 mucholówka mała <i>Ficedula parva</i>	r	Stan populacji	Utrzymanie populacji rozrodznej w stanie właściwym (FV) na poziomie min. 140 par.
			Stan siedlisk	Zachowanie w stanie właściwym (FV) siedlisk gatunku tj. zwartych kompleksów cienistych drzewostanów liściastych i mieszanych w wieku powyżej 80 lat, głównie grądów, ze znacznym udziałem dębu, lipy, graba lub buka, na powierzchni wynoszącej łącznie min. 5 600 ha.

¹ Parametry/wskaźniki stanu ochrony, odrębne dla każdego siedliska lub gatunku, zostały oparte na podstawie wskaźników stanu zachowania zawartych w metodycie monitoringu, o którym mowa w art. 112 ust. 2 ustawy o ochronie przyrody, i raportów, o których mowa w art. 38 tej ustawy.

² Cel ochrony uwzględnia najrozszerzonej ocenę stanu zachowania dla poszczególnych wskaźników, które posłużyły do określenia przedmiotów celu ochrony.

Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony gatunków ptaków będących przedmiotami ochrony oraz ich siedlisk

Lp.	Przedmiot ochrony	Zagrożenia		Opis zagrożenia
		istniejące	potencjalne	
1.	A030 bocian czarny <i>Ciconia nigra</i>	1. Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie – ogólnie (J02.01); 2. Tereny zurbanizowane, tereny zamieszkałe (E01).	3. Gospodarka leśna i plantacyjna i użytkowanie lasów i plantacji (B02); 4. Napowietrzne linie energetyczne i telefoniczne (D02.01.01); 5. Produkcja energii wiatrowej (C03.03); 6. Inna ingerencja i zakłócenia powodowane przez działalność człowieka (G05); 7. Poligony (G04.01).	Ad. 1. Osuszanie i zanik terenów bagiennych prowadzące do pogorszenia stanu żerowisk lub ich utraty; Ad. 2. Zabudowa rozproszona wszelkiego typu (produkcja, osadnictwo, rekreacja) niewłaściwie zaplanowana skutkuje niekontrolowanymi zmianami w krajobrazie i utratą żerowisk; Ad. 3. Usuwanie lub ograniczanie powierzchni starodrzewi, upraszczanie struktury gatunkowej, piętrowej i wiekowej drzewostanu skutkujące utratą łągowisk; Ad. 4. Możliwość śmierci w wyniku kolizji z napowietrznymi liniami elektroenergetycznymi; Ad. 5. Budowa farm wiatrowych na terenie obszaru Natura 2000 i w jego sąsiedztwie skutkująca zmniejszeniem się arealu żerowisk, zwiększeniem śmiertelności i zmianą tras przelotu; Ad. 6. Niepokojenie ptaków w wyniku działalności gospodarczej (w tym prace leśne) i penetracji turystycznej skutkującej płoszeniem ptaków; Ad. 7. Przeloty samolotów i śmigłowców w sąsiedztwie czynnych gniazd (do 500 m od nich) w okresie łągowym (15 marca – 31 sierpnia) oraz niskie przeloty (< 200 m nad ziemią) podczas ćwiczeń wojskowych, mogące płoszyć ptaki lub skutkować kolizjami.
2.	A038 łabędź krzykliwy <i>Cygnus cygnus</i>	1. Drapieżnictwo (K03.04).	2. Napowietrzne linie energetyczne i telefoniczne (D02.01.01); 3. Produkcja energii	Ad. 1. Presja drapieżników, w tym gatunków inwazyjnych (jenot, norka amerykańska, szop pracz) oraz zdziczałych kotów i psów; Ad. 2. Możliwość śmierci w wyniku

			wiatrowej (C03.03); 4. Tereny zurbanizowane, tereny zamieszkałe (E01).	kolizji z napowietrznymi liniami elektroenergetycznymi; Ad. 3. Budowa farm wiatrowych na terenie obszaru Natura 2000 i w jego sąsiedztwie skutkująca zmniejszeniem się arealu żerowisk, zwiększeniem śmiertelności i zmianą tras przelotu; Ad. 4. Zabudowa rozproszona wszelkiego typu (produkcja, osadnictwo, rekreacja) niewłaściwie zaplanowana skutkuje niekontrolowanymi zmianami w krajobrazie i utratą siedlisk.
3.	A067 gągoł <i>Bucephala clangula</i>	1. Sporty i różne formy czynnego wypoczynku rekreacji, uprawiane w plenerze (G01); 2. Drapieżnictwo (K03.04).	3. Gospodarka leśna i plantacyjna i użytkowanie lasów i plantacji (B02).	Ad. 1. Zwiększona śmiertelność młodych w wyniku płoszenia ptaków wyprowadzających lęgi nad rzekami przez spływy kajakowe (w okresie od połowy kwietnia do połowy lipca); Ad. 2. Presja drapieżników, w tym gatunków inwazyjnych (jenot, norka amerykańska, szop praczy) oraz dziczających kotów i psów; Ad. 3. Zmniejszanie się powierzchni drzewostanów dojrzałych w odległości do 1 km od zbiorników wodnych i rzek. Niedobór drzew dziuplastych w pobliżu większych cieków i zbiorników wodnych.
4.	A070 nurogęś <i>Mergus merganser</i>	1. Sporty i różne formy czynnego wypoczynku rekreacji, uprawiane w plenerze (G01); 2. Drapieżnictwo (K03.04).	3. Gospodarka leśna i plantacyjna i użytkowanie lasów i plantacji (B02); 4. Inne typy zabudowy (E01.04).	Ad. 1. Zwiększona śmiertelność młodych w wyniku płoszenia ptaków wyprowadzających lęgi nad rzekami przez spływy kajakowe (w okresie od połowy kwietnia do połowy lipca); Ad. 2. Presja drapieżników, w tym gatunków inwazyjnych (jenot, norka amerykańska, szop praczy) oraz dziczających kotów i psów; Ad. 3. Zmniejszanie się powierzchni drzewostanów dojrzałych w odległości do 1 km od zbiorników wodnych i rzek. Niedobór drzew dziuplastych w pobliżu większych cieków i zbiorników wodnych; Ad. 4. Zabudowa rekreacyjna przy i na jeziorze Bytyń Wielki.
5.	A073 kania czarna <i>Milvus migrans</i>	1. Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie – ogólnie (J02.01); 2. Tereny zurbanizowane, tereny zamieszkałe (E01).	3. Gospodarka leśna i plantacyjna i użytkowanie lasów i plantacji (B02); 4. Napowietrzne linie energetyczne i telefoniczne (D02.01.01);	Ad. 1. Osuszanie i zanik terenów bagiennych prowadzące do pogorszenia stanu żerowisk lub ich utraty; Ad. 2. Zabudowa rozproszona wszelkiego typu (produkcja, osadnictwo, rekreacja) niewłaściwie zaplanowana skutkuje

			<p>5. Zalesianie terenów otwartych (B01.01);</p> <p>6. Produkcja energii wiatrowej (C03.03);</p> <p>7. Inna ingerencja i zakłócenia powodowane przez działalność człowieka (G05);</p> <p>8. Poligony (G04.01).</p>	<p>niekontrolowanymi zmianami w krajobrazie i utratą żerowisk;</p> <p>Ad. 3. Usuwanie lub ograniczanie powierzchni starodrzewi, upraszczanie struktury gatunkowej, piętrowej i wiekowej drzewostanu skutkujące utratą łągowisk;</p> <p>Ad. 4. Możliwość śmierci w wyniku kolizji z napowietrznymi liniami elektroenergetycznymi;</p> <p>Ad. 5. Zmniejszanie się powierzchni odpowiednich żerowisk w wyniku zalesiania łąk i innych terenów otwartych;</p> <p>Ad. 6. Budowa farm wiatrowych na terenie obszaru Natura 2000 i w jego sąsiedztwie skutkująca zmniejszeniem się arealu żerowisk, zwiększeniem śmiertelności i zmianą tras przelotu;</p> <p>Ad. 7. Niepokojenie ptaków w wyniku działalności gospodarczej (w tym prace leśne) i penetracji turystycznej skutkującej płoszeniem ptaków;</p> <p>Ad. 8. Przeloty samolotów i śmigłowców w sąsiedztwie czynnych gniazd (do 500 m od nich) w okresie łągowym (1 marca – 31 sierpnia) oraz niskie przeloty (< 200 m nad ziemią) podczas ćwiczeń wojskowych, mogące płoszyć ptaki lub skutkować kolizjami.</p>
6.	A074 kania ruda <i>Milvus milvus</i>	<p>1. Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie – ogólnie (J02.01);</p> <p>2. Tereny zurbanizowane, tereny zamieszkałe (E01).</p>	<p>3. Gospodarka leśna i plantacyjna i użytkowanie lasów i plantacji (B02);</p> <p>4. Napowietrzne linie energetyczne i telefoniczne (D02.01.01);</p> <p>5. Zalesianie terenów otwartych (B01.01);</p> <p>6. Produkcja energii wiatrowej (C03.03);</p> <p>7. Inna ingerencja i zakłócenia powodowane przez działalność człowieka (G05);</p> <p>8. Poligony (G04.01).</p>	<p>Ad. 1. Osuszenie i zanik terenów bagiennych prowadzące do pogorszenia stanu żerowisk lub ich utraty;</p> <p>Ad. 2. Zabudowa rozproszona wszelkiego typu (produkcja, osadnictwo, rekreacja) niewłaściwie zaplanowana skutkuje niekontrolowanymi zmianami w krajobrazie i utratą żerowisk;</p> <p>Ad. 3. Usuwanie lub ograniczanie powierzchni starodrzewi, upraszczanie struktury gatunkowej, piętrowej i wiekowej drzewostanu skutkujące utratą łągowisk;</p> <p>Ad. 4. Możliwość śmierci w wyniku kolizji z napowietrznymi liniami elektroenergetycznymi;</p> <p>Ad. 5. Zmniejszanie się powierzchni odpowiednich żerowisk w wyniku zalesiania łąk i innych terenów otwartych;</p>

				<p>Ad. 6. Budowa farm wiatrowych na terenie obszaru Natura 2000 i w jego sąsiedztwie skutkująca zmniejszeniem się areálu żerowisk, zwiększeniem śmiertelności i zmianą tras przelotu;</p> <p>Ad. 7. Niepokojenie ptaków w wyniku działalności gospodarczej (w tym prace leśne) i penetracji turystycznej skutkującej płoszeniem ptaków;</p> <p>Ad. 8. Przeloty samolotów i śmigłowców w sąsiedztwie czynnych gniazd (do 500 m od nich) w okresie lęgowym (1 marca – 31 sierpnia) oraz niskie przeloty (< 200 m nad ziemią) podczas ćwiczeń wojskowych, mogące płoszyć ptaki lub skutkować kolizjami.</p>
7.	A075 bielik <i>Haliaeetus albicilla</i>	1. Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie – ogólnie (J02.01).	2. Gospodarka leśna i plantacyjna i użytkowanie lasów i plantacji (B02); 3. Napowietrzne linie energetyczne i telefoniczne (D02.01.01); 4. Produkcja energii wiatrowej (C03.03); 5. Inna ingerencja i zakłócenia powodowane przez działalność człowieka (G05); 6. Poligony (G04.01); 7. Chwywanie, trucie, kłusownictwo (F03.02.03).	<p>Ad. 1. Osuszanie i zanik terenów bagiennych prowadzące do pogorszenia stanu żerowisk lub ich utraty;</p> <p>Ad. 2. Usuwanie lub ograniczanie powierzchni starodrzewi, upraszczanie struktury gatunkowej, piętrowej i wiekowej drzewostanu skutkujące utratą lęgowisk;</p> <p>Ad. 3. Możliwość śmierci w wyniku kolizji z napowietrznymi liniami elektroenergetycznymi;</p> <p>Ad. 4. Budowa farm wiatrowych na terenie obszaru Natura 2000 i w jego sąsiedztwie skutkująca zmniejszeniem się areálu żerowisk, zwiększeniem śmiertelności i zmianą tras przelotu;</p> <p>Ad. 5. Niepokojenie ptaków w wyniku działalności gospodarczej (w tym prace leśne) i penetracji turystycznej skutkującej płoszeniem ptaków;</p> <p>Ad. 6. Przeloty samolotów i śmigłowców w sąsiedztwie czynnych gniazd (do 500 m od nich) w okresie lęgowym (styczeń – lipiec) oraz niskie przeloty (< 200 m nad ziemią) podczas ćwiczeń wojskowych, mogące płoszyć ptaki lub skutkować kolizjami;</p> <p>Ad. 7. Możliwość śmierci w wyniku trucia i kłusownictwa.</p>
8.	A094 rybołów <i>Pandion</i>	1. Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska	2. Gospodarka leśna i plantacyjna i użytkowanie lasów	Ad. 1. Niedostatek drzewostanów o cechach odpowiednich dla gatunku – niedobór drzew optymalnych do

	<i>haliaeus</i>	(J03.01).	<p>i plantacji (B02);</p> <p>3. Napowietrzne linie energetyczne i telefoniczne (D02.01.01);</p> <p>4. Produkcja energii wiatrowej (C03.03);</p> <p>5. Chwywanie, trucie, kłusownictwo (F03.02.03);</p> <p>6. Sporty i różne formy czynnego wypoczynku, rekreacji, uprawiane w plenerze (G01);</p> <p>7. Poligony (G04.01).</p>	<p>założenia gniazda, jakimi są wyekspozowane albo rosnące w luźnym zwarciu sosny > 100 lat (a zwłaszcza > 150 lat) o parasolowatych koronach, zlokalizowane < 1 km od większych zbiorników wodnych;</p> <p>Ad. 2. Usuwanie lub ograniczanie powierzchni starodrzewi,</p> <p>Ad. 3. Możliwość śmierci w wyniku kolizji z napowietrznymi liniami elektroenergetycznymi;</p> <p>Ad. 4. Budowa farm wiatrowych na terenie obszaru Natura 2000 i w jego sąsiedztwie skutkująca zmniejszeniem się arealu żerowisk, zwiększeniem śmiertelności i zmianą tras przelotu;</p> <p>Ad. 5. Możliwość śmierci w wyniku kłusownictwa (głównie w rejonie stawów hodowlanych);</p> <p>Ad. 6. Płoszenie w wyniku uprawiania sportu i innych form wypoczynku w odległości do 500 m wokół czynnych gniazd w okresie lęgowym (1 marca – 31 sierpnia);</p> <p>Ad. 7. Przeloty samolotów i śmigłowców w sąsiedztwie czynnych gniazd (do 500 m od nich) w okresie lęgowym (1 marca – 31 sierpnia) oraz niskie przeloty (< 200 m nad ziemią) podczas ćwiczeń wojskowych, mogące płoszyć ptaki lub skutkować kolizjami.</p>
9.	A127 zuraw <i>Grus grus</i>	<p>1. Zасыpywanie terenu, melioracje i osuszanie – ogólnie (J02.01);</p> <p>2. Drapieżnictwo (K03.04);</p> <p>3. Tereny zurbanizowane, tereny zamieszkałe (E01).</p>	<p>4. Napowietrzne linie energetyczne i telefoniczne (D02.01.01);</p> <p>5. Produkcja energii wiatrowej (C03.03);</p> <p>6. Zalesianie terenów otwartych (B01.01);</p> <p>7. Poligony (G04.01).</p>	<p>Ad. 1. Likwidacja lub przekształcanie oczek i większych zbiorników wodnych. Osuszanie i zanik terenów bagiennych;</p> <p>Ad. 2. Presja drapieżników, w tym gatunków inwazyjnych (jenot, norka amerykańska, szop praczy) oraz dziczających kotów i psów;</p> <p>Ad. 3. Zabudowa rozproszona wszelkiego typu (produkcja, osadnictwo, rekreacja) niewłaściwie zaplanowana skutkuje zmianami w krajobrazie i utratą siedlisk;</p> <p>Ad. 4. Możliwość śmierci w wyniku kolizji z napowietrznymi liniami elektroenergetycznymi;</p> <p>Ad. 5. Budowa farm wiatrowych na terenie obszaru Natura 2000 i w jego sąsiedztwie skutkująca zmniejszeniem się arealu żerowisk, zwiększeniem śmiertelności</p>

				<p>i zmianą tras przelotu;</p> <p>Ad. 6. Ograniczanie powierzchni żerowisk poprzez zalesianie terenów otwartych;</p> <p>Ad. 7. Przeloty samolotów i śmigłowców w sąsiedztwie czynnych gniazd (do 500 m od nich) w okresie lęgowym (1 marca – 31 sierpnia) oraz niskie przeloty (< 200 m nad ziemią) podczas ćwiczeń wojskowych, mogące płoszyć ptaki lub skutkować kolizjami.</p>
10.	A215 puchacz <i>Bubo bubo</i>	<p>1. Drapieżnictwo (K03.04);</p> <p>2. Tereny zurbanizowane, tereny zamieszkałe (E01);</p> <p>3. Zasypanywanie terenu, melioracje i osuszanie – ogólnie (J02.01).</p>	<p>4. Gospodarka leśna i plantacyjna i użytkowanie lasów i plantacji (B02);</p> <p>5. Napowietrzne linie energetyczne i telefoniczne (D02.01.01);</p> <p>6. Produkcja energii wiatrowej (C03.03);</p> <p>7. Inna ingerencja i zakłócenia spowodowane przez działalność człowieka (G05);</p> <p>8. Zalesianie terenów otwartych (B01.01);</p> <p>9. Poligony (G04.01).</p>	<p>Ad. 1. Presja drapieżników, w tym gatunków inwazyjnych (jenot, norka amerykańska, szop praczy) oraz zdziczałych kotów i psów;</p> <p>Ad. 2. Zabudowa rozproszona wszelkiego typu (produkcja, osadnictwo, rekreacja) niewłaściwie zaplanowana skutkuje zmianami w krajobrazie i utratą siedlisk;</p> <p>Ad. 3. Osuszanie i zanik terenów bagiennych prowadzące do pogorszenia stanu żerowisk lub ich utraty;</p> <p>Ad. 4. Usuwanie lub ograniczanie powierzchni starodrzewi, upraszczanie struktury gatunkowej, piętrowej i wiekowej drzewostanu skutkujące utratą lęgowisk;</p> <p>Ad. 5. Możliwość śmierci w wyniku kolizji z napowietrznymi liniami elektroenergetycznymi;</p> <p>Ad. 6. Budowa farm wiatrowych na terenie obszaru Natura 2000 i w jego sąsiedztwie skutkująca zmniejszeniem się arealu żerowisk, zwiększeniem śmiertelności i zmianą tras przelotu;</p> <p>Ad. 7. Niepokojenie ptaków w wyniku działalności gospodarczej (w tym prace leśne) i penetracji turystycznej skutkującej płoszeniem ptaków;</p> <p>Ad. 8. Ograniczanie powierzchni żerowisk poprzez zalesianie terenów otwartych;</p> <p>Ad. 9. Przeloty samolotów i śmigłowców w sąsiedztwie czynnych gniazd (do 500 m od nich) w okresie lęgowym (1 stycznia – 31 lipca) oraz niskie przeloty (< 200 m nad ziemią) podczas ćwiczeń wojskowych, mogące płoszyć ptaki lub skutkować kolizjami.</p>

11.	A223 włochatka <i>Aegolius funereus</i>	1. Brak zagrożeń i nacisków (X).	2. Gospodarka leśna i plantacyjna i użytkowanie lasów i plantacji (B02); 3. Zalesianie terenów otwartych (B01.01).	Ad. 1. W trakcie pracy nad planem zadań ochronnych nie stwierdzono zagrożeń istniejących dla gatunku; Ad. 2. Usuwanie lub ograniczanie powierzchni starodrzewi, upraszczanie struktury gatunkowej, piętrowej i wiekowej drzewostanu skutkujące utratą lęgówisk. Zmniejszanie udziału świerka w drzewostanach. Usuwanie drzew dziuplastych; Ad. 3. Ograniczanie powierzchni żerowisk poprzez zalesianie terenów otwartych.
12.	A224 lelek <i>Caprimulgus europaeus</i>	1. Brak zagrożeń i nacisków (X).	2. Zalesianie terenów otwartych (B01.01).	Ad. 1. W trakcie pracy nad planem zadań ochronnych nie stwierdzono zagrożeń istniejących dla gatunku; Ad. 2. Zalesianie śródleśnych i przyleśnych terenów skutkujące utratą siedlisk.
13.	A229 zimirdek <i>Alcedo athis</i>	1. Spowodowane przez człowieka zmiany stosunków wodnych (J02); 2. Sporty i różne formy czynnego wypoczynku i rekreacji, uprawiane w plenerze (G01).	3. Tereny zurbanizowane, tereny zamieszkane (E01); 4. Inne zmiany ekosystemu (J03).	Ad. 1. Zabiegi melioracyjne i utrzymeniowe w korytach rzek (w tym likwidowanie nadrzecznych skarp, zadrzewień i zakrzewień, usuwanie rumoszu drzewnego, usuwanie namułu z dna rzek) skutkujące pogorszeniem jakości siedlisk i utratą lęgówisk; Ad. 2. Zwiększona śmiertelność młodych w wyniku płoszenia ptaków wyprowadzających lęgi nad rzekami przez spływy kajakowe (w okresie od połowy kwietnia do połowy lipca); Ad. 3. Zabudowa rozproszona wszelkiego typu (produkcja, osadnictwo, rekreacja) niewłaściwie zaplanowana skutkuje zmianami w krajobrazie i utratą siedlisk; Ad. 4. Likwidacja nadrzecznych zadrzewień i zakrzewień, stanowiących czatownie zimorodka.
14.	A236 dzięciot czarny <i>Dryocopus martius</i>	1. Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska (J03.01).	2. Gospodarka leśna i plantacyjna i użytkowanie lasów i plantacji (B02); 3. Usuwanie martwych i umierających drzew (B02.04).	Ad. 1. Niedostatek drzewostanów o cechach odpowiednich dla gatunku – szczególnie zwartych kompleksów lasów w wieku ponad 100 lat; Ad. 2. Usuwanie lub ograniczanie powierzchni starodrzewi, upraszczanie struktury gatunkowej, piętrowej i wiekowej drzewostanu skutkujące utratą lęgówisk; Ad. 3. Usuwanie z lasu martwych i obumierających drzew skutkujące utratą siedlisk.
15.	A246 lirka	1. Brak zagrożeń	2. Zalesianie terenów otwartych (B01.01);	Ad. 1. W trakcie pracy nad planem zadań ochronnych nie stwierdzono

	<i>Lullula arborea</i>	i nacisków (X).	3. Tereny zurbanizowane, tereny zamieszkałe (E01).	zagrożeń istniejących dla gatunku; Ad. 2. Zalesianie śródleśnych i przyleśnych terenów skutkujące utratą siedlisk; Ad. 3. Zabudowa rozproszona wszelkiego typu (produkcja, osadnictwo, rekreacja) niewłaściwie zaplanowana skutkuje zmianami w krajobrazie i utratą siedlisk.
16.	A320 mucholówka mała <i>Ficedula parva</i>	1. Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska (J03.01).	2. Gospodarka leśna i plantacyjna i użytkowanie lasów i plantacji (B02).	Ad. 1. Niedostatek drzewostanów o cechach odpowiednich dla gatunku – szczególnie zwartych kompleksów lasów bukowych w wieku ponad 100 lat; Ad. 2. Usuwanie lub ograniczanie powierzchni starodrzewi lasów bukowych, upraszczanie struktury gatunkowej, piętrowej i wiekowej drzewostanu skutkujące utratą łęgówisk. Usuwanie drzew dziuplastych.

Przy opisie zagrożeń w nawiasach podano ich kody zgodnie z Instrukcją wypełniania Standardowego Formularza Danych obszaru Natura 2000 wersja 2012.1 opracowaną przez Generalną Dyрекcję Ochrony Środowiska

Charakterystyka obszaru

Obszar położony jest w południowoschodniej części Pomorza Zachodniego, na pograniczu dwóch województw - w północnej części województwa wielkopolskiego i południowo-wschodniej części województwa zachodniopomorskiego.

W przeważającej części jest to rozległy obszar sandrowy powstały w wyniku odwadniania łądolodu w okresie stadiału pomorskiego. Jedynie w części południowej sandr przechodzi w ciągi czołowo morenowych wzgórz i pagórków oraz powierzchnie moreny dennej o niewielkich deniwelacjach. Najbardziej zauważalnymi elementami topografii są tu liczne rynny erozyjne i sieć dolin rzecznych głęboko wciętych w powierzchnie sandrowe i morenowe. Część pierwotnych zbiorników, zarówno rynnowych, jak i wytopiskowych, przekształciła się w różnego rodzaju torfowiska.

Obszar Puszczy nad Gwdą to rozległy kompleks leśny (bory sosnowe (suche, świeże i mieszane), a na dniami i zboczach dolin - lasy liściaste i mieszane). Rzeźba terenu jest pogłaczalna, silnie urozmaicona. Wokół jezior (głównie eutroficznych, ale również dystroficznych z cennymi gatunkami i zbiorowiskami roślinnymi) o powierzchni od kilku do kilkudziesięciu ha, utrzymują się rozległe torfowiska niskie, przejściowe i wysokie oraz tereny podmokłe. Częste jest występowanie dobrze wykształconych rozległych kompleksów źródliskowych ze specyficzną szatą roślinną. Największą rzeką Obszaru jest Gwda, prawy dopływ Noteci.

Gwda jest zasilana przez kilkanaście niewielkich dopływów, najważniejsze to: Rurzyca, Piława i Płytnica (o charakterze "pstrągowym"). W obrębie ostoi znajdują się także połączenia łąk kośnych; pola orne mają niewielki udział powierzchniowy. Na terenie ostoi zachowały się umocnienia Wału Pomorskiego z lat 1934-1945 (Nadarzyce, Szwecja, Jastrowie) - potencjalne zimowiska nietoperzy.

Lasy ostoi rozczłonowane są terenami rolnymi: polami uprawnymi oraz łąkami i pastwiskami. W części są to bory sosnowe – suche, świeże i mieszane, sporadycznie bory bagienne, jednak przeważają tu sztuczne drzewostany sosnowe na siedliskach lasów liściastych lub mieszanych, często także na gruntach porolnych. W wielu miejscach tendencje do renaturyzacji tego typu drzewostanów przejawiają się w sposób wyraźny w postaci znacznej dynamiki samoistnie pojawiających się podrostów gatunków liściastych. Lasy liściaste reprezentowane są przez kilka typów zbiorowisk. Niewielkie powierzchnie zajmują buczyny, zarówno żyzne, jak i kwaśne z licznymi oczkami wytopiskowymi w okolicach Wałcza (Bukowina). W dolinach rzecznych i na ich obrzeżach zdarzają się niewielkie powierzchnie grądów typu atlantyckiego. Niewielkie są także fragmenty dąbrów. Nieco większą powierzchnię zajmują skupione w dolinach rzecznych, na obrzeżach jezior i w sąsiedztwie torfowisk łęgi olszowo – jesionowe, olsy źródliskowe i zarośla wierzbowe.

Przedmioty ochrony	<p>Gatunki objęte art. 4 dyrektywy 2009/147/WE i gatunki wymienione w załączniku II do dyrektywy 92/43/EEG oraz ocena znaczenia obszaru dla tych gatunków:</p> <ul style="list-style-type: none"> — <i>Aegolius funereus</i>, — <i>Alcedo atthis</i>, — <i>Anthus campestris</i>, — <i>Aquila pomarina</i>, — <i>Botaurus stellaris</i>, — <i>Bubo bubo</i>, — <i>Bucephala clangula</i>, — <i>Caprimulgus europaeus</i>, — <i>Ciconia ciconia</i>, — <i>Ciconia nigra</i>, — <i>Circus aeruginosus</i>, — <i>Crex crex</i>, — <i>Cygnus cygnus</i>, — <i>Dendrocopos medius</i>, — <i>Dryocopus martius</i>, — <i>Egretta alba</i>, — <i>Emberiza hortulana</i>, — <i>Ficedula parva</i>, — <i>Glaucidium passerinum</i>, — <i>Grus grus</i>, — <i>Haliaeetus albicilla</i>, — <i>Lanius collurio</i>, — <i>Lullula arborea</i>, — <i>Mergus merganser</i>, — <i>Milvus migrans</i>, — <i>Milvus milvus</i>, — <i>Pandion haliaetus</i>, — <i>Pernis apivorus</i>, — <i>Porzana parva</i>, — <i>Porzana porzana</i>, — <i>Sylvia nisoria</i>.
---------------------------	---

Obszar Natura 2000 Nadnoteckie Łęgi

Kod obszaru	PLB300003
Data wyznaczenia	2004-11-05
Rodzaj ochrony	Dyrektywa ptasia
Powierzchnia	16058,1100 ha
Plan zadań Ochronnych (cele działań ochronnych oraz identyfikacja)	Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu z dnia 20 czerwca 2017 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Nadnoteckie Łęgi PLB300003

**Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu
ochrony gatunków ptaków i ich siedlisk będących przedmiotami ochrony obszaru
Natura 2000**

Lp.	Przedmiot ochrony	Opis zagrożenia
1.	A031 Bocian biały <i>Ciconia ciconia</i> (populacja lęgowa)	Istniejące: – Utrata żerowisk w wyniku: konserwacji rowów melioracyjnych przyspieszających odpływ wody z doliny, zasypywania starorzeczy i zagłębien terenu okresowo wypełnianych wodą (J02.01). Potencjalne: – Utrata żerowisk w wyniku: zwiększenia arealu upraw rolniczych, pogorszenia bazy pokarmowej na skutek intensyfikacji produkcji (A06.01.01). – Śmierć lub uraz w wyniku kolizji z napowietrznymi liniami elektrycznymi i telefonicznymi (D02.01.01). – Śmierć piskląt w wyniku zaplątania w przynieszone do gniazda sznurki z tworzywa sztucznego (E03.04). – Śmierć lub uraz w wyniku kolizji z turbinami wiatrowymi projektowanymi w sąsiedztwie doliny Noteci (C03.03).
2.	A039 Gęś zbożowa <i>Anser fabalis</i> A041 Gęś białoczelna <i>Anser albifrons</i> (populacje migrujące)	Istniejące: – Utrata lub pogorszenie siedlisk w wyniku konserwacji rowów melioracyjnych przyspieszających odpływ wody z doliny (J02.01). – Zmniejszenie powierzchni siedlisk w wyniku lokalizowania w dolinie Noteci nowych plantacji wierzby energetycznej (B01). Potencjalne: – Śmierć lub uraz w wyniku kolizji z turbinami wiatrowymi projektowanymi w sąsiedztwie doliny Noteci (C03.03). – Płoszenie ptaków spowodowane wzrostem natężenia presji wędkarskiej związanej z wykorzystywaniem łąk i dróg gruntowych jako miejsc dojazdu do starorzeczy i Noteci oraz w wyniku polowań w czasie gromadzenia się ptaków na noclegowiskach (F02.03, F03.01).
3.	A127 Żuraw <i>Grus grus</i> (populacja migrująca)	Istniejące: – Utrata lub pogorszenie siedlisk w wyniku konserwacji rowów melioracyjnych przyspieszających odpływ wody z doliny (J02.01). – Płoszenie ptaków w wyniku polowań w czasie gromadzenia się żurawi na noclegowiskach (F02.03, F03.01). – Zmniejszenie powierzchni siedlisk w wyniku lokalizowania w dolinie Noteci nowych plantacji wierzby energetycznej (B01).

		<p>Potencjalne:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Śmierć lub uraz w wyniku kolizji z turbinami wiatrowymi projektowanymi w sąsiedztwie doliny Noteci (C03.03).
4.	A122 Derkacz <i>Crex crex</i> (populacja lęgowa)	<p>Istniejące:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Utrata lub pogorszenie siedlisk lęgowych w wyniku konserwacji rowów melioracyjnych przyspieszających odpływ wody z doliny (J02.01). - Prace agrotechniczne (włókowanie, koszenie łąk) prowadzone w okresie od 15 maja do 30 czerwca oraz koszenie łąk metodą od peryferii do środka łąki (A11). - Zmniejszenie powierzchni siedlisk lęgowych w wyniku lokalizowania w dolinie Noteci nowych plantacji wierzby energetycznej (B01). <p>Potencjalne:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Drapieżnictwo ze strony czworonożnych drapieżników - lisa <i>Vulpes vulpes</i>, dzika <i>Sus scrofa</i> i norki amerykańskiej <i>Neovision vision</i> (K03.04). - Utrata lub pogorszenie siedlisk lęgowych w wyniku: zmiany sposobu użytkowania gruntów, zamiany użytków zielonych na grunty orne lub lasy (A02.01).
5.	A127 Żuraw <i>Grus grus</i> (populacja lęgowa)	<p>Istniejące:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Utrata lub pogorszenie siedlisk lęgowych w wyniku: konserwacji rowów melioracyjnych przyspieszających odpływ wody z doliny, (J02.01). - Utrata żerowisk w wyniku zmian sposobu użytkowania gruntów oraz zamiany użytków zielonych na grunty orne (A02.01). - Płoszenie ptaków w wyniku presji wędkarskiej na starorzeczach i torfiakach (F02.03). <p>Potencjalne:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Drapieżnictwo czworonożnych drapieżników - lisa <i>Vulpes vulpes</i>, dzika <i>Sus scrofa</i> i norki amerykańskiej <i>Neovision vision</i> (K03.04). - Utrata siedlisk i żerowisk w wyniku: zasypywania starorzeczy i zagłębień terenu okresowo wypełnianych wodą (J02.01).
6.	A140 Siewka złota <i>Pluvialis apricaria</i> A142 Czajka <i>Vanellus vanellus</i> A160 Kulik wielki <i>Numenius arquata</i> (populacje migrujące)	<p>Istniejące:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Utrata lub pogorszenie siedlisk w wyniku konserwacji rowów melioracyjnych przyspieszających odpływ wody z doliny (J02.01). - Zmniejszenie powierzchni siedlisk w wyniku lokalizowania w dolinie Noteci nowych plantacji wierzby energetycznej (B01). <p>Potencjalne:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Śmierć lub uraz w wyniku kolizji z turbinami wiatrowymi projektowanymi w sąsiedztwie doliny Noteci (C03.03). - Płoszenie ptaków spowodowane wzrostem natężenia presji wędkarskiej związanej z wykorzystywaniem łąk i dróg gruntowych jako miejsc dojazdu do starorzeczy i Noteci (F02.03).

7.	A159 Rycyk <i>Limosa limosa</i> A160 Kulik wielki <i>Numenius arquata</i> (populacje lęgowe)	Istniejące: <ul style="list-style-type: none"> - Drapieżnictwo wrony siewej <i>Corvus cornix</i>, kruka <i>Corvus corax</i>, lisa <i>Vulpes vulpes</i>, dzika <i>Sus scrofa</i> i norki amerykańskiej <i>Neovision vision</i> (K03.04). - Prace agrotechniczne (włókovanie, koszenie łąk) prowadzone w okresie od 15 marca do 30 czerwca (A11). - Utrata lub pogorszenie siedlisk lęgowych w wyniku: zamiany łąk na grunty orne, zasypywania starorzeczy i zagłębień terenu okresowo wypełnianych wodą, konserwacji rowów melioracyjnych przyspieszających odpływ wody z doliny (A02.03, J02.01). - Płoszenie ptaków spowodowane wzrostem natężenia presji wędkarskiej związanej z wykorzystywaniem łąk i dróg gruntowych jako miejsca dojazdu do starorzeczy i Noteci (F02.03). - Zmniejszenie powierzchni siedlisk w wyniku lokalizowania w dolinie Noteci nowych plantacji wierzby energetycznej (B01).
		Potencjalne: <ul style="list-style-type: none"> - Utrata siedlisk lęgowych w wyniku zaniechania gospodarki łąkowo-pasterskiej (A03.03, A04.03).
8.	A272 Podróżniczek <i>Luscinia svecica</i> (populacja lęgowa)	Istniejące: <ul style="list-style-type: none"> - Utrata lub pogorszenie siedlisk w wyniku konserwacji rowów melioracyjnych przyspieszających odpływ wody z doliny (J02.01). - Płoszenie ptaków w wyniku presji wędkarskiej na starorzeczach i torfiankach (F02.03).
		Potencjalne: <ul style="list-style-type: none"> - Utrata siedlisk lęgowych w wyniku nadmiernego usuwania kęp wierzb wokół torfianek (A11). - Pogorszenie bazy pokarmowej w wyniku zanieczyszczenia wód (H01).

Przy opisie zagrożeń w nawiasach podano ich kody zgodnie z *Instrukcją wypełniania Standardowego Formularza Danych obszaru Natura 2000 wersja 2012.1* opracowaną przez Generalną Dyрекcję Ochrony Środowiska

Cele działań ochronnych

Lp.	Przedmiot ochrony	Cele działań ochronnych
1.	A031 Bocian biały <i>Ciconia ciconia</i> A122 Derkacz <i>Crex crex</i> A127 Żuraw <i>Grus grus</i> A272 Podróżniczek <i>Luscinia svecica</i> (populacje lęgowe)	Utrzymanie obecnego, właściwego* stanu ochrony.
2.	A039 Gęś zbożowa <i>Anser fabalis</i> A041 Gęś białoczelna <i>Anser albifrons</i> A140 Siewka złota <i>Pluvialis apricaria</i> A142 Czajka <i>Vanellus vanellus</i> A160 Kulik wielki <i>Numenius arquata</i> (populacje migrujące)	Utrzymanie obecnego, właściwego* stanu ochrony.
3.	A127 Żuraw <i>Grus grus</i> (populacja migrująca)	Poprawa niewłaściwego stanu ochrony poprzez zapewnienie spokoju na noclegowiskach.
4.	A159 Rycyk <i>Limosa limosa</i> (populacja lęgowa)	Poprawa złego stanu ochrony poprzez polepszenie stanu siedliska, zmniejszenie presji drapieżniczej wrony siewej, kruka, norki amerykańskiej, lisa i dzika.
5.	A160 Kulik wielki <i>Numenius arquata</i> (populacja lęgowa)	Poprawa złego stanu ochrony poprzez polepszenie stanu siedliska, zmniejszenie presji drapieżniczej wrony siewej, kruka, norki amerykańskiej, lisa i dzika oraz czynną ochronę lęgów.

* Właściwy stan ochrony zdefiniowany został w załączniku do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 17 lutego 2010 r. w sprawie sporządzania projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 (Dz.U. Nr 34, poz. 186 z późn. zm.)

Charakterystyka obszaru	Część doliny Noteci między miejscowością Wieleń a ujściem Gwdy. Pokrywają ją łąki zalewowe, torfowiska niskie, pośród których występują kanały i rowy odwadniające, niegdysiejsze koryta rzeczne oraz wypełnione wodą doły potorfowe. Część terenu jest porośnięta krzewami i drzewami. Łąki są intensywnie użytkowane.
Przedmioty ochrony	Gatunki objęte art. 4 dyrektywy 2009/147/WE i gatunki wymienione w załączniku II do dyrektywy 92/43/EEG oraz ocena znaczenia obszaru dla tych gatunków: <ul style="list-style-type: none"> — <i>Alcedo atthis</i>, — <i>Anas clypeata</i> — <i>Anas crecca</i>, — <i>Anas penelope</i>, — <i>Anas querquedula</i>, — <i>Anser fabalis</i>, — <i>Anthus campestris</i>, — <i>Aquila pomarina</i>, — <i>Botaurus stellaris</i>, — <i>Chilidonias niger</i>, — <i>Ciconia ciconia</i>, — <i>Circus aeruginosus</i>, — <i>Circus pygargus</i>, — <i>Crex crex</i>, — <i>Cygnus columbianus bewickii</i> — <i>Emberiza hortulana</i>, — <i>Gallinago media</i>, — <i>Grus grus</i>, — <i>Haliaeetus albicilla</i>, — <i>Lanius collurio</i>, — <i>Limosa limosa</i>, — <i>Luscinia svecica</i>, — <i>Milvus migrans</i>, — <i>Milvus milvus</i>, — <i>Numenius arquata</i>, — <i>Philimachus pugnax</i>, — <i>Pluvialis apricaria</i>, — <i>Porzana parva</i>, — <i>Sylvia nisoria</i>, — <i>Tringa totanus</i>, — <i>Vanellus vanellus</i>.
Obszar Natura 2000 Dolina Środkowej Noteci i Kanału Bydgoskiego	
Kod obszaru	PLB300001
Data wyznaczenia	2004-11-05
Rodzaj ochrony	Dyrektywa ptasia
Powierzchnia	32672,0700 ha

Plan zadań Ochronnych (cele działań ochronnych oraz identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń)	<p>Brak</p>
Charakterystyka obszaru	<p>Obszar obejmuje pradolinę rzeczną o zmiennej szerokości od 2 do 8 km, która ma tu przebieg równoleżnikowy. Od północy obszar graniczy z wysoczyzną Pojezierza Krajeńskiego – maksymalne deniwelacje pomiędzy dnem doliny a skrajem wysoczyzny dochodzą tu do 140 m. Od południa pradolina jest ograniczona piaszczystym Tarasem Szamocińskim, zajęтым w znacznej mierze przez lasy, stykającym się z krawędzią Pojezierza Chodzieskiego. Znaczne części pradoliny zostały zmeliorowane i prowadzona jest na nich gospodarka łąkowa. W kilku miejscach pradoliny założono stawy rybne, na których prowadzona jest intensywna hodowla ryb - stawy Antoniny, Smogulec, Ostrówek, Występ i Ślesin. Zachodnia część pradoliny, objęta przez obszar, jest obecnie doliną Noteci. Część wschodnia jest doliną żeglownego Kanału Bydgoskiego, wybudowanego w końcu XVIII w., łączącego dorzecza Odry i Wisły.</p>
Przedmioty ochrony	<p>W obrębie obszaru znajdują się 2 ostoje ptaków o randze europejskiej: E37 (Stawy Ostrówek i Smogulec) i E38 (Stawy Ślesin i Występ). Występuje co najmniej 18 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 8 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). W okresie lęgowym obszar zasiedla około 10% populacji krajowej (C6) podróżniczka (PCK); co najmniej 1% populacji krajowej (C6) następujących gatunków ptaków: bielik (PCK) i kania czarna (PCK); w stosunkowo wysokiej liczebności (C7) występują kania ruda i błotniak stawowy. W okresie wędrówek występuje co najmniej 1% populacji szlaku wędrówkowego (C2) łabędzia czarnodziobego; stosunkowo duże koncentracje (C7) osiąga siewka złota.</p> <p>Gatunki objęte art. 4 dyrektywy 2009/147/WE i gatunki wymienione w załączniku II do dyrektywy 92/43/EEG oraz ocena znaczenia obszaru dla tych gatunków:</p> <ul style="list-style-type: none"> — <i>Alcedo atthis</i>, — <i>Anas clypeata</i> — <i>Anas penelope</i>, — <i>Anas platyrhynchos</i> — <i>Anas strepera</i>, — <i>Anas albifrons</i>, — <i>Anser anser</i>, — <i>Anser fabalis</i>, — <i>Aquila pomarina</i>, — <i>Botaurus stellaris</i>, — <i>Carpodacus erythrinus</i>, — <i>Chilidonias niger</i>, — <i>Ciconia ciconia</i>, — <i>Circus aeruginosus</i>, — <i>Circus pygargus</i>, — <i>Crex crex</i>, — <i>Cygnus columbianus bewickii</i>, — <i>Cygnus cygnus</i>, — <i>Cygnus olor</i>, — <i>Egretta alba</i>, — <i>Fulica atra</i>,

	<ul style="list-style-type: none"> — Gallinago gallinago, — Grus grus, — Haliaeetus albicilla, — Lanius collurio, — Limosa limosa, — Luscinia svecica, — Milvus migrans, — Milvus milvus, — Numenius arquata, — Pluvialis apricaria, — Porzana parva, — Vanellus vanellus.
--	--

Źródło: opracowanie własne na podstawie Standardowych Formularzy Danych dla obszarów Natura 2000

Tabela 10. Charakterystyka obszarów chronionego krajobrazu znajdujących się na terenie Gminy Ujście

OBSZAR CHRONIONEGO KRAJOBRAZU DOLINA NOTECI	
Data wyznaczenia	1989-07-01
Obecnie obowiązujący akt prawny	Uchwała Nr IX/56/89 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Pile z dnia 31 maja 1989 r. w sprawie ustanowienia obszarów chronionego krajobrazu w województwie pilskim Rozporządzenie nr 5/98 Wojewody Pilskiego z 15 maja 1998 r. w sprawie ustanowienia obszarów chronionego krajobrazu w województwie pilskim
Powierzchnia	68840,0000 ha
Położenie (powiaty)	czarnkowsko-trzcianecki, pilski, wągrowiecki, chodzieski
Położenie (gminy)	Czarnków (gmina wiejska), Trzcianka (gmina miejsko-wiejska), Chodzież (gmina wiejska), Wyrzysk (gmina miejsko-wiejska), Wysoka (gmina miejsko-wiejska), Wieleń (gmina miejsko-wiejska), Szamocin (gmina miejsko-wiejska), Chodzież (gmina miejska), Gotańcz (gmina miejsko-wiejska), Kaczory (gmina miejsko-wiejska), Budzyń (gmina miejsko-wiejska), Ujście (gmina miejsko-wiejska), Piła (gmina miejska), Czarnków (gmina miejska), Margonin (gmina miejsko-wiejska), Miasteczko Krajeńskie (gmina miejsko-wiejska), Lubasz (gmina wiejska), Białośliwie (gmina wiejska)
Opis przyrodniczej i krajobrazowej wartości	Obszar obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem, a także pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych.

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://crfop.gdos.gov.pl>

Na obszarze chronionego krajobrazu zgodnie z ustawą o ochronie przyrody mogą być wprowadzone następujące zakazy:

- zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
- realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko,
- likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu

- drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych,
- wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu,
 - wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym, przeciwpowodziowym lub przeciwosuwiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych,
 - dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka,
 - likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodnobłotnych,
 - budowania nowych obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od: linii brzegów rzek, jezior i innych naturalnych zbiorników wodnych, zasięgu lustra wody w sztucznych zbiornikach wodnych usytuowanych na wodach płynących przy normalnym poziomie piętrzenia określonym w pozwoleniu wodnoprawnym, o którym mowa w art. 122 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne, z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej,
 - lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 200 m od linii brzegów klifowych oraz w pasie technicznym brzegu morskiego,

Na obszarze chronionego krajobrazu, dla terenów objętych miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego i położonych w strefach, o których mowa w art. 23a ust. 1 pkt 1 (ustawy o ochronie przyrody), wprowadza się zakazy: lokalizowania nowych obiektów budowlanych, zalesiania oraz nieobjętych miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego położonych w strefach, o których mowa w art. 23a ust. 1 pkt 1, wprowadza się zakazy: lokalizowania nowych obiektów budowlanych, lokalizowania nowych obiektów budowlanych odbiegających od lokalnej formy architektonicznej, lokalizowania nowych obiektów budowlanych o wysokości przekraczającej 2 kondygnacje lub 7 m, zalesiania. Na terenie OChK zakazuje się niszczenia i uszkodzenia obiektów o istotnym znaczeniu historycznym i kulturowym wskazanych w uchwale, o której mowa w art. 23a ust. 1.

Na terenie Gminy Ujście znajduje się również **34** pomniki przyrody.

Zgodnie z art. 45 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tj. Dz. U. z 2024 r., poz. 1478 ze zm.), w stosunku do pomnika przyrody, stanowiska dokumentacyjnego, użytku ekologicznego lub zespołu przyrodniczo-krajobrazowego mogą być wprowadzone następujące zakazy:

- 1) niszczenia, uszkodzenia lub przekształcania obiektu lub obszaru;
- 2) wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym lub przeciwpowodziowym albo budową, odbudową, utrzymywaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych;
- 3) uszkodzenia i zanieczyszczenia gleby;
- 4) dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody albo racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej;

- 5) likwidowania, zasypywania i przekształcania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych;
- 6) wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia użytkowanych gruntów rolnych;
- 7) zmiany sposobu użytkowania ziemi;
- 8) wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
- 9) umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia nor, legowisk zwierzęcych oraz tarlisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
- 10) zbioru, niszczenia, uszkodzenia roślin i grzybów na obszarach użytków ekologicznych, utworzonych w celu ochrony stanowisk, siedlisk lub ostoi roślin i grzybów chronionych;
- 11) umieszczania tablic reklamowych.

Zakazy, o których mowa powyżej nie dotyczą:

- 1) prac wykonywanych na potrzeby ochrony przyrody po uzgodnieniu z organem ustanawiającym daną formę ochrony przyrody;
- 2) realizacji inwestycji celu publicznego w przypadku braku rozwiązań alternatywnych, po uzgodnieniu z organem ustanawiającym daną formę ochrony przyrody;
- 3) zadań z zakresu obronności kraju w przypadku zagrożenia bezpieczeństwa państwa;
- 4) likwidowania nagłych zagrożeń bezpieczeństwa powszechnego i prowadzenia akcji ratowniczych.

3.4.10. Zapobieganie poważnym awariom

Główny Inspektorat Ochrony Środowiska prowadzi rejestr zakładów dużego i zwiększonego ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej. Zgodnie z danymi Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Poznaniu na terenie Gminy Ujście nie występują zakłady o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZDR) ani zakłady o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii (ZZR). Generalny Inspektor Ochrony Środowiska prowadzi rejestr poważnych awarii. Zgodnie z nim, w latach 2010-2023 na terenie województwa wielkopolskiego doszło do 10 poważnych awarii przemysłowych. Na terenie Gminy Ujście nie doszło do żadnej awarii mającej znamiona poważnej awarii przemysłowej.

4. Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu

Na podstawie powyższego opisu stanu środowiska określono najważniejsze zagrożenia środowiska mogące mieć charakter naturalny lub antropogeniczny. Rodzaj i intensywność zagrożeń jest ściśle związana ze specyfiką danego obszaru, tj. rozwojem gospodarczym w powiązaniu z warunkami fizyczno-geograficznymi. Główne zagrożenia środowiska na terenie Gminy Ujście związane są z działalnością człowieka oraz z wykorzystywaniem i przetwarzaniem zasobów przyrody. Źródłem presji na środowisko są poszczególne dziedziny gospodarki oraz codzienne bytowanie mieszkańców.

Tabela 11. Zagrożenia/problemy istotne z punktu widzenia ochrony środowiska występujące na terenie Gminy Ujście

OBSZAR	ZAGROŻENIE/PROBLEM
Ochrona klimatu i jakość powietrza	Przekroczenia poziomów dopuszczalnych zanieczyszczeń powietrza (benzo(a)pirenu) - głównym źródłem jest spalanie w indywidualnych systemach grzewczych paliw stałych (węgla, koksy, drewna) oraz odpadów (kartony, odpady organiczne, butelki PET), a także niezadawalający stan techniczny tychże kotłów. Dodatkowo ww. problem potęguje wzmożony ruch samochodowy, z którego wynika również uciążliwość dla mieszkańców w postaci hałasu drogowego.
Zagrożenie hałasem	Hałas komunikacyjny, który wpływa nie tylko na degradację środowiska naturalnego, ale również negatywnie oddziałuje na zdrowie i komfort życia ludzi (hałas turbin wiatrowych oraz hałas drogowy – droga krajowa nr 11 oraz droga wojewódzka nr 182).
Pola elektromagnetyczne	Zwiększenie ilości źródeł pól elektromagnetycznych oraz zwiększenie ich koncentracji - rozwój telekomunikacji i zwiększająca się liczba stacji bazowych telefonii komórkowej (w tym wprowadzanie technologii 5G).
Gospodarowanie wodami	Zła jakość wód powierzchniowych – wszystkie jednolite części wód powierzchniowych – charakteryzuje zły stan wód, w związku z czym są one zagrożone ryzykiem nieosiągnięcia celów środowiskowych. Wszystkie jednolite części wód posiadają derogacje od osiągnięcia celów środowiskowych. Dla wszystkich jednolitych części wód ustalono odstępstwo z art. 4 ust. 4 Ramowej Dyrektywy Wodnej polegające na odroczeniu w czasie terminu osiągnięcia celów środowiskowych. Ponadto dla większości jednolitych części wód (poza Flintą) ustalono odstępstwo z art. 4 ust. 5 Ramowej Dyrektywy Wodnej polegające na złagodzeniu celów środowiskowych, jakim jest ustalenie mniej rygorystycznych celów. Natomiast odstępstwa z art. 4 ust. 7 z uwagi na planowane inwestycje nie ustalono dla żadnej jednolitej części wód powierzchniowych. Zagrożenie powodzią – obszar Gminy Ujście znajduje się na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią w rozumieniu art. 16 pkt 34) lit. a) i b) Prawa wodnego, tj. jest obszarem, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi $p=1\%$ (raz na 100 lat) lub $p=10\%$ (raz na 10 lat), a także na obszarze,

	<p>na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie ($p=0,2\%$).</p> <p>Zagrożenie suszą oraz degradacja ilościowa zasobów wodnych - Gmina Ujście jest silnie i umiarkowanie zagrożona suszą.</p>
Gospodarka wodno-ściekowa	<p>Gmina Ujście nie jest w pełni skanalizowana. Stopień skanalizowania wynosi 76,7%, co może przyczynić się do nielegalnego zrzutu ścieków.</p> <p>Duża ilość zbiorników bezodpływowych na terenie gminy – 279 szt.</p>
Zasoby geologiczne i gleby	Działania związane z pracami budowlanymi mogą przyczynić się do przekształceń gleb.
Gospodarowanie odpadami	Wysoka ilość wyrobów zawierających azbest – pomimo działań zmierzających do ich likwidacji, w dalszym ciągu na terenie Gminy odnotowano dużą ilość wyrobów do unieszkodliwienia (do kwietnia 2025 roku unieszkodliwiono 428 960 kg azbestu, natomiast do unieszkodliwienia zostało jeszcze 1 670 776 kg).
Zasoby przyrodnicze	<p>Presja turystyczna i rekreacyjna na obszary cenne przyrodniczo.</p> <p>Presja urbanizacyjna na obszary cenne przyrodniczo.</p>
Zagrożenie poważnymi awariami	Na terenie Gminy Ujście nie występują zakłady o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii (ZZR) oraz zakłady o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZDR). Awarie są zdarzeniami trudnymi do przewidzenia, stąd konieczne jest doskonalenie systemu zarządzania kryzysowego, wpojenie zasad postępowania mieszkańcom na wypadek wystąpienia awarii oraz utrzymanie infrastruktury umożliwiającej podjęcie działań w przypadku zaistnienia awarii.

Źródło: Opracowanie własne

5. Przewidywane oddziaływanie na środowisko

Realizacja działań zaplanowanych w ramach „Strategii Rozwoju Gminy Ujście na lata 2025-2034” wiąże się z przejściowym i krótkotrwałym negatywnym oddziaływaniem na środowisko, głównie na etapie realizacji zaplanowanych przedsięwzięć. Po realizacji inwestycji teren zostanie uprzątnięty. Pozytywny wpływ na elementy środowiska przyrodniczego zaobserwuje się po zakończeniu prac budowlanych. Ocenę wpływu poszczególnych działań na elementy środowiska przyrodniczego wykonano w formie opisowej wraz z merytorycznym uzasadnieniem.

Zadania zaplanowane w ramach Strategii zostały przeanalizowane w aspekcie oddziaływania na następujące komponenty środowiska: różnorodność biologiczna, ludzie, zwierzęta, rośliny, woda, powietrze, powierzchnia ziemi, krajobraz, klimat (w tym mikroklimat), klimat akustyczny, zasoby naturalne, zabytki i dobra materialne, obszary chronione, cele i przedmioty ochrony obszarów Natura 2000. Szczegółową analizę przedstawiono poniżej.

5.1. Różnorodność biologiczna, fauna i flora, obszary chronione oraz cele i przedmioty ochrony obszarów Natura 2000

W ramach dokumentu zaplanowano działania polegające na poprawie efektywności energetycznej budynków. Należy jednak pamiętać, że prace termomodernizacyjne stanowią zagrożenie dla ptaków gniazdujących w budynkach (np. jaskółki, wróble) oraz dla nietoperzy. Dlatego też przed podjęciem prac należy przeprowadzić inwentaryzację budynków pod kątem występowania chronionych gatunków ptaków i nietoperzy. Prace termomodernizacyjne powinny być prowadzone poza okresem lęgowym ptaków, tj. poza okresem od 1 marca do 31 sierpnia, a po przeprowadzeniu prac lub w ich trakcie należy instalować budki lęgowe. Zadanie to na etapie budowy będzie wiązało się z krótkookresowym negatywnym oddziaływaniem w zakresie hałasu oraz ilości wytwarzanych odpadów. W dłuższym horyzoncie czasowym będzie oddziaływać pozytywnie, w sposób pośredni na jakość powietrza, klimat, zasoby naturalne. Wyżej wymienione działania będą miały bezpośredni i pozytywny wpływ na jakość powietrza atmosferycznego oraz na wpływ na zdrowie ludzi.

W kategorii negatywnych oddziaływań pośrednich można wskazać wzrost presji urbanizacyjnej i aktywizacji gospodarczej na tereny po ich uzbrojeniu w sieć kanalizacyjną i wodociągową. Rozbudowa sieci kanalizacyjnej i wodociągowej nie będzie negatywnie oddziaływać na gatunki dziko żyjących zwierząt, oddziaływanie takie może wystąpić jedynie na etapie prowadzenia prac budowlanych. Będzie to jednak oddziaływanie chwilowe i odwracalne. Negatywne oddziaływanie o charakterze krótkoterminowym związane będzie z koniecznością przekształcenia powierzchni ziemi. Z uwagi na konieczność prac ziemnych wystąpić może bezpośrednio, krótkoterminowe, negatywne oddziaływanie na roślinność występującą w rejonie inwestycji (głównie na strefę korzeniową drzew). Oddziaływanie na środowisko związane z realizacją inwestycji z zakresu gospodarki wodno-ściekowej wystąpi na etapie budowy i wykonania obiektów i urządzeń. Z uwagi na charakter działań, wystąpić mogą chwilowe, negatywne oddziaływania na elementy biotyczne (np. niszczenie siedlisk roślin i zwierząt). W ogólnym rozrachunku, korzyści wynikające z uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej są o wiele większe.

Strategia Rozwoju Gminy Ujście na lata 2025-2034 przewiduje do realizacji działanie pn. „Wdrażanie rozwiązań z zakresu błękitno-zielonej infrastruktury na obszarach wymagających wsparcia w tym zakresie”. Jednym ze sposobów na uczynienie gminy przyjaznej dla mieszkańców jest zielona infrastruktura. Zieleń aktualnie określana jest często mianem „zielonej infrastruktury”, ponieważ dokładnie tak jak infrastruktura techniczna, pełni bardzo istotną rolę dla poprawy warunków życia, podnosząc jego komfort. Zieleń pełni także funkcję klimatyczną, bowiem duże powierzchnie terenów zieleni wysokiej, parkowej, a także lasy miejskie ograniczają efekt „wyspy ciepła”, który bywa szczególnie uciążliwy w trakcie letnich upałów. Wówczas różnica temperatur między centrami miast, gdzie tej zieleni jest stosunkowo mało, a przedmieściami, gdzie jest jej więcej, może dochodzić nawet do 4 st. C. Kluczowe są również drzewa – będące jednym z głównym elementów zielonej infrastruktury. Stanowią one nie tylko schronienie przed promieniami słonecznymi, ale także ochładzają. Drzewa produkują tlen, obniżają temperaturę, nawilżają i oczyszczają powietrze, a także ułatwiają retencjonowanie wody. Pozytywnie wpływają też na nasze samopoczucie.

Jednym ze sposobów na uczynienie gminy przyjaznej dla mieszkańców jest zielona infrastruktura. Zieleń aktualnie określana jest często mianem „zielonej infrastruktury”, ponieważ dokładnie tak jak infrastruktura techniczna, pełni bardzo istotną rolę dla poprawy warunków życia, podnosząc jego komfort. Zieleń pełni także funkcję klimatyczną, bowiem duże powierzchnie terenów zieleni wysokiej, parkowej, a także lasy miejskie ograniczają efekt „wyspy ciepła”, który bywa szczególnie uciążliwy w trakcie letnich upałów. Wówczas różnica temperatur między centrami miast, gdzie tej zieleni jest stosunkowo mało, a przedmieściami, gdzie jest jej więcej, może dochodzić nawet do 4 st. C. Kluczowe są również drzewa – będące jednym z głównym elementów zielonej infrastruktury. Stanowią one nie tylko schronienie przed promieniami słonecznymi, ale także ochładzają. Drzewa produkują tlen, obniżają temperaturę, nawilżają i oczyszczają powietrze, a także ułatwiają retencjonowanie wody. Pozytywnie wpływają też na nasze samopoczucie.

Zielono-niebieska infrastruktura to koncepcja wykorzystania terenów zieleni i zasobów wodnych w obszarach miejskich do łagodzenia negatywnych skutków urbanizacji oraz zmian klimatycznych. Zieleń i woda traktowane są jako infrastruktura, ponieważ są projektowane jako system, który ma użytkowy charakter i jest niezbędny do prawidłowego funkcjonowania współczesnych terenów zurbanizowanych. Koncepcja polega na zastępowaniu terenów utwardzonych w przestrzeni miasta wielofunkcyjnymi rozwiązaniami bazującymi na elementach przyrodniczych oraz wodnych. W zielono-niebieskiej infrastrukturze powierzchnie biologicznie czynne w mieście stanowią system rozwiązań technologicznych, który wspomaga tradycyjne rozwiązania infrastruktury miejskiej (np. kanalizacji deszczowej) – a z czasem może je zastępować. Najważniejsze funkcje obiektów zielono-niebieskiej infrastruktury to zatrzymywanie wody deszczowej, oczyszczanie, nawilżanie i ochładzanie powietrza. Dodatkowymi zaletami tych rozwiązań są niskie koszty utrzymania, możliwość dopasowania ich do zróżnicowanych funkcji miejskich oraz walory estetyczne⁸.

Celem zarówno małej jak i dużej retencji jest zachowanie wody opadowej w miejscu, gdzie ona spadła. Zbiorniki retencyjne gromadzą ją w okresie nasilonych opadów i stanowią rezerwuuar wody na czas suszy. To pozwala na przetrwanie wodnym ekosystemom, znacznie spowalnia również procesy suszowe. Zbiorniki retencyjne zmniejszają także ryzyko powodziowe. Budowa małych i dużych zbiorników wodnych ma kluczowe znaczenie dla zmniejszenia skutków skrajnych zjawisk

⁸ <https://ade.niaiu.pl/archipediapl/zielono-niebieska-infrastruktura> (data dostępu: 10.03.2025 r.)

hydrologicznych, jakich obecnie doświadczamy na skutek zmian klimatu. Działania małej retencji mają na celu likwidację przyczyn i skutków pogorszenia naturalnych stosunków wodnych poprzez spowalnianie odpływu wody na terenie całego kraju, minimalizację skutków suszy, przeciwdziałanie powodzi i odtworzenie lub zachowanie istniejących obszarów wodno-błotnych m.in. poprzez wspieranie prośrodowiskowych metod retencjonowania wody tj. zachowanie naturalnych „zbiorników retencyjnych”, renaturyzacja siedlisk podmokłych, czy integracja działań różnych podmiotów pozwalająca na uzyskanie efektu ekologicznego. W ramach przedmiotowego dokumentu przewidziano do realizacji zadanie pn. „Budowa zbiorników retencyjnych oraz modernizacja infrastruktury melioracji szczegółowej” oraz „Wdrażanie rozwiązań umożliwiających poprawę retencji wód opadowych oraz roztopowych na terenie Gminy”. W obrębie terenów użytkowanych rolniczo (zwykle w obrębie różnego rodzaju użytków zielonych) istnieje gęsta sieć rowów i kanałów, będących składnikami rozwiniętej sieci melioracyjnej. Prace obejmujące kanały i rowy podlegające stałemu, regularnemu utrzymaniu nie powinny powodować z reguły drastycznych zmian w warunkach wodnych otoczenia, ich wpływ na otoczenie generalnie jest umiarkowany. Dotyczy to przypadków kiedy działania służą utrzymaniu pewnego poziomu drożności cieków, zapobiegają nadmiernemu zabagnianiu otoczenia, ale uwzględniają jednocześnie potrzebę retencjonowania wody w ich obrębie, tzn. nie służą wyłącznie do ukierunkowanego, jak najszybszego odprowadzenia wody. W większości przypadków oddziaływania na obszary chronione i ekosystemy zależne od wód obejmują także strefę przyległą do koryta rzeki, tj. siedliska przyrodnicze w obrębie których warunki wodne powiązane są z korytem cieku. Wszystkie działania mają na celu służyć ochronie przyrody, nawet jeżeli będzie konieczne krótkotrwałe przekształcenie jednego z komponentów środowiska, np. podczas prac inwestycyjnych, budowlanych. Będą one przeprowadzane z uwzględnieniem wszystkich zasad ustawy o ochronie przyrody.

W dokumencie przewidziano do realizacji działania polegające na modernizacji i budowie dróg oraz ścieżek rowerowych. Tego typu działania wiążą się ze znaczącym oddziaływaniem o charakterze lokalnym, powodującym zaburzenia stosunków wodnych (melioracja, budowa systemów odwadniających), przekształcenia powierzchni ziemi, degradację krajobrazu oraz emisję hałasu. Emisja substancji z silników pojazdów jest znaczna i oddziałuje na stan czystości powietrza szczególnie w najbliższym otoczeniu dróg, jednak ich wpływ maleje wraz z odległością. Oprócz tego, zarówno podczas budowy, jak i eksploatacji, istnieje wysokie ryzyko znacznej fragmentacji przestrzeni, czego jednym z elementów może być przerwanie szlaków migracyjnych zwierząt. Fragmentacja przestrzeni przyrodniczej wiąże się także z niekorzystnymi skutkami m. in. dla ochrony siedlisk i gatunków, ochrony lasów i gospodarki wodnej. Na etapie samej eksploatacji dróg przewiduje się wystąpienie zmian mikroklimatu, degradację krajobrazu oraz emisję zanieczyszczeń do atmosfery i pogorszenie klimatu akustycznego. Ponadto w bezpośrednim sąsiedztwie drogi mogą wystąpić zanieczyszczenia gleb i wód związane ze spływami powierzchniowymi substancji chemicznych stosowanych przy ich utrzymaniu, wyciekami z pojazdów. Zagrożenie stanowią także wytwarzane odpady (remonty dróg, ale też ich eksploatacja, np. zmiotki z czyszczenia ulic, odpady powstałe w wyniku zdarzeń losowych, w tym wypadków i kolizji drogowych). Rozbudowa układu komunikacyjnego może wpłynąć na zwiększenie natężenia ruchu, a przez to na wzrost emisji spalin. Rozwój sieci drogowej sprzyjać będzie rozrastaniu się terenów zurbanizowanych, a także zwiększonej presji na tereny cenne przyrodniczo w związku z łatwiejszą dostępnością do nich. Uciążliwości pochodzenia komunikacyjnego mogą wpływać na obniżenie jakości warunków zamieszkiwania na terenach mieszkaniowo-usługowych i komfortu wypoczynku na terenach rekreacyjnych (hałas, emisje, rozczłonkowanie terenów zieleni). Biorąc pod uwagę zadania wyznaczone w projekcie Strategii polegające na rozbudowie i przebudowie dróg, ze

względu na istniejące zadrzewienia przydrożne należy wziąć pod uwagę, że drzewa wymagają szczególnej uwagi podczas wszystkich etapów procesu inwestycyjnego. Najgroźniejszymi dla życia drzew są wszystkie te czynniki, które negatywnie wpływają na rozwój ich korzeni. Nie wolno dopuścić aby wokół drzew sąsiadujących z planowaną inwestycją doszło do zmiany poziomu gruntu ani zagęszczenia gleby, wskutek składowania materiałów budowlanych pod drzewami. Należy również pamiętać, aby zabezpieczyć drzewa przed zmianą właściwości chemicznych gleby przez zanieczyszczenie wodą używaną na budowie np. z wapnem i cementem. Podczas prac inwestycyjnych sąsiadujących z drzewami należy pamiętać o zastosowaniu rozwiązań zapewniających ochronę drzew i gleby tj. zastosowanie ogrodzenia tymczasowego strefy ochrony drzew (SOD) - wyznaczonej przez inspektora nadzoru dendrologicznego, zastosowanie murków oporowych na granicy SOD w celu zachowania oryginalnego poziomu gruntu, zabezpieczenie konarów i pni (nie należy wycinać całych konarów, ogławiać ani podkrzesywać koron drzew). W przypadku konieczności pozostawienia otwartej ściany wykopu w SOD, na czas robót budowlanych, konieczne jest zamontowanie ekranu korzeniowego w celu ochrony przed przesuszeniem i przemarzeniem korzeni żywicielskich. Należy pamiętać że ochrona systemu korzeniowego jest konieczna dla przyszłego stanu zdrowia, wzrostu i bezpieczeństwa drzew. (Suchocka M., 2016, Organizacja prac budowlanych na terenach zadrzewionych, Warszawa).

Inwestor zobowiązany jest do przestrzegania art. 75 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 647), tj. uwzględnienia ochrony środowiska w trakcie prac budowlanych. Zapisy ustawy Prawo ochrony środowiska zobowiązują inwestora do oszczędnego korzystania z terenu w trakcie przygotowywania i realizacji inwestycji oraz ochrony gleby, zieleni, naturalnego ukształtowania terenu i stosunków wodnych. Zgodnie z art. 75 ust. 2 ww. ustawy wykorzystywanie i przekształcanie elementów przyrodniczych przy prowadzeniu prac budowlanych dopuszcza się wyłącznie w takim zakresie, w jakim jest to konieczne w związku z realizacją inwestycji. Drogi, podobnie jak linie kolejowe, są przedsięwzięciami liniowymi, które mogą przecinać trasy migracyjne zwierząt. Tym samym pojawia się możliwość wtargnięcia zwierzęcia przed samochód, co może prowadzić do jego śmierci, a jednocześnie jest niebezpieczne dla kierowcy i pasażerów samochodu. Aby zmniejszyć śmiertelność zwierząt, często instaluje się siatki zabezpieczające przy drogach, szczególnie o większych dopuszczalnych maksymalnych prędkościach poruszania się pojazdów. Instalowanie siatek i innych zabezpieczeń uniemożliwia migrację zwierząt. Dlatego budując drogi, należy zaplanować miejsca, w których zwierzęta będą mogły bezpiecznie pokonywać taką przegrodę liniową. Dla małych zwierząt i płazów mogą być stosowane przepusty.

W ramach dokumentu zaplanowano również działania wpływające na zwiększenie efektywności energetycznej pn. „Wsparcie rozwoju OZE na terenie Gminy Ujście, w szczególności w obrębie miejscowości Kruszewo” oraz „Regulacja polityki przestrzennej z uwzględnieniem stref osiedleńczych oraz terenów rozwoju OZE w oparciu o dokumenty planistyczne i strategiczne”. Zgodnie z informacjami znajdującymi się w Strategii na terenie Gminy Ujście przewidziano rozwój odnawialnych źródeł energii ze słońca, wiatru oraz biomasy.

Elektrownie fotowoltaiczne służą do bezpośredniej konwersji energii promieniowania słonecznego na energię elektryczną. Jest to jedyna technologia konwersji energii, która jest w pełni pasywna. Zjawisko konwersji fotowoltaicznej jest bezgłośnie, bezwibracyjne oraz nie posiadające skutków ubocznych. Praca paneli fotowoltaicznych w fazie eksploatacji nie zanieczyszcza powietrza oraz nie wytwarza

odpadów. Poza okresową obsługą konserwacyjną oraz pracami pobocznymi (koszenie traw wokół paneli), praca farmy fotowoltaicznej odbywa się bezobsługowo, bez udziału człowieka. Oddziaływanie może powstawać jednak poprzez wprowadzenie nowego elementu do krajobrazu, co spowoduje zmniejszenie niewielkiej powierzchni. Może to być również bariera migracyjna dla zwierząt. W celu ograniczenia takiego oddziaływania zakłada się lokalizację inwestycji związanych z panelami fotowoltaicznymi w postaci punktowych urządzeń na budynkach użyteczności publicznej i mieszkalnych. Kluczowy w tym przypadku może być wpływ na ptaki. Jednym ze skutków oddziaływania paneli fotowoltaicznych na ptaki, mogą być liczne kolizje z takimi instalacjami. Panele odbijają nieboskłon lub imitują wodę, co prowadzi do masowego zderzenia przy próbie lądowania lub lotu. Zdarza się również, że ptaki drapieżne w pogoni za ofiarą, wlatują z dużą prędkością w panele, które imitują niebo. Innym zagrożeniem ze strony energetyki słonecznej jest przypadkowe wlatywanie ptaków w strefy przepływu energii słonecznej. W takich strefach, temperatura może sięgać nawet 500-800°C, przy czym pióra ptaków ulegają zniszczeniu już w temperaturze 160°C. W wyniku tak wysokich temperatur następuje śmierć lub trwała niezdolność do lotu. Panele w przeciwieństwie do turbin wiatrowych nawet, gdy w danej chwili nie są używane – generują ciepło i zagrażają ptakom. Problem odbicia może również dotyczyć owadów składających jaja w wodzie (np. jętki, widelnice), które również mogą traktować kolektory jako obiekty wodne i składać na nich jaja, co w efekcie może oznaczać znaczny spadek sukcesu rozrodczego owadów, a co za tym idzie ograniczenie zasobów pokarmowych dla ptaków. W związku z powyższym zaleca się stosowanie powłok antyrefleksyjnych, które zmniejszą współczynnik odbicia światła od powierzchni ogniw, jednocześnie zwiększając absorpcję promieniowania słonecznego i poprawiając parametry elektryczne ogniwa. Powłoka antyrefleksyjna eliminuje efekt tafla wody. W celu zapobiegania, ograniczania lub kompensacji przyrodniczej oddziaływań na środowisko zaleca się także zastosowanie proekologicznej technologii prac budowlanych, dobór technologii oraz parametrów technicznych planowanych elektrowni ograniczający wpływ na środowisko. Wprowadzenie odnawialnych źródeł energii mimo wprowadzenia w teren nowych instalacji i powstanie hałasu przy pracach budowlanych w konsekwencji przyczyni się do zmniejszonego zapotrzebowania na energię z konwencjonalnych źródeł energii. Zmniejszy się więc emisja zanieczyszczeń do atmosfery szkodliwych substancji powstałych np. przy spalaniu węgla kamiennego.

W ramach kierunków działań zaplanowano rozwój odnawialnych źródeł energii, do czego może zaliczyć się również energetyka wiatrowa. Powszechnie uważa się, że turbiny elektrowni wiatrowych mogą być poważnym zagrożeniem dla ptaków i nietoperzy. Z tego względu zaleca się dokonać rocznej inwentaryzacji przyrodniczej w miejscu planowanego przedsięwzięcia. Elektrownie wiatrowe stwarzają dwa główne zagrożenia populacji ptaków – utratę siedlisk oraz śmiertelność w wyniku kolizji z elementami turbin wiatrowych, głównie łopat. Negatywne oddziaływanie elektrowni wiatrowych na nietoperze jest podobne jak w przypadku ptaków. Następuje albo utrata siedlisk albo śmierć w kolizji z wiatrakami. Nietoperze giną wskutek bezpośrednich kolizji z elementami ruchomymi turbiny wiatrowej, a także z powodu szoku ciśnieniowego, który powoduje pęknięcie ich pęcherzyków płucnych, gdy dostają się w obszar obniżonego ciśnienia za obracającą się łopatą wirnika. Szczególnie niebezpieczne dla nietoperzy są wiatraki w okolicy zalesionej i na grzbiecie wzniesienia, ale zdarzają się elektrownie wiatrowe z wysoką śmiertelnością nietoperzy zlokalizowane na obszarze nizinnym, pozbawionym otoczenia drzew. Z tych względów ważna jest wcześniejsza ocena terenu planowanej lokalizacji masztu elektrowni wiatrowej pod kątem możliwości występowania nietoperzy.

Realizacja projektów wiatrowych może powodować:

- a) śmiertelność ptaków w wyniku kolizji z pracującymi siłowniami i/lub elementami infrastruktury towarzyszącej, w szczególności napowietrznymi liniami energetycznymi;
- b) zmniejszanie liczebności ptaków wskutek utraty i fragmentacji siedlisk spowodowanej odstraszeniem z okolic siłowni i/ lub w wyniku rozbudowy infrastruktury komunikacyjnej energetycznej związanej z obsługą elektrowni wiatrowych,
- c) zaburzenia funkcjonowania populacji, w szczególności zaburzenia krótko- i długodystansowych przemieszczeń ptaków (efekt bariery).

Zasadnicze znaczenie z uwagi na możliwe negatywne skutki dla populacji ptaków mają dwa pierwsze rodzaje oddziaływań – śmiertelność w wyniku kolizji oraz utrata siedlisk. Wpływ na rodzaj i skalę oddziaływania ma również typ turbin wiatrowych wykorzystywanych w projekcie (wysokość wieży, średnica wirnika, oświetlenie, osiągnięta prędkość liniowa wierzchołków śmigieł), liczba turbin w ramach parku i powierzchnia zajmowana przez projekt, lokalizacja turbin w ramach projektu (turbin względem siebie i wobec elementów środowiska), czy występowanie w sąsiedztwie innych parków wiatrowych (oddziaływania skumulowane). Ten ostatni element będzie nabierał znaczenia wraz z zagęszczaniem lokalizacji farm wiatrowych. Ryzyko wystąpienia negatywnego oddziaływania na ptaki jest wyższe w przypadku lokalizacji elektrowni wiatrowych na terenach intensywnie wykorzystywanych przez ptaki. Inwestycje lokalizowane na takich obszarach, w szczególności terenach o wysokim natężeniu przemieszczeń ptaków w przestrzeni powietrznej, mają większy potencjał negatywnego oddziaływania niż przedsięwzięcia realizowane w lokalizacjach o małym natężeniu wykorzystania przestrzeni powietrznej przez ptaki. I odwrotnie – tereny o niskim natężeniu przemieszczeń cechuje niższe ryzyko negatywnego oddziaływania. Znaczenie ma jednak również sposób wykorzystania przestrzeni powietrznej przez ptaki (pułapy przelotów, czas i sposób użytkowania terenu - np. czy jest to noclegowisko, żerowisko, teren lęgowy) oraz skład gatunkowy ptaków występujących na obszarze lokalizacji (badania wykazują, iż ryzyko kolizji z elektrowniami wiatrowymi jest różne dla poszczególnych gatunków). Podstawowe znaczenie dla minimalizacji ewentualnych negatywnych oddziaływań elektrowni wiatrowych na ptaki ma właściwy wybór lokalizacji, w szczególności unikanie lokalizowania elektrowni wiatrowych:

- a. na obszarach użytkowanych intensywnie przez ptaki,
- b. w miejscach koncentracji występowania gatunków znanych ze swej kolizyjności, takich jak np.: ptaki drapieżne (szponiaste), mewy i rybitwy, ptaki migrujące nocą, sowy oraz wybrane gatunki wykonujące w powietrzu pokazy godowe,
- c. w miejscach koncentracji ptaków blaszkodziobych oraz siewkowych, w odniesieniu do których stwierdzono silne reakcje unikania elektrowni wiatrowych, prowadzące do utraty siedlisk tych ptaków,
- d. na obszarach wyjątkowo cennych dla awifauny lęgowej⁹.

Aby ograniczyć wpływ elektrowni wiatrowej na nietoperze zaleca się następujące działania zapobiegawcze i łagodzące:

- 1) wyłączanie turbin w pewnych okresach w czasie aktywności nietoperzy przy prędkościach wiatru poniżej 6 m/s;
- 2) niezalesianie terenów, na których staną turbiny, i niewprowadzanie ciągów zieleni w ich pobliże (dotyczy głównie prognoz dla zmian w miejscowych planach zagospodarowania

⁹ PSEW (2008). Wytyczne w zakresie oceny oddziaływania elektrowni wiatrowych na ptaki. Szczecin.

przestrzennego, a w raportach może dotyczyć terenów zarządzanych przez inwestora – np. dróg dojazdowych);

- 3) unikanie oświetlania turbin światłem białym – zastrzeżenie to nie dotyczy oświetlenia wynikającego z przepisów dotyczących bezpieczeństwa ruchu powietrznego;
- 4) zachowanie co najmniej 200 m odległości elektrowni wiatrowych od ważnych żerowisk i miejsc zwiększonej aktywności nietoperzy, przy czym przyjęta odległość powinna być uzależniona od stwierdzonych gatunków, rodzaju siedliska i innych okoliczności;
- 5) zachowanie co najmniej 200 m odległości elektrowni wiatrowych od liniowych elementów krajobrazu (np. alei, szpalerów drzew, innych zadrzewień i zakrzewień), których wykorzystywanie przez nietoperze potwierdzono w wyniku badań;
- 6) rezygnacja z części elektrowni wiatrowych na farmie lub zmiana ich umiejscowienia, w celu uniknięcia lokalizacji elektrowni wiatrowych na przecięciu istotnych szlaków migracji lub w innych miejscach o wysokiej aktywności nietoperzy¹⁰.

Dla każdej planowanej inwestycji konieczne jest przeprowadzenie całorocznych lub zbliżonych do całorocznych badań (obejmujących co najmniej okres od kwietnia do października). Dla każdej planowanej farmy wiatrowej (zwartego kompleksu elektrowni wiatrowych lub pojedynczych elektrowni wiatrowych posadowionych w znacznym oddaleniu od innych) konieczne są osobne badania. Niedopuszczalne jest określanie aktywności nietoperzy na podstawie analogii z innym, nawet bardzo podobnym siedliskowo obszarem¹¹.

Powstanie farmy wiatrowej na terenie dotychczas niezainwestowanym może skutkować obniżeniem zagęszczeń lęgowych ptaków w sąsiedztwie takiej inwestycji (Pearce-Higgins i in. 2009). Szerokość takiego buforu spadku może wynosić od 500-800 m dla mniejszych ptaków gniazdujących w siedliskach pól uprawnych, a także podmokłych łąk. Przejawia się to zmniejszeniem sukcesu lęgowego, co w efekcie prowadzi do obniżenia przeżywalności populacji i ograniczenia jej rozwoju. Dla większych gatunków negatywny wpływ, jaki może wywierać powstanie zespołu turbin wiatrowych może sięgać kilku kilometrów (Sikora i in., 2008, Chylarecki 2009). W związku z tym, w cytowanym powyżej opracowaniu proponuje się następujące szczegółowe zasady lokalizacji elektrowni wiatrowych ze względu na ochronę ptaków: efekt odstraszący pracujących siłowni wiatrowych na ptaki lęgowe stwierdzono w odległości do 200 m od siłowni. Wielkość tę (200 m) należy więc przyjąć jako wielkość graniczną odległości lokalizacji elektrowni wiatrowej od atrakcyjnych lęgowisk ptaków; efekt odstraszący pracujących siłowni wiatrowych na ptaki nielęgowe - żerujące lub odpoczywające na terenach otwartych ustępuje zazwyczaj w odległości 200-500 m, zaś wyjątkowo może się on pojawiać aż do odległości 800 m. Dla bezpieczeństwa projektowego jako wielkość graniczną odległości lokalizacji elektrowni wiatrowej od miejsc liczego przebywania ptaków nielęgowych należy przyjąć 800 m; pracujące siłownie wiatrowe działają odstrasząco na ptaki przelatujące, mogą więc zakłócać przemieszczanie się ptaków wzdłuż korytarzy ekologicznych. Dla bezpieczeństwa projektowego jako wielkość graniczną odległości lokalizacji elektrowni wiatrowej od korytarzy ekologicznych należy przyjąć 800 m.

¹⁰ Tymczasowe wytyczne dotyczące oceny oddziaływania elektrowni wiatrowych na nietoperze (wersja II, grudzień 2009), Polskie Towarzystwo Ochrony Przyrody „Salamandra” oraz Porozumienie dla Ochrony Nietoperzy

¹¹ Tymczasowe wytyczne dotyczące oceny oddziaływania elektrowni wiatrowych na nietoperze (wersja II, grudzień 2009), Polskie Towarzystwo Ochrony Przyrody „Salamandra” oraz Porozumienie dla Ochrony Nietoperzy

Biomasa używana jest na cele energetyczne w procesach bezpośredniego spalania biopaliw stałych (np. drewno, słoma, osady ściekowe, odpady spożywcze) lub też spalania przetworzonej biomasy na paliwa ciekłe (np. sekty oleju rzepakowego, alkohol), bądź gazowe (np. biogaz rolniczy, biogaz z oczyszczalni ścieków, gaz wysypiskowy, gaz drzewny). Obecnie głównym źródłem biomasy stosowanej do fermentacji metanowej są odpady pochodzenia zwierzęcego, roślinnego i przemysłowego. Odpady te charakteryzują się niską wydajnością metanu z tony suchej masy (ts), która wynosi poniżej 300 m³/ts, a często poniżej 100 m³/ts. Wykorzystanie takiej biomasy do produkcji biogazu charakteryzuje się niską opłacalnością a ich ilość liczona w skali kraju nie pokryje zapotrzebowania na energię odnawialną przez bioekoenergetykę. Dlatego odpady tego typu mogą być stosowane jako dodatkowe źródło biomasy. Podstawowym źródłem biomasy dla potrzeb bioekoenergetyki powinny być celowe uprawy roślin charakteryzujących się dużą wydajnością wytwarzania biometanu z jednej tony suchej masy dochodzącą nawet do 840 m³. Do takich roślin należą np. buraki pastewne czy trawy (tabela 1). Drugim, dużym źródłem biomasy mogą być produkty uboczne produkcji roślinnej tj. liście, łęty ziemniaczane, słomy zbóż i innych roślin lub też odpady poprodukcyjne z buraków cukrowych ziemniaków itp. Zastosowanie energii ze źródeł odnawialnych niesie ze sobą wiele korzyści, w tym zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych, dywersyfikację dostaw energii czy zmniejszoną zależność od rynków paliw kopalnych (w szczególności węgla, ropy naftowej i gazu). Budowa oraz eksploatacja biogazowni może wpływać na stan zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego (powodować przekroczenia m.in. dwutlenku azotu, dwutlenku siarki, tlenku węgla czy substancji odorowych), środowisko gruntowo-wodne (pobór wody, zanieczyszczenia wód ściekami i wodami opadowymi) oraz klimat akustyczny (emisja hałasu).

Aby ograniczyć oddziaływanie biogazowni na ww. elementy środowiska należy budować takie obiekty w odpowiedniej odległości od siedlisk ludzkich, z uwzględnieniem występowania przeważających kierunków wiatrów, tak żeby przez jak najdłuższą część roku znajdowała się po stronie zawietrznej względem obiektów mieszkalnych. Wskazane jest również eliminowanie transportu surowców i odpadów pofermentacyjnych przez tereny zabudowane. Zaleca się również odizolowanie biogazowni od przyległych terenów zamieszkałych ogrodzeniem systemowym np. metalowym oraz pasami zieleni średnio- i wysokopiennej. Istotne jest również osiągnięcie i utrzymanie właściwej stabilności procesu fermentacji; odpowiednie uszczelnienie urządzeń, a w szczególności komór fermentacyjnych m.in. poprzez zastosowanie betonu, materiałów uszczelniających oraz zabezpieczających ścian zbiorników o odpowiedniej klasie.

Wprowadzenie odnawialnych źródeł energii mimo wprowadzenia w teren nowych instalacji i powstanie hałasu przy pracach budowlanych w konsekwencji przyczyni się do zmniejszonego zapotrzebowania na energię z konwencjonalnych źródeł energii. Zmniejszy się więc emisja zanieczyszczeń do atmosfery szkodliwych substancji powstałych np. przy spalaniu węgla kamiennego.

Dla obszarów najbardziej cennych pod względem bioróżnorodności konieczne jest opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które w szczegółach będą określać wymogi zagospodarowania terenu względem wymogów ochrony środowiska (doliny rzeczne, tereny leśne). Zatem w ramach przedmiotowego dokumentu zaplanowano do realizacji zadania polegające na: regulacji polityki przestrzennej m.in. poprzez opracowanie nowych oraz aktualizację istniejących

miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (MPZP) oraz opracowaniu innych dokumentów planistycznych.

Zwraca się też uwagę na właściwy dobór roślinności podczas prowadzenia jakichkolwiek nasadzeń, gdyż gatunki obce mogą się rozsiewać poza teren inwestycji i zagrażać gatunkom rodzimym i chronionym. W związku z tym zaleca się stosowanie wyłącznie gatunków rodzimych np. klon polny, klon zwyczajny, klon jawor, olsza czarna, olsza szara, brzoza brodawkowata, topola biała, dąb bezszypułkowy, dąb szypułkowy, lipa drobnolistna, lipa szerokolistna.

W ostatnich latach wskazuje się na efekty globalnego ocieplenia, dlatego w planowanych działaniach Strategii należy uwzględnić również zachodzące zmiany klimatu. Nie są one obojętne dla bioróżnorodności. Zmiany klimatu zachodzące w strefie klimatu umiarkowanego przejawiają się przyspieszeniem wiosny i zmianami rozkładu temperatur latem. Wcześniej kwitną wiosenne kwiaty, przyspieszona jest pora godów ptaków, ptaki zakładają gniazda o kilkanaście dni wcześniej. Zauważalne jest przyspieszenie wegetacji wczesną wiosną, a następnie jej wcześniejsze zamieranie jesienią. Zmiany klimatyczne wpływają i wpływać będą, na zasięg i rozmieszczenie gatunków, ich cykle rozrodcze, okresy wegetacji i interakcje ze środowiskiem. Jednakże różne gatunki i siedliska różnie reagują na zmiany klimatyczne – niektóre europejskie gatunki mogą na nich skorzystać, inne – mogą znacznie ucierpieć. Większość prognoz zmian klimatu opiera się o zmiany średnich wartości parametrów klimatycznych tj.: opady, temperatura, kierunek wiatru. Warto jednak zaznaczyć, że często zmiany w zasięgu, wielkości populacji, parametrach rozrodu, a w konsekwencji – całej bioróżnorodności, wynikają ze zmiany frekwencji i amplitudy zjawisk ekstremalnych, takich jak powodzie, wichury, ulewy. Zjawiska ekstremalne wpływające na parametry biologiczne populacji, a w konsekwencji na bioróżnorodność, mogą oddziaływać znacznie intensywniej niż przewiduje to większość współczesnych modeli.

Wszystkie działania proponowane w ramach Strategii mają na celu służyć ochronie przyrody, nawet jeżeli będzie konieczne krótkotrwałe przekształcenie jednego z komponentów środowiska, np. podczas prac inwestycyjnych, budowlanych. Będą one przeprowadzane z uwzględnieniem wszystkich zasad ustawy o ochronie przyrody.

Działania inwestycyjne prowadzone na terenach objętych formami ochrony przyrody muszą być tak prowadzone, aby nie naruszać przedmiotu ich ochrony oraz nie wpływać znacząco negatywnie na integralność tych obszarów, także w skali ponadregionalnej. Wszystkie plany i inwestycje, które nie będą wywierały istotnie negatywnego wpływu na obszary chronione, są dopuszczalne. Nawet w razie stwierdzenia znacząco negatywnego oddziaływania na obszary chronione nie wyklucza się w bezwzględny sposób możliwości zrealizowania przedsięwzięcia czy przyjęcia planu. Odpowiednie władze mogą zezwolić na takie przedsięwzięcie lub plan, jeśli realizuje on wymogi nadrzędnego interesu publicznego, a interes ten nie może być osiągnięty w inny sposób. Każde działanie, które powodowałoby znaczący negatywny wpływ musi uwzględniać konieczność przeprowadzenia działań kompensacyjnych lub przynajmniej działania mające zminimalizować to oddziaływanie.

Dla przedstawienia obszarów, które należy w szczególności chronić, ze względu na występującą w ich rejonie faunę i florę oraz ze względu na to, że stanowią cenne siedliska (np. kompleksy leśne, doliny

cieków), żerowiska lub trasy przelotów. Wszelkie inwestycje na tych terenach powinny być szczegółowo przeanalizowane pod kątem ich wpływu na faunę i florę w ujęciu lokalnym i regionalnym.

Przedsięwzięcia zaplanowane w Strategii prowadzone będą głównie na terenach zurbanizowanych. W przypadku realizacji zadań inwestycyjnych na obszarach Natura 2000 konieczne jest rozważenie czy planowana inwestycja może znacząco wpłynąć na ekosystem terenów chronionych. Zgodnie z art. 96 ust. 1 ustawy o oś, to organ właściwy do przyjęcia zgłoszenia, o którym mowa w art. 72 ust. 1a, oraz do wydania decyzji wymaganej przed rozpoczęciem realizacji przedsięwzięcia, innego niż przedsięwzięcie mogące znacząco oddziaływać na środowisko, które nie jest bezpośrednio związane z ochroną obszaru Natura 2000 lub nie wynika z tej ochrony, jest obowiązany do rozważenia, przed wydaniem tej decyzji oraz przed przyjęciem tego zgłoszenia, czy przedsięwzięcie może potencjalnie znacząco oddziaływać na obszar Natura 2000.

Nie przewiduje się zmniejszenia liczebności populacji, kurczenia się siedlisk niezbędnych do ich prawidłowego funkcjonowania lub ograniczenia zasięgu występowania gatunków objętych ochroną. Przy ocenie potencjalnego negatywnego oddziaływania przedsięwzięcia na siedliska przyrodnicze należy przede wszystkim ocenić je pod kątem wymagań poszczególnych siedlisk. W kontekście stanu ochrony zaniechanie dotychczasowej działalności może być również traktowane jako działanie potencjalnie negatywnie oddziałujące na siedliska. W celu uniknięcia nieumyślnego niszczenia siedlisk gatunków należy przed przystąpieniem do prac dokonać obserwacji lokalizacji inwestycji pod kątem występowania gatunków chronionych. Dla złagodzenia negatywnego oddziaływania na środowisko przyrodnicze należy unikać prowadzenia prac w okresie lęgowym oraz rozrodczym. W miarę posiadanych możliwości powinno się umożliwić ptakom gniazdowanie np. poprzez powieszenie budek lęgowych lub pozostawienie/stworzenie miejsc korzystnych do zakładania gniazd. Wskazanych powyżej danych nie można jednak traktować jako wytycznych do obszarów koniecznych do wyłączenia z jakiegokolwiek zainwestowania. Zwraca się jedynie uwagę na tereny, które charakteryzują się dużą bioróżnorodnością i dlatego każde działanie w ich rejonie musi być dokładnie przeanalizowane pod kątem oddziaływań środowiskowych.

Uwzględniając wskazania w formularzu danych dla obszarów Natura 2000 zlokalizowanych na terenie Gminy Ujście stwierdzono iż, założenia Strategii Rozwoju Gminy Ujście na lata 2025-2034 nie wpłyną na cele ochrony oraz integralność tego obszaru. Pośród zagrożeń wskazanych dla gatunków i siedlisk przyrodniczych będących przedmiotami ochrony obszarów Natura 2000 wymieniono m.in. budowę farm wiatrowych na terenie obszaru Natura 2000 i w jego sąsiedztwie oraz rozwój turystyki. Jednak działania przewidziane w ramach przedmiotowego dokumentu będą realizowane w bezpiecznej odległości od obszarów chronionych (w przypadku farm wiatrowych odległości te zostały wskazane powyżej). Jeśli chodzi natomiast o rozwój turystyki to planowane działania będą realizowane w taki sposób, aby nie stwarzać zagrożenia dla gatunków i siedlisk przyrodniczych będących przedmiotami ochrony obszarów Natura 2000. Dla obszaru Natura 2000 zlokalizowanego na obszarze Gminy Ujście został ustanowiony plan zadań ochronnych. Działania podejmowane w ramach niniejszego dokumentu będą realizowane w taki sposób, aby nie spowodować negatywnego wpływu na cele ochrony ww. obszarów Natura 2000. Wobec powyższego, działania przewidziane do realizacji w ramach Strategii nie wpłyną negatywnie na środowisko w tym obszary Natura 2000.

W przypadku obszarów Natura 2000 mogą one być chronione w różny sposób – gospodarka człowieka nie musi być w ogóle ograniczana, a niekiedy nawet dla zachowania ekosystemów półnaturalnych, wspiera się pewne jej formy. Ochrona musi być po prostu skuteczna, co jest weryfikowane w ramach obowiązkowego monitoringu. Zgodnie z zapisami art. 33, ust. 1 ustawy o ochronie przyrody na obszarach Natura 2000 są zabronione działania, które mogą w istotny sposób pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych oraz siedlisk gatunków roślin i zwierząt, a także w istotny sposób mogą wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000. Realizacja założeń Strategii odbywać się będzie zgodnie z ww. przepisami. Przestrzegane będą obowiązujące na tym obszarze zakazy oraz uwzględniane istniejące i potencjalne zagrożenia oraz cele ochrony. Wobec powyższego nie stwierdza się, aby przewidziane do realizacji przedsięwzięcia znacząco oddziaływały na liczne obszary chronione występujące na terenie gminy.

Wpływ działań wyznaczonych w projekcie Strategii Rozwoju Gminy Ujście na lata 2025-2034 na obszary objęte ochroną na podstawie Ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 1478 ze zm.) będą oceniane zgodnie z zapisami określonymi w Ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t. j. z 2024 r. poz. 1112 ze zm.).

Na obszarze chronionego krajobrazu „Dolina Noteci” nie obowiązują zakazy. Obszar chronionego krajobrazu zostały wyznaczone Uchwałą Nr IX/56/89 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Pile z dnia 31 maja 1989 r. w sprawie ustanowienia obszarów chronionego krajobrazu w województwie pilskim. Zakazy wymienione w ww. akcie prawnym utraciły moc na podstawie art. 11 ustawy z dnia 7 grudnia 2000 r. o zmianie ustawy o ochronie przyrody (Dz. U. z 2001 r. Nr 3, poz. 21), zgodnie z którym przepisy wykonawcze wydane na podstawie przepisów ustawy z dnia 16 października 1991 r. o ochronie przyrody (Dz. U. Nr 114, poz. 492), zachowują moc do czasu wejście w życie aktów wykonawczych wydanych na podstawie upoważnień ustawowych w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, w zakresie, w jakim nie są z nią sprzeczne, jednak nie dłużej niż przez okres 6 miesięcy od dnia jej wejścia w życie. Obszary te jednak, zgodnie z art. 7 ustawy z dnia 7 grudnia 2000 r. o zmianie ustawy o ochronie przyrody oraz na podstawie art. 153 ustawy z 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, zachowały byt prawny, lecz z braku wydania nowej uchwały pozbawiony jest ram prawnych. Ww. obszary chronionego krajobrazu nadal funkcjonują jako formy ochrony przyrody, jednak nie obowiązują w stosunku do nich żadne zakazy z katalogu określonego w art. 24 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody. Wpływ realizacji zadań zawartych w projekcie Strategii na ww. obszary chronionego krajobrazu odnoszą się do celu ochrony zawartego w art. 23 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody, zgodnie z którym obszar chronionego krajobrazu obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych. Realizacja Strategii nie przyczyni się do degradacji obszaru chronionego krajobrazu. Przedsięwzięcia zaplanowane do realizacji nie będą negatywnie oddziaływać na środowisko, ponieważ ich głównym celem jest poprawa jego jakości. Jedynie część z zaplanowanych inwestycji może ewentualnie oddziaływać na obszary chronionego krajobrazu położone na terenie gminy (przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko). Należy jednak wskazać, iż przed rozpoczęciem realizacji

inwestycji przeprowadzona zostanie procedura oceny oddziaływania na środowisko, a przedsięwzięcia będą realizowane tylko i wyłącznie w przypadku braku negatywnego wpływu na ochronę przyrody i ochronę krajobrazu obszaru chronionego krajobrazu.

Ustawodawca określił zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz.U. 2024 poz. 1478 ze zm.) katalog zakazów. Może nastąpić sytuacja, że przeprowadzenie planowanych czynności będzie mogło być zrealizowane dopiero po uzyskaniu stosownego odstępstwa od generalnej reguły, jaką jest ochrona gatunkowa. Realizacja zadań przewidzianych w Strategii będzie miała pośredni, neutralny oraz długoterminowy pozytywny wpływ na różnorodność występujących na tym terenie organizmów żywych. Na etapie realizacji inwestycji zwłaszcza liniowych potencjalne zagrożenie dla chronionych gatunków roślin, grzybów i zwierząt i ich siedliska, tereny zieleni, zadrzewienia przydrożne może być związane z zajęciem terenu pod inwestycję, robotami ziemnymi, składowaniem materiałów budowlanych, budową dróg dojazdowych, jak również rozjeżdżaniem terenu przez ciężkie maszyny. Należy pokreślić, że tego rodzaju oddziaływania mają charakter odwracalny i krótkookresowy. Miejsca występowania cennych roślin, zwierząt i grzybów należy chronić przed zainwestowaniem. Zmiany te mogą być uzależnione od możliwości uzyskania ewentualnych odstępstw od obowiązujących zakazów, przy czym należy dążyć do maksymalnej ochrony tych siedlisk. Należy w dalszym ciągu chronić i pielęgnować różnorodność biologiczną gminy poprzez odpowiednie zapisy w dokumentach planistycznych. Należy uwzględniać potrzeby rozwoju obszarów zurbanizowanych przy jednoczesnym poszanowaniu przyrody, różnorodności biologicznej i krajobrazu. Należy chronić już istniejące formy ochrony przyrody przed ich degradacją lub przed zmniejszeniem obszaru objętego ochroną. Pomniki przyrody powinny być pielęgnowane zgodnie z podjętą uchwałą rady gminy. Przed podjęciem uchwały uzgadniającej zakres i warunki przeprowadzenia zabiegów pielęgnacyjnych muszą zostać przeprowadzone oględziny drzewa pomnikowego. Działania te będą mieć długoterminowy pozytywny wpływ na liczebność zwierząt, różnorodność roślin, zachowanie spójności krajobrazu. Pośrednio wpłynie to także na jakość powietrza – pochłanianie nadmiaru dwutlenku węgla przez rośliny, na jakość gleb oraz zasoby i jakość wód powierzchniowych i podziemnych.

Na etapie realizacji działań przewidzianych w projekcie Strategii, należy przestrzegać przepisów dotyczących ochrony gatunkowej (w tym w głównej mierze: zakazów niszczenia siedlisk i miejsc związanych z rozrodem gatunków chronionych, umyślnego zabijania, okaleczania lub chwytania oraz przypadkowego płoszenia i niepokojenia), określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U. z 2014 r. poz. 1408), rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. z 2022 r. poz. 2380), rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. z 2014 r. poz. 1409), a także określonych w ustawie o ochronie przyrody. Przed podjęciem prac należy przeprowadzić inwentaryzację pod kątem występowania chronionych gatunków płazów i gadów. W razie stwierdzenia występowania chronionych gatunków płazów i gadów termin i sposób wykonania prac należy dostosować do okresów ich migracji i rozrodu. Na etapie realizacji ustaleń projektu Strategii należy przestrzegać przepisów dotyczących ochrony gatunkowej, w tym w głównej mierze: niszczenia gniazd i siedlisk gatunków chronionych oraz przypadkowego płoszenia, określonych w rozporządzeniu w sprawie ochrony gatunkowej grzybów, rozporządzeniu w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt, rozporządzeniu w sprawie ochrony gatunkowej roślin, a także określonych w ustawie o ochronie przyrody.

Wzmocnienie odporności istniejących terenów zielonych m.in. poprzez ich odnowienie oraz zwiększenie bioróżnorodności oraz zachowanie właściwości ekosystemowych poprzez dbałość i istniejące zasoby przyrodnicze, zachowanie form ochrony przyrody oraz różnorodności biologicznej i krajobrazowej, wpłynie pozytywnie na rośliny i zwierzęta poprzez zwiększenie liczebności ich siedlisk. Poprawi się jakość powietrza poprzez pochłanianie dwutlenku węgla przez rośliny. Utworzy się specyficzny mikroklimat. Nastąpi poprawa jakości gleb, będą one bardziej zasobne w wodę, a przez to nie zostanie zakłócona gospodarka wodna obszarów leśnych. Krajobraz gminy będzie bardziej spójny, harmonijny i będzie korzystnie wpływać na jakość życia mieszkańców. Liczne obszary leśne to także potencjalne miejsce do wypoczynku dla mieszkańców. Działania te przyniosą korzyści dla roślin i zwierząt – zwiększenie populacji zwierząt i liczebności siedlisk roślin, poprawa stanu zdrowotnego. Szczególnie ważne jest to na obszarach prawnie chronionych i obszarze Natura 2000. Działania te nie mogą wpływać na spójność i integralność tych obszarów oraz na cele i przedmiot ochrony.

W celu uniknięcia nieumyślnego niszczenia siedlisk gatunków należy przed przystąpieniem do prac dokonać obserwacji lokalizacji inwestycji pod kątem występowania gatunków chronionych. Dla złagodzenia negatywnego oddziaływania na środowisko przyrodnicze należy unikać prowadzenia prac w okresie lęgowym oraz rozrodczym. W miarę posiadanych możliwości powinno się umożliwić ptakom gniazdowanie np. poprzez powieszenie budek lęgowych lub pozostawienie/stworzenie miejsc korzystnych do zakładania gniazd.

Wskazanych powyżej danych nie można jednak traktować jako wytycznych do obszarów koniecznych do wyłączenia z jakiegokolwiek zainwestowania. Zwraca się jedynie uwagę na tereny, które charakteryzują się dużą bioróżnorodnością i dlatego każde działanie w ich rejonie musi być dokładnie przeanalizowane pod kątem oddziaływań środowiskowych.

Gmina Ujście zlokalizowana jest w granicach korytarzy ekologicznych: Dolina Noteci GKPnC-17, Lasy Nadnoteckie GKPnC-16 oraz Puszcza Drawska-Bory Krajeńskie GKPn-25A. W związku z planowanymi w ramach dokumentu działaniami w zakresie infrastruktury liniowej istnieje ryzyko zagrożenia dla zachowania łączności ekologicznej. Spośród licznych form oddziaływań największe znaczenie w skutkach ekologicznych mają:

- Tworzenie barier ekologicznych uniemożliwiających lub utrudniających przemieszczanie się zwierząt - efekt barierowy w przypadku dróg związany jest z natężeniem ruchu pojazdów – drogi o natężeniu ruchu zaledwie 1000 pojazdów/dobę powodują utrudnienie w przemieszczaniu się zwierząt, drogi o natężeniu ruchu >10.000 pojazdów/dobę stanowią już nieprzekraczalną barierę dla większości lądowych gatunków zwierząt. Konstrukcja techniczna drogi decyduje o obecności fizycznych barier dla przemieszczania się zwierząt – np. zastosowanie ogrodzeń ochronnych całkowicie uniemożliwia przemieszczanie się gatunków naziemnych, a prowadzenie dróg w nasypach i wykopach znacznie je utrudnia. W efekcie istnienia barier ekologicznych następuje izolacja populacji i siedlisk, ograniczenie możliwości wykorzystania areałów osobniczych (do zdobywania pożywienia, szukania schronienia, dostępu do miejsc rozrodu). Z powodu zahamowania lub ograniczenia migracji i wędrówek gatunki nie mogą kolonizować nowych siedlisk, ograniczony zostaje zasięg przepływu genów, obniżeniu ulega

zmienność genetyczna lokalnych populacji, co prowadzi do ich osłabienia i stopniowego wymierania.

- Utrata i degradacja siedlisk - ze względu na wysoki poziom emisji fizykochemicznych związanych z ruchem pojazdów zasięg oddziaływania infrastruktury znacząco wykracza poza obszar zajęty przez drogę. Emisje akustyczne, świetlne, chemiczne oraz zmiany stosunków wodnych powodują degradację siedlisk flory i fauny nawet w odległości > 500 m od źródła. Budowa dróg powoduje dodatkowo szereg negatywnych oddziaływań na siedliska przyrodnicze o charakterze wtórnym, takich jak: rozwój zabudowy kubaturowej (przemysłowej, usługowo-handlowej) wzdłuż nowych traktów, poprawa dostępności terenu i wzrost penetracji obszarów cennych przyrodniczo przez ludzi.
- Zabijanie zwierząt gatunków dzikich i domowych w wyniku wypadków i kolizji - śmiertelność zwierząt na drogach zależy przede wszystkim od obecności ogrodzeń ochronnych i ich parametrów, natężenia ruchu pojazdów oraz charakteru obszarów przecinanych przez drogę. Najczęstsze ofiary kolizji to płazy, ptaki, małe i średnie ssaki leśne i polno-leśne, rzadziej giną duże ssaki kopytne i drapieżne. Śmiertelność zwierząt zmienia się sezonowo – najwyższa jest zwykle w okresie nasilonych migracji wiosennych i jesiennych oraz dobowo – większość wypadków zdarza się przy zapadającym zmroku i w nocy.

Najpowszechniejszą i najskuteczniejszą metodą ograniczenia śmiertelności zwierząt na drogach są właściwie zaprojektowane i wykonane ogrodzenia ochronne. Rodzaj ogrodzenia musi być dobrany do wymiarów ciała gatunków występujących w sąsiedztwie drogi oraz dostosowany do ich umiejętności pokonywania przeszkód (przeskakiwanie, przeciskanie, wspinanie). Ogrodzenia powinny dodatkowo skutecznie naprowadzać zwierzęta do powierzchni przejść. W przypadku dróg niższych kategorii, gdy nie wprowadzono ogrodzeń ochronnych, powinno się stosować szereg rozwiązań, które ułatwiają zwierzętom bezpieczne przekraczanie dróg:

- Kształtowanie otoczenia drogi. Otoczenie dróg bez ogrodzeń ochronnych powinno być kształtowane w taki sposób by zapewnić możliwie najwyższy poziom bezpieczeństwa zarówno dla kierowców, jak i zwierząt przemieszczających się w poprzek jezdni. Kluczowe jest zapewnienie odpowiedniej widoczności z poziomu jezdni i otoczenia drogi oraz unikanie tworzenia wszelkich barier, które mogą utrudniać zwierzętom dojście do drogi i swobodne jej przekraczanie. W przypadku, gdy droga nie posiada typowych przejść dla zwierząt i ich ruch odbywa się po powierzchni, w otoczeniu dróg nie powinny znajdować się obiekty ograniczające widoczność i utrudniające zwierzętom dojście, w szczególności: głębokie rowy, wysokie nasypy, obiekty odwodnieniowe (zbiorniki, osadniki etc.), bariery energochłonne.
- Ograniczanie barierowego oddziaływania umocnień (ubezpieczeń) koryt cieków wodnych. Budowa i przebudowa dróg wiąże się zazwyczaj ze znaczącą ingerencją w sieć hydrologiczną w ich otoczeniu, w szczególności dotyczy to przebudowy i umacniania koryt cieków. Koryta cieków (o nachyleniu skarp > 1 : 2), jak również umocnienia przy użyciu gabionów, narzutu kamiennego o grubej frakcji lub płyt betonowych stanowią przeszkodę fizyczną dla zwierząt utrudniając przechodzenie w poprzek cieku i wychodzenie po wpadnięciu zwierzęcia. Niewłaściwie umocnione koryta powodują ukierunkowanie ruchu wzdłuż cieku, zmieniając przebieg tradycyjnych szlaków migracji oraz blokując dojście do przejść (także po powierzchni drogi). Rowy umocnione przy użyciu prefabrykowanych korytek betonowych o stromych ściankach („korytka krakowskie”) stanowią pełną barierę dla przemieszczania się płazów, gadów i niektórych małych ssaków; zwierzęta uwięzione w korytkach przemieszczają się

wzdłuż umocnionych rowów i giną z wycięczenia lub wpadają do studni wpadowych/kanalizacyjnych.

- Roślinność osłonowa. Rzędowe nasadzenia drzew i wysokich krzewów wzdłuż krawędzi dróg lub ogrodzeń ochronnych ograniczają kolizje z udziałem nietoperzy i ptaków, poprzez ukierunkowanie ich przelotów wzdłuż i w poprzek drogi. Przy doborze gatunków należy wybierać takie, które nie stanowią atrakcyjnej bazy żerowej i nie powodują tym samym nadmiernego wabienia ptaków w sąsiedztwo drogi. W przypadku nietoperzy nasadzenia dodatkowo powinny spełniać funkcje naprowadzające do obiektów zapewniających im bezpieczne przeloty w poprzek drogi (np. przejścia dla zwierząt, wiadukty)¹².

W celu uniknięcia nieumyślnego niszczenia siedlisk gatunków należy przed przystąpieniem do prac dokonać obserwacji lokalizacji inwestycji pod kątem występowania gatunków chronionych. Dla złagodzenia negatywnego oddziaływania na środowisko przyrodnicze należy unikać prowadzenia prac w okresie lęgowym oraz rozrodczym. W miarę posiadanych możliwości powinno się umożliwić ptakom gniazdowanie np. poprzez powieszenie budek lęgowych lub pozostawienie/stworzenie miejsc korzystnych do zakładania gniazd.

W trakcie realizacji inwestycji powinny być zastosowane odpowiednie, skuteczne rozwiązania zabezpieczające wykopy i studzienki przed dostawaniem się do nich zwierząt, szczególnie płazów, gadów i drobnych ssaków. Wskazane jest zasypywanie wykopów każdego dnia, w przypadku konieczności pozostawienia otwartego wykopu zostanie on zabezpieczony ogrodzeniem lub przykryty siatką tak, aby uniemożliwić wpadanie do niego drobnych zwierząt. Zamontowane studzienki rewizyjne powinny być zamykane pokrywami uniemożliwiającymi dostanie się zwierząt do wnętrza budowanej sieci kanalizacyjnej. Rozpoczęcia prac w terenach nieurbanizowanych (cieki, nieużytki, grunty orne, tereny zadrzewione) dokonać należy poza głównym okresem lęgowym zwierząt. W celu ograniczenia ryzyka związanego z bezpieczeństwem pracy oraz zabezpieczeniu przed możliwością uwięzienia zwierząt w wykopach przy większości prac Wykonawca powinien wykonywać dziennie tyle wykopów ile jest w stanie zasypać. Wykopy podlegające długotrwałemu odkryciu wykonywane w szczególnie trudnych warunkach gruntowo-wodnych można zabezpieczyć, np. poprzez zastosowanie płotków foliowych, a w przypadku długotrwałego odkrycia wykopów krat zabezpieczających wykop, umożliwiających migrację zwierząt. Przed zasypaniem wykopów należy dokładnie sprawdzić jego dno i ściany pod kątem obecności w nich zwierząt i umożliwić ich ewakuację. Zaplecze budowy zlokalizowane będzie na wyznaczonych placach (przystosowanych do stacjonowania sprzętu), wyposażonych w urządzenia zabezpieczające przed szkodliwym oddziaływaniem na grunty i wody. Wszelkie prace związane z naprawą lub konserwacją sprzętu będą dokonywane poza terenem inwestycji. Roboty ziemne w pobliżu drzew i krzewów mogą być prowadzone wyłącznie w sposób najmniej szkodzący drzewom i krzewom. Warunki wykonywania prac ziemnych w pobliżu drzew uzależnione są od odległości i przebiegu projektowanego przedsięwzięcia w stosunku do istniejącego drzewostanu, jego wieku, gatunków i obwodu pni. Należy unikać manewrowania sprzętem ciężkim w pobliżu drzew, składowania materiałów ziemnych w obrębie koron i korzeni drzew, w obrębie korzeni zaniechać zagęszczania gruntu. Należy dokonać przywrócenia do stanu pierwotnego trawników, na których prowadzone będą ewentualne prace, w przypadku uszkodzeń korzeni lub gałęzi i pni należy zlecić specjalistycznej firmie usunięcie szkód, w celu niedopuszczenia do przesuszenia systemu

¹² <https://korytarze.pl> (dostęp: 10.03.2025 r.)

korzeniowego, wykopy przy drzewach należy zasypywać w jak najkrótszym czasie. W przypadku prowadzenia robót w okresie wegetacyjnym, drzewa po zasypaniu wykopów należy obficie podlać, zaś w przypadku prowadzenia robót w okresie jesienno-zimowego spoczynku drzew, korzenie podczas wykopów należy owinąć jutą lub matami w celu ochrony przed niską temperaturą.

Teren położony w granicach dorzecza Odry i tzw. prace utrzymaniowe wykonywane w obrębie jego wód mają istotne znaczenie w kontekście zapewnienia odpowiedniej ochrony w obszarowych formach ochrony przyrody, jak i zachowania ekosystemów zależnych od wód występujących poza jego granicami. Cały obszar dorzecza Odry odznacza się bardzo wysokim udziałem różnego rodzaju siedlisk przyrodniczych, czy też szerzej ekosystemów w różnym stopniu powiązanych z wodami. Wynika to głównie z gęstej sieci rzecznej oraz topografii terenu: w większości płaskie obszary posiadają naturalne predyspozycje do zabagniania i retencjonowania wody. Cały rejon cechuje się także wysokim udziałem użytków zielonych, które najczęściej znajdują się właśnie w dolinach rzek. Tego rodzaju obszary są miejscem koncentracji cennych siedlisk przyrodniczych, a także gatunków roślin i zwierząt. Rolę pewnej grupy wskaźnikowej w ocenie stanu obszarów mogą pełnić gatunki ptaków, w szczególności tworzące grupę tzw. ptaki wodno-błotne. Jest to grupa ptaków powiązana ze szczególnie wrażliwymi na zmiany poziomu wód gruntowych (zwykle obniżenie i przesuszenie siedlisk) siedliskami. Obszar dorzecza Odry odznacza się dużymi walorami i potencjałem, jeśli chodzi o tę grupę ptaków. W dorzeczu Odry większość rzek, na których zlokalizowane są obszarowe formy ochrony przyrody, znajduje się w ogólnym dobrym stanie, na co wskazuje obecność istotnych populacji gatunków zależnych od obecności naturalnego charakteru dna cieków i funkcjonowania procesów hydromorfologicznych w korycie (m.in. obecność gatunków takich jak: minóg rzeczny, różanka, głowacz białopłetwy, koza), a także siedlisk przyrodniczych powiązanych z mało przekształconymi korytami rzek. Analizy dostępnych ortofotomap regionu i rozpoznanie takich parametrów jak krętość rzeki, czy też ogólne rodzaje pokrycia brzegów rzek, wskazują, iż ekosystemy bezpośrednio z nimi powiązane są dość powszechnie reprezentowane w regionie i pozostają nadal w dobrym stanie zachowania.

Działania przewidziane do realizacji w ramach Strategii nie będą stanowić zagrożenia dla gatunków roślin, zwierząt i siedlisk, dla których ochrony zostały one powołane.

Na terenach chronionych wszelkie działania podporządkowane są ochronie przyrody. Działania Strategii nie wpłyną na zakłócenie integralności i funkcjonowania ekosystemów obszarów chronionych. Na obecnym etapie rozpoznania nie przewiduje się niszczenia siedlisk chronionych roślin, zwierząt i grzybów. Zachodzi konieczność wykonania inwentaryzacji chronionych gatunków w miejscu prowadzenia inwestycji, a w przypadku ich stwierdzenia konieczne jest przeniesienie gatunków lub ich siedlisk po uprzednim uzyskaniu odpowiedniego zezwolenia w myśl art. 51 i 52 ustawy o ochronie przyrody.

Projekt Strategii uwzględnia zakazy, jakie obowiązują w stosunku do poszczególnych form ochrony przyrody, wynikające z ustawy o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1478 ze zm.) oraz aktów ustanawiających te obszary, w związku z tym nie planuje się działań, które mogłyby naruszać cele ochrony określone dla tych terenów.

W ramach Strategii Rozwoju Gminy Ujście na lata 2025-2034 nie planuje się zadań, które mogłyby wpłynąć negatywnie na cele ochrony obszarów chronionych występujących na terenie Gminy Ujście. Zaplanowane do realizacji zadania nie wpłyną negatywnie na liczebność i kondycję populacji, na niszę ekologiczną gatunku, siedliska przyrodnicze, fragmentację siedlisk, izolację siedlisk, zaburzenia funkcji pełnionych przez siedlisko.

Wszelkie przedsięwzięcia podejmowane w celu realizacji założeń Strategii muszą uwzględniać właściwe prowadzenie prac infrastrukturalnych, aby w skali regionu nie powodować negatywnych zmian, w tym zmian stosunków wodnych, żyzności siedliska, warunków siedliskowych na obszarach chronionych położonych też poza terenem danej inwestycji (oddziaływania skumulowane i pośrednie).

Realizacja inwestycji z zakresu gospodarki wodno-ściekowej spowoduje pozytywny wpływ na środowisko. Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej i wodociągowej na terenie Gminy spowoduje zmniejszenie ilości odprowadzanych do środowiska ścieków nieoczyszczonych i w efekcie będzie korzystna dla środowiska. Uporządkowanie gospodarki ściekowej w wymiarze długofalowym przyczyni się do poprawy jakości wód podziemnych i powierzchniowych, a tym samym wpłynie pozytywnie na stan środowiska siedlisk obszarów będących pod ochroną. Negatywne oddziaływanie może jedynie występować na etapie budowy, jednak będą to oddziaływania krótkoterminowe i odwracalne, związane z pracami budowlanymi. Na etapie eksploatacji inwestycji negatywne oddziaływanie może być związane z ewentualnymi wykopami związanymi z usuwaniem potencjalnych awarii.

W przypadku inwestycji na obszarze chronionym zagrożenie dla świata przyrody stanowi bezpośrednio, fizyczne oddziaływanie człowieka na florę i faunę poprzez fragmentację jednorodnych obszarów przyrodniczych (np. zwartych kompleksów leśnych), powodując m.in. izolację niektórych gatunków zwierząt oraz populacji, ograniczenie lub zahamowanie migracji. W przypadku budowy nowych dróg może wystąpić negatywne oddziaływanie na świat roślin, zwierząt i grzybów w wyniku emisji spalin i hałasu oraz oddziaływanie związane z potencjalnym skażeniem wód i gleby. Dodatkowo funkcjonowanie dróg potencjalnie może przyczynić się do wzrostu presji urbanizacyjnej oraz nasilenia presji turystycznej na obszar chroniony. Poprawa stanu technicznego dróg spowoduje upłynnienie ruchu samochodowego, a w efekcie ograniczenie emisji spalin i pozytywny wpływ na jakość powietrza atmosferycznego oraz na stan klimatu akustycznego i w sposób pośredni pozytywnie wpłynie na organizmy żywe. Ponadto podobnie jak w przypadku działań w zakresie budowy sieci wodociągowej i kanalizacyjnej negatywne, krótkotrwałe, odwracalne oddziaływanie wystąpi tylko i wyłącznie na etapie budowy.

Projekt Strategii uwzględnia zakazy, jakie obowiązują w stosunku do poszczególnych form ochrony przyrody, wynikające z ustawy o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1478 ze zm.) oraz aktów ustanawiających te obszary, w związku z tym nie planuje się działań, które mogłyby naruszać cele ochrony określone dla tych terenów. Dotyczy to zarówno obszarów chronionych występujących na terenie Gminy Ujście oraz obszarów chronionych występujących w najbliższym sąsiedztwie.

Wszelkie przedsięwzięcia podejmowane w celu realizacji założeń Strategii muszą uwzględniać właściwe prowadzenie prac infrastrukturalnych (związanych z rozwojem urbanizacji, sieci energetycznych,

obszarów działalności gospodarczej o funkcji rekreacyjnej, hodowli zwierząt, prowadzenia działań utrzymaniowych dróg wodnych i melioracji), aby w skali regionu nie powodować negatywnych zmian, w tym zmian stosunków wodnych, żyzności siedliska, warunków siedliskowych na obszarach chronionych położonych też poza terenem danej inwestycji (oddziaływania skumulowane i pośrednie).

W obrębie terenów użytkowanych rolniczo (zwykle w obrębie różnego rodzaju użytków zielonych) istnieje gęsta sieć rowów i kanałów, będących składnikami rozwiniętej sieci melioracyjnej. Prace obejmujące kanały i rowy podlegające stałemu, regularnemu utrzymaniu nie powinny powodować z reguły drastycznych zmian w warunkach wodnych otoczenia, ich wpływ na otoczenie generalnie jest umiarkowany. Dotyczy to przypadków, kiedy działania służą utrzymaniu pewnego poziomu drożności cieków, zapobiegają nadmiernemu zabagnianiu otoczenia, ale uwzględniają jednocześnie potrzebę retencjonowania wody w ich obrębie, tzn. nie służą wyłącznie do ukierunkowanego, jak najszybszego odprowadzenia wody.

W większości przypadków oddziaływania na obszary chronione i ekosystemy zależne od wód obejmują także strefę przyległą do koryta rzeki, tj. siedliska przyrodnicze, w obrębie których warunki wodne powiązane są z korytem cieku. Wszystkie działania mają na celu służyć ochronie przyrody, nawet jeżeli będzie konieczne krótkotrwałe przekształcenie jednego z komponentów środowiska, np. podczas prac inwestycyjnych, budowlanych. Będą one przeprowadzane z uwzględnieniem wszystkich zasad ustawy o ochronie przyrody.

Wszystkie plany i inwestycje, które nie będą wywierały istotnie negatywnego wpływu na obszary chronione, są dopuszczalne. Nawet w razie stwierdzenia znacząco negatywnego oddziaływania na obszary chronione nie wyklucza się w bezwzględny sposób możliwości zrealizowania przedsięwzięcia czy przyjęcia planu. Odpowiednie władze mogą zezwolić na takie przedsięwzięcie lub plan, jeśli realizuje on wymogi nadrzędnego interesu publicznego, a interes ten nie może być osiągnięty w inny sposób. Każde działanie, które powodowałoby znaczący negatywny wpływ musi uwzględniać konieczność przeprowadzenia działań kompensacyjnych lub przynajmniej działania mające zminimalizować to oddziaływanie. W takiej sytuacji konieczne jest jednak skompensowanie szkód poniesionych przez przyrodę tak, aby utrzymać spójność i integralność sieci (np. poprzez stworzenie w innym miejscu siedlisk dogodnych dla chronionych gatunków). Jeśli negatywne oddziaływanie dotyczy siedlisk lub gatunków priorytetowych, zgoda może być wydana tylko, jeżeli nadrzędny interes publiczny wiąże się z ochroną zdrowia i życia ludzi, zapewnieniem bezpieczeństwa publicznego albo uzyskaniem korzystnych następstw o pierwszorzędym znaczeniu dla środowiska przyrodniczego. W innych, wyjątkowych przypadkach przed udzieleniem zgody, państwo członkowskie musi wystąpić o opinię do Komisji Europejskiej. Szerokość strefy oddziaływania drogi na strukturę, skład i kluczowe procesy ekologiczne kształtujące dane siedlisko uzależniona jest od zasięgu zmian stosunków wodnych, dyspersji biogenów, zanieczyszczeń i wrażliwości siedlisk. Skutki funkcjonowania ciągów komunikacyjnych to:

- utrudnienie przemieszczania się zwierząt i roślin,
- wypadki i kolizje drogowe z dzikimi zwierzętami,
- zniszczenie siedlisk w zasięgu przebiegu i oddziaływania drogi,
- przekształcanie terenu przyległego do drogi (osiedlanie się człowieka wzdłuż dróg),

— ekspansja gatunków obcych na danym terenie, związanych z człowiekiem.

Proponowane działania minimalizujące oddziaływania na człowieka, ale również na środowisko, można pogrupować na następujące części: ekrany akustyczne, urządzenia podczyszczające wody opadowe, ogrodzenia, przejścia dla zwierząt, przekrycia ochronne, pasy zieleni izolacyjnej.

Dla przedstawienia obszarów, które należy w szczególności chronić, ze względu na występującą w ich rejonie faunę i florę oraz ze względu na to, że stanowią cenne siedliska (np. kompleksy leśne, doliny cieków), żerowiska lub trasy przelotów. Wszelkie inwestycje na tych terenach powinny być szczegółowo przeanalizowane pod kątem ich wpływu na faunę i florę w ujęciu lokalnym i regionalnym.

W planach nie ma budowy dróg, które negatywnie oddziaływałyby na gatunki, siedliska gatunków lub siedliska przyrodnicze, stanowiące przedmioty ochrony obszarów chronionych ani na ich integralność lub ich powiązania z innymi obszarami. Aby uniknąć ewentualnych negatywnych oddziaływań inwestycji zawartych w harmonogramie Strategii na zwierzęta należy budować przejścia dla zwierząt: małych (przepusty), średnich (przejścia dolne – np. zespolone i przejścia górne) i dużych (przejścia górne - wiadukty ekologiczne), wprowadzać ograniczenia ostrzegające kierowców przed możliwością wystąpienia kolizji ze zwierzętami, a także tworząc nowe miejsca siedliskowe i żerowiskowe (nasadzenia krzewów i drzew, zbiorniki wodne). Negatywny wpływ inwestycji drogowych na grzyby, rośliny, tereny zieleni i zadrzewienia przydrożne można ograniczyć poprzez odpowiednie prowadzenie dróg, tak by nie dochodziło do fragmentaryzacji siedlisk. Częstsze kontrole na drogach (w tym także kontrole stanu pojazdów, które mogą zanieczyszczać środowisko) ograniczą możliwość wystąpienia poważnej awarii (w razie wycieku substancji do środowiska).

Budowa infrastruktury związanej z odprowadzaniem ścieków komunalnych oraz wód opadowych i roztopowych niewątpliwie będzie miała pozytywny wpływ na bioróżnorodność zwłaszcza organizmów żyjących w glebie, ponieważ mniejszy udział zanieczyszczeń kierowanych bezpośrednio do gleb to większy udział organizmów w glebie, co za tym idzie lepsza żyzność gleb i jej urodzajność. Gleba o bogatej różnorodności biologicznej pozwala na lepsze kontrolowanie szkodników, ponieważ zawiera cały szereg gatunków drapieżników oraz różne zasoby składników pokarmowych. Niektóre z nich mogą stanowić źródło pożywienia dla szkodników, lecz inne będą dla nich szkodliwe.

W Strategii nie wspomina się o konieczności zaprzestania produkcji rolniczej na analizowanym terenie, tak więc następować będzie dalszy rozwój funkcji rolniczej. Zgodnie z aktualnym sposobem użytkowania gruntów ornych należy dążyć do utrzymania mozaikowego charakteru w strukturze pól uprawnych, łąk, zadrzewień. Pod kątem wpływu rolnictwa zachowanie mozaikowości użytkowania stworzy warunki ostojowe dla zwierząt i roślin. Zaleca się wręcz zachowanie rolniczego charakteru wsi szczególnie na obszarach o korzystnych uwarunkowaniach środowiskowych. Należy podkreślić, że w ramach realizacji działań zaplanowanych w Strategii nie przewiduje się negatywnego wpływu na zadrzewienia śródpolne. W przypadku wycinki drzew i krzewów, tworzących aleje o dużych walorach krajobrazowych, realizacja inwestycji będzie sprzeczna z celami ochrony obszarów i wpłynie na obniżenie ich walorów przyrodniczych i krajobrazowych. Konieczne jest zastosowanie wariantu technologicznego umożliwiającego pozostawienie alei przydrożnych. Na etapie prowadzenia robót należy zabezpieczyć drzewa (pnie oraz bryły korzeniowe) przed uszkodzeniami. Istotne znaczenie ma

również zachowanie i popularyzacja zrównoważonego krajobrazu rolniczego oraz zachowanie populacji rzadkich i chronionych gatunków grzybów, roślin i zwierząt oraz ich siedlisk.

W ramach zaplanowanych działań nie przewiduje się naruszenia przepisów obowiązujących na terenie obszarów chronionych. Zaplanowane działania będą realizowane tylko i wyłącznie w przypadku, jeśli będą wynikać z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej lub zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych.

Strategia Rozwoju Gminy Ujście na lata 2025-2034, dla której wykonywana jest prognoza oddziaływania na środowisko ma z zasady charakter proekologiczny. Nie zakłada się zatem realizacji przedsięwzięć, których skutkiem czy efektem byłoby występowanie znaczących negatywnych oddziaływań na wybrane komponenty środowiska, lub pogorszenie zasobów przyrodniczych, jako koszt rozwoju gospodarczego jednostki.

5.2. Zdrowie i bezpieczeństwo ludzi

Zaplanowane działania będą wpływały pozytywnie i długoterminowo na mieszkańców Gminy Ujście. Inwestycje polegające na budowie i przebudowie infrastruktury przyczynią się do poprawy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej na terenie Gminy, dzięki zwiększeniu jej dostępności komunikacyjnej. Przedsięwzięcia te wpłyną bezpośrednio na poprawę standardu życia mieszkańców, wzrost atrakcyjności terenów inwestycyjnych oraz poprawy stanu zagospodarowania przestrzeni publicznych.

Ponadto zwiększy się również dostępność do obiektów użyteczności publicznej w związku z poprawą stanu technicznego bazy istniejącej oraz poprawa bezpieczeństwa życia i zdrowia mieszkańców. Powstaną także nowe możliwości do aktywnego spędzania wolnego czasu. Realizacja wskazanych działań nie tylko wzmocni atrakcyjność Gminy, ale także podniesie jakość życia mieszkańców. Działania w zakresie realizacji programów wspomagających wymianę źródeł ciepła na bardziej ekologiczne przez mieszkańców Gminy oraz wsparcie mieszkańców w usuwaniu azbestu wpłyną pozytywnie na efektywność energetyczną budynków, zmniejszając tym samym konieczne koszty ich eksploatacji. Pomimo ewentualnych, krótkoterminowych, lokalnych uciążliwości na etapie realizacji planowanych zadań infrastrukturalnych, ich realizacja będzie mieć pozytywny wpływ na życie ludzi.

Teren Gminy powinien zostać pokryty opracowanymi MPZP. W MPZP powinny zostać określone warunki dotyczące minimalizacji hałasu, co będzie ograniczało powstawanie obiektów, które mogłyby ponadnormatywnie oddziaływać na obszary wymagające ochrony pod kątem narażenia na emisję hałasu, czy też innych emisji i czynników negatywnie wpływających na zdrowie i bezpieczeństwo człowieka.

Modernizacja ciągów komunikacyjnych (oraz wszelkie prace związane z budową), o ile, lokalnie i w krótkim okresie czasu, może negatywnie wpływać na jakość środowiska, w tym na człowieka, mieszkańca Gminy, to w efekcie ma doprowadzić również do zmniejszenia natężenia hałasu na drogach. Nie ulega jednak wątpliwości, że hałas komunikacyjny będzie wzrastał, ponieważ na drogach

pojawia się coraz więcej samochodów. Rozprzestrzenianie się zabudowy na tereny wiejskie będzie powodować konieczność rozbudowy dróg lokalnych, wprowadzanie w dalszej kolejności ograniczeń w prędkości (ze względów bezpieczeństwa), czy modernizacji układów komunikacyjnych w celu upłynnienia ruchu na odcinkach, gdzie będą występować korki. W związku z powyższym promocja transportu publicznego jest jak najbardziej zasadna, aby ułatwić i usprawnić komunikację pomiędzy największymi miejscowościami Gminy.

Obecnie na terenie Gminy nie planuje się inwestycji, które mogą doprowadzić do wystąpienia poważnej awarii, jednak nie można wykluczyć, że zamierzenia inwestycyjne nie ulegną zmianie. W tej sytuacji Strategia, z braku potrzeby, nie określa ewentualnych, niezbędnych działań zapobiegawczych. Proponuje się natomiast, aby wzmożyć kontrolę transportu substancji niebezpiecznych przez teren Gminy, tak aby zapobiegać awariom. Zapisy dotyczące modernizacji dróg niewątpliwie wpłyną także na poprawę bezpieczeństwa na drogach, a tym samym na bezpieczeństwo transportowanych substancji i materiałów.

Brak realizacji działań związanych z wdrażaniem założeń planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza, może spowodować, iż woda, która jest użytkowana przez społeczeństwo, nie będzie spełniała odpowiednich wymagań. Nie będzie też możliwości odpowiedniej reakcji na skażenie, czy jego zapobieganie, co może przyczynić się do zatruc bądź zachorowań.

Poprawa warunków środowiska wpłynie pozytywnie na krajobraz, walory turystyczne, co wymiennie przełoży się na poprawę warunków życia oraz zdrowie ludzi.

Jak wskazano w Wytycznych w zakresie prognozowania oddziaływań na środowisko farm wiatrowych (Stryjecki M., Mielniczuk K., GDOŚ, Warszawa 2011), elektrownie wiatrowe, z racji charakteru pracy i wymogów odnośnie odpowiedniej siły wiatru, są niewątpliwie również źródłem hałasu infradźwiękowego, który według wielu obiegowych opinii osiąga duże poziomy i stanowi zagrożenie dla otoczenia. Infradźwięki mogą wystąpić w środowisku nawet w znacznych odległościach od źródeł. Podstawową drogą percepcji infradźwięków są receptory czucia wibracji człowieka. Energia towarzysząca infradźwiękom może wywoływać zjawisko rezonansu narządów wewnętrznych człowieka, odczuwalne już od 100 dB. Poziom ciśnienia akustycznego 162 dB, przy częstotliwości 2 Hz, wywołuje ból ucha środkowego. W kwestii dźwięków emitowanych przez turbiny wiatrowe, większość naukowców jest zgodnych – nie ma przekonujących dowodów na to, by hałas czy infradźwięki, których źródłem są elektrownie wiatrowe, wywierały negatywny wpływ na zdrowie lub samopoczucie człowieka, o ile turbiny nie są zlokalizowane zbyt blisko miejsc stałego przebywania ludzi. Należy również mieć na uwadze, że w przypadku realizacji inwestycji w zakresie budowy elektrowni wiatrowych mogą występować konflikty społeczne, zatem na każdym etapie planowania i projektowania takiego zadania należy zapewnić możliwość udziału społeczeństwa.

Przeprowadzona ocena wykazała, że praktycznie wszystkie działania wskazane w Strategii mające na celu poprawę jakości wód powierzchniowych i podziemnych, będą pośrednio, pozytywnie i długotrwale wpływać na jakość życia i zdrowie ludzi. Potencjalny, pośredni, negatywny wpływ działań obejmujących budowę nowych obiektów infrastruktury technicznej, związany ze wzrostem zapylenia

powietrza i hałasem występującym na etapie budowy obiektów, będzie nieznaczny, lokalny i ustąpi wraz z zakończeniem realizacji inwestycji.

Ze względu na walory przyrodnicze Gminy jedną z coraz ważniejszych jej funkcji staje się turystyka i rekreacja. Jest to funkcja mająca wpływ na samopoczucie mieszkańców i ich zadowolenie z funkcjonowania na danym terenie, ale z drugiej strony mająca wpływ na środowisko przyrodnicze. Rozwój usług rekreacji powinien być zrównoważony i zharmonizowany ze środowiskiem przyrodniczym, ponieważ rekreacja rozwija się głównie w oparciu o zasoby przyrodnicze. Każda forma zagospodarowania turystycznego oraz zaplanowanie wykorzystania konkretnych miejsc pod rekreację musi być szczegółowo ocenione pod kątem wpływu na środowisko. Obszary chronione są często narażone na wydeptywanie, niszczenie roślinności, co powoduje cofanie się lub zanikanie siedlisk, przebywanie turystów w niewłaściwych miejscach również może negatywnie wpływać na tereny cenne pod względem przyrodniczym, a położone w miejscach o największych walorach.

W ramach Strategii zaplanowano szereg działań polegających na poprawie dostępności infrastrukturalnej i administracyjnej osobom ze szczególnymi potrzebami (np. osobom z niepełnosprawnościami oraz osobom starszym).

5.3. Wody powierzchniowe i podziemne

Rozbudowa i prawidłowe utrzymanie systemów melioracji na terenie Gminy to inwestycje służące technicznemu zabezpieczeniu przeciwpowodziowemu. Należy mieć na uwadze, że ewentualna powódź (poza nielicznymi wyjątkami) stanowi zagrożenie dla środowiska przyrodniczego – skażenie terenów zalanych.

Działania w zakresie ochrony przeciwpowodziowej mają wymiar pozytywny z uwagi na ochronę życia i zdrowia ludzi, dóbr materialnych oraz kulturowych. Oddziaływania będą miały charakter pośredni i długoterminowy. Działania te przyczynią się do poprawy jakości wód powierzchniowych oraz zdrowia i bezpieczeństwa ludności oraz do wyeliminowania ryzyka strat materialnych, ludzkich i środowiskowych terenów zalanych w wyniku powodzi.

Dla właściwej ochrony zasobów i stosunków wodnych istotne są zatem wszystkie ustalenia projektu dokumentu, których realizacja pozwoli ograniczyć spływ powierzchniowy wód opadowych i roztopowych w obrębie analizowanych terenów. Z ekologicznego punktu widzenia za najbardziej korzystne uznaje się rozwiązania sprzyjające możliwie maksymalnemu utrzymaniu wód opadowych i roztopowych w granicach poszczególnych terenów, a tym samym i danej zlewni. Zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych na terenie jest szczególnie korzystne w przypadku terenów charakteryzujących się dużym udziałem powierzchni zagospodarowanych zielenią i niewielkim udziałem powierzchni trwale uszczelnionych. Odprowadzania wód opadowych i roztopowych do sieci kanalizacji deszczowej umożliwi natomiast właściwe gospodarowanie wodami opadowymi i roztopowymi na terenach, w obrębie których możliwości ich zagospodarowania na terenie są ograniczone (np. istnieje duży udział powierzchni trwale uszczelnionych, warunki gruntowe uniemożliwiające szybką infiltrację wód, płytkie zaleganie zwierciadła wód gruntowych).

Dlatego mając na uwadze konieczność ograniczenia negatywnych oddziaływań na zasoby wodne, zwłaszcza w kontekście obecnie już obserwowanych zmian klimatu i coraz częściej obserwowanych

zjawisk ekstremalnych, np. deszczy nawalnych, należy dołożyć wszelkich starań aby część wód z opadu została zagospodarowana w granicach działek budowlanych. Niezbędne jest zatem zachowanie powierzchni biologicznie czynnych, chłonnych, które będą w stanie opóźnić odpływ wód, odciążyć system kanalizacji deszczowej i częściowo zredukować przepływ w przypadku opadów ekstremalnych. Należy jednocześnie podkreślić, że zachowanie powierzchni przepuszczalnych dla wód z opadów stanowi obecnie jeden z podstawowych działań planistycznych służących adaptacji do zmian klimatu w obrębie terenów zurbanizowanych, ponieważ to właśnie od rodzaju pokrycia powierzchni ziemi zależy wielkość spływu wód opadowych i roztopowych.

Pozytywnie ocenia się również wszystkie ustalenia projektu dokumentu w zakresie ochrony istniejącej w granicy planu zieleni i kształtowania jej nowych elementów. Roślinność odgrywa ważną rolę w cyklu hydrologicznym terenów, pozwala na zwiększenie powierzchni chłonnej dla wód opadowych i roztopowych, a w konsekwencji również na ograniczenie negatywnych skutków ekstremalnych zjawisk takich jak deszcze nawalne. Zieleń zapobiega erozji gleby, a przez to spowalnia odpływ powierzchniowy. Dodatkowo dzięki temu, że pobiera i magazynuje wilgoć, wspomaga też retencję gruntową i glebową i uczestniczy w procesie infiltracji wody opadowej do wód gruntowych. Poza tym, woda zatrzymuje się na powierzchni roślin, co pozwala w pewnym stopniu zmniejszyć wielkość opadu, który następnie albo spada na ziemię z opóźnieniem, albo wchłaniany jest częściowo przez samą roślinę albo z niej odparowuje.

Rozbudowa sieci wodociągowej oraz modernizacja urządzeń wodociągowych przełoży się na poprawę jakości wody przeznaczonej do spożycia, a przez to bezpośrednio i długoterminowo na zdrowie mieszkańców oraz ogólne podniesienie standardu życia. Dzięki realizacji zadań modernizacyjnych możliwe będzie ograniczenie strat wody na sieci, a tym samym ograniczenie zużycia wody.

Zadania związane z rozbudową systemu kanalizacyjnego przyczynią się do ograniczenia niekontrolowanej emisji zanieczyszczeń do wód, ograniczenia dopływu zanieczyszczeń do wód powierzchniowych i podziemnych, a tym samym do poprawy jakości tych wód. Generalnie realizacja zadań i inwestycji z zakresu gospodarki wodno-ściekowej będzie miała bezpośredni, długoterminowy, pozytywny wpływ na środowisko wodne m.in. poprzez zmniejszenie ilości odprowadzanych do środowiska ścieków nieoczyszczonych ze źródeł komunalnych, a pośrednio również na zdrowie ludzi. Realizacja tych działań jest niezbędna i w efekcie korzystna dla środowiska.

Na etapie robót budowlanych ścieki bytowe będą gromadzone w przenośnych kontenerach sanitarnych zlokalizowanych na zapleczu socjalnym. Będą one systematycznie wywożone i opróżniane zgodnie z obowiązującymi zasadami. W związku z powyższym nie przewiduje się negatywnego oddziaływania na środowisko wodne. Pozytywny wpływ na jakość wód mogą mieć działania związane z rozbudową sieci kanalizacyjnej oraz zwiększenie retencji. Podniesie się komfort życia mieszkańców Gminy, a rozbudowa sieci kanalizacyjnej wpłynie na minimalizację niekontrolowanego odprowadzania ścieków z gospodarstw domowych. Modernizacja tej infrastruktury ma z kolei na celu zwiększenie bezpieczeństwa funkcjonowania całej gospodarki wodno-ściekowej w Gminie, co pozwoli na zminimalizowanie ryzyka wystąpienia szkód dla środowiska i mieszkańców, na terenie gdzie występują obszary cenne pod względem przyrodniczym. W ostatnich pięciu latach w Polsce wystąpiły niekorzystne zjawiska pogodowe i zmiany w klimacie, które obserwuje się na całym świecie. Wielkopolska jest regionem, który odczuwa największe deficyty wodne w kraju. Susza, która jest największym wyzwaniem dla Wielkopolski, osiągnęła maksymalny zasięg i intensywność od 2015 roku.

Od tego czasu występuje niedobór wody. Na systematyczne obniżenie poziomu wody w rzekach całego kraju ma wpływ przede wszystkim niedobór opadów.

Realizacja inwestycji w zakresie infrastruktury drogowej może skutkować krótkotrwałym negatywnym wpływem na środowisko. Podczas realizacji przedsięwzięcia wody opadowe z rejonu budowy mogą być odprowadzane bezpośrednio do wód powierzchniowych, co może wiązać się z negatywnym na nie wpływem ze względu na zawartość substancji biogenych i ksenobiotycznych. Brak realizacji działań służących osiągnięciu celów środowiskowych będzie przyczyniać się do nieprawidłowego korzystania z wód, co z kolei przyczyni się do pogorszenia jakości wód np. na skutek wzrostu ich eutrofizacji. Będzie to niosło za sobą szereg konsekwencji np. w postaci niepożądanego zakłócenia biologicznych stosunków w środowisku wodnym oraz pogorszenie wielu parametrów oceny wód powierzchniowych.

Ponadto należy stwierdzić, że działania przewidziane w Strategii nie spowodują znaczącego negatywnego oddziaływania na jednolite części wód. Obowiązujący obecnie zaktualizowany Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (PGW) został zatwierdzony przez Radę Ministrów i opublikowany w dniu 23 lutego 2023 r. w drodze rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 16 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz. U. 2023 poz. 335). Przy ustalaniu celów środowiskowych dla JCWP brano pod uwagę aktualny stan JCWP w związku z wymaganym zgodnie z RDW warunkiem niepogarszania ich stanu. Dla jednolitych części wód, będących obecnie w bardzo dobrym stanie/potencjale ekologicznym, celem środowiskowym będzie utrzymanie tego stanu/potencjału. Ponadto, ustalając cele uwzględniano także różnicę pomiędzy naturalnymi, a silnie zmienionymi oraz sztucznymi częściami wód. Dla naturalnych części wód celem będzie osiągnięcie co najmniej dobrego stanu ekologicznego, dla silnie zmienionych i sztucznych części wód – co najmniej dobrego potencjału ekologicznego. Ponadto, w obydwu przypadkach, w celu osiągnięcia dobrego stanu/potencjału konieczne będzie dodatkowo utrzymanie co najmniej dobrego stanu chemicznego. Biorąc powyższe pod uwagę, następujące zadania podjęte w ramach Strategii przyczynią się do realizacji celów określonych w Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry:

- Wdrażanie rozwiązań umożliwiających poprawę retencji wód opadowych oraz roztopowych na terenie Gminy,
- Wdrażanie rozwiązań z zakresu błękitno-zielonej infrastruktury na obszarach wymagających wsparcia w tym zakresie,
- Budowa nowej oczyszczalni ścieków na terenie Gminy Ujście,
- Budowa zbiorników retencyjnych oraz modernizacja infrastruktury melioracji-szczegółowej,
- Budowa, rozbudowa i modernizacja sieci wodno-kanalizacyjnej na terenie Gminy.

Działania podejmowane w ramach Strategii przyczynią się do realizacji celów określonych w ww. Planie, ponieważ ograniczone zostanie m.in. przedostawanie się zanieczyszczeń do wód i gleb, co również wpłynie pozytywnie na stan JCWP.

Powołując się na zapisy prognozy oddziaływania na środowisko dla PGW (planu gospodarowania wodami) wskazuje się najważniejsze oddziaływania na wody powierzchniowe i podziemne. Wdrożenie działań na szczeblu krajowym dla wszystkich jednolitych części wód ma zapewnić osiągnięcie założonych celów środowiskowych oraz wpływać będzie w sposób pozytywny na komponenty środowiska, w tym na stan różnorodności biologicznej, flory i fauny poprzez ochronę siedlisk oraz

gatunków. Realizacja zapisów prawa umożliwi wskazanie potencjalnych źródeł oddziaływań planowanej inwestycji na bioróżnorodność, florę i faunę oraz wdrożenie działań minimalizujących negatywny wpływ na środowisko bądź też wykonanie inwestycji w wariantcie mniej uciążliwym. Ponadto realizacja działań przyczyni się do ograniczenia wprowadzanych do wód ścieków komunalnych oraz zanieczyszczeń pochodzących z terenów rolniczych, jak również z innych źródeł związanych z działalnością antropogeniczną. Na obszarze dorzecza Odry wskazuje się do realizacji m.in. działania z kategorii: gospodarka komunalna, rolnictwo czy działania organizacyjno-prawne i edukacyjne. Realizacja tych działań w głównej mierze przyczyni się do ograniczenia dopływu do wód zanieczyszczeń w tym substancji biogenych z różnych źródeł. Ograniczenie dopływu zanieczyszczeń pozytywnie wpłynie na stan wód, a pośrednio na siedliska oraz organizmy wodne. Realizacja działań z kategorii monitoring pozwoli na śledzenie zmian w wodach i w razie konieczności, dobór odpowiednich działań w celu poprawy stanu omawianego komponentu. W przypadku realizacji działań zmierzających do udroźnienia cieków w zakresie ciągłości morfologicznej oddziaływanie będą miały charakter pozytywny głównie na ichtiofaunę i bezkręgowce. Główne pozytywne oddziaływanie będzie skupione wśród gatunków ryb dwuśrodowiskowych oraz reofilnych.

Przeprowadzenie działań zaplanowanych w dokumencie Strategii może wpłynąć pozytywnie na stan wód powierzchniowych na obszarze dorzecza Odry, zarówno w sposób bezpośredni poprzez ograniczenie emisji substancji biogenych i ksenobiotycznych, zachowanie naturalnej bioróżnorodności, jak i w sposób pośredni poprzez ograniczenie spływu powierzchniowego substancji biogenych ze źródeł rolniczych, zapobieganie eutrofizacji zbiorników. Należy zauważyć, iż przy zastosowaniu działań minimalizujących oraz biorąc pod uwagę pozytywne aspekty realizacji tych działań, możliwe negatywne oddziaływanie można uznać za pomijalne. Utrzymanie bioróżnorodności cieków decyduje o ich naturalnej pojemności samooczyszczania, w związku z tym planowane inwestycje wpłyną pozytywnie na stan/potencjał ekologiczny udroźnionych cieków.

Jednolite części wód, dla których w Planie gospodarowania wodami określono zły stan lub wskazano jako zagrożone osiągnięciem celów środowiskowych, należy traktować jako szczególnie wrażliwe w kontekście generowanych przez poszczególne przedsięwzięcia oddziaływań. Należy podkreślić, że ocena wpływu konkretnego przedsięwzięcia na jcw jest dokonywana na etapie oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko. Prawidłowo przeprowadzona procedura oceny oddziaływania na środowisko skutecznie wskazuje możliwości eliminacji potencjalnych negatywnych oddziaływań na cele ochrony jcw.

Na terenie gminy Ujście znajdują się 3 ujęcia wód. Strefę ochronną ujęć stanowią tereny ochrony bezpośredniej oraz teren ochrony pośredniej. Tereny ochrony bezpośredniej dotyczą bezpośredniego otoczenia studni i są ogrodzone. Teren ochrony pośredniej wyznaczono dla studni ujmujących czwartorzędowy poziom gruntowy. Nakazy występujące w obrębie strefy ochrony bezpośredniej i dla tych ujęć zostały wskazane w rozdziale 3.4.4.1 niniejszej prognozy. Zadania zaplanowane w ramach dokumentu Strategii nie stanowią zakazów obowiązujących w obszarze ww. stref. Realizacja zaplanowanych działań poprzez ich charakter nie wpłynie negatywnie na stan ujęcia wód podziemnych zlokalizowanych na terenie Gminy Ujście. Wręcz przeciwnie, działania przewidziane w ramach dokumentu przyczynią się do poprawy jakości zasobów wód podziemnych poprzez realizację zadań w zakresie rozbudowy infrastruktury kanalizacyjnej co z kolei przyczyni się do likwidacji zbiorników bezodpływowych zlokalizowanych na terenie gminy.

W ramach Strategii zaplanowano budowę oczyszczalni ścieków:

Etap prac projektowych oraz etap prac budowlanych inwestycji w zakresie oczyszczalni ścieków

Wpływ inwestycji uzależniony będzie od zakresu planowanych prac (budowa, rozbudowa/modernizacja) i miejsca jej realizacji (obszary przekształcone antropogenicznie, obszary cenne przyrodniczo). Uwarunkowania środowiskowe obszaru objętego planowaną inwestycją mają ogromny wpływ na skale oddziaływania na poszczególne elementy środowiska. Istotne jest by na etapie projektowania, realizacji poszczególnych inwestycji uwzględniać rozwiązania mające na celu zapobieganiem, ograniczanie negatywnych oddziaływań:

- Projektowanie nowych obiektów powinno być poprzedzone identyfikacją, w obszarze planowanej inwestycji, walorów środowiska przyrodniczego, w tym walorów krajobrazowych. Analizy takie pozwolą na zidentyfikowanie najcenniejszych elementów środowiska, umożliwiając ich zachowanie (bądź najcenniejszych fragmentów), przeniesienie lub odtworzenie.
- Przed rozpoczęciem prac budowlanych należy:
 - uzgodnić (z właściwymi służbami ochrony zabytków) – ewentualną potrzebę oraz zakres badań archeologicznych; prowadzenie prac budowlanych przy obiektach zabytkowych; prace należy prowadzić przy uwzględnieniu zapisów ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami;
 - w sytuacji konieczności wycinki drzew należy uzyskać pozwolenie na wycinkę, a prace prowadzić poza okresem lęgowym.
- Przekształcenie powierzchni ziemi, usuwanie roślinności powinno zostać ograniczone do niezbędnego minimum, tak aby w jak najmniejszy stopniu ingerować w istniejące środowisko naturalne.
- Plac budowy należy lokalizować poza obszarami cennymi przyrodniczo.
- Dojazdy do placu budowy należy organizować wykorzystując istniejące drogi, obszary utwardzone.
- Teren placu budowy należy zaopatrzyć w sorbenty służące neutralizacji potencjalnych wycieków niebezpiecznych substancji do środowiska gruntowo - wodnego.
- W okresie prac budowlanych – maszyny budowlane powinny być parkowane na terenie utwardzonym i zabezpieczonym przed ewentualnym wpływem substancji ropopochodnych do środowiska gruntowo - wodnego.
- Należy odpowiednio zabezpieczyć składowane materiały budowlane oraz obszar budowy, w celu ograniczenia pylenia. Transport materiałów sypkich powinien być odpowiednio zabezpieczony w celu ograniczenia pylenia.
- Powstające odpady należy zagospodarowywać zgodnie z zapisami ustawy o odpadach.
- Powstające w trakcie prowadzenia prac ścieki bytowe, odprowadzać do szczelnych przenośnych zbiorników sanitarnych, a następnie wywozić z obszaru inwestycji w celu właściwego oczyszczenia.

- Sprzęt budowlany wykorzystywany w trakcie prowadzenia prac budowlanych powinien być sprawny technicznie, tak by ograniczyć nadmierną emisję zanieczyszczeń do powietrza, zanieczyszczeń do gruntu, czy nadmierną emisję hałasu.
- W sytuacji odnalezienia podczas prac budowlanych przedmiotu mogącego być zabytkiem, należy niezwłocznie zawiadomić właściwe organy i prowadzić postępowanie zgodnie z przepisami ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.
- Na etapie prac budowlanych, w sytuacji identyfikacji cenny obszarów - powinien być zapewniony nadzór przyrodnika.

Etap eksploatacji inwestycji w zakresie oczyszczalni ścieków

Na etapie eksploatacji oczyszczalni ścieków, działaniami ograniczającymi wpływ generowany podczas pracy obiektów związany jest ze stosowaniem odpowiednich rozwiązań technicznych oraz technologicznych. Na etapie eksploatacji inwestycji powinno się:

- Prowadzić okresowe kontrole szczelności systemu w celu eliminowania sytuacji awaryjnych;
- Zapewnić odpowiednią hermetyzację procesu w celu ograniczenia oddziaływania na jakość powietrza;
- Zapewnić odpowiedni dobór parametrów emitorów, umożliwiających odpowiednie rozprzestrzenianie się zanieczyszczeń w powietrzu;
- Odpowiednio lokalizować obiekty/ urządzenia o wysokich poziomach akustycznych w budynkach, w celu ograniczenia emisji hałasu;
- Stosować zabezpieczenia akustyczne w celu ograniczenia pogorszenia klimatu akustycznego;
- Prowadzić monitoring ścieków odprowadzanych do odbiorników;
- Gospodarować odpadami, z uwzględnieniem segregacji, ponownego wykorzystania, zgodnie z przepisami ustawy o odpadach.

Ekosystem, który obejmuje wszystkie żyjące organizmy (ludzi, rośliny, zwierzęta oraz mikroorganizmy) i ich naturalne siedliska (glebę, wodę, powietrze) potencjalnie może ulec degradacji z powodu nadużycia przez turystów i prowadzących działalność turystyczną. Istnieje wiele różnych dróg prowadzących do degradacji, włączając w nie zanieczyszczenia, hałas, zabrudzenia, niewłaściwy sposób odprowadzania ścieków czy zanieczyszczenie krajobrazu (drastyczna zmiana krajobrazu naturalnego wywołana budową ośrodków czy dróg). Proces degradacji gleb wskutek wydeptania rozpoczyna się od zmiany ich struktury mechanicznej, przesuszenia wierzchnich warstw, zmiany temperatury, wypłukania soli mineralnych. Dalszymi konsekwencjami bezpośrednich oddziaływań są m.in.: zmiana pojemności sorpcyjnej gleby, ograniczenie przepływu wody i obniżenie wilgotności gleby, co nieuchronnie prowadzi do erozji gleb. Zmiany właściwości gleby mają ogromny wpływ na szatę roślinną, ograniczając możliwości rozwoju warstwy korzeniowej roślin, a następnie powodują stopniowe niszczenie drzewostanu i przekształcenie całego ekosystemu. Duże zagrożenie dla zasobów wody stanowią odpady wytwarzane zarówno przez organizatorów ruchu turystycznego, powstające w prowadzonych przez nich obiektach turystycznych, jak i pozostawiane przez samych turystów. Odpady dryfujące w wodzie i zanieczyszczenia płynne to bardzo poważny problem dla zwierząt i całego ekosystemu. Unoszone z prądem kawałki plastiku, nakrętki, torby foliowe, mogą być przyczyną śmierci

zwierząt, które mylą je z pokarmem roślinnym lub zwierzęcym. Z kolei wodę zanieczyszczają wycieki benzyny lub ropy z łodzi wyposażonych w silniki, ale też ścieki z toalet. Obiekty produkują niebezpieczne ścieki i często zrzucają je jako nieoczyszczane, zawierające duże ilości związków azotu i fosforu, chlorków, substancji organicznych oraz bakterii. Tego typu zanieczyszczenia prowadzą do tak zwanego „zakwit” wody, czyli eutrofizacji – procesu, który powoduje obniżenie dostępności tlenu dla organizmów żyjących w zanieczyszczonych zbiornikach. Należy zatem zwrócić szczególną uwagę na realizację działań w obrębie zbiornika wodnego, aby zminimalizować wpływ na środowisko przyrodnicze należy:

- zamontować odpowiednią ilość pojemników na odpady,
- wyznaczyć miejsca przeznaczone do kąpielii oraz wędkowania czy innej formy wypoczynku,
- prowadzić akcję i kampanie promocyjne zwiększające świadomość ekologiczną użytkowników,
- ograniczyć liczbę łodzi korzystających z silników spalinowych na traktach wodnych i udzielając wolnego dostępu dla łodzi bezsilnikowych (na przykład tradycyjnych tratw i kajaków, by zachęcić do ochrony krajobrazu),
- gromadzić ścieki w szczelnych pojemnikach, aby ograniczyć przedostawanie się ich do środowiska.

Działania przewidziane do realizacji w ramach Strategii są w większości ukierunkowane pośrednio lub bezpośrednio na ochronę lub poprawę stanu wód powierzchniowych oraz podziemnych.

Bezpośrednio największe korzyści dla stanu wód powierzchniowych przyniesie realizacja działań polegających na budowie, rozbudowie i modernizacji sieci kanalizacyjnych i wodociągowych, jak również infrastruktury towarzyszącej, które służą ochronie wód. Podobne oddziaływanie niosą ze sobą działania, związane z racjonalnym zużyciem wody. Pozytywnie oddziaływać na wody będą działania związane z przeciwdziałaniem występowania powodzi i suszy. Swobodny przepływ rzeki możliwość meandrowania sprzyja naturalnemu oczyszczaniu się wód płynących, a okresowe zalewanie dolin rzecznych sprzyja rozwojowi naturalnych siedlisk nadrzecznych, tj. lasy łęgowe, które charakteryzują się bogactwem flory i fauny.

Planowane działania w ramach gospodarki wodnej oraz ochrony będą więc prowadziły nie tylko do ograniczenia ryzyka oraz skutków wywołanych ponadnormatywnymi wezbrzeniami prowadzącymi do powodzi, ale także do poprawy jakości wód. Pośrednie i bezpośrednio zwiększanie zasobów wodnych będzie przeciwdziało występowaniu i negatywnym skutkom suszy.

Ze środowiskiem wodnym powiązany jest także sektor energetyczny. Dlatego projekty związane z poprawą efektywności energetycznej, z popularyzacją oszczędzania energii oraz promowaniem odnawialnych źródeł energii, pośrednio pozytywnie będą wpływać na wody poprzez zmniejszenie ich poboru do celów chłodniczych przez sektor energetyczny. Pozytywny wpływ na wody wykazują także działania zmniejszające zanieczyszczanie powietrza poprzez ograniczenie ich depozycji w wodach. Na redukcję zanieczyszczeń przedostających się do wód mają również wpływ niektóre z działań z zakresu rozbudowy i przebudowy infrastruktury drogowej regionu. Woda wykazuje cechy mobilności w środowisku, co za tym idzie poprawa stanu jakości powietrza wpływa na poprawę stanu jakości wody.

5.4. Powietrze i klimat

Strategia Rozwoju Gminy Ujście na lata 2025-2034 przewiduje realizację szeregu zadań. W trakcie prac budowlanych należy spodziewać się okresowych emisji pyłów i gazów, spowodowanych pracami

budowlanymi i konstrukcyjno-montażowymi (wykopy, wzmożony ruch pojazdów itp.). Uciążliwości z nimi związane ustąpią po zakończeniu prac budowlanych.

Część działań przewidzianych w Strategii ukierunkowana jest bezpośrednio lub pośrednio na poprawę jakości powietrza atmosferycznego oraz minimalizację emisji gazów cieplarnianych, a także przeciwdziałanie zmianom klimatu.

Szczególną rolę w tym zestawieniu pełnią projekty obejmujące termomodernizację budynków, montaż odnawialnych źródeł energii, modernizację oświetlenia oraz rozbudowę sieci ścieżek rowerowych oraz tworzenie warunków do rozwoju sieci transportu publicznego wewnątrz Gminy oraz na zewnątrz, w tym współpraca z podmiotami zewnętrznymi w tym zakresie. Pozwoli to na ograniczenie zapotrzebowania na nieodnawialną energię pierwotną dla potrzeb tych budynków, a także zwiększy wykorzystanie transportu niezmotywowanego i publicznego, co za tym idzie ograniczy niską emisję.

Zaplanowana budowa, przebudowa i modernizacja infrastruktury drogowej wpłynie na ograniczenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery. Pozwoli na wyemitowanie zagrożenia dla zdrowia ludzi związanego z zanieczyszczeniem powietrza. Działania te mają charakter pozytywny i długotrwały. Polegają na zmniejszeniu emisji niezorganizowanej z systemu transportowego poprzez zwiększenie płynności ruchu, poprawę stanu technicznego nawierzchni dróg. Poprawa stanu technicznego dróg spowoduje upłynnienie ruchu samochodowego oraz redukcję pracy przewozowej, a w efekcie ograniczenie emisji spalin i pozytywny wpływ na jakość powietrza atmosferycznego i klimat. W sposób pośredni pozytywnie wpłynie to na zdrowie ludzi i na organizmy żywe. W przypadku realizacji inwestycji takich, jak budowa nowych dróg istnieje ryzyko wystąpienia znaczącego negatywnego oddziaływania na środowisko.

Rozwój infrastruktury drogowej w niesprzyjających warunkach atmosferycznych może powodować okresowy wzrost poziomów zanieczyszczeń powietrza, zwłaszcza w okresie grzewczym i w trakcie warunków inwersyjnych. Realizacja inwestycji w zakresie infrastruktury drogowej, jeżeli jest ona wymagana przepisami ustawy ooś, zostanie poprzedzona procedurą oddziaływania na środowisko, w ramach której zostaną przeprowadzone obliczenia prognozowanej emisji zanieczyszczeń powietrza, a decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach będzie określać warunki korzystania ze środowiska uwzględniając obowiązujące normy. Mając powyższe na uwadze, zakłada się, że realizacja inwestycji nie spowoduje przekroczeń dopuszczalnych poziomów zanieczyszczeń powietrza określonych w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz.U. z 2021 poz. 845).

Przewiduje się również rozwój infrastruktury rowerowej, w tym zwiększenie liczby i długości ścieżek rowerowych, jak i rozbudowę infrastruktury wspierającej przy ścieżkach rowerowych (np. modernizacja oświetlenia ulicznego). Zmniejszenie emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych wpłynie pozytywnie na stan zdrowia mieszkańców, stan fauny i flory, a także na dobrą kondycję dóbr materialnych i kulturowych. Ścieżki rowerowe wzbogacą ponadto estetykę krajobrazu. Z uwagi na charakter prac wykonawczych możliwe jest wystąpienie także negatywnych, krótkoterminowych i odwracalnych oddziaływań bezpośrednich na powierzchnię ziemi oraz elementy biotyczne.

Pozytywny wpływ na jakość powietrza mają działania edukacyjne. Edukacja ekologiczna mieszkańców Gminy, na tematy związane z emisją zanieczyszczeń, doprowadzi do zmniejszenia się ilości

zanieczyszczeń przedostających się do powietrza atmosferycznego. Podobny będzie efekt działań edukacyjnych związanych z popularyzacją OZE.

Realizacja zaplanowanych inwestycji w znacznym stopniu przyczyni się do poprawy jakości powietrza na obszarze, na którym zdiagnozowano występowanie przekroczeń poziomu docelowego benzo(a)pirenu w pyłe PM10 (strefa wielkopolska).

Szczególną rolę pełnią projekty obejmujące rozwój odnawialnych źródeł energii. Zaplanowane zadania mają na celu poprawę efektywności energetycznej procesów technologicznych i redukcję zużycia energii pierwotnej, co spowoduje zmniejszenie wielkości emisji zanieczyszczeń gazowych i pyłowych emitowanych w procesie wytwarzania energii cieplnej i elektrycznej opartym na wykorzystaniu nieodnawialnych paliw kopalnych. Oddziaływanie zadania będzie pozytywne, długoterminowe, pośrednie na klimat, ponieważ przyczyni się do zmniejszenia efektu cieplarnianego oraz bezpośrednie na surowce naturalne, ponieważ spowoduje ograniczenie ich zużycia.

Wprowadzanie ustaleń Strategii nie będzie negatywnie oddziaływać na klimat lokalny tych terenów, może jednak nieco je modyfikować, ze względu na rozwój zabudowy, rozwój obszarów leśnych, zielonych. Rozwój obszarów biologicznie czynnych wpływa na kształtowanie się specyficznych topoklimatów, zmienia się wilgotność powietrza, a także wartość prędkości wiatru. Natomiast występowanie przeszkód w postaci zabudowy, powoduje problemy z nawietrzaniem i przewietrzaniem obszaru. Pozytywnie na klimat (podobnie jak na powietrze) wpłynie także promocja alternatywnych dla spalania źródeł energii, gdyż zmniejszenie emisji zanieczyszczeń pośrednio wpływa na ograniczenie zmian klimatu. Poza tym rodzajem planowanych działań nie przewiduje się zmian klimatu lokalnego.

W związku jednak z szeroko rozwiniętymi pracami nad analizą działań inwestycyjnych, rozwojem gospodarczym na zmianę klimatu i adaptację do zmian klimatu, konieczne staje się zwrócenie uwagi na kompleksowe podejście nie tylko do inwestycji związanych z ograniczeniem emisji zanieczyszczeń powietrza, rozwojem terenów czynnych biologicznie, ale do każdego rodzaju zainwestowania i rozwoju infrastruktury, przestrzeni i wynikających z tych działań długofalowych działań, jakie będą wynikać z adaptacji do zmian klimatu. Perspektywiczne zmiany klimatu i ich skutek mający swoje odzwierciedlenie w jakości powietrza mają swój wpływ na całą działalność przemysłową i sektor komunalny. Głównie należy zwrócić uwagę na sektor energetyczny, uwzględniając w szczególności prognozowane wahanie średniej temperatury. Konieczne będzie dostosowanie systemu energetycznego do wahań zapotrzebowania zarówno na energię elektryczną, jak i ciepłą, m.in. poprzez wdrożenie stabilnych niskoemisyjnych źródeł energii. W przyszłości będzie zachodzić konieczność intensyfikacji działań w zakresie rozwoju odnawialnych źródeł produkcji energii na poziomie lokalnym, szczególnie na potrzeby ogrzewania i klimatyzacji (ze względu na coraz częstsze okresy upalne). Ze względu na przekroczenia emisji zanieczyszczeń i ich kumulację konieczne jest szersze stosowanie w nowym budownictwie źródeł ciepła opartych na innych nośnikach niż węgiel.

Adaptacja przestrzeni do warunków dużego wzrostu temperatury i jej wpływu na hałas to jedno z kolejnych wyzwań współczesnej gospodarki przestrzennej. Wysoka temperatura generuje rozwój i zwiększenie ilości urządzeń mających na celu minimalizację zagrożeń termicznych, czyli urządzeń klimatyzacyjnych i chłodniczych, co w zwartej zabudowie może generować nadmierną emisję hałasu.

Występowanie ekstremalnych zjawisk pogodowych, typu huragany czy intensywne burze, może doprowadzić do zwiększenia ryzyka uszkodzenia elektrowni wiatrowych, masztów telefonii komórkowej, linii elektroenergetycznych, a zatem ograniczenia w dostarczaniu energii do odbiorców. Zmiany klimatyczne będą miały swoje odzwierciedlenie w konieczności konserwacji infrastruktury mogącej emitować pola elektromagnetyczne i zapewnienia bezpieczeństwa jej funkcjonowania, w kontekście zamarzających i ulegających przerwaniu linii energetycznych w okresie zimowym).

Zmiany klimatu, wzrastająca temperatura oraz zwiększenie intensywności deszczy nawalnych będzie skutkowało koniecznością dostosowania infrastruktury wodno-kanalizacyjnej w obszarach zabudowanych, w odniesieniu do rozwoju sieci kanalizacji deszczowej. Sieć musi zostać przygotowana do odbioru gwałtownie przybierającej ilości wody opadowej, aby nie doprowadzać do lokalnych podtopień. Ponadto urbanizacja powoduje, że nowe osiedla powstają bez wyposażenia w sprawny system odwodnienia. Najgroźniejsza w skutkach jest ich lokalizacja na terenach bezodpływowych, przy braku systemu odwadniania. Ważne są bieżące prace odwodnieniowe w trakcie prowadzenia innych robót drogowych.

W związku z przewidywanym ociepleniem klimatu, nowego znaczenia nabierze problem oddziaływania wysokich temperatur na nawierzchnie powierzchni komunikacyjnych. Zmiany klimatyczne mogą spowodować konieczność reorganizacji gminnych systemów odbioru odpadów komunalnych, zwiększenia częstotliwości odbioru odpadów zmieszanych czy biodegradowalnych.

Spodziewane ocieplenie się klimatu spowoduje migrację gatunków, w tym obcych inwazyjnych wraz z równoczesnym wycofywaniem się tych gatunków, które nie są przystosowane do wysokich temperatur i suszy latem, a dobrze znoszą ostre mrozy. W kontekście pojawiającego się zjawiska suszy wystąpi ograniczenie powierzchni terenów wodno-błotnych, w tym stopniowe wysychanie i zanik torfowisk, wilgotnych lasów i borów.

Wydłużony okres z dodatnimi temperaturami na jesieni z intensywnymi opadami rozmiękczającymi glebę w połączeniu z osłabieniem drzew przez choroby i szkodniki może dodatkowo zwiększać wrażliwość lasów na wiatry i sprzyjać zwiększaniu wiatrołomów. W warunkach oczekiwanych zmian klimatu, które przyczynią się do migracji i zmian zasięgów występowania poszczególnych gatunków, zachowanie drożności korytarzy ekologicznych postrzegane jest jako czynnik pozwalający łagodzić antropopresję. Sieci ekologiczne, stanowiąc mogą ważny element adaptacji do zmian klimatu. Zmianom klimatu wywołanym ocieplaniem się klimatu będą towarzyszyły zmiany, które powinny być uwzględniane w gospodarowaniu przestrzenią w kontekście mogącej się pojawić poważnej awarii lub nadzwyczajnego zagrożenia środowiska. Dotyczą one wielu aspektów o charakterze horyzontalnym, od gospodarki rolnej, leśnej i wodnej (niszczące susze, pożary, powodzie i podtopienia, itd.), przez przemysł i energetykę (zmiany technologii), bezpieczeństwo ludzi i mienia (ekspozycja na powodzie i podtopienia, osuwiska i pożary) po infrastrukturę (ekspozycja na nadmiar lub niedobór wód, wichury). Na możliwość wystąpienia poważnych awarii ma wpływ występowanie ekstremalnych zjawisk pogodowych, typu huragany czy intensywne burze co może doprowadzić do zwiększenia ryzyka uszkodzenia linii przesyłowych i dystrybucyjnych, a zatem ograniczenia w dostarczaniu energii do odbiorców.

Transformacja energetyczna w kierunku gospodarki zeroemisyjnej jest kluczowym elementem mającym na celu ograniczenie dalszych zmian klimatu i związanych z tym konsekwencjami.

5.5. Powierzchnia ziemi, krajobraz i gleby

W wyniku realizacji założeń Strategii nastąpi lokalne przekształcenie powierzchni ziemi oraz zmiana struktury. Wszelkie przekształcenia prowadzące do realizacji nowego zainwestowania wiązać się z trwałym oddziaływaniem na powierzchnię terenu.

Należy mieć na uwadze, że krajobraz jak i powierzchnia ziemi są elementami antropogeniczne przekształconymi, a więc realizacja działań zapisanych w dokumencie w głównej mierze dotyczyć będzie terenów już przekształconych.

Budowa nowych elementów infrastruktury oddziałuje w sposób znaczący na powierzchnię ziemi, ponieważ następuje zmiana ukształtowania terenu oraz zmniejsza się powierzchnia biologicznie czynna, zmianie ulegają stosunki gruntowo-wodne oraz sposób odpływu i retencjonowania wód opadowych i roztopowych. Modernizacja (przebudowa) dróg, budowa sieci kanalizacyjnych, uzbrojenie nowych terenów będą prowadzone głównie na terenach zurbanizowanych, gdzie pokrywa glebowa jest już przekształcona.

Rozwój gospodarczy i społeczny Gminy musi być spójny z założeniami polityki przestrzennej oraz nie powodować negatywnych oddziaływań w przestrzeni. Gospodarowanie przestrzenią będzie oparte o miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego stanowiące akty prawa miejscowego.

Nie przewiduje się możliwości powstania zasadniczych zmian czy przekroczeń określonych prawem parametrów i standardów jakości środowiska, naruszenia trwałości zasobów i ciągłości funkcji ekologicznych na dużą skalę, zagrożenia dla liczebności i bioróżnorodności gatunków, istotnych barier dla migracji, zagrożenia dla obszarów przyrodniczo cennych, w tym dla celu i przedmiotu ochrony obszarów chronionych oraz ich integralności w związku z opracowywaniem dokumentu.

Planowane zmiany użytkowania terenu polegać będą na przekształceniu części przestrzeni zielonej w zurbanizowaną. W miejscu powierzchni porośniętej roślinnością niską pojawią się obszary obiekty kubaturowe, elementy sieci infrastruktury technicznej i tereny komunikacji. Realizacja działań zaplanowanych w Strategii spowoduje przekształcenie morfologii terenu na potrzebę wykopania fundamentów budynków oraz wykonania innych prac ziemnych na potrzeby realizacji zabudowy, dróg oraz obiektów infrastruktury technicznej. Przekształcenia w rzeźbie terenu będą miały charakter miejscowy. Wprowadzenie nowych elementów zainwestowania wiąże się ze zwiększonym poborem wody z sieci wodociągowej i wzrostem zużycia energii elektrycznej. Powstałe odpady oraz ścieki będą stanowić obciążenie dla środowiska w miejscu ich utylizacji.

Lokalny ład przestrzenny może zostać zaburzony budową ekranów akustycznych, remontami. Jest to jednak bardzo subiektywne odczucie. Właściwie przeprowadzone prace, projekty wkomponowane w lokalny krajobraz nie powinny negatywnie wpłynąć na wygląd estetyczny obszaru.

W ramach *Strategii Rozwoju istnieje możliwość* realizacji działań dotyczących budowy farm wiatrowych. Jak wskazano w Wytycznych w zakresie prognozowania oddziaływań na środowisko farm wiatrowych (Stryjecki M., Mielniczuk K., GDOŚ, Warszawa 2011), negatywny wpływ farmy wiatrowej na otaczający ją krajobraz maleje wraz ze wzrostem odległości od inwestycji. Posiłkując się następującym uproszczonym schematem podziału na strefy tzw. „wizualnego oddziaływania” elektrowni wiatrowych dla terenu płaskiego wyróżnić można:

1. Strefa I (w odległości do 2 km od farmy wiatrowej) – farma wiatrowa jest elementem dominującym w krajobrazie. Obrotowy ruch wirnika jest wyraźnie widoczny i dostrzegany przez człowieka.
2. Strefa II (w odległości od 2 do 4,5 km od farmy wiatrowej) – elektrownie wiatrowe wyróżniają się w krajobrazie i łatwo je dostrzec, ale nie są elementem dominującym. Obrotowy ruch wirnika jest widoczny i przyciąga wzrok człowieka.
3. Strefa III (w odległości od 4,5 do 7 km od farmy wiatrowej) – elektrownie wiatrowe są widoczne, ale nie są „narzucającym się” elementem w krajobrazie. W warunkach dobrej widoczności można dostrzec obracający się wirnik, ale na tle swojego otoczenia same turbiny wydają się być stosunkowo niewielkich rozmiarów.
4. Strefa IV (w odległości powyżej 7 km od farmy wiatrowej) – elektrownie wiatrowe wydają się być niewielkich rozmiarów i nie wyróżniają się znacząco w otaczającym je krajobrazie. Obrotowy ruch wirnika z takiej odległości jest właściwie niedostrzegalny.

Należy zaznaczyć, że powyższe wartości są orientacyjne i mogą bardzo często przyjmować daleko odmienne parametry. W terenie pagórkowatym te odległości mogą być znacząco niższe, lub wyższe w zależności od położenia punktu obserwacyjnego oraz lokalizacji elektrowni. Elektrownie położone poza wzniesieniami znajdującymi się na linii obserwacyjnej mogą być niewidoczne, pomimo bliskiej odległości. Jeśli jednak umiejscowione są na szczytach wzniesień, ich widzialność będzie znacząco wzrastać. Przy niektórych lokalizacjach może ona sięgnąć wartości nawet 20 km. Biorąc powyższe pod uwagę, opracowano szereg wytycznych, których uwzględnienie na etapie projektowania farmy może znacząco ograniczyć jej potencjalny negatywny wpływ na otaczający ją krajobraz oraz negatywne podejście ze strony społeczeństwa, w tym m.in.:

- stosowanie w obrębie jednej farmy wiatrowej lub kilku sąsiadujących ze sobą farm wiatrowych elektrowni wiatrowych o tej samej wielkości,
- jasne kolory wież i łopat wirnika (np. szary, beżowy, ewentualnie biały) lub kolor elektrowni wiatrowych dopasowany do otoczenia,
- wybór elektrowni wiatrowych, których wirniki składają się z trzech łopat,
- farma wiatrowa jest bardziej „przyjazna”, gdy składa się na nią mniejsza liczba turbin, ale o większej mocy niż większa liczba turbin o małej mocy,
- należy unikać lokalizowania elektrowni wiatrowych w pobliżu miejsc, dla których wyznaczono normy w zakresie klimatu akustycznego i w miejscach gdzie będą dominującym składnikiem w krajobrazie przedstawiającym szczególne walory widokowe.

Istotne jest również unikanie lokalizowania elektrowni wiatrowych na terenach o wybitnych walorach krajobrazowych, ze szczególnym wyróżnieniem parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu¹³

¹³ Wytyczne w zakresie prognozowania oddziaływań na środowisko farm wiatrowych (Stryjecki M., Mielniczuk K., GDOŚ, Warszawa 2011)

Przedmiotowy dokument jest zgodny również z rekomendacjami zawartymi w Audycie krajobrazowym województwa wielkopolskiego. Jak wskazano w rozdziale 2.2 niniejszej prognozy, obszar gminy Ujście jest położony w granicach 1 krajobrazu priorytetowego: „Dolina Noteci: Osiek nad Notecią - Walkowice”. Ustalenia projektu dokumentu są zgodne z wnioskami i rekomendacjami dotyczącymi kształtowania i ochrony krajobrazów priorytetowych. Realizowane inwestycje będą wykonywane zgodnie z rekomendacjami dotyczącymi kształtowania i ochrony krajobrazu, zawartymi w audycie. Ponadto, po przeprowadzonej analizie działań planowanych do realizacji w ramach Strategii stwierdzono, iż nie stanowią one zagrożeń określonych w audycie dla wskazanych wyżej krajobrazów priorytetowych. Dla przedmiotowych krajobrazów priorytetowych wskazano zagrożenia:

- 1) Zagrożenia istniejące:
 - a) obiekt wpływający negatywnie na odbiór wizualny krajobrazu:
 - wielkogabarytowe tablice reklamowe sytuowane przy drogach
 - b) element liniowy wpływający negatywnie na odbiór wizualny krajobrazu:
 - napowietrzne linie elektroenergetyczne 110 kV i 400 kV przecinające dolinę Noteci
 - c) obszar wpływający negatywnie na odbiór wizualny krajobrazu:
 - zakłady produkcyjne w granicach krajobrazu (m.in. ferma drobiu w miejscowości Wrząca, zakłady produkcyjne w Studzieńcu, Ciszewie) oraz w jego bezpośrednim sąsiedztwie (m.in. zakład przetwórstwa tworzyw sztucznych w Ujściu oraz kopalnia kruszywa w Walkowicach)
 - d) obszar wpływający negatywnie na zachowanie spójności struktury funkcjonalno-przestrzennej krajobrazu:
 - tereny rozwoju zabudowy i tereny przeznaczone w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego pod zabudowę – rozlewanie się zabudowy w miejscowościach: Ługi Ujskie, Chodzież, Byszeki
 - e) różnorodność form architektonicznych w jednostkach osadniczych – tradycyjne formy (zabudowa olęderska, fryderycjańska) współwystępują z obcymi formami wsi,
 - f) duża presja rekreacyjno-turystyczna na obszary doliny rzeki Noteci (niszczenie siedlisk, wędkarstwo, kajaki, itp.),
 - g) obniżanie się poziomu wód gruntowych i powierzchniowych – degradacja siedlisk zwłaszcza wilgotnych, zmiana stosunków wodnych,
 - h) przekształcanie i osuszanie mokradeł, torfowisk i łąk wilgotnych w wyniku melioracji odwadniających, niewłaściwej gospodarki wodnej, prowadzenia gospodarki rybackiej, zwiększającego się poboru wód podziemnych przez indywidualne ujęcia, a także w celu realizacji zabudowy – utrata bioróżnorodności, zmniejszanie możliwości retencyjnych obszaru,
 - i) fragmentacja terenów otwartych, w tym łąkowych, torfowiskowych, murawowych, w wyniku samostmej sukcesji lasu lub celowego zalesiania. Sukcesja zarośli wierzbowych – zmiana struktury krajobrazów mozaikowych, utrata bioróżnorodności,

- j) wprowadzanie do przydomowych ogrodów i dalsze rozprzestrzenianie się roślin gatunków obcych, często inwazyjnych wypierających gatunki rodzime – utrata bioróżnorodności,
 - k) spływy powierzchniowe zanieczyszczeń obciążonych głównie związkami biogennymi (azotem i fosforem) z pól, powodujące eutrofizację wód rzecznych,
 - l) nieuregulowana gospodarka wodno-ściekowa (niedostateczny poziom skanalizowania),
 - m) użytkowanie gruntów rolnych niezgodnie z kodeksem dobrych praktyk rolniczych i niezgodnie z ewidencją gruntów – w szczególności uprawy na łąkach i pastwiskach, w tym przede wszystkim uprawa kukurydzy.
- 2) Zagrożenia potencjalne:
- c) element liniowy mogący negatywnie wpływać na odbiór wizualny krajobrazu:
 - budowa linii elektroenergetycznej 110 kV
 - d) element liniowy mogący negatywnie wpływać na zachowanie spójności struktury funkcjonalno-przestrzennej krajobrazu:
 - budowa dróg klasy ekspresowej S11 – fragmentacja ekosystemów leśnych i łąkowych, bariery ekologiczne, obniżanie walorów estetyczno-widokowych krajobrazu, źródło hałasu.

Podczas realizacji inwestycji należy zatem w szczególny sposób zachować ostrożność podczas realizacji działań budowlanych, aby nie spowodować degradacji krajobrazu priorytetowego. W rozdziale 5.1 prognozy wskazano działania, które należy podjąć, aby uniknąć degradacji środowiska oraz krajobrazu. Należy również wskazać, że wszelkie inwestycje zaplanowane w ramach dokumentu będą realizowane zgodnie z przepisami prawa, przy zastosowaniu technologii prac przyjaznej środowisku, aby uniknąć niekorzystnych zmian w krajobrazie. W ramach dokumentu Strategii zaplanowana zadania w zakresie wdrożenia zmian wynikających z nowego systemu planowania przestrzennego w celu poprawy ładu przestrzennego gminy, gdzie uwzględnione zostaną rekomendacje dotyczące kształtowania i ochrony krajobrazów priorytetowych.

Szczególnie ważnym elementem jest ochrona krajobrazu w myśl ustawy z dnia 24 kwietnia 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu (Dz. U. z 2015 r. poz. 774). W myśl powyższego dokumentu należy dążyć do takiego ustalania lokalizacji, aby ograniczyć do minimum negatywny wpływ nie tylko na zdrowie ludzi, ale także na krajobraz przyrodniczy i kulturowy. Szczegóły lokalizacji tego typu obiektów ustalane będą w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Oddziaływanie przyjętych w Strategii rozwiązań na krajobraz w aspekcie środowiskowym opiera się na ocenie stopnia naturalności krajobrazu, jego struktury i zniekształceń. Krajobraz, jako komponent wielu czynników, ulega przemianom pod wpływem naturalnych procesów zachodzących w środowisku biotycznym i abiotycznym oraz oddziaływań antropogenicznych. Działalność człowieka jest czynnikiem, który najsilniej ingeruje w struktury przyrodnicze, a więc i krajobraz. Zmiany użytkowania terenów doprowadzają do poważnych i nieodwracalnych przekształceń krajobrazu. Prognozuje się jednak, że istniejący krajobraz w szczególności terenów wiejskich zmieni się w małym zakresie, tylko w okolicach wprowadzenia nowej zabudowy, bądź budowy dróg. Założenia ochrony krajobrazu wynikają z

Europejskiej Konwencji Krajobrazowej (Dz. U. z 2006 r., nr 14, poz. 98), która wskazuje na potrzebę ochrony krajobrazu oraz konieczność prowadzenia działań na rzecz zachowania i utrzymania ważnych lub charakterystycznych cech krajobrazu. Stąd też wszystkie działania inwestycyjne powinny uwzględniać lokalne warunki krajobrazowe tak, aby ukierunkowywać i harmonizować rozwój przestrzenny i gospodarczy ze specyfiką terenu Gminy. Zmiany gospodarcze i społeczne, a także środowiskowe to nakładające się na siebie czynniki, których nie da się niekiedy uniknąć, ale powinno się je ograniczyć w stosunku do negatywnego oddziaływania na krajobraz.

Dzięki planowanym działaniom znacznie poprawi się krajobraz obszaru, który zdecydowanie zyska na wartości. Zachowane zostaną jednak dotychczasowe, charakterystyczne cechy krajobrazu Gminy Ujście. Dodatkowo znaczna część działań dotyczy obiektów umieszczonych pod powierzchnią ziemi, a wszelkie powstałe z tym niegodności zostaną natychmiastowo usunięte, nie powodując zmian w krajobrazie. Teren, na którym zadanie będzie realizowane zostanie uporządkowany. Realizacja zaplanowanych działań nie będzie zakłócała postanowień Europejskiej Konwencji Krajobrazowej. Wśród wszystkich działań zaplanowanych w Strategii należy wskazać takie, dzięki którym znacznie poprawi się krajobraz gminy. Należą do nich m.in.:

- Wdrożenie zmian wynikających z nowego systemu planowania przestrzennego w celu poprawy ładu przestrzennego gminy,
- Rewitalizacja zdegradowanych obszarów na terenie gminy,
- Budowa, rozbudowa oraz modernizacja systemu wodno-kanalizacyjnego,
- Budowa oraz rozbudowa zielono-niebieskiej infrastruktury,
- Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii,
- Poprawa stanu gminnej infrastruktury drogowej,
- Rozwój infrastruktury okołodrogowej, w tym systemu dróg rowerowych,
- Dążenie do rozbudowy oraz poprawy stanu i bezpieczeństwa dróg wyższej kategorii,
- Budowa, rozbudowa, przebudowa oraz modernizacja infrastruktury kulturalno-oświatowej oraz sportowo-rekreacyjnej,
- Kształtowanie polityki proinwestycyjnej,
- Rozbudowa oraz modernizacja bazy usług społecznych,
- Rozwój infrastruktury żłobkowej oraz modernizacja infrastruktury szkolnej i przedszkolnej.

Ochrona krajobrazu Gminy Ujście winna obejmować działania, polegające na świadomym kształtowaniu przestrzeni gminy poprzez eksponowanie obszarów atrakcyjnych krajobrazowo. Należy również systemowo włączać je w pozostałą przestrzeń gminy, by tworzyły harmonijną całość i nadawały lub prezentowały charakterystyczny krajobraz gminy.

Strategia Rozwoju Gminy Ujście na lata 2025-2034 przewiduje do realizacji również działania dotyczące budowy dróg i ścieżek rowerowych, a także sieci infrastruktury technicznej. Uciążliwość dla środowiska glebowego będzie związana z realizacją robót ziemnych oraz pracy maszyn drogowych. Faza realizacji będzie wymagała zajęcia całego terenu dróg, a nawet obszaru poza nimi szczególnie w tych miejscach gdzie przewiduje się budowę chodników. Poza terenem modernizacji dróg, oddziaływanie omawianego przedsięwzięcia na bezpośrednie otoczenie glebowe ograniczy się do pasa drogowego, wyznaczonego planem zagospodarowania terenu. Przebudowa dróg spowoduje całkowitą zmianę

formy jej dotychczasowego użytkowania. Na obecnym etapie nie jest możliwe wskazanie miejsc tymczasowej lokalizacji obiektów pomocniczych – dojazdów na plac budowy, placów składowych, parkingów dla maszyn roboczych.

W określeniu stopnia zagrożenia gleb, związanego z planowanymi inwestycjami w zakresie budowy dróg, ścieżek rowerowych oraz sieci infrastruktury technicznej, istotne znaczenie mają: tracona powierzchnia gleb, ich wartość bonitacyjna oraz wrażliwość na zmiany spowodowane modernizacją istniejących dróg. Przy wykonywaniu prac ziemnych, w czasie pracy maszyn budowlanych nastąpi silne przekształcenie gleb w pasie technicznym robót budowlanych, obejmujące:

- usunięcie wierzchniej warstwy humusowej (o znacznej zawartości próchnicy) staje się to często przyczyną zniszczenia głębiej leżących warstw geologicznych;
- mechaniczne zniszczenie gleby w obrębie nowych fragmentów jezdni i poboczy;
- zniekształcenie struktury gleby wskutek jej zagęszczania i ugniatania, spowodowanego pracą ciężkiego sprzętu zmechanizowanego; prace te mogą spowodować poprzez ugniatanie części stałych gleby, zmniejszenie jej porowatości i usunięcie gładów (powietrza glebowego);
- lokalne przesuszenie lub zawodnienie gleb spowodowanych zaburzeniem stosunków wodnych przy wykonywaniu wykopów lub w czasie ich odwadniania;
- zanieczyszczenie gruntu substancjami ropopochodnymi w wyniku wycieków z maszyn drogowych i taboru samochodowego;
- narażenie zwałowanej ziemi na przesuszenie, przemarznięcie i inne wpływy środowiska zależnie od warunków pogodowych.

Bezpośrednie oddziaływanie w czasie realizacji inwestycji na powierzchnię ziemi i glebę będzie lokalne i ograniczy się praktycznie do pasa o wielkości kilku metrów od osi w obie strony drogi.

5.6. Klimat akustyczny

Podczas prac budowlanych i modernizacyjnych obiektów użyteczności publicznej, dróg, infrastruktury sportowej, kulturalnej i komunalnej, może wystąpić krótkoterminowe zwiększenie się poziomu hałasu, a także pojawić się mogą wibracje i drgania. Zmiany te będą miały jednak charakter przejściowy i krótkotrwały.

Budowa i modernizacja infrastruktury drogowej może oddziaływać na klimat akustyczny. Dopuszczalny poziom hałasu wyrażony równoważnym poziomem dźwięku A [dB], zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2014 r. poz. 112) dla dróg i linii kolejowych wynosi:

- dla terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, terenów zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży, terenów domów opieki społecznej i terenów szpitali w miastach – 64 dB dla wszystkich dób w roku, 59 dB dla wszystkich pór nocy;
- dla terenów zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego, terenów zabudowy zagrodowej, terenów mieszkaniowo-usługowych, terenów rekreacyjno-wypoczynkowych – 68 dB dla wszystkich dób w roku, 59 dB dla wszystkich pór nocy.

Określając przewidywane znaczące oddziaływania na klimat akustyczny, należy zwrócić uwagę głównie na przebiegające przez jednostkę ciągi komunikacyjne, gdyż klimat akustyczny na tym terenie kształtują

przede wszystkim źródła komunikacyjne - głównie trasy ruchu samochodowego. Głównym powodem uciążliwej emisji hałasu, ogólnie, obok stosunkowo wysokiego natężenia ruchu pojazdów, jest wysoki udział w potoku ruchu pojazdów ciężkich, który w szczególności negatywnie oddziałuje na terenach zwartej zabudowy miejscowości.

W ramach działań mających poprawić klimat akustyczny na terenie Gminy Ujście, można wyróżnić działania administracyjne oraz inwestycyjne. Te pierwsze polegają na wprowadzaniu standardów akustycznych w planach zagospodarowania przestrzennego, co ma na celu zmniejszenie uciążliwości związanych z hałasem, poprzez odpowiednie planowanie, np. ciągów komunikacyjnych. Działania inwestycyjne obejmują modernizację dróg oraz instalację urządzeń ograniczających hałas. Modernizacja nawierzchni dróg zmniejsza ilość hałasu i wibracji przedostających się do otoczenia, co ma korzystny wpływ na organizmy żywe jak i budynki.

Podsumowując, polepszenie stanu klimatu akustycznego, jak również zmniejszenie obszarów narażonych na hałas powinno nastąpić głównie poprzez:

- odciążanie ciągów komunikacyjnych (budowa alternatywnych odcinków dróg),
- metody organizacyjne (np. kontrole i/lub ograniczanie prędkości pojazdów),
- stosowanie nawierzchni SMA (Stone Mastic Asphalt),
- wprowadzenie ekranów akustycznych (w ostateczności),
- strefy ograniczonego użytkowania (Jeżeli z przeglądu ekologicznego albo z oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko wymaganej przepisami ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, albo z analizy porealizacyjnej wynika, że mimo zastosowania dostępnych rozwiązań technicznych, technologicznych i organizacyjnych nie mogą być dotrzymane standardy jakości środowiska poza terenem zakładu lub innego obiektu, to dla oczyszczalni ścieków, składowiska odpadów komunalnych, kompostowni, trasy komunikacyjnej, lotniska, linii i stacji elektroenergetycznej, obiektów sieci gazowej oraz instalacji radiokomunikacyjnej, radionawigacyjnej i radiolokacyjnej tworzy się obszar ograniczonego użytkowania).

Oddziaływania na klimat akustyczny mogą być również notowane podczas prowadzenia prac budowlanych, nie tylko przy budowie i modernizacji ciągów komunikacyjnych. Uciążliwości dla środowiska mogą być powodowane także przez proces budowy systemów kanalizacyjnych i wodociągowych. Niemniej jednak, wszystkie prace budowlane powinny być prowadzone z zastosowaniem najlepszych dostępnych technik (BAT).

Uciążliwość ze strony zakładów produkcyjnych czy usługowych może wynikać z braku zachowania standardów i dopuszczalnych norm, odpowiedzialność za negatywne oddziaływania należy przede wszystkim do użytkowników urządzeń, instalacji będących źródłami hałasu. Źródła te nie mogą powodować przekroczenia standardów jakości środowiska poza terenem, do którego zarządzający ma tytuł prawny.

Projekt Strategii przewiduje podejmowanie działań, które będą wpływały na środowisko. Działania te, to przede wszystkim działania inwestycyjne, które będą ingerować w środowisko głównie na etapie ich realizacji, powodując przejściowe uciążliwości. W wyniku realizacji ustaleń Strategii na terenach, na których wprowadzone zostanie nowe zainwestowanie, dojdzie do przekształceń w środowisku, typowych dla terenów nowych inwestycji w zakresie powierzchni biologicznie czynnych, roślinności,

krajobrazu, zagrożeń hałasem. Jednocześnie ustalenia Strategii porządkują zasady zagospodarowania na tym terenie, wprowadzając szereg zapisów, których celem jest ograniczenie przekształceń środowiska przyrodniczego. Ograniczenie negatywnego oddziaływania na środowisko, na etapie realizacji poszczególnych zadań leży w gestii wykonawców i dotyczy sprzętu (hałas, emisja spalin), organizacji prac (unikanie prac będących źródłem hałasu w porze nocnej).

Analiza działań zaplanowanych w Strategii pozwoliła stwierdzić, że nie przewiduje się znaczącego oddziaływania na pogorszenie stanu klimatu akustycznego. Krótkotrwałe negatywne oddziaływania mogą pojawić się jedynie na etapie realizacji inwestycji (np. przebudowy drogi). Jednak w konsekwencji prowadzonych prac (np. modernizacji nawierzchni) osiągnięta zostanie trwała poprawa jakości klimatu akustycznego.

Oddziaływanie na środowisko budowy nowych dróg jest odmienne od realizacji prac modernizacyjnych na istniejących już drogach i zwykle powoduje przeniesienie negatywnego oddziaływania akustycznego, w tym stałego z jednego miejsca w inne.

Realizacja inwestycji w zakresie infrastruktury drogowej zostanie poprzedzona procedurą oddziaływania na środowisko, jeżeli jest ona wymagana przepisami ustawy ooś, w ramach której zostaną przeprowadzone obliczenia prognozowanej emisji hałasu, a decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach będzie określać warunki korzystania ze środowiska uwzględniając obowiązujące normy. Zakłada się, że uciążliwość inwestycji realizowanych w ramach Strategii ograniczać się będzie do uciążliwości w granicach władania poszczególnych inwestycji i nie będzie przekraczać dopuszczalnych norm określonych ww. rozporządzeniem.

Wg Wytycznych w zakresie prognozowania oddziaływań na środowisko farm wiatrowych (Stryjecki M., Mielniczuk K., GDOŚ, Warszawa 2011), turbina wiatrowa jest źródłem dwóch rodzajów hałasu:

- hałasu mechanicznego, emitowanego przez przekładnię i generator,
- szumu aerodynamicznego, emitowanego przez obracające się łopaty wirnika, którego natężenie jest uzależnione od „prędkości końcówek” łopat (tzw. tip speed).

Dzięki zaawansowanym technologiom izolacji gondoli, hałas mechaniczny został w stosowanych obecnie modelach turbin ograniczony do poziomu poniżej szumu aerodynamicznego. Wynika to również z faktu, iż poziom emitowanego hałasu mechanicznego nie wzrasta wraz ze wzrostem wielkości turbiny w takim tempie, jak obserwuje się to w przypadku szumu aerodynamicznego. W związku z tym, że źródłem szumu aerodynamicznego jest przepływające przez łopaty wirnika powietrze, hałas ten jest nieunikniony i dominuje w bezpośrednim sąsiedztwie farmy wiatrowej. Pomimo zmian konstrukcyjnych, mających na celu obniżenie natężenia szumu aerodynamicznego poprzez obniżenie „prędkości końcówek” (najlepiej tak, by nie przekraczała ona 65 m/s [W specyfikacji technicznej turbin wiatrowych producenci podają zakres „prędkości końcówek”. O ile dolna granica jest dość niska, górna granica zwykle przekracza próg 65 m/s, np. Enercon E-70: 22-80 m/s, Enercon E-82: 25-80 m/s]) czy też wprowadzenie regulacji ustawienia kąta łopat (tzw. pitch control system), hałas ten został już w znacznym stopniu ograniczony, ale niestety nie udało się go całkowicie wyeliminować. Natężenie emitowanego przez farmę hałasu uzależnione jest od wielu czynników, przede wszystkim od:

- sposobu rozmieszczenia turbin w obrębie farmy oraz ich modelu,
- ukształtowania terenu,

- prędkości i kierunku wiatru oraz
- rozchodzenia się fal dźwiękowych w powietrzu.

Przykładowo, wraz ze wzrostem prędkości wiatru wzrasta poziom szumu aerodynamicznego emitowanego przez turbinę. Jednocześnie jednak wzrasta natężenie szumu wiatru, który w dużym stopniu maskuje dźwięki emitowane przez turbinę. To, w jaki sposób człowiek będzie odbierać dźwięki emitowane przez turbiny (czy będą one dla niego uciążliwe czy nie), w głównej mierze uzależnione jest od poziomu tzw. hałasu tła oraz od odległości od farmy. Jeżeli natężenie hałasu tła jest zbliżone do poziomu hałasu emitowanego przez pracującą turbinę, dźwięki emitowane przez farmę wiatrową stają się właściwie „nierozróżnialne” od otoczenia. Należy zatem na terenie, na którym planowana jest FW wykonać pomiary tła akustycznego. Podstawowym sposobem na ograniczenie uciążliwości hałasu generowanego przez elektrownie wiatrowe jest utrzymanie odpowiedniej odległości tych instalacji od terenów, dla których wyznaczono normy w zakresie klimatu akustycznego. Odległość ta powinna wynikać z przeprowadzonych przez ekspertów analiz.

Przygotowanie i promocja oferty inwestycyjnej Gminy pozwoli na skoncentrowanie zabudowy przemysłowej w obrębie terenów inwestycyjnych, co spowoduje lokalny wzrost poziomu hałasu, jednakże pozwoli na zmniejszenie uciążliwości akustycznej na obszarach mieszkaniowych lub innych terenach chronionych.

W ramach Strategii Rozwoju Gminy Ujście na lata 2025-2034 nie zaplanowano kierunków działań, które mogłyby przyczynić się do emisji pól elektromagnetycznych.

5.7. Zasoby naturalne

Realizacja wskazanych działań w ramach niniejszego obszaru będzie miała w większości pozytywny wpływ na zasoby naturalne Gminy. Nastąpi poprawa stanu środowiska naturalnego, a tym samym warunków i jakości życia. W ramach planowanych działań nie planuje się realizacji jakichkolwiek zadań lub wytworzenia infrastruktury, które mogłyby negatywnie wpływać na stan zasobów naturalnych. Odstąpienie od realizacji założeń Strategii byłoby utratą szansy na realizację działań sprzyjających rozwojowi gospodarki niskoemisyjnej i gospodarki o obiegu zamkniętym. Wynika to z tego, że w wyniku realizacji kierunków wskazanych w projekcie Strategii możliwe będzie:

- 1) zmniejszenie zapotrzebowania na nieodnawialne surowce energetyczne i mineralne,
- 2) wspieranie projektów z dziedziny gospodarki o obiegu zamkniętym,
- 3) wspieranie projektów związanych z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii.

5.8. Zabytki i dobra materialne

Działania wyznaczone w projekcie Strategii w większości mają charakter neutralny lub pozytywny, i odnoszą się także do obszarów zidentyfikowanych jako zdegradowane i wymagające pilnych działań rewitalizacyjnych odnoszących się zarówno do sfery społecznej, przestrzennej jak i gospodarczej. Wynika z tego, że wszelkie działania realizowane w oparciu o te wytyczne będą miały wpływ na ogólną poprawę stanu i jakości dóbr materialnych i dóbr kultury. Do działań tych zaliczyć należy wszelkie projekty obejmujące modernizację i rewitalizację obiektów użyteczności publicznej, obiektów o znaczeniu kulturowym, obiektów edukacyjnych, sportowych itp.

Oczywiste pozytywne oddziaływanie będą miały projekty bezpośrednio ukierunkowane na ochronę i popularyzację dziedzictwa kulturowego Gminy Ujście a, a także tworzenie poczucia wspólnoty i tożsamości lokalnej, dbanie o lokalne dziedzictwo historyczne i tradycje.

Z uwagi na występowanie obiektów zabytkowych na obszarze gminy, należy każdorazowo stosować przepisy odrębne dotyczące ich ochrony, a w przypadku prowadzenia robót budowlanych przy obiektach lub na obszarach wpisanych do rejestru zabytków uzyskać pozwolenie konserwatorskie (art. 36 pkt. 1 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 1292).

5.9. Oddziaływania skumulowane

Oddziaływania skumulowane są definiowane jako zmiany w środowisku, wywołane wpływem danego rodzaju działalności, w połączeniu z innymi przeszłymi, obecnymi lub realnymi przyszłymi działaniami¹⁴. W związku z tym oddziaływanie na środowisko, należy rozpatrywać nie tylko w kontekście poszczególnych jego komponentów, ale także w kontekście środowiska jako całości, biorąc pod uwagę sumę oddziaływujących na nie jednocześnie czynników. Kumulacja oddziaływań następuje w wyniku jednoczesnego oddziaływania kilku czynników lub różnych działań oraz kumulacji oddziaływań skutków w czasie.

Analiza potencjalnego oddziaływania skumulowanego wskazuje, że niebezpieczna jest kumulacja oddziaływania przede wszystkim następujących kierunków działań:

- Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej,
- Wdrażanie rozwiązań umożliwiających poprawę retencji wód opadowych oraz roztopowych na terenie Gminy,
- Wdrażanie rozwiązań z zakresu błękitno-zielonej infrastruktury na obszarach wymagających wsparcia w tym zakresie,
- Regulacja polityki przestrzennej z uwzględnieniem stref osiedleńczych oraz terenów rozwoju OZE w oparciu o dokumenty planistyczne i strategiczne,
- Rewitalizacja promenady w Ujściu,
- Rewitalizacja i zagospodarowanie plaży przy jeziorze w miejscowości Nowa Wieś Ujska
- Wsparcie rozwoju OZE na terenie Gminy Ujście, w szczególności w obrębie miejscowości Kruszewo,
- Budowa zbiorników retencyjnych oraz modernizacja infrastruktury melioracji szczegółowej,
- Współpraca z podmiotami wyższego rzędu w celu wybudowania obwodnicy Ujścia w ciągu istniejącej drogi krajowej nr 11,
- Budowa, rozbudowa oraz modernizacja gminnej sieci drogowej,
- Budowa nowej oczyszczalni ścieków na terenie Gminy Ujście,
- Budowa, rozbudowa i modernizacja sieci wodno-kanalizacyjnej na terenie Gminy,
- Termomodernizacja placówek oświatowych.

¹⁴ Gerlée A., Kaim K. (2011), *Metody oceny oddziaływań skumulowanych w procedurze OOS – wybrane zagadnienia*, „Czasopismo Techniczne. Architektura”, nr 108(6-A), s. 107-111

W celu minimalizacji tego oddziaływania zaleca się aby nowe strefy aktywizacji gospodarczej były lokalizowane na obszarach już zagospodarowanych/zabudowanych. Ponadto w przypadku realizacji obu kierunków w tych samych lub sąsiadujących ze sobą obszarach należy tak zaplanować inwestycje aby były realizowane w tym samym lub następującym po sobie czasie. Pozwoli to uniknięcia np. wjeżdżania ciężkim sprzętem dwa razy w ten sam teren. Nie może być tak, że realizacja jednego z tych kierunków, będzie degradowała powierzchnię ziemi już uporządkowaną po realizacji innego z ww. kierunków. Ponadto, duże znaczenie ma unikanie lokalizacji tego rodzaju inwestycji zarówno na obszarach, jak i w sąsiedztwie obszarów o najlepszych glebach, o wysokiej przydatności rolniczej. Ważne jest też prowadzenie racjonalnej gospodarki odpadami w czasie realizacji oraz eksploatacji inwestycji.

Ponadto, termin i sposób wykonania prac należy dostosować do okresów lęgowych, rozrodczych i hibernacji. Wykonywane prace muszą być poprzedzone szczegółową inwentaryzacją przyrodniczą.

Skumulowane oddziaływania planowanych inwestycji nie powinny powodować znaczących niekorzystnych oddziaływań w środowisku. Kumulacja oddziaływań w środowisku związana będzie przede wszystkim ze wzmocnieniem działań budowlanych i związanych z tym procesem oddziaływań.

Uporządkowanie terenu z ukierunkowaniem przyrostu zabudowy, określenie zasad kształtowania nowego zainwestowania wykorzystującego walory kulturowe i przyrodnicze terenu inwestycji i terenów sąsiednich spowoduje podniesienie rangi obszaru.

Na tą chwilę przewiduje się, że zakres i skala planowanych w Strategii inwestycji nie powoduje ryzyka skumulowania oddziaływań – realizacja zadań będzie rozłożona w czasie, także ze względu na ograniczone środki finansowe.

Realizacja zadań, w wyniku których nastąpi zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych i ich prekursorów wpłynie pozytywnie na łagodzenie zmian klimatu. Nie przewiduje się również negatywnego oddziaływania zadań na różnorodność biologiczną. W wyniku realizacji zadań ujętych w Strategii siedliska występujące na analizowanym obszarze oraz objęte ochroną gatunki flory i fauny nie zostaną poddane negatywnym oddziaływaniom.

Inwestycje będą prowadzone przy zachowaniu zasad bezpieczeństwa i minimalizacji uciążliwości ich prowadzenia. W celu uniknięcia uciążliwości związanych z oddziaływaniami skumulowanymi należy dokładnie zaplanować harmonogram prac oraz na bieżąco informować interesantów z określonym wyprzedzeniem o zamiarze i harmonogramie prowadzenia prac budowlanych. Zaplanowanie zadania nie będą oddziaływały w sposób skumulowany na środowisko.

Jednocześnie należy podkreślić, iż w niektórych sytuacjach korzystne dla poszczególnych komponentów środowiska oraz dla ludzi jest łączenie realizacji niektórych przedsięwzięć, np. budowa sieci kanalizacyjnej i budowa ścieżek rowerowych. Pozwoli to na zmniejszenie negatywnego oddziaływania w trakcie prowadzonych prac (skrócenie okresu uciążliwości).

6. Przewidywane rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczenie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko wynikających z realizacji Strategii Rozwoju

Większość z wyznaczonych działań zakłada poprawę stanu środowiska oraz warunków życia mieszkańców analizowanego obszaru. Zaplanowane do realizacji działania cechuje uwzględnienie aspektów środowiskowych oraz wspieranie idei zrównoważonego rozwoju. W ramach Strategii Rozwoju nie przewidziano kierunków działań ani inwestycji, które mogłyby negatywnie oddziaływać na środowisko. Realizacja przede wszystkim działań o charakterze infrastrukturalnym może czasowo negatywnie wpływać na środowisko, co wiąże się z prowadzeniem robót budowlanych. Jednakże oddziaływania te będą miały charakter odwracalny i będą występowały krótkoterminowo.

Możliwe negatywne oddziaływanie inwestycji na środowisko można ograniczyć poprzez podjęcie wszelkich możliwych działań łagodzących, zapobiegających już na etapie planowania negatywnym oddziaływaniom na środowisko. Poniższej przedstawiono propozycje działań łagodzących dla poszczególnych komponentów środowiska przyrodniczego.

Tabela 12. Propozycje możliwych sposobów ograniczania negatywnych oddziaływań na środowisko

ELEMENT ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO	PROPOZYCJE DZIAŁAŃ ŁAGODZĄCYCH
Różnorodność biologiczna/rośliny /zwierzęta	<ul style="list-style-type: none"> ➤ inwentaryzacja przyrodnicza pod kątem występowania ptaków czy innych zwierząt oraz cennych gatunków roślin, szczególnie objętych ochroną; przeprowadzanie wszelkich prac poza okresem lęgowym ptaków czy okresem godowym innych zwierząt; ➤ zapewnienie stałego monitorowania wpływu inwestycji na różnorodność biologiczną, faunę i florę; ➤ wprowadzenie dodatkowych nasadzeń drzew i zieleni urządzonej (gatunków rodzimych) w celu ewentualnej kompensacji przyrodniczej,
Ludzie	<ul style="list-style-type: none"> ➤ oznakowanie obszarów w miejscach prowadzenia robót budowlanych; ➤ realizacja robót zgodnie z zasadami BHP i PPOŻ; ➤ wykorzystywanie wyłącznie sprawnych maszyn i urządzeń; ➤ wykonywanie działań inwestycyjnych tylko w dozwolonych godzinach w celu minimalizacji emisji zanieczyszczeń i uciążliwego hałasu; ➤ stosowanie systemów zabezpieczających rusztowania oraz maszyny i urządzenia podczas remontów i innych prac budowlanych; ➤ stosowanie roślinności izolacyjnej.
Woda	<ul style="list-style-type: none"> ➤ odpowiednie zabezpieczenia terenów przed przedostaniem się niepożądanych substancji do wód dbałość o szczelność zbiorników paliw w maszynach wykorzystywanych podczas prac; ➤ zachowanie szczególnej ostrożności podczas prowadzenia prac w bezpośrednim sąsiedztwie rzek czy zbiorników wodnych; ➤ zapewnienie pracownikom dostępu do przenośnych toalet; ➤ ograniczanie powierzchni nieprzepuszczalnych np. poprzez stosowanie materiałów przepuszczalnych do budowy parkingów, ciągów pieszych i rowerowych;
Powietrze	<ul style="list-style-type: none"> ➤ tworzenie pasów zieleni izolacyjnej; ➤ propagowanie alternatywnych form transportu (ruch pieszy, rowerowy, komunikacja zbiorowa); ➤ przeprowadzanie termomodernizacji budynków na terenie Gminy; ➤ promowanie odnawialnych źródeł energii;

Powierzchnia ziemi	<ul style="list-style-type: none"> ➤ odpowiednie przechowywanie/składowanie materiałów budowlanych; kontrolowanie szczelności zbiorników paliwowych w pojazdach wykorzystywanych przy pracach; ➤ odpowiednie składowanie odpadów powstałych podczas pracy;
Krajobraz	<ul style="list-style-type: none"> ➤ tworzenie miejsc z zielenią urządzoną;
Klimat	<ul style="list-style-type: none"> ➤ stosowanie nasadzeń drzew i krzewów oraz zieleni urządzonej; ➤ dbałość o przestrzeganie zasad ochrony środowiska naturalnego; ➤ promowanie niezmotoryzowanych form transportu;
Zabytki i dobra materialne	<ul style="list-style-type: none"> ➤ odpowiednie planowanie realizacji projektów, tak by nie zakłócić istniejącego układu przestrzeni publicznej; ➤ szczegółowe uzgadnianie przeprowadzania działań inwestycyjnych w obiektach o szczególnym znaczeniu historycznym lub w ich bezpośrednim sąsiedztwie;
Obszary objęte ochroną, w tym Obszary Natura 2000	<ul style="list-style-type: none"> ➤ przestrzeganie przepisów ochrony przyrody na tych terenach i ustanowionych planów zadań ochronnych; ➤ wzmocnienie kontroli realizacji danego przedsięwzięcia, szczególnie w zakresie możliwego wpływu na stan środowiska; ➤ uwzględnienie okresów lęgowych i rozrodczych ptaków, nietoperzy i zwierząt; ➤ prawidłowe zabezpieczenia terenów prowadzenia inwestycji oraz pracujących, maszyn i urządzeń; ➤ selektywne gromadzenie wszelkich powstających odpadów; ➤ systematyczne prowadzenie prac porządkowych.

Źródło: opracowanie własne

W przypadku, gdy całkowite uniknięcie danego oddziaływania jest niemożliwe i istnieje niebezpieczeństwo nieodwracalnego zniszczenia szczególnie cennych elementów przyrody, konieczne jest podjęcie odpowiednio wcześniej działań kompensacyjnych. Należy m.in. zapewnić odtworzenie zniszczonych siedlisk w miejscach zastępczych, sztuczne zasilanie osłabionych populacji, tworzenie alternatywnych połączeń przyrodniczych i różnorodnych tras migracji zwierząt.

Potencjalne negatywne oddziaływanie na środowisko zaplanowanych w Strategii działań można ograniczyć do racjonalnego poziomu poprzez dobrze przemyślany wybór lokalizacji oraz odpowiedni dobór rozwiązań technicznych, technologicznych i organizacyjnych, ponieważ skala wywoływanych przez nie oddziaływań środowiskowych zależeć będzie w znacznym stopniu od lokalnych uwarunkowań i zastosowanych rozwiązań ograniczających negatywny wpływ na środowisko. W poniższej tabeli zestawiono zadania, które mogą potencjalnie znacząco oddziaływać na poszczególne elementy środowiska i ludzi oraz przedstawiono sposoby zapobiegania, ograniczania i kompensacji przyrodniczej negatywnych oddziaływań.

Tabela 13. Sposoby zapobiegania, ograniczania i kompensacji negatywnych oddziaływań zaplanowanych działań w ramach Strategii

ZADANIA ZAPLANOWANE W STRATEGII	SPOSOBY ZAPOBIEGANIA, OGRANICZANIA I KOMPENSACJI NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAŃ
Budowa, rozbudowa i modernizacja sieci wodno-kanalizacyjnej na terenie Gminy	<ul style="list-style-type: none"> ➤ racjonalna gospodarka materiałami i minimalizacja powstawania odpadów, ➤ sprawne przeprowadzenie prac, ➤ stosowanie sprzętu, który powoduje jak najmniejsze zanieczyszczenie środowiska, ➤ ponowne wykorzystanie usuniętych mas ziemi i warstwy humusu, ➤ w przypadku kolizji z terenami zieleni, niezbędne jest zabezpieczenie drzew wraz z ich bryłą korzeniową w pobliżu której prowadzone są prace, ➤ odtwarzanie siedlisk w miejscach zastępczych, ➤ nasadzenie drzew w celu kompensacji przyrodniczej, ➤ przeprowadzenie prób szczelności nowej sieci wod-kan,

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ budowa przydomowych oczyszczalni ścieków tylko na terenach, gdzie nie ma możliwości podłączenia do sieci kanalizacyjnej i gdzie budowa sieci kanalizacyjnej nie ma ekonomicznego uzasadnienia.
<p>Wsparcie rozwoju OZE na terenie Gminy Ujście, w szczególności w obrębie miejscowości Kruszewo</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ szczegółowa analiza lokalizacji przedsięwzięcia – różne warianty lokalizacyjne, ➤ wybór optymalnej lokalizacji z dala od zabudowań mieszkalnych, ➤ uwzględnienie opinii społeczeństwa w trakcie planowania inwestycji i przeprowadzenie rzetelnych kampanii informacyjnych, ➤ przeprowadzenie monitoringu ornitologicznego i chiropterologicznego, ➤ wyłączenie turbin wiatrowych w newralgicznych okresach nasilonej ekspozycji ptaków narażonych na wysokie ryzyko kolizji (np. szczyt przelotu gęsi, szczyt aktywności ptaków szponiastych przypadający na okres toków oraz karmienia piskląt itd.), ➤ zastosowanie powłoki antyrefleksyjnej na panelach fotowoltaicznych, która ma za zadanie niwelowanie efektu odbicia promieni słonecznych oraz poprawia ich pochłanianie, zwiększając wydajność urządzenia; powłoka minimalizuje ewentualny efekt oślepiania ptaków oraz mylenia powierzchni paneli jako powierzchni wody, co może powodować kolizje ptaków z panelami, ➤ stosowanie paneli fotowoltaicznych posiadających białe granice i białe paski podziału, które zmniejszają znacznie przyciąganie bezkręgowców wodnych, ➤ wybranie właściwego projektu uwzględniającego potrzeb ochrony środowiska zarówno na etapie budowy jak również na etapie eksploatacji każdej inwestycji, ➤ zabezpieczenie w trakcie robót budowlanych warstwy humusowej ziemi, i wykorzystanie jej po zakończeniu robot budowlanych na terenie inwestycji, ➤ prowadzenie prac tylko w porze dziennej, ➤ odpowiednie odsunięcie lokalizacji poszczególnych urządzeń od zadrzewień i kompleksów leśnych, ➤ znaczne oddalenie inwestycji od obszarów chronionych i nie wkraczanie na obszary cenne przyrodniczo, ➤ odtworzenie ewentualnych strat w roślinności powstałych w trakcie prac budowlanych ➤ zminimalizowaniu ryzyka awarii poprzez stosowanie sprawdzonych rozwiązań i nowoczesnego sprzętu, ➤ prowadzenie prac budowlanych poza okresem lęgowym ptaków, rozrodu ptaaków (jeżeli jest wskazane), ➤ maskowanie elementów dysharmonijnych dla krajobrazu, ➤ prowadzenie monitoringu poinwestycyjnego.
<p>Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej</p> <p>Wsparcie mieszkańców Gminy w zakresie wymiany przestarzałych źródeł ciepła na obszarach wiejskich</p> <p>Termomodernizacja placówek oświatowych</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ wykonanie inwentaryzacji pod kątem występowanie ptaków i nietoperzy w elewacji, na strychu lub w dachu budynku, ➤ wykonywanie termomodernizacji poza okresem lęgowym, ➤ stworzenie siedlisk zastępczych (np. budki lęgowe, skrzynki dla nietoperzy)

<p>Budowa, przebudowa oraz rozbudowa błękitno-zielonej infrastruktury</p> <p>Budowa zbiorników retencyjnych oraz modernizacja infrastruktury melioracji szczegółowej</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ uwzględnianie zakazów jakie zostały ustanowione na obszarach prawnie chronionych (jeżeli dana inwestycja będzie realizowana na tego typu obszarze), ➤ uwzględnienie ochrony krajobrazu podczas realizacji inwestycji, ➤ wcześniejsza inwentaryzacja przyrodnicza miejsc planowanych prac, ➤ ograniczenie do minimum strefy bezpośredniej ingerencji w środowisko, ➤ odtwarzanie siedlisk w miejscach zastępczych, ➤ prowadzenie prac budowlanych w określonym czasie – poza okresem lęgowym i tarła ryb, ➤ kompensacja przyrodnicza – nasadzenia drzew i krzewów, ➤ wykorzystanie mas ziemnych do wyrównania powierzchni ziemi (jeżeli jest to uzasadnione), ➤ stosowanie nowoczesnego i sprawnego sprzętu budowlanego, w celu uniknięcia wycieków substancji toksycznych i ograniczenia nadmiernej emisji hałasu, ➤ po zakończeniu prac zadbać o przywrócenie stanu powierzchni ziemi, dna czy brzegu rzeki do stanu sprzed prowadzenia prac, co ułatwi reintrodukcję gatunków
<p>Współpraca z podmiotami wyższego rzędu w celu wybudowania obwodnicy Ujścia w ciągu istniejącej drogi krajowej nr 11</p> <p>Współpraca z podmiotami na poziomie województwa oraz powiatu w zakresie budowy, rozbudowy oraz modernizacji dróg wojewódzkich oraz dróg powiatowych znajdujących się na terenie Gminy</p> <p>Budowa, rozbudowa oraz modernizacja gminnej sieci drogowej</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ ograniczenie propagacji hałasu poprzez zastosowanie obudów, ekranów akustycznych, wałów z ziemi itp., ➤ stosowanie materiałów dźwiękochłonnych w celu zmniejszenia odbić dźwięku, ➤ organizacja pracy, ograniczająca liczbę osób i czas ekspozycji na hałas, ➤ stosowanie harmonogramów prac, ograniczających narażenie na hałas lokalnych mieszkańców, ➤ polewania placu budowy wodą w celu zmniejszenia pylenia z dróg, ➤ stosowanie tzw. cichych nawierzchni, ➤ ograniczenie do minimum strefy bezpośredniej ingerencji w środowisko, ➤ racjonalna gospodarka materiałami i minimalizacja powstawania odpadów, ➤ sprawne przeprowadzenie prac, ➤ stosowanie sprzętu, który powoduje jak najmniejsze zanieczyszczenie środowiska, ➤ wykorzystanie mas ziemnych do wyrównania powierzchni ziemi (jeżeli jest to uzasadnione), ➤ w przypadku kolizji z terenami zielni, niezbędne jest zabezpieczenie drzew wraz z ich bryłą korzeniową w pobliżu której prowadzone są prace, ➤ ograniczenie do niezbędnego minimum usuwania drzew i krzewów będących w kolizji z planowaną inwestycją, ➤ wcześniejsza inwentaryzacja przyrodnicza miejsc planowanych prac, ➤ prowadzenie prac budowlanych poza okresem lęgowym ptaków, rozrodu pławów (tam, gdzie zidentyfikowano ich obecność i takie działania są uzasadnione), ➤ zaplanowanie optymalnej organizacji ruchu na czas prac, ➤ prowadzenie prac w porze dziennej, ➤ stosowanie zieleni izolacyjnej - nasadzenia drzew i krzewów wzdłuż ciągów komunikacyjnych, które stanowią skuteczny środek ograniczający niekorzystny wpływ szlaków komunikacyjnych w zakresie emisji substancji do powietrza, ➤ tam, gdzie to konieczne należy budować przejścia dla zwierząt w celu ochrony korytarzy ekologicznych i umożliwienia migracji zwierząt.
<p>Wzmocnienie gminnej sieci dróg rowerowych poprzez budowę nowych ścieżek</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ w przypadku kolizji z terenami zielni, niezbędne jest zabezpieczenie drzew wraz z ich bryłą korzeniową w pobliżu której prowadzone są prace, ➤ ograniczenie do niezbędnego minimum usuwania drzew i krzewów będących w kolizji z planowaną inwestycją,

<p>rowerowych, a także realizację projektu w ramach Partnerstwa ZIT</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ ograniczenie do minimum strefy bezpośredniej ingerencji w środowisko, ➤ racjonalna gospodarka materiałami i minimalizacja powstawania odpadów, ➤ sprawne przeprowadzenie prac, ➤ stosowanie sprzętu, który powoduje jak najmniejsze zanieczyszczenie środowiska, ➤ wykorzystanie mas ziemnych do wyrównania powierzchni ziemi (jeżeli jest to uzasadnione),
<p>Zagospodarowanie terenów wzdłuż rzeki Noteć w celu wzmocnienia funkcji rekreacyjnej</p> <p>Zagospodarowanie półwyspu w Ujściu na cele turystyczno-rekreacyjne</p> <p>Rozwój zaplecza turystycznego poprzez wzmocnienie infrastruktury wypoczynkowej oraz sektora gastronomicznego</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ inwentaryzacja przyrodnicza przed wykonaniem prac, ➤ wykonywanie prac poza okresem lęgowym i rozrodczym, ➤ wybór najkorzystniejszego wariantu lokalizacyjnego dla danej inwestycji, ➤ minimalizacja strefy bezpośredniej ingerencji w środowisko, ➤ stosowanie nowoczesnego sprzętu budowlanego, ➤ ograniczanie do minimum powstawania odpadów i eliminacja ewentualnych wycieków z maszyn budowlanych, ➤ w przypadku kolizji z drzewami niezbędne jest zabezpieczenie ich wraz z bryłą korzeniową przed ich ewentualnym uszkodzeniem, ➤ w przypadku konieczności wycinki drzew i krzewów stosowanie kompensacji przyrodniczej, ➤ zabezpieczenie wód jeziora i rzeki przed nadmiernym zamulaniem oraz zmianą struktury i kształtu nabrzeża, ➤ wykorzystanie mas ziemnych do wyrównania powierzchni ziemi (jeżeli jest to uzasadnione)

Źródło: opracowanie własne

7. Możliwe zmiany w przypadku braku realizacji założeń Strategii

W przypadku braku realizacji Strategii Rozwoju Gminy Ujście na lata 2025-2034, przeprowadzona analiza i ocena stanu istniejącego pozwala wykazać, że może nastąpić pogorszenie stanu środowiska. Brak realizacji założeń tego dokumentu najprawdopodobniej przyczynić się będzie do utrwalania i występowania negatywnych tendencji w zakresie korzystania ze środowiska. Potencjalne zmiany aktualnego stanu środowiska zależą od:

- czasu,
- nakładów finansowych, jakimi dysponują: budżet państwa, samorządy i podmioty gospodarcze,
- aktywności w pozyskiwaniu środków pozabudżetowych w tym dotacji z UE, przeznaczanych na cele rozwojowe infrastruktury i ochronę środowiska.

Brak realizacji założeń Strategii przyczynić się będzie do utrwalania oraz występowania negatywnych tendencji w środowisku, zwłaszcza w zakresie: jakości wód podziemnych i powierzchniowych, jakości powietrza, terenów pozostających pod presją szkodliwego oddziaływania ruchu komunikacyjnego, zagrożenia dla obszarów objętych ochroną prawną.

Nie bez znaczenia są również oddziaływania inne niż środowiskowe, choć jednak mające wpływ na stan ochrony środowiska w sposób pośredni. Przewiduje się, iż w przypadku braku realizacji omawianego dokumentu może dojść do następujących skutków:

- niezgodność z przepisami krajowymi i międzynarodowymi, skutkująca, m.in. konsekwencjami finansowymi,
- konieczność ponoszenia wysokich (i stale wzrastających) opłat za korzystanie ze środowiska,
- uniknięcie zysków możliwych do osiągnięcia w wyniku stosowania nowoczesnych i odnawialnych technologii,
- dalsze pobłażliwe traktowanie obowiązujących przepisów o ochronie środowiska,
- postępujący zanik świadomości ekologicznej społeczeństwa.

Ocenia się, że w wariancie braku realizacji ustaleń Strategii, w szczególności dotyczących określenia kierunków ochrony cennych zasobów przyrodniczych oraz kierunków rozwoju infrastruktury technicznej, poprawa stanu środowiska oraz utrzymanie i ochrona walorów przyrodniczych byłaby trudna do realizacji. Zaniechanie realizacji zapisów dokumentu, w odniesieniu do zaniechania realizacji planowanych inwestycji spowoduje dalszy rozwój i miejscowe zanieczyszczenie środowiska, co najmniej na poziomie takim, jaki to ma miejsce obecnie.

O ile w efekcie długofalowym planowane działania mają na celu poprawę stanu środowiska, to w skali krótkoterminowej mogą zachodzić pewne negatywne oddziaływania i uciążliwości związane z realizacją inwestycji, które mogą w pewnym stopniu pogarszać stan środowiska w stosunku do jego stanu obecnego, przed realizacją zapisów Strategii (dotyczy to prowadzenia robót budowlanych). Mając jednak na uwadze efekt ekologiczny planowanych działań, ocenia się, że brak realizacji zapisów Strategii spowoduje pogorszenie lub co najmniej utrzymywanie się stanu środowiska na obecnym poziomie, co w niektórych przypadkach oznacza utrzymywanie się stanu środowiska i jakości poszczególnych komponentów na niskim poziomie.

Zaniechanie realizacji założeń „Strategii Rozwoju Gminy Ujście na lata 2025-2034” tj. zaplanowanych działań wypracowanych w ramach projektów i programów, a także zaplanowanych inwestycji, mogłoby przyczynić się do zakłócenia dalszego rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Ujście oraz wywołać niekorzystne zmiany środowiska przyrodniczego m.in.:

- pogorszenie klimatu akustycznego Gminy;
- pogorszenie stanu infrastruktury technicznej na terenie Gminy;
- wykluczenie społeczne mieszkańców oraz wpadanie w ubóstwo;
- zwiększenie ryzyka zachorowań na choroby układu oddechowego i nowotworowe, związane z brakiem działań ograniczających niską emisję;
- pogorszenie stanu jakości powietrza atmosferycznego na analizowanym obszarze;
- zmniejszenie poziomu bioróżnorodności;
- pogorszenie stanu wód powierzchniowych i podziemnych, obniżenie ich klas czystości;
- zwiększenie udziału terenów zdegradowanych, zdewastowanych z postępującą degradacją środowiska;
- dewastację terenów zielonych czy miejsc o szczególnym znaczeniu przyrodniczym, na skutek braku oznaczeń takich miejsc, brak ochrony wspomnianych terenów;
- niewystarczająca retencja wodna;
- niska świadomość ekologiczna mieszkańców przyczyniająca się do degradacji środowiska;
- powstanie zanieczyszczeń powierzchni ziemi, m.in. poprzez prowadzenie nieprzemyślanej gospodarki odpadami;
- pogorszenie stanu budynków, które pełnią istotne funkcje dla mieszkańców Gminy;
- pogorszenie estetyki krajobrazu.

Zaniechanie realizacji działań na poziomie ogólnokrajowym, może również skutkować niekontrolowanym wzrostem zanieczyszczenia środowiska, ograniczeniem terenów rekreacyjnych oraz degradacją walorów krajobrazowych. Związane jest to z pośrednim, bądź bezpośrednim wpływem braku realizacji działań na poszczególne komponenty środowiska takie jak woda, gleby czy powietrze, które stanowią integralną sferę życia ludzi.

Na skutek nadmiernej eksploatacji zasobów może dochodzić do obniżenia zwierciadła wód podziemnych. W związku z tym niezrealizowanie działań związanych z kontrolą gospodarowania wodami bądź obowiązkiem uzyskania pozwolenia wodnoprawnego może negatywnie oddziaływać na wody podziemne. Brak realizacji działania polegającego na zakazie odprowadzania ścieków bezpośrednio do wód podziemnych będzie powodował niekontrolowany bezpośredni dopływ zanieczyszczeń do wód podziemnych. Zaniechanie działania polegającego na przeprowadzeniu procedury oceny oddziaływania planowanych przedsięwzięć na środowisko może przyczynić się do braku rozpoznania źródeł negatywnego oddziaływania realizacji i funkcjonowania przedsięwzięcia na zasoby wód podziemnych. W związku z brakiem rozpoznania źródeł oddziaływań nie zostaną wdrożone działania łagodzące i eliminujące potencjalne oddziaływanie, co może doprowadzić do zanieczyszczenia zasobów wód podziemnych lub zubożenia zasobów wód podziemnych w wyniku prowadzonej działalności. Ponadto, brak realizacji działań wynikających z dyrektyw wskazanych w katalogu działań krajowych będzie negatywnie wpływać na omawiany komponent w związku z emisją substancji związanych z działalnością antropogeniczną ze źródeł takich jak przemysł i rolnictwo wykorzystujące osady ściekowe, mogących przedostawać się do wód podziemnych.

Zaniechanie realizacji działań może wpłynąć negatywnie na stan wód podziemnych poprzez obniżenie poziomu wód gruntowych oraz pogorszenie stanu chemicznego ze względu na nieograniczenie nieczystości dostających się z wodą do cieków jezior oraz gruntów. Działania zawarte w projekcie PWŚK, zwłaszcza mające na celu poprawę jakości wód powierzchniowych mają pozytywny wpływ na stan JCWPd na obszarze dorzecza Odry. Zaniechanie realizacji działań z kategorii działań organizacyjno-prawnych i edukacyjnych może wpłynąć w sposób pośredni negatywnie na stan chemiczny oraz ilościowy JCWPd. Brak realizacji działań z kategorii: gospodarka komunalna, nie wpłynie na zmiany ilości wód podziemnych oraz nie zmieni w żadnym stopniu położenia zwierciadła wód podziemnych przypowierzchniowych poziomów wodonośnych. Natomiast brak realizacji działań – zwłaszcza związanych z budową i modernizacją sieci kanalizacyjnych, przyczyni się do pogorszenia stanu chemicznego JCWPd. Brak realizacji działań kontrolnych spowoduje utrzymanie presji antropogenicznej i z pewnością wzrost ładunku zanieczyszczeń trafiającego do najpłytszych warstw wodonośnych (do lokalnych systemów krążenia).

Brak realizacji zaplanowanych działań będzie negatywnie wpływać na wszystkie komponenty środowiska. Należy mieć na uwadze fakt, że negatywne oddziaływanie inwestycji na środowisko może wystąpić wyłącznie na etapie prowadzenia robót budowlanych. Na etapie użytkowania nowopowstałej lub zmodernizowanej infrastruktury należy spodziewać się pozytywnych oddziaływań na środowisko.

8. Transgraniczne oddziaływanie na środowisko

Zgodnie z art. 104 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tj. Dz. U. z 2024 r., poz. 1112 ze zm.) podczas stwierdzenia możliwości transgranicznego oddziaływania na środowisko, pochodzącego z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na skutek realizacji założeń zawartych w projektach polityk, strategii, planów lub programów, przeprowadza się postępowanie w zakresie możliwości transgranicznego oddziaływania na środowisko.

Gmina Ujście zlokalizowana jest w odległości około 220 km od najbliższej granicy. Ze względu na charakter i specyfikę kierunków działań oraz celów strategicznych zaplanowanych w ramach niniejszego dokumentu nie przewiduje się wystąpienia transgranicznego oddziaływania na środowisko.

9. Napotkane trudności wynikające z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy

W trakcie sporządzania prognozy oddziaływania na środowisko dla Strategii Rozwoju Gminy Ujście na lata 2025-2035 nie napotkano na istotne trudności wynikające z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy, które uniemożliwiłyby jej opracowanie. Jednakże, ze względu na ogólny charakter dokumentu, jakim jest strategia, wyznaczająca ogólne kierunki rozwoju, określenie oddziaływania na środowisko realizacji poszczególnych celów jest bardzo trudne. W skonstruowaniu w pełni rzetelnej prognozy przeszkadzały pewne braki informacji na temat konkretnych sposobów realizacji strategii. Zatem, jedynym problemem okazał się zbyt ogólny charakter kierunków działań proponowanych w Strategii. Brak wskazania konkretnych zadań w ramach poszczególnych celów utrudnił, a w pojedynczych przypadkach wręcz uniemożliwił określenie oddziaływania na środowisko danego działania. Ponadto, strategia rozwoju powstała w oparciu o współczesną wiedzę na temat wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań rozwoju Gminy oraz w oparciu o współczesną wiedzę na temat organizacji, metod, technik, technologii, materiałów wykorzystywanych przy realizacji przedsięwzięć z zakresu rozwoju lokalnego oraz procesów inwestycyjnych.

Biorąc powyższe pod uwagę, posłużono się informacjami dotyczącymi inwestycji o podobnym charakterze i skali. Ocena oddziaływania na środowiska ma charakter prognostyczny, wskazuje możliwe do wystąpienia oddziaływania, uwzględniając różne warianty realizacji przedsięwzięcia – najbardziej niekorzystne dla środowiska.

10. Rekomendacje i wnioski do ostatecznej wersji dokumentu

Podczas tworzenia ostatecznej wersji dokumentu należy uwzględnić następujące elementy:

- wszystkie zaplanowane kierunki działań powinny być zgodne z zasadą zrównoważonego rozwoju i celami w zakresie ochrony środowiska wyznaczonymi w dokumentach obowiązujących na szczeblu międzynarodowym, unijnym, krajowym, regionalnym oraz lokalnym,
- konieczne jest prowadzenie działań edukacyjno-informacyjnych, które przyczynią się do kreowania wśród lokalnej społeczności postaw proekologicznych;
- konieczne jest wskazanie odpowiednich działań kompensacyjnych pozwalających na minimalizację negatywnego oddziaływania na środowisko w przypadku inwestycji nawet krótkotrwale negatywnie wpływających na środowisko.

W Strategii Rozwoju Gminy Ujście na lata 2025-2035 wskazano następujące cele strategiczne i operacyjne:

Cel strategiczny 1: Bezpieczna i funkcjonalna przestrzeń oraz aktywna ochrona środowiska przyrodniczego

- a. Cel operacyjny 1.1: Funkcjonalna, bezpieczna i przyjazna przestrzeń dla mieszkańców Gminy Ujście
- b. Cel operacyjny 1.2: Aktywna ochrona środowiska przyrodniczego i adaptacja do zmian klimatu w Gminie Ujście
- c. Cel operacyjny 1.3: Nowoczesna i rozwinięta infrastruktura techniczna na terenie Gminy Ujście

Cel strategiczny 2: Gospodarka oparta na lokalnych potencjałach oraz atrakcyjnej ofercie turystycznej

- a. Cel operacyjny 2.1: Rozwój gospodarczy Gminy Ujście oparty na lokalnych zasobach
- b. Cel operacyjny 2.2: Rozwój oferty turystycznej Gminy Ujście

Cel strategiczny 3: Wysoka jakość usług społecznych odpowiadająca na potrzeby wszystkich mieszkańców

- a. Cel operacyjny 3.1: Nowoczesne i bezpieczne placówki edukacyjne zapewniające wysoki poziom edukacji oraz wsparcia dzieci i młodzieży w Gminie Ujście
- b. Cel operacyjny 3.2: Rozwinięta oferta spędzania wolnego czasu dla mieszkańców Gminy Ujście
- c. Cel operacyjny 3.3: Wysokiej jakości usługi publiczne odpowiadające potrzebom mieszkańców Gminy Ujście.

Strategia powinna być zgodna przede wszystkim z ideą zrównoważonego rozwoju, zapewniając przyszłym i obecnym pokoleniom taki sam dostęp do godnego życia. Należy pamiętać o uwzględnieniu w ostatecznej wersji dokumentu aspektów związanych z poszanowaniem środowiska przyrodniczego, zapewniając tym samym poprawę warunków życia mieszkańców oraz rozwój gospodarczy regionu.

11. Rozwiązania alternatywne do rozwiązań przewidzianych w projekcie Strategii

Analizując wpływ kierunków działań oraz inwestycji zaplanowanych w ramach Strategii Rozwoju Gminy Ujście na lata 2025-2034 na poszczególne komponenty środowiska stwierdzono, że będą one pozytywnie wpływały na środowisko i ludzi. Przewidziano ewentualne negatywne oddziaływania na etapie prowadzenia robót budowlanych, jednak będzie to krótkotrwałe i ograniczone tylko i wyłącznie do czasu prowadzenia prac. Ewentualne negatywne oddziaływanie dotyczy w głównej mierze oddziaływania na powietrze, hałas i powierzchnię ziemi. Możliwe oddziaływanie na wspomniane komponenty będzie wyłącznie krótkotrwałe, występujące na etapie prac budowlanych. Istnieje możliwość, iż nastąpi miejscowy wzrost hałasu, zapylenia, emisji spalin, odpadów budowlanych. Jest to jednak proces krótkotrwały, ograniczony tylko i wyłącznie do czasu prowadzenia prac. Wszystkie wymienione wyżej zakłócenia są odwracalne. Po zakończeniu realizacji należy spodziewać się braku oddziaływania na środowisko. Zadania zaplanowane zostaną z dużą dbałością o środowisko naturalne i nie zakłócą funkcji przyrodniczych obszarów chronionych znajdujących się na terenie Gminy Ujście. Inwestycje nie tylko nie będą stanowiły zagrożenia, ale przyczynią się do poprawy stanu środowiska. Efektem prac będzie zbudowana bądź zmodernizowana infrastruktura wpływająca na poprawę jakości życia mieszkańców obszaru, również ze względów ekologicznych.

Założenia Strategii Rozwoju Gminy Ujście na lata 2025-2034 nie wpływają w sposób długotrwały, negatywnie na stan środowiska, a znaczna część zaplanowanych kierunków działań wykazuje oddziaływanie pozytywne. Rozpatrywanie wariantów przyjętych założeń Strategii miało miejsce w toku opracowywania projektu dokumentu i obejmowało m. in. opracowanie diagnozy oraz sukcesywne konsultacje z przedstawicielami różnych środowisk, w tym ankietowanie mieszkańców Gminy. Efektem tych prac było opracowanie ostatecznej, jednowariantowej wersji Strategii. W związku z tym proponowanie rozwiązań alternatywnych nie jest konieczne.

Zdefiniowane w Strategii działania, będące narzędziem służącym do spełnienia celów dokumentu nie mają charakteru tzw. twardych założeń, a wskazują raczej kierunek aktywności, pozwalający na elastyczny dobór formy ich realizacji.

12. Propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania

Ważnym elementem w zakresie monitoringu środowiska jest ocena jakości środowiska przyrodniczego na analizowanym obszarze. Monitoring polega na gromadzeniu, analizowaniu i udostępnianiu danych odnoszących się do jakości środowiska naturalnego oraz zmian w nim zachodzących. Przeprowadzenie rzetelnego monitoringu wymaga doboru odpowiednich wskaźników określonych ilościowo oraz jakościowo. Założone cele i kierunki działań Strategii Rozwoju Gminy Ujście na lata 2025-2034, a także osiągnięte rezultaty odpowiadają na potrzeby wynikające z analizy stanu obecnego obszaru. Założone efekty realizacji Strategii pozwolą wzmocnić posiadany potencjał obszaru oraz wyeliminować lub ograniczyć słabe strony.

Jednym z najczęściej stosowanych sposobów prowadzenia monitoringu jest zastosowanie metod wskaźnikowych. Poniżej w zestawieniu tabelarycznym zaprezentowane zostały wskaźniki proponowane do zastosowania w celu monitorowania skutków realizacji postanowień zawartych w projekcie Strategii Rozwoju Gminy Ujście na lata 2025-2034. Dodatkowo zasadniczą częścią może być monitoring prowadzony w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Dokonując analizy i oceny stanu poszczególnych komponentów środowiska w oparciu o wyniki pomiarów uzyskanych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska należy pamiętać, że muszą się one odnosić do terenów objętych projektem Strategii.

Tabela 14. Wskaźniki proponowane do zastosowania w celu monitorowania skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu

Nazwa wskaźnika	Jednostka	Pożądaną zmianę	Cykliczność gromadzenia danych
Wysokość nakładów na inwestycje drogowe	zł	↑	raz na rok
Długość zmodernizowanych dróg i chodników oraz ścieżek rowerowych	km	↑	raz na rok
Długość nowo wybudowanych dróg i chodników oraz ścieżek rowerowych	km	↑	raz na rok
Odsetek powierzchni Gminy pokryty aktualnymi mpzp	%	↑	raz na rok
Liczba budynków poddanych termomodernizacji	szt.	↑	raz na rok
Liczba budynków, w których zamontowano odnawialne źródła energii	szt.	↑	raz na rok
Moc instalacji odnawialnych źródeł energii	MW	↑	raz na rok
Odsetek wymienionych indywidualnych źródeł ogrzewania	%	↑	raz na rok
Liczba przydomowych oczyszczalni ścieków	szt.	↑	raz na rok
Liczba nieruchomości podłączonych do sieci kanalizacyjnej	szt.	↑	raz na rok
Liczba zbiorników bezodpływowych	szt.	↓	raz na rok
Przeprowadzania okresowych kontroli częstotliwości i sposobu pozbywania się osadów ściekowych oraz nieczystości ciekłych	szt.	↑	raz na rok
Ilość odpadów zebranych w sposób selektywny	Mg	↑	raz na rok
Średnia roczna poziomu PM10 w powietrzu	µg/m ³	↓	raz na rok
Częstość przekraczania dopuszczalnego poziomu stężeń 24-godzinnych PM10 w roku	szt.	↓	raz na rok
Średnia roczna poziomu PM2,5 w powietrzu	µg/m ³	↓	raz na rok
Średnia roczna poziomu benzo(a)pirenu w powietrzu	µg/m ³	↓	raz na rok
Stan jakości wód powierzchniowych i podziemnych	zły/dobry	↑	raz na rok z rozbiorem powierzchniowe

			raz na cztery lata, podziemne raz na rok
Liczba zmodernizowanych urządzeń melioracyjnych	szt.	↑	raz na rok
Liczba nowych nasadzeń drzew i krzewów do liczby ubytków	%	↑	raz na rok
Wysokość nakładów na inwestycje związane z utrzymaniem zieleni i nowymi nasadzeniami	zł	↑	raz na rok
Powierzchnia powstałych, urządzonych lub zmodernizowanych terenów zieleni	ha	↑	raz na rok
Udział terenów zieleni w powierzchni Gminy	%	↑	raz na rok
Udział terenów chronionych w powierzchni Gminy	%	-	raz na rok
Liczba zorganizowanych wydarzeń i imprez proekologicznych	szt.	↑	raz na rok
Stopień lesistości Gminy	%	↑	raz na rok

Źródło: opracowanie własne

13. STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Konieczność wykonania Prognozy Oddziaływania na Środowisko „Strategii Rozwoju Gminy Ujście na lata 2025-2034” wynika z obowiązku zawartego w art. 51 ust. 1. ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2024, poz. 1112 ze zm.).

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Poznaniu po zapoznaniu się z wnioskiem Burmistrza Ujścia, w piśmie nr WPP-III.410.117.2025.AM.1 z dnia 03.03.2025 roku uzgodnił zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla projektu „Strategii Rozwoju Gminy Ujście na lata 2025-2034”. W swym piśmie organ ten wskazał, że prognoza powinna być opracowana zgodnie z art. 51 ust. 2 i art. 52 ust. 1 i 2 ustawy ooŚ.

Wielkopolski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w piśmie z 29.04.2025 r., znak: DN-NS.9011.189.2025 uzgodnił zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla projektu dokumentu pn. „Strategia Rozwoju Gminy Ujście na lata 2025-2034”.

W niniejszej prognozie, w rozdziale 1 przedstawiono podstawy prawne opracowania prognozy, jej zakres i cel, metody opracowania, źródła informacji oraz analizę oddziaływań na poszczególne komponenty środowiska. Głównym celem opracowania prognozy jest wskazanie, jak wpłynie na środowisko realizacja określonych w projekcie Strategii celów strategicznych oraz programów i projektów.

W rozdziale 2 przedstawiono krótką charakterystykę projektu Strategii Rozwoju Gminy Ujście na lata 2025-2034. Przedstawiono w nim zawartość i cele Strategii, w tym jej wizję, cele strategiczne i operacyjne oraz kierunki działań. Strategia Rozwoju Gminy Ujście na lata 2025-2034 wyznaczyła cele strategiczne i operacyjne:

Cel strategiczny 1: Bezpieczna i funkcjonalna przestrzeń oraz aktywna ochrona środowiska przyrodniczego

- a. Cel operacyjny 1.1: Funkcjonalna, bezpieczna i przyjazna przestrzeń dla mieszkańców Gminy Ujście
- b. Cel operacyjny 1.2: Aktywna ochrona środowiska przyrodniczego i adaptacja do zmian klimatu w Gminie Ujście
- c. Cel operacyjny 1.3: Nowoczesna i rozwinięta infrastruktura techniczna na terenie Gminy Ujście

Cel strategiczny 2: Gospodarka oparta na lokalnych potencjałach oraz atrakcyjnej ofercie turystycznej

- a. Cel operacyjny 2.1: Rozwój gospodarczy Gminy Ujście oparty na lokalnych zasobach
- b. Cel operacyjny 2.2: Rozwój oferty turystycznej Gminy Ujście

Cel strategiczny 3: Wysoka jakość usług społecznych odpowiadająca na potrzeby wszystkich mieszkańców

- a. Cel operacyjny 3.1: Nowoczesne i bezpieczne placówki edukacyjne zapewniające wysoki poziom edukacji oraz wsparcia dzieci i młodzieży w Gminie Ujście

- b. Cel operacyjny 3.2: Rozwinięta oferta spędzania wolnego czasu dla mieszkańców Gminy Ujście
- c. Cel operacyjny 3.3: Wysokiej jakości usługi publiczne odpowiadające potrzebom mieszkańców Gminy Ujście.

W rozdziale 2 przedstawiono również powiązania tematyczne Strategii z założeniami i wymaganiami innych dokumentów szczebla unijnego, krajowego i wojewódzkiego, uwzględniające zasady ochrony środowiska, a przede wszystkim zasadę zrównoważonego rozwoju. Odniesiono się między innymi do następujących dokumentów: Traktat Lizboński, Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu, Ramy polityki klimatyczno-energetycznej do roku 2030, Europejski Zielony Ład, Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 (SPA2020), Europejska Konwencja Krajobrazowa, Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030, VI aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych, Polityka wodna Państwa do 2030 r., Krajowy Program Ochrony Powietrza, Krajowy Program Gospodarki Odpadami, Polityka energetyczna Polski do 2040 r., Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej; Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku, Program Ochrony Środowiska Województwa Wielkopolskiego do roku 2030; Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego. Wielkopolska 2020+, Program ochrony powietrza dla strefy wielkopolskiej, Audyt krajobrazowy dla województwa wielkopolskiego.

Rozdział 3 stanowi charakterystykę istniejącego stanu środowiska Gminy Ujście, z uwzględnieniem położenia, ukształtowania terenu, budowy geologicznej, gleb, wód powierzchniowych i podziemnych, klimatu, jakości powietrza atmosferycznego, zagrożenia hałasem, szaty roślinnej i świata zwierzęcego, form ochrony przyrody. Cechami charakterystycznymi Gminy Ujście są między innymi: zły stan jakości wód powierzchniowych, zła jakość powietrza atmosferycznego, przebieg przez teren Gminy drogi krajowej oraz drogi wojewódzkiej, a także turbin wiatrowych, co wiąże się z występowaniem hałasu.

W rozdziale 4, prognoza wskazuje istniejące problemy środowiska. Dla poszczególnych komponentów środowiska wskazano między innymi następujące zagrożenia/problemy: przekroczenia parametrów jakości powietrza atmosferycznego, złą jakość wód powierzchniowych, występowanie dużej ilości wyrobów zawierających azbest, zagrożenie powodzią czy zagrożenie suszą.

W rozdziale 5, prognoza wskazuje również przewidywane oddziaływanie na środowisko na poszczególne elementy środowiska przyrodniczego (różnorodność biologiczną, zwierzęta, rośliny, wody, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne oraz cele i przedmioty ochrony obszarów Natura 2000). Rozważono także potencjalne oddziaływanie na zdrowie ludzi oraz na obiekty zabytkowe. Ocenę i identyfikację znaczących oddziaływań na środowisko poszczególnych zadań dokonano w formie opisowej wraz z uzasadnieniem.

Rozdział 6 wskazuje propozycje możliwych sposobów ograniczania negatywnych oddziaływań na środowisko. W rozdziale tym wskazano również sposoby zapobiegania, ograniczania i kompensacji przyrodniczej negatywnych oddziaływań dla działań zaplanowanych w Strategii.

W rozdziale 7 opisane zostały możliwe zmiany w przypadku braku realizacji dokumentu. Wskazano wśród nich:

- pogorszenie klimatu akustycznego;

- pogorszenie stanu infrastruktury technicznej;
- wykluczenie społeczne mieszkańców oraz wpadanie w ubóstwo;
- zwiększenie ryzyka zachorowań na choroby układu oddechowego i nowotworowe, związane z brakiem działań ograniczających niską emisję;
- pogorszenie stanu jakości powietrza atmosferycznego na analizowanym obszarze;
- zmniejszenie poziomu bioróżnorodności;
- pogorszenie stanu wód powierzchniowych i podziemnych, obniżenie ich klas czystości;
- zwiększenie udziału terenów zdegradowanych, zdewastowanych z postępującą degradacją środowiska;
- dewastację terenów zielonych czy miejsc o szczególnym znaczeniu przyrodniczym, na skutek braku oznaczeń takich miejsc, brak ochrony wspomnianych terenów;
- niewystarczająca retencja wodna;
- niska świadomość ekologiczna mieszkańców przyczyniająca się do degradacji środowiska;
- powstanie zanieczyszczeń powierzchni ziemi, m.in. poprzez prowadzenie nieprzemysłanej gospodarki odpadami;
- pogorszenie stanu budynków, które pełnią istotne funkcje dla mieszkańców Gminy;
- pogorszenie estetyki krajobrazu.

W rozdziale 8 stwierdzono, że realizacja niniejszego dokumentu nie spowoduje transgranicznego oddziaływania.

Rozdział 9, dotyczący napotkanych trudności i braków dostępnej wiedzy wskazuje, że jedynym problemem okazał się zbyt ogólny charakter kierunków działań proponowanych w Strategii. Brak wskazania konkretnych zadań w ramach poszczególnych celów utrudnił, a w pojedynczych przypadkach wręcz uniemożliwił określenie oddziaływania na środowisko danego działania. Ponadto, Strategia Rozwoju Gminy Ujście na lata 2025-2034 powstała w oparciu o współczesną wiedzę na temat wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań rozwoju Gminy oraz w oparciu o współczesną wiedzę na temat organizacji, metod, technik, technologii, materiałów wykorzystywanych przy realizacji przedsięwzięć z zakresu rozwoju lokalnego oraz procesów inwestycyjnych.

Rozdział 10 poświęcony został rekomendacjom i wnioskom do ostatecznej wersji dokumentu, gdzie wskazano, że Strategia powinna być zgodna przede wszystkim z ideą zrównoważonego rozwoju, zapewniając przyszłym i obecnym pokoleniom taki sam dostęp do godnego życia. Należy pamiętać o uwzględnieniu w ostatecznej wersji dokumentu aspektów związanych z poszanowaniem środowiska przyrodniczego, zapewniając tym samym poprawę warunków życia mieszkańców oraz rozwój gospodarczy regionu.

W rozdziale 11, dotyczącym rozwiązań alternatywnych do rozwiązań zaproponowanych w Strategii, stwierdzono, że dokument strategii charakteryzuje się wysokim stopniem ogólności, często nie zawierając propozycji konkretnych działań i nie mając odniesienia w wytycznych lokalizacyjnych. Wobec powyższych przesłanek dotyczących w zasadzie każdego wieloaspektowego dokumentu, niniejsza prognoza nie zawiera propozycji zadań alternatywnych dla realizacji celów Strategii, do czego przyczynił się brak możliwości precyzyjnego określenia działań alternatywnych dla wskazanych zadań. Rozpatrywanie wariantów przyjętych założeń Strategii miało miejsce w toku opracowywania projektu

dokumentu i obejmowało m. in. opracowanie diagnozy stanu środowiska oraz sukcesywne konsultacje z przedstawicielami różnych środowisk, w tym ankietowanie mieszkańców Gminy. Efektem tych prac było opracowanie ostatecznej, jednowariantowej wersji Strategii.

W rozdziale 12 wskazano liczne propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień Strategii. W celu określenia stopnia realizacji celów strategicznych, zbudowano system wskaźników powiązanych z różnymi poziomami celów, jakie zostały przyjęte w Strategii. Regularna analiza wskaźników wskazanych w poniższej tabeli pozwoli na analizę skuteczności podjętych działań oraz określenie poziomu rozwoju jednostki w danej dziedzinie i aktualizację priorytetów Gminy Ujście.

14. Spis tabel i rysunków

Tabela 1. Zestawienie celów szczegółowych i kierunków działań strategii	12
Tabela 3. Dane demograficzne Gminy Ujście	41
Tabela 3. Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia (dane za rok 2023).....	47
Tabela 4. Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin (dane za rok 2023)	48
Tabela 5. Ruch kołowy na drodze krajowej i wojewódzkiej przebiegającej przez Gminę Ujście	54
Tabela 6. Charakterystyka JCWPd na obszarze Gminy Ujście	57
Tabela 7. Charakterystyka JCWP w obszarze Gminy Ujście	61
Tabela 8. Charakterystyka złóż kopalin na terenie Gminy Ujście.....	66
Tabela 9. Charakterystyka Obszaru Natura 2000 znajdującego się na terenie Gminy Ujście	72
Tabela 12. Charakterystyka obszarów chronionego krajobrazu znajdujących się na terenie Gminy Ujście	114
Tabela 11. Zagrożenia/problemy istotne z punktu widzenia ochrony środowiska występujące na terenie Gminy Ujście.....	117
Tabela 12. Propozycje możliwych sposobów ograniczania negatywnych oddziaływań na środowisko	161
Tabela 13. Sposoby zapobiegania, ograniczania i kompensacji negatywnych oddziaływań zaplanowanych działań w ramach Strategii	162
Tabela 14. Wskaźniki proponowane do zastosowania w celu monitorowania skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu	173
Rysunek 1. Położenie Gminy Ujście na tle powiatu i województwa	40

15. OŚWIADCZENIE AUTORA PROGNOZY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO O SPEŁNIENIU WYMAGAŃ, O KTÓRYCH MOWA W ART. 74A UST. 2

Zgodnie z art. 51 ust. 2 pkt 1 lit. f ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 1112 ze zm.), w nawiązaniu do art. 74a ust. 2 tejże ustawy oświadczam, że jako autor prognozy oddziaływania na środowisko do:

„Strategii Rozwoju Gminy Ujście na lata 2025-2034”

spełniam wymagania, o których mowa w wyżej wymienionych przepisach prawnych. Posiadam ukończone studia pierwszego i drugiego stopnia na kierunku związanym z kształceniem w zakresie nauk rolniczych, leśnych i weterynaryjnych z dziedzin nauk rolniczych, nauk leśnych (art. 74a ust. 2 pkt 1 lit. d).

Jestem świadoma odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

Uzasadnienie

Strategia Rozwoju Gminy jest podstawowym instrumentem długofalowego zarządzania gminą. Określa ona strategiczne kierunki rozwoju gminy oraz pozwala na zapewnienie ciągłości i trwałości działania władz gminy, niezależnie od zmieniających się uwarunkowań politycznych. Umożliwia ona również efektywne gospodarowanie własnymi zasobami, takimi jak: środowisko przyrodnicze i kulturowe, zasoby ludzkie, infrastrukturalne, czy środki finansowe oraz stanowi formalną podstawę do przygotowania i oceny wniosków o finansowanie zadań ze źródeł zewnętrznych.

Ważnym elementem w pracach nad Strategią była partycypacja społeczna. Proces tworzenia Strategii poprzedzono analizą sytuacji społeczno-gospodarczej Gminy, którą pogłębiono podczas badania ankietowego przeprowadzonego w dniach 9 lipca 2024 roku – 25 lipca 2024 roku.

Zgodnie z art. 6 ust. 3-6 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, przeprowadzone zostały konsultacje społeczne ws. projektu Strategii. W ramach konsultacji interesariusze Strategii Rozwoju za pomocą formularzy uwag oraz podczas spotkania konsultacyjnego zgłaszać mogli swoje opinie i sugestie poprawek do projektu Strategii. Na tej podstawie zostało przygotowane sprawozdanie z przebiegu i wyników konsultacji, które zostało zamieszczone na stronie internetowej Urzędu.

Następnie zgodnie z art. 10f ust. 2 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym projekt Strategii Rozwoju Gminy Ujście na lata 2025-2034 został przedłożony Zarządowi Województwa Wielkopolskiego w celu wydania opinii dotyczącej sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie określonych w Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku. Zarząd Województwa Wielkopolskiego wydał opinię w zakresie sposobu uwzględnienia w projekcie Strategii Rozwoju Gminy Ujście na lata 2025-2034 ustaleń i rekomendacji dotyczących kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Poznaniu po zapoznaniu się z wnioskiem Burmistrza Ujścia, w piśmie nr WPP-III.410.117.2025.AM.1 z dnia 03.03.2025 roku uzgodnił zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla Strategii Rozwoju Gminy Ujście na lata 2025-2034. W swym piśmie organ ten wskazał, że prognoza powinna być opracowana zgodnie z art. 51 ust. 2 i art. 52 ust. 1 i 2 ustawy o oś. Wielkopolski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w piśmie z 07.04.2025 r., znak: DN-NS.9011.189.2025 uzgodnił zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla projektu dokumentu pn. Strategia Rozwoju Gminy Ujście na lata 2025-2034.

Wobec powyższego dla projektu Strategii Rozwoju Gminy Ujście na lata 2025-2034 sporządzona została Prognoza oddziaływania na środowisko, która stanowi załącznik nr 2 do niniejszej uchwały. Dokument prognozy został zaopiniowany przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Poznaniu (pismo znak: WPP-I.410.67.2025.MG.1 z dnia 13.06.2025 r.) oraz Wielkopolskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego (pismo znak: DN-NS.9011.189.2025 z dnia 11.06.2025 r.)

Strategia Rozwoju Gminy Ujście na lata 2025-2034 stanowi podstawę do zrównoważonego i harmonijnego zarządzania przyszłością Gminy w perspektywie do roku 2034. Stanowi wizję rozwoju i scenariusz działań uwzględniający wszystkie aspekty życia i wyznacza kierunki dla procesów i programów realizowanych w kolejnych latach.

W związku z tym zasadne jest przyjęcie w/w dokumentu.